RUSSELL BANKS Deriva continentelor
EDITURA «UNIVERS

Născut în 1940, în Massachusetts, Russell Banks este unul dintre cei mai importanţi scriitori americani contemporani, înscriindu-se în tradiţia literaturii realiste. Şi-a descoperit încă din adolescenţă înclinaţiile artistice, începând să picteze şi să deseneze, în acelaşi timp, din cauza dificultăţilor financiare, a lucrat ca instalator, vânzător de pantofi şi vitrinier. În jurul vârstei de douăzeci de ani, a renunţat la pictură în favoarea literaturii, decizie născută, după propriile sale declaraţii dintr-un interviu, din dorinţa de a imita, mai mult sau mai puţin, ceea ce citea. Influenţat de clasicii americani, printre care Mark Twain, a debutat în 1974 cu romanul *Snow*, urmat de multe altele, dintre care cele mai cunoscute sunt *Deriva continentelor* (1985), *Dulcea lume de dincolo* (1991), *Cloudspider* (1998) etc. Este, de asemenea, autorul unor volume de nuvele (*The New World* – 1979, *The Angel on the Roof*: *The Stories of R. Banks* – 2000), poeme şi eseuri, în proza sa se regăsesc multe influenţe datorate mediului în care a copilărit, dar şi multelor sale călătorii; printre temele recurente se numără conflictele, dificultăţile economice, rasismul. A primit numeroase premii literare, printre care premiul Academiei Americane de Artă şi Literatură. Este preşedinte al International Parlament of Writers şi membru al unei asociaţii care le oferă refugiu scriitorilor a căror viaţă este ameninţată în ţara lor de proveniență.

Romanul *Deriva continentelor* a fost nominalizat la Pulitzer în 1985 şi este una dintre cele mai complexe opere ale sale, atât din punct de vedere al tehnicii narative, cât şi al tematicii: impactul dintre universul american şi cel haitian, lupta unor personaje amăgite de promisiunea unei vieţi mai bune şi reinventarea spaţiului mitic al visului american.

Cristiana Vişan

RUSSELL BANKS
Deriva continentelor
Traducere de ANTOANETA RALIAN
Colecţia Cotidianul.
EDITURA ţ UNIVERS Bucureşti 2007
Coperta colecţiei: Octavian Cociş
Coperta: Cătălin Pavel
Redactor: Cornelia Bucur

Tehnoredactare: Constantin Niţă
Foto Russell Banks: Gulliver/ Getty Images
RUSSELL BANKS
Continental Drift
© 1985 by Russell Banks Copyright © 2007, Universe Publishing House, Inc.
Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparţin universe publishing house, Inc
ISBN (13) 978-l-60257 – 029-O ISBN (IO) 1 – 60257 – 029 – 9
Pentru Kathy
Yun seul dwet pas capab mange gombo.
Sunt liber. Peste catarg, în tării, luna
Lunecă nepăsătoare, iar valurile cântă un refren
Ce sună aşa: şarpele pielea şi-a lepădat
Pe podea. Mergi înainte prin beznă. Valurile zboară îndărăt.
wallace stevens, *A/j*>, *Florida*
Vom revedea, iubito, pe vecie
Pârâul Harper şi-a râului urgie;
Apoi vom merge la îngân, o veche naţie;
Tot ce vreau eu de la creaţie.
E-o mică soţioară şi-o mare plantaţie.
northrup, *Doisprezece ani de sclavie*
INVOCAŢIE
NU DE ADU CERE-AMINTE e nevoie pentru istorisirea acestei poveşti, trista poveste a lui Robert Raymond Dubois, povestea care sfârşeşte pe străzile şi aleile dosnice din Miami, Florida, într-o dimineaţă de februarie 1981, şi începe în ngrd, în Catamount, New Hampshire, într-o după-amiază friguroasă, biciuită de ninsoare, din decembrie 1979, povestea care înfăţişează ce i s-a întâmplat tânărului Bob Dubois în lunile scurse între după-amiaza vântoasă din New Hampshire şi dimineaţa mohorâtă, umedă, din Florida şi care înfăţişează şi ceea ce s-a petrecut cu cei câţiva oameni care l-au iubit şi cu nişte haitieni şi unjamaican, şi cu fratele mai mare al lui Bob, Eddie Dubois, care-l iubea fără să-şi dea seama, şi cu cel mai bun prieten al lui Bob, Avery Boone, care nu-l iubea, dar credea că-l iubeşte, şi cu femeile pe care Bob Dubois le-a iubit aproape la fel de mult, dar în alt chip decât o iubea pe soţia lui, Elaine. Nu de aduc e re-aminte e nevoie, ci de înţelegere milostivă, de mânia fierbinte din bătrâni şi de jindul după soare al omului din Nord,

de îndoita obsesie a creştinului alb legată de rasă şi de sex şi de ruşinea americanului de mijloc faţă de istoria poporului său. Aceasta e o poveste americană petrecută spre sfârşitul secolului al douăzecilea, şi nu e nevoie de o muză ca s-o poţi istorisi, ci mai curând de un loa, *un crainic, o voce care face ca vorbele să se înşire în faţa şi nu îndărătul tău, pentru că nimic aici nu se leagă de aducerea-aminte. Când e vorba de o asemenea poveste, simţi nevoia de producere şi nu de reproducere, de prezentare şi nu de reprezentare, drept care povestea e povestită în felul în care e. Şi, cu toate că şi tu ai putea s-o vezi cu ochii tăi şi ai putea s-o auzi cu urechile tale – ca şi cum tu, povestitorul poveştii, te-ai afla în mijlocul celorlalţi ascultători, atent, sperând să fii şi tu amuzat, mirat, impresionat – totuşi trebuie s-o vezi cu ochi care nu sunt ai tăi şi s-o istoriseşti cu o gură care nu-i a ta. Atunci să vină Legha, să pogoare şi să-l facă din nou să vorbească pe acest crainic, om alb, de vârstă mijlocie. Pogoară pe* Grand Chemin, *cărarea soarelui, vino covârşită de milă şi împietrită de cruntă mânie. Vino, Papa, coboară la Răscruci. Vino, Oase Bătrâne, minunându-te de întreitul mister al bărbaţilor şi femeilor încleştaţi unii de alţii, de cel al făpturilor negre şi de cel al neaşteptatei iviri a zeilor din Guineea. Vino, nerăbdător să împroşti cu ruşine de jur-împrejur. Dă trup, îndrituire şi cutezanţă milei şi mâniei acestui crainic alb, zvârlindu-i pe umeri mantia ruşinii şi dăruieşte-i plăcerea pură, fizică, sub soarele jos, arzător, printre oameni şi zei a căror vădită deosebire faţă de el şi de Dumnezeul lui unic şi mare îl face, până la urmă, să se regăsească în sine şi în toţi cei de faţă. Şi fă ca acest om să istorisească ce a săvârşit atât de rău bunul american Bob Dubois, cu ce a păcătuit el atât de adânc în ochii lui Dumnezeu şi faţă de* Les Mystères *şi în ochii crainicului însuşi, încât s-a înstrăinat de soţia lui, Elaine, care l-a iubit multă, multă vreme, de fiul şi de cele două fiice ale lui, de prietenul Avery Boone, de femeile cu care Bob Dubois a făcut dragoste, de femeile şi de bărbaţii care au locuit şi au lucrat alături de el în Catamount, New Hampshire şi în Oleander Park, Florida, şi pe bărcile de pescuit de pe Moray Key. Pogoară din nou, Legha! Fă ca acest om să dea viaţă, prin grai, acelui om!*

DEPRIMAT

E vineri, 21 decembrie 1979, în Catamount, New Hampshire. O oră târzie dintr-o după-amiază fără vânt, cu fulgi mari picând dintr-un cer coborât, întunecat. La această latitudine şi la această vreme a anului, soarele apune la trei patruzeci şi cinci, iar peste Catamount, un

oraş situat în nordul şi sudul unui râu, între două morene glaciare, se înstăpâneşte iute întunericul, fără tranziţia unui asfinţit. Lumina se preface pur şi simplu în frig, iar restul rămâne cum a fost.

Încă din prima săptămână a lunii, pământul se acoperise cu o zăpadă scorţoasă, înaltă de vreo douăzeci de centimetri, după care urmaseră zile şi nopţi de ger uscat, astfel încât stratul de nea se învechise, prinzând o crustă cenuşie prin curţi şi pe acoperişuri, adunându-se în troiene de-a lungul străzilor, ciupită şi mânjită de urmele câinilor pe trotuare şi drumeaguri, şi, pretutindeni, împestriţată de ambalaje de dulciuri, cutii de bere şi pachete de ţigări goale, mototolite. Locurile de parcare şi trotuarele, curăţate şi presărate cu sare în urmă cu câteva săptămâni, prinseseră culoarea scrumului, aşa încât zăpada nouă care pornise să se cearnă domol le înviora ca o tuşă de vopsea proaspătă, o pojghiţă de var care ascunde lumea veche, jegoasă şi jigărită de dedesubt.

Robert Raymond Dubois (nume pronunţat fonetic, „Dubois", de către localnici), un meşter reparator de maşini de gătit şi arzătoare cu petrol angajat la Abenaki Oil Company, iese cu paşi rari din garajul scund, de piatră brună, unde a parcat camionul companiei, şi înaintează gârbovit, cu efort şi precauţie, ca un om care înfruntă o viforniţă, deşi fulgii se lasă lin şi nu suflă pic de vânt. Poartă o scurtă militărească, bleumarin, cu guler de blană, şi o şapcă neagră, într-o mână ţine o cutie de merinde, neagră, în cealaltă plicul cu cecul săptămânal, adică o sută treizeci şi şapte de dolari şi douăzeci şi patru de cenţi.

Dubois îşi spune în sinea lui: „Un om ajuns la treizeci de ani, care lucrează de opt ani încheiaţi la aceeaşi companie, ba chiar a urmat un an şi şcoala serală pentru manevrarea arzătoarelor cu petrol, un om cinstit, care nu-şi înghesuie noaptea în maşină ţevi de aramă sau scule furate şi care nu pontează pentru orele când nu lucrează, care nu bea în timpul serviciului – *un om care îşi vede de treaba lui*, de opt ani încheiaţi, duce acasă soţiei şi celor doi copii, la sfârşit de săptămână, o sută treizeci şi şapte de dolari şi douăzeci şi patru de cenţi. Bani împuţiţi! Mărunţiş răhăţit. Bani care se duc înainte să-i bagi în buzunar. Egal cu zero". Bob nu gândeşte chiar aşa, dar ştie că omul încetează repede să mai zâmbească la orice fleac şi, când zâmbeşte, mai curând rânjeşte. Şi lucrurile pentru care, până de curând, se simţise recunoscător, slujba, soţia, copiii, casă, îi apar acum ca o

povară, o greutate care îi îndoaie încet bărbia până-n piept, iar faptul că simţise cândva recunoştinţă îl face să se simtă acum stingherit, iritat cumva chiar pe el însuşi.

Dubois îşi parchează apoi maşina pe Depot Street, în direcţia râului, chiar în spatele unei furgonete albite de zăpadă. S-a pornit să ningă mai dens, persistent, cu fulgi moi şi lătăreţi, iar strada e netedă şi albă. Amprentele negre ale ghetelor lui în omăt îl urmează până pe trotuarul de peste drum, la o clădire de cărămidă cu apartamente de locuit la cele două etaje, iar la parter cu un magazin de haine de ocazie, o vopsitorie şi un bar; intră în bar: „Restaurantul şi Salonul de distracţii la Irwin". Restaurantul e în faţă, o încăpere lunguiaţă, îngustă, de mărimea unui vagon de tren, împărţită în separeuri căptuşite cu plastic verde, ţipător, adăpostind măsuţe acoperite cu plăci laminate. Sala e puternic iluminată şi goală. Dar în fund, despărţit de o arcadă, e barul întunecos şi înţesat de lume.

Femeia care serveşte la bar, o namilă musculoasă de vreo cincizeci şi ceva de ani, cu un corp ca un butoi de bere, o gură mare, unsă cu ruj, şi o coamă de păr blond oxigenat, aranjat în aşa fel încât să semene cu o perucă ieftină, îl întâmpină pe Dubois cu un salut şi-i împinge pe tejgheaua udă o sticlă deschisă de bere Schlitz. Numele ei, de necrezut, e Pearl, şi femeia e ajutoarea lui Irwin. Un an mai târziu, Irwin avea să moară de un atac de inimă, iar Pearl o să-i cumpere proprietatea, devenind în sfârşit patroana afacerii pe care o dusese în spinare de zeci de ani.

Barurile astea din Noua Anglie seamănă cu cârciumile irlandeze.

Într-o comunitate claustrată de condiţiile meteorologice şi geografice, în care bărbaţii muncesc la slujbă, iar femeile muncesc acasă şi cresc copiii, şi în care banii niciodată nu sunt suficienţi, soţii şi soţiile se ceartă între ei cea mai mare parte din timp, mai cu seamă serile, după terminarea lucrului, când copiii s-au dus la culcare şi ziua de azi nu pare cu nimic mai bună decât cea de ieri. Faptul că bărbaţii şi femeile răsuflă uşuraţi în absenţa perechii nu constituie decât o nefericită soluţie a problemei, şi totuşi pauza e necesară, altminteri ar ajunge să se bată, să se schilodească şi să se ucidă între ei într-o mai mare măsură decât o fac.

Dubois e aşezat la o măsuţă dintr-un colţ mai ferit al barului şi îi vorbeşte cu glas scăzut unei femei de vreo treizeci şi cinci de ani. Numele ei e Doris Cleeve. De două ori divorţată de nişte soţi brutali

înainte de a fi împlinit douăzeci şi opt de ani, Doris şi-a găsit alinarea în alcool şi în tovărăşia bărbaţilor însuraţi cu alte femei. Nu ştie încotro s-o apuce şi ce să facă cu viaţa ei, în consecinţă îşi povesteşte iar şi iar trecutul, căsniciile şi divorţurile. Aflată pe teren sigur şi ascultând discurile de pe tonomatul de lângă uşă, Doris se lasă de fiecare dată impresionată de propriul ei trecut.

Făcând abstracţie de falca uşor prognată, care-i dă un aer bătăios, Doris e o femeie drăguţă şi deloc bătăioasă. Are un păr blond cenuşiu, tuns scurt, ceea ce e foarte elegant pentru Catamount, şi se îmbracă în pulovere de schi îşi pantaloni, considerându-se minionă, deşi, de fapt, e scundă. În ultimii ani s-a cam îngrăşat, mai ales din cauza băuturii, dar nu vrea să recunoască acest lucru şi, probabil, n-o să-l recunoască până la patruzeci de ani când, într-o bună dimineaţă, o să descopere că e o femeie grasă, la fel de grasă ca toate celelalte femei alături de care lucrează la fabrica de conserve. Totuşi are încheieturi mlădioase şi mâini mici, delicate, din care pricină încă se consideră minionă, iar acum, după ce tocmai şi-a aprins o ţigară (de fapt, Bob i-a aprins-o fluturându-şi graţios bricheta cu gaz), Doris chicoteşte, îşi zornăie brăţările şi continuă să vorbească.

Bob Dubois e un tânăr cu o înfăţişare comună din multe puncte de vedere. Ai putea trece pe lângă el în raionul de articole casnice sau de sport al magazinului Sears fără să-i arunci măcar o privire; un muncitor înalt, mătăhălos, în bună formă fizică. Un păr castaniu deschis, scurt, ţeapăn, rezistent la pieptănat, trăsături pătrate, ochi de un albastru-pal, urechi mici şi, în raport cu dimensiunile şi cu statura lui, o gură surprinzător de delicată – faţa lui Bob e uşor de ignorat, atâta timp cât el o ignoră pe a ta.

Dar dacă el nu ignoră faţa ta, dacă e vag curios sau atras, sexual sau în alt chip, ori dacă se simte ameninţat, faţa lui iată se transformă şi devine extrem de expresivă. Faţa lui Bob ţi-o evocă pe aceea a unui câine inteligent, incapabil să-şi ascundă sau să-şi disimuleze emoţiile, ceea ce îl forţează să fie onest. A învăţat, de bună seamă, să-şi mascheze gândurile, strategiile, planurile şi fanteziile, dar nu şi simţirile. Nu ştie însă acest lucru, pentru că ori de câte ori se priveşte într-o oglindă pare să fie total lipsit de emoţii. Se contemplă întrebându-se cum arată de fapt. Fotografiile nu-i pot revela adevăratul chip – se uită la aparatul fotografic aşa cum se uită şi în oglindă, de parc-ar fi un actor care joacă rolul unui mort. Dac-ar fi

într-adevăr actor şi ar putea juca rolul unui om viu, atunci poate c-ar afla cum arată.

Când nu încearcă să joace, când e el însuşi, îţi prezintă o faţă curioasă, jovială, prietenoasă sau, alteori, un chip închis, dur, mânios. Ori una ori alta, fără prea multe nuanţe intermediare. Pentru că trecerea de la chipul deschis la cel închis, de la bună dispoziţie la mânie, de la blajin la hain se produce brusc, fără să parcurgă gradaţiile de răceală, supărare şi aşa mai departe, extremele sunt într-adevăr extreme, diametral opuse, chiar dacă, aşa cum simte şi percepe Bob, trecerea de la omul fericit la omul nefericit nu marchează o diferenţă simţitoare.

La fel se întâmplă şi cu inteligenţa lui – adică felul în care aceasta îi apare, în care o simte şi o înţelege. Ba este efectiv sclipitor, şi simte şi crede acest lucru; ba arată de-a dreptul tont, şi simte şi crede că e tont. Şi trecerea de la una la alta îi apare ca o lunecare de un grad – o translaţie infimă.

— Soţia mea nu mă înţelege, îi spune lui Doris Cleeve.

— Şi, probabil, nici tu nu o înţelegi pe ea. Bob surâde şi îşi aprinde o ţigară.

— Nu câştig destui bani.

În timp ce rosteşte aceste cuvinte, Bob arată în ochii lui Doris bine dispus, prietenos şi deştept. Mai bine el decât altul în locul lui, care ar putea fi urâcios, îmbufnat, prost, sau toate trei la un loc. Pe de altă parte, e şi chipeş în felul lui.

— Zău? Arată-mi cine câştigă azi destul. Mai ales la vremea Crăciunului. Vrei să auzi şi problemele mele?

Are dinţi mari, sănătoşi. Un firicel de tutun de la ţigările fără filtru i s-a lipit de un dinte din faţă şi, o clipă, Bob are chef să i-l lingă.

— Şi n-am parte de destul sex, continuă el.

Doris râde zgomotos şi se uită în jos la paharul cu băutură – gin tonic.

Satisfăcut, Bob îşi plimbă privirea prin sala ticsită, înecată în fum de ţigară şi zâmbeşte, nimănui în mod special.

Cineva a pus pe tonomat cântecul lui Johnny Paycheck „ia-ţi slujba şi vâră-ţi-o” şi, la refren, se alătură şi vreo şase muşterii din bar, cântând în gura mare, fericiţi, bătându-se pe spate şi rânjindu-şi unii altora.

Afară s-a lăsat întunericul, între felinare se leagănă ghirlande şi

beculeţe electrice roşii şi verzi, în timp ce cumpărătorii se înghesuie febril pe trotuare şi intră dintr-o prăvălie în alta. Cade o ninsoare grea, cu fulgi turtiţi, care se preface pe dată în clisă sub ghetele cumpărătorilor de Crăciun şi sub cauciucurile maşinilor.

Bob Dubois stă ţeapăn la telefonul public din holul care duce de la bar la toalete. Un bărbat voinic, cu o faţă nerasă, o cămaşă cadriiată de lână şi salopetă, se strecoară pe lângă el, îl atinge pe umăr şi-i spune pe nume, apoi îşi saltă în sus pantalonii şi se întoarce la bar, în timp ce Bob vorbeşte în receptor:

— Da… am fost la bancă şi l-am încasat. Ascultă, o să… o să vin acasă peste vreo două ceasuri; e singura şansă ca să pot face cumpărături… ştiu, ştiu – albe. Patine albe, măsura patru. O să încerc întâi la Sears. Ştiu că-i târziu, dar n-am putut până acum, ştii bine… Nu, nu, doar vreo două ceasuri… O să mănânc ceva în oraş. Okay? Okay…

Agaţă receptorul în furcă şi se îndreaptă spre toaleta bărbaţilor unde, deasupra chiuvetei, e o oglindă mică şi pătată în care se contemplă câteva clipe, întrebându-se cum arată şi dacă i se văd cumva pe chip minciunile, sau temerile, sau confuzia. Apoi renunţă, încearcă să-şi pieptene părul rebel şi se străduie să-şi ia poza bărbatului pe care l-a văzut aseară la televizor, într-o reclamă la un parfum, un bărbat în frac, cu păr negru argintat la tâmple, parcându-şi automobilul Lancia pe o stradă scăldată în lumina lunii, din Aix-en-Provence, înclinându-se apoi ca să depună un sărut pe gâtul lung al unei blonde frumoase, surâzătoare, în rochie de seară, şi şoptind un compliment în urechiuşa ei roz, perfect modeiată.

La etajul de deasupra barului se găsesc trei apartamente, adică două garsoniere care dau înspre Depot Street şi o locuinţă mai mare în fund, cu vedere spre o alee, iar la etajul al doilea sunt alte trei apartamente, în bucătăria minusculă a unei garsoniere de la etajul de deasupra, Doris Cleeve, după ce i-a servit lui Bob Dubois un Schlitz, îşi prepară un gin cu apă tonică.

— De câte ori ai fost până acum aicea, la mine, Bob? De vreo douăsprezece ori? Şi cum se face că de fiecare dată trebe să-ţi spun eu să te faci comod, înainte de a te face comod? Ia zi-mi, cum vine lucrul ăsta?

Bob trage perdelele peste cele două ferestre care dau în stradă şi, înainte de a le uni, îşi zăreşte jos maşina cu capota şi botul vătuite de zăpadă.

— Zău aşa, Doris, doar ştii cum stau lucrurile.

— În legătură cu *mine*? Vrei să spui că în legătură cu ce simţi tu pentru *mine*?

Se aşază la masă în faţa lui. El stă vizavi de una din ferestre, lângă un fotoliu balansoar, capitonat.

— Mă rog… da. Aşa cred. Dar mă refer la faptul că mă găsesc aici, în felul ăsta.

Pare din nou prostănac şi îşi dă seama. Ţinând berea într-o mână, încearcă cu cealaltă să îşi scoată o ţigară din pachet şi scapă pe jos vreo alte şase.

— Uite ce-i, spune lăsându-se în genunchi ca să-şi adune ţigările. Eu îmi iubesc nevasta. Sincer.

Apoi se tolăneşte în balansoar, aşază cutia de bere pe măsuţa roşiatică de alături şi îşi aprinde o ţigară.

— Ei bine… o iubesc.

Învârte uşor cutia de bere între degetul mare şi arătător, lăsând pe măsuţă cercuri ude, spiralate.

— Ce-i între noi doi, Doris, asta-i altceva. Asta-i prietenie, înţelegi ce vreau să spun?

Femeia păstrează tăcerea timp de câteva clipe, apoi răspunde:

— Da, ştiu ce vrei să spui.

Şi chiar ştie, pentru că în acest moment gândurile lor, deşi ei nu se simt în stare să le articuleze, sunt, în esenţă, aceleaşi. Amândoi, şi Bob şi Doris, sunt frapaţi, uimiţi, că un lucru atât de simplu ca un bărbat şi o femeie aflaţi împreună într-o cameră se poate transforma în ceva atât de complicat încât niciunul dintre ei să nu poată explica de ce el sau ea se găsesc acolo. Au fost împreună în camera asta de suficiente ori încât să ştie că nu e din cauză că ar fi prieteni, pentru că prietenia dintre ei nu-i de genul celor ce reclamă intimitate pentru a putea înflori. Şi nici pentru c-ar fi îndrăgostiţi unul de celălalt, deoarece Doris încă îl mai iubeşte pe cel de-al doilea soţ al ei, Lloyd Cleeve, care într-o seară i-a spart nasul şi i-a rupt trei coaste, iar în altă seară i-a făcut un cucui cât toate zilele şi în alte cinci, şase seri i-a învineţit toată faţa până când, în cele din urmă, ea l-a părăsit şi el s-a mutat la Lowell, în Massachusetts, unde s-a încurcat cu altă femeie. Iar Bob încă o iubeşte pe soţia lui, Elaine, care îl cam cicăleşte, dar e bună cu el în toate privinţele importante şi chiar şi în cele neimportante, şi care-l înţelege. Şi, cu toate că Doris e mai aptă decât Bob să separe

plăcerea sexuală de plăcerea de a fi iubit cu adevărat, niciunul dintre ei nu se găseşte în această cameră pentru a-şi satisface nevoile pur sexuale. Elaine Dubois, după şapte ani de căsnicie, continuă să-l atragă pe soţul ei, şi face dragoste cu el cu mare plăcere, foarte des şi cu un entuziasm nereţinut, care acţionează asupra lui Bob ca un afrodiziac puternic, ridicându-l pe culmi de rezistenţă şi de spontaneitate pe care nu le-a atins cu altă femeie, în timp ce Doris, care, aşa cum am spus, e mai aptă decât Bob să separe plăcerea sexuală de plăcerea de a fi iubit de cineva, şi asta poate pentru că are treizeci şi cinci de ani şi trăieşte singură de la douăzeci şi opt, vizitează şi e vizitată frecvent de un neobosit ucenic instalator în vârstă de nouăsprezece ani, cu o barbă blondă, rară, şi plete până la umeri, un băieţandru cu muşchi vânjoşi, fumător de droguri, pe nume Rufus, poreclit Roof, care a închiriat garsoniera de sub camera ei. De obicei se iveşte în uşa ei, desculţ, în maiou şi blugi, la orele târzii din noapte când Doris nu poate să doarmă şi străbate podeaua în sus şi-n jos. Fumează împreună o marijuana, după care el începe s-o lucreze până când, câteva ore mai târziu, ea adoarme, epuizată, cu capul pe pieptul lui neted şi, când se trezeşte dimineaţa, ia-l de unde nu-i.

În întuneric, lângă patul care până acum câteva minute era o canapea portocalie, Bob îşi scoate hainele de pe el. Pe urmă, cu iuţeală, de parcă l-ar fi pătruns frigul, dă la o parte pătura şi se vâră în aşternut, întinzându-şi trupul gol cât e de lung şi înnodându-şi mâinile sub ceafă.

Peste câteva minute, Doris se iveşte din baie numai în chiloţi, pe care şi-i scoate cu un gest graţios când ajunge lângă pat. Apoi alunecă în aşternut şi-l sărută uşor, mângâios, pe gură, pe gât, pe umeri. Spre uşurarea lui, buzele şi micile ei gemete îl excită (nu pentru că nu s-ar excita uşor şi în mod regulat; dar câteodată, foarte rar, dintr-un motiv cu totul necunoscut lui, nu se simte în stare să-şi convingă penisul inert să se învârtoşeze şi să-i facă voia, experienţă dureroasă, umilitoare şi surprinzătoare, care are asupra încrederii lui în sine un efect cu totul disproporţionat în raport cu frecvenţa fenomenului). Bob găseşte că trupul lui Doris e mai atrăgător gol decât îmbrăcat. E durdulie şi catifelată şi moale la atingere, are sfârcuri roz şi tari, iar peticul de păr pubian castaniu deschis e stufos şi uimitor de mătăsos când îşi coboară mâna de pe rotunjimea pântecelui în interiorul pulpelor ei.

Curând, Doris îşi înnoadă picioarele înjurai mijlocului lui, capul i se leagănă pe pernă dintr-o parte în alta, degetele i se îngroapă în muşchii umerilor lui Bob, în timp ce acesta glisează înăuntrul şi în afara ei, repede şi lin; respiraţia ei devine tot mai sacadată şi mai tare, scoate ţipete, îşi îndeasă capul în faţa lui şi-l sărată frenetic pe gură, strivindu-şi şi frecându-şi buzele de ale lui, iar Bob se mişcă ritmic şi perseverent înăuntru şi în afară, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut, ca şi cum ar fi un automat. Ştie, desigur, ce s-a întâmplat – e la fel ca atunci când i se întâmplă lui Elaine – şi, dacă pompează mai departe în acelaşi ritm, de parcă ar putea pistona aşa întreaga noapte, o să se întâmple din nou, şi asta o să-l facă un amant şi mai bun. Aşadar, îi dă înainte. Şi, da, se întâmplă din nou, iar Bob e mulţumit de el însuşi şi începe să pompeze într-un ritm mai precipitat, ca să-şi ia şi el plăcerea, ca pe o piată pentru plăcerea ei. Îi trage înainte şi-i tot trage de zor. Dar nu se întâmplă nimic. Iar şi iar, cu Doris încercând să-l ajute, zvârcolindu-se sub el, plimbându-şi picioarele pe spatele lui, încingându-i talia cu pulpele şi săltându-şi fesele mai sus. Iar el pistonează de zor şi nimic nu se întâmplă. Nu simte răbufnirea aceea de fierbinţeală, încordarea obişnuită în vintre şi în pântece şi, o clipă mai târziu, se pomeneşte întrebându-se cât o fi ceasul şi gândindu-se la faţa nevesti-sii şi la patinele fiicei lui, Ruthie, albe, măsura patra, şi la magazinul Sears care se închide la ora nouă, până ce penisul lui, încă în îndărătnică erecţie, pare să aparţină altcuiva, iar el se simte ca un om care plimbă câinele mare, energic, nărăvaş, al unui străin. Vrea să se oprească, dar ar însemna ca ea să ştie – nu-i prea sigur ce anume o să ştie, dar nu vrea ca ea să ştie – aşa încât îi trage mai departe de zor, numai pentru a descoperi, în cele din urmă, că i s-a irosit toată puterea şi că penisul, deşi încă mare şi gros, e puhav. Nu mai are de ales. Îşi trage şoldurile de pe ea, iar Doris îşi deznoadă picioarele şi le întinde pe pat.

— Ce nu merge? îl întreabă.

— Nimic. Nimic. A fost… a fost minunat.

Se răsuceşte pe spate şi se uită la acele luminoase ale ceasului.

— Totu-i în regulă?

De fapt, nu e nici interesată şi nici curioasă; vrea doar să fie politicoasă şi nu prea ştie cum să procedeze.

— Da, totul e în ordine. Desigur, răspunde el cu repeziciune. După care adaugă, cu un glas mai scăzut: numai că… nu ştiu. Deodată

am început să mă îngrijorez de oră şi de toate celelalte. Înţelegi?

Îşi aprinde o ţigară şi inhalează adânc, lăsând fumul să i se prelingă de pe buze. De fapt, nu-i îngrijorat de oră şi nici nu se simte vinovat faţă de Elaine. În fond, a mai avut până acum vreo duzină de prilejuri de a-şi testa simţul de culpabilitate pentru adulter, şi niciodată acesta nu a funcţionat. Singura lui teamă este aceea de a nu fi prins, ca un copil care trişează la jocul cu zaruri. Ştie foarte bine că ar trebui să se simtă vinovat, dar pur şi simplu nu simte nicio vină că se culcă din când în când cu altă femeie, atâta timp cât ştie cu siguranţă că nu e îndrăgostit de ea şi că, prin urmare, nu periclitează cu nimic poziţia lui Elaine ca soţie a lui. Aşa ceva l-ar face să se simtă vinovat – să-şi închipuie o altă femeie decât Elaine, să şi-o închipuie pe Doris, de pildă, ca soţia lui.

Nu, dar în seara asta îl apasă ceva. E o senzaţie fizică, ceva ca un nod dur în măruntaie, şi l-a apucat încă de când a plecat de la slujbă. Se uitase la cecul săptămânal şi simţise nodul. Când se urcase în maşină, studiase câteva secunde husele destrămate, decolorate, harababura de unelte, de jucării, ambalaje de mâncare, mănuşi de copii şi cutii de bere goale, şi simţise iar nodul. Pe urmă la Irwin's, în timp ce pălăvrăgea cu Pearl, salutând din cap şi ascultându-i pe oamenii pe care-i cunoştea de la lucru şi pe alţii pe care-i cunoştea numai pentru că băuse cu ei, muncitori şi şomeri şi câţiva beţivi înrăiţi care munciseră şi ei pe timpuri, simţise iarăşi nodul acela strângându-l. Şi-l mai simţise când o zărise pe Doris stând singură în colţul ei, unde ştia că o s-o găsească, pentru că se afla acolo aproape în fiecare vineri seară, la aceeaşi oră, aşteptând, dacă nu pe el, atunci pe omul cel mai potrivit ca să-i ţină locul (Doris nu e o târfă, nu e nici măcar promiscuă, ci e una dintre femeile acelea care aşteaptă mereu şi, din când în când, se plictisesc să tot aştepte, astfel încât se prefac, pentru o seară, că bărbatul cu care stau de vorbă ar fi bărbatul pe care îl aşteaptă). Şi câteva minute mai târziu, când traversase barul îndreptându-se spre ea, simţise din nou nodul; dar de data aceasta devenise dureros, aşa încât, o clipă, se întrebase dacă nu cumva o fi bolnav, şi încercase să-şi aducă aminte ce mâncase la prânz. Apăsarea se dizolvase însă de îndată ce începuse să discute cu Doris, glumind cu ea şi acceptându-i glumele, apoi întrebând-o dacă are ceva bere în frigiderul ei, la care ea îi răspunsese că da, şi n-ar vrea să urce în garsonieră?

Şi acum, după ce a făcut dragoste cu Doris, simte din nou nodul

dur, metalic, localizat încă în pântece, dar extinzându-se spre piept şi spre şale şi devenind cu repeziciune tot mai apăsător. Brusc se simte speriat, dar nu ştie de ce anume să-şi agate temerile – ceea ce îl sperie şi mai rău. Dacă are cancer? Intră în panică. „Iisuse Hristoase, ce-i cu mine?" îşi trage hainele pe el, cu grijă, ca şi cum n-ar fi intervenit nimic îngrijorător sau neobişnuit, dar gândurile lui o iau razna. „Dumnezeule, o să crăp, viaţa mea e pe dos, totul e pe dos. Nu m-am aşteptat ca lucrurile să ia întorsătura asta, ce aia a mă-sii se întâmplă?"

Bob Dubois nu ştie ce se întâmplă, pentru că nu ştie că în seara asta înzăpezită de decembrie, într-un apartament întunecos, sordid, de deasupra unui bar, în timp ce-şi îmbracă hainele, începe povestea vieţii lui. Rareori îşi dă seama un om, dacă îşi dă seama vreodată, mai ales când e vorba de un om ca Bob Dubois, că în acel moment începe povestea vieţii lui, adevărata poveste. Până în această seară, cu excepţia celor patru ani cât servise în aviaţie, Bob nu s-a mişcat din Catamount şi, de când terminase şcoala, a lucrat la aceeaşi companie, Abenaki Oil Company, de pe North Main Street, în aceeaşi muncă, reparând sobe cu petrol. Are treizeci de ani, „o căsnicie fericită", doi copii, fete – în vârstă de şase şi patru ani. Ambii lui părinţi au murit, iar fratele său mai mare, Eddie, e proprietarul unui magazin de băuturi, în Oleander Park, Florida. Soţia lui, Elaine, îl iubeşte şi îl admiră, iar fetiţele, Ruthie şi Emma, îl adoră; patronul lui, Fred Turner, afirmă că are nevoie de el, iar prietenii consideră că Bob are un dezvoltat simţ al umorului. E un om cumpătat. Are o casă cu etaj, veche de şaptezeci şi cinci de ani, într-un cartier muncitoresc, pe Butterick Street, în partea de nord a străzii. El şi familia locuiesc în partea din faţă a casei, iar partea din spate a închiriat-o la patru tineri pe care-i numeşte „hippies". Are şi o şalupă, adică o barcă de pescuit Boston, lungă de vreo cinci metri, pe care şi-a construit-o singur, cu un motor Mercury de şaisprezece cai putere; barca o ţine învelită într-un plastic în curtea laterală, începând din noiembrie şi până când se topeşte gheaţa pe lacuri; motorul e adăpostit la subsol. Mai are şi o maşină hodorogită, un Chevrolet break 1974, cu o transmisie care-i joacă feste. Datorează băncilor Catamount Savings şi Ioan Company – pentru casă, pentru barcă şi pentru maşină – puţin peste 22.000 de dolari. Orice altceva plăteşte cu bani gheaţă. Votează cu democraţii, aşa cum votase şi tatăl lui, se duce uneori la biserică împreună cu soţia şi cu copiii şi crede în Dumnezeu aşa cum crede în politicieni – ştie că există, dar nu-şi pune

nicio speranţă în El. Îşi iubeşte soţia şi copiii. Are o amantă, îşi detestă viaţa.

Pentru că în viaţa sa nu există nimic dramatic sau nici măcar aparent rău (mulţi i-ar invidia-o chiar) şi pentru că Bob Dubois a fost crescut aşa cum sunt crescuţi majoritatea copiilor săraci (mai curând să se uite cu compasiune în jos, la cei mai puţin norocoşi ca el, decât să se uite cu jind în sus), Bob nu e înclinat să se plângă. De fapt, ce detestă el în viaţa lui sunt tocmai aspectele cu care de obicei se mândreşte: are o slujbă sigură, e proprietarul casei în care locuieşte, duce o viaţă de familie sănătoasă şi fericită şi aşa mai departe.

Dacă ar fi să vorbească sincer, ceea ce la acest stadiu din existenţa sa nu ar fi în stare, ar spune că necazul cu viaţa lui este că s-a terminat. El e viu, dar viaţa lui a murit. Are treizeci de ani şi, în următorii treizeci şi cinci de ani, dacă va munci la fel de perseverent cum a făcut-o până acum, va reuşi să se menţină exact la nivelul la care se găseşte acum, din punct de vedere material şi personal. Va reuşi să păstreze şi să se agaţe de ceea ce are acum. Şi totuşi, toate câte le vede prin vitrine şi la televizor, tot ce citeşte prin reviste şi prin ziare, toţi oamenii pe care-i cunoaşte – de pildă, Fred Turner, patronul lui, colegii de la slujbă, soţia şi copiii, până şi Eddie, fratele lui – îi spun că are un viitor, că viaţa lui nu s-a încheiat, pentru că pe lume există încă al naibii de multe lucruri care nu aşteaptă decât să fie apucate şi un tip ca Bob Dubois, serios, deştept, dibaci, arătos şi cu un ascuţit simţ al umorului, nu are decât să întind mâna şi să le înşface. Vechea metaforă a vieţii ca o scară, care toţi americanii par să creadă. Bob a supravieţuit în lume în care simpla supravieţuire e insuficientă, aşa încât, < se plânge de această insuficienţă, e sfătuit să privească în jy vadă cât de mult a urcat el pe scară faţă de cei ce se găses la primele trepte, şi dacă spune: „Bine, atunci o să mă mulţumesc cu ce am", i se va răspunde: „Nu fi prost, Bob, priveşte deasupra ta – o maşină nouă, o locuinţă de vară pe coasta statului Mâine, unde poţi pescui după placul inimii, o pensionare timpurie, Bob, copiii educaţi la colegiu şi, într-o bună zi, propria ta afacere, iar soţia ta poate arăta ca Lauren Bacall, într-un mantou de vizon, şi îţi poţi plimba amanta în Aix-en-Provence, în automobilul tău Lancia, înviorează-ţi memoria, Bob, elimină tot ce-i sordid, uimeşte-ţi prietenii şi familia".

Stă în faţa magazinului Sears Roebuck părând să examineze hainele de copii expuse pe manechine, de fapt, însă, gândindu-se la

penisul şi la testiculele lui. Copiii din vitrină, şcolari, sunt blonzi şi au chipuri luminoase, par fericiţi şi foarte şic, cu toţii elevi silitori, cu ghiozdane şi serviete, îmbrăcaţi în pulovere pe gât şi pantaloni de catifea, sau fuste plisate şi colanţi de nailon. Sunt fericiţi.

Fulgii de zăpadă se lasă pe şapca şi pe umerii lui Bob Dubois, mâinile îi sunt vârâte în buzunarele pantalonilor, dar are grijă să nu-şi atingă organele genitale, pentru că le simte încă dilatate şi sensibile, ba chiar au izgonit senzaţia aceea a nodului dur, şi se teme că dacă şi-ar atinge penisul şi testiculele le-ar descoperi insignifiante şi cu un rol pur funcţional, drept care nodul acela apăsător ca un bolovan ar putea reveni, îşi zornăie în buzunar mărunţişul şi cheile, îşi repetă în silă că trebuie să cumpere patine pentru Ruthie şi intră în magazin.

Raionul de sport e la subsol, conţinând echipamente şi alte articole disparate. Bob constată surprins că e unicul client din magazin. Un vânzător corpolent, cu o faţă roşie şi păr negru, lins, o cămaşă albă şi o cravată de un galben ţipător, se apropie dinspre raionul de schi şi îi spune:

— E ora de închidere. Apoi, văzând că Bob pare să nu fi auzit, îl întreabă liniştit: Cu ce vă pot servi?

Bob şovăie o secundă, priveşte înjur la beţele de hochei, la pucuri, la genunchiere şi la patine, de parc-ar fi nimerit din greşeală la raionul cu lenjerie de damă, şi bâiguie:

— Nu ştiu… caut ceva pentru fiica mea… e un copil, are numai şase ani…

Vânzătorul îşi încrucişează braţele la piept:

— E nouă şi cinci, închidem.

— Se mai fabrică încă patinele acelea Eddie Bauer, cu ciorapi de lână? Ştii despre care vorbesc. Cu apărătoare pentru tendoane?

— Nu pentru copii mici. Şi nu pentru fete. Uitaţi-vă ce e, poate că veniţi mai bine mâine. Ţinem deschis toată ziua, îl sfătuieşte vânzătorul, dând să se întoarcă la schiuri.

— Ştii, eu am fost portar în echipă. La gimnaziu. Am jucat pentru Bishop Grenier, eu şi frate-meu, Eddie.

— Eu sunt din Dover, replică vânzătorul, amintindu-şi, fără îndoială, că are de străbătut douăzeci şi opt de mile pe zăpadă viscolită până să ajungă acasă, la o băutură tare, cu picioarele în ciorapi pe un scăunaş, în faţa televizorului. Uitaţi-vă ce-i, domnule, continuă el, e ora de închidere. Dacă ştiţi ce anume doriţi şi dacă nu avem aici în raion,

pot să telefonez să se aducă, dar trebuie să vă hotărâţi repede, okay?

— Da, bine, răspunde Bob. Îmi pare rău. Patine, caut patine pentru fiica mea.

Se încruntă şi priveşte de jur-împrejur la rafturi şi la exponatele de pe tejghele, ca şi cum ar fi căutat un cuvânt:

— Patine pentru figuri pe gheaţă.

— Ce măsură?

Mâna din buzunarul drept al lui Bob se împinge în jos cu de la sine putere parcă, şi-i cuprinde penisul; lucrul de care se temea se adevereşte – penisul îi e mic, neînsemnat, un organ minor care urinează zi şi noapte şi uneori ejaculează, iar pântecele i s-a umplut iar de zgură.

— E un copil. Sunt primele ei patine, răspunde. Vânzătorul îşi întinde mâna şi o lasă pe umărul lui Bob:

— Va trebui să le alegeţi mâine, îi spune cu fermitate. Bob se scutură de mâna lui, dar omul pare să nu se sinchisească şi se îndepărtează.

— Hei! strigă Bob. Hei, omule! Ştii ce? Vânzătorul se opreşte şi se întoarce plictisit spre el.

— Ştii ce? urmează Bob. N-am nevoie de împuţitele voastre de patine Sears and Roebuck! Specialităţile voastre de douăzeci de dolari! Eu vreau ceva mai bun decât ce aveţi voi. Poate nişte patine de comandă!

— Magazinul s-a închis, repetă vânzătorul cu un glas scăzut.

— Ceva mai bun. Vreau ceva mai bun!!

— Regret, spune omul şi-i întoarce iar spatele.

Bob se uită la peticul de chelie din creştetul vânzătorului. „Chel, ca poponeţul unui copil", îşi spune el şi brusc îşi aduce aminte de hotărârea pe care o luase, ca niciodată să nu-şi lovească soţia sau copiii; îşi aminteşte de această hotărâre ca şi cum ar fi vorba de o ţâşnire de lumină sau de o mireasmă când, de fapt, avusese loc un eveniment complex, bine definit, care se petrecuse într-o duminică după-amiază, cu două veri în urmă, când el şi Elaine le luaseră pe Ruthie şi pe Emma la o partidă de pescuit pe lacul Sunapee.

Bob îşi imaginase cu totul altfel ziua: o excursie de familie în care tăticul îl învaţă pe copilul mai mare cum se pescuieşte; tatăl prinde vreo şase bibani, iar copilul nişte plevuşcă, dar e emoţionat şi recunoscător. Mămicii îi creşte inima de mândrie; copilaşul mai mic

gângureşte şi se joacă cu degetele rotofeie. Dar, în realitate, bibanii n-au muşcat din momeală, în schimb ţânţarii i-au muşcat pe ei, Ruthie a fost de părere că pescuitul e o activitate lipsită de noimă, iar Elaine a trebuit tot timpul să se zbată ca s-o ţină pe Emma, pe atunci în vârstă de doi ani şi plictisită de întreaga tărăşenie, ca nu cumva să cadă din barcă. Deşi ardea soarele şi pe lac nu adia nicio boare de vânt, toţi patru erau îmbrăcaţi ca pentru o zi răcoroasă, vântoasă, pe apă. Pe la ora zece dimineaţa, după mai puţin de o jumătate de oră de când porniseră, toţi patru erau muiaţi de transpiraţie şi se topeau pe sub cămăşile cu mânecă lungă, pantalonii, şepcile şi jachetele lor. Întâi Bob şi pe urmă Ruthie se dezbrăcaseră, rămânând în maiou şi blugi. Puţin mai târziu, Elaine îşi scosese jacheta şi bluza de lână şi se aşezase la pupă, numai în sutien şi într-un şort şi, după ce se asigurase că nu-i vede nimeni, o dezbrăcase pe Emma în pielea goală.

Până la urmă, Bob renunţase la încercarea de a pescui şi, spre uşurarea tuturor, începuse să-şi împacheteze uneltele. Ridicase ancora şi, după patru sau cinci opinteli, reuşise să pornească motorul şi să îndrepte barca spre ţărm. Tot timpul cât durase încercarea de pescuit, stătuse la pupa şi îşi studiase familia, le examinase trupurile: gâtul înalt ca un lujer al lui Ruthie, capul brunet, ca o floare, spatele îngust şi braţele subţiri ca nişte rămurele, genunchii noduroşi, picioarele puternice cu gambe lungi, osoase – trupul unui mânz de rasă, aşa îl vedea Bob, prelung şi stângaci acum, puţin fragil, dar plin de făgăduinţe de frumuseţe, graţie şi forţă; şi rotunjimea trandafirie ca de heruvim a Emmei, cărniţa ei bucăiată, numai cerculeţe de grăsime şi mingiuci, lună plină şi poamă coaptă şi şănţuleţele în care se unesc şi părul ei, auriu şi mătăsos, o cunună de bucle spiralate pe căpşor – în ochii lui Bob, bebeluşul avea trupul aproape fără formă, comprimat, al unui căţeluş, nebunatic, zburdalnic, total inconştient de fragilitatea lui; şi trupul scurt, compact, al lui Elaine, braţele ei musculoase şi umerii pistruiaţi, sânii tari şi, pentru o femeie scundă, voluminos! şi suculenţi, spinarea dreaptă şi pântecele plat, picioarele robuste, acoperite cu perişori blonzi – îi evocau lui Bob măgăruşul care l-a purtat pe Iisus la Ierusalim, un asin alb cu ochi mari, blajin, silitor, răbdător, cutezător şi umil, dar şi frumuşel, o versiune oarecum stilizată a unui tip antic, rudimentar.

Tot drumul până la ţărm, Ruthie, aşezată la prora, privise cu nerăbdare spre uscat, la pinii şi molizii care deveneau tot mai mari,

mai detaliaţi şi mai familiari, în timp ce Emma, cu poponeţul gol în aer, se zbânţuise pe fundul plat al bărcii, iar Elaine, cu ochii strâns închişi, îşi expusese faţa, umerii şi pieptul la soare, până ce, în sfârşit, barca hârşâise pe pietrişul de la mal, iar Ruthie sărise jos şi trăsese prora spre uscat. Elaine o luase pe Emma din barcă, păşise cu precauţie pe ţărm şi aşezase copilaşul gol în iarbă.

Rămas brusc singur, Bob se aşezase la pupa şi, pentru o clipă, văzuse aceste trei trupuri femeieşti în toată vremelnicia şi fragilitatea lor, în teribila lor vulnerabilitate la durere şi la violenţă. Se simţise înspăimântat şi îşi jurase în sinea lui ca niciodată să nu lovească aceste trupuri, ca niciodată să nu ridice împotriva lor masivitatea lui „bărbătească şi forţa lui de oţel. Şi chiar în aceeaşi clipă simţise clocotind din adâncuri şi răspândindu-i-se în piept o ură neagră împotriva chiar acelei vulnerabilităţi pe care se jurase să n-o agreseze nicicând. O dispreţuia.

Bob studiază peticul de chelie din creştetul vânzătorului, „întâi vine ţesutul, piele roz, subţire, pe urmă ţeasta osoasă, pe urmă creierul gelatinos, îşi spune el. Asta-i. Doar asta desparte totul de nimic".

— Scuză-mă, rosteşte cu voce scăzută. Hei, îmi pare rău, zău aşa. Nu-i nimic rău la magazinul Sears, mă-nţelegi? Nimic. Mie îmi place la Sears. Aici cumpăr mereu. Numai că… numai că…

Vânzătorul dispăruse pe după o piramidă construită din schiuri şi începuse să-şi încheie socotelile zilei.

Faţa lui Bob se răsuceşte în jurul propriei axe, o namilă de om cu o faţă pătrată, contorsionându-se în jurul propriei sale dureri. Mâinile îi atârnă inerte.

— Vreau… vreau… vreau…

Asta nu-i normal; toate îi ies anapoda. Ar fi trebuit să vorbească amabil cu vânzătorul ăsta, să-l linguşească, să obţină de la el un chilipir, un prototip folosit la vânzările en gros, aşa cum îşi procură Eddie lucrurile pentru copilul lui, ceva luat cu o treime reducere şi la fel de bun, sau chiar mai bun decât cele din magazin, care costă prea mult. De ce nu-l poate face pe vânzătorul ăsta să-l simpatizeze?

Dindărătul schiurilor, vânzătorul îi strigă:

— Se închid uşile!

Bob nu spune nimic, stă locului de parcă ar fi un manechin. Vânzătorul aruncă o privire de după schiuri şi-l vede tot acolo.

— Veniţi mâine dacă vreţi patine, zbiară de parcă l-ar crede pe

Bob surd sau pur şi simplu cretin.

— Mâine?

Treptat, Bob îşi lăţeşte faţa într-un rânjet, apoi scoate un râs scurt.

— Ha! Mâine! Mâine o să fie la fel.

Continuând să rânjească, face un pas înainte, ca şi cum ar dori să explice:

— Ce vreau eu e…

— Uite ce-i, sau pleci sau îl chem pe director. Bob se opreşte şi rosteşte calm, sumbru:

— Scuză-mă. Voiam doar… îmi pare rău.

Se întoarce, o porneşte încet, se târăşte greoi pe lângă frigidere şi aragaze, pe lângă maşinile de spălat şi de uscat în culori pastelate şi urcă scările până la nivelul străzii. Un portar care zornăie un inel uriaş cu chei îi dă drumul afară, unde ninge vârtos. Pe trotuare, nici ţipenie de om, deşi pe Main Street mai trece câte o maşină care plescăie şi împroaşcă noroiul, îndesându-şi mâinile în buzunarele scurtei, Bob îşi înclină capul ca să poată înfrunta ploaia de fulgi şi străbate în grabă cele două intersecţii până în Depot Street, unde şi-a parcat maşina.

Rămâne locului pe trotuarul alunecos lângă breakul lui, prefăcut acum într-o movilă albă, lunguiaţă, şi se uită la barul de peste drum, studiază firma mică, roşie, de neon, care-i fulgeră în ochi numele lui Irwin ca un far luminos prin ninsoare, apoi ridică privirea spre fereastra întunecată a garsonierei lui Doris. Capul ca de urs i se lasă în piept şi, privind spre furgoneta ninsă, rece şi goală, încă parcată în faţa maşinii lui, abandonată ca o relicvă de război, se uită în josul străzii, spre fabrica de conserve şi spre râu, apoi îşi întoarce privirea pe Depot Street, spre Main. Asta este toată lumea lui. Cunoaşte fiecare centimetru pătrat din suprafaţa ei. O clipă studiază beculeţele colorate care atârnă între felinare şi deodată, fără să se fi gândit, îşi încleştează pumnul drept şi-l înalţă în faţa lui, de parcă ar ţine un ciocan, sau de parcă însuşi pumnul ar fi un ciocan. Mâna stângă îi rămâne în buzunarul scurtei, caldă şi relaxată, dar dreapta s-a prefăcut într-un pumn ameninţător, înălţat şi îndreptat împotriva nopţii, pe care îl coboară apoi încet, cu încheietura în jos, şi izbeşte în parbriz, în dreptul locului de lângă şofer. Lovitura zgâlţâie stratul exterior de sticlă, împroaşcă parbrizul cu pânze de păianjen argintii şi împrăştie zăpada în evantaie rotate, curăţând pe dată geamul. Şi din nou coboară

ciocanul pumnului, iar şi iar, până ce tot parbrizul e o reţea de plesnituri şi o ploaie de ţăndări. După care atacă geamurile laterale, iar zăpada se spulberă şi cade pe stradă în franjuri, întâi izbeşte geamul lateral al locului de lângă şofer, pe urmă pe cel din spate, după care urmează luneta, apoi dă ocol maşinii şi se îndreaptă spre locul şoferului, zdrobind pe parcurs geamurile cu măciuca pumnului, parcă ar încerca să elibereze un copil prins înăuntru.

Peste drum, Pearl, apărându-şi cu un braţ protector pieptul masiv, iese în stradă.

— Bob? Tu eşti?

Vocea îi e neobişnuit de firavă şi de speriată. Ţine deschisă uşa din spate, cu mâna pe clanţă, pentru eventualitatea că ar trebui să se retragă în grabă.

„Bob se opreşte şi priveşte printre şiragurile de fulgi la femeia de peste drum.

— Da, eu sunt.

— Nu ţi-e bine, Bob?

Dă drumul la clanţă şi uşa se închide încet.

Bob oftează din greu şi mâinile îi cad în jos, inerte.

— Ba nu. Mi-e bine.

— Bob, vrei să te conducă cineva acasă? Ai dat prea multe pahare pe gât.

— Ba nu. Mi-e bine. Nu sunt beat. Sunt numai deprimat. Pearl îl măsoară în tăcere, cu grijă, de parc-ar fi o fiară primejdioasă care şi-a prins piciorul într-o capcană.

— Deprimat, repetă el râzând.

— Şi ce faci acolo?

Bob râde din nou, un râs aspru, lipsit de veselie.

— Ce fac? Asta-i bună! Apoi, devenit brusc serios, adaugă: Tu nu poţi să înţelegi, Pearl. Nimeni nu ştie ce-i în mintea mea.

— Nu te simţi bine? Vrei să chem pe unul din băieţi să te conducă acasă?

Ba nu, se simte bine, şi nu, n-are nevoie de nimeni ca să-l conducă acasă. Cunoaşte drumul, îi face semn s-o întindă, de parcă ea n-ar fi fost în toate minţile, se urcă în maşină şi porneşte motorul, îndată ce răsuceşte cheia în contact, ştergătoarele de parbriz se pun în mişcare ca nebunele ţăcănind zgomotos pe geamul sfărâmat. Fără să se sinchisească de zgomot, Bob bagă maşina în viteză, dă îndărăt din

spatele furgonetei, apoi iese în drum şi o ia în jos, spre râu, de unde virează la stânga, spre casa lui.

Pearl clatină din cap şi intră înapoi în bar. A văzut răbufniri din astea de o sută de ori până acum, dar de obicei nu atât de devreme, într-o seară de vineri, şi niciodată cu Bob Dubois ca protagonist. Dar de fapt nu a fost o răbufnire, îşi spune ea, nu a fost o pierdere a controlului, aşa cum se întâmplă la unii când beau prea mult şi vorbesc aiurea ore întregi după care, deodată, îi apucă violenţa şi fac ţăndări totul în jur. Nu, felul în care Bob dădea ocol maşinii, izbind şi spărgând geamurile unul după altul, era metodic şi aproape calm. Spusese că nu e beat şi, într-adevăr, cu excepţia faptului că sfărâmase geamurile propriei sale maşini, nu păruse a fi beat. Ciudat. Aşa se întâmplă cu indivizii liniştiţi, îşi spune Pearl. Ăştia sunt cei mai periculoşi. Dar niciodată nu văzuse în Bob Dubois un individ liniştit, în linii mari, Bob e un om sociabil, jovial şi vorbăreţ, un om căruia îi cam fug ochii după femei, meditează Pearl, dar un bărbat care poate să şi placă femeilor, pentru că într-un fel vorbeşte, oarecum nepăsător şi porcos, şi în alt fel se poartă, politicos şi reţinut, aşa încât femeia îşi poate îngădui să se lase puţin excitată fără să se teamă că lucrurile or să se precipite prea tare, şi, în felul ăsta, până la urmă, când se hotărăşte să-l invite sus pentru o băutură sau mai ştiu eu ce, are impresia că a făcut o alegere liberă. Că a fost hotărârea ei şi nu a lui.

Două dintre geamurile laterale ale maşinii sunt complet pisate, celelalte numai plesnite. Sute de cioburi şi aşchii de sticlă zac răspândite pe banchetă şi pe podea. Sori şi pete argintii opace care împânzesc parbrizul, fereastra din spate şi ce-a mai rămas din geamurile laterale îi obturează lui Bob vederea în timp ce conduce şi un vânt pişcător, şfichiuitorsuflă în maşină, biciuindu-i faţa şi îngheţându-i mâinile goale, încleştează volanul de parcă s-ar teme să nu cadă. Pentru a împiedica maşina să alunece şi să derapeze pe-suprafaţa sticloasă a drumului, îşi ţine mereu piciorul pe frână, între tablou şi parbriz vântul ridică întruna o creastă de zăpadă prăfoasă pe care caloriferul nu reuşeşte s-o topească, întunericul e ştirbit ici-colo de câte un felinar şi nicio maşină nu trece nici în sus, nici în jos. Bob are senzaţia că e purtat de o căruţă cu cai, undeva în Siberia, de parcă ar fi transferat, în toiul nopţii, de la o închisoare la alta. Aşa se vede, un om apatic, inert şi încătuşat în lanţuri, ghemuit în fundul unei căruţe deschise, învelit cu paie ca să se apere de frig şi de viscol,

hurducându-se prin hârtoape înghețate, în spatele unei mârțoage scheletice și bolânde. Gloaba e mânată de doi gardieni cu fețe împietrite, niște brute cu glasuri morocănoase, care vorbesc între ei o limbă necunoscută și care nu cunosc nici numele prizonierului pe care-l cară și nici crima de care s-a făcut vinovat. Gardienii, doi țărănoi ignoranți, au misiunea de a transporta deținuții de la o temniță la alta. Există sute, poate mii de cărăuși din ăștia, tăcuți și impasibili, cu căruțele și cu gloabele lor bătrâne și istovite, oameni a căror menire este să-i țină pe pușcăriași în mișcare, să-i mâne dintr-un loc singuratic și rece în altul, așa încât niciodată să nu-și poată găsi răgazul, tihna, adăpostul, hrana.

Ninsoarea, ușoară și uscată, flutură în văzduh revărsându-se dintr-un cer jos, de un albastru întunecat, și se așterne pe glie, vătuind ropotul copitelor calului care ciocănesc pojghița de gheață și zăpada întărită de sub ea, înăbușind scârțâitul roților și căptușind drumul prin oraș. Din coșuri se despletesc șuvițe de fum argintiu înălțându-se spre cer. Din când în când, lumina unei ferestre răzbește dintr-o curte cenușie până la drum, dar nu se întrezărește niciun semn că locuitorii orașului ar ști sau s-ar sinchisi de sosirea unui nou deținut. Dubois ar vrea să se ridice în picioare acolo, în fundul căruței, să-și ridice pumnii și să strige: „Sunt aici! *Sunt*… *aici*! Eu!” dar lanțurile de la mâini și de la glezne îl țin locului, silindu-l să se retragă în sine însuși, parcă pentru a-și încălzi trupul înghețat la un foc mocnit, dar întreținut cu grijă, care arde în pieptul lui.

Când Bob Dubois intră în casă, soția lui, Elaine, șade pe canapea în living și privește *Hart and Hart* la televizor. E îmbrăcată în cămașa de noapte din finet, cu un capot roz matla-sat pe deasupra, papuci ca niște movilite de acrilic roz în picioare, și bigudiuri mari, din plastic albastru, în păr. Nu-și ridică privirea când intră soțul ei, ci continuă să se uite la televizor, de parcă ar fi singură.

Fără zgomot, Bob închide în urma lui ușa de la intrare, o încuie, își scutură geaca și șapca și le aruncă într-un coș de rufe murdare din hol, apoi intră în living, unde își trântește corpul, ca pe un sac cu cartofi, într-un fotoliu acoperit cu o husă. Ca și canapeaua, fotoliul e îndreptat spre televizor, un aparat-consolă, color, așezat la peretele din fața restului de mobilier ce umple camera, în stânga televizorului se înalță un pom de Crăciun scheletic, strident împodobit cu beculețe care se aprind și se sting ca niște semnalizatoare din port. La baza

copacului sunt aranjate cu grijă vreo şase pachete în ambalaje viu colorate, depărtate de trunchiul pomului pentru a crea impresia de abundenţă.

— Îmi pare rău c-am întârziat, spune Bob cu glas moale, scuzându-se în faţa ecranului televizorului.

Are faţa roşie şi tumefiată, ochii albaştri îi sunt încă umezi şi nasul îi curge. Cu umerii gârboviţi şi mâinile atârnându-i ca nişte pendule între genunchi, arată ca un câine de pripas, jigărit şi părăsit.

Aşezată ţeapăn pe canapea şi continuând să-i urmărească pe domnul şi pe doamna Hart care se dichisesc pentru o petrecere, Elaine spune:

— Ai luat patinele?

E o acuzaţie, nu o întrebare. E o femeie scundă, aproape micuţă, cu un cap frumos, mai ales din profil. Nasul drept, roman, şi bărbia energică domină o faţă altminteri comună şi ştearsă, voită astfel chiar de Elaine pentru că, în ciuda a tot ce-i spune toată lumea, ea nu se consideră drăguţă şi se străduie să-şi ascundă faţa de privirile scrutătoare ale celorlalţi.

După câteva clipe de tăcere, Bob rosteşte în cele din urmă:

— Nu, n-am luat blestematele alea de patine.

— Oh! exclamă ea şi, fără să-şi dezlipească ochii de la televizor, îşi duce mâna la bigudiuri, ca şi cum s-ar simţi brusc speriată, şi îşi netezeşte cele câteva şuviţe de păr castaniu roşcat care îi mângâie ceafa, apoi îşi coboară brusc braţele şi îşi încercuieşte genunchii.

— Dacă-i pe aşa, unde ai fost până acuma? De când ai plecat de la slujbă?

— Întâi la Irwin's. De acolo ţi-am telefonat. Pe urmă la Sears. Patinele de la Sears erau împuţite… şi scumpe.

— Oh! face ea din nou. Eram îngrijorată. Cu zăpada asta…

Pe ecran apare o reclamă. O familie veselă, cu feţe trandafirii, toţi îmbrăcaţi în pijamale şi halate de baie pluşate, se adună în jurul unui pom de Crăciun modest împodobit, unde tatăl îi fotografiază cu noul lui Polaroid. Elaine îşi desprinde privirea de la televizor şi, pentru prima oară în acea seară, se uită la bărbatul ei şi-l vede că plânge. El îi aruncă o privire, apoi îşi întoarce ochii. Urmează o tăcere în care ea îl priveşte fix.

Îl strigă pe nume, ca şi cum nu-i vine a crede că bărbatul de lângă ea e într-adevăr Bob. Îşi duce mâinile la gură şi îşi freacă buzele

cu degetele, de parcă ar \ «ea să desprindă de pe ele cuvinte nerostite până atunci, în cei aproape zece ani de când îl cunoaşte, încă niciodată nu l-a văzut în halul ăsta. L-a văzut furios, indignat, vesel sau trist, dar niciodată nu l-a văzut plângând, deşi uneori ar fi dorit să-l vadă exteriorizându-se, izbucnind în lacrimi. Atunci când tatăl lui a murit de cancer, şi în vara care a urmat, când şi maică-sa s-a prăpădit pe neaşteptate, şi atunci când Elaine i-a mărturisit că s-a culcat cu Avery Boone, cel mai bun prieten al lui, sau când au crezut că Ruthie o să moară de meningită, dar n-a murit, şi apoi când s-au temut că n-o să mai poată merge, dar a mers – de fiecare dată Bob s-a încordat tot, ca un om fotografiat de poliţie, un om care se teme să nu fie identificat mai târziu de către martori ca violatorul, sau spărgătorul, sau şoferul care a accidentat pe cineva şi a fugit de la locul faptei.

Încet, fără să se uite la ea, Bob îşi înalţă mâna dreaptă, rănită, şi o desface astfel încât ea să poată vedea umflăturile şi vânătăiie de la încheietură.

— Am spart… am spart toate geamurile maşinii.

— Ce-ai făcut?!?

— Am spus că am spart toate geamurile maşinii. Nu te necăji, am să le pun la loc. O să le spun celor de la compania de asigurări că mi-au vandalizat-o nişte derbedei, sau aşa ceva.

— Ai spart geamurile? De ce? întreabă Elaine cu calm. Ăsta-i felul ei. În timpul unei crize e calmă şi răbdătoare, îşi rezervă furia şi spaima, bucuria şi chiar supărarea pentru mai târziu, după ce va fi adunat toate informaţiile.

— Nu ştiu, Elaine. Nu ştiu, pur şi simplu m-au apucat furiile, înţelegi?

— Eşti beat?

— Nu, nu. Am băut vreo două beri la Irwin's, asta-i tot. Nimic.

— Atunci de ce eşti… de ce-ai fost atât de furios? Te-au concediat? Ce s-a întâmplat, Bob?

f Nimic. Nimic nu s-a întâmplat.

În cele din urmă se întoarce cu faţa spre ea. Ştie că Elaine nu-i supărată pe el, că e numai derutată, şi acum ar vrea s-o facă să înţeleagă. S-o facă să ştie ceea ce ştie el, să simtă ceea ce simte el.

Elaine se ridică de pe canapea şi se apropie de fotoliul lui, se lasă în genunchi şi-i ia cu blândeţe mâna rănită între mâinile ei, de parcă ar adăposti între palme un animăluţ gingaş.

— M-am dus la Sears, continuă Bob. M-am dus acolo şi m-am uitat la patine, ştii, pentru Ruthie, pe urmă m-am întors la maşină… şi m-a apucat o asemenea blestemată de furie… patinele costau mult… M-am înfuriat pe toate, pe toate… şi atunci am început să izbesc în geamurile maşinii, şi s-au spart. Şi p-ormă, când m-am întors acasă, am simţit… în drum spre casă m-am simţit mai rău decât m-am simţit vreodată în viaţa mea. Nici nu pot să spun cât de rău m-am simţit. Şi p-ormă, din senin, am început să plâng. Eu! spune Bob, aproape ţipând, şi vocea i se frânge, iar faţa i se schimonoseşte într-un rânjet grotesc. Vreau să spun, urmează el, că nu ştiu ce se întâmplă cu mine, vreau să spun ce s-a întâmplat, pentru că acuma sunt bine, dar uite aşa, din senin, am plâns ca un bebeluş. Eu! Să plâng ca un bebeluş, băga-l-aş în mă-sa.

— O, Bob, încetează, se tânguie Elaine. Încetează! îi mângâie drăgăstoasă mâna.

— Nu, nu, acuma totul e în ordine. Zău că da. Sunt bine. Numai că… numai că am fost atât de surprins, înţelegi? Pentru că m-a apucat o asemenea furie şi toate celelalte. Şi trebuie să-ţi explic, trebuie să explic…

— Nu, iubitule, e în ordine, înţeleg. Nu te necăji, iubitule…

— Nu, nu înţelegi. Trebuie să-ţi explic ce am simţit.

— Ştiu, puişor.

Continuă să-i mângâie mâna, încercând să-l consoleze şi să-l domolească prin atingerea ei.

— Nu, Elaine, nu înţelegi, răspunde el trăgându-şi mâna. Ascultă-mă! E vina locului ăstuia. Afurisitul ăsta de loc. Pute. Şi slujba mea la Abenaki, băga-o-aş în mă-sa de slujbă. Şi toată viaţa asta, băga-o-aş în mă-sa de viaţă. Viaţa asta idioată. Deodată, toată viaţa asta mi-a apărut în faţa ochilor, mi s-a arătat. Am avut eu sentimentul ăsta mai de mult, dar nu ştiam de unde-mi vine, până când nu mi s-a arătat, şi atunci mi-am văzut viaţa, întreaga împuţită de viaţă, lua-o-ar naiba s-o ia, şi am ştiut de unde-mi vin sentimentele astea. Şi am văzut că pentru mine nu mai există cale de ieşire. E ca şi cum aş fi tatăl meu. Sunt om în toată firea şi, deodată, parc-aş fi tatăl meu. De parcă şi el când avea vârsta mea a fost ca tatăl lui. Amândoi, franţuji tontălăi, trudind la strung în nenorocita aia de uzină, amândoi, câte zile au avut. Singura deosebire e că acum uzina s-a transformat în fabrica de conserve de mazăre, băga-o-aş în mă-sa şi la asta nu lucrează decât

femei, aşa că eu repar pentru Fred Turner arzătoare cu gaz stricate, târându-mă toată ziua printre cazane şi prin pivniţe, câte zile oi m-i avea şi eu!

Elaine rămâne tăcută o clipă, apoi rosteşte cu glas calm:

— Noi avem o viaţă frumoasă, iubitule. O viaţă bună. Bob îşi priveşte picioarele.

— Când eram copil, tatăl meu obişnuia să asculte un disc pe care-l punea iar şi iar, nu ştiu de unde dracu' făcuse rost de el, cumpărase picupul pentru mama, pentru mine şi pentru Eddie, dar avea şi el discul ăsta al lui, pe viteza patruzeci şi cinci, cântat de Frank Sinatra, se chema *Favoritul Destinului*, un cântec tâmpit. Dar lui îi plăcea, şi obişnuia să dea pe gât câteva sticle de bere şi să-şi pună discul ăsta iar şi iar, până când pe faţa lui se lăsa un fel de visare, aşa cum stătea acolo, în fotoliu, ascultând cântecul şi prefăcându-se că n-ar fi cine era de fapt. Iar eu şi Eddie, când îl vedeam aşa, râdeam, înţelegi? Râdeam de el, pentru că ştiam că noi eram altfel, că noi nu ne-am putea purta niciodată atât de prosteşte ca bătrânul nostru, adică să ne spetim toată ziua într-o împuţită de uzină şi pe urmă să venim acasă, să înghiţim vreo două beri şi să ascultăm un afurisit de cântec al lui Frank Sinatra despre cum e să fii favoritul destinului. Iisuse! Ce neghiob! îmi spuneam eu. Eram un copilandru, elev de gimnaziu, la fel şi Eddie, dar fiind nişte jucători straşnici de hochei, despre care se scria şi la gazetă, ne închipuiam că *noi* eram favoriţii destinului. Numai că uite, acuma, cincisprezece ani mai târziu, am ajuns şi eu aici. Exact ca bătrânul. Numai că în loc să vin acasă, să mă aşez în fotoliu şi să ascult *Favoritul destinului*, mă uit la *Han and Han* sau la alte parascovenii de la televizor. Şi dacă fetele mele ar fi cu câţiva ani mai mari, ar râde de mine aşa cum râdeam eu şi cu Eddie de bătrânul… Uite la neghiobul ăsta, ar spune Rutnie şi Emma, mari vedete aclamate la şcoală, uite la neghiobul ăsta, cine s-o fi crezând, Robert Wagner, sau mai ştiu eu cine, aşa ar spune, uite cum nu-şi dă seama că-i pe jumătate matolit şi că-i mânjit de funinginea cuptoarelor altora şi că n-are o oală de noapte în care să se pişe, şi niciodată n-o să aibă.

— Iubitule, noi ducem o viaţă bună. Zău aşa.

— Poate că *tu* o duci. Sau, cel puţin, aşa gândeşti. Pentru că, întâmplător, tu duci viaţa pe care ai vrut întotdeauna s-o duci, pe care ai aşteptat-o încă de pe când erai copil. Din cauza lui taică-tu care vă maltrata pe tine şi pe maică-ta, şi a mamei tale care a trebuit să se

spetească muncind la fabrica de conserve până la patruzeci şi cinci de ani, când a găsit-o moartea. Dar eu, nu ştiu ce să spun, eu am crezut c-o să duc altfel de viaţă. Eu şi Ave Boone aveam de gând să construim o navă care să ne ducă în Australia, sau în vreo insulă din Sudul Pacificului, şi să dăm lovitura. Aşa ziceam mereu: „O să dăm lovitura". Dacă aş spune acum cuvintele astea, le-aş simţi ca nisipul în gură, pentru c-aş minţi şi aş fi conştient că mint. Nu mai există nicio blestemată de cale pe care să dau lovitura. Ave, el a dat-o. A evadat. Şi-a construit o barcă, aşa cum a visat întotdeauna, şi a evadat. A îndurat până ce-a făcut aproape treizeci de ani, dar a evadat…

— Singur… îi taie vorba Elaine.

— Da, singur. Da' aşa e el. Aşa-i place lui. Dar a evadat, asta-i important, şi Eddie la fel. Şi Eddie a dat lovitura. Ave Boone e pe vasul lui prin insule, iar Eddie le sucește şi le învârteşte în Florida, în timp ce eu zac aici, îngropat în zăpadă şi în gheaţă şi în beznă şi repar sobele cu petrol ale altora şi mă întreb cum aia a mă-sii să fac ca să-i cumpăr copilului meu nişte patine de Crăciun.

— Dar noi avem copiii, casa… intervine Elaine. Bob nu o aude.

— O dată, pe când eram puşti, Ave a venit la noi acasă şi mi-a arătat o reclamă pe care o decupase dintr-o revistă de modă din sala de aşteptare a dentistului, şi ne-am aşezat în camera mea şi am vorbit despre ce-o să facem când om termina şcoala, sau aşa ceva, poate că eram elevi în cursul superior pe atunci. Şi a scos din portofel reclama aceea, a despăturit-o şi mi-a dat-o. Era o reclamă de whisky şi arăta un tip chipeş, cu pantalonii suflecaţi până la genunchi şi fără cămaşă, umblând pe o plajă într-o insulă tropicală. Şi ţinea pe umăr o lădiţă de whisky Haig and Haig, şi în spatele lui, la ţărm, era un şlep, iar în golf îl aştepta un catamaran superb, lung de vreo doisprezece metri. Pe atunci, Eddie isprăvise şcoala şi lucra la Thom McAn, pe Main Street, unde vindea pantofi, dar ştia de pe atunci ce avea să facă în Florida câţiva ani mai târziu, iar pe mine mă bătea gândul să intru în aviaţie, ca să nu fiu trimis pe front, pentru că eu n-aveam accese de epilepsie, ca Eddie, care să mă scutească de front, şi nici convingerea lui Ave că poate trage chiulul centrului de recrutare, fiindcă niciunul dintre noi n-avea chef să plece în Vietnam şi să se lase naibii ciuruit. Oricum, Ave mi-a arătat tăietura aia din revistă de parc-ar fi fost o scrisoare de la Hugh Hefner care-l invita să petreacă o săptămână ca membru în echipa din Month, sau mai ştiu eu ce, şi mi-a zis: „Gineşte aici! Ăsta-s

eu!” îmi zice.

Bob îşi întrerupe câteva clipe vorba, apoi reia oftând:

— Şi vrei să ştii ce i-am răspuns? Am să-ţi spun. I-am răspuns: „Ăsta-s şi eu”…

Elaine îi ia din nou mâna în mâinile ei.

— Iubitule, iubitule…

Bob îşi şterge ochii cu dosul palmei celeilaltei mâini.

— Pur şi simplu nu ştiu ce s-a întâmplat. Bătrânul Ave se plimbă probabil chiar în minutul ăsta pe plajă cu o lădiţă de Canadian Club sau de Chivas Regal pe umăr, iar frate-meu Eddie dansează cu nevastă-sa într-un club de noapte, în timp ce contabilul lui lucrează de zor ca să mai născocească o cale de evaziune fiscală pentru Eddie. Şi eu ce fac? Zac în Catamount într-un fotoliu păduchios din care au ieşit maţele şi-a trebuit acoperit cu o husă, pentru că eu nu pot să-mi permit să-l capitonez sau să cumpăr unul nou.

Ciupeşte braţul fotoliului de parc-ar vrea să-l cureţe de scame.

— Eu zac aici şi-mi plâng de milă, continuă el. Plâng ca un plod, băga-l-aş în mă-sa. Exact ca bătrânul. Numai că el n-a avut destulă imaginaţie ca să plângă sau să se lase pradă furiei şi să spargă geamurile maşinii. El zăcea în fotoliul lui cu umplutura care dădea pe dinafară şi-l asculta pe Frank Sinatra, care-i spunea că-i favoritul destinului. Pe urmă, a îmbătrânit şi pe urmă a mierlit-o. Şi-am încălecat pe-o şa…

— Haide, haide, dragule. E Crăciunul… încearcă Elaine să-l domolească.

— Te cred că-i căcăciosul de Crăciun, pufneşte Bob. Apoi, după câteva secunde, adaugă cu voce scăzută: Nu ştiu, Elaine, îmi pare rău. Poate că am o depresie nervoasă sau aşa ceva. Niciodată nu m-am mai simţit în halul ăsta. Nu ştiu ce-i, dar ştiu că nu mai pot suporta. Poate că-i o toană. Poate că-i din cauza locului ăstuia, a frigului şi a întunericului… şi a buzunarelor goale. Şi-i din cauză că m-am văzut azi pe mine însumi şi viaţa mea, înţelegi? Am văzut-o şi tot ce-am putut vedea n-a fost decât taică-meu. Şi tatăl lui. Şi aşa mai departe, îndărăt, până-n zorii veacurilor. Până la începutul căcăciosului de timp. Am crezut… am crezut că o să fie altfel, înţelegi? Nu neapărat ca-n poza lui Ave Boone, adică pe plajă cu o lădiţă de whisky pe umăr. Dar altfel. Şi în seara asta am văzut totul. M-am văzut pe mine. Limpede ca într-un cristal. M-am văzut pe mine şi mi-am dat seama că nimic n-o să se mai

schimbe vreodată. Niciodată. De parcă în toţi anii ăştia am aşteptat să câştig la loterie sau aşa ceva. De parcă ăsta-i singurul fel în care viaţa mea, viaţa noastră, s-ar mai putea schimba. Singurul fel în care s-ar putea schimba ar fi dac-aş câştiga lozul cel mare. Înţelegi ce vreau să spun, Elaine?

— Nu. Dar în orice caz, nu-i adevărat. Noi avem o viaţă bună. O viaţă bună.

Ignorându-i cuvintele, Bob continuă:

— Înseamnă că suntem morţi. Asta înseamnă. Morţi.

— Nu, iubitule. Nu înseamnă asta. Eşti numai deprimat, asta-i tot.

— Ai dreptate, sunt deprimat. Dar pentru numele lui Dumnezeu, Elaine, există o cauză. Nu crezi că există o cauză pentru care oamenii sunt uneori deprimaţi? Asta încerc să te fac să înţelegi, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă. Te rog încearcă să înţelegi. Pentru că şi tu eşti moartă. Nu numai eu. Ştii bine că şi tu eşti moartă, în sufletul tău, ştii că eşti moartă. Şi fetele la fel. Şi ele-s la fel de moarte ca şi noi, doar dac-o da vreun noroc peste ele. Cu toţii suntem morţi. Ca maică-mea şi taică-meu şi ca mama ta. Credem doar că suntem vii. Ne zgâim la împuţitul ăsta de televizor şi ne închipuim că suntem şi noi ca oamenii ăia de acolo, Hait şi Hait, băga-i-aş în mă-sa, şi asta ne face să uităm că nu suntem deloc ca ei. Noi suntem morţi. Ei sunt nişte poze frumoase. Şi noi suntem nişte oameni morţi.

Îl aud pe Fred Turner la atelier că-mi zice că în curând o să mă scoată din turele de noapte, ca să nu mai trebuiască să alerg nopţile şi duminicile să repar blestematele de cuptoare stricate, şi eu cred că asta înseamnă să fii viu. Şi încep să-mi spun că şi eu sunt ca Fred şi că într-o zi am să ajung mare mahăr, cu propria mea companie, aşa ca Fred, şi nu peste mult timp am să mă plimb într-un Cadillac alb cu iniţialele companiei mele pe plăcuţă, DOC, Dubois Oil Company. Dar Fred a urmat un împuţit de colegiu, pe când eu abia dacă pot să-mi întocmesc borderoul şi apoi, dacă mă scoate din turele de noapte n-o să mai primesc ore suplimentare şi luna viitoare n-o să mai putem achita rata la ipoteca pe casă, aşa că-i spun: „Nu, Fred, te rog nu mă scoate din turele de noapte, că nu mă descurc fără căcăcioasele alea de ore suplimentare”. Asta înseamnă să fii mort, Elaine. Mort.

P’ormă vin acasă şi văd că dacă nu zugrăvesc în primăvară casa asta, o să putrezească toată până-n iarna viitoare, numai că nu-mi pot

permite naibii s-o zugrăvesc. Şi nu-mi dă mâna nici să pun geamuri duble, de iarnă, ca să nu trebuiască să mai ardem atâta petrol, pe care nu mi-l pot permite; şi p'ormă mă uit pe fereastră la blestemata aia de barcă pentru care încă mai datorez bani şi pe care n-aş fi construit-o dacă prietenul meu Ave Boone n-ar fi întins-o în insule cu vasul lui, şi-mi dau seama că nu pot să-mi permit să-mi iau o săptămână liberă, în primăvară, aşa ca să mă bucur şi eu într-un fel de idioţenia asta de barcă. Şi de fiecare dată când conduc rabla de maşină, pentru care mai datorez încă bani, îmi dau seama că trebuie să am noroc ca să mai ţină încă o lună până când afurisita aia de transmisie să cedeze şi, dacă mă lasă, nu-mi pot permite s-o repar. Asta înseamnă să fii mort, Elaine. Zi şi noapte, săptămână după săptămână, an după an, acelaşi lucru, până când, în cele din urmă şi corpul o să se molipsească de la rest, şi o să moară şi el.

Îşi retrage mâna din mâna ei şi îşi aprinde o ţigară. Elaine rămâne în genunchi, lângă el, iar televizorul trăncăneşte în fundal.

— Şi-l aud pe frate-meu Eddie la blestematul de telefon cum îmi povesteşte despre noua lui casă, pe malul lacului, în Florida, şi despre noua lui barcă, şi cum îşi trimite fetiţa la lecţii de călărie, înţelegi? La început, când îl aud, îmi vine să-l omor, dar după aceea îmi spun: „Hei, Eddie e fratele meu şi-i numai cu doi ani mai mare ca mine şi nu-i cu nimic mai deştept decât mine şi nici mai bine educat, aşa că şi eu trebuie să fiu viu, ca Eddie, pentru că el mi se pare al naibii de viu". Aşa că tu şi eu şi fetele noastre suntem ca Eddie şi Sarah şi Jessica. Numai că Eddie şi Sarah şi Jessica sunt în Oleander Park, şi magazinul lui de băuturi merge aşa de bine că-şi deschide încă unu' şi-şi schimbă barca pe una mai mare – aşa mi-a zis ultima dată când mi-a telefonat. Şi eu sunt în Catamount, New Hampshire, angajat la Abenaki Oil Company, şi lucrez în tura de noapte pentru că fără banii pentru ore suplimentare, nu-mi pot achita ratele la bancă. Nu… dacă Eddie e viu, eu sunt mort, Elaine.

— Puişor, puişor, puişor, toate gândurile astea îţi vin pentru că e Crăciunul. Eşti necăjit. Asta-i tot. Ai muncit prea mult, toate nopţile alea şi sâmbetele şi duminicile când erai de serviciu. Mai rău decât dac-ai fi fost doctor. Ai muncit peste puteri, asta e. Şi noi nu suntem ca Eddie şi Sarah, ştii bine. Şi nici nu vreau să fim ca ei, Bob. Noi nu avem nevoie de toate avuţiile alea ale lor ca să fim fericiţi. Noi ne iubim, Bob. Totdeauna am spus lucrul ăsta…

Bob pufneşte pe nas şi se uită la o pată de pe perete, deasupra televizorului şi, cu toate că se gândeşte la Doris Cleeve, îi răspunde soţiei sale:

— Sigur că da, noi ne iubim. Dar dacă am avea şi noi ceva din avuţiile lui Eddie, dacă aş avea şi eu vreun păduchios de viitor, atunci poate c-am avea şi noi chef de romantism. Ha! Chef de romantism! Poate c-am petrece o mică vacanţă în Caraibe, ce zici? Am face dragoste sub clar de lună, am bea punci de rom dintr-o nucă de cocos. Adică am şi face lucrurile la care numai ne gândim. Aş dori să poţi înţelege ce încerc să-ţi spun.

Se gândeşte la Doris Cleeve, în garsoniera ei sordidă, cu picioarele ei groase şi pântecele bombat, cu plictisul ei melancolic şi alcoolismul ei, şi spune:

— Totul a pornit de la patinele alea.

Umerii i se încovoaie, ochii i se umplu de lacrimi, şi îşi leagănă capul dintr-o parte în alta de parcă ar nega ceva.

Peste televizor, în dreapta, un crucifix mic din ghips priveşte în jos cu mâhnire. Bob îl examinează, aşa cum se întâmplă de fiecare dată când îi cade privirea pe el şi se întreabă cum ar putea să-l facă să arate mai bine. Aşa, singur, şi din cauza proporţiilor lui reduse, crucifixul arată părăsit şi patetic. Aşa a arătat din prima zi, cu ani în urmă, când Elaine l-a agăţat pe perete, şi aspectul lui îl sâcâie pe Bob. O să-l schimbe într-un fel, dar dacă l-ar înconjura de fotografii, aplice, proverbe înrămate sau mai ştiu eu ce mărunţişuri, n-ar mai putea să-l privească cu respect. Ar însemna să-l transforme într-un simplu ornament, ca toate celelalte. Pe de altă parte, dacă ar pune în locul lui un crucifix mai mare, una din crucile alea masive, cizelate, cu un Iisus atât de impunător încât îi poţi vedea expresia îndurerată pe chip, ar fi sinistru. Ar avea impresia că e într-o biserică, sau într-o casă de popă sau o mănăstire. Nu, mai bine să-l lase aşa cum e.

— Bob, îi întrerupe Elaine gândurile, cu o voce liniştită. Bob, hai să ne mutăm.

— Ce-ai spus?

— Vorbesc serios. Haide să ne mutăm, Bob. Să o luăm de la capăt. Să ne mutăm şi s-o luăm de la început. Se uită zâmbind la faţa lui mare, abătută. Să vindem casă, maşina, barca, chiar şi mobila, şi s-o luăm de la capăt în alt loc. O mulţime de oameni fac lucrul ăsta.

Faţa lui Bob se preface într-un mare semn de întrebare.

— Să ne mutăm de aici?

Niciodată nu s-ar fi gândit la o asemenea posibilitate, niciodată nu şi-a pus cu adevărat asemenea întrebare. De mutat se mutau alţii, oameni care abia păşeau în viaţă, ca Eddie atunci când a plecat ca să se stabilească în Oleander Park, sau oameni fără familie, fără responsabilităţi, ca Ave Boone, sau oameni care nu aveau de ales.

— Acuma? Să vindem totul?

Ar însemna să se dea bătut, să recunoască jp faţa tuturor că e un înfrânt.

— Barca, nu, adaugă el. La barcă nu mai am decât trei rate de plătit.

— Bine, dragule. Barca, nu. Şi, dacă vrei, nici maşina. Sunt lucruri de care avem nevoie. Dar tot restul îl putem vinde. Şi cu banii pe care-i obţinem, plecăm în California, sau în Arizona, sau unde vrei tu. Oriunde. Nu-mi pasă. Oriunde, atâta timp cât e un alt loc şi cât ne poate aştepta un viitor. Nu suntem morţi, adaugă Elaine. Nu suntem. Locul ăsta, unde ne găsim, e mort.

— Nu ştiu nimic despre California, nu cunosc pe nimeni în Vest, nu-ţi dai seama? Nu poţi să te muţi pur şi simplu în alt oraş şi s-o iei de la capăt. Dar ce-ar fi să plecăm în Florida? La Oleander Park? Cu Eddie. Înţelegi?

Elaine nu răspunde nimic şi se încruntă uşor. Pe urmă murmură:

— Mă rog… după care se opreşte.

Lui Elaine nu-i place Eddie, deşi e unicul frate al soţului ei, şi o compătimeşte pe Sarah, soţia lui Eddie, pentru felul în care se poartă acesta cu ea, iar pe fiica lor, Jessica, o consideră prostuţă şi cam urâţică.

Bob susţine tot timpul că Eddie are intenţii bune şi că lui Sarah îi place pur şi simplu să se văicărească, e o smiorcăită şi, cu toate că muierile plângăcioase îl calcă pe nervi, asta e Sarah, aşa încât o ignoră, şi Elaine ar trebui să procedeze la fel, iar Jessica, biata de ea, trece doar printr-o perioadă mai dificilă. Drept care Elaine îşi exprimă rareori sentimentele legate de ei şi, până acum, s-a simţit extrem de uşurată ori de câte ori Bob, după ce Eddie îşi făcea apelul anual, îl refuza. Apelul suna astfel:

— Ascultă-mă, Bob, mutaţi-vă fundul, tu şi căcăcioasa de nevastă-ta şi copiii, şi chiar de a doua zi am să-ţi pun curul franţuzesc

la muncă, ai să conduci împuţitul de magazin din Oleander Park, în timp ce eu amenajez sugătoarea aia nouă pe care o plănuiesc în Lakeland, şi mai am pe cap şi nişte afaceri imobiliare care îmi iau tot timpul, şi poate că-ţi pică şi ţie ceva din ele, şi p'ormă, în câţiva ani, dacă te mai interesează, putem ajunge parteneri, ba chiar poate deschidem un lanţ de magazine, ca Martinetti din Massachusetts, şi ne umflam şi noi coaiele, mă-nţelegi? Ajungem mari. Fraţii Dubois cei daţi naibii. Ca fraţii Dunfey din Hampton care au pus laba pe toate hotelurile alea. Băieţii Dubois. Mă-nţelegi? Ca în vremurile bune, numai că acum e printre palmieri şi printre puicuţe bronzate, în bikini. Să simţi nisip în pantofi, Bob. Gândeşte-te numai. Nu-ţi cer decât atât, să te gândeşti. Că dacă te saturi vreodată să tot cureţi zăpada cu lopata, n-ai alta de făcut decât să mă suni, măi frate-miu, şi te aşteaptă o slujbuliţă în Oleander Park, o slujbă pentru care mulţi şi-ar da şi coiul stâng. Aşa că gândeşte-te, da? Şi Bob, nu mai departe de acum o lună, de Ziua Recunoştinţei, când Eddie l-a sunat ultima oară, zâmbea şi zicea mersi, dar el a pierdut zece ani învăţând să instaleze şi să repare sobe cu petrol, şi asta-i o meserie care n-are căutare în Florida, şi apoi, el se simte fericit aşa cum este. Are o slujbă bună. O casă plăcută, o nevastă iubitoare şi doi copii sănătoşi, ba chiar şi un viitor, un viitor legat de trecutul lui, aşa cum se cuvine. Să dea cu piciorul la astea toate şi s-o ia de la capăt în Florida i se pare lipsit de sens.

— Ei bine, ce? o întreabă Bob pe soţia lui. Lui Eddie îi merge foarte bine în Florida, ştii doar. I-a mers bine de la bun început. Şi vrea să vin şi eu acolo. Ştii doar.

— Da, desigur, ştiu. Numai că… am mai vorbit şi altă dată despre toate astea. Despre afacerile lui din Florida şi despre ofertele lui, şi tu erai cel care… întotdeauna tu erai cel care spunea că nu-i o pleaşcă să lucrezi pentru Eddie şi ideea de a conduce un magazin de băuturi ţi se părea plicticoasă. Aşa credeam.

Elaine se ridică în picioare, se duce la televizor şi-l închide; camera pare dintr-odată pustie, de parcă au intrat să caute pe cineva care nu e acasă.

— Să mergem la culcare, Bob.

— Mâine la prima oră îi iau lui Ruthie patinele.

— Ştiu, iubitule, ştiu.

Elaine îi întinde mâna, iar el se apleacă în faţă, îi ia mâna într-a lui şi se ridică, împreună sting luminile şi urcă încet scara spre

dormitor.

Înainte ca Bob şi Elaine Dubois să adoarmă în această noapte de decembrie albită de ninsoare, mai poartă o discuţie, de mare însemnătate pentru amândoi.

Zac pe spate, unul lângă celălalt, pe întuneric, el în lenjeria de corp, ea în cămaşa de finet. Şi-a înfăşurat bigudiurile într-un fileu de nailon. Când, conform unei invitaţii familiare, el îşi trece un picior peste pulpele ei, Elaine îşi lipeşte degrabă şoldul de şoldul lui.

Bob vorbeşte primul:

— Ştii? încă de pe când eram puşti, eu eram un mutulică şi Eddie susţinea toată vorbăria. Dar, de fapt, eu eram mult mai isteţ decât Eddie. La şcoală, vreau să spun. Eram mai deştept chiar şi decât Ave Boone, pentru că el nu-şi dădea osteneală, nici nu se sinchisea, exact ca acuma. Dar eu prindeam lucrurile mai repede decât Eddie. El trecea la examene ca prin urechile acului, pe când eu mă descurcam bine la şcoală. Şi ştia că-s mai isteţ ca el, aşa că era gelos pe mine şi-i creştea inima de bucurie când putea să mă facă să par un tont, ceea ce-i venea uşor în copilărie, pentru că era cu aproape doi ani mai mare decât mine, deşi la şcoală era numai cu o clasă înaintea mea. Dar şi eu eram gelos pe el pentru că-i mergea gura ca o moară, iar eu nu făceam decât să stau acolo ca un popândău.

Singura dată când am fost pe acelaşi picior, când am fost cu adevărat egali, a fost când am jucat hochei pe gheaţă pentru echipa Bishop Grenier, în cei trei ani înainte de-am terminat şcoala. El era înaintaş şi eu portar, dar timp de trei ani am alcătuit cea mai formidabilă combinaţie din stat. Fraţii Dubois. Mai ţii minte? „Patinele de granit", aşa eram porecliţi în ziarele din Boston. Asta a fost în anul când eram junior şi am câştigat campionatul din Noua Anglie, pe vechea arenă din Boston. Dac-ar fi fost azi şi nu în 1966, amândoi am fi fost trimişi cu burse la un colegiu. La UNH, probabil. Dar pe atunci hocheiul nu prea era considerat un sport de colegiu. Oricum, în zilele acelea formam o echipă, eu şi Eddie, şi eram într-adevăr apropiaţi. Ştii? într-adevăr apropiaţi.

— Vrei să ne mutăm în Florida, aşa-i?

Bob oftează din greu şi câteva secunde nu scoate niciun cuvânt. Apoi rosteşte:

— Până acum nu voiam.

— Dar acum vrei.

— Nu chiar, dar n-am chef să-i cumpăr patine lui Ruthie. Dacă ne mutăm în Florida, nu mai trebuie să-i cumpăr patine de Crăciun.

— Lasă gluma. Vrei să ne mutăm în Florida, nu-i aşa?

— Ştiu eu… da, vreau.

— Imediat? Imediat după Crăciun?

— Nu, mai întâi vreau să fac altceva.

Îşi coboară încet piciorul dinspre pulpele spre genunchii ei.

— Şi ce anume? Ce vrei? îl întreabă ea.

— Ştii tu ce vreau să fac mai întâi. Nu mă mut în Florida până nu fac asta.

— Acuma?

— Nu-i în regulă? Vrei să controlezi calendarul?

— E în regulă.

Bob se întoarce, îşi vâră o mână între pulpele ei şi o sărută pe gură uşor, uşor, apoi mai apăsat când o simte mişcându-se sub mâna lui, pe urmă o sărută pătimaş, până când se simte uriaş şi vârtos, şi apoi se pomeneşte pistonând-o cu o forţă extraordinară, excitantă, în timp ce ea începe să se zvârcolească sub el, îşi împinge pelvisul înainte şi îndărăt, din ce în ce mai repede, în ritmul lor vechi, familiar, absolut natural, ritmul pentru care le-au trebuit ani de zile până să-l descopere, un ritm pe care n-or să-l piardă niciodată, ştiau bine, pentru că le aparţinea numai lor, lui Bob şi lui Elaine, trupului lui şi trupului ei, în unica relaţie definită în care un trup se poate găsi faţă de celălalt. Se împing metodic unul în celălalt, până ce ea scoate un suspin şi, câteva clipe mai târziu, simte şi el o ţâşnire caldă, care vine din miezul trupului său, după care se opreşte.

Câteva momente zac în tăcere, unul peste celălalt, ea pe spate cu cămaşa de noapte suflecată până la mijloc şi cu picioarele goale încolăcite în jurul lui, el lăsându-şi greutatea în coate. Pe urmă Elaine şopteşte cu un glas firav:

— Să n-o faci niciodată cu altă femeie.

— N-am s-o fac.

— Nu cred că aş putea suporta ideea. Aş suporta mai curând realitatea decât ideea. Înţelegi ce vreau să spun?

— Da, ştiu. Şi eu la fel. N-aş putea suporta ideea. Cred că n-aş putea suporta nici realitatea, adaugă. Dacă aş cunoaşte-o, desigur.

— Bine. Nici eu, spune ea.

Apoi îşi coboară picioarele şi se degajează de sub el.

BATTERIE MAGONNIQUE

S-ar zice că fiinţele care trăiesc pe această planetă, în aceşti ani, fiinţele umane, milioane dintre ele călătorind singure sau în familii, în clanuri şi în triburi, călătorind uneori ca naţiuni întregi, alcătuiesc un subsistem înăuntrul sistemului mai vast de curenţi şi de fluxuri, de vânturi şi intemperii, de continente în derivă şi de întinderi de pământ care se dislocă, se înalţă, se macină, se despică. S-ar zice că bietele creaturi bipede care merg, plutesc pe ape sau călătoresc pe măgari şi pe cămile, care circulă în camioane şi autobuze şi trenuri, dintr-un loc de pe acest pământ într-altul, răspund, cu toatele, unor forţe naturale nevăzute, ca şi cum gravitaţia şi nu războaiele, foametea ori revărsările de ape le fac să se scurgă în şuvoaie din satele de pe câinele de deal, pentru a se aduna pe malurile mâloase ale râurilor din vale şi a aştepta să traverseze pe plute râul până la mare, şi apoi să înfrunte marea în bărci care iau apă, îndreptându-se spre locul unde se învălmăşesc laolaltă, îşi reîncheagă familiile destrămate şi îşi reîncropesc puţinele avuţii, durează case, cresc copii şi redevin oameni rodnici. Măsurăm şi trasăm pe hărţi izvoarele râurilor, variaţiile de climă, vânturile predominante, fluxurile şi curenţii oceanici adânci, înregistrăm râpele, fracturile, faliile şi crestele unde plăcile de scoarţă ale pământului se freacă unele de altele; denumim şi însemnăm pe hărţi marine vânturile ce bat spre Ecuator dinspre sud-est şi nord-est, şi vânturile vestice din Atlantic, musonii tropicali şi acalmiile tropicale, mistralul şi vânturile Santa Ana şi Canadian High; cunoaştem curenţii Humboldt, California şi Kuroshio – aşa încât, după ce le-am trasat şi enumerat, ne putem uita la planeta noastră şi constata că pretutindeni, până în măruntaiele ei, sfera inspiră şi expiră, se ridică şi se prăbuşeşte, se sucește şi se răsucește într-un dans temporal, frumos şi disciplinat, îmbătrânește şi moare, apoi renaşte constant, prin mişcare, creându-se şi recreându-se pe sine însăşi, ca un urobor, şarpele care-şi devoră propria-i coadă.

Aşadar, văzută de sus, migraţia unui milion şi jumătate de somalezi, bărbaţi, femei şi copii, laolaltă cu animalele lor bolnave şi muribunde, venind din regiunea Ogaden, în Cornul Africii, regiune năpăstuită de secetă şi zguduită de războaie, se aseamănă cu mişcarea musonului sud-vestic, de pildă, care în arşiţa lunii iulie se târăşte lent, aproape imperceptibil, dinspre Marea Roşie, la nord de Etiopia şi de Somalia, de-a lungul golfului Aden, către Oceanul Indian, unde se uneşte cu musonul dinspre nord-vest şi se afundă în apă, de-a lungul

subcontinentului, răsfrângându-se iarna îndărăt, din nou spre Kenya şi Tanzania, aducând ploaie în Mombasa şi Dar es Salaam şi umflând lacurile şi râurile din interior. Migraţia somalezilor pare inevitabilă, inalterabilă şi absurdă; şi, pentru că am urmărit-o aşa cum urmărim mersul vremii, ne apare şi tragică. Nu vom discuta a cui e vina sau ce ar fi trebuit făcut; orice încercare de teoretizare ar părea o formă de vanitate, o autoîngăduinţă demnă de dispreţ. Ne vom ridica din bătătura umbroasă a colibei noastre de lângă drumul prăfos care duce de la dealurile golaşe Damisa, din Etiopia, către satul nostru de lângă oraşul comercial Samaso din Somalia, şi vom ieşi în drum cu o cană de apă şi un castronaş de mei fiert cu zer, ca să omenim familia pe care am tot văzut-o de un ceas încoace apropiindu-se, un bărbat, lung şi sfrijit, lipsit de vârstă, ducând de sfoară o cămilă pe jumătate oarbă, o femeie cu un copil costeliv în braţe şi, în spatele ei, un alt plod cadaveric, îi lăsăm să doarmă lângă coliba noastră, înfăşuraţi în păturile lor şi, dimineaţa, când soarele răsare peste câmpia cafenie, le oferim pâine şi apă şi le arătăm drumul spre sud-est, către Samaso, la alţi treizeci de kilometri depărtare şi le spunem numele omului despre care se vorbeşte că ar avea un camion cu care transportă pe coastă, până la leagănele de refugiaţi, pe oamenii ce coboară din dealuri, nomazii de limbă somaleză, care de o mie de ani încoace au crescut vite în sălbăticia aceea şi care acum fug de foamete, de secetă, de război, nesfârşitul război dintre etiopieni – cu armele lor ruseşti şi cu aliaţii lor cubanezi – şi soldaţii Frontului de Eliberare din Somalia de Vest. Bărbatul, cu pielea tuciurie întinsă de-a dreptul pe os de atâtea necazuri şi de osteneală, dă din cap-şi repetă numele omului cu camionul.

Îi spunem că o să-l ducă la Kismayu, aşa cum le-am spus şi celorlalţi, pentru că aproape în fiecare zi vin alţii. Acolo, pe coastă, sunt lagărele. Acolo vor găsi hrană şi adăpost, şi oameni care se pricep să le tămăduiască plozii de boli. Omul întreabă dacă trebuie să plătească un preţ pentru transport. Noi ridicăm din umeri, ca şi cum n-am şti. Omul dă iar din cap. Înţelege. Poate că va putea să-şi vândă prăpădita de cămilă. Dacă nu, ştie bine că în curând, într-o noapte, îşi vor da sufletul pe glia rece, înainte de a fi ajuns la micul sat de la răscruce, Somaso. Întâi or să moară copiii, pe urmă, probabil, bărbatul şi, după el, şi femeia. Şi mâine, sau în ziua de după mâine, o altă familie va coborî dintre dealuri, va străbate şesul uscat, fierbinte, de-a lungul drumului

brăzdat de hârtoape, va înnopta lângă coliba noastră şi, în zori, se va îndrepta spre aceeaşi soartă.

Acum, la începutul anilor 1980, cele mai multe dintre fenomenele şi procesele care s-au petrecut de mii de ani încoace continuă să se petreacă, unele dintre ele în tăcere, lent, câte o părticică infimă, la mile adâncime sub scoarţa pământului, altele zgomotos, cu fum şi flăcări, revoluţii, războaie şi invazii, la suprafaţă. Măsurăm prefacerile geologice în milimetri pe an şi, cum nu simţim nimic mişcându-se sub tălpile noastre, tragem concluzia că nu se întâmplă nimic. Tot prin acelaşi proces, când citim în ziare şi auzim la ştirile difuzate în emisiunile de seară despre revoluţie în Iran, război în Irak, tancuri şi soldaţi în Afghanistan, deoarece fiecare zi ne aduce o avalanşă de asemenea veşti, împingând în uitare ştirile din ziua precedentă, israelienii în Liban înlocuind relatările despre ruşi în Afghanistan, iar americanii în Grenada înlocuindu-i pe israelienii din Liban, iarăşi tragem concluzia că nu s-a întâmplat nimic.

Ritmul metabolic al istoriei e prea rapid ca să-l putem sesiza. E ca şi cum, urmărind ciclul vieţii de o zi a muştei efemere, am pierde din vedere specia şi soarta ei. Totodată, ritmul metabolic al geologiei e prea lent ca să-l putem percepe, drept care, de la naştere şi până la moarte, ni se pare nouă, care suntem prinşi doar în ritmul bătăilor inimii umane, că tot ce se întâmplă pe această planetă se reduce la ceea ce ni se întâmplă nouă, personal, intim, secret. Putem sta noaptea pe un podiş rece, înălţându-ne ochii spre munţii zimţuiţi, acoperiţi de zăpadă, dinspre apus, fie că ne aflăm într-o suburbie din Denver sau în afara unui sat din Belucistan, în Pakistan, şi, cu toate că sub tălpile noastre mase de pământ, mari cât continentele, se macină, frecându-se inexorabil unele de altele, urmărind să scufunde un continent sau altul pentru ca ele să se înalţe la suprafaţă şi să i se suprapună, de parcă ar dori să-l înlocuiască pe hartă, noi scobim cu limba după o fărâmă de carne rămasă între măsele şi ne gândim la remarcile caustice pe care ar fi trebuit să i le adresăm cumnatului la cină.

În timp ce noi stăm pe podişul din Belucistan şi ne gândim la fleacuri, scoarţa pământului, despărţită în plăci uriaşe, deviază, sapă tranşee lungi, fără fund, pe sub mare, între India şi Antarctica, şi împinge ultimul copil pierdut al Gondwanalandei1 în nord, spre Eurasia, leagă India şi Pakistanul cu China, leagă Afghanistanul de Iran cu o asemenea irezistibilă forţă, încât subcontinentul se îndoaie şi se

scufundă la linia de convergenţă, se încovoaie şi se sfărâmă la margini, se gheboşează şi se saltă, ca şi cum, cu tăişul unei gigantice lopeţi, ar disloca munţii Himalaya şi Hindu Kush, o mie de mile de piscuri muntoase înalte de opt mii şi opt mii opt sute de metri, ca şi cum s-ar nărui şi ar pieri înşişi munţii pe care-i zărim în depărtare şi pe care i-am contemplat noapte de noapte de-a lungul vieţilor noastre scurte, rătăcite.

Şi în timp ce aşteptăm împreună cu fiul nostru mai mare şi cu un cumnat din Peshawar care ne-au vorbit despre banii ce pot fi câştigaţi din călăuzirea afghanilor bogaţi prin trecători, spre lagărele de refugiaţi, sperăm să nu ne înşele, sperăm ca afghanii să fie într-adevăr înstăriţi şi gata să ne plătească gras pentru că i-am escortat pe cărările muntelui, acolo unde se ascund şi de unde pândesc bandiţii. Dar, în acelaşi timp, ştim că de fapt cumnatul nu are dreptate, pentru că de ani de zile am tot auzit că afghanii care fug din Pakistan sunt săraci. Iranienii sunt bogaţi, aşa se spune, negustorii iranieni care, traversând graniţa la Kuhak, străbat deşertul şi apoi munţii din lanţul Makran, şi o pornesc spre sud, cu destinaţia Karachi şi marea şi, mai târziu, America. Cei ce locuiesc pe acolo, în vecinătatea graniţei irakiene, aceia îşi umflă punga din călăuzirea refugiaţilor, în timp ce noi, aici, ne riscăm vieţile cu afghanii, pe nimic.

Dar cumnatul nostru, un om arogant care a jucat fotbal profesionist în Lahore şi, în consecinţă, crede că ştie ceea ce noi nu ştim, stăruie că în câteva zile de călăuzire putem câştiga cât într-un an, cu un risc minim şi, pentru a-l convinge că nu are dreptate (aşa i-am declarat), am acceptat să parcurgem acel drum, împreună cu băiatul, care-i destul de mare pentru a purta o puşcă şi care vine în spatele nostru. Bandiţii, ucigaşii, smintiţii – aceştia se adăpostesc tot anul pe aici, printre zăpezi, şi-i

Străvechi continent ipotetic care ar fi cuprins actualele India, Australia, Africa, America şi Antarctica, separate la sfârşitul erei paleozoice (n.trad.).

pradă pe călătorii neînarmaţi, aşa încât noi, băiatul şi chiar cumnatul, facem paradă cu puştile noastre.

Pe măsură ce ne căţărăm mai sus, spre zăpezi, ştim că în chiar acea clipă bandiţii ne pândesc de după bolovani şi de după stâncile care atârnă deasupra. Pe urmă, după un lung răstimp de căţărat, ieşim dintr-un defileu strâmt şi, în faţa noastră, sub o coamă muntoasă

lunguiaţă, de un galben ofilit, într-o despicătură năpădită de umbră, se înalţă brusc un morman de zăpadă ce astupă cărarea, zăpadă veche, scorţoşată, troienită sub forma unui cort căzut şi, în zăpadă, vedem cadavrele, o femeie, doi bărbaţi şi un copil, cu beregatele tăiate, sângele închegat înroşind albul din jur, hainele sfâşiate şi smulse de pe trupurile îngheţate, geamantane şi lăzi căscate şi răvăşite, hârtii, îmbrăcăminte, ustensile de gospodărie împrăştiate peste tot, în goana avidă după bani.

— Vezi, îi spunem cumnatului. Sunt săraci, îngândurat, el se trage de mustaţă, iar băiatul, apropiindu-se, vede afghanii care zac în zăpadă şi, înspăimântat, se răsuceşte şi porneşte să studieze stâncile şi crăpăturile din jur.

— Afghanii continuă să vină cu duiumul, ne asigură cumnatul, cu o voce scăzută. Dar… poate că ar fi bine să alegem o altă zi, adaugă, şi facem cale întoarsă, pornind să coborâm muntele, spre sat.

Cumnatul e un nesăbuit. Şi noi suntem la fel de nesăbuiţi pentru că nu ne încredem în ceea ce ştim că e adevărat, ceea ce cunoaştem în străfundurile minţii noastre, cunoaşterea înrădăcinată în chiar miezul ţestei, şi anume că întotdeauna, de la începuturile timpului, singurii străini care au trecut pe meleagurile noastre, cerându-ne ajutorul, au fost oameni săraci, amărâţi, speriaţi, care fugeau de vreo oştire.

Da, spunem noi, când coborâşul devine mai lin şi putem merge din nou alături, da, vin cu duiumul. Şi vor veni chiar şi după ce noi nu vom mai fi şi nici băiatul nu va mai fi, şi încă mult după aceea. Şi întotdeauna vor fi săraci. Nu-i poţi ajuta pe săraci, nu, când şi tu eşti sărac. Lasă-i în seama bandiţilor.

— Cred că ai dreptate, murmură cumnatul, vorbe care ne fac plăcere, dar lui nu-i spunem nimic.

Sisteme şi ansambluri, subsisteme şi subansambluri, formaţii şi agregate de apă, pământ, foc şi aer – cărora le dăm denumiri şi le înregistrăm pe hărţi – desluşind complexa interdependenţă a forţelor care le pun în mişcare şi le transformă pe unele într-altele; acest proces ne conferă treptat o viziune asupra planetei ca o celulă organică, o creatură sferică, lipsită de spirit, a cărei unică menire este să se nască la fel de rapid cum moare şi al cărei principiu general, insuflat ţelului, ca şi cum ar fi un imperativ moral, este mişcarea continuă, învârteşte-te în jurul unor puncte şi roteşte-te pe axe, sucеşte-te şi răsucеşte-te şi execută cercuri, elipse, spirale şi curbe

lungi care se propagă prin univers şi dispar, în cele din urmă, la cea mai îndepărtată zare a imaginaţiei noastre, doar pentru a reapare îndărătul nostru, în viaţa de zi cu zi a trupului, în hrana noastră, în excremente şi în urină, în pruncii noştri nou-născuţi şi în morţi – continuă să te mişti, să te prăseşti, să urinezi şi să expulzezi fecale, continuă să devorezi planeta pe care trăim, continuă mişcarea, singur, sau în familii şi triburi, în naţiuni şi chiar în specii întregi; e singurul argument pe care-l avem împotriva entropiei. Şi de fapt nu e un argument; e o viziune. O negaţie sub forma unei afirmaţii, o combatere sub forma unei anecdote, ceea ce înseamnă că nu e o reproducere ci o producere, nu o reprezentare, ci o prezentare. Universul se mişcă, şi tot ce ţine de el se mişcă şi, prin transferul unor părţi ale sale, universul şi tot ce ţine de el, până la cea mai infimă celulă, se transformă şi continuă. Apă, pământ, foc şi aer. A continua, a merge înainte, pândiţi de entropie, presupune un fel de eroism desuet, biblic. Că mările se mişcă, sau că râurile curg în oceane de-a lungul continentelor şi îndărăt, e miraculos. Că înseşi continentele se mişcă şi se despart unele de altele, se regrupează şi se împreună în lanţuri de munţi, platouri, savane vaste şi stepe, e o minune. Că în adâncurile mărilor celor mai adânci frecarea lespezilor care poartă aceste continente produce destulă căldură încât să topească rocile şi să erupă în vulcani aprigi, făcând să se închege insule înalte, conice, în Atlanticul de Nord şi în Pacificul de Sud, acolo unde până atunci, de milenii încoace, se rostogoleau râuri întunecate, poate într-adevăr stârni uimirea. Şi lucrurile care ne apar miraculoase, care ne uluiesc şi ne provoacă admiraţie, trebuie să ne aţâţe instinctul de emulaţie, altminteri suntem morţi. Dacă ne uimeşte îndărătnica hotărâre a triburilor somaleze de a găsi hrană, apă şi pace, chiar dacă pentru aşa ceva trebuie să străbată singure deserturi şi adeseori să piară pe drum, dacă ne minunează neînfrânta voinţă a afghanilor de a înfrunta mai curând gheţurile şi zăpezile şi bandiţii ucigaşi în trecătorile înalte din Hindu Kush decât să lase ostile guvernamentale să le pârjolească satele şi să-i împuşte pentru că au oferit adăpost de o noapte câtorva amărâţi de luptători locali din gherilele mujahedine, dacă hotărârea lor de a migra şi de a o lua de la capăt aiurea ne entuziasmează, şi dacă deplasarea unei jumătăţi de milion de ţărani khmeri înfometaţi din Cambodgia în Thailanda, unde sunt întâmpinaţi de funcţionari thai compătimitori, dar speriaţi, care-i trimit pe khmeri îndărăt, acolo unde

armatele vietnameze poartă război împotriva rămăşiţelor regimului sinucigaş al lui Pol Pot, dând foc puţinelor câmpuri de orez care au mai rămas, dacă această perseverenţă, această neabătută hotărâre de a bate la poarta thailandezilor până când, în cele din urmă, cineva le-o va deschide, ne umple de admiraţie, atunci şi noi trebuie să procedăm la fel. Trebuie să străbatem singuri deserturile şi adeseori să pierim pe drum, trebuie să ne mutăm acolo unde ne putem lua viaţa de la început şi, când ajungem în acel loc, trebuie să ciocănim la poartă, să strigăm şi să izbim cu pumnii, până ce păzitorii porţii se lasă şi ei copleşiţi de admiraţie, se înduplecă şi ne dau drumul înăuntru. Noi suntem planeta, în aceeaşi măsură în care şi apa, pământul, focul şi aerul sunt planeta, şi dacă planeta supravieţuieşte, o face doar prin eroism. Nu un eroism fortuit, câte o remarcabilă mostră de eroism ici şi colo, ci un eroism constant, sistematic, un eroism ca principiu conducător.

O curioasă trăsătură omenească, o trăsătură care oferă ajutor şi sprijin îngerilor negri ai entropiei şi care îngreuiază instaurarea aici, pe pământ, a unui Ev Eroic, este uşurinţa cu care luăm totul ca pe ceva personal. La nivelul mării, nici măcar nu putem vedea Golf-Streamul; totuşi, dacă ne convine, ne spunem că aşa trebuie să fie. Şi, stând pe pământ, nu-l putem simţi mişcându-se sub picioarele noastre, dar dacă am putea, ne-am întreba cu ce am greşit în dimineaţa aceea şi am rosti de zece ori Ave Maria, pentru orice eventualitate. Dar ne însuşim un uragan, botezat familiar Jean, sau Hattie, sau Allen, care se învârteşte din nord, de pe coasta Guyanei, prinde forţă şi umiditate de la apele calde din Trinidad şi Tobago, străbate Antilele Mici, rade totul în cale şi îşi mestecă drumul către noi, în Antilele Mari să spunem; ni-l însuşim pentru că pe acesta îl putem vedea, îl putem simţi; cerul dinspre sud-est se înnegreşte treptat pe măsură ce turle de nori cumulus înalte de zece mile întunecă orizontul, presiunea aerului coboară atât de vertiginos încât ne provoacă dureri de cap, păsările marine se refugiază pe uscat şi dispar îndărătul dealurilor acoperite de o junglă verde, sumbră, briza care suflă către ţărm înlocuieşte briza dinspre ţărm, de parcă se precipită să fugă de pe insulă ca să salute zidul de nori cenuşii ce înaintează; şi pentru că putem vedea uraganul cu ochii noştri şi-l putem simţi cu trupurile noastre (deşi e pricinuit de forţe care n-au mai multă legătură cu noi şi cu măruntele noastre destine individuale decât are rotaţia pământului), ni-l însuşim ca pe ceva personal. Devine uraganul „nostru”, şi când discutăm cu turişti din

America, vorbim despre clima „noastră" aşa cum aceia dintre ei originari din Noua Anglie vorbesc cu mândrie despre viscolele lor, iar cei din California se fudulesc cu soarele lor.

Dacă suntem însă o femeie săracă, între două vârste, cu cinci copii, locuind într-un bordei de chirpici, în ţinutul deluros din Haiti, la câţiva kilometri vest de Port-de-Paix, pe coasta de nord, ştim că uraganul s-a dezlănţuit pentru că spiritele loas nu au fost hrănite cum se cuvine. Nu pentru c-am fi fost răi; doar că atenţia ne-a slăbit. I-am uitat pe morţi, *Ies Morts* şi *Ies Mystères*, am neglijat să-i hrănim, şi nu numai noi am fost uituci, să spunem, adică această biată femeie singuratică, o femeie cu soţul plecat cu o barcă în America, nu numai noi, dar toţi *les serviteurs*, noi toţi care îi slujim pe *loas*. E adevărat, de multă vreme încoace nu i-am mai hrănit pe *loas*, aşa încât astăzi uraganul s-a dezlănţuit ca să ne aducă aminte că noi trăim pentru morţi, iar nu morţii pentru noi.

La începutul lunii august, partea noastră de insulă a fost lovită de un uragan. Am aflat prea târziu că se apropie – deşi, chiar dac-am fi ştiut din timp, n-am fi făcut altceva, pentru că era prea târziu ca să-l mai putem stăvili, apele se şi învolburaseră. O să ne ocupăm de *loas* mai târziu, am spus, pentru că aşa au făcut toţi cei din trecut. Ne-au mai năpăstuit şi alte uragane şi, după ce s-au potolit, chiar înainte de a ne cârpaci casele şi a ne reîmprospăta grădinile, i-am hrănit pe *loas*. Totuşi, anul ăsta, când s-a năpustit uraganul, a fost altfel, pentru că lucrurile s-au zăpăcit. Şi cu toate că noi nu făceam parte din zăpăceală, am urmat-o şi, încetul cu încetul, ne-am lăsat înghiţiţi de ea, astfel încât curând am început să ne purtăm de parcă şi noi am fi fost zăpăciţi. A fost aşa:

Aşezarea noastră se numeşte Allanche şi se află situată în spatele primului şir de dealuri de pe coasta nord-vestică, la câţiva kilometri de drumul care duce de la Port-de-Paix la Saint Louis du Nord, ceea ce, întrucât Allanche e prea mic pentru a fi oraş comercial, e o binefacere, pentru că, în zilele de târg, femeile îşi pot purta coşurile încărcate cu igname, mango şi fructele arborelui de pâine, pulpă de caise şi jeleuri, peste coama dealului, pe cărările strâmte, până la drumul de coastă şi, dacă nu se pot urca în vreun camion, sau automobil, sau car, tot nu-i prea târziu ca să meargă pe jos, apucând-o pe partea cealaltă, până la micul târg din Saint Louis du Nord, şi să ajungă acolo la timp ca să-şi poată vinde produsele.

La început a plouat timp de câteva zile, o ploaie cu vânt, de sfârşit de vară, caldă şi capricioasă, care a răsucit frunzele copacilor ca pe nişte mâini cu palme argintii, ba într-o direcţie, ba în alta, după cum se ciocnea vântul de dealuri. Lemnele de foc erau muiate de apă şi, când focurile pentru gătit s-au stins, oamenii n-au făcut decât să doarmă mult şi târziu prin case şi prin dughene sau, când se deşteptau, să stea de vorbă cu glas înăbuşit şi să privească, iar şi iar, pe uşă, la glia roşiatică ce băltea din bătătură şi până la potecă, brăzdată de pârâiaşele care se scurgeau de pe deal şi se strângeau în gârle roşii ca sângele, ce se rostogoleau spre mal. Au fost zile lungi, plicticoase, de aşteptare, de pălăvrăgeală, cu gândul la mâncare şi la trecut, zile de descâlcit părul copiilor, de ghicit şi de dat cu presupusul când avea să se oprească ploaia şi să se usuce lemnele ca să poată fi aprinse focurile de gătit, ignamele să poată fi fierte, hainele ude să se zvânte, aşternuturile să fie întinse la soare, copiii s-o zbughească pe câmp ca să culeagă verdeţuri, sau să fie trimişi la băcănie după o cutie de carne de vită conservată sau de brânză galbenă. Puţini dintre locuitorii din aşezare, doar Aubin, şeful poliţiei, Chauvet, băcanul şi Placide, proprietarul unei camionete, aveau sobe cu kerosen şi puteau deci găti bucatele înăuntrul caselor. Curând, mirosul de mâncare gătită dimineaţa şi la sfârşitul zilei avea să se răspândească printre locuinţe, făcând să ne ghiorăie maţele şi să ni se împietrească inimile de mânie împotriva a tot şi toate – împotriva vecinilor noştri cu sobele lor, împotriva copiilor neastâmpăraţi, împotriva ignamelor nefierte, îngrămădite în colţul podelei, împotriva celor doi pui care scurmau în noroi şi piuiau calm între ei, împotriva bucăţilor reci de fruct de pâine care ni se sfărâmau în gură. Răzbătea miros de tocană, un amestec de felii de roşii, pui, ceapă şi verdeţuri, şi ne priveam unii pe alţii, în camera întunecoasă, copiii mici cuibăriţi în pat, băiatul stând lângă fereastră, cumnata cu pruncul ei pe scaunul de lângă geam, şi ne venea greu să nu urâm omenirea întreagă, tot atât de mult cât ne uram unii pe alţii, noi cei care trebuia să trăim în această lume.

Şi pe urmă ploaia s-a oprit. Vântul şi-a dat duhul, cerul a părut să se ridice şi să se clătească, până a ajuns de un alb lăptos.

Am zâmbit, am ieşit în uşă şi ne-am uitat în curte, unde toate picurau şi scânteiau, de parcă întreaga vale fusese smulsă din mare de o mână gigantică şi trântită acolo, între munţii albaştri-verzui şi marea sidefie de dincolo de dealuri. Totul părea frumos şi nou-născut.

Pe urmă, înainte de a-l fi putut opri, băiatul a ţâşnit pe lângă noi, a dat buzna pe potecă şi s-a făcut nevăzut, nerăbdător să-şi întâlnească prietenii şi s-o pornească împreună cu ei la Port-de-Paix, pe urma altor băieţi mai vârstnici şi a unor bărbaţi care-i învaţă cum să facă rost de bani învârtind anumite treburi pe care noi nu le-am îngădui să le facă aici, în Allanche. Nu-i putem ţine în locul ăsta unde n-au pământ ca să cultive ceva, deşi, în afară de agricultură, n-au alt mijloc de a câştiga o existenţă pentru ei şi familiile lor. În zilele noastre, toţi băieţii o şterg curând la oraş, chiar şi la Port-au-Prince, unde, departe de mamele şi de taţii lor, ajung beţivi, proxeneţi, cerşetori, poate chiar şi mai rău. Cei mai mulţi nu se mai întorc niciodată acasă.

Aubin – căruia i se spune şeful poliţiei deşi nu are niciun subaltern – a coborât uliţa de la biroul lui, unde îşi are şi locuinţa şi, când a trecut pe lângă bordeiul nostru, a strigat:

— Trebuie să ferecaţi ferestrele şi să încuiaţi uşa, cucoanelor. Vine un uragan!

S-a apropiat de fereastră şi s-a uitat înăuntru. Purta cascheta şi vestonul de uniformă, aşa încât am înţeles că era vorba de un avertisment oficial, cu toate că el venea adeseori pe la noi sau ne saluta când trecea pe lângă casă, deoarece cumnata, Vanise, era mama copilului lui, iar Aubin se mai interesa de copil, chiar dacă de mamă nu-i mai păsa. Drept care femeia, în ciuda tinereţii ei, ajunsese uscăţivă, mohorâtă şi tăcută, cu excepţia momentelor când vorbea cu noi sau cu bebeluşul ei.

— Vine un uragan mare, năprasnic, ne spune el, şi umflându-şi obrajii arămii, pufăie un jet de aer în întunecimea bordeiului – pfff! – după care râde.

Dar imediat redevine serios, văzând că suntem speriaţi şi singuri, şi adaugă că a auzit vestea la aparatul de radio.

— Toată lumea trebuie să stea în casă până ce trece furtuna, continuă Aubin. În câteva ore dă peste insula noastră. Unde-i băiatul? întreabă şi, când află că băiatul o zbughise de îndată ce stătuse ploaia, pare o clipă îngrijorat. Drumurile sunt inundate, ne informează el. Va trebui să se întoarcă. Nu mai există drum spre Port-de-Paix, a fost înecat în puhoaiele scurse de pe dealuri. Am auzit la aparatul meu de radio.

Îl ascultăm fără să spunem nimic, aşa încât adaugă:

— Rugaţi-vă să se întoarcă înainte să ne pălească uraganul. Că

dacă nu, o să vă vină acasă într-o ladă de brad.

Rostește aceste cuvinte cu o veselie pe care i-o cunoaștem, pentru că, de fapt, nu dorește ca băieții să se întoarcă acasă noaptea, sau oricând altă dată. Preferă să-i știe dispăruți în oraș, ca să nu-i mai dea lui bătaie de cap.

— Și de bărbatul tău din America ai mai auzit ceva? întreabă Aubin. Vă mai trimite bani? apoi zâmbește ca un șarpe, fără buze, fără dinți. S-a adunat ceva vreme de când a plecat! continuă polițistul. Acum trebuie că-i bogat. Sau poate că-i la pâr-naie. În America îi bagă pe haitieni la gherlă, știi? Și asta am auzit tot la aparatul meu de radio.

Noi nu crâcnim fiindcă, deși era adevărat că nu mai auzisem de el de peste un an de zile, știam că nu-i la închisoare pentru că de aproape doi ani ne trimitea bani, bani americani; bani pe care-i ascundeam, așa cum ne ceruse el, pentru vremea când o să putem pleca și noi în America, la el. Dar știam că, de un an încoace, cineva îi oprea scrisorile și scotea banii din plic, cineva din satul nostru, probabil, care aflase că ne trimite banii pe care-i câștigă ca paznic la un teren de golf în Florida. Cu prima scrisoare, după ce scosesem banii din ea, ne dusesem la Berthe Moriset, o femeie din așezarea noastră care le citește oamenilor scrisorile, și Berthe ne-a citit instrucțiunile de a pune banii deoparte și de a-i cheltui numai în „cazuri de urgență", ceea ce pentru noi însemna „numai când vom fi pregătiți să venim în America", dar când am auzit-o pe Berthe citind aceste cuvinte, am știut că am făcut o greșeală ducându-i scrisoarea, pentru că acum avea să afle toată lumea. După asta, scoteam banii din plic și ardeam scrisorile, necitite. Două scrisori ne-au mai sosit și pe urmă, în ultimul an, niciuna. Dar chiar și așa, știam că omul nu e la închisoare.

— Și cu tine ce mai e? o întreabă Aubin pe Vanise. Femeia șade ghemuită în umbră, în colțul mai îndepărtat al încăperii, privind în jos, la pruncul ei, ca și cum tatăl acestuia n-ar fi de față. Nu-i răspunde, așa încât Aubin își ridică glasul, strigând-o pe nume.

— Vanise! Ce mai e cu tine? Copilașul e bine?

Îi explicăm noi, în locul ei, că n-avem ce mânca, pentru că nu am mai ieșit din casă de când s-a pornit ploaia și nu am putut face rost de lemne uscate pentru foc, ca să gătim igname sau să frigem un pui.

Aubin se uită la noi de parc-am fi fost niște copii și ne spune că ar fi trebuit să adăpostim lemnele sub casă, dar când încercăm să-i răspundem că e greu să găsim destule vreascuri încât să mai păstrăm

şi pentru alte zile, ne curmă vorba cu un gest. E un om ocupat, Aubin, şi n-are chef să-şi bată capul cu necazurile noastre.

— Du-te la mine la birou, i se adresează el celei mai mari dintre fetele de pe pat. Ia un braţ de nuiele de sub casă, pentru ca maică-ta să poată aprinde un foc şi să vă facă de mâncare. E o ruşine. O casă fără un bărbat în ea… bombăne el scârbit.

Nu mai auzim şi restul, pentru că pleacă.

Dar nu ce gândeşte sau spune Aubin este important, întrucât noi ştim prea bine că apropierea uraganului, cu băiatul plecat şi cu drumul inundat, şi cu toate primejdiile şi suferinţele prin care trecusem şi aveam să mai trecem, înseamnă limpede că spiritele *loas* erau flămânde, şi ne spunem unii altora că, de îndată ce s-o domoli urgia, o să mergem la Cabon sau la Bonneau cu unul dintre pui şi o să facem o slujbă de hrănire pentru loas.

Lucrul ăsta pare să mai uşureze povara de tristeţe a lui Vanise. Se ridică în picioare, aşază pruncul pe pat, lângă ceilalţi copii, şi se îndreaptă spre uşă, spunându-ne că o să gătuie puiul care mai rămâne, cel care nu era destinat pentru *haungan*, o să-l jumulească şi, când se întoarce fata cu vreascurile pentru foc de la Aubin, o să-l frigă ca să avem ce mânca în timpul uraganului.

Dar n-a fost să fie aşa. Fata s-a întors în grabă de la casa lui Aubin, cu mâinile goale şi plângând, pentru că dăduse acolo peste nevasta lui, care ştia de copilul lui Aubin cu Vanise. Nevasta, o femeie a dracului, strigase la fată că n-are de gând s-o hrănească pe ibovnica soţului ei şi pe bastardul acesteia, şi o pusese pe fată pe fugă, ameninţând-o cu bătaia.

Vanise se prăbuşeşte din nou în deprimare şi, în ciuda dorinţei noastre de a ne păstra optimismul, o urmăm şi noi în adâncurile amărăciunii; în scurt timp, ne ghemuim din nou în umbrele jilave ale bordeiului, cu ochii pironiţi în tavan sau privind pe uşă şi pe fereastră, pierduţi în lumea plutitoare a gândurilor, de parcă lumea în care urma să se dezlănţuie un uragan, în care băiatul nostru se găsea cine ştie pe unde, în care nu aveam mâncare, nu aveam lemne de foc, nici haine sau aşternuturi uscate, ei bine, parcă lumea aceea nici nu ar exista.

Dar, de bună seamă, ea exista şi, în curând, cerul se înnegreşte din nou şi ploaia porneşte iar să răpăie cu furie, mâniată parcă de întârziere, mânată de un vânt vijelios dinspre mare, până când, în scurt timp, ploaia pare să nu mai curgă din cer, de deasupra noastră, ci să ne

fie trântită drept în faţă, un zid compact, lăptos, de ploaie, care încovoaie copacii, suceşte frunzele palmierilor cu înăuntrul în afară, spintecă palmierii pitici, smulge tufişurile din rădăcină şi le izbeşte de trunchiurile îndoite ale copacilor mai mari, de bordeie şi de stânci, de care se cramponează câteva clipe, pentru ca apoi să fie suflate şi rostogolite, învârtejite pe pământul aspru, până când nimeresc în alt copac sau se prăvălesc în drum. Vuietul e asurzitor, un urlet ca de fiară întârâtată şi apoi ajunsă la demenţă, o lighioană înnebunită de răpăiala ploii în acoperişul subţire, în geamul ferecat şi în uşa bordeiului. Copiii plâng, iar noi, adulţii, încercăm să-i domolim, dar şi noi suntem înspăimântaţi, pentru că nu credem că bordeiul o să reziste la urgia vântului şi a ploii, chiar dacă, de-a lungul anilor, rezistase multor uragane. Copiii ştiu că suntem speriaţi, în ciuda cuvintelor noastre de mângâiere şi de încurajare, aşa încât plâng şi mai tare, dar vaietele lor sunt pe dată înghiţite de vuietul vântului.

Ziua se preface în noapte şi aprindem o lumânare, deşi nu avem nimic de văzut. Vântul împinge cu aceeaşi putere, dar, treptat, îşi schimbă direcţia, deplasându-se dinspre mare către nord, până când, spre miezul nopţii, se porneşte să bubuie ca un râu uriaş, prăvălindu-se de-a lungul văii ce şerpuieşte printre dealuri la răsărit şi peste munţi la apus. De astă dată ne bombardează din faţă şi nu dintr-o parte, iar copacii care se încovoiaseră într-o direcţie, se îndoaie acum în cealaltă şi, vlăguiţi, chiar şi palmierii încep să se frângă şi să se prăbuşească. La această oră copiii dorm osteniţi de spaimă şi de plâns, iar noi ne bucurăm că nu pot auzi copacii pârâind şi despicându-se, că nu aud mugetul continuu al vântului şi al ploii, bubuind în acoperişuri, în geam şi în uşă.

Ne deşteptăm brusc, deşi nu ştiam că ne furase somnul, când uşa se deschide zgâlţâindu-se şwântul pare să azvârle înăuntru umbra unui băiat, fiul nostru, împinge uşa cu putere şi o leagă, apoi se întoarce spre noi şi ne cere să mai aprindem o lumânare, ca să ne arate ce a adus acasă. E ud leoarcă, şiroieşte de apă şi luceşte în lumina pâlpâitoare a flăcării galbene, iar faţa îi este radioasă şi zâmbitoare.

Vanise aprinde încă o lumânare şi se apropie de băiat, iar când acesta îi întinde o bocceluţă, exclamă: „Oh!” Un sunet straniu, o îmbinare de uşurare, surpriză şi teamă. Când Vanise face un pas îndărăt, vedem că băiatul adusese un jambon mare, un picior întreg de porc, afumat, felul de jambon pe care nu-l văzusem niciodată decât în

pozele din revistele pe care oamenii le capătă uneori de la turişti sau când merg la Port-au-Prince. Un jambon! Un jambon american!

Şi în acest moment săvârşim greşeala fatală pentru că trezim copiii şi pe dată pornim să tăiem hălci din jambon, deopotrivă pentru adulţi şi pentru cei mici, şi le devorăm asemenea unor dobitoace lihnite. Râdem şi înşfăcăm şi ne îndesăm cu mâinile carnea sărată în gură. Pe urmă, când foamea îşi mai pierde din furie, ne încetinim ritmul şi ne pomenim ciugulind şi pigulind şunca roz, zgrunţuroasă, potolindu-ne din când în când setea cu apă din tigva de dovleac, şi cam atunci începem să-l întrebăm pe băiat unde a găsit jambonul, cine i l-a dat?

Ne înfăţişează un chip care ascunde un secret şi, câtva timp, în ciuda glumelor şi linguşelilor noastre, refuză să ne spună, fiindcă e mândru că adusese asemenea hrană acasă şi vrea să se bucure de recunoştinţa noastră cât mai mult. În cele din urmă, când îi cerem poruncitor să ne răspundă de unde s-a ales cu jambonul, ne mărturiseşte că l-a şterpelit dintr-un camion răsturnat din cauza unei alunecări de teren, pe drumul spre Port-de-Paix şi, când auzim acest lucru, aşa cum se aştepta şi el, nu mai suntem atât de fericiţi de darul lui.

— Ce fel de camion era?

— Un camion. O furgonetă. Un camion răsturnat în glod, cu portierele larg deschise, scăldat de ploaie.

— Şi unde era şoferul?

— Dus, *maman*.

— Dus? Şi a lăsat în urma lui camionul şi şunca asta?

— Erau multe jamboane ca ăsta. Şi alte feluri de carne. Toate împachetate în hârtie şi risipite peste tot în camion sau căzute afară, în ploaie şi în mâzgă.

— Şi unde s-a dus şoferul? L-ai văzut?

— L-am văzut cu toţii… Era mort. Era în camion, în faţă, pe podeaua cabinei şi capul îi era zdrobit şi plin de sânge acolo unde l-a izbit pământul care şi-a dat drumul de pe deal şi s-a prăvălit ca o cascadă în drum.

— Eşti sigur că era mort?

— Da, răspunde băiatul cu calm.

— Şi unde-i restul cărnii, celelalte jamboane şi pachete? Ale cui sunt?

— Unele au mai rămas încă acolo. Noi am luat numai cât am putut căra. Nu-i nimic rău în asta. Şoferul era un străin, şi e mort.

— Dar cui aparţine carnea? îl întrebăm pe băiat, care acum se teme că ne-am supărat pe el. Al cui este camionul? Ce scria pe el? Ce firmă purta?

Băiatul n-are habar al cui era camionul şi, chiar dacă ar fi fost înscrisă o firmă pe el, tot n-ar fi putut-o citi. Se uită în sus la noi, ridică din umeri şi spune:

— E în ordine. E în ordine, *maman*.

Dar nu era în ordine. Jambonul aparţinea fie unui om bogat, fie cuiva de la cârmuire sau, poate, unui hotel ori unui restaurant din Port-de-Paix sau Cap Haitien, şi acuma noi înfulecaserăm jumătate din el. Cercul alb al osului care străbătea miezul cărnii se uita la noi, din cuibul lui trandafiriu, ca un ochi acuzator.

Vanise grăieşte cu voce scăzută:

— Aubin o să afle. O să afle şi o să vină aici să-ţi ia fiul ca să-l pedepsească, pe el şi pe tine. Şi mie o să-mi ia copilaşul ca să mă pedepsească şi pe mine.

Începe să tremure şi apoi să plângă. Băiatul pledează:

— Nu, totul e în ordine. E în ordine, stăruie el, dar ochii îi lucesc de spaimă, pentru că şi el, ca şi noi, ştie cu câtă uşurinţă se întâmplă astfel de lucruri.

Doar prietenul lui, Georges Le Rouge, care îi ceruse familiei de americani la care lucrase o iarnă să intervină la poliţie ca să-şi dea examenul de şofer fără să mai plătească şpaga obişnuită, dispăruse cu totul la o săptămână după plecarea americanilor. Aubin zicea că-l luaseră cu ei în America, dar noi ştiam cu toţii adevărul. Şi a mai fost povestea aceea nenorocită a familiei lui Victor Bonneau, al cărui fiu mai mare a plecat la Port-au-Prince şi a intrat în legătură cu oamenii care conduceau gazeta pe care noi n-avem voie s-o citim. Şi cu toţii am cunoscut-o pe Adrienne Merant înainte ca fraţii ei să fi fugit în Santo Domingo, am cunoscut-o pe când era frumuşică şi am văzut-o în ce hal arăta pe urmă, când soldaţii au adus-o din Port-au-Prince înapoi în Allanche. Oamenii dispăreau fără urmă sau arătau complet schimbaţi şi, cu toate că uneori era limpede că existau motive întemeiate, totuşi, cel mai adesea, se întâmpla aşa numai pentru că săvârşiseră vreo greşeală, nu mai mare decât a noastră. Sau numai pentru că, întâmplător, cunoşteau sau erau rude cu cineva care săvârşise o

greşeală, nu mai mare decât a noastră. Băiatul nu e îndreptăţit să stăruie că nu făcuse nimic rău, şi e îndreptăţit să se teamă, iar Vanise este, fără îndoială, îndreptăţită să plângă, şi noi am fost îndreptăţiţi să procedăm aşa cum am procedat în noaptea aceea.

Fără să ne fi dat seama, dezmăţul uraganului se potolise. Vântul şi ploaia conteniseră şi nu se mai auzeau decât picurii de apă ce se prelingeau de pe acoperiş şi sfârâitul lumânării în farfurioara ei. Avea să se întoarcă, ştiam. Uraganul întotdeauna se opreşte la jumătate de drum, ca acesta de acum, parcă pentru a-şi trage sufletul, după care vântul se umflă din nou şi ne hărţuieşte alte câteva ceasuri, până ce, istovit de a fi bătut atâta vreme pământul, se retrage în silă.

Glasurile noastre şi zgomotul mişcărilor noastre răsună dintr-odată puternic şi brutal. Copiii mai mici şi pruncul lui Vanise dorm claie peste grămadă pe pat, în timp ce noi stăm în jurul mesei de lângă fereastra ferecată, cu lumânarea, jambonul pe jumătate mâncat şi tigva între noi, vorbind în şoaptă, străduindu-ne să nu ne zgâriem urechile cu sunetele hârâite ale glasurilor, buzelor şi dinţilor noştri.

Vanise, deşi aşezată la masă, e un ghem de mişcări iuţi, nervoase, cu pieptul ei osos şi sânii grei, balonaţi, de mamă tânără, degetele înnodându-i-se şi deznodându-i-se cu repeziciune, de parcă împleteşte şi destramă în acelaşi timp o boneţică de copil.

— Aubin o să vină mâine şi o să ne ridice pe toţi, rosteşte cu o voce firavă. O să-l împingă nevastă-sa, chiar dacă el n-ar vrea. Sau o să-l silească poliţia din Cap Haitien ori soldaţii. Or să descopere camionul şi or să ştie. Şi de îndată ce Aubin o să-şi aducă aminte că băiatul şi prietenii lui erau pe drum în timpul furtunii, o să ştie că ei au furat carnea din camion. Or să ştie cu toţii şi Aubin or să vină aici şi, orice i-am îndruga noi, or să cunoască adevărul.

Are dreptate. Când ai de-a face cu oameni ca Aubin, adică oameni care au putere asupra ta, nu-i de-ajuns să minţi. Trebuie să fii şi crezut. Puteam îngropa jambonul adânc în pământ, într-un tufiş din spatele casei, şi Aubin tot ar fi ştiut că fiul nostru venise acasă, în timpul urgiei, cu carne furată pe care noi am mâncat-o. Singura cale de a minţi şi de a fi crezuţi în acelaşi timp ar fi fost ca băiatul să nu se găsească acasă; atunci când ar veni Aubin, băiatul să fie plecat, fără să se mai întoarcă vreodată acasă, în cazul ăsta, deşi Aubin ar fi fost furios pe băiat, s-ar putea s-o lase în pace pe Vanise cu bebeluşul ei şi să nu se mai sinchisească de noi, ceilalţi. De bună seamă, dacă l-ar găsi vreodată

pe băiat, mai târziu, dac-ar da întâmplător peste el într-o noapte la Port-de-Paix, sau l-ar prinde într-o dimineaţă în drum spre Cap Haitien, l-ar aresta, întrucât faptul că nu venise acasă imediat după uragan ar face ca nimic din ce-a declarat cu privire la carne să nu fie crezut.

Se părea că nu era nimic de tăcut. Banii trimişi de tată erau vârâţi între două scânduri sub pat, un teanc de bancnote subţire ca un ziar, sub două bucăţi de duşumea care se desprindeau uşor, deşi nu mai fuseseră ridicate de mai bine de un an, nici măcar ca să numărăm banii, înainte obişnuiam să-i numărăm des, chiar o dată pe lună. Răsfiram hârtiile verzui, de câte un dolar, de cinci, de zece şi de douăzeci, le priveam cu nesaţ în noaptea târzie, la lumina lumânării, cu uşa zăvorâtă şi ferestrele acoperite şi le număram, făcând totalul şi visând la clipa îndepărtată când vom putea merge în satele pescăreşti de la vest de port-de-Paix, ca să ne învoim cu proprietarii de bărci care transportă oamenii în Bahamas şi de acolo în America, unde ne-am fi reîntâlnit cu bărbatul nostru.

Flacăra lumânării pâlpâie şi atunci ne dăm seama că vântul şi ploaia se sloboziseră iar şi se îmbinau în muget. Băiatul zace doborât pe un scăunaş lângă fereastră, cu pieptul prăbuşit şi mâinile atârnându-i greoaie pe genunchi. Faţa îi este pustiită, întunecată şi retrasă către un loc de tainică ruşine dinlăuntrul lui.

— Ridică scândurile de sub pat şi scoate banii! îi poruncesc. Repede!

Înalţă privirile, părând să nu înţeleagă.

— Ai auzit. Dă-i drumul!

Se scoală de pe scaun, se vâră sub pat şi, după câteva clipe, icneşte şi trage vârtos de scânduri. Vanise îl studiază răbdătoare, de parc-ar fi o mare doamnă căreia el îi ridică o bijuterie căzută pe jos. Înţelege ce face băiatul şi de ce, cu toate că lui încă nu-i este clar, iar Vanise pare gata să zâmbească. Cu mulţi ani în urmă, după ce îi murise mama şi pe urmă tatăl, şi toţi fraţii şi surorile în afară de cel care era tatăl băiatului, Vanise nau-fragiase într-o baracă din afara oraşului Saint Louis du Nord, unde îi lăsa pe bărbaţi să o viziteze şi s-o plătească pentru timpul ei, pentru râsul şi trupul ei de fată tânără. Trecuse pe atunci prin temeri şi, pe de altă parte, parcă prin flăcări, până când îşi făcuse sălaş în ea resemnarea şi, după un timp, devenise favo-*nlajeunesse* a lui Aubin. El o adusese îndărăt în Allanche, unde îi

făcuse un copil şi, după o vreme, Vanise trecuse de graniţele resemnării şi începuse să înveţe cum să devină *serviteur* şi să-i hrănească pe *loas*, până când Aubin se săturase de ea şi atunci s-a întâmplat ceva nou cu spiritul ei, ceva mai rău, pentru că a trecut de cealaltă parte a resemnării, acolo unde oamenii, mai ales femeile, râd şi plâng prea mult şi prea des, acolo unde nimic nu are însemnătate, pentru ca, o clipă mai târziu, totul să aibă însemnătate. Era secătuită şi, cu toate că ne putea fi dragă, nu puteam avea încredere în ea. Cu toţii ştiam, chiar şi Vanise, că ne-am simţi mai bine dacă am trimite-o în altă parte, dar mai ştiam că acum nu ne-ar mai părăsi decât pentru un loc mai bun, mai sigur.

Vântul şi ploaia ciocănesc iar în capetele noastre, până în zori. Ştim că vom supravieţui uraganului, dar ne rugăm Fecioarei şi lui *maittete* al nostru, în timp ce Vanise şi băiatul îşi adună laolaltă puţinele lor haine şi ignamele nefierte şi ce a mai rămas din jambon, îndesând totul în două coşuri mici, de parcă s-ar duce a doua zi dimineaţa la târgul din Port-de-Paix. Ne rugăm în genunchi, înşirând toate cuvintele potrivite pe care ni le putem aminti şi care nu sunt atât de multe pe cât am fi dorit noi, pentru că noi nu suntem nici *mambo* nici *houngan*, nici măcar un preot de junglă, *npret savanne*, şi nici nu putem porni prin furtună ca să găsim unul care să se roage pentru noi, dar chiar de-ar fi fost o noapte senină tot n-am fi făcut asemenea lucru, pentru că încă nu putem mărturisi nimănui ce au de gând să facă Vanise şi băiatul şi copilaşul lui Vanise.

Ploaia a stat, iar vântul s-a frânt în rafale care vin şi trec şi, curând, se înstăpâneşte din nou liniştea ştirbită doar de ţipetele înfometate ale păsărilor marine care se întorc dintre dealuri, spintecând văzduhul către mare. S-a luminat de zi. Uraganul s-a mistuit şi în trupurile noastre simţim o bruscă izbucnire de bucurie, un suflu cald, îndestulător, de plăcere, deşi ştim că, odată cu zorii, băiatul, mătuşa lui şi pruncul ne vor părăsi şi că, orice li s-ar întâmpla în această călătorie, noi nu avem să-i mai vedem nicicând, înfăşor banii într-o basma roşie şi îi înmânez lui Vanise.

— Pescarul cu numele de Victor, din Le Mole, este cel despre care se spune că-i transportă pe oameni în America. Aşa au plecat şi ceilalţi. Aşa a ajuns fratele tău în Florida.

Fata se uită în jos la copilaşul din braţele ei şi schiţează un zâmbet straniu, sumbru.

Băiatul se adresează mamei lui:

— *Mamant* când ai să vii şi dumneata?

— Curând. Când o să mai am bani de drum. Curând.

Băiatul se uită la surorile adormite pe pat, face semnul crucii asupra lor şi le mângâie, pe rând, capetele însomnurate. Pe urmă se postează lângă uşă.

— Vino, Vanise! Va trebui să trecem pe lângă o mulţime de oameni pe drum. Şi, cu cât trecem mai repede de ei, cu atât mai bine.

Vanise se întoarce şi se îndreaptă spre uşă, de parcă se duce la un dans. Pe urmă dispar. Băiatul, care păşea pragul bărbăţiei mai curând decât era pregătit, dispare. Fata şi pruncul ei dispar. Banii dispar. Noi am rămas, şi copiii mici au rămas şi ei. Furtuna încetase. Sub casă, puii se zbenguie şi scurmă. Aubin are lemne uscate pe care ni le poate da, cu condiţia să-l plătim repede, dar nu ne putem duce la el, nu încă. O să mai răbdăm de foame un timp şi poate că până diseară or să se usuce şi lemnele noastre, atât cât să le putem aprinde. Pe urmă o să tăiem un pui, o să-l frigem şi o să-l mâncăm.

DA LOVITURA

Bob conduce maşina, iar Elaine, aşezată lângă el, ţine în poală harta; amândoi se feresc să privească în zare şi îşi ţin ochii aţintiţi pe şoseaua din faţa lor sau pe clădirile şi câmpul ce mărginesc drumul, îşi feresc privirile de monotonia peisajului plat din Florida centrală, de păduricile de palmieri pitici şi de livezile de citrice, de fermele de legume. Ignoră, sau nici măcar nu remarcă, absenţa a ceea ce Bob numeşte „copaci adevăraţi”. Privirea lor nu poposeşte – ca şi cum ar fi invizibile – pe aglomerarea de McDonald’s şi Burger King, Kentucky Fried Chicken şi Pizza Hut, pe un tunel lung, drept, de locuri de refugiu, întrerupt, intermitent, de faţadele companiilor de credit, de platforme pavate, ticsite de maşini strălucitoare, Corvette, T-Bird, Camero şi Transăm şi, în spatele magazinelor de maşini, cimitirele de automobile îngrădite cu lanţuri din verigi, vaste şi dezordonate, sinistre, lipsite de culoare şi indestructibile. La periferiile fiecărui oraş trec printre mile întregi de parcuri de locuinţe-rulotă, conectate la reţele electrice, cu livezi de portocali în spate, toate distribuite cu o precizie geometrică determinată de logica registrelor contabile şi nu de logica pământului, a apei şi a cerului. Şi după parcurile de rulote, pe măsură ce se apropie de un alt oraş, trec pe lângă întinderi de bungalouri din beton, vopsite în culori pastelate, despărţite de alei înfundate la un capăt şi

interconectate, cărări înguste ca nişte tuburi capilare, pavate cu piatră de var sfărâmată, împrejurimi izolate, suburbii ale suburbiilor, reflectând nu atât nevoile locatarilor, cât lăcomia constructorilor şi a proprietarilor de pământ. Şi apoi oraşele propriu-zise, De Land, Sanford, Altamonte Springs, îngrămădite pe autostrada 4 de la Daytona; remorca închiriată zigzaghează dintr-o parte în alta, îndărătul maşinii, ca un animal de povară răbdător şi greoi; treptat, întinderile de pământ şi de case sunt înlocuite de structuri înalte, albe, cubice, înţesate de apartamente micuţe, dispuse astfel încât toate ferestrele să fie faţă-n faţă cu cele de peste drum şi toate ieşirile să se scurgă în locurile de parcare. Bob şi Elaine nu văd, şi nici n-ai putea să-i faci să vadă, nesfârşitele diguri de afişe, firme de neon, stindarde şi steguleţe din plastic fâlfâitoare, săgeţi şi degete uriaşe îndreptate spre ei, prin parbriz, strigându-le să cumpere, cumpără, cumpără-mă acum!

În schimb, văd străfulgerări diafane de verde pal, de galben şi trandafiriu şi, din când în când, pete şi luminişuri de roşu, portocaliu şi liliachiu – forme abstracte şi câmpuri de culoare care, o dată văzute, se traduc în noţiuni generale de eficienţă, curăţenie şi confort, noţiuni care le înviorează speranţele. Pentru că ei au făcut un lucru teribil şi înspăimântător: au schimbat o viaţă pe alta şi viaţa asta nouă e singura pe care o au acum.

Albii pe care-i zăresc prin oraşe, în maşini, pe şosele şi pe străzi, seamănă cu oamenii din New Hampshire, numai că cei de aici poartă îmbrăcăminte viu colorată şi au pielea bronzată. Dar pentru prima dată în viaţa lor, Bob şi Elaine Dubois văd o sumedenie de oameni de culoare. Sute, chiar mii! Nu numai cei unul sau doi negri întâlniţi înainte, pe care îi observaseră fără comentarii, chiar săptămâna asta, unul servindu-i la masă într-un restaurant din preajma oraşului Raleigh, din Carolina de Nord, altul pompându-le benzină în automobil la linia de centură din New Jersey. (Le-au scăpat negrii din Bronx, pentru că Bob era atât de preocupat să nu rătăcească drumul când au trecut prin New York, încât a pus-o pe Elaine să urmărească întruna indicatorul J-95 şi să strige de câte ori se apropie o cotitură, în timp ce el nu-şi lua ochii de la maşinile, camioanele şi autobuzele care treceau pe lângă ei, îi veneau din spate sau i-o luau înainte, de la autostrada reflectată în oglinda retrovizoare şi de la hopurile şi denivelările de pe drum.) Acasă, în Catamount, era negrul acela chel, vânjos, care ţinea curăţătoria de covoare, şi mai era tânărul înalt, arătos, în costum cu

vestă, pe care Bob l-a văzut o dată în Concord, oraşul capitală, un avocat, probabil angajat la una dintre agenţiile plasate în Imobilul Federal, un negru de care-i pomenise de câteva ori lui Elaine, dar pe care ea nu-l văzuse niciodată. Cu ani în urmă, când făcuse armata, Bob întâlnise mulţi negri şi chiar câţiva sergenţi de culoare, dar pentru el, care era pe atunci un băieţandru înhăitat cu puştimea din Maine şi din New Hampshire, negrii reprezentau nişte abstracţiuni numite ciori, care-l speriau în aceeaşi măsură ca şi bordelurile din Boston şi tripourile din cazarmă – el nu cunoştea regulile şi nu voia să se încurce punând întrebări, aşa încât se ţinea deoparte, se limita la oamenii de felul lui, învăţa să instaleze şi să repare arzătoare cu petrol, se stabilise în Noua Anglie în ciuda războiului şi, în permisii, făcea autostopul ca să-şi viziteze acasă părinţii şi pe prietena sa Elaine, şi ca să le înşire baliverne amicilor lui prin cârciumi.

La vremea când se petrece această povestire, adică la sfârşitul anilor ’70, era încă posibil să fi trăit în America fără să fi cunoscut un negru atât de îndeaproape încât să-i ştii numele, fără să fi văzut un negru altfel decât la televizor sau de la mare depărtare, chiar şi când o asemenea persoană stătea lângă tine la coadă la bancă, sau într-o cafenea, ori în autobuz. Bob Dubois şi soţia sa, Elaine, crescuseră în felul acesta. Şi acum, dintr-odată, pe măsură ce se apropie de Oleander Park, Florida, noul lor cămin, după ce şi-au vândut casa din New Hampshire, după ce Bob a renunţat la slujba lui, după ce au vândut tot ce s-a putut vinde, chiar şi îndrăgita barcă de pescuit a lui Bob, după ce şi-au luat rămas bun pentru totdeauna de la tot ce era familiar, cunoscut, înţeles, iată-i că întâlnesc şi sunt forţaţi să ia în seamă o droaie de oameni de culoare, mai mulţi, s-ar zice, decât albii, îi văd lucrând în grupuri în livezile de portocali, călătorind cocoţaţi în partea din spate a camioanelor, tunzând pajiştile, mergând pe şosele şi pe trotuare şi, cu toate că Bob şi Elaine se află la o distanţă sigură de aceşti oameni, apăraţi de un contact direct prin maşina lor şi prin toate posesiunile lor, şi chiar unul prin celălalt, totuşi, negrii par să-i împresoare, par ineluctabil de reali, de parcă le-ar ciocăni în parbriz, ar smuci mânerele portierelor, s-ar căţăra pe capotă şi şi-ar striga între ei: „Hei, omule! Vin încoa să-i gineşti pe albi!”

Oamenii ăştia cu piele tuciurie sau arămie, negrii americani din magazine şi supermarketuri, jamaicanii şi haitienii de pe ogoare, cubanezii de la staţiile de benzină – aceşti muncitori, care au venit

primii aici, ei aparţin acestui loc, iar nu Bob şi Elaine Dubois, şi fiicele lor, Ruthie şi Emma. Bob şi familia lui sunt nou-veniţi în albia Floridei, iar Bob e stânjenit de întârzierea lor. Se simte urât cu pielea lui iernatică, alb-cenuşie, se simte ruşinat de înfăţişarea ştearsă a soţiei lui, de braţele şi picioarele uscăţive ale fiicelor lui, se simte sărac şi ignorant în acest gălăgios vagon cu acoperiş ondulat, în rulota portocalie închiriată, în care şi-au înghesuit claie peste grămadă toate bunurile lor, mobila şi hăinăraia pe care nu au putut sau nu au vrut să le vândă în curtea în care şi-au expus lucrurile sau prin anunţurile date în *Catamount Patriot*. Se simte stânjenit – adică expus, înfăţişat lumii drept ceea ce e în realitate – şi, poate pentru prima oară în viaţa sa, întregul organism! e cuprins de frică. Elaine îi aruncă o privire scurtă şi neliniştită, de parcă i-ar fi citit gândurile, şi îl întreabă:

— Toţi negrii ăştia care lucrează pe câmp şi peste tot nu-s americani adevăraţi, nu-i aşa?

Bob nu-i răspunde, ci continuă să conducă concentrat. Elaine adaugă:

— Am citit că vin din Cuba, sau din locuri de felul ăsta. Un moment de tăcere. Apoi Bob rosteşte cu voce joasă:

— Slavă Domnului că-l avem pe Eddie.

— Da, răspunde moale Elaine, luând în mână harta.

Elaine detestă felul în care vorbeşte Eddie.

— Are o gură spurcată, îl defineşte ea.

Bob, cu capul şi cu ambele mâini vârâte în frigider după alte cutii de bere, se întoarce şi se uită la ea. Nu-i Eddie acela care le-a găsit locuinţa-rulotă de pe malul lacului Grassey şi pe care au cumpărat-o, şi nu tot el le-a dat, ca dar de casă nouă, un televizor nou, portabil, marca Sony, televizorul la care se uită acum fericiţi copiii, în dormitorul din spate, în loc să se zbânţuie prin bucătărie şi prin Hving, smiorcăindu-se şi deranjându-i pe cei mari, care doresc să discute afaceri, pentru că mâine e prima zi de slujbă a lui Bob, o slujbă pe care, pentru numele lui Dumnezeu, nu tot Eddie i-a oferit-o? E nefericită aici? Au sosit în Florida de mai puţin de o săptămână şi ea vrea deja să se întoarcă acasă? *Aici* e acasă, acum.

— Ăsta-i felul lui de a vorbi, o lămureşte Bob.

Rosteşte cuvintele în şoaptă, pentru că Eddie şi Sarah se află în Hving, la mai puţin de trei metri, fumând în tăcere şi privind în direcţii opuse: Eddie, aşezat la un capăt al canapelei, priveşte pe uşa deschisă

la curtea de pământ bătătorit, la rulota roz de peste drum de aleea despărţitoare, la porţiunea mlăştinoasă şi, dincolo de umbrele violete ale amurgului, la suprafaţa sinilie a lacului Grassey, iar Sarah, cu picioarele ei lungi şi suple încrucişate, se uită pe fereastra de lângă ea, la exteriorul bleu pal al rulotei de alături şi o studiază de parcă ar fi poza unei rulote şi nu un lucru real.

— Eddie are o inimă de aur, continuă Bob să şoptească. Numai că, din unele puncte de vedere, e încă un copil. Vorbeşte aşa cum vorbeam noi când eram puşti – băga-l-aş în mă-sa pe ăsta, băga-l-aş în mă-sa pe ăla – asta-i tot. Înţelegi?

Ţine într-o mână trei cutii de bere Schlitz şi cu cealaltă închide uşa frigiderului.

— Da, ştiu, ştiu. Numai că nu vreau ca fetele să audă cuvinte porcoase.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Elaine!! şuieră Bob aşezând cutiile de bere pe masă, de parcă ar vrea să-şi elibereze mâinile.

Se uită fix la ea, vrând să-i poruncească din priviri să tacă, să fie fericită, să fie mândră de el, să-i iubească pe fratele lui, pe soţia şi pe copilul acestuia. Să fie recunoscătoare.

— Vorbim mai târziu, îi spune, apoi se întoarce în living.

Elaine continuă să cureţe cartofi. S-a lăsat întunericul şi bucătăria, care dă spre răsărit, se întunecă prima. Se ridică şi străbate încăperea până la comutatorul de lângă uşă, apoi se opreşte în prag, de unde îi urmăreşte şi îi ascultă pe ceilalţi, care se uită ţintă la un obiect aşezat în centrul măsuţei de cafea, înconjurat de cutii de bere goale, de scrumiere, pachete de ţigări şi brichete cu gaz, de ziarul de duminică şi de un exemplar din *People*, postat în mijlocul acestui talmeş-balmeş, organizând şi diminuând dezordinea, zace un revolver mare, albastru închis. Sarah, continuând să-şi ţină picioarele încrucişate, se zgâieşte la armă de parcă ar fi o mică jivină moartă, vag respingătoare. Eddie îl contemplă cu mândrie, de parcă tocmai ar fi împuşcat pe cineva cu el, iar Bob îl priveşte încurcat, de parcă i s-ar fi cerut să-l jupoaie.

Eddie îşi vâră mâna în buzunarul lateral al jachetei de bumbac în dungi şi scoate o cutiuţă verde cu gloanţe, pe care o aşază lângă revolver.

— O să ai nevoie de ăsta, zice.

Eddie, despre care se spune uneori că seamănă cu Steve McQueen, actorul, îşi sumeţeşte capul cu păr blond, ondulat şi,

ţuguindu-şi buzele, studiază o secundă faţa fratelui său mai mic.

— E încărcat? întreabă Elaine din uşă.

— Acuma nu, răspunde Eddie. Dar mâine o să fie. Sarah, de pe canapea, îi aruncă o căutătură iute lui Elaine, dar, nereuşind să-i prindă privirea, îşi întoarce ochii la fereastră şi la rulota vecină.

— Nu ştiu de ce ai nevoie de un pistol, îi spune ea ferestrei.

— Vrei să spui că nu ştii de ce are nevoie Bob de un pistol, răspjunde Eddie cu voioşie. De ce am eu nevoie, ştii bine.

Îi rânjeşte lui Elaine, care stă tot în prag, şi îşi loveşte cu palma jacheta, sub braţul stâng.

— Tu porţi armă? Aici? întreabă Elaine.

— Te cred.

Bob întinde mâna şi ia revolverul de pe masă, îl întoarce pe o parte şi pe cealaltă şi îl examinează cu grijă, îi scoate încărcătorul, îl pune la loc şi îi cântăreşte greutatea în palma dreaptă, îşi studiază mâna cu revolverul, de parcă ar vrea să şi-o întipărească în memorie.

— De ce trebuie să porţi armă? întreabă Elaine.

Dintr-o singură mişcare rapidă, experimentată, Eddie se ridică pe jumătate de pe canapea, îşi vâră mâna dreaptă în buzunarul de la spate al pantalonilor, scoate portofelul şi-l deschide, dând la iveală un teanc de bancnote, gros de un centimetru.

— Uite de ce, păpuşico. Eu sunt om de afaceri, şapte zile împuţite pe săptămâna fac afaceri, şi multe din ele în bani gheaţă, că altfel n-aş mai face purici în afaceri, înţelegi? i se adresează lui Bob făcând cu ochiul.

— Cred că da… răspunde Bob. Vrei să spui că-ţi trebuie bani gheaţă ca să-ţi plăteşti impozitele şi aşa mai departe?

— Mmda… da, şi asta, desigur. Dar există o mulţime de chestii pe care nu-i musai să le trec în registre. De pildă salariul tău, băga-l-aş în mă-sa. Ceea ce-i în avantajul tău, înţelegi; şi pe mine mă scuteşte de formalităţi contabile. Dar mai am şi alte griji pe cap, la care tu nici nu trebuie măcar să te gândeşti, livrări, de exemplu, sau treaba cu sindicatele, băga-le-aş în mă-sa, ca să construiesc şi să-mi instalez magazinul ăla nou în Lakeland… Tu trebuie să ai grijă doar să vinzi băuturi peste tejghea, să ţii rafturile bine garnisite, să faci comenzile săptămânale şi să depui în fiecare seară banii la bancă. De rest am eu grijă.

— Şi atunci de ce-i trebuie lui Bob pistol? stăruie Elaine. Ceilalţi,

chiar şi Sarah, se uită la ea ca la o cretină.

— Elaine, scumpo, o lămureşte Eddie, zâmbind. Nu mai eşti în Catamount din Bou Hampshire, dulceaţă.

— Te rog, nu-mi spune „dulceaţă".

— Bine, bine, scuză-mă.

— Aici lucrurile stau altfel, Elaine, intervine Bob.

— Te cred că aici lucrurile stau altfel. Aici avem cioroi cu pistoale şi brice ascuţite, reia Eddie, devenit brusc serios. Avem haitieni cu sacrificiile lor voodoo, băga-le-aş în mă-sa, şi jamaicani cu macete lungi cât braţul tău, băga-le-aş în mă-sa. Avem cubanezi care-ţi taie coaiele. Avem zănateci cu piele neagră de toate soiurile, toţi bulucindu-se pe doza lor de cocaină, băga-o-aş în mă-sa, toţi conducând automobile Mercedes Benz nou-nouţe, fără să aibă în buzunar nici măcar bani ca să le facă plinul. Avem columbieni, fir-ar ei să fie, cu mitraliere, băga-le-aş în mă-sa!

— Haide, haide, Eddie, îl întrerupe Sarah, îi bagi în sperieţi pe bieţii oameni şi-i faci s-o şteargă înapoi în New Hampshire. Dracul nu-i chiar atât de negru. Pe cuvânt. Sarah îşi întinde picioarele şi soarbe o înghiţitură de bere. Nu-i ca în Miami, adaugă ea dezmorţindu-şi braţele şi arcuindu-şi spinarea ca o pisică.

Poartă un costum-pantalon bej, care-i pune în valoare culoarea bronzată a pielii şi angularitatea trupului lung. Bob o văzuse o dată goală şi fusese surprins de asemănarea dintre corpul ei şi cel al unui adolescent, un trup lung, bine închegat, neted, cu sâni minusculi, ca nişte cercuri albe pe piept. A fost surprins şi de atracţia pe care o exercitase asupră-i trupul ei. Scena s-a petrecut în dormitorul lui şi al lui Elaine din Catamount, într-o după-amiază fierbinte, în urmă cu câţiva ani, când Eddie, Sarah şi Jessica veniseră să petreacă la ei o săptămână de iunie, ca să examineze taberele de vară din New Hampshire, pentru fetiţă. Din cauza arşiţei cu totul neobişnuite, Bob venise de la lucru mai devreme ca de obicei şi, găsind casa pustie, a presupus că toată lumea s-a dus să înoate în lac. Când a urcat în dormitor, a dat peste Sarah, în pielea goală, aşezată pe marginea patului şi vopsindu-şi cu ojă unghiile de la picioare. Când l-a văzut intrând, a înălţat privirile şi n-a schiţat niciun gest de a se feri de ochii lui. Părul ei negru, tuns scurt, era ud şi periat spre spate ca părul unui înotător, şi lui Bob îi apăruse atât de clară şi de netedă, atât de făţişă, de lipsită de orice mister sau amăgire, încât l-a potopit dorinţa de a

face dragoste cu ea, o dorinţă care l-a surprins şi l-a speriat şi l-a mânat îndărăt pe palier şi, valvârtej, în jos pe scări. La capătul scărilor s-a întors, a privit în sus şi a rămas în aşteptare, ca şi cum ar fi crezut că Sarah o să apară. După câteva minute, a tras o duşcă zdravănă de bere şi a răcnit:

— Hei! Scuză-mă, Sarah, am crezut că nu-i nimeni acasă!

— Nu face nimic! i-a răspuns ea. Toată lumea s-a dus la înot. Eu am rămas aici ca să trag un pui de somn şi să fac un duş. Sunt sigură că-s mai câştigată decât ceilalţi.

— Da…

Bob înţelegea din muzica glasului ei că dacă ar urca din nou scările, ar intra în dormitor, şi-ar scoate hainele şi ar începe s-o sărute de-a lungul gâtului, ea nici măcar n-ar simula o împotrivire şi, după aceea, n-ar sufla un cuvânt, nici lui, nici nimănui altcuiva. Acesta-i momentul de care-şi aminteşte acum, ori de câte ori se uită la Sarah. Şi încă nu-i sigur dacă hotărârea lui de atunci, de a rămâne în fotoliul din living până când Sarah s-a îmbrăcat şi a coborât plină de voioşie, a fost o hotărâre dreaptă, pentru că Bob, ca şi majoritatea oamenilor, deosebeşte greu ce-i drept de ce-i nedrept. Pentru a-şi controla purtarea, se bizuie întotdeauna pe tabuuri şi pe circumstanţe, acestea fac din el un „om bun", aşa încât, în rarele ocazii când nici tabuurile, nici circumstanţele nu-l împiedică să-şi satisfacă o poftă, şi dacă, totuşi, nu-şi satisface pofta şi nici nu încearcă măcar s-o facă, nu ştie singur ce să gândească despre el însuşi. Nu ştie dacă a fost un om bun sau numai un dobitoc sau un fricos. Majoritatea oamenilor care, ca şi Bob, s-au rupt de biserică încă din copilărie, ating din când în când acest punct la care nu ştiu dacă sunt buni, ori dobitoci, ori fricoşi, şi anxietatea pe care le-o provoacă această întrebare îi sileşte să înceteze a şi-o mai pune şi să încerce s-o îngroape cât mai curând, aşa cum un câine îşi îngroapă un os, marcând locul şi făgăduindu-şi să se întoarcă la el ceva mai târziu, când va dispune de timpul şi de energia de a-l ronţăi, o făgăduinţă, desigur, niciodată respectată, făcută cu intenţia de a nu fi împlinită. Totuşi, una dintre cele mai atrăgătoare trăsături din caracterul lui Bob este împotrivirea lui instinctivă de a îngropa aceste oase, dorinţa lui de a continua să le ronţăie în noapte, în singurătate şi în tăcere, întorcându-le pe o parte şi pe alta, stăruind până când osul se albeşte şi se usucă, devenind, într-o anumită lumină, chiar lugubru. Memoria lui e învălmăşită de asemenea oase, ca subsolul unei

catedrale medievale, ceea ce conferă felului său de a fi şi comportamentului său un fel de melancolie pe care oamenii mai educaţi sau mai rafinaţi decât el o găsesc atrăgătoare.

Întorcându-şi ochii de la Sarah, Bob îl întreabă pe fratele său:

— Şi ce dracu' trebuie să fac eu cu revolverul ăsta? N-am mai folosit o armă de când am fost în armată.

Eddie râde:

— Nu-mi pasă nici cât aia a mă-sii ce ai să faci cu el, atâta timp cât îl ţii lângă tine când eşti în magazin. Cioroii ştiu că ţii un pistol la magazin, crede-mă că ştiu, şi vestea circulă ca vântu' printre ei. Cel puţin cioroii din oraşul ăsta ştiu, pentru că toţi se cunosc între ei. Pe urmă, într-o vineri seară, când umblă cu limba scoasă după un câştig uşor, li se înfige ideea în doxă. N-o să trebuiască să-l foloseşti niciodată. Ţine-l la tine când te duci şi te întorci de la bancă şi, în restul timpului, ţine-l sub tejghea, lângă maşina de calculat, şi dacă vreun cioroi e destul de tâmpit încât să încerce să dea o spargere, zboară-i creierii. Aşa cum am zis, am permis.

— Mie nu-mi place treaba asta, spune Elaine. După care se întoarce în bucătărie.

— Şi cui îi place? strigă Eddie după ea. Da' ce alta poţi face? Te trezeşti c-un individ care vine înăuntru şi-ţi spune: „Dacă ai un minut liber, Domnule Pidosnic Alb, goleşte-mi, te rog, casa de bani pentru că, întâmplător, în seara asta am o ocazie excelentă să-mi procur nişte iarbă şi nu prea stau bine cu fondurile, şi-apoi sunt şi cu două rate în urmă la plata BMW-ului". Şi tu-i răspunzi: „Desigur, Domnule Gentleman de Culoare, îşi n-aţi dori şi o ladă de coniac pe deasupra?" Zău aşa, Elaine. Îi zbori individului creierii.

— Şi dacă îţi zboară el mai întâi creierii? strigă Elaine din bucătărie.

Eddie întârzie o clipă răspunsul.

— Elaine! o admonestează Bob, care continuă să se zgâiască la pistol.

— Şi noi ne-am ciondănit de o sută de ori pe chestia asta, intervine Sarah cu o voce plictisită. Da' nici nu vrea să audă. Se crede Dumnezeu.

Bob vorbeşte liniştit, ca pentru sine:

— Iisuse, eu nu vreau să împuşc pe nimeni, eu nu merg nici la vânătoare.

El e pescar, nu vânător. Când erau puşti, el şi Eddie au încercat să îndrăgească vânătoarea de căprioare, alături de tatăl lor. Eddie a renunţat după câţiva ani, din cauză că nu prea se găseau căprioare şi din pricina greutăţii de a ucide vreuna, dar Bob a continuat să participe an de an la vânătoare, împreună cu bătrânul lui şi cu partenerii acestuia, deşi de câte ori vreunul din ei împuşca o căprioară şi înroşea zăpada cu sângele animalului, simţea că-i vine să verse, în New Hampshire, vânătorii de căprioare se strâng în grupuri de trei sau patru, conducând camionete uşoare sau alte vehicule pe patru roţi până în punctul de unde începe drumul nepavat sau, uneori, intrând în pădure atât cât le permite vehiculul. După aceea, bat toată ziua cărările prin pădurea înzăpezită, în ger, trăgând din când în când câte o duşcă din sticla de Canadian Club, până ce, în cele din urmă, unul din ei reuşeşte să zărească vreun cerb speriat zbughind-o la deal, printre mesteceni şi cireşi sălbatici, şi atunci trage, şi animalul face un salt, se dă peste cap şi se prăbuşeşte grămadă. După care ceilalţi vânători se adună în cerc şi pălăvrăgesc, în timp ce norocosul care a ochit spintecă prada şi-i scoate măruntaiele. Mai târziu, cu carcasa căprioarei legată de aripa camionetei, se opresc la un han şi beau de sting şi, în cele din urmă, ajung acasă obosiţi, beţi şi foarte fericiţi – cu excepţia lui Bob, a cărui unică bucurie provenea din faptul că mai trecuse un sezon de vânătoare fără să fi fost obligat să tragă într-o căprioară. Pescuitul însă, înseamnă pentru Bob o activitate solitară, organizată cu grijă, lentă şi desfăşurată aproape în tăcere, îi place balansul bărcii când se urcă în ea, cu o jumătate de oră înainte de ivirea zorilor, îi place plescăitul valurilor pe copastie, traiectoria şi plesnetul dulce al undiţei şi geometria ei, relaţia de atingere la atingere care se stabileşte-între mâna lui, lumea de la suprafaţa apei şi cea din adâncuri, încă din copilărie a pescuit cu nadă – muşte şi alte momeli – în sute de gârle, râuri şi bălţi din New Hampshire. În canoe, în bărci împrumutate, în bărci închiriate şi, până la urmă, în propria lui barcă Boston, a pescuit în cele mai multe din lacurile mari şi din golfuleţele de pe coastă, ba chiar şi în mare, în traulerul lui Avery Boone, la mile depărtare de Insulele Shoals, în căutarea peştilor albaştri, în luna iulie. Uneori a părăsit apele din New Hampshire ca să pescuiască somon în Maine şi Québec şi, de câteva ori, s-a pomenit, după ce-şi parcase maşina lângă drum, pescuind sub clar de lună, de pe ţărm, pe plajele nisipoase de la Cape Cod. Încă din copilărie, pescuitul i-a satisfăcut nevoia de a fi

singur şi, în acelaşi timp, în sânul naturii, nevoia adâncă, perfect conştientă, de a se găsi în prezenţa propriilor sale gânduri, care să vină libere la el, formulate în propriile lui cuvinte; lucru care i se întâmpla rar când erau şi alţii de faţă; pescuitul i-a satisfăcut nevoia de ordine şi, poate cea mai complexă dintre nevoile lui, nevoia de competenţă. Vânătoarea de căprioare, singura vânătoare pe care o cu-inoştea, îi nega toate aceste nevoi; era prea gregară, prea haotică şi sub niciun chip nu-ţi dădea senzaţia de competenţă. Când a murit tatăl lui, Bob şi-a vândut cu mare uşurare puşca şi pe cea a bătrânului, unui negustor de arme.

— Nu fi fătălău, Bob, îl mustră Eddie. Şi oricum, nimeni nu spune că trebuie să împuşti pe cineva. Doar că atâta timp cât ticăloşii ăia ştiu că ai un pistol, te lasă în pace. Asta-i tot. E ca şi cum ai avea de-a face cu ruşii, băga-i-aş în mă-sa. În clipa când căcănarii ăia consideră că nu eşti pregătit pentru ei, adică gata să le scoţi ochii, eşti un om mort. Trebuie să-i faci pe oamenii ăştia să te ia în serios, Bob.

— Da, răspunde Bob cu glas moale. Apoi adaugă zâmbind: Numai că nu-s sigur dacă sunt serios.

— Bineînţeles că eşti, îl încurajează Eddie şi se ridică de pe canapea, dezmorţindu-şi mădularele, apoi se îndreaptă spre bucătărie. Hei, Elaine, dulceaţă, când e gata masa, pentru numele lui Dumnezeu? Mi-e aşa de foame că stomacul meu are o erecţie.

— Eddie, te rog. Gura! Te aud copiii.

— Scuze, scuze, scuze! răspunde el mozolindu-i gâtul până ce Elaine îşi trage umărul şi-i împinge faţa într-o parte.

— Eddie, te rog, încerc să curăţ cartofi, îl îndepărtează ea râzând.

Eddie îi trage o palmă peste fund şi deschide frigiderul ca să-şi mai ia o bere.

— Scuze, scuze, scuze, cântă Eddie. Scuze, scuze, scuze!

Florida centrală e ciuruită de lacuri mici, puţin adânci, cu ţărmuri netede, văgăuni largi săpate în subsolul calcaros, o salbă de heleşteie risipite de la Gainesville, în nord, şi până la lacurile Okeechobee şi mlaştinile Everglades, în sud. De mii de ani apele macină atât solul de la fund, cât şi pe cel de deasupra, până când, în cele din urmă, simpla greutate a pământului nu mai poate fi îndurată şi, într-o dimineaţă, o câmpie întreagă se surpă şi piere, lăsând în locui un iaz care odată cu trecerea lunilor se lărgeşte, de parcă ar hăpăi

pământul din jur, devenind treptat un lac destul de mare, fără nume, cu ţărmuri vremelnic stabile. Peste câţiva ani ecologia ţinutului va accepta prezenţa lacului şi, dacă prin împrejurimi locuiesc făpturi omeneşti, îl acceptă şi acestea şi se adaptează prezenţei lui, uitând cât de recentă i-a fost apariţia, după care îi dau un nume şi îl tratează şi-l consideră ca şi cum ar fi fost acolo de când lumea, ba, cu timpul, lacul e înregistrat pe hărţi, încep să-l înconjoare drumuri şi şosele, oraşe şi aşezări se ridică pe malurile lui, apa îi este pompată pentru a se iriga livezile de citrice şi ogoarele, pentru a fi trasă la toalete, pentru a stropi pajiştile şi a spăla maşinile şi, dacă lacul e destul de mare, o companie maritimă îşi organizează o reţea pe ţărm şi, în curând, bărci cu motor or să remorcheze fete în costume de baie, proţăpite pe schiuri nautice, învolburându-i oglinda sclipitoare, în timp ce solul de la fund se îngroapă cu câţiva centimetri în fiecare an. Altă dată, la ore târzii din noapte, în mijlocul unui teren mlăştinos dintr-un oraş, drept în faţa unui complex de locuinţe încă în construcţie, o vacă o să scurme cu botul în pământ şi, încercând să scape din groapa care se cască sub picioarele ei, o să se scufunde. Până dimineaţă, cincizeci de metri pătraţi de pământ vor fi năpădiţi de ape. Mamele or să le poruncească plozilor să se ţină la depărtare de ape, de parcă ar fi valuri vii de sânge cald, dar chiar şi aşa, copiii se vor apropia de marginile depresiunii şi se vor holba la lac şi vor arunca în apă bucăţi de lemn şi bulgări de piatră de var, cu glasurile lor ascuţite încrucişându-se ca nişte rândunele în văzduhul dimineţii.

Numai după ce a trecut o lună încheiată de la sosirea lui în Oleander Park, s-a simţit Bob în stare să privească pe geamul maşinii, într-o dimineaţă, în drum spre slujbă, şi să vadă pentru prima dată cu adevărat şiragul de lacuri care-l înconjurau. Era aidoma unui pasager dintr-un autobuz care a citit ore întregi o carte şi, după ce închide cartea, se uită în jur şi constată că se găseşte într-o staţie de autobuz, într-un oraş străin şi printre oameni străini. Bob crezuse că e singur, că intimitatea visului său era totuna cu realitatea stării de trezie şi, brusc, vede că zidul care-l încercuieşte, clădit din spaimele şi neliniştile lui, îl împresoară strâns şi că, dincolo de zid, pe mile şi mile nesfârşite, pe toată calea până la orizont, se întinde o lume nou-nouţă.

Conduce maşina îndreptându-se spre slujbă, pe o dimineaţă răcoroasă, trece de aeroportul Cypress Gardens şi, întorcându-şi privirea dinspre aeroport către lacul Eloise, pe dreapta, vede pentru

prima oară o ceaţă aurie despletindu-se încet, în fuioare groase, de pe suprafaţa lacului şi plutind diafan spre copacii de pe ţărm, chiparoşi şi roşcovi şi stejari cu cârcei lungi de liane şi de mușchi spaniol atârnând unduios de pe ramuri, asemenea unor amintiri, iar Bob, frapat de aerul tihnit, dulce, cald al scenei, simte nevoia să se integreze în ea.

Bob Dubois e un senzual – adică cele mai multe din reacţiile spontane la prezenţa lui în lume i se transmit trupului înainte de a se comunica minţii, o condiţie pe care a învăţat de timpuriu să o respecte şi pe care se bizuie. Dacă ar putea să o articuleze să o res în cuvinte, dacă ar fi volubil, cum e fratele lui mai mare, şi vorbele nu i s-ar fleşcăi în gură ca o pastă insipidă, atunci şi el, ca majoritatea oamenilor, n-ar avea încredere în informaţiile despre lume care-i parvin prin plăcerile trupului, sau ar dispreţul lumea care i se revelează în asemenea chip. Dar el nu e ca Eddie, nu e ca majoritatea oamenilor şi, în consecinţă, un sunet melodios îl face să dorească să asculte muzica în întregime, o mâncare apetisantă îi stârneşte foamea chiar când nu e flămând, o femeie frumoasă îi tumefiază organele şi privelişte a aburului de dimineaţă care se ridică de pe oglinda tăcută, albastră, a unui lac îl face să viseze să vâslească lin de-a lungul ţărmului, într-o barcă micuţă, cu fundul plat, să taie apa înălţând ramele picurătoare şi să arunce o undiţă printre rădăcinile noduroase ale chiparoşilor, ca să prindă un biban. Dorinţele lui îi revelează lumea, iar spaimele şi anxietăţile i-o obturează.

Până în această dimineaţă, nu a ajuns vreodată la slujbă simţindu-se fericit. Fiecare zi i-a adus o nouă dezamăgire, o deziluzie vecină cu frustrarea pe care o încerci când trebuie să minţi ca să nu arunci vina asupra altcuiva ci numai asupra ta, căci, dacă ai condamna pe altcineva în afară de tine însuţi, ar trebui să fii foarte furios pe acea persoană. Şi Bob nu-şi poate îngădui să fie furios pe Eddie; depinde în prea mare măsură de el.

Lucrează câte douăsprezece ore pe zi, timp de şase zile pe săptămână şi, cu excepţia angajatului cu normă parţială de la depozit, un negru în pragul a şaptezeci de ani pe nume George Dill, Bob e singur în prăvălie. Cu toate că-i plătit în bani gheaţă fără impozite sau alte reţineri, salariul lui săptămânal e numai cu şaptezeci şi cinci de dolari mai mare decât cel din Catamount. Eddie îl numeşte viitorul lui partener şi i-a promis că de îndată ce va deschide noul magazin, Bob o să le conducă pe amândouă şi o să primească un procent din

eventualul profit. Eddie îl avertizează cu grijă că trebuie să vădeşti pricepere pentru acest gen de afaceri, pricepere pe care e convins că Bob o posedă, pentru că, în fond, nu-i el unul din fraţii Dubois, şi fraţii Dubois n-au fost în stare, întotdeauna, să realizeze tot ce şi-au propus?

Marea problemă din viaţa lui Bob, îi spune Eddie, este că niciodată nu şi-a fixat ţeluri înalte. Cel puţin până acum.

— N-ai niciun pic de experienţă decât în arzătoarele alea cu petrol, băga-le-aş în mă-sa.

Aşa i-a vorbit lui Bob într-o zi, pe la ora prânzului, când a trecut întâmplător pe la magazin şi Bob, care lucra acolo de vreo zece zile, a profitat de ocazie şi i s-a plâns, oarecum, de totala monotonie a slujbei.

— Asta-i pentru că n-ai învăţat nimic, l-a dojenit Eddie. Şi motivul pentru care n-ai învăţat nimic e că nu ţi-ai propus ţeluri înalte. Tot ce-ai vrut tu a fost să înveţi un meşteşug simplu, pe care l-ai practicat, şi acuma te plictiseşti. Ce ai tu de făcut este să înveţi despre ceea ce vrei să ştii, şi ce trebuie să vrei să ştii sunt banii. Nu ştii nimic despre bani, dragă, şi dragii de bani sunt cei care fac lumea să se învârtească, aşa că dacă vrei să te învârteşti şi tu odată cu ea, ar trebui să înveţi câte ceva despre dragii de bani, dragul meu frate, altfel curul tău o să fie de alamă în timp ce curul altora e din aur.

Bob nu-i convins că va fi în stare să înveţe despre bani atâta timp cât stă după o tejghea şi vinde bere şi whisky unor militari – magazinul e plasat pe Autostrada 17, la jumătate de drum între Winter Haven şi baza aeriană Shure – atâta timp cât face inventare, asigură sortimentele, descarcă maşinile care aduc marfă şi turteşte şi aruncă ambalajele de carton goale într-un tomberon din spate, dar Eddie îl asigură că într-o bună dimineaţă o să se trezească văzând toate lucrurile clar. Aşa i s-a întâmplat şi lui, îl consolează Eddie, numai că el era doar un băieţan-dru când a avut revelaţia, la un an după ce terminase şcoala şi devenise vânzător în magazinul de pantofi al lui Thom McAn, în Catamount; s-a întrebat dintr-odată cum de el vinde pantofi în loc să-i cumpere sau să-i confecţioneze, pentru că, avea impresia, îi povesteşte el lui Bob, că cei care cumpără pantofi şi cei care-i fabrică au mult mai mulţi bani decât cei care se mulţumesc doar să-i vândă. Aşa i s-au limpezit lui lucrurile.

— Ce ţi s-a limpezit? îl întreabă Bob.

A început să se teamă că Elaine are dreptate şi că Eddie e puţin zăltat, „sărit de pe fix", cum îi place ei să spună – ceea ce îl face pe Bob

să-şi vadă fratele ca pe un personaj dintr-o caricatură, păşind fericit pe nori, în timp ce restul lumii se agaţă îngrozită de un trunchi de copac prins între două stânci, suspendat deasupra unei prăpăstii fără fund.

— Mi-a devenit clar că banul face lumea să se învârtească. Aşa cum ţi-am spus. Ştiu, ştiu că orice om care are o gură spune lucrul ăsta, dar cei mai mulţi nu-l *cred* cu adevărat şi de asta nu-l *înţeleg* cu adevărat. Trebuie să crezi un lucru înainte de a putea să-l înţelegi, în orice caz, din pricina asta mulţi oameni sfârşesc prin a ignora faptele, şi faptul cel mai important este că oamenii bogaţi sunt aceia care fac cel puţin două din cele trei lucruri pe care le poţi face în această viaţă şi care sunt: a fabrica lucruri, a vinde lucruri şi a cumpăra lucruri. Marii ştabi, Rockefeller, Ford, Du Pont, le fac pe toate trei. Pentru că asta-i tot ce poţi face în viaţă, astea trei lucruri. Dar dacă faci măcar două din ele, şi unul din ele se întâmplă a fi vânzarea de lucruri, atunci curul tău e de aur. Simplu. Asta am înţeles eu pe când aveam optsprezece ani, şi de atunci încolo înţelegerea asta mi-a fost steaua călăuzitoare. Filosofia mea de viaţă. Religia mea. Cumpăr lucruri şi vând lucruri. Tu, până acum, n-ai făcut decât să cumperi lucruri. Ceea ce nu te poate împinge decât în jos. Desigur, ai vândut şi tu, ţi-ai vândut timpul şi dibăcia când reparai în toiul nopţii, băga-o-aş în mă-sa, în miez de iarnă, băga-o-aş în mă-sa, cuptoarele stricate ale oamenilor, dar în lumea reală, în lumea aceea pe care banul o face să se învârtească, timpul şi dibăcia, frate dragă, nu sunt lucruri. O meserie nu e un lucru. Aşa că eu cumpăr pământ şi cumpăr băuturi, care, după cum ştii, sunt lucruri, şi pe urmă vând pe mai mult decât am plătit eu pe ele, iar cu diferenţa de bani cumpăr mai mult pământ şi mai multe băuturi, şi poate că mai şi clădesc vreo două case, pe care le vând, şi tot aşa, în sus, până la paradisul porcilor. Asta-i singura cale de a înfrânge sistemul, băiete. „Care? Ce naiba îmi tot îndrugă omul ăsta?” se întreabă Bob.

— Faci lucruri şi le vinzi, urmează Eddie. Sau cumperi lucruri şi le vinzi. Ceea ce înseamnă că nu poţi lucra niciodată pentru altcineva. Va trebui să lucrezi întotdeauna pentru tine însuţi.

— Mă rog, eu lucrez pentru tine.

— Hei! Nu-i aşa, Bob. Lucrezi pentru mine temporar. Numai până când ai să prinzi şpilul sistemului. Pe urmă o să fim parteneri în afaceri. Şi atunci, omule, ai să fii liber să dai lovitura, băga-o-aş în mă-sa. Lovitura!

Bob îl presează pe fratele lui să-i dea amănunte despre cum şi când o să se transforme din salariat în partener de afaceri, dintr-un om care doar vinde lucruri într-unul care cumpără şi vinde, dar Eddie, asemenea unui preot prost şcolit care încearcă să predice mulţimii, devine evaziv şi dogmatic, până ce, la urmă, întrucât Bob stăruie, îi aminteşte că nu trebuie decât să aibă încredere în el, totul e încrederea personală. Credinţa, încrederea, în fond, sunt fraţi, nu-i aşa, şi dacă nu poţi avea încredere în propriul tău frate, atunci în cine să ai? În străini?

În această dimineaţă, o dimineaţă răcoroasă de început de martie, Bob are încredere în fratele său, ca şi în sistemul fratelui său, adică în sistemul lui de a înfrânge sistemul. La urma urmei, Bob are acum o casă pentru familia sa, chiar dacă e o rulotă, ceea ce, la început, l-a făcut să se simtă vag ruşinat, dar după câteva săptămâni, când s-a uitat bine în jur, a constatat că singurii oameni care *nu* locuiau în rulote erau sau aceia pe care-i invidiase întotdeauna, adică doctori, avocaţi, oameni de afaceri de succes, sau genul de oameni cărora li se simţise întotdeauna superior, adică albii săraci („rozătorii", cum învăţase să-i numească), negrii şi străinii, mai cu seamă cubanezii, dar şi haitienii, jamaicanii şi alţi indieni, deşi el încă nu reuşea să-i deosebească de negrii americani. Bob se simte „normal", ceea ce-i face plăcere. Fiica lui, Ruthie, a fost înscrisă la şcoală în Oleander Park, şi s-au sincronizat cu orarul autobuzului şcolii, astfel că în fiecare dimineaţă când îşi bea cea de-a doua ceaşcă de cafea, Bob o poate urmări pe fetiţă pe geamul de la bucătărie, străbătând aleea Tangelo dintre cele două şiruri de rulote şi ieşind pe şosea, unde se opreşte împreună cu ceilalţi copii din parcul de rulote şi aşteaptă autobuzul. După ce autobuzul culege toţi copiii, Bob îşi goleşte ceaşca, o aşază în chiuvetă, îşi sărută soţia, spunându-i la revedere, deschide uşa camerei copiilor ca să-şi ia rămas-bun şi de la Emma, dacă e trează, şi pleacă la lucru. A restabilit un ritual vechi într-un loc nou, făcând astfel ca locul să i se pară mai familiar.

Deşi lucrează de la nouă dimineaţa la nouă seara, şi când se întoarce acasă e întuneric, adevărul e că munca lui nu e grea sau cine ştie ce obositoare, aşa încât, când vine de la prăvălie, are mai multă energie decât avea când se întorcea de la slujbă în Catamount. Şi acolo se întorcea pe întuneric, cel puţin din noiembrie până în aprilie. Sleit de puteri, golea de obicei două cutii mari de Schlitz, îşi lua cina şi adormea în faţa televizorului, trezit de Elaine la ora nouă, ca să-şi

sărute fetele înainte de a se duce la culcare. Nu avea energia şi nici interesul necesar ca să rămână treaz alături de soţia lui, decât dacă urmăreau vreo emisiune care-l distra, în cele din urmă se plictisea şi Elaine, i se făcea somn şi, în jurul orelor unsprezece, urcau amândoi scările şi intrau în dormitor, unde o dată sau de două ori pe săptămână făceau dragoste, fericiţi dar letargici, după care adormeau.

Dar de când a venit în Florida, Bob le ajută pe fetiţe la culcare, adeseori citindu-le câte o poveste, şi după aceea se aşază în bucătărie împreună cu soţia lui, cu care discută intens, o ascultă povestindu-i despre întâmplările şi întâlnirile din ziua respectivă, apoi i le relatează pe ale lui. Chiar şi mai târziu, după ce fac dragoste, ceea ce se întâmplă acum mai frecvent, continuă să discute. Toate nimicurile vieţii lor cotidiene capătă pentru ei o stranie importanţă – ruta pe care a parcurs-o autobuzul până în cartierul comercial din Oleander Park, situat la câteva mile depărtare, femeia caraghioasă în pantaloni colanţi roz de la supermarket, crema cu cortizon pe care a cumpărat-o Elaine la drogherie pentru eczema Emmei, iar Bob îi povesteşte ce greu îi vine să înţeleagă ce-i spune bătrânul George Dill, dar, oricum, pe zi ce trece se deprinde cu păsărească lui, aşa că acum nu numai c-a ajuns să-l înţeleagă pe George, dar îi înţelege şi pe cubanezi şi pe haitieni, de cele mai multe ori, desigur când vorbesc englezeşte şi când ştiu numele a ceea ce vor să cumpere; şi-i mai povesteşte despre tinerii cu ecusoane de la baza aeriană, pe care-i detectează încă înainte de a traversa lotul de parcare, după felul precaut, controlat, în care păşesc, de parcă s-ar găsi pe scenă. Şi-i mai spune şi despre un telefon lung şi aiurit pe care i l-a dat Eddie la patru după-amiază, cu o voce de om pe jumătate beat, ca să verifice încasările zilnice înainte de a emite un cec pentru achiziţionarea unui teren mlăştinos, în vecinătatea unui oraş numit Yeehaw Junction (Bob se jură că-i exact ce i-a spus Eddie), pe care el şi nişte mari mahări din Miami plănuiesc să-l asaneze şi să-l împartă în parcele de construcţii şi să ridice până la sfârşitul verii vreo şase imobile din beton, pe care să le vândă în toamnă ca să strângă destui bani pentru a achita achiziţia iniţială şi pentru a construi un al doilea rând de şase imobile care, până la Crăciun, să aducă destui bani pentru a finanţa un centru comercial, chiar acolo, în Yeehaw Junction; un raport a cărui coerenţă îl face pe Bob să simtă că începe să sesizeze felul în care funcţionează sistemul, atât marele sistem cât şi micul sistem al lui Eddie, şi această senzaţie îi dă, pentru prima oară,

încrederea că, în scurt timp, şi el o să aibă o casă nouă, spaţioasă, cu piscină, plasată pe Crump Road, lângă yacht-club, şi un automobil mare cu aer condiţionat, poate că un Mercedes, nu un Eldorado ca al lui Eddie, şi copiii lui or să ia şi ei lecţii de călărie în stilul englezesc şi or să plece în tabe-rele de vară din New Hampshire.

În timp ce-şi parchează breakul în faţa magazinului de băuturi, îşi propune să-i povestească diseară Elainei despre ceaţa pe care a văzut-o ridicându-se de pe lac, cât de frumoasă era şi cum l-a făcut să dorească să cumpere o canoe sau poate o barcă cu vâsle, sau chiar o altă barcă de pescuit Boston, ca s-o înlocuiască pe cea vândută în New Hampshire, astfel încât să se poată duce la pescuit de bibani într-o duminică dimineaţă, când copiii vor fi la biserică.

Magazinul lui Eddie, situat lângă punctul unde vechea cale ferată de pe linia de coastă face o buclă şi, pe spaţiul câtorva mile, merge paralel cu şoseaua, se numeşte „Magazinul de Băuturi Spirtoase la Spiritele Prietenoase" – cuvintele sunt pictate cu litere gotice, aurii, de-a curmezişul vitrinei din faţă cu geam turnat. E o clădire mică, albă, din beton, cu un acoperiş plat şi cu faţa la şosea, împrejmuită pe trei laturi de livezi de citrice. Peste drum de prăvălie se îngrămădeşte un complex de locuinţe pentru familiile militarilor de la bază, un şir de douăsprezece clădiri cenuşii, cu două etaje, amintind de o cazarmă, cu parcări şi curţi nepavate, lipsite de copaci; ansamblul este proprietatea guvernului şi a fost construit de antreprenori locali, unul dintre aceştia întâmplându-se să fie Eddie Dubois, care pe cerere s-a declarat a fi antreprenor de lucrări de finisaj şi a pasat apoi munca propriu-zisă unor studenţi de la colegiul local care dăduseră anunţuri în ziare că zugrăvesc case. Undeva pe parcursul încâlcit al negocierilor contractuale şi al licitaţiilor pentru executarea complexului de locuinţe, Eddie s-a ales cu titlul de proprietate pentru un teren de construcţie, retezat din câmpul viran de peste drum şi, cu actul la mână, a contractat un împrumut cu care şi-a clădit şi şi-a amenajat prăvălia de băuturi, după care compania de finisaje a fost absorbită de „Spiritele Prietenoase", societate anonimă.

Cotind de pe Autostrada 17, Bob observă că la capătul din spate, lângă tomberon, e parcat un Plymouth Duster roşu, cu o negresă şi un negru pe locurile din faţă. Îşi parchează maşina chiar la intrare, cum l-a învăţat Eddie (aşa încât să nu pară niciodată că n-ar fi un client înăuntru), şi rămâne o clipă la volan studiind perechea de negri din

Duster. Pe scaunul de lângă el, într-un săculeţ de pânză cu inscripţia Barnett Bank, sunt trei sute de dolari în bancnote şi monede.

„Dacă vor banii, îşi spune Bob, n-au decât să-i ia. Numai să-i ceară şi-s ai lor".

Se simte uşurat că revolverul e înăuntru, în magazin, pe raftul de sub sertarul cu bani. Sfidând instrucţiunile lui Eddie, Bob a hotărât de la bun început să nu care pistolul acasă cu el. Elaine l-a implorat să-l lase la magazin, făcându-l să şi le imagineze pe Ruthie şi pe Emma moarte sau rănite, împuşcate din imprudenţă, iar el i-a răspuns:

— În regulă. Ai dreptate. Numai să nu-i spui lui Eddie, okay?

Şi pe urmă, după ce l-a trântit în rundul raftului, sub tejghea, a uitat de pistol până în clipa asta, când îşi dă seama că dacă l-ar avea acum, în torpedou, aşa cum îl sfătuise Eddie, şi dacă negrul şi negresa din Plymouth ar coborî din maşina lor şi s-ar îndrepta spre el, ar scoate pe dată revolverul şi când ei i-ar smuci portiera şi i-ar striga: „Banii sau viaţa!", el ar fi nevoit să tragă, poate să-l rănească pe bărbat în piept înainte ca femeia să-l împuşte pe el în faţă, omorându-l pe loc. Femeia ar lua săculeţul cu bani şi arântinde-o în maşina ei, lăsându-şi partenerul prăbuşit în parcare, sângerând din abundenţă, murind înainte de sosirea poliţiei, care ar deduce că Bob a fost ucis în timpul unei tentative de jaf asupra magazinului de către un bandit singur.

Pe urmă îşi dă seama că Dusterul e parcat lângă uşa din spate a prăvăliei. Se vede că au spart depozitul! Se vede că sunt cel puţin patru, înăuntru îl aşteaptă probabil trei handralăi negri, fără îndoială jamaicani, cu macete (i s-a spus că jamaicanii sunt cei mai bestiali, mai ales când fumează *ganja*, drogul acela jamaican foarte tare) şi, de îndată ce el va deschide uşa din faţă şi va deconecta alarma, va fi un om mort, zăcând lângă uşă într-o baltă de sânge, în timp ce jamaicanii vor aduce camionul special închiriat pentru această ocazie şi vor goli depozitul. Pe la zece, cineva din casele de vizavi, vreo gospodină cu trei copii expediaţi acasă de la şcoală pentru c-au făcut varicelă, o să vină la prăvălie după o litră de vodcă, pentru ca să-şi mai înece şi ea amarul, şi o să dea peste cadavrul unui alb, hăcuit, sfârtecat în bucăţi.

Bob se cutremură. Ce dracu' să facă? Să se repeadă la uşa de la intrare, s-o încuie în urma lui de îndată ce intră, să înşface revolverul de sub tejghea şi să înceapă să tragă? Sau să întoarcă maşina, s-o şteargă de acolo, să se ducă să bea o cafea în oraş şi să revină mai târziu, după ce bandiţii vor fi luat din depozit tot ce puteau căra? Să se

prefacă, aşa cum ar fi vrut hoţii, că nu observă nimic?

Hotărăşte să plece. Vâră cheia la loc în contact, porneşte motorul, cu calm, dar adoptând un aer degajat, de parc-ar fi uitat ceva acasă şi e nevoit să se întoarcă să-l ia. Dar când încearcă să dea îndărăt, maşina se opreşte, blocată, refuzând să intre în marşarier – i s-a mai întâmplat acest lucru, chiar de două ori, săptămâna trecută şi, ca să o pună în mişcare, trebuie să coboare, să se caţăre pe bara de protecţie şi să zgâlţâie violent maşina, în timp ce altcineva agită schimbătorul de viteze. Bob simte că-l trec toate sudorile şi, aruncând o privire spre Duster, vede că negrul, îmbrăcat într-un costum închis la culoare, a coborât din maşină şi vine drept spre el. Înnebunit, Bob smuceşte de schimbător bombănind: „Haide, porneşte odată, cafea, porneşte, porneşte!”, în timp ce negrul, ca un nor întunecat, se tot apropie de maşină.

Deodată, iată-l la fereastra închisă dinspre şofer, ciocănind în geam, iar Bob se întoarce precipitat şi vede faţa rotundă, maronie, a lui George Dill, angajatul de la depozit, cu ochii înecaţi de tristeţe şi îngrijorare, cu riduri adânci, neobservate până acum, brăzdându-i fruntea iată.

Negrul deschide portiera, se uită la Bob şi emite un flux de cuvinte, iar Bob, neînţelegându-le, se holbează la el, cu gura căscată şi scăldat de sudoare.

— Credeam… credeam… bolboroseşte Bob, dar George îl întrerupe, boscorodind, transmiţându-i un nou jet de cuvinte neinteligibile.

— George… nu… nu te-am recunoscut, îi spune Bob. Costu-mul-ăsta…

Închide motorul, bagă cheia în buzunar, ia săculeţul cu bani şi coboară din maşină. Se străduieşte să zâmbească, adresându-i zâmbetul lui George, peste capota maşinii:

— Ce te-ai înţolit aşa, George, te duci la o înmormântare?

Observă că şi femeia din Duster a coborât de pe locul şoferului şi se apropie cu paşi repezi de ei. E o femeie înaltă, suplă, cu o piele mai închisă la culoare decât cea a lui George, poartă pantofi cu tocuri înalte, o rochie lungă, neagră, din sifon, şi pe cap o pălărie neagră cu boruri late. E frumos fardată, cu roşu de buze, iar cerceii şi colierul îi sunt de un roşu strălucitor. I se adresează lui Bob spunându-i „domnule Dubois”, într-un fel prietenos, familiar, de parcă l-ar cunoaşte, deşi el e

sigur că nu a mai văzut-o niciodată. N-ar fi putut s-o uite dacă ar mai fi întâlnit-o, pentru că e extrem de drăguţă, are o faţă iată, plăcută, şi genul acela de corp mlădios, sexy, ca al lui Sarah, la care s-a gândit mult în ultima vreme.

— Da? răspunde el surâzând degajat în timp ce femeia înconjoară maşina şi se opreşte în faţa lui.

Bob observă cu plăcere că e aproape la fel de înaltă ca el şi că e cam de vârsta lui, deşi la început i s-a părut mult mai tânără, o fetişcană.

— Daţi-mi voie să vă explic. Tata e foarte îndurerat, domnule Dubois.

Bob îi aruncă o privire bătrânului şi-l vede uitându-se fix la livada de portocali. Costumul cu vestă, negru cu dungi subţiri, pe care-l poartă, îi este prea larg şi atârnă lăbărţat pe trupul lui gârbovit. Nu are pălărie şi Bob observă pentru prima oară că, în afară de un franj de păr creţ, cărunt, la ceafă, ţeasta lui George e complet cheală. Capul cafeniu, lucios, pare fragil, ca o prună coaptă.

— George! îl strigă Bob cu o voce veselă. Unde ţi-e cipilica? Nu te-am văzut niciodată fără şapca aia cu Miami Dolphins pe cap.

Bătrânul nu răspunde.

— Domnule Dubois, reia femeia pe o voce joasă. Eu sunt fiica lui. Sunt Marguerite Dill. Tata locuieşte cu mine.

— Nu se simte bine? S-a întâmplat ceva?

Bob e acum serios, înţelege că nu înţelege, dar ştie că nimeni n-o să-i facă vreun rău pentru asta.

Atentă, cu glasul ei cald, moale, sudic, femeia îi explică lui Bob că unicul frate al tatălui *ei a* murit cu o noapte în urmă, şi că tatăl ei e extrem de afectat, în afară de ea, bătrânul nu mai are acum pe nimeni, cel puţin nu în vecinătate, pentru că ea l-a adus aici din Macon, Georgia, acum cinci ani, când mama ei a murit.

— Încă de pe când era tânăr, continuă femeia, a avut nevoie de cineva care să-i poarte de grijă.

Fratele lui, care rămăsese în Macon, îl iubea, dar avea familia lui şi necazurile lui, aşa că a fost firesc să-şi aducă tatăl în Oleander Park, să locuiască la ea. Acum avea de gând să-l ducă înapoi la Macon, la înmormântare, ceea ce înseamnă că bătrânul nu va mai putea veni la slujbă până la sfârşitul săptămânii. Ea ştie că Bob o să înţeleagă, dar tatăl ei stăruise să vină în dimineaţa asta să-i explice personal.

— Ţine foarte mult la dumneavoastră, domnule Dubois, şi ţine şi la slujba de aici. L-am asigurat că o să vă telefonez eu şi o să vă explic, dar a ţinut morţiş să vă vadă el însuşi şi să vă spună despre fratele lui şi toate celelalte… dar se găseşte, oarecum, în stare de şoc, şi-i vine greu să vorbească normal, în general e agitat şi uituc, probabil că aţi observat… dar mai cu seamă acum, cu fratele lui şi toate astea…

— Oh, fir-ar să fie, îmi pare grozav de rău, răspunde Bob. E în regulă, poate să-şi ia câte zile libere are nevoie. Spune-i… Hei, George, i se adresează direct şi, ocolind femeia, vine în spatele bătrânului şi-i înconjoară cu braţul umerii aduşi. Hei, ascultă-mă George, îmi pare teribil de rău pentru fratele tău.

George se întoarce cu faţa spre el.

— Mulţămim, dom Bob.

— Nicio problemă. Vreau să spun cu slujba… Avem nevoie de tine aici, desigur, dar ne putem descurca o săptămână şi fără tine. Du-te acolo, în Georgia, şi… fă tot ce trebuie să faci, George.

— Aşa facem. Dum voastră e singura om de pe lume care poate înţelege. Din cauză că dum voastră şi fratele dum voastră, dom Eddie…

— Aşa-i, ai dreptate, înţeleg ce simţi, George, aşa că ia-ţi câte zile libere crezi că ai nevoie şi, când te întorci, vino aici la prăvălie că slujba te aşteaptă.

Bob strânge cu căldură umerii înguşti, căzuţi, ai bătrânului.

— Vă mulţumesc, domnule Dubois, îi spune femeia. Vino, tăticule, e timpul să pornim la dram.

Luându-l pe bătrân de cot, îl conduce spre maşină.

— Plecaţi cu maşina până în Georgia? întreabă Bob.

— Da.

— Bine… atunci fii atentă cum conduci.

— Mulţumesc, o să fiu.

Îl îndrumă pe bătrân spre locul pasagerului, şi-i deschide portiera.

Bob face câţiva paşi spre ei.

— E maşina dumitale?

— Da, răspunde ea ridicând privirile.

— Frumoasă maşină. V… opt sau şase?

— Opt.

— Trebuie să consume multă benzină.

Femeia zâmbeşte şi deschide portiera dinspre şofer. Apoi, fără

să-i răspundă, se lasă să alunece pe scaun şi închide uşa.

Stând nemişcat în mijlocul parcării, Bob o urmăreşte pe femeie şi pe tatăl ei pornind, cotind la stânga pe şosea şi luând direcţia nord. Şi, cu toate că, de când a părăsit New Hampshire, nu-i prima dată că se gândeşte la Doris Cleeve, e totuşi prima dată când îi simte lipsa.

Ce fel de om e Bob Dubois, care, deşi căsătorit, îşi păstrează privilegiul secret de a trăi cu alte femei? Un om mai sofisticat decât el ar recunoaşte pe dată minciuna, şi dacă aceasta ar persista, dacă ar refuza să se lase amendată, ar recunoaşte în ea un simptom şi, în scurt timp, mariajul lui s-ar putea dizolva. Dar pentru bărbaţi ca Bob Dubois, lucrurile stau altfel.

Pentru Bob, lucrurile stau aşa: el îşi iubeşte soţia; iubeşte şi alte femei, dar nu la fel de mult cum o iubeşte pe ea; dacă îşi trădează soţia culcându-se cu alte femei şi dacă ea nu descoperă acest fapt, atunci înseamnă că nu a fost crud cu ea. Şi, firește, nu vrea să fie crud cu ea pentru că, aşa cum am spus, el îşi iubeşte soţia. De asemenea, ştie că teoria lui se aplică şi viceversa şi că, dacă şi ea are amanţi, dar el nu descoperă faptul, atâta timp cât soţia lui îl iubeşte la fel de profund cum o iubeşte el, înseamnă că nu a fost crudă faţă de el. Şi Bob ştie că ea nu vrea să-l trateze cu cruzime. Desigur, altfel stau lucrurile dacă el află. Cum a fost povestea cu Ave.

E un echilibru precar, foarte delicat, şi dacă eşti un nevrotic nu-l poţi menţine, pentru că depinde de capacitatea de a îndura suspiciunea reciprocă, gelozia, pânda şi, din când în când, o deliberată închidere a ochilor când partenerul a fost neatent şi a lăsat să-i scape dovezi de încălcare. S-ar putea afirma că o asemenea acceptare e imorală sau, în cel mai bun caz, autodistructivă, dar s-ar putea afirma cu şi mai mult temei că acceptarea unor astfel de stări denotă un realism matur, mai ales la acei oameni pentru care continuitatea căsniciei are prioritate faţă de stabilirea unei integrităţi personale, chiar şi faţă de încrederea în integritatea personală a partenerului, precum şi faţă de marea plăcere de a face public un adevăr intim. Intimitatea, cunoaşterea tainică de tine însuţi, este, pentru cei săraci şi cei ignoranţi, adică pentru majoritatea oamenilor de pe lumea asta, ceea ce este adeseori publicitatea pentru cei bogaţi şi educaţi. Adică cea mai bună cale posibilă de a-ţi împiedica viaţa să se dizolve în zădărnicie.

Din această pricină, deşi soţia lui a aflat de curând că e

însărcinată cu cel de-al treilea copil, Bob nu se simte vinovat şi ascuns, ci are mai curând o senzaţie de intimitate când, în prezenţa Margueritei Dill, îşi imaginează şi tânjeşte să facă dragoste cu ea, şi spune şi face totul ca acest lucru să devină posibil.

A aflat că Elaine e însărcinată înainte ca George Dill să se întoarcă de la înmormântarea fratelui său în Macon şi, timp de câteva zile, a uitat de fiica frumoasă a bătrânului şi şi-a petrecut ceasurile la prăvălie pierdut în fantezii ce gravitau în jurul viitoarelor isprăvi ale fiului său, deoarece e sigur că va fi un fiu. N-a auzit niciodată ca un om care e tatăl a doua fete să o capete şi pe a treia, deşi ştie că, uneori, se mai întâmplă şi asemenea lucruri, aşa cum se ivesc ghinioanele. Dar cum aşa ceva nu i s-a întâmplat niciodată cuiva pe care-l cunoşti personal, nu-ţi vine a crede că o să ţi se întâmple tocmai ţie. Astfel, până în ziua când s-a întors George, însoţit de fiica lui, Bob a profitat de ceasurile lungi şi plictisitoare de la magazin ca să-şi imagineze viaţa lui cu un fiu. Şi, cu toate că fanteziile lui erau comune şi sentimentale fiul lui pescuind de la prora unei bărci, fiul lui jucând baseball, hochey şi baschet, fiul lui câştigând un trofeu –, multe dintre detaliile unor astfel de scene erau îndeajuns de vii şi de personale pentru a-i evoca detalii şi episoade din propria lui copilărie uitată, întrezărea instantanee în care figura el însuşi, dar ca şi cum ar fi fost vorba despre-altcineva, sau poate aşa cum o fi apărut el în ochii tatălui său. Îşi vedea părul la început ondulat şi blond, pe urmă, când începuse şcoala, lins şi castaniu, ca părul lui Ruthie. Revedea spaima şi invidia din ochii lui albaştri în faţa staturii solide, de fier, a tatălui său, îşi revedea uimirea lui, privirea îngrozită când, la îndemnul lui taică-său, trăsese cu toată forţa câţiva pumni în stomacul plat al bătrânului, şi hohotele de râs ale acestuia, până când pe băiat l-a apucat o crampă la mână şi a trebuit să se oprească, ceea ce l-a făcut pe tată să râdă cu şi mai multă poftă, îşi revedea cumplitul tremur al buzelor când tatăl lui îl anunţase că, pentru a-l învăţa să înoate, el şi unchiul Richard aveau să-l arunce de pe chei în lac, ceea ce au şi făcut şi, într-adevăr, în ziua aceea a învăţat să înoate, înghiţind şi scuipând apă, plescăind şi plesnind valurile ca o lighioană, până ce a reuşit să se tragă destul de aproape de ţărm ca să simtă prundişul sub tălpi. Şi apoi îşi revedea rânjetul când s-a căţărat iarăşi pe chei, a alergat în tot lungul lui, cu braţele subţiri bălăbănindu-i-se, şi s-a aruncat singur din nou în apă, iar şi iar, tăindu-şi de fiecare dată drumul înapoi spre mal, alergând pe chei şi

azvârlindu-se din nou în lac, până când cei doi bărbaţi s-au oprit, în sfârşit, din râs, şi s-au întors la masa de picnic a nevestelor, în păduricea de pini. Şi, treptat, Bob a început să-şi vadă fiul nenăscut aşa cum nu se văzuse niciodată pe sine, pentru că băiatul îi apărea drăguţ şi speriat şi trist. Lucru care îl cam nedumerea, îi încurca fanteziile, pentru că nu ştia ce trebuie să facă pentru a-şi împiedica fiul să arate astfel, să arate ca el, adică drăguţ şi speriat şi trist. Bob ştia că tatăl lui îl iubise, că fusese un om bun, blajin, vesel, iar Bob nu va putea fi cu propriul său fiu altfel decât fusese tatăl lui cu el. Orice alt tip de om, orice alt tip de tată, ar fi fost de neimaginat pentru el.

În dimineaţa când George Dill se întoarce la lucru, vine însoţit de fiica lui. Bob a deschis deja prăvălia şi mătură podeaua cu o mătură cu coadă lungă, când, uitându-se pe fereastră, vede Plymouth-ul de culoarea pătlăgelelor roşii trăgând în parcare, cu Marguerite la volan. Tatăl ei, purtând obişnuita şapcă albastră, cămaşa albă cu mâneci scurte şi pantalonii kaki, arată pirpiriu şi fragil alături de femeie, de parcă ar fi un copil pe care ea îl aduce la şcoală. Bob doseşte repede măturoiul în spatele uşii depozitului şi se duce la tejghea, îşi scoate pixul şi registrul de comenzi, cufundându-se în complexităţile vânzării de băuturi cu de-amănuntul.

Întâi intră femeia, îmbrăcată într-o uniformă de infirmieră, cu o jachetă bleu-pal pe deasupra.

— Ia te uită! exclamă Bob. V-aţi întors cu bine. Grozav!

— Da, îi răspunde, zâmbind vag.

Faţa ei, de un cafeniu închis, arată obosită. Are cearcăne cenuşii sub ochi şi, când zâmbeşte, pielea i se întinde pe pomeţii înalţi.

— Ţi-am simţit lipsa, George, i se adresează Bob cu căldură bătrânului. Niciodată nu-ţi dai seama câtă nevoie ai de cineva până nu pleacă într-o vacanţă. Desigur, ştiu că n-a fost tocmai o vacanţă.

— Nu, dom Bob, nu fost vacanţă. Mort şi îngropat şi înviat sus, în împărăţia Cerurilor… răspunde George cu un glas tărăgănat, privind de jur-împrejur prin prăvălie.

— Tata vrea să se întoarcă imediat la lucru, domnule Dubois. Încă nu-i… în deplină ordine, ştiţi, dar m-am gândit, dacă n-aveţi nimic împotrivă, că ar fi mai bine pentru el să se reapuce de muncă, şi în felul ăsta să-şi mai ia gândul de la fratele lui.

Îşi termină faza cu o notă mai ridicată, o uşoară săltare de ton, aşa încât pare să pună o întrebare, iar Bob se simte obligat să-i

răspundă pe dată.

— A, da, desigur, bineînţeles, înţeleg. Frumos. Să se apuce imediat de lucru. O să-i facă bine. George, mătura-i după uşa depozitului. Continuă totul de acolo de unde ai întrerupt.

Femeia se uită la tatăl ei care se grăbeşte să-şi reia munca şi în ochi îi apare o expresie curioasă, cel puţin pentru Bob, un amestec de uşurare şi de iritare. Bob n-a privit niciodată îndeaproape o negresă frumoasă. Adică nu a privit-o niciodată în ochi, nu i-a studiat niciodată arcuirea buzelor, nu şi-a lăsat niciodată privirea să lunece pe gâtul lung, încordat. Nu şi-a îngăduit vreodată plăcerea şi nu s-a supus vreodată ameninţării frumuseţii ei. Până acum, ori de câte ori s-a găsit întâmplător lângă o negresă atrăgătoare, de pildă într-o coadă la supermarket, sau în faţa uneia dintre cele două casiere negre de la bancă, ori a unei cliente, o gospodină din complexul de peste drum, fie că s-a prefăcut a nu o vedea, fie că a întors pur şi simplu capul, încurcat şi speriat.

Fireşte, nu şi-a dat seama de acest lucru până în clipa de faţă, când, pe neaşteptate, se pomeneşte fixând-o pe Marguerite, examinând-o făţiş şi totuşi cu inocenţă, pentru că, în cele din urmă, curiozitatea i-a biruit frica, iar în acest moment, şi numai în acest moment, nu e încă suficient de familiarizat cu culoarea ei încât s-o dorească, să tânjească s-o atingă şi s-o strângă în braţe, s-o lingă şi s-o sărute, să zacă peste ea şi s-o reguleze, pe ea şi numai pe ea, nu pe orice femeie de culoare, frumoasă, înaltă şi suplă, aşa cum s-a întâmplat până acum, adică într-un mod impersonal, abstract, pornografic şi rasist. iată-mă lungit pe un covor alb, miţos, regulând o negresă frumoasă, eu, Bob Dubois, pentru numele lui Dumnezeu, albicios şi păros, cu muşchii încordaţi, cu penisul umflat, roşu, vârtos, în timp ce negresa frumoasă, cu pielea catifelată, îşi unduieşte fesele rotunde în faţa mea, priveşte îndărăt spre mine şi îmi oferă încă un fum din ţigara ei cu marijuana.

George a început să măture în colţul mai îndepărtat al magazinului, ascuns de rafturile înalte cât el, conţinând canistre cu vin ieftin, iar femeia se întoarce spre Bob:

— Cred că am să vin să-l iau acasă şi am să-l mai ţin un timp să se odihnească, spune ea îngândurată, muşcându-şi buza de jos cu dinţii de sus, mari şi spaţiaţi. Încă nu-i… aşa cum era. Mi-e teamă că n-o să nimerească autobuzul care trebuie şi că n-o să coboare la staţia unde

trebuie, înţelegeţi?

— Da, sigur, sigur, înţeleg. Vreau să spun, a fost probabil un şoc pentru întregul lui organism.

Bob simte că se bâlbâie în căutarea cuvintelor. Doreşte să fie suav şi mângâietor, protector şi seducător în acelaşi timp, dar ştie că reuşeşte doar să pară un om ocupat, care nu a auzit prea bine ce i s-a spus.

— Deci… eşti infirmieră, observă în cele din urmă.

Părul ei, tuns scurt într-o pieptănătură afro, e negru, lucios şi prematur înspicat cu fire argintii.

— Da, lucrez pentru trei medici, la clinica Westway.

— Ah! exclamă Bob ca şi cum ar fi avut o revelaţie.

— Îi cunoaşteţi? Locuiţi în Aubumdale?

— Nu, nu. Numai că… e o muncă frumoasă, să fii soră într-o clinică. Mai bine decât într-un spital, nu-i aşa?

— Orarul e mai convenabil. Asta-i tot. Aveţi un zâmbet atrăgător, ştiţi?

— Ah! face Bob din nou. Apoi, brusc o întreabă: Eşti măritată? Vreau să spun că George nu mi-a pomenit niciodată de un ginere. Numai de dumneata. Vorbeşte mult de dumneata. Aşa că m-am întrebat…

Pielea ei e mătăsoasă, „rară cusur", de o culoare smeadă, un cafeniu închis, cu un vag reflex roşiatic, pus în valoare, observă Bob, de rujul de buze şi de fardul de pe obraji. Emană un parfum, liliac, şi, pe când îl aspiră avid, Bob îi priveşte nasul, lat, simetric, funcţional, „un nas adevărat", îşi spune el. Nu un nas mare, ascuţit, artificial, ca al lui, nu un nas de câine. La nasul lui Elaine nu s-a mai uitat de ani de zile, deşi pe vremuri îl intriga pentru că era atât de perfect modelat, sau aşa i se părea lui pe atunci – uşor acvilin, scurt şi subţire, dând feţei ei mici un aer de pasăre aprigă, de vultur sau de şoim – dar acum nu şi-l mai poate aminti. Tot ce-şi aminteşte e că-l intriga ceva ce a dispărut, înghiţit de ochii ei, aşa încât acum, când se uită la faţa soţiei sale sau şi-o aminteşte, nu vede decât centrul ochilor, ca şi cum faţa i-ar fi devenit treptat invizibilă, fără ca el să fi observat până în momentul în care dispăruse total, devenind pierdută pe vecie.

Marguerite răspunde întrebării lui la fel de direct cum i-a fost pusă, de parc-ar fi obişnuită ca bărbaţii albi, pe care abia i-a cunoscut, s-o întrebe dacă e măritată. Îl informează că a fost măritată dar acum

nu mai e, de cinci ani. Soţul ei lucrase în aviaţie, şi fusese repartizat aici, la baza din Shure.

— Dar, adaugă ea înălţând din umeri, lucrurile nu au mers bine între noi. Mie mi-a plăcut însă aici şi am găsit o slujbă mai bună decât aveam în Macon, aşa că am rămas. Şi, un an mai târziu, mama a murit şi l-am luat pe tata la mine.

— N-are niciun sens să stai singură, conchide Bob cu mare seriozitate.

— Ba are, domnule Dubois…

— Bob.

— Bine, Bob. Da, are sens. Chiar mult sens. Apoi, întorcându-se să plece, îi zâmbeşte şi-i spune: Şi apoi, nu sunt singură.

— Nu eşti? Credeam că… Nici el nu ştie ce credea.

— Păi îl am pe tata! strigă ea din uşă. Apoi, către bătrân: Pa, iubitule. Vin să te iau la cinci, da? Ai să ţii minte, auzi?

Şi pe urmă pleacă, lăsându-l pe Bob Dubois la tejghea, cu inima bubuindu-i, capul bâzâindu-i, iar mâinile, îşi dă brusc seama, muiate de transpiraţie.

În zilele de luni, miercuri şi vineri, zilele de lucru ale lui George, Bob aşteaptă cu inima la gură să o vadă de două ori pe Marguerite, dimineaţa când îl aduce pe tatăl ei la slujbă, şi după-masa târziu, când vine să-l ia. I-ar fi mai uşor să-l depună dimineaţa pe bătrân în faţa uşii, iar seara să rămână în maşină şi doar să claxoneze ca să-şi semnaleze sosirea şi ca bătrânul să iasă din prăvălie, dar nu procedează aşa. Ci coboară din maşină, intră în magazin şi stă de vorbă cu Bob. Acesta îşi imaginează că se poartă astfel pentru că s-a îndrăgostit de el. Crede acest lucru pentru că şi el simte că se îndrăgosteşte de ea şi, aşa cum zilele lui au dobândit acum o semnificaţie neaşteptată, dar mult dorită, cel puţin zilele de luni, miercuri şi vineri, îşi închipuie că tot astfel s-a întâmplat şi cu zilele ei, odinioară anoste şi insipide ca nişte cartofi fierţi, acum devenite intense, conturate, picante.

Acasă, Bob nu face decât să împingă timpul din urmă. Evită conversaţiile nocturne cu Elaine, renunţă să le mai citească fetiţelor poveşti când merg la culcare, sau tratează această activitate ca pe o sarcină la domiciliu, şi adoarme pe canapea înainte de buletinul de ştiri de la ora unsprezece. Firește, Elaine resimte aceste atitudini şi se teme de schimbarea suferită de Bob, pe care o atribuie exclusiv schimbării ei, adică sarcinii, care, îşi spune ea, a făcut-o mai sensibilă, mai

exigentă şi mai susceptibilă.

Aşa încât se fereşte să-l critice pe Bob pentru că le privează, pe ea şi pe fete, de atenţia lui şi, într-adevăr, până în prezent ăsta-i singurul lucru de care se face vinovat, aşadar de ce să fie criticat? Munceşte şaizeci-şaptezeci de ore pe săptămână la o slujbă înjositoare, plictisitoare, de la care se aşteptase să fie cu totul altceva decât s-a dovedit a fi, s-a rupt de tot ce-i era familiar – privelişti, deprinderi, prieteni – şi, în afară de Eddie, în prezenţa căruia niciodată nu se poate relaxa, nu are pe nimeni cu care să se mai distreze, pe nimeni cu care să iasă la o pizza şi o bere, cu care să se ducă la pescuit, pe nimeni cu care să meargă într-o duminică dimineaţa la Chain-o Lakes Park în Winter Haven, unde-şi fac antrenamentele de primăvară cei de la Red Sox şi unde joacă meciuri demonstrative, acolo unde, dacă ar ajunge înainte de sfârşitul lui aprilie, când echipa se mută în nord, ar putea obţine, i-a spus el, autografe de la care Yostrzemski, Jim Rice şi Freddie Lynn, autografe pentru fiul lor, pentru că, într-o bună zi, campionii ăştia or să fie morţi şi îngropaţi, iar lui Bob junior nici n-o să-i vină a crede că tatăl lui i-a văzut în carne şi oase, ba chiar a şi vorbit cu ei.

Lui Elaine îi este milă de soţul ei. îi sugerează să angajeze pe cineva care să stea cu copiii şi ei doi să se ducă la Okie Doke, un club de dans de care i-a vorbit una dintre gospodinele din parcul de rulote cu care s-a împrietenit, o femeie cu numele de Ellen Skeeter, dar Bob îi răspunde:

— Nu, o bombă din alea cu muzică asurzitoare, în care toţi se îmbată şi te calcă pe picioare dacă încerci să dansezi sau îţi caută nod în papură în drum spre toaletă!

Elaine îi propune să pregătească într-o duminică un picnic şi să plece cu ea şi cu fetele pe coastă, pe plaja din New Smyrna, dar Bob oftează şi-i răspunde:

— Taman ce-mi trebuie mie după o săptămână grea, să-mi petrec o zi în maşină luptându-mă cu traficul, în timp ce copiii se vânzolesc în spate, să mănânc sandvişuri cu nisip în ele, în plin soare, şi să mă mai aleg şi cu o insolaţie, colac peste pupăză. Şi-apoi, la vremea asta plajele sunt înţesate de canadieni francezi gălăgioşi care nu-şi pot permite să vină în Florida în ianuarie şi februarie. Dumnezeu să mă apere de franţuji. E speţa aceea care ne scotea din sărite în iulie, la Old Orchard Beach în Maine.

Bine, atunci să se ducă într-o duminică la pescuit cu Eddie, să se

plimbe cu barca de care Eddie face atâta caz, să facă schi nautic, pe care Eddie ţine atât de mult să-l convingă pe Bob să-l înveţe.

— Dă-l în mă-sa pe Eddie, bombăne Bob, înclinându-se în faţă ca să schimbe canalele de pe televizorul Sony.

Şi atunci, în mod firesc, deşi niciunul dintre ei nu are intenţia şi nu o doreşte, Bob şi Elaine sfârşesc prin a se ciondăni. La început, un mârâit şi un contramârâit, urmate de o tăcere încărcată, care se destramă abia după vreun ceas sau două. Nesiguranţa ei şi încercările de a-i face pe plac se ciocnesc, aproape noapte de noapte, de dorinţa lui de a fi lăsat în pace, cu fanteziile şi cu mâhnirile lui, drept care Bob se simte prins ca într-o capcană, senzaţie ce-l determină să acţioneze sub impresia că i se exploatează vinovăţia, deşi nu crede c-ar fi înfăptuit ceva pentru care să se simtă vinovat, ceea ce îi intensifică resentimentul. Confuz şi furios, se descarcă pe Elaine, până ce şi ea e derutată şi furioasă. Săptămâni întregi se scurg marcate numai de certurile dintre ei şi de perioadele intermediare de acalmie şi de solitudine, un răstimp dureros pentru amândoi, întrucât niciunul dintre ei nu ştie ce li se întâmplă şi cum să pună capăt la ceea ce se întâmplă.

Până într-o dimineaţă de sfârşit de mai, în urma unei nopţi de ceartă deosebit de câinoasă, cu strigăte şi invective, care a început când Bob s-a întors de la slujbă fără cei doi litri de lapte pe care-i ceruse Elaine la telefon, iar el s-a repezit la frigider după o bere şi n-a mai găsit nicio cutie, ceea ce însemna că ea îi băuse berea în cursul după-amiezii împreună cu grăsana ei de prietenă din Georgia, roşcovana al cărei nume Bob refuză să-l ţină minte pentru că vocea ei îi zgârie urechile. Se duseseră la culcare zbârnâind de nervi şi conştienţi că amândoi deveneau tot mai urâţi. A doua zi dimineaţă, Elaine, ca de obicei, se scoală prima, îşi face duşul, se îmbracă în grabă şi trezeşte fetele. O oră mai târziu apare în bucătărie şi Bob, spălat, bărbierit, în picioarele goale şi îmbrăcat într-o pereche de pantaloni kaki curaţi şi un maiou, trece pe lângă fetele aşezate la masă şi pe lângă Elaine, aflată în faţa chiuvetei, fără să le arunce o privire, ca şi cum toate trei ar fi simple piese de mobilier, două scaune şi un lampadar, aşezate în siguranţă, la locurile lor obişnuite. Deschide frigiderul, îi studiază interiorul ceţos şi se hotărăşte în cele din urmă pentru un suc de roşii, după care închide uşa. Ca să ia un pahar din bufet, trebuie să o ocolească pe nevastă-sa şi, când trece pe lângă ea, se uită în jos, la

burta ei proeminentă, balonată.

— M'neaţa, mormăie cu glas scăzut.

— Bună dimineaţa, răspunde Elaine şi le aruncă fetelor o privire ca pentru a le cere aprobarea. „Aşa-i că mămica a fost politicoasă cu tăticu'?"

Emma, bosumfiată, îşi urmăreşte tatăl cu atenţie. Faţa ei rotundă, bucăiată, e mânjită cu gem vişiniu. Chiloţaşii albi şi un pamper absorbant atârnă de pe trupuşorul ei cilindric, ca un cârnat, făcând-o să semene mai curând cu un miniatural luptător de sumo decât cu o fetiţă albă. Ruthie, aşezată la masă în faţa ei, îşi ignoră total tatăl, îmbrăcată pentru şcoală, în pantaloni de catifea reiată şi un jerseu în dungi, cu mânecă scurtă, se preface că citeşte instrucţiunile de pe cutia de cereale.

— Bună, copii, le spune Bob turnându-şi un pahar de suc. Emma continuă să se uite la el cu ochii mijiţi, de parcă ar privi la soare, în timp ce Ruthie pare absorbită de indicaţiile pentru nutriţia zilnică a adulţilor.

Bob îşi apropie faţa de capul Emmei şi, rânjind, îşi holbează ochii.

— De ce eşti aşa serioasă, Ghiveci de Flori?

Când copilul schiţează o firavă tentativă de zâmbet, Bob se ridică de pe scaun, îi ciufuleşte cu *o* mână părul moale şi cu cealaltă duce la gură paharul cu suc pe care-l goleşte. Apoi i se adresează lui Ruthie:

— Hei, nu-i spui bună dimineaţa tatălui tău?

Cu încetineală, ca şi cum ar fi dezlipit o etichetă încleiată, Ruthie îşi desprinde privirea de la cutia de cereale şi se uită în ochii tatălui ei. Pe urmă îşi coboară privirile, aproape cu sfială.

— Bună, taţi.

— Vrei să mănânci? îl întreabă Elaine.

— Sigur. Ce ai?

Bob e acum în faţa aragazului, unde îşi toarnă o ceaşcă de cafea.

— Ouă, dacă vrei. Costiţă nu mai e.

Îşi stoarce cuvintele din gură, ca pe nişte seminţe mici, uscate.

— În regulă.

Bob împinge uşa dublă, iese afară şi, cu ceaşca de cafea în mână, coboară desculţ din rulotă pe aleea din faţa casei şi ia din cutia poştală exemplarul din *Ledger*. Deschide ziarul la pagina de sport şi cercetează

scorurile meciurilor de baseball de aseară din ligă.

— Căcăcioşii! Se lasă pe tânjeală, comentează Bob când intră. Asta fac în fiecare primăvară, băga-i-aş în mă-sa. Se lasă pe tânjeală şi mă ţin ca pe jăratec, şi pe urmă, în august, îşi dau drumu' cu yankeii, băga-i-aş în mă-sa.

Se aşază la masă, lângă Emma, şi desface ziarul.

— Înjuri prea des.

— Ha?

Soarbe o gură de cafea şi continuă să citească.

— Înjuri prea des. Aş prefera să n-o faci.

Elaine stă cu spatele la chiuvetă, ţinând câte un ou în fiecare mână, de parc-ar fi gata să le jongleze.

— O mai iubeşti pe mami? întreabă dintr-odată Ruthie, cu o expresie sumbră, neînfricată, dar foarte interesată de răspuns.

Emma ridică privirile şi-i urmăreşte faţa. Elaine îl urmăreşte şi ea. Toate trei îl pândesc. Ce se întâmplă? Au făcut un rămăşag între ele?

— Ce i-ai băgat în cap? o întreabă pe Elaine.

— Absolut nimic. Mi-a pus şi mie aceeaşi întrebare, înainte de a veni tu.

— Şi ce i-ai răspuns?

Elaine se uită la ouăle din mâna ei şi le ciocneşte uşor unul de celălalt.

— I-am răspuns că nu ştiu.

Bob îi aruncă o privire furioasă soţiei lui, apoi se întoarce spre fată:

— De ce vrei să ştii un asemenea lucru, Ruthie?

— V-am auzit pe amândoi azi-noapte ţipând unul la celălalt. M-aţi trezit din somn.

Bob împătureşte ziarul şi îşi încrucişează braţele.

— Vai, scumpo, îmi pare rău. Sigur că o mai iubesc pe mami.

— Şi atunci de ce-ai spus că n-o mai iubeşti?

Bob se uită la Elaine, care se întoarce cu spatele şi sparge întâi un ou în tigaia de ochiuri, apoi pe celălalt. Se simte golit, un bidon de metal gol. Nu vrea aşa ceva. Nimeni n-ar vrea aşa ceva.

Fiicele lui îi aşteaptă răspunsul. Se uită la Emma, aşezată lângă el. Ce poate ea să ştie?

— Şi pe tine te-am trezit din somn, Ghiveci-cu-Flori? Emma îşi

deschide şi îşi închide nervos mânuţele, storcând gem printre degete.

— Şi atunci de ce-ai spus că n-o mai iubeşti pe mami? îşi repetă Ruthie întrebarea.

— Ei, drăguţe, vine cam aşa… uneori oamenii mari spun lucruri pe care nu le gândesc. Asta-i tot. Câte ceva îi înfurie puţin, şi pe urmă vine altceva care îi înfurie de-a binelea. E ca atunci când ne-am mutat aici: unii copii, la şcoală, au fost răutăcioşi cu tine, şi acum îţi sunt prieteni. Nu credeau ce spuneau.

— Dar asta-i cu totul altceva. Copiii ăia nu trebuie să mă iubească. Pe când tu, tu trebuie s-o iubeşti pe mami. De ce te-ai înfuriat?

Elaine se întoarce cu faţa şi-i aşteaptă răspunsul.

— Tu, mami, îl iubeşti pe taţi, îi spune Ruthie mamei ei. Nu e o întrebare ci o afirmaţie, dar care cere o confirmare.

— Da. Eu îl iubesc pe taţi, declară Elaine şi se întoarce iar spre plită.

— De ce te-ai înfuriat? îl întreabă Ruthie din nou.

Bob oftează şi se uită la nevastă-sa ca pentru a-i cere ajutorul, dar ea stă cu spatele la el.

— Nu… nu ştiu, drăguţo. Nu mai ştiu ce m-a înfuriat aseară. Era târziu şi eu eram obosit, necăjit, într-o dispoziţie proastă, asta-i tot. Haide, mănâncă-ţi gustarea şi lasă-mă pe mine să-mi citesc ziarul, okay?

Îi zâmbeşte plictisit şi fetiţa, cu fruntea încruntată, se întoarce la lectura instrucţiunilor de pe cutia cu cereale.

Bob citeşte scorul meciului echipei Red Sox şi constată cu plăcere că Yaz a marcat trei puncte din patru şi Torrez a servit de şapte ori.

— Păduchiosul! Yaz are patruzeci de ani şi pe teren parc-ar fi un băieţandru. Îmi place al naibii, băga-l-aş în mă-sa!

— Vrei, te rog, să-ţi controlezi limbajul? îl apostrofează Elaine, cu mâinile înfipte în şolduri. Ăsta-i un obicei nou la tine, tot timpul înjuri.

— Scuze, scuze, scuze. Mai ia o înghiţitură de cafea şi, pentru a-i recâştiga încrederea, plescăie din buze. Grozavă cafea!

— Mulţumesc, bombăne ea. Uite-ţi ouăle.

Bob sparge gălbenuşurile cu furculiţa şi moaie în ele o bucăţică de pâine prăjită; aşa a mâncat ouăle toată viaţa lui. Dacă, din

întâmplare, i s-ar servi ochiuri bine prăjite, ar încerca să spargă gălbenuşurile şi, nereuşind, s-ar arăta nedumerit. Acelea n-ar fi ouă adevărate pentru el. Ar fi legume sau brânză sau peşte. Ouăle trebuie să curgă, să se răspândească în farfurie, într-un amestec pe care-l ştergi cu o felie de pâine prăjită cu unt.

— Nu-mi vine să cred când îl văd pe Yaz, comentează Bob, cu nasul în ziar. E cu aproape zece ani mai mare decât mine şi parc-ar fi un copilandru. Dacă eu aş încerca acum să joc cum jucam în copilărie, mi-aş rupe fundul. Ştii, continuă el, îmi pare rău că nu ne-am dus la antrenamentele de primăvară; mi-ar fi plăcut să-i văd pe Sox în acţiune, la Chain-o Lakes Park, în Winter Haven. În fond, e numai la câteva mile de aici. Acum, spune el muindu-şi glasul, acum au plecat în nord, toţi îs în nord. În copilărie mă duceam din când în când cu tata pe Fenway. N-am mai fost pe Fenway de ani de zile…

— Am fost aici la timpul potrivit. N-aveai decât să te duci să-i vezi la antrenamente.

— Da, ştiu. Dar tocmai ne aranjam casa şi tot restul.

Îşi ridică ochii de pe ziar şi priveşte pe fereastra de deasupra chiuvetei la acoperişul turtit al rulotei de alături, la vârfurile palmierilor şi la cerul albastru pe care se profilează, şi scoate un oftat.

— E trist, aproape că nu-mi vine să cred că au fost aici. Adică în Florida. Toată viaţa am ştiut că Red Sox fac antrenamentele de primăvară la Winter Haven, în Florida, şi uite-mă la câteva mile depărtare de ei, numai că nu m-a dus capul, aşa că am zăcut locului, cum am făcut tot timpul, aşteptându-i să vină acasă pe Fenway şi să înceapă sezonul. Numai că atunci când or să înceapă ei sezonul, eu o să fiu în Florida. E ciudat. Probabil că aş fi obţinut un autograf de la Yaz. La antrenamentele de primăvară e uşor să vorbeşti cu jucătorii. Vin la gard şi stau de vorbă cu tine, pur şi simplu.

— Ştiu, răspunde Elaine.

Ruthie se apropie de el, îi spune „La revedere, taţi” şi îşi ţu-guiază buzele ca să-l sărute.

În loc de sărutare, Bob se ridică şi-i propune:

— Aşteaptă o clipă. Vin cu tine până la staţia de autobuz.

Plăcut surprinsă, fetiţa bate din palme, apoi îi întinde mâna. împreună, ies în lumina strălucitoare a soarelui şi, ţinându-se de mână, traversează curtea şi aleea până la drumul pavat de unde, privind îndărăt la breakul lui, Bob observă o dată în plus tăbliţa de

înmatriculare cu numărul de New Hampshire şi mormăie pentru sine:

— Doamne sfinte, trebuie să-i pun un număr de Florida înainte să mă amendeze.

Maşina lui îi pare stranie. O are de aproape trei ani şi nu mai datorează pe ea decât cinci rate, pe care le expediază prin poştă la Catamount Trust, în nord, şi când va termina să le achite, aşa cum i-a spus în diverse rânduri lui Elaine, transmisia o să-l lase de tot. Dar în această dimineaţă, când trece cu fiica lui pe lângă break, îndreptându-se spre şosea, se întoarce şi îşi studiază maşina, întrebându-se de ce oare îi apare atât de străină, de parcă ar fi fost decupată dintr-o poză instantaneu alb-negru şi lipită pe o fotografie color cu un decor de hibiscus şi de bougainvillea roz, de petice verzi de iarbă, de locuinţe mobile bleu pal, de palmieri de un verde închis îndărătul rulotei şi de livezi de citrice, sub un cer de un azur imaculat. Bob face câţiva paşi de-a-ndărătelea, aşa desculţ cum e, sugându-şi buza de sus şi renunţând să-şi mai ţină fata de mână.

— La ce te uiţi? îl întreabă Ruthie privind îndărăt, peste umăr.

— A, la nimic. La maşină. La casă.

— Ar trebui să ne luăm o maşină nouă.

— Aşa crezi, da?

— Da. Una roşie. Ca să se asorteze cu casa nouă.

Ruthie o porneşte săltând în faţa lui, cu coada de cal legănându-i-se pe spate, iar Bob se întoarce dinspre maşină şi se grăbeşte s-o ajungă din urmă.

— Da! strigă după ea. O maşină nouă care să se asorteze cu o casă nouă şi o slujbă nouă. Cu o întreagă viaţă nouă!

Ruthie încetineşte pasul, îl aşteaptă şi, când se apropie iar de ea, Bob îi ia din nou mâna şi merg în tăcere până la locul unde opreşte autobuzul şcolii, la marginea şoselei.

Când se întoarce în bucătărie, Bob e asudat tot şi, sub braţe, pe maiou, i-au apărut cercuri ude de transpiraţie, în bucătărie nu e nimeni, presupune că Elaine a luat-o pe Emma la baie ca să-i spele faţa, mâinile şi braţele înainte de a o trimite la joacă. Se uită la ceas, e opt şi douăzeci şi trei de minute şi, lăsându-şi greutatea pe scaun, se înclină în faţă ca să-şi termine de citit ziarul.

— Of, Iisuse! exclamă cu dezgust în faţa petelor vişinii şi a bobiţelor de gem de pe ziar. Iisuse Hristoase! bombăne, i

Se ridică repede în picioare şi apucă ziarul de margini, ca pentru

a-l înălţa, dar privindu-l de sus în jos, observă pentru prima dată o fotografie în centrul paginii, lângă tabelul cu scoruri. E fotografia unui jucător de baseball, alergând pe teren cu capul împins înainte şi Bob ştie pe loc că e Carl Yastrzemski, numărul 8. E Yaz, la patruzeci de ani, alergând în plină viteză, cu trupul aproape paralel cu pământul.

Bob studiază fotografia timp de câteva clipe, apoi, cu faţa încordată şi cu un gest violent, mototoleşte ziarul transformându-l într-un ghemotoc mare, pe care-l presează şi-l încreţeşte şi-l boţeşte iar şi iar, până ajunge ca o minge compactă, zbârcită. Bob ocoleşte masa şi deschide uşa dulapului de sub chiuvetă, aruncă boţul de hârtie în găleata de plastic pentru gunoi, după care trânteşte uşa.

Iese din bucătărie, trece în living şi se îndreaptă spre hol; aude ţipetele Emmei, aproape zbierete, în timp ce maică-sa îi freacă obrajii şi bărbia, braţele, mâinile şi burtica, folosind un prosop de baie aspru, ud, şi o aude pe Elaine poruncind fetiţei să stea liniştită, să fie cuminte, că într-un minut se termină totul, numai să stea locului şi să nu se mai zbată.

Bob ştie că o iubeşte pe femeie, aşa cum se cuvine. Şi îşi iubeşte şi copiii, aşa cum se cuvine, deşi niciodată, slavă Domnului, nu a trebuit să-şi pună o asemenea întrebare. Acestea sunt fapte concrete, şi un om trebuie să accepte faptele vieţii pe care o trăieşte, indiferent de felul cum o trăieşte.

Străbate în grabă rulota, intră în dormitorul pe care-l împarte cu soţia lui şi se pregăteşte să se ducă la slujbă.

Totuşi Bob e obsedat de Marguerite Dill, care nu e deloc aşa cum îşi închipuie şi presupune el că ar fi. E dificil, dacă nu chiar imposibil, să spunem aici cine sau ce este ea, ar fi de-a dreptul deplasat, dar trebuie remarcat că Bob ştie foarte puţin din ce înseamnă să fii femeie, şi nu cunoaşte absolut deloc ce înseamnă să fii negru. E suficient de onest şi de inteligent încât să recunoască acest lucru şi să se comporte în consecinţă, dar, ca majoritatea albilor, nu e destul de imaginativ ca să poată crede că a fi femeie e un lucru absolut diferit de acela de a fi bărbat şi că a fi negru e un lucru absolut diferit de acela de a fi alb. Dacă ar fi obligat s-o spună – şi a fost din când în când obligat, cel puţin de Elaine – n-ar putea declara decât că diferenţele nu le întrec, probabil, pe cele dintre un copil şi un adult, şi pentru că Bob poartă în el copilul care a fost cândva, iar copilul care a fost cândva poartă în el sămânţa omului care avea să devină într-o bună zi, acordul dintre cei

doi e lesne de realizat. Pentru a-ţi înţelege propriii copii, apelezi la copilul din tine, iar copiii tăi, dacă vor să te înţeleagă, n-au decât să se proiecteze cu douăzeci-treizeci de ani în viitor. De aceea, pentru a le înţelege pe Elaine, pe Doris şi acum pe Marguerite, cele trei femei care au însemnat atât de mult pentru el în ultimii ani, tot ce trebuie să facă Bob este să examineze femeia din el. În cazul lui Marguerite e mai greu, dar cu atât mai incitant pentru el, fiindcă, în ce-o priveşte pe ea, Bob trebuie să examineze şi negrul din el.

Când discută cu soţia lui, Bob se gândeşte la Marguerite. Când se uită la părul roşcat al soţiei lui, la pielea ei palidă, la trupul rotunjit, se gândeşte la părul, la pielea, la trupul lui Marguerite – dar nu spre dezavantajul vreuneia dintre ele două. Doar că părul, părul oricui ar fi, îi aminteşte de părul lui Marguerite; pielea oricui, dacă se întâmplă s-o observe, îi aminteşte de pielea lui Marguerite; şi sânii, pântecele, pulpele oricărei femei îi amintesc de cele ale lui Marguerite. Aspecte pe care, desigur, încă nu le-a văzut, şi de aceea trebuie doar să şi le imagineze, bizuindu-se, pentru componente, pe câte un exemplar din *Playboy* sau *Penthouse* care-i cade sub ochi.

Elaine se plânge noilor ei prietene din parcul de rulote şi cumnatei ei, Sarah, că Bob e distrat, preocupat, supărat, şi adaugă că e îngrijorată din cauza lui. În realitate, însă, e mai mult decât îngrijorată. E speriată. Crede că el nu o mai iubeşte. Şi, pentru a turna gaz peste foc, îşi spune că toate acestea se întâmplă din cauză că e însărcinată. Tristul adevăr e, însă, că Bob uită deseori că e însărcinată şi, când îşi aminteşte, e ca şi cum şi-ar aminti de ceva ce-a fost real cu multă vreme în urmă.

Obsesia lui pentru Marguerite a devenit unica sa tovarăşă de viaţă, îi vorbeşte, discută cu ea, o admiră şi o respectă, îi acordă toată atenţia şi tot timpul pe care le poate fura familiei şi slujbei. Se simte aproape recunoscător că nu are prieteni aici şi că slujba, unde stă uneori ore întregi singur, îl separă de glasurile şi de nevoile soţiei şi copiilor săi. Fără să-şi dea seama, a început în ultima vreme să fredoneze, cu gura închisă, un cântec lipsit de melodie, şi-l bâzâie, ceas după ceas, ori de câte ori se află cineva în raza lui auditivă. De îndată ce acea persoană, George Dill sau Elaine sau unul din copii, se îndepărtează sau închide uşa dintre ei, Bob încetează să mai fredoneze şi dă frâu liber obsesiei, care e ca un căţel ce simte nevoia să se zbenguie, să salte şi să alerge prin încăpere, s-o zbughească pe uşă şi să

zdu-păie, rotindu-se în cercuri nebuneşti prin parcare şi prin terenurile mocirloase, până ce aproape dispare din vedere, când iată că face un rotocol şi vine în galop frenetic îndărăt la el, îi sare în braţe şi-i linge faţa de bucurie.

Trec lunile, dar prea puţine lucruri se schimbă. Corpul lui Elaine se umflă întruna, iar Emma, simţind că urmează să se întâmple ceva ameninţător, a devenit ursuză şi retrasă – nu-i vorba chiar de o problemă de comportament, dar nu-i plăcut s-o ai în preajmă –, iar Ruthie se plânge din ce în ce mai mult de şcoală, prefăcându-se de multe ori bolnavă ca să rămână acasă, până ce iese la iveală că are ceea ce se numeşte un handicap educaţional, despre care asistenta medicală a şcolii îi spune lui Elaine, care-i raportează imediat lui Bob, că ar putea fi de natură emoţională, ori ar putea fi vorba de o uşoară dislexie. Se va vedea cu timpul, nu-i nevoie să se alarmeze, mulţi copii trec prin asemenea faze, mai ales când trebuie să se adapteze la un mediu nou. Dar dacă problema va persista şi în clasa a doua, în care citirea e esenţială pentru învăţare, atunci va fi necesară o şcoală specială. Ce-i raportează Elaine îi intră lui Bob pe o ureche şi-i iese pe cealaltă, pentru că şi el suferă de un handicap propriu, alimentat şi încurajat de vizitele lui Marguerite din zilele de luni, miercuri şi vineri, care au devenit şi pentru ea parte din rutina săptămânală, posibil justificată – dar nu mai puţin esenţială – prin grija faţă de tatăl care-şi duce zilele pierdut în trecutul său intim, aşa cum Bob e pierdut în viitorul său intim.

Bob şi Marguerite au devenit buni prieteni. Bârfesc împreună. Ea îi povesteşte istorioare despre cei trei medici pentru care lucrează şi pe care i-a poreclit Ochilă, Ciupilă şi Moţăilă, un libidinos, un escroc şi un puturos. El o contracarează plângându-se de frate-său, de slujbă, de plicticoasa lui viaţă de familie şi, pe urmă, într-o dimineaţă, îşi aduce aminte de handicapul lui Ruthie şi îl strecoară în conversaţie pentru a solicita părerea profesională a lui Marguerite, care o confirmă pe cea a asistentei medicale de la şcoală, impresionându-l astfel pe Bob cu inteligenţa şi cunoştinţele ei.

Acum, pentru prima dată, Marguerite pare sincer interesată de soţia şi de copiii lui Bob. Au discutat ei multe până acum, adeseori chestiuni intime, cel puţin pentru Bob, ca, de pildă, când şi cum au murit părinţii lui, cu care dintre părinţi seamănă mai mult şi cum de se aseamănă şi, în acelaşi timp, e atât de diferit de fratele său Eddie. Ba

chiar, o dată, l-a întrebat dacă a practicat vreun sport la şcoală, întrebare pe care Bob a luat-o drept un indiciu cert că e interesată de trupul lui şi, prin urmare, a început să-i explice cu lux de amănunte de ce fel de trup ai nevoie ca să fii un strălucit apărător la hochei.

— O mare rezistenţă, a lămurit-o el, trebuie să ai o foarte mare rezistenţă. Şi oase mari, e bine să ai oase mari şi muşchi plaţi. Nu poţi avea un corp din alea numai muşchi, ştii cum vine asta, muşchi bulbucaţi ca nişte grepfruturi, pe nişte oase ca beţele. Pentru că atunci când joci hochei eşti buşit. Te vâri într-un colţ ca să-i ridici pucul şi dă o matahală în plină viteză peste tine şi-ţi pune o piedică de te trezeşti în mantinelă şi toate astea-s legale, perfect legale, şi trebuie să joci înainte. N-ai timp să zaci ca să-ţi limpezeşti creierul, sau să te pipăi dacă n-ai vreun os rupt. Eu încă mai joc, o minte el. Cel puţin am jucat până am plecat din New Hampshire. Partide răzleţe, înţelegi, nimic organizat. Sunt încă în perfectă formă, doar că nu mă mai ţine suflul. Ţigările! comentează el cu amărăciune, aprinzându-şi una.

Marguerite îl întreabă cum arată soţia lui. E realmente curioasă; răspunsul lui Bob o s-o ajute să înţeleagă cum apare ea în ochii lui. Tatăl ei trebăluieşte în depozit, taie cartoane şi le stivuieşte în teancuri. Ştie că fiica lui e acolo şi că e trecut de ora când pleacă el de la slujbă, dar s-a obişnuit s-o vadă pălăvrăgind cu şeful, în timp ce el stă în spate, trăgându-se de lobul urechii şi aşteptând, ca un copil plictisit, ca ea să-şi isprăvească obscura treabă de adult în care-i angajată.

— Mă rog, înainte de toate, Elaine e o femeie drăguţă, o informează Bob. Tipul de mamă devotată, adaugă el înclinându-se în faţă, cu braţele rezemate de maşina de calculat, de parc-ar fi într-un amvon.

— Şi tu, tu eşti tipul de tată devotat?

Bob se uită cu intensitate în ochii ei apoi îşi coboară privirea şi-i răspunde cu glas scăzut:

— Nu. Nu prea. Şi n-am nicio scuză. Doar… doar că sunt tot timpul prea preocupat de mine însumi. Ea nu-i aşa. Elaine vreau să spun. Ea nu-i tot timpul preocupată de ea însăşi, cum sunt eu, aşa încât e liberă să se gândească la alţii, la copii, în special, şi la mine. Nu-i vorba de egoism, n-aş crede. E altceva. Eu nu sunt propriu-zis un egoist. Numai că tot timpul mă gândesc la mine însumi…

— Şi atunci de ce nu încetezi să te mai gândeşti la tine însuţi?

— Nu-i aşa. Nu poţi să iei pur şi simplu hotărârea de a nu te mai gândi şi s-o aplici, pentru că sfârşeşti prin a fi tot timpul preocupat de lucrul ăsta şi ajungi iar de unde ai pornit. Lucrurile trebuie să se întâmple în mod natural. Ca să fie altfel, trebuie să fii din naştere o persoană mai bună decât sunt eu, asta-i tot.

— Haide, haide, nu eşti o persoană rea. Sincer.

— Poate că nu sunt cu adevărat rău. Dar nici bun. Înţelegi, tu de exemplu, tu eşti bună. Te gândeşti la tatăl tău şi-ţi faci mai multe griji pentru el decât pentru tine. Ca şi Elaine. Eu, în schimb, mă gândesc atât de mult dacă sunt bun sau nu, sau ce-ar trebui să fac ori ce n-ar trebui să fac, sau dacă sunt destul de deştept sau dacă muncesc îndeajuns, tot lucruri de felul ăsta, încât în capul meu nu mai e loc şi pentru problemele altora. Chiar şi cineva ca frate-meu Eddie, de exemplu care, deşi e un egoist, un egoist adevărat, cum eu nu sunt… totuşi e un om bun, pentru că, până la urmă, nu e atât de preocupat de el însuşi. Nu înţeleg ce e, o fi un fel de vanitate, mai ştii? Vorbesc despre felul meu de a fi. Eddie e liber să fie bun. Eu nu sunt. El e un tată mai devotat decât mine şi un soţ mai devotat. Ba chiar şi un frate mai devotat. El îşi dă seama când cineva are o problemă şi încearcă să i-o rezolve, chiar dacă e un egoist, ceea ce înseamnă că n-ar rezolva-o pentru nimic în lume dacă soluţia i-ar dăuna câtuşi de puţin lui, dar cele mai multe dintre soluţiile altora nu te ating pe tine, înţelegi? Mai ales când ai bani, cum are Eddie. Dar eu nici nu observ când cineva are o problemă, chiar dacă e sub nasul meu. Nu ştiu ce mă face să fiu aşa, dar aşa sunt eu, şi nu pot să mă schimb chiar dacă vreau. Nu mai mult decât s-ar putea schimba Eddie sau Elaine, sau chiar tu; nu puteţi înceta să fiţi aşa cum sunteţi, numai pentru că o doriţi.

— Presupun că nu, răspunde Marguerite, întinzându-şi lenevos mădularele. Afară frige. Aici e plăcut.

— Dar în maşină ai aer condiţionat.

— Da. Dar mă deranjează drumul de aici şi până la maşină, adaugă râzând. Ăsta-i necazul cu aerul condiţionat. Până nu-l ai, nu-ţi lipseşte. Oricum, când se porneşte aparatul ăla din maşina mea, întâi dă drumul la un jet de aer fierbinte. E mai rău decât un calorifer.

Bob o urmăreşte cu atenţie, ca pe o pradă…

— Şi de aici… te duci direct acasă? o întreabă.

— Da, trebuie să pregătesc masa de seară pentru tata.

— Şi pe urmă? Pe urmă ce faci?

— Pe urmă… bănuiesc că nimic. N-am nicio întâlnire. Nimic. Zâmbeşte uşor stânjenită de parc-ar fi venit în vizită cu mâna goală.

— N-ai prieteni?

— Nix. Cu o mişcare bruscă îşi despică părul cu degete rigide. N-am prieteni. Nu m-ai auzit niciodată vorbind despre vreunul.

— Mă rog, mă întrebam şi eu. Ştii, când arăţi aşa ca tine, nu poţi să fii singură! Dar nu te-am întrebat niciodată pentru că-mi închipuiam că ai să răspunzi da.

Marguerite zâmbeşte. Are dinţi mari, cu strungăreţe între ei. Lui Bob i se par nişte dinţi sexy, direcţi, pătimaşi.

— Şi n-ai fi vrut să mă auzi răspunzând da? îl întrebă ea.

— Exact, replică el zâmbind.

— Şi ce poţi spune despre tine, domnule?

— Mă rog, eu sunt căsătorit, ştii bine, ripostează Bob, devenit subit serios.

— Da. Dar ăsta nu-i un impediment pentru bărbaţi.

— Am să-ţi spun adevărul.

— Îhm! Spune-mi adevărul.

— Am… am avut o prietenă, în New Hampshire. O femeie drăguţă. Ne întâlneam din când în când. N-a fost mare lucru. Nu eram îndrăgostiţi unul de celălalt, sau mai ştiu eu ce. Înţelegi. Eram doar prieteni.

— Îhm! Doar prieteni. Şi nevastă-ta? Ştia de prietena asta a ta?

— Iisuse! Nu. Era ceva care se întâmpla din când în când, înmine şi Doris. O chema Doris.

— Îhm! Doris. Ei, trebuie să-l iau pe tata şi să ne ducem acasă.

— Acasă ai aer condiţionat?

— Am un singur aparat în living şi răcoreşte destul de bine şi restul casei când nu gătesc sau când nu-i o liotă de musafiri. Pentru mine şi pentru tata e de ajuns.

Se uită în fundul magazinului, după tatăl ei, care şade pe o ladă în depozit, aşteptând să-l cheme.

— Ascultă-mă, Marguerite. Mi-ar face plăcere să ieşim o dată să bem ceva. Eşti de acord?

Bob expiră încet aerul din plămâni, încreţindu-şi faţa, ca şi cum ar încerca să-şi amintească numele lui, ea îi studiază câteva clipe ochii.

— Eşti convins? Vreau să spun că există câteva locuri unde am putea merge, în Winter Haven sau sus, în Lakeland. Dar eşti un bărbat

însurat, ştii? în caz că ai uitat. Marguerite face o pauză. Asta-i soarta şi trebuie s-o îndurăm.

Bob respiră agitat şi, când vorbeşte, vocea îi sună mai piţigăiat decât ar fi dorit.

— Sigur că sunt convins. Să ieşim doar să bem un pahar sau două, ştii, într-o seară după ce închid prăvălia.

— Probabil că ştii ce faci.

— A, da. Nicio problemă. Pot să vin să te iau de acasă dacă vrei, sau ne putem întâlni undeva.

Ea păstrează tăcerea o clipă, apoi zâmbeşte şi-l bate uşor pe mână.

— Am să-ţi spun cum facem. Vin şi te iau eu într-o seară de la prăvălie. Maşina mea are aer condiţionat, mai ţii minte? Vechitura aia a ta e o maşină de yankeu.

Zâmbeşte şi-l strigă pe tatăl ei.

Încrucişându-şi braţele la piept, Bob iese de după maşina de calculat, satisfăcut de parcă tocmai a încheiat cine ştie ce afacere bănoasă.

Îşi sprijină spinarea de raftul din spate şi priveşte la femeia care se îndreaptă spre uşă, însoţită de tatăl ei. Când dă să deschidă uşa, Bob îi strigă:

— Ce-ai zice să fie astă-seară? închid la nouă.

Fără să-şi întoarcă privirea ea îi răspunde: „Nu ştiu”, deschide uşa şi plonjează în arşiţa de afară.

La ora şapte îl sună la telefon şi, cu o voce uşor speriată şi vorbind mai precipitat decât de obicei, îl anunţă că se vor vedea la ora nouă apoi, grăbită, ca şi cum ar fi întârziat la o altă întâlnire, pune receptorul în furcă.

Bob o sună de îndată pe Elaine acasă şi-i face cunoscut că are un nou prieten, un negustor neamţ din Lakeland, care l-a invitat la un pahar după slujbă, aşa încât în seara asta o să vină acasă ceva mai târziu ca de obicei.

Elaine încearcă o mare uşurare. Ăsta-i lucrul de care are Bob nevoie; un nou prieten. Cineva în faţa căruia să se fudulească, cineva cu care să poată discuta despre pescuit şi despre sport, cineva căruia să i se poată plânge, mai ales de Eddie, pentru că Elaine ştie că ei n-o să i se plângă niciodată de fratele lui, oricât l-ar amari păcătosul de Eddie.

În următoarele trei săptămâni, Bob şi Marguerite au ieşit

împreună de trei ori, în maşina ei, să bea câte ceva la un han din Winter Haven. Prima dată, când s-au întors la magazin, Bob s-a aplecat de pe scaunul lui de lângă şofer şi a sărutat-o pe obraz, tandru, apoi a coborât din maşină şi i-a făcut semn cu mâna, urându-i noapte bună. A doua oară când l-a adus înapoi au rămas câteva minute în maşină, discutând despre imbecilitatea unuia dintre medicii pentru care lucra la clinică, după care Bob s-a înclinat peste ea şi, în mijlocul unei fraze, a sărutat-o pe gură, strivindu-şi pătimaş buzele de buzele ei, lăsându-şi limba să lunece peste dinţii ei mari, şi apoi prin interiorul gurii. A treia oară, au rămas în maşină aproape un ceas, hârjonindu-se ca doi adolescenţi, până ce, în sfârşit, Bob şi-a tras în sus fermoarul pantalonilor, a ieşit împleticindu-se din maşina ei şi s-a urcat într-a lui. După asta nu s-au mai dus la han; au pornit cu maşina direct spre motelul Hundred Lakes de pe Autostrada 17, la nord de Winter Haven.

În comparaţie cu majoritatea bărbaţilor de vârsta lui, Bob a făcut dragoste cu puţine femei şi, dacă nu se consideră lipsit de experienţă, faptul se datorează frecvenţei partidelor lui de amor de-a lungul anilor. Şi-a pierdut virginitatea la şaptesprezece ani, pe bancheta din spate a automobilului Packard al lui Avery Boone, când s-au dus, fără a fi invitaţi, la o petrecere cu bere a unui colegiu mixt din Noua Anglie şi, pretinzând că sunt studenţi în anul doi la Dartmouth, au ademenit două prospături ameţite de bere din Fairfield, Connecticut, să părăsească sindrofia şi să vină cu ei cu maşina la Lacul Sunapee.

„Femei mai coapte!" au urlat după aceea pe tot drumul de întoarcere spre Catamount. Fusese ideea lui Avery, aşa încât el uriaşe mai tare, dar Bob vibrase ceasuri întregi de plăcerea excitaţiei.

Vara următoare, Bob se înrolase în forţele aeriene, evitând astfel recrutarea în armată şi moartea în Vietnam, iar teama de boli venerice, jena provocată de ignoranţă, ca şi timiditatea lui de provincial l-au condamnat la abstinenţă timp de aproape patru ani, până când, venind acasă într-o permisie, a invitat-o pe Elaine Gagnon la un teatru în aer liber în Concord şi i-a promis să se însoare cu ea. Fata tocmai terminase gimnaziul şi, după moartea mamei ei, survenită în aceeaşi lună, intenţionase să urmeze nişte cursuri de coafură în Manchester, ca să scape de toate angaralele, zicea. Dar s-a îndrăgostit de Bob Dubois care era jucător în echipa Bishop Grenier şi mare stea de hochei, în timp ce ea era o absolventă proaspătă, retrasă, nesigură pe sine, cu o

înfăţişare comună, al cărei tată dispăruse cu ani în urmă şi a cărei mamă lucrase la fabrica de conserve. Elaine s-a considerat norocoasă că a putut rămâne în Catamount, aşteptând ca Bob să fie lăsat la vatră, astfel încât să se poată mărita cu el, ca să aibă grijă de casa lui, să nască copiii lui, să-i spele rufele, să-i gătească mâncarea, să râdă la glumele lui, să-i împărtăşească necazurile, să-l aline şi să-l încurajeze şi, în schimb, să obţină prin el familia pe care n-o avusese niciodată şi pe care o dorea şi simţea că o merită. Şi-a luat o slujbă de contabilă la fabrica de conserve şi au făcut dragoste prima oară în dormitorul pe care Elaine îl împărţise cu mama ei, în micuţul apartament de deasupra fierăriei lui Maxwell, pe Green Street; atât Bob cât şi Elaine au considerat prima lor partidă de sex drept lucrul cel mai excitant pe care-l trăiseră vreodată. Aşa încât au făcut-o din nou şi, după aceea, au repetat-o cât de des le-a fost posibil, ceea ce a însemnat, în următorii doi ani, o dată sau de două ori pe săptămână, de obicei în serile de sâmbătă, la ea acasă, până ce Bob a agonisit destui bani pentru prima rată la casa din Butterick Street şi s-au putut căsători. Până atunci, Bob locuise împreună cu părinţii. După ce s-au căsătorit, au făcut amor de patru-cinci ori pe săptămână.

În pofida faptului că atenţia lui era concentrată pe partidele de sex conjugal, în următorii patru ani Bob s-a culcat, pe rând, doar cu cinci femei în afară de soţia lui, toate cinci fiind cliente ale Companiei de Gaz Abenaki. îi venea greu să deosebească regulatul pe fugă al acestor femei, cărora le lăsa urme de funingine pe umeri şi pe braţe, de o simplă masturbare. Ambele acte îi inspirau aceeaşi doză de culpabilitate, ba chiar în timp ce regula, se simţea ca un boboc prostănac, din nou adolescent, aşa cum se simţise în timpul serviciului în forţele aeriene. Pe atunci obişnuia să se trezească dimineaţa în patul lui din dormitorul cazărmii, amintindu-şi că peste noapte petrecuse câteva ore de nesomn depanând în gând fantezii delicios de obscene în timp ce se masturba lent într-o batistă sau într-un prosop. Se privea în oglinda de bărbierit, îşi vedea slăbiciunea din ochi şi, timp de o jumătate de oră, se detesta copios.

În preajma vârstei de treizeci de ani încetase să se mai masturbeze, ceea ce nu i-a venit mai uşor decât i-ar fi venit să se lase de fumat şi, totodată, a încetat să răspundă cu fervoare cuvintelor şi privirilor îmbietoare ale femeilor singure, cu sobe cu petrol stricate; şi-a concentrat toată atenţia sexuală asupra lui Elaine, ceea ce, o bucată

de vreme i-a plăcut, făcându-l să se simtă puternic, disciplinat, curat. Şi atunci, într-o noapte, a aflat chiar de la Elaine că se culcase cu cel mai bun prieten al lui, Avery Boone. Mărturisirea i-a fost făcută la o săptămână după ce Avery plecase spre sud, navigând pe apele continentale pe traulerul lui transformat, pe care Bob îl ajutase să-l scoată pe uscat şi să-l refacă. Era barca pe care Bob o folosise ani de zile pescuind în Portsmouth, de unul singur sau, uneori, cu Ave sau cu oricine se arăta gata să ia cu asalt bancurile de bibani.

După plecarea lui Ave, Elaine s-a simţit liberă să mărturisească păcatul care-i apăsa ca un bolovan conştiinţa, şi pe care-l destăinuise la trei preoţi diferiţi, toţi trei sfătuind-o să se confeseze soţului ei: şi anume că, într-o zi, când Bob ieşise în larg cu barca botezată *Belinda Blue*, la pescuit de macrouri, Avery venise la ea, se îmbătaseră împreună şi sfârşiseră în pat. După aceea, Avery fusese îngrozit, ca şi ea de altfel, şi-i ceruse să-i promită solemn că nu-i va spune niciodată lui Bob, ca să nu le distrugă prietenia care, pentru Ave, era mai importantă decât orice pe lume, cu excepţia, desigur, a relaţiei dintre Bob şi Elaine.

Bob a primit această dezvăluire cu stoicism, dar sumbru şi, după ce Elaine şi-a terminat confesiunea, i-a spusea înţelege păcatul ei, dar nu-l poate înţelege pe cel al lui Ave. În următorii câţiva ani, Ave i-a scris în diverse rânduri din Moray Key, Florida, unde se stabilise ca pescar tocmit, dar Bob nu i-a răspuns niciodată, după care n-au mai primit de la el decât anuala felicitare de Crăciun, iscălită oficial, cu numele întreg, vrând parcă să-şi mustre prietenul pentru tăcerea lui.

Bob nu l-a uitat pe Avery Boone, dar şi-a închipuit că l-a iertat. Fidelitatea evidentă a lui Elaine şi ruşinea ei pentru acel unic pas greşit pe care-l săvârşise l-au ajutat să-şi ierte vechiul prieten dar, în aceeaşi măsură, l-a ajutat şi legătura lui cu Doris Cleeve, care a încolţit la scurtă vreme după mărturisirea lui Elaine şi a continuat, prin întâlniri răzleţe, până cu o săptămână înainte de plecarea definitivă din Catamount a lui Bob şi a familiei sale. Nu şi-a luat rămas-bun de la Doris Cleeve şi nici măcar nu a înştiinţat-o că pleacă.

Şi asta a fost întreaga experienţă sexuală a lui Bob Dubois. Luată în mare, nu era o experienţă grozavă, dar, într-un fel, Bob i-a compensat subţirimea prin faptul că mintea lui era preocupată de sex în mod constant şi categoric. Norocul lui, şi poate că şi al lui Elaine, era că-i plăceau raporturile sexuale cu soţia sa, după cum îi plăceau şi ei,

aşa încât, în ciuda preocupării constante pentru sex (care se manifesta prin amintirea nostalgică a întâlnirilor din trecut, prin vizualizarea, cu neobişnuită acuitate, a unor viitoare cuplări) şi în ciuda exploatării unui neaşteptat, deşi naiv, dar al închipuirii, gândurile lui nu se aplecau niciodată asupra lor însele, ceea ce i-ar fi putut genera lesne sentimente de privaţiune, de autocompătimire şi chiar resentimente. Dar toate astea s-au întâmplat, desigur, înainte de a o fi cunoscut şi de a se fi îndrăgostit de Marguerite Dill.

Intră în camera de motel, întâi Marguerite, Bob ţinându-i uşa deschisă, şi încep să se sărute în mijlocul încăperii. Bob îşi spune că ar prefera să păstreze lumina aprinsă, dar nu vede cum i-ar putea cere aşa ceva Margueritei fără să-i pară cam bizar, drept care lasă lucrurile cum sunt şi continuă să o sărute şi să-i mângâie trupul prelung. E îmbrăcată în pantaloni de comandă şi un maiou gri, pe care e imprimată o reclamă la Disney World, cu capul lui Mickey Mouse, ale cărui urechi negre se întind ca pieptarul unei dive pe sânii ei mari, rotunzi.

Bob o găseşte foarte pătimaşă, în timp ce-l muşcă, îl suge, îi linge faţa şi geme în surdină. O împinge spre pat, unde ea îşi zvârle sandalele din picioare, apoi o trânteşte şi începe să-i scoată pantalonii, întâi un crac, pe urmă pe celălalt, după care îi trage în jos chiloţii, în timp ce ea, zbătându-se, îşi dezbracă mă-ioul şi îşi descheie sutienul.

Bob se ridică în picioare şi porneşte să-şi descopcieze, să-şi tragă fermoarul, să-şi descheie şi să-şi dezlege îmbrăcămintea de pe el, până când rămâne în pielea goală, cu o erecţie cât toate zilele, de care e conştient pentru că îşi simte greutatea membrului balansându-se în faţa lui ca un catarg în briza mării şi, când se culcă peste ea, gura lui bâjbâind în întuneric după gura ei, mâinile frământându-i sânii, se vede, într-o scurtă întrezărire, ca o şalupă albă, un schif sau poate o barcă de pescuit Boston cu fundul plat, alunecând lin în nisipurile fierbinţi, aurii, ale unei plaje tropicale, cu o junglă întunecoasă, luxuriantă, în faţă, cu soarele arzător şi nemărginirea albastră a cerului deasupra, iar în spate cu marea fremătândă, bulbucându-se şi sugându-se, ridicându-l şi împingându-l înainte, în Lumea Nouă.

— Încetişor, îi şopteşte ea. Încă nu sunt pregătită.

Îşi încleştează degetele pe umerii lui, îşi desface picioarele, îşi freacă pelvisul şi vintrele de el, în timp ce el îşi plimbă buzele pe gâtul ei, în jos, spre umeri, până ce o face să geamă, să-şi împingă-cu forţa

pelvisul în el, iar Bob încearcă să o pătrundă.

— Încet, încet, murmură ea.

Bob e tandru dar persistent, un om care bate uşor la o poartă închisă, hotărât să-şi deştepte amanta, nu pe camerista acesteia. Umezindu-şi degetele cu salivă, îşi vâră mâna între pulpele ei şi o mângâie cu buricele degetelor. Ea îşi arcuieşte spinarea şi, înălţându-şi pelvisul, i se deschide ca o floare. Din nou Bob dă s-o străpungă şi din nou se pomeneşte respins.

— Aşteaptă, mai aşteaptă! Sărută-mă. Te rog, sărută-mă. O sărută, îi linge faţa şi urechile, îşi implântă degetele în părul ei des, apoi le lasă să-i alunece pe gât, până la sâni, îşi plimbă limba pe sfârcurile ei mari, înflorite, în timp ce ea se zvârcoleşte sub el şi gângureşte de plăcere. Coborându-şi buzele de la sâni la pântece, începe să-i plămădească sânii cu mâinile, îi gâdilă cu mare grijă sfârcurile, glisând în jos cu limba, cu dinţii şi cu buzele, de-a lungul şoldurilor, pe partea interioară a pulpelor şi, când ea îşi desface coapsele, îşi roteşte cu repeziciune gura în jurul sexului ei, îl atinge şi îl gustă cu vârful limbii, până când îi schiţează tot conturul, şi apoi porneşte să i-l lingă lacom, plescăind, în timp ce braţele grele îi poposesc pe pântecele ei, iar vârfurile degetelor se joacă cu sfârcurile. Ea îşi împreunează picioarele, lipindu-le, şi când el porneşte să o dezmierde încet cu membrul de-a lungul pulpelor, şi le îndepărtează, parcă speriată. Sprijinindu-şi greutatea corpului în coate, Bob încearcă a treia oară să intre în ea. Şi eşuează şi a treia oară.

— Marguerite, vreau să fac dragoste cu tine.

— Faci! Faci! Fă mai departe ce faci. Fă-o!

Îşi mută iar gura la sânii ei şi-şi plimbă iar buzele pe tot lungul corpului. Curând, femeia începe să tremure sub el şi, după câteva clipe, îşi înalţă pelvisul, freamătă şi scoate un „ah-h-h!” într-o secundă l-a ridicat de pe ea şi l-a răsturnat pe spate, şi-a îngropat faţa între coapsele lui, lingându-i şi sugându-i penisul, înainte de a-şi da seama că se întâmplă s-a şi întâmplat, iar ea fuge la baie, de unde el aude, de după uşa închisă, gâlgâitul apei de la robinet.

Când ea se întoarce în pat, Bob s-a şi cuibărit în aşternut. Se lipeşte de el înlănţuindu-i trupul cu braţele lungi, se ghemuieşte în el şi-i spune:

— A fost minunat. Sincer plăcut.

— Mmda, face el. Ba nu, a fost într-adevăr bine.

— Îmi pare rău. Bănuiesc… Bănuiesc că am fost puţin speriată, înţelegi?

— O, da, bine, nici n-am observat. Vreau să spun că-i în regulă. A fost într-adevăr minunat. Fără glumă. Ai un corp frumoş, murmură încetişor, deşi, de fapt, încă nu i-a văzut corpul decât în străfulgerarea luminii din baie, când a deschis uşa şi a închis-o apoi în urma ei; a văzut, adică, o frântură de spate şi de fesă neagră.

— Mulţumesc. Nici tu nu arăţi deloc rău.

O jumătate de oră mai târziu părăsesc motelul şi se întorc cu maşina în Oleander Park, pălăvrăgind despre echipa Red Sox din Boston, promiţându-şi unul celuilalt că în primăvară vor merge împreună la antrenamente, din moment ce, spre plăcuta lor surprindere reciprocă, amândoi sunt fanii echipei din Boston, sau cel puţin aşa pretind.

Îşi iau la revedere sărutându-se pătimaş, şi ea îi spune:

— Te iubesc.

— Şi eu te iubesc, răspunde Bob, coborând din maşina ei. Dar după ce Marguerite pleacă, iar Bob urcă în maşina lui şi ambalează motorul, se simte cuprins de derută. Ce s-a întâmplat? Ce se aşteptase să se întâmple? Ce urmărise? Ce obţinuse? Ce dăduse el? Şi în timp ce-şi pune aceste întrebări, una după alta, îşi dă seama că nu poate răspunde la niciuna şi, în consecinţă, nu ştie cum ar trebui să se simtă acum. Fericit? Satisfăcut? Dezamăgit? Ruşinat? Furios? Mândru?

Singurul lucru de care e conştient, îşi spune el, e faptul că o iubeşte. Da, el, Bob Dubois din Catamount, New Hampshire, s-a îndrăgostit de Marguerite Dill din Aubumdale, Florida, originară din Macon, Georgia, o negresă din sud măritată cu un negru din sud. Ceea ce înseamnă, desigur, că nu o mai iubeşte pe soţia lui, pe Elaine. Sau aşa are impresia. Când dă să pună în mişcare maşina, i se blochează cutia de viteze. Trage de schimbător, îl smuceşte, îl zgâlţâie, îl îmbrânceşte, dar degeaba, îşi consultă ceasul. Zece patruzeci şi cinci. Unicul mod de a-şi urni maşina ar fi să aibă pe cineva care să stea la volan şi să manevreze maneta, în timp ce el ar sări în sus şi-n jos pe bara de protecţie. Şoseaua e pustie şi cufundată în beznă, iar peste drum, la complexul de locuinţe, toată lumea e înăuntru şi se uită la televizor.

Opreşte motorul şi coboară din maşină, trântind portiera.

— Fir-ar mama ei să fie! înjură cu glas tare, gândindu-se la cele

cinci mile de drum pe care ar trebui să le întindă pe jos. Câcat, căcat, căcat!

Înseamnă s-o pornească pe jos în beznă, pe marginea aşternută cu pietriş a Autostrăzii 17, să treacă de lacul Louise, de pâlcurile de chiparoşi căptuşiţi cu muşchi şi de pinii înalţi, apoi s-o ia spre sud pe Şoseaua 520, pe lângă mlaştini, până la lacul Grassey, şi să ajungă acasă. Doar dacă ar putea convinge pe cineva să vină aici la magazin la ora asta din noapte şi să-l ajute să deblocheze cutia. Ar putea telefona la un garaj, dar ăştia i-ar lua pe puţin douăzeci şi cinci de dolari, ori îşi tocase ultimii bani pe camera de motel, unde insistase să plătească el, în ciuda sugestiei politicoase a lui Marguerite de a împărţi costul pe din două.

Pe cine ar putea chema? Pe cine cunoaşte el prin locurile astea? Frate-său, Eddie, l-ar sfătui să ia un taxi şi pe urmă l-ar învăţa unde poate cumpăra un Chrysler Córdoba de ocazie cu numai 3500 de mile la bord. Un chilipir. Elaine, dacă ar suna-o, ar împrumuta pe dată o maşină şi ar veni cu sufletul la gură, dar ar veni însoţită de vreo prietenă a ei din parcul de rulote, probabil de Ellen Skeeter, roşcovana aia năbădăioasă din Georgia, cu un râs gălăgios care-ţi zgârie nervii şi cu un bărbat de o sută cincizeci de kilograme pe care-l cheamă Ron şi lucrează la ferma de lapte Queen din Cypress Garden. Şi Elaine ar fi în stare să trezească fetiţele şi să le aducă şi pe ele. Zarvă mare. Tărăboi! Nu are nevoie de tărăboi în noaptea asta. Nu acum.

Atunci să-l cheme pe fratele lui sau pe soţia acestuia. Sau mai bine pe Marguerite. Da, ar putea s-o sune pe Marguerite. Trebuie să fi ajuns acasă, Aubumdale nu-i prea departe. Doar dacă nu s-a dus direct acasă. Doar dacă s-a oprit să bea ceva la barul din colţ, la câteva cvartale de casa ei, o cârciumă întunecoasă, înecată în fum, înţesată de negri şi negrese, zbârnâind de muzica dulceagă a tonomatului, unde o să întâlnească şi o să bea împreună şi o să vorbească pe limba negrilor cu un negru pe care-l cunoaşte din vecini, un individ înalt, zvelt, chipeş, pe nume Steve sau Otis, cu o mustăcioară subţire şi gene lungi, negre, şi o să plece împreună cu individul la el acasă, unde or să fumeze marijuana şi or să se avânte într-o partidă de sex sălbatic, negru. După aceea, or să zacă împreună pe cearşafurile lui de satin purpuriu, iar ea o să se joace cu membrul lui uriaş şi o să se mire ce naiba i-a venit să se culce cu şeful de la magazinul de băuturi, când, în orice moment, putea avea *aşa ceva*! Tipul o să înalţe din umeri şi o să-i spună:

— Nici eu nu te înţeleg, puicuţo. Toată lumea ştie că făinoşii au nişte pute de jucărie.

Bob descuie uşa şi intră în magazin, oprindu-se în prag ca să aprindă lampa de lângă maşina de calculat, unde e cartea de telefon. Reuşeşte să descopere numele M. Dill şi dă să formeze numărul când aude în spatele lui o voce bărbătească, şoptită:

— Lasă telefonul!

Se uită peste umăr şi vede doi negri, unul dintre ei chiar la câţiva metri în spatele lui şi ţinând în mână ceva ce pare a fi o puşcă, iar celălalt, ascuns în umbră, încuind uşa.

Bob lasă receptorul în furcă.

— Stinge lampa! îi spune omul cu puşca, celuilalt.

E tânăr, abia trecut de douăzeci de ani, iar celălalt arată şi mai boboc. Amândoi poartă bluze de nailon, cu desene geometrice argintii şi negre, blugi strânşi pe picior şi adidaşi.

— De ce să sting lumina, omule? Doar tre' să vedem.

— Stinge lampa aia blestemată, îţi spun! Avem destulă lumină de la firmă.

Omul cu puşca vorbeşte rar, răspicat, de parcă s-ar teme că n-o să fie înţeles. Lumina se stinge şi prăvălia cade iar într-o semiobscuritate sinistră.

— Acu' ascultă la mine, îi spune lui Bob cel cu puşca, în seara asta facem noi casa în locul tău. Ai înţeles?

Bob dă din cap, dar restul trupului îi rămâne ţeapăn. Picioarele par să-i fie ţintuite de podea, braţele lipite de corp. Inima îi bate însă ca un berbec într-o poartă, iar sângele i-a îngheţat în vine, e greu şi vâscos, scurgându-se apatic, ca un sirop sleit, năclăit, închegat, în ciuda pulsaţiilor frenetice ale inimii.

Omul cu puşca îl priveşte batjocoritor pe Bob.

— M-auzi ce-ţi spui, omule? în seara asta noi îţi facem casa. Băiatul are dinţi perfecţi, mici, delicaţi şi o piele gălbuie, de culoarea mat aurie a unor mocasini italieneşti pe care Bob se gândise să şi-i cumpere de îndată ce ia leafa.

— Eu… Bob îşi drege glasul cu grijă. Am făcut deja casa. Mai devreme.

Omul cu puşca îi face celuilalt un semn cu capul ca să se apropie. Cel de-al doilea băiat are o bărbie teşită şi pielea de culoarea sticlei brune, iar ţeasta îi este acoperită cu şuviţe subţiri, împletite, ca nişte

spice de grâu, care se înşiră paralel de la frunte până la ceafă, o frizură complicată, care lui Bob i se pare a fi mai curând o tichie decât păr.

— Destupă-ţi urechile, omule, stăruie cel cu puşca, adresându-se lui Bob. Deschide casa aia de bani, băga-o-aş în mă-sa, nu face pe deşteptu' dacă vrei să scapi teafăr. Suntem în mare grabă, aşa că dac-o faci pe deşteptu' cu noi, căcăciosule, îţi zburăm creierii. Scoate o dată banii ăia, căca-m-aş pe ei. Toţi, cecurile şi tot ce-i acolo.

— I-am depus. Am încheiat casa. Devreme, la nouă.

— Zboară-i creierii! îl îndeamnă cel mai tânăr.

Pumnii i se deschid şi i se închid cu repeziciune, de parc-ar vrea să se repeadă la beregata lui Bob.

— Nu te codi, trage-n fraier! Mi-e scârbă de fraiera ăsta, nu-mi place moaca lui. Tânărul râde. Mi-e scârbă! repetă.

— Tacă-ţi gura! Mişcă-ţi cura şi caută o ladă de whisky. Dewar. Am eu grijă de…

— Trage-n el, trage-n porc! împuşcă-l în scăfârlie, băga-i-o-aş în mă-sa!

— Uite ce-i, insistă Bob. Îţi spun adevărul adevărat. Am intrat numai ca să dau un telefon. Maşina mea…

— Omule, da' dobitoc mai eşti!

Băiatul ridică ţeava puştii şi o lipeşte de pieptul lui Bob. Acesta priveşte în lungul ţevii negre la omul care i-o înfige. Piedica e ridicată şi băiatul ţine arma cu fermitate şi degajare. Se vede că-i familiarizat cu puşca. Patul armei e vârât sub braţul drept şi degetele mâinii sunt îndoite înjurai trăgaciului, cu arătătorul fixat chiar pe trăgaci, în timp ce mâna stângă susţine greutatea armei.

Băiatul cu spice de grâu în cap s-a îndepărtat puţin şi îşi urmăreşte excitat partenerul.

— Trage! Omoară-l pe căcăcios! Putem pune mâna pe lovele şi fără el!

— Tacă-ţi fleanca şi du-te după whisky!

— Ascultă-mă, stăruie Bob. Îţi dau tot ce vrei, tot ce-i în prăvălie. Nici că-mi pasă, nu-i afacerea mea. Te ajut chiar să încarci totul. Dar casa de bani e goală. Trebuie să mă crezi. Am depus banii, şi după aia am ieşit cu… cu prietena mea, şi pe urmă mi s-a înţepenit cutia de viteze, aşa-mi face mereu, şi am intrat doar ca să dau un telefon, asta-i tot. Închidem la nouă.

— Ba acuma închizi, omule. Te-am văzut noi închizând şi de-aia

am venit. Da' n-am timp să mă cert cu tine, albule, am vrut doar să mă opresc o clipă din dram, să fac rost de nişte mărunţiş şi de o ladă de Dewar, şi p'ormă să-mi văd de-ale mele. Da' tu-mi încurci treburile. Ne grăbim! Pricepi?

Împunge pieptul lui Bob cu ţeava puştii.

— Da, sigur, bine.

„Dacă-l înfrunt, mă omoară" îşi spune Bob. Informaţia aceasta îi vine în minte ca regula unui joc pe care s-a străduit să-l înţeleagă.

— Uite ce-i, urmează el arătând cu braţul în direcţia casei de bani. Vezi, sertarul e deschis. Gol. Nimic în el! Vrei să-ţi dau ceasul meu? E-un Timex, dar ia-l!

Îşi smulge ceasul de la mână şi-l aruncă pe tejghea, spărgându-i sticla cadranului.

— Uite şi portofelul! Tot gol! Nici măcar o împuţită de carte de credit. Eu sunt un rob, un funcţionar, *un nimeni*!

Continuând să apese ţeava puştii în pieptul lui Bob, băiatul păşeşte cu grijă în jurul maşinii de calculat şi se uită de la distanţă în sertarul de bani.

— Atunci dă-mi săculeţul. Săculeţul cu banii de depus. N-am nevoie de tinicheaua ta de ceas, omule, aşa că nu te mai frământa atâta! Dă-mi săculeţul!

Privind spre fundul prăvăliei, băiatul strigă la partenerul lui:

— Ai găsit lada aia cu Dewar? Dă-i zor, băga-te-aş în mă-ta!

— E întuneric de-mi bag deştele-n ochi. Întreabă-l pe ţuţăr unde le ţine.

— În depozitul din spate, răspunde Bob cu o voce joasă, aproape confidenţial.

El şi omul cu puşca, omul care o să-l omoare, sunt la fel, gândeşte Bob. Şi se deosebesc de băiatul cu freza aia zănatecă şi cu ochii sălbatici:

— Nu te duc, domnule, crede-mă c-am depus banii. Am plecat din prăvălie la nouă, pentru că trebuia să mă întâlnesc cu o fată.

Bob ar vrea să-i spună că şi prietena lui e negresă, că locuieşte într-un cartier de negri şi cunoaşte o mulţime de oameni de culoare şi, chiar dacă-i infirmieră, provine dintr-o familie săracă.

— Prietena mea… începe el.

— Ce-mi pasă mie de tine, omule! Sau de împuţita ta de gagică! Dă-mi săculeţul!

— Las-o baltă! strigă celălalt. Stai c-am găsit-o! Dewar! Apoi, după câteva secunde: Fir-ar al naibii! E goală! Aici nu-s decât lăzi goale, întreabă-l pe cocă albă unde mă-sa e whiskyul Dewar. Nu vrei decât Dewar? Am găsit alte mărci aici pe rafturi. Aş putea umple o ladă goală cu sticlele astealalte.

— Caută în blestematul ăla de depozit! strigă furios cel cu puşca. Şi mişcă-ţi curu' mai repede!

— E întuneric beznă! Nu poci să văz niciun Dewar. Îmi bag deştele-n ochi.

— Unde-i comutatorul pentru depozit? îl întreabă băiatul pe Bob.

— Pe perete în dreapta, lângă uşă.

Băiatul transmite informaţia. Pe urmă ridică puşca şi ţinteşte spre fruntea lui Bob, spunând:

— Îţi fac capul afiş; pe peretele din spatele tău. Vorbeşte cu o voce rece şi calmă: Îţi fac creierii jumări, nemernicule, dacă nu-rmdai pe loc săculeţul cu bani.

— În regulă, în regulă. Calmează-te! Ţi-l dau.

Bob se mişcă încet spre stânga, cu ochii aţintiţi la ţeava puştii, de parc-ar urmări să se lase în jos în clipa în care s-ar descărca.

— Ţi-l dau, repetă el.

Vârâ mâna sub tejghea, lângă maşina de calculat, bâjbâie, găseşte pistolul şi, cu degetul mare, îi ridică piedica, îl trage încet afară, centimetru cu centimetru, spunându-şi disperat în sinea lui: „Oh, Iisuse, Elaine, bieţii mei copilaşi, o să mor! Ticălosul ăsta o să mă omoare pentru că l-am minţit. Dar a trebuit să-l mint, pentru că nu m-a crezut când i-am spus adevărul şi era gata să mă omoare. Aşa că am minţit. Şi acuma o să mor pentru minciună. Individul o să mă omoare şi poate c-am să-l omor şi eu. Oh, Elaine, oh, copilaşii mei, oh, Iisuse, te iubesc, Elaine, n-o iubesc pe negresă, niciodată n-am iubit-o, pe tine te iubesc, Elaine, pe tine şi pe copilaşii mei. Sunt un om bun!"

Desluşeşte conturul siluetei omului care ţine puşca. Ghemuit deasupra pistolului de parcă l-ar adăposti de ploaie, Bob apasă pe trăgaci, aude explozia, aude silueta urlând de durere, apoi aude explozia mai puternică a puştii care se descarcă, aude sticlele din spatele lui făcându-se ţăndări şi, brusc, simte gust dulceag de gin pe buze, pe toată faţa, sau poate că-i sânge, nu-şi dă seama, pentru că-l cuprinde o amorţeală în mâna care a tras cu pistolul de calibrul 38 şi o

vâjâială în urechi, ştirbită brusc de o nouă pocnitură a puştii care se descarcă iar şi, simultan, vede o fulgerare galbenă lângă uşă şi nările îi sunt înţepate de miros de fum şi de praf de puşcă şi de carton ars, iar deasupra şi în spatele lui, din nou clincănit de sticlă spartă. După aceea tăcere, în afară de clipocitul băuturilor care se scurg pe podea din sticlele sparte de pe rafturi. Aude un zgomot venind din depozit – Spice de Grâu izbindu-se de lăzi în întuneric – şi, dinspre uşa din faţă, zăngănit de zăvoare, silueta încearcă să deschidă uşa.

Bob stă nemişcat, încleştând pistolul 38 cu ambele mâini, aşa cum a văzut el la televizor. Ochieşte în faţă şi trage. Silueta geme, gâlgâie şi se prăvăleşte cu o bufnitură lângă uşă. Puşca îi cade din mână, după care se întinde pe jos şi omul.

Bob se repede, alergând pe lângă tejghea, în fundul prăvăliei, spre uşa deschisă care dă în depozit, unde se lipeşte de perete şi-l ascultă pe Spice de Grâu zbătându-se în întuneric, de cealaltă parte, ca să evadeze, ciocnindu-se de pereţi, izbindu-se în stivele de bere înalte cât el, împiedicându-se în măturoiul lui George Dill, gâfâind, buşind, dibuind după o deschidere în zidul de beton, până când, în cele din urmă, se aşterne tăcerea. Şi atunci Bob aude. Întâi un icnet, apoi oribilul urlet al unui copil. Şi simte mirosul. Excremente umane. Trece pragul, aprinde lampa din tavan şi-l vede pe băiat tremurând tot, ghemuit pe podea lângă zidul cel mai îndepărtat, la foarte mică distanţă de uşa din spate. Băiatul înalţă privirile spre el, cu ochii umezi, gura larg căscată şi corpul bâţâindu-i-se de groază. Priveşte în jur şi vede cât e de aproape de uşă, vede şi că, printr-o simplă împingere a barei de siguranţă, ar putea s-o deschidă. Scăparea! Libertatea! Să fugă de aici!

— Nu mă omorî, te rog nu mă omorî! bâiguie. Lasă-mă să plec, te rog lasă-mă să plec! Eu n-am făcut nimic, zău. Te rog, domnule, nu mă omorî!

Bob ţine cu ambele mâini pistolul în faţa lui, îndreptat spre capul băiatului.

— Câine negru ce eşti! Ar trebui să te fac fărâme.

— Au-u-ul urlă băiatul.

— Eşti scârbos. Bob apleacă ţeava pistolului. Şi puţi ca un căcat, adaugă strâmbând din nas. Face un pas îndărăt. Pfui! Iisuse Hristoase! Te-ai scăpat în pantaloni. Zaci acolo şi puţi! Nu vreau să-ţi simt duhoarea în apropierea mea! Să nu care cumva să mişti, că-ţi zbor

creierii ăia împuţiţi! îţi fac favoarea pe care ai vrut să mi-o faci tu mie.

Încet, Bob se îndepărtează de-a-ndărătelea, până ajunge la tejghea, unde ridică receptorul telefonului, lasă pistolul din mână şi formează numărul poliţiei.

— Alo, aici e Bob Dubois de la magazinul „Spiritele prietenoase" pe Autostrada 17, anunţă el. D-u-b-o-i-s. Da. Dubois. Aşa se scrie. Ştiu. Ştiu. Da, ascultaţi-mă. Tocmai am împuşcat un individ care a încercat să jefuiască magazinul. „Spiritele prietenoase", pe Autostrada 17. Da, l-am prins şi pe complicele lui. îl am aici. Nu, nu, l-am împuşcat numai pe unul din ei, celălalt s-a scăpat în pantaloni. Da. Celălalt? Nu ştiu, se poate că l-am omorât. Da, „Spiritele prietenoase" pe Autostrada 17, vizavi de complexul de locuinţe de lângă bază.

Bob lasă receptorul în furcă şi se întoarce cu pas săltăreţ în depozit, dar când intră în încăpere vede pe dată uşa din spate larg deschisă şi băiatul – ia-l de unde nu-i! Rămâne locului şocat, uitându-se la pata umedă de pe peretele lângă care se ghemuise banditul, apoi la uşa deschisă, pe urmă la locul de parcare din spate.

Respiră rar şi, deodată, spre surprinderea lui, se simte uşurat, dar când se uită în jos la mâna care ţine pistolul greu, descoperă că sângerează. Cămaşa lui albă cu mâneci scurte e împroşcată de sânge, ceafa şi braţele îi sunt crestate de tăieturi de sticlă. Nu dureroase, dar Bob ştie că sunt împănate cu aşchii mici de sticlă, aşa încât se fereşte să le atingă.

Când îl examinează pe cel împuşcat, îşi dă seama pe dată că e mort, împuşcat de două ori, o dată în umăr, o dată în gură. Trupul închircit îi zace ca o insulă într-o baltă de sânge care se lăţeşte întruna. Cuprins de un val de greaţă, Bob se întoarce împleticindu-se în depozit, pe urmă iese pe uşa deschisă în parcare, unde se uită la maşina bandiţilor, un Dodge Charger ponosit, albastru pal, cu un număr de New York şifonat; se uită la maşină şi vomită pe asfalt.

Când soseşte poliţia, Bob e cocoţat pe tejghea cu picioarele încrucişate, lângă maşina de calculat, având pistolul alături, ameţit şi sugând dintr-o sticlă de Dewar, în timp ce şuviţe subţiri de sânge i se preling pe spate şi pe braţe.

TABLE, DABORD, GLANDE, ADONAI

Tânăra femeie haitiană, cu pruncul în braţe şi cu nepotul ei, adolescent, stând în picioare alături, priveşte marea care, în spatele lor, înghite încet dealurile din Haiti. Mica barcă înţesată de pasageri îşi

despică greoi drum spre nord, pe o mare frământată, de culoarea ardeziei, către America, îşi închipuie Vanise, către Florida, unde toate lucrurile vor fi altfel, în care nimic nu va mai arăta la fel, în afară de acea parte din ea care-i mocneşte sub ţeastă *şi* care, până la urmă, treptat, o să se lase la rândul ei schimbată, întâi e devorat satul Le Mole de la poalele colinelor verzi, pe urmă sunt absorbite colinele joase, povârnite, împestriţate cu lanuri de trestie de zahăr şi cu cocotieri; sunt absorbite, supte, afundate în sălaşurile morţilor şi, în cele din urmă, sucombă şi familiarele dealuri negre. Nicio palmă de pământ cunoscut n-o mai priveşte dinspre marginea zării şi se confruntă acum doar cu un punct pe o circumferinţă, o abstracţiune numită sud, *Adonai*, şi care se împotriveşte să-i vorbească în alt glas decât al ei însăşi.

Pentru Vanise e un nou fel de tăcere, o tăcere care o înspăimântă, drept care începe să trăncănească cu băiatul, Claude, să-l dojenească pentru că a furat jambonul din camionul răsturnat, arătându-i cât de prosteşte a procedat aducându-l în coliba lor din Allanche, înşelându-le buna credinţă prin faptul că le ascunsese unde găsise jambonul înainte ca ei să se fi repezit să-l înfulece, astfel încât să-l fi putut duce neatins înapoi, fără ca cineva să fi descoperit că fusese şterpelit odată cu restul cărnii şi înainte ca Aubin să-l caute pe băiat şi, negăsindu-l, să o pedepsească pe mama acestuia şi pe ea, Vanise, şi copilaşul; şi dacă Aubin l-ar fi găsit pe băiat l-ar fi dus glonţ la puşcărie.

— Dacă n-ai fi făcut ce ai făcut, îi aminteşte ea, ne-am fi găsit încă acasă, în Allanche, frigând un pui şi gătind igname. Asta dacă tu te-ai fi purtat ca un băiat cuminte. Ai fi fost încă lângă mama ta şi am fi fost cu toţii împreună, dacă tu nu erai un hoţ.

Băiatul îşi pleacă privirile la puntea care saltă în sus şi-n jos. Apoi îşi întoarce încet ochii dinspre sud către nord.

— Da, răspunde el, dar acum plecăm în America.

Vanise simte o greutate în pântece, ca un pietroi uriaş. Oftează, se răsuceşte dinspre orizontul sudului către cel al nordului şi începe să aştepte priveliştea Americii răsărind din apele mării.

De veacuri întregi, bărbaţi şi femei au traversat această fâşie de apă de la nord de Hispaniola, aşteptând ca priveliştea unei noţiuni sau a alteia să răsară cu strălucire şi tangibilă substanţialitate din marea de culoarea turcoazelor. Columb s-a apropiat de ea dinspre răsărit

căutând Cataya, Ponce de Leon a navigat spre nord, din Porto Rico, în căutarea legendarei Bimini, şi iat-o acum pe Vanise, cuibărită lângă parapetul scund de la prora unui mic vas de lemn, destinat pescuitului în apele din Haiti, iat-o scrutând orizontul, aşteptând o vagă străfulgerare de America. Niciunul din cei trei nu s-a pierdut. Toţi trei ştiu că vor recunoaşte substanţializarea ideii lor de îndată ce o vor zări, Columb Cataya lui, Ponce Bimini a lui, Vanise Florida ei.

Şi aşa se şi întâmplă. Columb, purtând în minte imaginea doar a unei jumătăţi din mărimea globului lui Ptolemeu, ştie pe dată că a ajuns la marginea împărăţiei Marelui Han. Ponce, dând peste o insulă pe care crede că nu a mai văzut-o până atunci, se apropie, în emoţia lui, prea razant de recifful neînregistrat pe hartă, eşuează pe ţărm unde trebuie să-şi repare vasul, pe uscatul a ceea ce, zile întregi, crede că e Insula Apelor Miraculoase. Iar Vanise, zărind un deget de ţinut verde, chiar înainte ca apusul soarelui să-l estompeze, ştie că a văzut Florida.

Columb, desigur, a atins doar o parte dintr-un arhipelag care se extinde din nişte continente a căror existenţă îi este necunoscută, o masă neştirbită de pământ care răsare din gheţuri la nord şi gheţuri la sud, creând o barieră aproape de netrecut între vechea Europă şi vechea Cataya. Ponce a eşuat întâmplător pe o insuliţă netrasată pe hartă, acoperită de hăţişuri, populată de indieni care, deşi paşnici, refuză să se arate şi să-i vorbească despre Bimini, în timp ce el aşteaptă ca echipajul să-i peticească vasul.

Vanise a ajuns în insula Caicos de Nord, un punct lesne de localizat. Cu o hartă în mână, puteţi sta la o măsuţă dintr-un oraş nord-american şi, punctând la 21 grade şi 55 minute nord şi 72 grade şi o minute vest, veţi localiza exact ţărmul pe care vor

1 Denumire arhaică a Chinei (n.trad.).

acosta haitienii în noaptea aceasta. Sau puteţi trasa linii, 100 mile nautice la nord de Cap Haitien, 400 mile nautice sud-sud-est de Nassau, 575 mile nautice sud-est de Miami şi 150 mile nautice la nord-nord est de Staţiunea Navală Guantânamo din Cuba. Cele patru linii pe care le trasaţi converg în insula Caicos de Nord, care adăposteşte câteva sate mici: Kew, Whitby şi Bottle Creek, un hotel mărunt şi vaste întinderi de plajă albă, pustie.

Vanise se trezeşte din aţipeală. Aerul pe care-l respiră s-a schimbat; simte miros de copaci, îşi înalţă capul, se mişcă precaut pentru a nu-i deştepta pe băiat şi pe copilaş, îşi sumeţeşte trupul de la

mijloc în sus şi priveşte în beznă peste parapetul vasului. Motorul duduie mocnit sub punte şi Vanise aude valurile spărgându-se de un ţărm.

Au ajuns! America! Dilatându-şi ochii cât îi stă în putinţă, scrutează intens întunericul, dar nu vede nimic. Nici lumini, nici dealuri conturate întunecat pe cerul mai luminos – absolut nimic. Totuşi, în ciuda beznei care o întâmpină, ştie că au ajuns în America şi, surâzând, se lasă în jos, se culcă pe o parte şi îşi îngăduie să lunece într-un somn domol, încrezător.

Când un om crede că e fericit, atunci aşa este. Când nu crede, nu este. Şi când o femeie, o tânără femeie analfabetă din Haiti, care a fugit de acasă cu pruncul ei şi cu un băieţandru de nepot, îşi dă toţi banii agonisiţi în schimbul unei bărci care s-o ducă în America şi, fără să ştie, se pomeneşte debarcată pe insula Caicos de Nord, la şase sute de mile depărtare de America, dar crede că, în sfârşit, pentru prima dată în viaţa ei oropsită e şi ea fericită, atunci e fericită. Adevărul faptelor, felul de adevăr pe care-l obţii cu o hartă, un compas şi o riglă, nu are nicio tangenţă cu încrederea şi cu urmările acesteia.

Decât dacă şi-ar trasa propria ei hartă, şi aceasta ar semăna cu desenele primitive, timpurii, total speculative ale lui Columb, care încercau să definească locul unde credea că se găseşte. Harta pe care o desenează cineva indică mai multe despre locul unde acea persoană crede că se găseşte, decât despre locurile unde nu se găseşte şi care, desigur, înseamnă tot restul. Columb, când a desenat harta de mai jos, credea că se găseşte în Marea Filipinelor.

Vanise, socotind că se găseşte la o sută de metri de Bariera de Coral din Florida, ar fi desenat cam aşa ceva:

paphaitien allanche

Pe harta lui Vanise, vă aflaţi la zece ore depărtare de coasta de nord din Haiti, iar Ronda se iveşte la orizont, sau s-ar ivi dacă s-ar putea desluşi orizontul. E o noapte întunecoasă, fără lună. Victor, căruia îi aparţine barca, înaintează spre locul unde Vanise şi băiatul Claude încercuiesc bebeluşul asemenea valvelor unei scoici. Sunt înconjuraţi de un grup de opt sau zece oameni care stau fie culcaţi, fie ghemuiţi pe vine, majoritatea bărbaţi, îmbrăcaţi în hainele, încălţămintea şi pălăriile lor cele mai bune, încleştând în mâini valize jerpelite, coşuri legate cu sfoară şi felurite boccele.

Fără să arunce o privire feţelor înălţate spre el, Victor păşeşte cu

grijă printre trupuri, de parcă s-ar teme să nu-şi încâlcească picioarele în odgoane. E un bărbat lung şi slăbănog, cu o piele de culoarea cojii de nucă, un gât sfrijit şi un măr al lui Adam proeminent, smocuri de barbă şi acnee cicatrizate pe obraji şi o şapcă de căpitan, mototolită, pe cap. Rezemându-se de peretele etanş de la prora vasului, îşi examinează o clipă încărcătura de pasageri. Barca saltă uşor peste talazurile umflate şi îşi menţine poziţia; motorul, încetinit, bubuie ca o tobă. Un singur bărbat din ceata de oameni circhiţi pe punte, un bărbat scund, de vârstă mijlocie şi cu o siluetă de tăietor de trestie de zahăr, îşi înalţă capul şi umerii masivi şi priveşte peste parapetul de la tribord. Aud cu toţii valurile plesnind ţărmul.

— Lasă-te-n jos! latră Victor şi omul cade pe vine ca împuşcat. Vanise crede că e fericită şi râde aproape cu glas tare de bietul om, de mişcarea lui bruscă, precipitată, conştientă, de expresia lui de puştan care a şterpelit plăcinta cuiva şi a văzut victima apărându-i pe neaşteptate în cale.

— E caraghios, îi şopteşte nepotului, care zâmbeşte şi el. Vanise strânge mâna băiatului. Pielea ei e foarte întunecată, de culoarea boabelor de cafea proaspăt măcinate; e mică de statură, cu şolduri Strâmte şi umeri înguşti, ca de fetişcană. Din cauza alăptatului, sânii îi sunt mari şi plini şi-i împung bluza. Părul negru şi des e sârmos, tuns la o palmă de ţeastă şi legat cu o bandă de pânză roşie care-i scoate în evidenţă pometii înalţi, nasul lătăreţ şi buzele groase, dându-i înfăţişarea unei femei serioase, puternice. Un bărbat n-ar putea-o confunda cu o fetişcană sau cu o femeie uşor de ameţit. Dacă Vanise ar da cuiva ceva, ar face-o din propria-ei voinţă. Sau din necesitate – şi atunci n-ar mai fi un dar. În Le Mole, când a apărut pentru prima oară în casa roz, de chirpici, a lui Victor, adusă acolo de moşneagul de la docuri care făcea treaba asta pentru el, selectând din mulţimea de solicitanţi pe acei puţini care aveau şi bani şi nevoia disperată de a pleca, Victor, după ce o cântărise din priviri, ca să se asigure în primul rând dacă are banii şi dacă o să-i plătească, încercase totodată să-şi dea seama dacă ar putea obţine de la ea şi ceva în plus, adică dacă, asemenea multor femei, îşi confunda nevoia ei cu nevoile lui. Dar nu, în ciuda nevoii care o mâna, Vanise a văzut din primul moment câte parale face Victor, aşa încât acesta nu s-a mai ostenit să-i sucească minţile. Avea să-i ia banii şi s-o trateze ca pe toţi ceilalţi.

Dincolo de recif, îşi informează Victor pasagerii, e Florida. Golful

Biscayne. Rosteşte cuvintele rar, întârziind asupra consoanelor şi lungind vocalele, făcând vorbele să sune ca numele unui puternic şi prielnic *loa*.

— Acum, se adresează el pasagerilor, fiţi atenţi la ce vă spun. E foarte, foarte greu să trecem printre recife. Trebuie s-o facem repede, cât fluxul e la punctul cel mai înalt, ceea ce se va întâmpla foarte curând, după care vă vom lăsa la un debarcader de pe mal, pentru ca noi să ne putem întoarce în grabă. Altfel, dacă pierdem fluxul, nu mai reuşim să trecem de recife. La acostare o să găsiţi pe cineva care o să vă conducă la Miami.

Rosteşte numele cu încetineală, Mi-a-mi, şi câţiva dintre oamenii de la picioarele lui rânjesc cu gura până la urechi.

— Trebuie să adun banii acum, continuă Victor. Mai târziu n-o să fie timp, din cauza fluxului. Şi a recifului.

Urmează o generală scotoceală prin buzunare şi boccele, în pachete şi valize, în timp ce căpitanul se învârte printre oameni, aplecându-se, colectând şi numărând bancnotele, mişcându-se de la unul la altul, şi tot aşa, până îşi face socotelile cu fiecare în parte. Oamenii par uşuraţi că l-au plătit, sunt mai puţin tensionaţi decât înainte de parcă, luându-le banii, câte cinci, şase sute de dolari de persoană, uneori mai mult, alteori mai puţin, în funcţie de înţelegerea încheiată în Le Mole, Victor le-ar fi luat totodată şi neliniştea, o responsabilitate împovărătoare, aşa că acum îşi zâmbesc unul altuia, şuşotesc între ei bătându-se pe umeri şi pe coapse. S-ar zice că se simt mai puţin însinguraţi decât atunci când aveau asupra lor atâta bănet.

Căpitanul s-a îndreptat spre cabină şi apoi s-a căţărat la cârmă, iar ajutorul său, un tânăr gol până la brâu, cu pielea lucioasă, îl înlocuieşte la proră, privind în zare şi în jos, la apă. îl îndrumă pe căpitan prin semne, pilotându-l, se întoarce mereu şi cercetează apa de dedesubt. Motorul duduie acum accelerat, iar barca înaintează, în timp ce ajutorul îl ghidează prin semne pe căpitan să avanseze, apoi îl opreşte brusc, gesticulează spre tribord, pe urmă spre babord, apoi îl îndrumă drept înainte, iar plescăitul şi lipăitul valurilor care se năpustesc zdrobindu-se de recii se înteţeşte.

Acum, toată lumea de pe punte s-a ridicat în patru labe, privind peste parapet, examinează spuma albă a apelor retezate, spulberate de recif, şi caută în zadar să desluşească tăietura aceea adâncă, întunecată, de care căpitanul trebuie să ştie că e acolo, de care tânărul

acela de la proră de asemenea ştie că e acolo, pentru că ei doi au făcut de nenumărate ori călătoria asta, doar de aici vin cunoaşterea şi iscusinţa care l-au făcut pe Victor faimos pe toată coasta de nord. A transportat sute, poate mii de oameni către Florida şi de fiecare dată a trebuit să treacă peste aceste recife până în Golful Biscayne, îşi spun oamenii în sinea lor, încurajându-se singuri. Şi totuşi, se roagă. Se roagă la loas, la Sfânta Fecioară şi la toţi sfinţii, la *maittete*, dacă au vreunul, şi la părinţii lor, dacă aceştia sunt morţi. Se roagă oricui ar avea puterea să treacă această mică barcă de lemn, ticsită de oameni, printre dinţii de rechin ai recifelor, dincolo, în apele adânci ale golfului.

Prie pou'tou les morts: *pou les morts bandonne nan gran bois*, *pou les morts bandonne nan gran dlo*, *pou les morts bandonne nan gran plaine*, *pou les morts tue pa couteau*, *pou les morts tue pa epee*, *pou'tou les morts*, *au nom de Mait Carrefour et de Legha*;

pou tou generation paternelle et matemelle, *încetre et încetere*, *Afrique et Afrique*;

au nom de Mait Carrefour, *Legha*, *Baltaza*, *Miroi*…*1*

Şi, dintr-odată, iată-i trecuţi. Reciful şi valurile sfărâmate de stânci au rămas în urmă, iar în faţa lor se aşterne uscatul, masiv ca un zid negru sub cerul de catifea, cu un franj de plajă albă între apă şi palmierii pitici. Un debarcader cam dărăpănat se întinde de pe plajă ca un braţ scheletic, în spatele lui se zăreşte un luminiş între copaci şi ceva ce seamănă cu un drum nisipos sau o cărare ce duce spre interiorul insulei.

Căpitanul depăşeşte în grabă reciful, taie apele golfului şi, făcând un ocol, aduce vasul lângă debarcader. Opreşte motorul şi ajutorul lui sare din barcă şi leagă rapid întâi prora şi apoi pupa de stâlpii debarcaderului.

— Iute! Iute! îi îndeamnă el pe oamenii care se caţără cu mâinile şi picioarele ca să iasă din barcă, târând după ei valizele şi coşurile, îmbrâncindu-se unul pe altul ca să scape mai repede. Iute! repetă ajutorul.

A şi dezlegat parâma de la pupa.

Deodată Vanise, strângându-şi cu un braţ pruncul la piept, se desprinde din grupul refugiaţilor şi-l atinge pe ajutor pe pieptul gol.

— Hei? Ce vrei?

Vanise arată cu bărbia spre ţărm şi spre hăţişurile din spate.

— Asta! spune ea. Ăsta nu-i Miami. Băiatul rămâne tăcut preţ de

o clipă.

— Acolo e, vorbeşte în cele din urmă, arătând cu mâna spre est.

Rugă către toţi morţii: către morţii părăsiţi în codri, către morţii părăsiţi în mări, către morţii părăsiţi în câmpie, către morţii ucişi de cuţit, către morţii ucişi de sabie, către toţi morţii, în numele lui Mait Carrefour şi Legha; către toate generaţiile de taţi şi de mame, străbuni şi străbune, Africa şi Africa; în numele lui Mait Carrefour, Legha, Baltazar, Miroi…

(n.trad.).

Pe urmă aleargă să dezlege şi prora vasului. Sunt gata de plecare. Căpitanul, nerăbdător, porneşte motorul.

Dar Vanise se ţine după ajutor şi, când acesta dă să sară în barcă, îl prinde de încheietura mâinii şi-l trage îndărăt.

— Unde-i omul care trebuie să ne călăuzească? întreabă ea. Unde e?

— Vine îndată! Dă-mi drumu'! strigă tânărul. Apoi, subit, vocea i se schimbă, tonul i se înmoaie şi, privind în jos, la ea, adaugă: Nu-ţi face griji, domnişoară. Miami nu-i departe. Vă dăm jos aici ca să scăpăm de poliţia americană. Acum lucrurile merg mai greu ca înainte. Dar nu te teme.

Vanise îi dă drumul, tânărul face un pas mare şi iată-l pe punte. Căpitanul ambalează motorul, elicea bate apa lăsând o trenă de spumă îndărăt, iar barca se leagănă greoi o clipă, apoi se îndepărtează rapid de debarcader despicând în linie dreaptă apele golfului şi încetinind viteza înainte de creasta albă care marchează reciful, peste care trece şi se face nevăzută.

Pe urmă, în tăcere, oamenii o pornesc unul câte unul de-a lungul debarcaderului îngust, către uscat, coboară pe plaja albă, zgrunţuroasă, şi se pun pe aşteptare. Unii se întind pe plaja cu nisip bătătorit şi privesc cerul ciupit de stele care se boltеşte peste capetele lor, alţii se plimbă agale pe plajă şi discută între ei cu glasuri scăzute şi speriate, alţii se aşază pe debarcader şi îşi bălăbăne picioarele deasupra apei. Vanise, bebeluşul şi băiatul Claude merg până la capătul debarcaderului, unde se opresc, privind marea în punctul în care se evaporase barca, în drumul ei de întoarcere spre Haiti.

— Asta nu-i America, rosteşte Vanise cu o voce scăzută, rece. Băiatul lasă coşul pe jos şi Vanise se aşază pe el, îşi descheie bluza şi începe să-şi alăpteze pruncul.

— Ne-am pierdut? întreabă băiatul cu un glas întretăiat.

— Nu! răspunde ea. Apoi adaugă mai blând: Nu. Dar asta nu-i America.

Vanise, debarcată, naufragiată, părăsită pe coasta de nord a insulei Caicos de Nord, o insulă aproape pustie, piată, secătuită, aflată la şase sute de mile de locul unde se aşteptase să acosteze – ce i-am putea spune? Stai jos, Vanise, păstrează-ţi judecata limpede şi află unde eşti *cu adevărat*, Vanise, apoi caută să afli unde este *cu adevărat* America, şi apoi Haiti, Le Mole, Allanchij coliba cutremurată de uragan a cumnatei tale, de pe măgură, încearcă să-ţi formezi o perspectivă.

Ba nu, Vanise, nu încerca! Nu încerca să afli unde te găseşti cu adevărat. Dac-ai afla, ai ajunge la convingerea că eşti într-adevăr pierdută. La întrebarea speriată a băiatului „Ne-am pierdut?" ar trebui să răspunzi „Da, Claude, ne-am pierdut".

A te pierde înseamnă a nu fi în stare să te întorci sau să mergi înainte, pentru că nu lumea s-a pierdut, ci tu. E spaima care se ascunde îndărătul vechii istorioare hazlii povestite de părinţii tăi despre fetiţa lor care, spuneau ei, se pierduse şi, când au găsit-o, le-a spus calm: „Nu, nu eu m-am pierdut, voi v-aţi pierdut". Şi părinţii au chicotit mulţumiţi, ştiind că dacă fetiţa n-ar fi gândit astfel, ar fi căzut pradă spaimelor.

Într-un fel, Vanise ştie unde se găseşte. Numai că nu ştie unde se găseşte America. Stă pe o plajă albă, scorţoşată, din insulele Caraibe, în momentul de vârf al fluxului. Vântul bate dinspre răsărit. Chiar în faţa ei e o cărare ce şerpuieşte printre nişte hăţişuri joase şi, când o porneşte pe această alee, descoperă că duce la un drum pavat cu marnă, alb ca varul acum, în lumina lunii. Pe măsură ce merge, harta din minte i se extinde, din faţa ei şi până la orizontul care se tot retrage în depărtare. Harta ei e ceva viu, care se încolăceşte şi se descolăceşte, mişcându-se în faţa ei unduitor, sinuos, ca o algă pe fundul mării. Harta ei e un proces în plină desfăşurare, felul de hartă în care eşti nevoit să te mişti, dacă vrei să o citeşti.

Zorii îi prind pe Vanise, cu bebeluşul ei, şi pe băiat în apropierea satului interior Kew. Deşi nu cunosc numele locului, ştiu totuşi că încă nu e America. Văd capre priponite prin şanţurile care mărginesc drumul, cocoşi cucurigind şi colibe acoperite cu tablă, la fel ca în Allanche, aşezate la oarecare depărtare de drum, cu şuri şi cu alte acareturi mărunte, şi frânghii de rufe întinse în spate, petice mici de grădini de zarzavat, cu fasole agăţătoare, igname şi tulpini rahitice de

grâu. Un câine cafeniu, costeliv, hămăie la ei când îi vede trecând şi Vanise, privind peste umăr, îl zoreşte pe băiat.

— Ce-o să ne facem? o întreabă Claude pe mătuşa lui. Unde suntem?

— Nu-ţi face griji, îl repede ea. Vom afla curând ce avem de făcut.

Îşi plescăie limba de cerul gurii, ca pentru a-l dojeni pe băiat.

Cerul devine de un alb-sidefiu ca pântecele de peşte, iar foile palmierilor, frunzele lucioase ale arborilor mahoe şi marginile bătute în prundiş ale căsuţelor răsar din umbră. Pentru Vanise e o lumină familiară, care, la această oră şi la această vreme, cade şi în Haiti, cu aceeaşi clară intensitate, pe aceleaşi unghiuri aspre. Dar glia e diferită, cenuşiu-albicioasă faţă de pământul roşu ca sângele din Haiti, iar locuinţele par mai răzleţe, mai puţin înghesuite una-n alta ca un ciorchine, despărţite între ele prin poteci strâmte, nepavate, în loc de drumeaguri care să ducă de la o casă la alta.

Cocoşii îşi arcuiesc spinările scurte şi sparg aerul cu chemările lor stridente, ce se propagă de la o margine a satului până la scuarul din centru şi de la marginea opusă încoace, şi, curând, mirosul reavăn al fumului de lemn proaspăt înţeapă nările lui Vanise şi ale băiatului, şi amândoi, pe dată, îşi dau seama că le e foame.

Băiatul pomeneşte primul de acest lucru.

— Nu vrei să ne oprim să îmbucăm ceva? întreabă. Avem jambonul. Şi igname, îi aminteşte el, şi mere trandafirii şi guave.

Fructele le-au cules în drumul de la Allanche spre Le Mole – când a fost asta? Numai ieri dimineaţă? Să fi fost doar ieri când au văzut ultimul răsărit de soare în Haiti? Totul s-a petrecut cu asemenea viteză? Cum de au alunecat atât de repede dintr-o lume cunoscută într-una necunoscută, şi cum de nu sunt mai speriaţi decât sunt de fapt? Claude nu înţelege lucrul ăsta. Poate să pună întrebări, dar nu le poate răspunde, lucru care îl sperie mai tare decât l-ar speria orice răspuns. Se simte ca şi cum ar păşi într-un vis, neresponsabil de actele sale. Dacă în visul acesta ar apărea ceva ce l-ar putea ucide, ştie bine că şi-ar lua zborul dincolo şi pe deasupra acelui ceva.

În centrul satului e o răscruce de drumuri şi un zid scund care înconjoară un plop. Aici se opreşte Vanise şi se aşază pe zid. Băiatul rămâne în picioare în faţa ei, privind în jur la cele patru drumuri care coboară de sus şi se întâlnesc jos în locul acesta, în centru, unde se

încrucişează şi o iau din nou în sus, pe partea cealaltă. Vreo şase căsuţe, cu ziduri în cea mai mare parte nevăruite, înghesuite în nişte bordeie mai vechi din chirpici, străjuiesc drumurile, apărate de curţile din faţă năpădite de bălării şi, ici-colo, se iveşte câte un hârb de automobil american, scofâlcit şi ruginit, parcat pe lângă casă. Din când în când se deschide câte o uşă şi cineva, de cele mai multe ori un copil, se iveşte, fuge până la şură şi se întoarce apoi încet, apatic, păşind desculţ prin iarba umedă, deschide uşa şi dispare în bezna caldă dinăuntru. Fetiţe în rochiţe scurte de pânză, care se zbenguie înăuntru şi afară din case, băieţaşi în chiloţi albi, căzuţi, bărbaţi slăbănogi, fără cămaşă, în blugi sau şorturi, femei grase în rochii lăbărţate, fără mâneci.

S-ar zice că nimeni nu-i vede pe tânăra haitiană cu legătura ei roşie pe cap, cu bluza şi fusta albastru-cenuşie, cu pruncul în braţe, şi pe băiat, un adolescent ceva mai înalt decât ea, îmbrăcat într-o cămaşă albă cu mâneci scurte, pantaloni de culoare închisă şi papuci negri. Coşurile lor zac pe jos, lângă zidul scund de marnă şi, în timp ce femeia, aşezată pe zid, îşi alăptează pruncul, băiatul scotoceşte prin panere ca să încropească micul dejun – fructe, două *jambosiers în* formă de ou, verzui palid şi două *goyaviers* de culoarea lămâii. E ca şi cum străinii ar fi total invizibili în târguşorul ăsta, pentru că nu-i posibil să nu-i zărească cineva care ar ieşi din casă, acolo la răscruce, în lumina lăptoasă a zorilor, sub plopul înalt; totuşi, nimeni nu le adresează vreun cuvânt sau nu-i salută cu o mână ridicată.

Deşi Vanise şi Claude îi aud strigându-se şi salutându-se unii pe alţii, sau vorbind între ei:

„*Tyrone*, *acuma adu lemne*, *băiete*, *sau eu bat pe tine*!" Sau: „*Scoate cânele ăsta afară dan casă*! *Mişcă*, *scoate-l dan casă*, *n-auzi*?"

Strigătele au un ton familiar, ca sunetele îmbufnate, de dis-de-dimineaţă, pe care le scot şi ei în Allanche, dar Vanise şi Claude nu înţeleg cuvintele. Pentru ei sună păsăreşte, de parcă oamenii ar rosti vorbele de-a-ndărătelea. Ochii băiatului se cască de mirare, iar Vanise îşi înalţă capul şi ascultă cu atenţie. Aude muzică răzbind dintr-un aparat de radio, nu e muzică haitiană, fără îndoială, nici măcar nu aduce cu aceasta, cu *calypso* sau *reggae* sau *salsa*. *E* o muzică zăngănitoare, lentă şi, cu toate că e distorsionată de tranzistorul ieftin din casă, e incontestabil muzică *western* şi *country* americană. Au mai auzit ei din când în când sunete din astea la aparatele de radio sau pe

discurile pe care le aduceau acasă, în vacanţă, verii care lucrau în Port-au-Prince şi voiau să le scoată ochii celor care refuzau sau nu erau capabili să se mute la oraş.

— Poate că asta-i totuşi America, spune băiatul. Numai că nu-i Miami, asta-i tot. Se vede că şi Miami e pe undeva pe aici.

Vanise îi aruncă o privire dispreţuitoare:

— America nu arată *aşa*, îl răspunde ea cu o voce scăzută aproape până la şoaptă.

— Şi atunci unde suntem?

Vanise îşi apropie faţa de cea a băiatului şi şuieră:

— Suntem în mijlocul unui sat, la o răspântie, şi ne luăm gustarea de dimineaţă. Oricine poate să vadă acest lucru.

Vanise nu-i supărată pe băiat, dar cuvintele ei sună de parcă ajfi fost întâi încălzite şi apoi turnate în apă rece.

— Dă-mi *mjambosier*, îi cere.

Claude îi întinde fructul şi Vanise rupe cu dinţii o bucată cărnoasă. Bebeluşul, după ce a terminat de supt, a adormit rezemat de umărul ei. Ţinând în dinţi mărul trandafiriu, Vanise îşi încheie repede bluza, apoi reîncepe să mănânce. Nici nu-şi dăduse seama cât era de flămândă, cu toate emoţiile prin care trecuse – întâi teama de mare şi de călătoria cu barca, apoi bucuria la vederea uscatului, pe urmă dezamăgirea şi furia care o cuprinseseră şi acum efortul complex de a-şi înfrâna teama că s-au pierdut; e aproape uimită de intensitatea foamei care o devastează şi de plăcerea de a o potoli. Băiatul, la rândul lui, mănâncă lacom şi cu bucurie.

Când au isprăvit fructele, băiatul îşi ia inima în dinţi şi mai pune o întrebare:

— Ce o să facem acum, Vanise?

Îşi şterge gura cu dosul palmei şi studiază uşa casei de peste drum de ei.

— O să aşteptăm.

Îi dă răspunsul cu o voce fermă, de parcă aşteptarea ar fi o acţiune de îndeplinit, ca fuga sau ascunderea sau ridicatul unei case. Apoi îi trece în braţe bebeluşul adormit şi băiatul îl cuibăreşte cu pricepere în curbura braţului îndoit, după care Vanise rupe o cracă desfrunzită din copacul aflat în spatele lor, se chirceşte pe vine şi începe să deseneze în praf. În timp ce desenează, se roagă într-un fel intermitent, ştiind că e amatoricesc şi incomplet, dar e tot ce-şi poate

aduce aminte din câte a învăţat-o cumnata ei. Cunoaşte denumirile punctelor cardinale şi li se adresează cum se cuvine: răsăritului, A *Table*; apusului, *Dabord*; nordului, *Olande* şi sudului, *Adonai*. Trasează în praf o linie lungă, orizontală, de la est la vest, apoi două linii verticale, una lungă şi una scurtă, care împart orizontala în trei segmente, îşi face cruce şi, în timp ce desenează arabescuri şi curbe, cercuri şi linii în jurul desenului iniţial, salută cele două treimi, întâi pe Dumnezeul creştin, pe fiul său Iisus şi pe Sfântul Duh, apoi *Ies Mystères*, *Ies Morts* şi *la Marassa*, gemenii sacri.

Apoi se ridică, îşi încrucişează braţele şi examinează desenul de la picioarele ei, un *vever* pentru Papa Legha.

— Acum, spune ea, o să aşteptăm.

Băiatul se relaxează şi se aşază pe zidul scund, ţinând încă pruncul în braţe. I s-a risipit spaima. Nu ştia că mătuşa lui, Vanise, deţine atâtea cunoştinţe *rada*, nu ştia că e o *mambo*, dac-ar fi ştiut, n-ar mai fi fost atât de speriat că n-aveau habar unde se găsesc. Acum or să aştepte, aici la răscruce, sub plopul sacru, ca Papa Legha să le vină în ajutor.

Soarele se ridică peste vârfurile copacilor şi, curând, ziua devine uscată şi fierbinte. Un automobil înaintează hodorogind pe drumeag înspre răscruce şi încetineşte când trece pe lângă ei. Totuşi şoferul, un negru sfrijit cu o şapcă de zugrav pe cap, nu pare să-i fi observat. Câteva minute mai târziu, un băieţandru călare pe o Honda roşie trece pe lângă ei, schimbând vitezele şi ambalând motorul la intersecţie, învârtindu-şi rapid roata din spate când virează la stânga, şi urcă panta, dispărând curând din raza lor vizuală, în scurtă vreme, copiii de şcoală încep să apară din case şi de pe cărările ce coboară din păduri. Sunt îmbrăcaţi în uniforme albe cu albastru şi poartă cărţi şi caiete sub braţ şi în ghiozdane. În spatele lor, de cealaltă parte a răscrucii, o prăvălie îşi deschide uşile de la stradă şi copiii se opresc la umbră pentru a-şi cumpăra câte o cutie de lapte sau o Coca-Cola. Cu toţii îi ignoră pe Vanise, pe Claude şi copilaşul, dar după ce trec de acest trio, întorc capetele şi privesc îndărăt.

Condorii se cocoaţă în vârfurile arborilor de pâine şi pe stâlpi, îşi etalează spinările şi îşi întind la soare aripile umezite de rouă. Turturelele uguie prin tufişurile foşnitoare şi stârcii cu picioare lungi păşesc ţanţoş din mlaştini şi rigole şi, din când în când, se ridică de pe pământul ud şi îşi iau zborul, cu neaşteptată graţie, spre cerul de un

albastru imaculat. Soarele înaintează alene pe boltă şi, în scurt timp, umbra plopului din centrul satului Kew se împuţinează până când nu mai depăşeşte circumferinţa copacului, o pată pe ţărâna prăfoasă, cenuşie. Acum, lui Vanise şi băiatului le e sete, iar Claude, în cele din urmă, după ce a învârtit aproape o oră problema în gând, se hotărăşte s-o întrebe pe Vanise dacă ar putea încerca să cumpere o Coca-Cola la prăvălia din spate.

— Nu, răspunde ea. Trebuie să-l aşteptăm pe Papa Legha. Nu ne putem mişca de aici. Şi apoi, nu mai avem bani.

Vanise se apleacă şi ia de pe jos, de lângă *vever*, o pietricică rotundă, netedă, pe care o zărise de îndată acolo, de parcă ar fi fost o plantă nouă care a răzbătut cu o secundă mai înainte din pământ.

— Uite, spune ea dându-i pietricica băiatului, care şi-o vâră pe loc în gură. Vezi, Oase Bătrâne are grijă de noi.

Băiatul surâde şi suge mulţumit piatra. După un moment, se apleacă şi el şi culege de pe jos o piatră netedă, pe care i-o oferă mătuşii, cu un zâmbet larg, înţelegător.

Orele trec şi, pe măsură ce se apropie după-amiaza şi ziua se mai răcoreşte un pic, femei şi fete se desprind din întunericul caselor şi traversează drumul, pe lângă plop, ducându-se la prăvălie, la măcelarul din spate, sau pe la casele vecinelor. Şi cu toatele fi ignoră pe străini – băiatul, femeia şi copilul, îi văd, de bună seamă, dar poporul acesta e timid, prudent şi totodată răbdător, nu ca jamaicanii, bahamienii sau chiar cubanezii; toţi aceştia i-ar fi abordat de mult pe străini şi ar fi vrut să ştie de ce şed în centrul satului lor, de unde vin şi ce caută aici.

E aproape ora patru după-amiază când un câine galben, cu trei picioare, păşeşte cu delicateţe dintr-un tufiş din vârful pantei, drept în faţa lui Vanise şi a lui Claude, se uită la ei şi se apropie într-un trap strâmb, aplecat într-o rână. Vanise a văzut câinele chiar în clipa când s-a ivit dintre copaci, l-a văzut şi l-a recunoscut pe dată.

Se ridică în picioare, cu pruncul adormit în braţe, şi-l trage şi pe băiat să se ridice de pe zid; împreună urmăresc câinele apropiindu-se de ei. Animalul are o mutră inteligentă, cu ochi uşor zbanghii, o ureche ciulită, cealaltă pleoştită, şi se mişcă pe cele două picioare din faţă şi pe unul dindărăt cu mai multă agilitate, s-ar zice, decât dacă le-ar fi avut pe toate patru. Merge cu mici salturi aeriene de parcă gravitaţia nu l-ar trage în jos în aceeaşi măsură ca pe alte vieţuitoare.

Câinele se opreşte la câţiva metri de ei şi-i priveşte cu ochi

portocalii, un ochi fixând-o pe Vanise, celălalt cântărindu-l pe băiat. Adulmecă aerul, apoi se năpusteşte drept la coşul de la picioarele băiatului.

— Hrăneşte-l! şopteşte Vanise răguşit. Vrea să fie hrănit. Câinele amuşină cu botul la baza coşului apoi îşi înalţă privirea care parcă vorbeşte:

— Ce aveţi acolo? Vreau să-mi daţi ce am mirosit eu că aveţi în coş.

Băiatul se uită întrebător la mătuşă-sa.

— Hrăneşte-l! îi porunceşte ea. Vrea jambonul. Hrăneşte-l! Băiatul ridică în grabă capacul coşului şi scotoceşte la fund, bâjbâind printre haine, până ajunge la şunca pe care maică-sa a înfăşurat-o cu grijă, cu două nopţi înainte, în Allanche. O scoate afară, deznoadă basmaua roşie şi aşază jambonul, cu osul lui, pe jos, lângă desenul din praf. Câinele îl urmăreşte cu precauţie.

— Pune-l pe desen, chiar pe cruce, îl îndeamnă Vanise, cu voce calmă, pe băiat.

Claude se supune, mută jambonul, iar câinele se repede la ofrandă, înşfacă şunca în bot, apucând-o de capătul mai subţire, îşi înfige zdravăn colţii în carne şi o ridică, jumătatea mai grea trăgându-i capul într-o parte, parc-ar fi un om cu o pipă în colţul gurii.

Pe urmă se îndepărtează, face câţiva paşi şi se uită îndărăt. Lasă o clipă jambonul jos, în mijlocul drumului, şi spune: „Haideţi odată! Grăbiţi-vă!" Pe urmă înşfacă din nou jambonul în dinţi, îl ridică şi porneşte în trap să suie povârnişul, în direcţia din care a venit. Vanise şi Claude îşi iau coşurile, le aşază în cumpănă pe creştet şi se ţin pe urmele câinelui.

Animalul aleargă iute şi cei doi de-abia reuşesc să se ţină după el. Ajuns pe creasta dealului, se opreşte o clipă, se uită îndărăt la ei, apoi se înfundă printre tufişuri. Iată-l acum într-o încâlceală de cârcei de liană şi într-un desiş de arbori mahoe şi macca. Cu câinele galben să-ltând în sus şi-n jos peste cioturile de stânci calcaroase şi peste lăstărişuri, femeia cu pruncul şi băiatul, trăgând acum după ei coşurile grele, gâfâind în arşiţă, cu faţa şi braţele plesnite şi zgâriate de cârceii lungi şi de ramurile joase, pierd mereu câinele din priviri, pentru câte o clipă, apoi îl zăresc din nou şi continuă să se caţăre după el peste bolovani şi trunchiuri căzute. Bebeluşul s-a trezit şi urlă înspăimântat. Vanise nu-l ia în seamă şi-l mustră pe Claude, îndemnându-l să meargă

mai repede, să o ia înainte, să nu piardă urma câinelui.

Curând se pomenesc alergând pe o cărare nisipoasă care şerpuieşte de-a lungul unui defileu îngust, între două creste calcaroase. Câinele se opreşte la distanţă de ei şi-i priveşte cum vin împleticindu-se în urma lui. Lasă din nou jos jambonul, ca pentru a se odihni un moment şi le spune, cu o urmă de râs în glasul jos, limpede: „Haide odată, Vanise! Ce, n-ai să-mi spui că nu poţi ţine pasul cu un câine bătrân, cu trei picioare!" Râde, prinde din nou şunca în bot şi îşi reia marşul forţat, părăsind brusc cărarea şi căţărându-se pe clina abruptă a defileului, până pe coamă şi, de acolo, o ia la vale. Cei trei îl urmează, cu răsuflarea tăiată, uzi leoarcă de sudoare, Vanise împingându-l din spate pe băiat şi tot îndemnându-l:

— Grăbeşte-te, Claude! Nu-l pierde din ochi! Urcă pe creastă şi găseşte-l!

Ajunşi în vârf, se opresc o secundă şi cercetează hăţişurile de jos şi palmierii pitici care se înşiră pe tot drumul până la marea de turcoază din depărtare. Văd acoperişurile de tablă ale unor căsuţe răzleţe şi, ici-colo, petice de pământ desţelenit.

— A dispărut! se tânguie băiatul. Nu-l mai văd! Apoi, o clipă mai târziu: Ba nu! Uite-l acolo! şi arată cu capul spre o străfulgerare de blană gălbuie pe o coamă de deal aflată la cincizeci de metri de ei.

Când câinele o zbugheşte în jos pe panta stâncoasă şi pătrunde în desişul de palmieri pitici, coboară şi ei de pe creastă; în desiş dau peste o depresiune mâloasă, o ocolesc ţinându-se pe urmele lăsate de câinele cu trei labe în glodul cenuşiu, ori de câte ori nu-l pot zări pe acesta. După ce trec de groapa mâloasă, terenul se înalţă iar şi apoi se deschide într-o poiană ierboasă, la capătul căreia se iveşte o coşmelie nevăruită, din chirpici. Câinele se îndreaptă glonţ spre bordei, trecând printr-un ogor în care tulpini vechi, uscate, de porumb, fâşâie în briza după-amiezii, după care traversează o curte lutoasă şi o ia spre spatele casei.

Vanise şi Claude aleargă şi ei de-a lungul peretelui fără ferestre al casei – respiră gâfâit, îmbrăcămintea le e udă şi mânjită de var şi de frunze lipite; deodată dau peste câine care, aşezat în mijlocul curţii din spate, ciuguleşte din şuncă, absorbit şi concentrat, de parcă s-ar fi aflat acolo întreaga după-masă. În partea din spate a locuinţei e o uşă şi o prispă, iar pe fiecare latură sunt ferestre închise, fără perdele, îndărătul câinelui e un şopron, sau mai curând un coteţ de păsări,

încropit din nişte uşi vechi şi acoperit cu un plastic verde, ondulat, iar dincolo de acesta se aşterne un petic de grădină, cu araci pentru igname înfipţi în pământ şi mlădiţe de grâu verde care scot cu timiditate căpşoarele din glod. În depărtare se întinde un câmp, apoi se îndeasă păduri şi pe urmă vine marea.

Vanise se lasă greoi pe prispă, iar băiatul se aşază lângă ea. În scurt timp, respiraţia agitată li se mai domoleşte, inimile îşi încetinesc bubuiala, iar hainele ude de pe ei se usucă în briza mării. Câinele galben mestecă de zor la şuncă, de parcă ei nici n-ar fi de faţă. Lângă cei doi zac trântite un cazan mare, cilindric, din metal şi un butoi în care se strânge apa de ploaie, cu un jgheab care-l leagă de acoperişul scund. Pe jos, lângă butoi, e o cană albă, smălţuită, pe care băiatul o ia cu grabă, o umple cu apă din butoi şi i-o înmânează mătuşii lui, care bea şi apoi i-o restituie în tăcere. Bea şi băiatul, după care se aşază din nou lângă Vanise şi, amândoi, îşi reiau aşteptarea.

— Crezi că Papa Legha o să ne vorbească din nou? întreabă băiatul.

— Taci din gură, şopteşte Vanise. Vezi, până şi copilul ştie cum trebuie să se poarte, adaugă ea, privind la pruncul adormit din poală. Dă-i apă! porunceşte apoi arătând cu bărbia spre câine, iar Claude se supune pe dată, umplând din nou cana şi aşezând-o cu mare tandreţe la mică distanţă în faţa animalului.

Câinele îl studiază şi, când băiatul se întoarce pe prispă, îşi lasă şunca, se îndreaptă plictisit spre cană şi leorpâie apa. După care revine la jambon, se încolăceşte în jurul lui şi, apucându-l cu labele din faţă, porneşte să muşte din el cu reînnoită concentrare, până când ajunge la osul alb, pe care-l linge şi-l ciuguleşte şi-l roade, scormonind cu limba lungă, roz, după măduvă.

Deodată, dinspre partea cealaltă a casei se aude zgomotul unei maşini, un bârâit strident, pe măsură ce un automobil fără tobă se apropie de casă, hurducându-se peste bolovani şi rădăcini şi, pe urmă, oprindu-se abrupt. Se aude o portieră trântită şi un bărbat zbiară cu un glas aspru, puternic, dar cuvintele sunt complet lipsite de sens pentru Vanise şi Claude, care sesizează doar tonul de furie şi nerăbdare.

— Robbie! Unde mă-ta eşti, omule? Vin-încoa, omule! Ticălos blestemat, ţi-arăt io ţie să te mai ascunzi, omule!

Apoi din nou linişte, până când uşa din faţă scârţâie deschizându-se, apoi bufneşte închizându-se la loc şi omul răcneşte

din nou, de astă dată din interiorul casei:

— Robbie! Puturos afurisit! Nu pot să ies un minut dan casă fără să dau dă necaz!

Vanise şi Claude nu mişcă. Aud pe cineva bocănind prin casă, aud zăngănit de oale, pe urmă iar tăcere. Trece un moment şi uşa din plasă de sârmă din spatele lor se deschide brusc, lovindu-i, silindu-i să se ridice în grabă de pe prispă; când întorc capetele se pomenesc faţă în faţă cu o namilă de om negru ca tăciunele, cu creştetul pleşuv, o mustaţă căruntă, stufoasă şi ţepoasă, îmbrăcat într-o cămaşă de un verde ţipător şi pantaloni kaki. Îşi înfige mâinile în şolduri şi se holbează la ei. Ochii cafenii, bulbucaţi, îi sunt acoperiţi de o membrană, de parcă ar privi de după un geam din sticlă galbenă; obrajii şi braţele îi sunt crestate de nişte cicatrice lucioase, reliefate şi groase, ca nişte şerpi. Vanise îl vede pe câinele saşiu privindu-l şi dând din coadă, iscând un nor de praf în curte.

— Ce naiba! Ce mai e şi asta?

Vocea bărbatului e groasă şi-i hodorogeşte din piept, iar el zâmbeşte cu expresia omului care a câştigat pe neaşteptate lozul cel *mare*. *Cei* doi dinţi din faţă îi sunt îmbrăcaţi în aur, iar buzele cărnoase îi lucesc la fel ca şi cicatricele.

Vanise şi Claude studiază pământul de la picioarele lor. Câinele îşi roade osul, de astă dată zorit.

— Tu eşti femeia lu' Robbie?

Vanise ştie că i se adresează ei; îl priveşte pe bărbat şi nu spune nimic. Copilaşul s-a trezit şi i se zbate în braţe.

— Hai, fato, vorbeşte! Ce-are de gând Robbie? Te-o trimis pe tine să spui că-i iar bolnav? Puturos, omu' aista, io nu mai pot să lucrez cu el. Trebea să sape pământu' de lângă valea sării, şi l-am căutat toată ziua peste tot şi nici urmă de el, puturosu'. Să-i zici, surioară, să-i zici să-şi cate altă slujbă. Io nu mai pot să lucrez cu el.

Omul se întoarce, deschide larg uşa de sârmă, pe urmă se opreşte şi se uită iar la femeie.

— Acu' poţi să pleci, nu mai e nimic de zis. Pleacă acasă, surioară şi zi-i lu' Robbie că l-am dat afară.

Vanise stă tăcută, ferindu-şi privirea, continuând să aştepte.

— Cum te cheamă, fato?

Vanise nu spune nimic, îşi mută greutatea copilului de pe un şold pe altul şi priveşte în jos la faţa bebeluşului. Bărbatul lasă uşa să-i

scape din mână şi face un pas spre femeie. Câteva clipe îi studiază pe cei doi, o femeie neagră, tânără şi drăguţă, cu un prunc în braţe, un băiat şi două coşuri pe joslângă ei.

Brusc, zâmbeşte cu gura până la urechi, îi cunoaşte pe toţi din sat, de fapt, îi cunoaşte pe toţi de pe insulă, şi n-a văzut-o niciodată pe femeia asta şi nici pe băiat. El conduce un taxi care face naveta între debarcaderul din Bottle Creek şi Hotelul Whitby, aşadar cutreieră toată insula, dar feţele ăstora doi sunt noi pentru el. Sunt feţe de străini.

— Oi fi una din haitienii ăia, asta-i!

Îşi întinde braţul şi îşi lasă mâna grea pe umărul îngust al lui Vanise, apoi strigă chiar în faţa ei:

— Hai-tii! Eşti din Hai-tii, fato? îşi ridică laba de pe umărul ei şi se întoarce spre Claude: Hai-tii? Hei, băiete, mie poţi să-mi spui. Io n-am să-ţi fac rău, băiete. Io pretin, zice arătând cu degetul spre pieptul lui bovin. Băga-i-aş în mă-sa de câini haitieni, ăştia nu pricep nici măcar englezeşte. Apoi către Vanise: Hai-tii, fato?

Ea dă încet din cap, în sus şi-n jos.

— Haiti.

— Aha!

Omul îşi scânteiază dinţii îmbrăcaţi în aur. Deschide din nou larg uşa de sârmă şi-i face semn femeii să intre în casă, dar ea stă locului, ca înşurubată în pământ. Renunţând, bărbatul intră singur în casă şi se întoarce după o secundă cu o sticlă de rom alb în mână. Trage o duşcă lungă din sticlă, oftează de parcă s-ar fi uşurat de o povară, se aşază pe trepte şi se uită de la băiat la femeie şi invers.

— Care va să zică aşa, zice el fără să se adreseze cuiva anume, m-am pricopsit cu doi haitieni.

Mai trage un gât din sticlă, apoi i-o întinde lui Vanise, care dă din cap că nu vrea.

— Da' n-ai un nume, fato? continuă el. Cum îţi zice?

Tăcere. Claude, privind cu ochi mari la omul mătăhălos, gălăgios, îşi încleştează coşul cu ambele mâini. Faţa lui Vanise e lipsită de orice expresie, impasibilă de parcă ar fi fost prefăcută în stană de piatră.

Omul arată din nou spre pieptul lui imens.

— Io, George. George McKissick. George, repetă el împungându-se cu degetul. Toţi ceilalţi haitieni, pretinii voştri, au fost înhăţaţi, i-a prins de dimineaţă lângă debarcaderul Bellefield. Şedeau

pe plajă şi credeau că-s în America. Acuma-s la pâr-naie, la Grand Turk. Ce zici de asta, fato? Tu ai avut noroc, asta-i! Norocoase!

Vanise ascultă cu atenţie, dar tot ce-i spune bărbatul e lipsit de noimă pentru ea. Când şi când, câte un cuvânt sau un şir de cuvinte rostite de om îi sună parcă familiar, dar imediat le pierde înţelesul. Totuşi poate citi expresiile care se succed pe faţa omului, mişcările trupului şi tonurile pe care le ia glasul lui, tonuri joase, lipsite de asprime, dar nici prietenoase, ridicându-se şi coborând, de parcă încearcă să-i povestească o istorioară nostimă.

Se joacă cu ei, îşi spune Vanise, îi tratează ca pe nişte copii. Şi-i place să tragă la măsea, bea repede şi zdravăn, cu vizibilă poftă şi nevoie. Trăieşte singur: casa şi curtea arată ca ale unui burlac; niciun semn de femeie şi de copii; nici rufe atârnate pe o frânghie la uscat, nici jucării risipite printre gunoaie, nici perdele la ferestre. Şi, în afară de câinele galben, nici animale. Coteţul de găini pare pustiu, iar în curte nu-s pui sau cocoşi care să scurme şi să scormonească în praf. Nici porci, nici capre. Se vede că omul nici nu prea mănâncă acasă; vine aici doar ca să bea de unul singur şi să doarmă, după care, dimineaţa, pleacă din nou. Cicatricele sunt o dovadă a ceea ce se întâmplă când îşi petrece noaptea prin cârciumi. Se vede că altcineva are grijă de ogor, îşi spune Vanise, pentru că omul ăsta prea e huidumă ca să fie fermier, şi e prea iute şi năvalnic în mişcări. Şi are o privire care te cântăreşte, privirea omului căruia îi place să cumpere chilipiruri pe care apoi să le vândă la preţuri pipărate, privirea omului căruia îi place să se târguiască cu oamenii, iar nu cu pământul, cu ploaia şi cu soarele. Şi, în ciuda voioşiei lui, Vanise simte că nu e un om bun.

George îi turuie de zor lui Vanise, de parcă ar înţelege tot ce-i spune, îi povesteşte despre ceilalţi haitieni din barcă, cum or să fie ţinuţi la gherlă până ce or să poată fi expulzaţi înapoi în Haiti, şi ce fraieri au fost să creadă că cineva o să-i transporte tot drumul până în America într-o barcă destul de mică încât să poată trece printre recifele din Caicos de Nord. Poliţiştii sunt obişnuiţi cu haitienii debarcaţi aici, pe ţărm, şi majoritatea acestora sunt prinşi şi expediaţi îndărăt. Puţini dintre ei reuşesc să se ascundă şi, de obicei, sunt buni agricultori şi pietrari şi uneori se pricep şi la metale şi-s o mână de lucru ieftină, că dac-ar ridica pretenţii ar fi imediat daţi pe mâna poliţiei, aşa cum se întâmplă şi la nord, în Bahamas. Haitienii înhăţaţi azi-dimineaţă, continuă el, n-au fost aşa deştepţi ca Vanise. Au stat

grămadă ca oile la debarcaderul Bellefield, unde au fost foarte uşor de găsit. Ar fi trebuit să se despartă şi să fugă prin hăţişuri, aşa cum a făcut ea, şi atunci ar fi putut avea norocul să întâlnească pe cineva ca George McKissick, care ar fi avut bunăvoinţa să-i ajute, în schimb, ei îşi petrec noaptea în temniţă, în timp ce ea cu copilaşul şi cu frăţiorul ei se găsesc aici, împreună cu George McKissick, la ferma lui.

Omul se opreşte câteva clipe din vorbă, îşi scarpină burdihanul, mai dă pe gât o înghiţitură din sticlă, se ridică şi ia cana albă, smălţuită, din faţa câinelui. O umple din butoi şi bea. După aceea o umple din nou şi i-o oferă lui Vanise, care bea şi i-o dă înapoi. După ce îi oferă şi băiatului de băut, George scufundă cana în butoi şi o lasă să plutească în apă, studiind-o.

Îi anunţă că a hotărât să nu-i dea pe mâna poliţiei. Cel puţin nu în seara asta. Le rânjeşte, se uită la ei, apoi intră în casă.

Soarele a atins aproape dunga orizontului, dincolo de câmp, şi cerul e vărgat cu panglici de nori vineţii şi brumării, care se adună dinspre răsărit. Briza mării s-a transferat pe uscat, prefăcându-se într-un vânticel care aduce pufniri de arome dinspre dafini şi dinspre lanul cu tulpini uscate de porumb, din faţa căsuţei.

— Ce are de gând să facă? întreabă Claude.

Vanise priveşte peste umăr la câinele galben, care-şi înalţă botul ascuţit şi se uită o clipă la ei, după care îşi reia truda la osul jambonului.

— Nu-ţi face griji, îl linişteşte Vanise pe băiat.

Un moment mai târziu, George împinge cu piciorul uşa de sârmă şi iese afară din casă purtând cu el o saltea mică, pătată.

Le face semn cu capul lui mare să-l urmeze şi străbate grăbit curtea, trecând pe lângă câine şi oprindu-se la micul şopron. Ridică salteaua pe un umăr, descuie un lacăt ruginit şi deschide poarta scundă. După care azvârle salteaua înăuntru. Se dă într-o parte, arată cu degetul spre bezna din interior şi spune:

— Aicişa, fato, nimeni n-o să te găsească în locu' ăsta. Dacă te ţiu în casă, în doi timpi şi trei mişcări vine careva şi dă peste tine şi te toarnă la poliţie.

Vanise se apleacă şi priveşte în bezna şi zăpuşeala coteţului. Simte iz stătut de găini, vede rămăşiţe de găinaţ uscat, pulverizat, care împestriţează podeaua de lut, pene căzute şi şomo-ioage, smocuri de iarbă şi grăunţe, ştiuleţi vechi de porumb prin colţuri, şi praf gros

plutind în aer.

Ultima dată când a folosit adăpostul ăsta, îi explică George, a fost ca să depoziteze marijuana pentru cumnatu-său, care a făcut din asta bani căcălău, pezevenghiul, şi a şters-o în America fără să-i plătească un sfanţ pentru toată osteneala pe care şi-a dat-o. De atunci încolo a ţinut coteţul gol şi încuiat, pentru că ori de câte ori trecea pe lângă el îl apucau pandaliile. Dar acum se gândeşte că dacă-i lasă pe haitieni să-l folosească un timp, o să mai uite de trădarea mârşavă a cumnatului său.

George arată cu degetul spre coşurile lor şi apoi spre interiorul adăpostului. Vanise înţelege, îşi mută pruncul pe braţul stâng şi îşi trage coşul în întunericul dinăuntru. Claude îi urmează exemplul şi, când ies iarăşi la lumină, îl văd pe George aşezat pe prispă, cu sticla în poală şi chemându-i prin semne. Ca doi copii ascultători, se apropie şi rămân în faţa lui.

Îi lămureşte, cu glas tare şi răspicat, care va fi aranjamentul şi, cu toate că cei doi nu înţeleg o boabă din ce le spune, sunt conştienţi că între ei s-a încheiat un târg. În câteva zile o să le fie clar că George le oferă adăpost şi hrană, igname şi mălai, orez, spinări de pui, uneori carne de porc şi poate chiar peşte, când îi pică vreun chilipir, iar ei, în schimb, trebuie să muncească pentru el la câmp, în casă şi în curte, iar când vine beat cu taxiul lui din oraş, zbierând şi înjurând omenirea întreagă, George se împleticeşte în bucătărie, îşi înşfacă sticla, traversează curtea poleită de lună şi intră în şopron, deschizând larg poarta, îl îmbrânceşte pe băiat jos de pe saltea» împinge într-o parte copilul adormit, îşi smulge pantalonii de pe el şi o sileşte pe Vanise să i se deschidă. Prima dată când s-a întâmplat acest lucru, băiatul a rămas toată noaptea pe prispă, dârdâind. Acum însă se caţără în maşina lui George şi doarme pe bancheta din spate până ce-l deşteaptă lumina zorilor.

Vanise, Claude şi bebeluşul, căruia curând încep să-i spună Charles, rămân ascunşi pe insula Caicos de Nord multe luni, până când prind destule cuvinte din pălăvrăgeala lui George McKissick încât să poată vorbi cu tânărul Robbie, al cărui loc îl luaseră, un băiat uscat, cafeniu la piele şi leneş, care vine pe acolo în fiecare săptămână (mai des din dimineaţa când o descoperise întâmplător pe Vanise în curte) ca să-şi ceară, în zadar, simbria ce i se cuvine.

Robbie e un om bun la inimă şi prostănac, căruia nu i-a dat prin

cap că femeia asta tăcută şi băiatul sunt haitieni, până când, în cele din urmă, Claude l-a întrebat într-o engleză stâlcită, şovăielnică, cum poate găsi un om cu o barcă, doritor să-i ducă în America. Robbie, ca să se răzbune pe McKissick de care ştie acum că n-o să-l mai plătească niciodată pentru munca făcută şi, pe de altă parte, ca să-şi recapete vechea slujbă, le spune că o să-i ajute să evadeze, nu în America, pentru care, probabil, nu se poate aranja nimic fără mulţi bani, ci în Bahamas, unde pleacă tot timpul felurite vase. Se duc într-acolo o sumedenie de bărci de lemn care transportă sare, vase conduse de căpitani care nu s-ar da în lături să ascundă într-un colţ, sub punte, o haitiană tânără şi drăguţă. Şi dacă aceasta trebuie să care după ea şi copilul şi nepotul, nu face nimic. La nevoie ăştia pot fi îmbrânciţi la o parte.

Columb a stat pe insula asta doar câteva zile, până când, ne-maitemându-se că s-a rătăcit şi sigur de locul unde acostase, a plecat spre Cipangu, Japonia, căruia „indienii de aici îi spun Cuba".

Caicos de Nord s-a pierdut din istorie. Debarcarea amiralului şi scurta lui şedere aici au fost înregistrate ca având loc la mare depărtare, în nord, în arhipelagul Bahamas, pe insula Watling.

Ponce de Leon, după ce a petrecut paisprezece zile pe insulă, a ridicat pânzele şi s-a îndreptat spre nord de Whitby, unde un curent uşor l-a împins în larg. Bucuros că a scăpat de uscat, cu mintea înfierbântată de ideile despre o tinereţe nouă, o viaţă nouă, o bătrâneţe nouă, şi-a şters curând insula din minte. N-ar fi marcat-o nici pe hartă, dacă n-ar fi fost reciful din cauza căruia eşuase vasul, şi care, deci, era un loc ce trebuia evitat.

UN BĂRBAT ADEVĂRAT

Primul telefon pe care îl dă Bob Dubois, după ce a fost tratat la spitalul Winter Haven de pe malul frumosului lac Martha, este adresat fratelui său, Eddie. E ora unu şi treizeci şi cinci noaptea, s-a tras în el şi a omorât un om, a fost transportat de urgenţă, în toiul nopţii, într-o ambulanţă tânguitoare, i s-au extras din carne douăzeci şi şapte de aşchii de sticlă, o bandă roz de plasture antiseptic îi traversează pieptul şi, în timp ce stă în holul camerei de gardă a spitalului, în cămaşa şi pantalonii lui pătaţi de sânge, trec pe lângă el două victime ale unui accident de circulaţie întinse pe brancarde cu rotile de cauciuc, un negru beat de vârstă mijlocie, cu bicepsul sfârtecat de răni de cuţit se ciorovăieşte cu sora de la recepţie, o mamă adolescentă albă

şi un tată cu o faţă buboasă şed îmbufnaţi pe două scaune cu spetează tare, în timp ce fetiţa lor e examinată pentru a se constata vătămările interne pricinuite de bătaia pe care i-au tras-o, iar Bob îl sună pe fratele lui, Eddie. Şi tot ce vrea Eddie să ştie este cum dracu' a scăpat celălalt negru.

— Ce aia a mă-sii vrei să spui că a fugit prin spate în timp ce tu chemai poliţia? De ce nu l-ai adus pe ticălos cu tine la telefon, ca să-l ţii sub ameninţarea pistolului?

— Uite ce-i, puştiul s-a căcat în pantaloni, atâta era de speriat. Duhnea. Nu-l puteam suporta în preajma mea. Nu ştiu, dar nu mi-am închipuit că o să aibă curajul să încerce ceva când am văzut cât era de speriat.

— Trebuia să-l împuşti pe nătărău în genunchi. Şi p'ormă să chemi poliţia.

— Dumnezeule, Eddie, era un copil. Dac-avea cinşpe ani Vreau să spun, pentru numele lui Dumnezeu, că eram buimăcit, înţelegi? Ce dracu' mai vrei? Până acum n-am tras niciodată într-un om. Şi niciodată până acum n-a tras cineva în mine. Nenorocitul ăla a stat acolo cu o puşcă îndreptată spre capul meu. Am noroc că mai trăiesc. Tu ai fi făcut o criză de inimă.

— Eu i-aş fi împuşcat pe *amândoi* cioroii. Ambii fraţi fac o pauză. Pe urmă Eddie reia:

— Uite ce-i, îmi pare rău. Numai că-i urăsc pe nemernicii aia. Cioroi blestemaţi, stau toată ziua cu mâna n sân în timp ce noi ne spetim muncind, şi p'ormă vin cu puştile lor, băga-le-aş în mă-sa, şi ne cer toţi banii, înţelegi?

— Da.

— Nu, tu ai făcut bine ce-ai făcut, băiete. Sunt mândru de tine. Fără glumă. Ai lichidat un cioroi şi ai salvat încasările zilei.

— Mă rog, oricum depusesem banii, îl lămureşte Bob. Nu mai erau bani. Casa era goală.

Eddie nu prea înţelege. Atunci ce mai căuta Bob la prăvălie dacă depusese banii?

— Am… cum să-ţi spun, am ieşit cu cineva la un pahar. Un prieten de-al meu. Şi pe urmă mi s-a blocat cutia de viteze. Ştii cum îmi face mereu. Aşa că am intrat în prăvălie ca s-o sun pe Elaine sau pe cineva ca să vină să mă ia.

— Zău? Calci strâmb, frăţioare?

— A, nu, nu, nu-i vorba de aşa ceva. E un prieten al meu, cineva pe care-l cunosc.

Lui Eddie nu-i poate îndruga povestea cu negustorul din Budweiser.

— Te cred, te cred. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă-ţi mai pică din când în când vreo puicuţă la aşternut. Numai să n-o faci pe timpul meu, okay? Regulează-te cu câte gagici vrei, dar pe timpul tău, că doar nu te plătesc ca să-ţi uzi izmenele, înţelegi?

— Da.

— Acuma cine e la magazin?

— Poliţişti. Locali şi federali.

— Okay. Mă duc şi eu îndată acolo. Tu du-te acasă şi odihneşte-te. Ne vedem mâine dimineaţă. E balamuc mare la magazin?

— Da. O mulţime de sticle sparte. M-au tăiat…

— Foarte bine. Trec şi mâine dimineaţă pe acolo. Nu curăţa nimic până nu vin tipii de la asigurări, înţelegi? Dacă localul arată ca după cutremur pot şi eu să am pretenţii la o sumă mai mare.

Îşi spun la revedere şi Eddie pune receptorul în furcă, dar Bob mai rămâne câteva minute lângă telefon, tremurând tot, potopit de valuri de furie, de oboseală, de groază şi de regrete, valuri care se încalecă, până când nu le mai poate distinge unul de altul. Aproape că nu mai ştie în care parte a ţării se găseşte şi nu îşi mai poate aminti de ce a venit aici, de ce a părăsit locul unde ştia cine *e*, ştia ce simte şi de ce, ştia ce simte faţă de oamenii din viaţa lui – soţia, copiii, prietenii, patronul lui, amanta lui – toţi aceştia trăind într-un loc în care toţi oamenii erau albi şi vorbeau aceeaşi limbă şi voiau aceleaşi lucruri de la viaţă şi, mai mult sau mai puţin, ştiau cum să le dobândească.

Pentru prima dată de când a venit în Florida, Bob îşi îngăduie să-şi spună că a săvârşit o mare greşeală. Ar fi trebuit să îndure tristele frustrări ale vieţii lui, ar fi trebuit să aibă răbdare şi să aştepte, pentru că, probabil, toate ar fi trecut odată cu Crăciunul, şi în câţiva ani ar mai fi avansat, ar fi fost promovat la Compania de Petrol, poate că până la urmă i s-ar fi dat o muncă de birou, ca supraveghetor sau ca preţuitor. Ar mai fi fost încă proprietarul casei lui din Butterick Street, ar fi avut barca lui şi serviciul de masă pe care l-au vândut pe o sută de dolari la talciocul din curte. Ar mai fi putut s-o reguleze pe Doris Cleeve de câte ori s-ar fi simţit deprimat sau plictisit, şi ar fi ştiut exact ce simte ea pentru el şi el pentru ea. Nu şi-ar fi făcut probleme că are un penis prea

scurt pentru că e alb. Nu şi-ar fi făcut probleme dacă face amor bine sau rău, pentru că Doris se umezea pe dată şi-l sugea în ea, cu vizibilă excitare şi plăcere. Drăguţa de Doris Cleeve! Şi n-ar fi trebuit să se gândească la negrul cu piele gălbuie care zăcea în propriul lui sânge cu o gaură cât pumnul în faţă, acolo unde fuseseră gura şi dinţii lui frumoşi, sau la băiatul ghemuit în propriile lui excremente, rezemat de un zid de beton şi care-l implora să nu-l omoare, sau la Eddie care se miră de ce dracu' nu l-a omorât. N-ar fi fost omul care devenise acum, şi omul care devenise acum era liber să meargă înainte şi să devină altcineva, un tip pe care Bob Dubois nu l-ar fi recunoscut, un vânzător de băuturi spirtoase arţăgos, nesigur pe sine, care a încercat şi n-a izbutit să facă dragoste cu o negresă drăguţă, şi care pe urmă aproape că s-a lăsat omorât şi a fost nevoie să omoare un hoţ, pentru că era negru şi Bob era alb, drept care nu s-a priceput cum să vorbească cu hoţul, căci dacă hoţul ar fi fost alb, Bob l-ar fi convins cu uşurinţă să renunţe şi nimic rău nu i s-ar fi întâmplat vânzătorului de băuturi, cu ochi trişti, care lucrează pentru fratele lui mai mare şi mai deştept, în timp ce soţia sa e din ce în ce mai însărcinată şi viaţa devine din zi în zi mai complicată şi mai dificilă, şi singurul lucru la care se poate gândi el în faţa tuturor acestor greutăţi, e cum să se reabiliteze ca amant în ochii negresei cu care n-a putut face dragoste ca lumea. Omul ăsta nu-i genul de om pe care Bob Dubois ar fi dorit să-l cunoască, dacă Bob Dubois ar fi rămas acelaşi care fusese cu şase luni în urmă.

Privind în jur la străinii din hol, la infirmiere şi la pacienţi şi ja medicii care trec din când în când, Bob simte brusc că s-a pierdut pe sine însuşi, de parcă omul care fusese cândva a fost nimicit şi înlocuit cu cineva pe care nu-l mai recunoaşte. Acum nu mai are nicio importanţă ce face, îşi spune Bob. Ar putea la fel de bine să iasă pe uşă, în noaptea înmiresmată, în briza cu parfum de magnolii şi de caprifoi, noaptea în care automobile anonime fac viraje somnoroase în drum spre casă şi autobuze goale fâşâie oprind în câte o staţie ca să culeagă hoinarii noctambuli – după ce barurile s-au închis, jocurile de cărţi s-au terminat, furiile şi pasiunile s-au răcorit îndeajuns pentru ca oamenii să se retragă prin camere şi dormitoare – da, ar putea păşi în această lume alăturându-i-se şi, lipsit de orice orientare, s-o pornească pe Autostrada 17, să facă autostopul până în Atlanta, unde, până miercuri, poliţia l-ar înhaţă pentru vagabondaj. Se vede azvârlit în fundul unei maşini de poliţie, cu doi copoi cu cefe groase în faţa lui, de

partea cealaltă a plasei metalice, fumând de zor şi discutând cu glasuri molcome, sudice, despre pariurile pe care le-au făcut în acest weekend la meciurile AII Stars. Bob nu ştie ce fel de meciuri joacă AII Stars, sau unde au loc meciurile. Abia de ştie în ce oraş se află, ce anotimp e (primăvară târzie, toamnă timpurie, mijloc de iarnă tropicală?), sau cum de s-a ales cu tăieturile şi crestăturile de pe ceafă şi de pe braţe, aşa încât, când sergentul de la biroul postului de poliţie îl întreabă despre răni, născoceşte o poveste şi le turuie că a fost bătut de doi băieţandri negri în Macon, care l-au ciopârţit cu bricele doar ca să se amuze, şi poliţiştii îl cred, îl înregistrează pe o listă şi-l transferă într-o tabără de muncă de lângă Woodline, unde urmează să petreacă treizeci de zile tăind şi arzând ierburi *hudzu*, de-a lungul Şoselei interstatale 59. După asta, când va fi eliberat, va pleca împreună cu un amic pe care şi l-a făcut în închisoare, un hoţ de buzunare care va şparli o maşină la cinci mile depărtare de tabără, şi se vor duce amândoi la Nashville, unde amicul zice că ar putea găsi o slujbă de barman… sau poate că va reuşi să îl convingă pe proprietarul unei ferme de aluni să-l angajeze la depozit ca încărcător cu furca… sau poate îi va telefona nevestei lui, în Oleander Park, Florida, şi va încerca să-i explice ce i s-a întâmplat, iar ea va împrumuta o maşină din vecini şi va veni să-l ia şi să-l ducă în casa în care locuise împreună cu ea, cu cele două fetiţe ale lor şi cu fiul încă nenăscut.

Încearcă să-i explice lui Elaine ce anume l-a determinat să simtă că nu mai are nicio importanţă ceea ce face. Se străduie şi se străduie, întâi la telefonul de la spital, apoi alături de ea, în maşină, în drum spre casă. Dar nu izbuteşte. La început, ea înţelege prea repede şi îi este milă de el; pe urmă nu mai înţelege deloc şi se simte necorespunzătoare şi vinovată, în cele din urmă, se preface a înţelege şi-i spune că şi ea a simţit acelaşi lucru. Aşa a simţit în noaptea aceea, în New Hampshire, cu aproape şase luni în urmă, când el a venit acasă plângând şi au hotărât să se mute în Florida, în New Hampshire, el putea plânge ca un copil şi putea striga: „Vreau… vreau!”, iar ea îi putea răspunde: „O viaţă nouă! S-o luăm de la capăt! Florida!”, şi nu conta faptul că nu-l înţelegea, sau că-l înţelegea prea repede şi, deci, deloc. Acolo putea visa să se reintegreze în viaţă, acolo putea face dragoste cu ea, adormind apoi cu un zâmbet împăcat şi trezindu-se a doua zi cu încrederea că ceea ce avea el de gând să facă o să schimbe total viaţa lui şi pe cea a soţiei şi a copiilor săi. În curând, vieţile lor vor fi mai

bune, nu datorită hazardului sau unui noroc picat din cer, ci pentru că el, Bob Dubois, a hotărât să dea la spate vechea lui existenţă, să-şi facă bagajele şi să plece în sud. Unde toate vor fi altfel şi mai bune. În special mai bune.

Şi acum, când îi strigă soţiei lui: „Vreau… vreau!", ea nu mai poate spune nimic care să-l facă să uite că nu-l înţelege deloc, deşi ea crede că-l înţelege prea bine. Prin urmare, sufletul lui se întoarce spre femeia Marguerite Dill, a cărei iubire pentru el, dacă va reuşi să o cucerească, îl va face diferit de omul care e acum, de omul care strigă „Vreau… vreau!". Bărbaţii se folosesc adeseori în felul acesta de femei, le folosesc pentru a se remodela, după cum şi femeile se folosesc în acest scop de bărbaţi. Bărbaţii şi femeile caută fiecare dragostea celuilalt pentru a-şi putea lăsa în urmă vechiul lor eu plesnit şi rebegit, ca un şarpe care-şi leapădă pielea, şi pentru a-şi scoate la lumină trăsături pure, strălucitoare, radioase, vibrând de făgăduinţe şi însuşiri pe care vechiul eu nu le-a posedat niciodată. Când cauţi să cucereşti iubirea cuiva care-ţi seamănă ca fel de a fi, temperament, cultură sau tip fizic, o faci din dragoste pentru aceste trăsături ale tale, pentru felul tău de a fi, temperamentul, cultura ta etc. Dar atunci când cauţi să cucereşti iubirea cuiva complet diferit de tine, o faci ca să te eliberezi de tine însuţi. Astfel încât Bob, care doreşte mai presus de orice să se elibereze de el însuşi, tânjeşte după iubirea unei femei negre din Sud şi după noul om alb din Nord în care această iubire o să-l transforme.

O dată în plus îşi spune că nu-şi mai iubeşte nevasta. Nu e sigur care sunt implicaţiile acestui fapt, dar speră să nu ducă la separare şi divorţ, la destrămarea familiei. Nu-i pregătit pentru aşa ceva şi chiar dacă ar fi, Elaine care-i catolică şi cea mai cucernică dintre ei doi, n-ar admite în ruptul capului. Acum nu se mai cion-dânesc, perioada aceea de râcâieli s-a încheiat în ziua în care a decis că Marguerite nu-i decât o pasiune trecătoare. De atunci încolo, zilele şi nopţile petrecute alături de soţie şi de copii au fost liniştite, şi oarecum plicticoase. De atunci încolo nu a trebuit să se mai lupte cu el însuşi pentru a anihila vinovăţia pe care o resimţea în prezenţa copiilor, care voiau să ştie dacă o mai iubeşte pe mămica. Acum, însă, se teme că atmosfera aceea de hărţuieli urâte şi istovitoare, care i-a năpăstuit în primăvară vreme de câteva luni, va reveni, se va reinstala şi se va amplifica până când va fi forţat să facă o imposibilă alegere între dragostea lui pentru copii şi dragostea pentru o femeie care nu era mama lor. Bob nu e un bun

psiholog, dar ştie cum se desfăşoară lucrurile.

Pe de altă parte, însă, crede că omul acela nou, care va deveni el prin cucerirea dragostei lui Marguerite, va şti să descopere calea de mijloc între iubirea lui pentru copii şi cea pentru o femeie care nu le este mamă. Omul acela va fi chipeş, desigur, şi sexy şi bine dispus; nu bogat, încă nu, dar unii bărbaţi nu trebuie să fie bogaţi ca să pară că sunt; e bun, blând, tandru cu femeile, cu copiii şi cu animalele, fără să fie totuşi un sentimental, pentru că, la urma urmei, e „un bărbat adevărat"; e un tată sever, dar glumeţ cu copiii lui şi are, totodată, grijă şi de soţia sa, onorându-i şi satisfăcându-i toate nevoile, inclusiv pe cele sexuale, deşi, în timpul ăsta, îşi face planuri cum s-o şteargă mai târziu de acasă, după ce i-a satisfăcut ei nevoile, şi să străbată în automobilul său Lancia decapotabil oraşele din Florida centrală, în noaptea proaspătă de vară, pentru a-şi întâlni iubita, care-l aşteaptă aşezată elegant la o măsuţă de două persoane în salonul din spate al unui restaurant de pe malul unui lac întunecat, paietat de stele, în noaptea mângâiată de clipocitul vălurelelor ce scaldă nisipuri aurii şi de miresmele îmbătătoare ale florilor de portocal. Ăsta-i genul de bărbat pe care l-ar putea iubi Marguerite.

E aşezat pe marginea unui bazin larg. Poartă un slip bleumarin şi o vestă de salvare galbenă, iar în picioare schiuri acvatice; mâinile îi sunt încleştate pe odgonul cu care-i legată noua barcă a lui Eddie. Lumina după-amiezii târzii e răsfrântă pe lac în suliţe şi în faţete plane, iar aerul încremenit tremură din pricina arşiţei, făcând să apară deformaţi stejarii înalţi, stufoşi, verzi-cenuşii şi chiparoşii de pe malul ierbos. De unde e aşezat Bob, linia ţărmului face o buclă şi se lărgeşte treptat, trasând un o lat şi lung de trei mile. Se află pe terenul Yacht Clubului şi Country Clubului Lakes Region, el, Elaine, Ruthie şi Emma, admişi la intrare, cu puţin timp în urmă, ca invitaţi ai domnului Edward Dubois şi, după ce s-au întâlnit cu Eddie, Sarah şi Jessica la barul clubului, unde cei mari au băut whisky cu mentă, pe terasă, sub o umbrelă Cinzano, au pornit la plimbare, pe pajiştile tunse, de un verde palid, până la unul din cele şase golfuleţe adăpostite ale clubului, pe malurile cărora se înşiră mese de picnic, locuri pentru grătar, debarcadere şi petice înguste de plajă. E duminică şi e ziua lui Eddie, care împlineşte treizeci şi trei de ani.

Cu o săptămână înainte, când Bob şi familia lui au fost invitaţi de Sarah să vină la club ca să sărbătorească împreună aniversarea, Bob i-a

cerut lui Elaine să afle ce ar trebui să-i cumpere lui Eddie ca dar de ziua lui. „Păcătosul ăsta are tot ce-i trebuie", bombănise Bob. Elaine a întrebat-o pe cumnata ei ce i-ar mai trebui lui Eddie, iar Sarah i-a sugerat să-i cumpere ceva ce ar merge cu darul pe care o să i-l facă ea.

— Dar ce cadou îi faci tu?

Vorbeau la telefon, Elaine stând în bucătărie, iar Sarah, unsă cu ulei de cocos, lângă piscină. Bob şedea pe canapea în faţa televizorului, urmărindu-i pe Yankeii din New York care-i băteau măr pe Red Sox; aceştia din urmă îl trădaseră din nou în august, după ce în mai îl seduseseră fără voia lui.

— Băga-l-aş în mă-sa pe Reggie, bombănea Bob trăgând o duşcă de bere. Îmi vine să vărs când văd cum ţopăie. Uite la coţcarul ăsta, parcă-i un cocoş.

Sarah vorbea ocolit, aproape cu sfială, deşi Elaine nu-şi putea imagina de ce nu se exprimă deschis şi nu-i spune o dată ce cumpărase pentru ziua soţului ei:

— N-ai să ghiceşti niciodată ce i-am luat. Aproape că mi-e ruşine de mine însămi, şi ştiu bine că mai târziu o să-mi pară rău.

— Mă rog, deci ce-ar trebui să-i luăm noi ca să meargă cu darul tău? întrebase Elaine cu răceală. Orice-ar fi.

— Perne de şezut pe ele, răspunsese Sarah chicotind.

— Ce?

— Perne de şezut.

— Perne de şezut? Pentru o canapea?

— Nu, prostuţo. Pentru o barcă.

— O barcă? I-ai cumpărat o barcă? încă una? Bob mormăise:

— Iisuse Hristoase! încă o afurisită de barcă! iar Elaine îl potolise făcându-i semn cu dosul palmei, după care Bob se reîntorsese la ecranul televizorului, urându-l pe Reggie Jackson cu o furie reînnoită.

— A, e tare drăguţă, o să-i placă, urmaşe Sarah. Aşteaptă puţin şi a's „° vezi De luni de zile tot vorbeşte despre ea şi face aluzii» dar ştiu că nu s-a gândit că am să i-o iau, că am să mă duc de una singură şi o să-i cumpăr o barcă de douăsprezece mii de dolari.

— Douăsprezece mii de dolari? exclamase Elaine cu răsuflarea tăiată.

Bob îşi dezlipise ochii de la televizor şi se zgâise la nevastă-sa de parcă i s-ar fi făcut rău şi avea nevoie de un sprijin din partea ei.

— Şi de unde ai luat atâta bănet, Sarah? N-o să se înfurie când o să afle? Vreau să spun că nu pot să-mi închipui…

— A, Eddie depune de multă vreme bani în contul meu, ba chiar mi-a deschis mai multe conturi, iar eu nici nu m-am atins de ele, deşi el îmi tot spune să-i cheltuiesc când am poftă şi să nu-i las să zacă acolo unde îi poate vedea oricine. E o chestiune de impozite, aşa ceva. Eu nu mă pricep la chestiile astea, în orice caz ar prefera să cheltuiesc banii şi să nu-i las acolo. Să-mi cumpăr bijuterii şi lucruri din astea. Nu ştiu însă cum o să reacţioneze când o să vadă c-am cheltuit banii pe o barcă. Dar din moment ce e pe numele meu, cred că-i în regulă. M-am consultat cu contabilul lui şi mi-a spus că e okay, dar sper că n-o să-i spună lui Eddie – vreau să fie o surpriză pentru el. A fost foarte necăjit în ultimele săptămâni. De fapt, de când cu furtul acela, deşi nu cred că asta îl roade.

Deci, perne.

Bob s-a oprit într-o dimineaţă la magazinul Wiggins Boat Yard and Marina din Winter Haven, de unde Sarah cumpărase barca pentru Eddie, şi a luat patru perne mari, pătrate, impermeabile, de culoarea ruginii, ca să se asorteze cu barca, un Regal Empress 190XL, lungă de şapte metri, în formă de săgeată, cu un motor Johnson de 150 cai putere şi o viteză de patruzeci şi cinci de mile pe oră. Bob a cărat setul de perne într-o cutie mare, ornamentată, transportându-le de la maşină la terasa din spatele clubului şi apoi de-a lungul peluzelor până la terenul de Picnic de lângă ţărm, unde Sarah pregătise sandvişuri şi bere Pentru adulţi şi siropuri pentru copii, un tort aniversar şi îngheţată, procurate de la club. Eddie, care-şi primise de dimineaţă darul, se jucase tot timpul cu barca, pe care o legase la ţărrn. Când a văzut barca lin cufundată în apă, când a văzut luxurianţa de crom şi de cristal şi puntea strălucitoare, când a văzut interiorul confortabil ca de limuzină, Bob a lăsat jos cutia cu perne, lângă masa de picnic şi s-a aşezat stângaci în faţa ei, ca şi cum ar fi vrut să nu fie văzută, dorind în sinea lui să-i fi cumpărat mai curând un briceag elveţian.

Mai târziu, după ce au mâncat sandvişurile şi au dat pe gât câteva beri Heineken, şi după ce Eddie a suflat în lumânările de pe tort (unsprezece la număr, câte una pentru fiecare trei ani, le-a explicat Sarah), Elaine i-a oferit lui Eddie cutia, scuzându-se:

— Nu-i mare lucru, Eddie, a spus ridicând cu greutate pachetul în faţa pântecelui ei uriaş şi trecându-i-l peste masă.

Bob îşi îndreaptă privirea spre lac şi o lasă să lunece spre barca nouă, legată la debarcader, unde se leagănă ca un cal de curse de rasă pură, pe apa vălurită, înfiorată de briză.

Asemeni unui copilaş, Eddie rupe capacul cutiei, apoi zâmbeşte radios la vederea pernelor.

— Hei! Mulţumesc, Elaine! Bob! Vă mulţumesc din inimă. E grozav! Uită-te, iubito, mi-au adus perne! Şi se potrivesc de minune cu barca, adaugă încântat de-a binelea.

Le spune că avusese de gând să închirieze pentru azi nişte perne de la clubul portului sau să ia pernele mici, galbene, din vechea lui barcă, ceea ce ar fi fost bine, dar nu perfect.

— Şi acum totul e perfect pentru cursa de inaugurare, ce zici, Bob?

— Aşa e. Perfect.

Ca să se răscumpere pentru darul său modest, Bob acceptă să facă schi nautic în spatele noii bărci, în timp ce soţia şi cumnata sa îl urmăresc de pe ţărm, iar fetiţele şi nepoata lui, umflate de vestele de salvare şi aşezate pe pernele cele noi, îl privesc din barcă. Bob n-a mai schiat niciodată pe apă; de fapt, nu a schiat niciodată pe niciun fel de suprafaţă, cu toate că a crescut în regiunea unde oamenii vin din oraşe situate la sute de mile depărtare numai pentru plăcerea de a-şi petrece câteva ore lăsându-se pe vine pe pantele munţilor, cu şipci legate de picioare.

Cu motorul bolborosind şi scuipând în spatele bărcii, Eddie întoarce capul spre Bob şi-l întreabă dacă e gata. Aşezată lângă tatăl ei, la proră, arătând golaşă ca un pui jumulit în costumul ei de baie vişiniu, Jessica pare cumplit de plictisită. Emma priveşte cu ochi mari la aparatele lucitoare de la bord, din faţa ei. iar Ruthie examinează odgonul de remorcă, prins de tambur la după, şi-i urmăreşte încolăciturile şi buclele, pe jumătate scu-ftindate în apă până la debarcader, adică pe parcursul a vreo cinci metri, unde e înfăşurat pe o bară scurtă, pe care tatăl ei, cu o faţă grava o încleştează cu ambele braţe întinse.

— Ai grijă, taţi, îl sfătuieşte Ruthie.

Eddie râde şi măreşte turaţia motorului. Emma, încântată, urmăreşte cu degetul arătător acul tahimetrului, iar Jessica îşi întoarce faţa spre dreapta, de parcă ar poza unui fotograf specializat în portrete de preadolescente. Ea a schiat prima, înconjurând lacul de două ori, cu

dexteritate şi, în cel de-al doilea tur, a lăsat din mână cablul de remorcă, la vreo opt-zece metri depărtare de debarcader, s-a scufundat lent în apă, a ieşit apoi iar la suprafaţă şi a plutit languros până la ţărm, cu schiurile în faţă. Lui Bob i s-a părut foarte pricepută aşa cum se legăna dintr-o parte a siajului în cealaltă, săltând peste valuri şi ridicând în spate un evantai înalt de spumă albă. Schiatul părea un lucru uşor.

— Dar nu e chiar atât de uşor cum crezi, îl previne Eddie. Nu te dezumfla dacă nu reuşeşti de la început.

Îi oferă câteva instrucţiuni elementare, îl asigură că o să pornească barca încet şi îl învaţă să lase cablul din mână când simte că se scufundă. El, Eddie, o să întoarcă imediat şi o să vină să-l ia.

— Ce înseamnă *când* simt că mă scufund? Vrei să spui *dacă* o să mă scufund, îl corectează Bob.

— Da, sigur, răspunde Eddie rânjind.

Schiurile i se par comode, ca nişte papuci de gumă. îi face semn din cap lui Eddie că e pregătit şi ridică odgonul din apă, scuturându-l ca pe hăţurile unui cal.

Eddie pune motorul în viteză, pupa se afundă, prora se înalţă şi barca face un salt înainte, încordând pe dată cablul de remorcă, măturându-l pe Bob de pe debarcader şi proiectându-l în apă. Se scufundă ca un pietroi, apoi, brusc, reapare la suprafaţă în picioare, schiurile alunecând pe pielea lacului şi iată că a reuşit, face schi nautic! Eddie întoarce capul, rânjeşte, ridică pumnul în sus şi chiuie. Ruthie bate din palme de bucurie, Emma fi urmăreşte şi până şi Jessica pare mulţumită. Când se îndepărtează de ţărm vâjâind, Bob ridică o mână de pe cablu şi le face semne triumfătoare celor de pe uscat. Trage odgonul spre el, se asigură că e puternic încordat, apoi îl relaxează, simte apa pălmuindu-i picioarele şi descoperă că-şi poate muta greutatea corpului de pe un picior pe celălalt şi că se poate mişca în stânga şi în dreapta bărcii. Gonesc înainte, drept spre mijlocul lacului, mai repede, tot mai repede şi Bob se simte exaltat. Hotărăşte s-o imite pe nepoata lui şi să străpungă siajul şi, o clipă mai târziu, apa îi izbeşte cu zgomot tălpile schiurilor, dar el rezistă, îşi îndoaie uşor picioarele de la genunchi, cu spinarea dreaptă, braţele bine întinse, şi iată-l călărind peste val, împins spre tribord, aproape paralel cu barca-i gonind odată cu ea. Ştie că rânjeşte ca un nebun, dar nu-i pasă. În clipa asta e mai fericit decât a fost vreodată de luni de zile încoace, mai

fericit decât îşi aminteşte să fi fost de ani încoace, prins într-o mişcare nesăbuită, în vârtejul vitezei, aproape fără control, concentrându-se cu putere doar asupra elementelor aflate în perpetuă mişcare – apa, barca, odgonul, schiurile, picioarele, spinarea şi braţele – creând şi menţinând o tensiune echilibrată între ele, o tensiune care-l împresoară ca un eter şi-l face să trăiască plenar. Curând au făcut înconjurul lacului şi trec acum din nou pe lângă debarcader. Bob o vede pe Sarah, înaltă în costumul ei alb de jogging, stând pe pontonul debarcaderului, şi în spatele ei pe Elaine, enormă şi greoaie în şortul roz şi tunica de femeie însărcinată, şezând la masa de picnic. Eddie încetineşte viteza, dar Bob îi face semn să meargă înainte, să mai facă un tur, aşa încât Eddie eliberează frâna şi, când trec pe lângă debarcader, Bob se apleacă pe dreapta, şi derapează pe valuri, lăsându-se proiectat în stânga bărcii, oscilând şi balansându-se tot mai aproape de debarcader. Schiurile îi sar peste apă, lunecând ca pe gheaţă, izbindu-se zgomotos de val, iar Eddie, privind în grabă peste umăr, vede pericolul, întoarce încet barca în direcţia ţărmului şi accelerează, pentru a încorda cablul şi a-l readuce pe Bob în spatele bărcii, îndepărtându-l de ponton. Dar e prea târziu. Bob înaintează acum cu capul drept spre debarcader. Sarah vede ce se întâmplă, ştie ce urmează să se petreacă, îşi duce mâna la gură şi se îndepărtează iute. de-a-ndărătelea, de pe platformă către siguranţa uscatului. Elaine se ridică în picioare, greoi dar rapid şi fuge spre lac.

— Dă-i drumu'! urlă Eddie. Dă drumu' blestematei de funii!

Bob vede ciocnirea pe care nu poate s-o evite, îşi vede trupul, ud şi aproape despuiat, strivit de pontonul de lemn şi, de-o dată, genunchii i se îndoaie, schiurile i se scufundă cu botul în apă şi brusc îşi simte picioarele libere, e sub apă, ţinându-se încă zdravăn de odgon, sfâşiat între valuri şi izbucnirile la suprafaţă, în timp ce Eddie zbiară:

— Dă-i drumu'! Dă-i drumu'! Dă-i drumu', dobitocule! Barca se îndepărtează duduind de debarcader, târându-l pe

Bob după ea, trântindu-l şi izbindu-l de apa tare ca piatra. Eddie, cu o mână pe cârmă, s-a ridicat în picioare şi gesticulează

Dementţial către Bob ca să-l facă să dea dramul cablului. Bob nu mai aude decât mugetul apei şi al bărcii, nu mai simte nimic al-teeva decât valurile zdrobindu-i trupul, de parcă ar fi izbit de o duzină de cizme în acelaşi timp. Se rostogoleşte pe o parte, încercând să scape de bufniturile apei. Mâinile par să-i fi îngheţat pe odgon şi nu-i poate da

drumul, nu-şi poate dezlipi propriile degete până când, în cele din urmă, Eddie opreşte motorul, barca încetineşte şi se leagănă pe loc, funia se încolăceşte şi se scufundă, iar Bob îi dă drumul, se rostogoleşte pe spate şi, cu braţele atârnânde, picioarele bălăbănindu-i-se, capul bâţâindu-i în timp ce valurile îi scaldă trupul, pluteşte ca un peşte mort, ca un crap mare şi alb.

Eddie întoarce barca şi se apropie încet de el.

— Idiot ticălos! îi strigă. De ce n-ai dat drumul la frânghie, băga-te-aş în mă-ta? Puteai să dai ortu' popii!

Bob încleştează marginea bărcii şi nu spune nimic, continuă doar să se cramponeze de ea.

— Nu ţi-e bine? întreabă Eddie.

Copiii sunt livizi la faţă şi Ruthie şi-a îndesat degetul mare în gură.

— De ce… de ce dracu'… n-ai închis… motorul?

— Nu puteam, dobitocule. Tu trebuia să dai drumul cablului, te aşteptam pe tine să-i dai drumu', de asta!

— Tu… ticălosule! Puteai să mă omori!

— Eu?! strigă Eddie, cu ochii ieşiţi din cap. Eu? Eu? Eu puteam să te omor?

— Am uitat… am uitat că trebuie să-i dau drumul. Nu mai puteam gândi. A fost prima dată. Puteai să mă omori, repetă Bob. Ajută-mă să urc în barcă, spune morocănos, înălţând o mână din apă. Eşti mârşav, Eddie. Fără glumă!

Eddie se întoarce cu spatele şi-i cere lui Jessica să tragă odgonul. Fetiţa se ridică în picioare, trage repede funia şi o ghemuieşte încolăcită în spatele băncilor. Eddie se apleacă, înşfacă o pernă de culoarea ruginii şi o aruncă în apă.

— Poftim, spune, călăreşte pe *asta* până la ţărm, tâmpitule. Eu aş fi putut să te omor! sforăie el dispreţuitor. Ar fi trebuit să merg înainte până când ţi-ar fi trăsnit prin dovleacul ăla imbecil să dai drumu' la funia aia, băga-o-aş în mă-sa. Dar probabil că mai întâi mi s-ar fi terminat benzina, dobitoc împuţit ce eşti! N-ai decât să te duci călare pe pernă până acasă.

Degajează frâna şi barca smântâneşte apa, se întoarce şi porneşte spre mal.

Bob o vede cum se micşorează, îşi vede fetele privind îndărăt speriate şi nedumerite şi, când valurile se potolesc, lopătează până la

pernă şi o înşfacă. Pe urmă, împingând-o în faţa lui, începe să dea din picioare şi îşi croieşte încet drum în direcţia debarcaderului, a terenului de picnic şi a familiei lui.

În noaptea când Elaine a intrat în chinurile facerii şi a născut, Bob se afla cu Marguerite la motelul Hundred Lakes. Era marţi 16 octombrie şi bebeluşul, un băiat care cântărea trei kilograme şi care a primit numele de Robert Raymond Dubois Jr. s-a născut cu trei săptămâni înainte de data aşteptată şi, în ciuda faptului că Elaine se umflase rapid în ultimele câteva săptămâni, nu a dat semne de sosire prematură, aşa încât, de luni de zile, Bob privea naşterea celui de-al treilea copil al său ca pe un eveniment plasat în viitorul îndepărtat, aproape ca pe un eveniment din viaţa altcuiva.

Pentru Elaine, desigur, bebeluşul era de pe acum un membru activ al familiei şi aşa a fost încă de la sfârşitul lunii mai, când l-a simţit pentru prima oară ciocănind cu picioruşele în pântecele ei. Dar se întâmplă deseori ca mamele şi taţii să privească naşterea unui copil ca având loc la date separate între ele prin luni, mai cu seamă când mai au un copil şi, aproape întotdeauna, când viaţa împreună a mamei şi a tatălui este una, iar vieţile lor personale sunt diferite şi disparate, ceea ce, în cazul lui Bob şi al lui Elaine, era un lucru din ce în ce mai adevărat, de când Bob o descoperise pe Marguerite Dill sau, mai precis, de când se produsese spargerea.

În acea seară, la opt şi un sfert, Bob i-a telefonat de la magazin lui Elaine ca s-o anunţe că va veni acasă mai târziu, pentru că iese la un pahar cu agentul de vânzări de la Budweiser. E o seară slabă pentru vânzările de la prăvălie, o seară de marţi, aşa încât o să poată închide ceva mai devreme. O să vină acasă înainte de miezul nopţii, o asigură el, în timp ce afară, în parcare, îl aşteaptă Marguerite în maşina ei, cu motorul ambalat, ferestrele deschise în răcoarea nopţii de toamnă, iar pe casetofonul de la bord cântă de zor Isaac Hayes.

Elaine protestează uşor, cu o voce firavă, dar, la urma ur-jnei, spre deosebire de majoritatea soţilor, Bob o anunţă când vine târziu acasă, şi i se întâmplă rareori să întârzie mai mult de o seară pe săptămână, şi-apoi nu are alţi prieteni şi, îşi spune ea, un bărbat are nevoie de prieteni, mai ales un om care a devenit ginguratic, aşa ca Bob. Du-te, îi spune, şi distracţie plăcută, de altfel ea oricum şi-a propus să se culce devreme, nu s-a simţit prea bine azi. Probabil că n-ar fi trebuit să facă toată curăţenia casei într-o singură zi. Elaine e

deja în pat, sau cel puţin pe pat, cu picioarele umflate ridicate pe o pernă, cu pântecele uriaş bombându-se în faţa ei, cu fermoarele pantalonilor burlăniţi deschise în părţi ca să nu-i mai strângă carnea groasă, moale. Lângă pat, pe scrin, televizorul Sony flecăreşte în spaniolă. L-a deschis exact în clipa când a sunat telefonul şi încă nu şi-a găsit programul de televiziune.

La nouă şi opt minute chicoteşte la remarcile şmechereşti ale lui Gary Coleman în *Diffrent Strokes* şi simte prima contracţie uşoară şi, deodată, devine serioasă pentru că o recunoaşte pe loc, nu o confundă nicio clipă cu o indigestie, sau cu arsuri sau cu închipuirile ei. Elaine îşi cunoaşte corpul, îi înţelege toate semnalele şi apoi a mai trecut de două ori prin aşa ceva, ultima oară destul de recent ca să fi putut păstra o amintire clară, fizică. Ştie imediat că în noaptea asta o să nască. Ridică receptorul telefonului de lângă pat, formează numărul magazinului de băuturi, rugându-se în gând ca soţul ei să nu fi plecat încă.

În magazin telefonul sună, cu pauze egale, de douăsprezece ori, apoi tace. Bob se şi găseşte la motelul Hundred Lakes, şi fumează marijuana pentru prima oară în viaţa lui. Ultima dată când a fost împreună cu Marguerite, i-a sugerat că ar fi mai relaxată dacă s-ar îmbăta, iar ea i-a propus să se ameţească împreună şi să-şi ia zborul odată. Se referea la marijuana? La iarbă?

— Sigur că da. De ce nu?

— Mă rog, da, de ce să nu fumăm puţină iarbă? N-are ce să-ţi strice, nu-i aşa?

Marguerite s-a arătat surprinsă că Bob nu încercase niciodată să fumeze iarbă, ba chiar a găsit că e drăguţ, cel puţin aşa a afirmat, şi i-a promis că data viitoare când se vor întâlni o să aducă două ţigări.

Acum, în obscuritatea camerei (obscuritate pe care ea o preferă, deşi el ar dori ca măcar o dată să lase luminile aprinse când sunt amândoi goi, dar încă nu ştie cum să-i propună acest lucru fără să-i apară uşor pervers), Marguerite aprinde o ţigară şi soarbe cu zgomot fumul în plămâni, apoi i-o pasează lui Bob.

El încearcă să o ţină degajat şi aproape că-i scapă dintre degete, dar se redresează imediat şi inhalează adânc fumul, îi place zgomotul leorpăit pe care-l scoate ea când trage fumul, îi place aroma, îi place felul în care gândurile i se fluidizează şi se lichefiază, îşi simte pielea friabilă şi urzicată, dar tot ce se ascunde sub pielea lui e dens, moale şi

cald. Ca terciul de ovăz, îşi spune Bob. Râde şi-i comunică şi lui Marguerite ce anume îi evocă.

— Mai curând crupe de ovăz, îşi dă ea cu părerea. Cu sos.

— Clătite cu sirop de arţar, sugerează Bob.

— Nu, mai curând găluşte. Eu mă simt ca o găluşcă, spune ea.

— Ah, exclamă Bob. Acum am găsit: conservă din carne de vită cu varză.

Marguerite râde prelungit, sau lui i se pare un râs prelungit.

— Măduvioare de porc, decide ea.

— Budincă de Yorkshire, asta-i!

— Aiurea! Orez cu mazăre.

— Iahnie de fasole… cu melasă şi porc sărat.

— Piure de biscuiţi. Pariez că n-ai gustat niciodată piure de biscuiţi. Trebuie să-ţi prepar eu o dată. Cu sos roşu.

— Homar fiert!

Bob îi declară că el se simte ca un homar fiert, roşu şi tare pe dinafară, dulce şi cărnos pe dinăuntru.

— Hmmm! face el plescăind din buze. Nimic nu-i mai gustos decât carnea dulce, albă, de homar suptă dintre cleştii tari, roşii şi muiată în unt topit.

Rămân tăcuţi câteva clipe, apoi mâinile li se ating şi se întind, unul peste celălalt, suprapunând gură, sâni, pântece, pulpe şi picioare pe gură, sâni, pântece, pulpe şi picioare, iar el o pătrunde repede şi uşor.

La nouă şi treizeci şi cinci lui Elaine i se rupe apa. „Prea devreme, îşi spune ea. Prea curând. Asta o să fie o naştere rapidă, nu ca celelalte", şi contracţiile, care apar acum la cinci minute, sunt grele şi profunde, de parcă uterul i-ar fi un pumn uriaş care se deschide şi se închide. Durerea e rece, nu fierbinte, şi vine în valuri, dar nu-i la fel de ascuţită ca la celelalte naşteri, cel puţin nu atât de puternică pe cât îşi aminteşte ea. Dar fetele s-au născut cu greutate mare, iar Emma a venit cu zece zile mai târziu decât o aştepta, pe când pruncul ăsta o să fie prematur şi, probabil, mic. „Altă fată! îşi spune Elaine. Oh, Iisuse, să nu fie iar fată, deşi e mai uşor dacă e fată. Mai uşor şi mai drăguţ. Dar nu şi pentru Bob. Unde dracu-i Bob? Păcătosul! Of, Bob, păcătosule, unde dracu' eşti?" Geme, se întoarce spre telefon şi forţează numărul prietenei ei, Ellen Skeeter care, slavă Domnului, răspunde imediat.

Bob şi Marguerite fac duş împreună şi, pentru prima oară, gob îi

vede trupul gol, lung, cafeniu închis şi lucios, ca lemnul de santal şlefuit. Îi săpunește spatele şi fesele, cu o mână îi freacă umerii şi gâtul şi cu cealaltă interiorul pulpelor şi când ea se curbează în spate ca un arc bine încordat şi îşi desface coapsele, el îşi vâră, dindărăt, mâna în ea, un deget, apoi două, apoi trei, iar ea gâfâie, se înclină în faţă, îşi reazemă greutatea de peretele de faianţă al duşului, lasă apa caldă să-i şiroiască pe spatele săpunit, să-i gâlgâie între fese şi să se scurgă şuvoi pe braţul lui ţeapăn, care o pistonează. împingându-şi rundul spre el, îi conduce degetele şi le vâră tot mai adânc în trup, până ce sexul ei suge la mâna lui, ba lipindu-se de ea şi înhăţând-o, ba dându-i drumul, pe urmă lipindu-se şi înhăţând-o iar, din ce în ce mai adânc, apoi rotindu-i degetele groase înăuntrul ei, trăgându-le afară şi împingându-le înăuntru, învârtindu-şi popoul în cercuri ude; curând începe să scoată gemete joase şi regulate şi, bâjbâind cu o mână la spate în căutarea membrului lui, îl găseşte, îşi smulge degetele din vagin şi îi îndeasă în schimb membrul, iar el o apucă de şoldurile trepidante şi o călăreşte, o călăreşte, o călăreşte, în timp ce apa le stropeşte cald obrajii, umerii, piepturile şi burţile.

La ora zece şi optsprezece minute, când Elaine ajunge la sala de urgenţă a spitalului Winter Haven unde e primită de medic, examinată în grabă şi expediată pe dată la sala de naşteri, travaliul este avansat şi colul uterin e atât de dilatat încât doctorul, un Mississippian deşirat, ciufulit, cu ochi roşii, pe nume Tucker Beacham, escortează personal brancarda spre secţia de obstetrică, temându-se ca nu cumva bebeluşul să se nască în hol. Ellen Skeeter, speriată şi surescitată, vine în spatele celor doi, strigându-i prietenei ei:

— Fii liniştită, scumpo, o să am grijă de copiii tăi. Îndată ce te văd în pat, scumpo, sun acasă şi-i spun lui Ronnie să stea la tine în noaptea asta. Ronnie o să aibă grijă de copii până se întoarce Bob, scumpa mea, şi o să-l informeze el, aşa că nu te îngrijora.

În parcarea de lângă magazin, Bob o sărută pe Marguerite uşor pe buze, îi declară că o iubeşte mai mult pe zi ce trece şi coboară din maşina ei.

— Aşteaptă o clipă, îi cere când închide portiera. Aşteaptă până mă asigur că pot să pornesc maşina.

Urcă în maşina lui, ambalează motorul şi încearcă un mar-şarier. Maşina hârâie, dar funcţionează.

— Okay, e în ordine! îi strigă fericit. Nu mai am nevoie de tine

pentru nimic. Pentru nimic! repetă râzând.

Ea zâmbeşte scoţându-şi capul pe fereastra deschisă şi îşi ţuguie buzele.

— Ba o să ai foarte curând nevoie de mine, iubitule. Aşteaptă şi-ai să vezi.

După care porneşte.

Cu gesturi lente, Bob îşi scoate o ţigară şi o aprinde, inhalând fumul aşa cum inhalase marijuana, căutând parcă să-l aspire până-n toate cutele plămânilor. Marijuana e grozavă, îşi declară singur. Deschide aparatul de radio şi răsuceşte butonul până când găseşte un post cu muzică western şi country şi, câteva secunde, îi ascultă pe Kenny Rogers şi pe Dottie West cântând: „Nu te îndrăgosti de un visător".

Îi întrerupe abrupt şi deschide casetofonul, derulând banda până când dă de vocea răguşită, insinuantă, a lui Barry White. După care dă maşina îndărăt şi, lent, lin, emanând sex prin toţi porii ca şi vocea bătrânului Barry, Bob Dubois iese în şosea, virează la stânga şi se îndreaptă spre casă.

La unsprezece şi douăsprezece minute se naşte fiul lui Bob, micuţ, brânzos şi albăstrui şi, pentru că e pentru prima dată când Elaine îşi vede un copil nou-născut – la Ruthie şi la Emma travaliul o epuizase până-ntr-atât şi durerile fuseseră atât de atroce încât după naştere ceruse să fie adormită – are impresia că pruncul e mort şi începe să plângă nebuneşte.

Doctorul Beacham rânjeşte pe sub mască:

— Aveţi un băiat, doamnă Dubois, o anunţă el, dând copilul infirmierei. Şi acum, urmează medicul lovind-o uşor cu palmele pe pântecele încă balonat, să vedem dacă şi restul poate fi evacuat la fel de uşor ca şi fătul.

— E bine? întreabă Elaine cu o voce plângăreaţă. E viu?

— Bineînţeles. De îndată ce e curăţat vi-l dăm. Acum, haideţi să mai facem un ultim efort, îi cere el cu blândeţe.

— Deci e băiat, stăruie Elaine. Şi trăieşte!

Vrea să-l vadă, să-l ţină la sân, să-l examineze, să-i cerceteze gura, nasul şi ochii, degeţelele de la mâini şi de la picioare, penisul, oh, mai ales penisul! E lucrul cel mai curios care i s-a întâmplat vreodată – ca un trup bărbătesc, un trup cu un penis, să răsară dintr-un corp de femeie. Pare ceva de necrezut, aproape un nonsens, într-o lume

raţională, femelele ar trebui să nască şi masculii să nască masculi. Cum poate să se petreacă un miracol atât de caraghios?

Face cum i se cere şi îşi împinge abdomenul în jos şi, când i se extrage placenta, simte o minunată uşurare a măruntaielor şi aproape că râde cu glas tare. Pe urmă îşi întinde braţele spre infirmiera care-i aşază bebeluşul pe stomac, cu feţişoara roşie întoarsă spre faţa ei şi, deodată, Elaine plânge pentru fătul ăsta Orb şi umed, acest dulce haos care zace inert ca pământul pe stomacul ei, pentru această inocenţă incredibilă, înspăimântătoare, dumnezeiască.

La unsprezece şi treizeci de minute Bob intră în curte, parchează maşina, coboară din ea şi păşeşte încet, sub clarul de lună, pe fâşia de iarbă periată de brumă dintre alee şi rulota lui. Îşi trage în sus pantalonii, descuie uşa şi intră, apoi se opreşte sideral în prag când îl vede pe Ronnie Skeeter lăbărţat pe canapea, cu televizorul Sony pâlpâind pe măsuţa de cafea din faţa lui. Trupul mătăhălos al lui Ronnie ocupă aproape întreaga canapea. Deşi *e o* seară răcoroasă şi Ronnie e îmbrăcat doar într-un maiou şi un şort cadrilat, ca de obicei şiroiesc pe el broboanele de sudoare. Stă tolănit în centrul canapelei, cu picioarele în jos, braţele cărnoase i se reazemă întinse pe spetează, şi burdihanul enorm, îmbuibat de bere, ca un sac greu burduşit cu făină, se bombează în faţa lui şi coboară lin spre crăcăna strâmtă a şortului, din care ies două picioare imense, roşii, ca nişte stâlpi de barieră.

Când îl vede pe Bob intrând, îşi înalţă privirea radios:

— Bună, Bob! Elaine nu-i aici. A…

— Ce se întâmplă? îl întrerupe Bob presimţind un dezastru. Unde-s copiii?

— A, copiii sunt bine. Dorm buştean.

O dată transmis mesajul, Ronnie îşi întoarce privirea la televizor, unde-l urmăreşte pe Johnny Garson, îşi scarpină cu palma desişul de păr blond tuns scurt, apoi îl mângâie afectuos, ca pe un animal de casă.

— Unde-i Elaine? Ce s-a întâmplat?

Ronnie îşi întoarce iar privirea spre el, încet, în silă. E greu să-l urmăreşti pe Johnny Carson când eşti mereu întrerupt. Pierzi o mulţime de bancuri, pentru că nu ştii exact cine e invitatul lui sau care a fost ultima poantă a lui Johnny ori a lui Ed. Ronnie îi comunică lui Bob că soţia lui, Ellen, a dus-o pe soţia lui Bob, Elaine, la spital.

— La spital?! Pentru ce?

— Mă rog, Bob, dac-ar fi să-mi dau cu părerea, aş spune că i-a venit sorocul.

— Oh, Iisuse! Oh, Iisuse! Iisuse Hristoase! Când, Ronnie? Când a plecat?

— De vreo două ceasuri. Hei, ascultă, sper că n-ai nimic împotrivă că ţi-am băut vreo două beri? N-am vrut să las copiii singuri ca să mă duc să-mi iau de acasă.

— Nu, nu, foarte bine, foarte bine.

Bob deschide uşa ca să iasă, apoi se întoarce brusc.

— Zici c-a plecat la spital?

Ronnie răspunde fără să-şi dezlipească ochii de pe ecranul televizorului:

— Da. Acum două ceasuri.

— Singură?

Bob simte cum i se scurge sângele din trup. Faţa îi este ţeapănă şi albă ca o mască de ghips întărită, iar mâinile îi tremură. „Singură? Ah, nu singură! Te rog, Doamne, fă să nu fi fost singură! Ah, Dumnezeule mare, ce lucru îngrozitor! Biata femeie! Singură!”

— Nu, a dus-o Ellen cu maşina. A încercat să te sune pe tine, Elaine a încercat. Dar se vede că nu erai acolo.

— Da, într-adevăr. Eram cu un prieten. De la lucru. Am băut vreo două beri. Ştii.

— Da. Mă rog, e la spital. Bob dă să plece din nou.

— La ce spital? La Winter Haven?

— Da, ăsta-i cel mai apropiat. Ăla unde te-ai dus şi tu când te-au tăiat negrii.

Ronnie se apleacă în faţă, gemând din pricina efortului, şi ajustează sunetul televizorului. Fruntea lui iată e leoarcă de sudoare.

— Ar trebui… continuă el, să-ţi iei o telecomandă. Eu am una şi e mişto.

— Ah, Iisuse, dac-o fi născut de-acum!? Ar fi mai bine să telefonez la spital. Nu?

— Fă cum crezi.

Asta n-o să schimbe cu nimic lucrurile, îşi spune Bob. Ce s-a întâmplat s-a întâmplat. Dacă a născut, telefonul lui n-o să ajute cu nimic; şi dacă nu a născut încă, se găseşte, probabil, într-o cameră fără telefon.

— Nu, mai bine mă duc acolo. Dacă sună, Ronnie, sau dacă telefonează nevastă-ta, spune-le că sunt în drum spre spital. Okay?

— Sigur că da. Hei, s-ar putea să mai deschid vreo două beri, dacă n-ai nimic împotrivă.

— Sigur, sigur că da, serveşte-te. Ia câte vrei. Şi-ţi mulţu – se că ai grijă de copii. Te sun de la spital de îndată ce aflu care-i situaţia.

— Cum vrei, răspunde Ronnie ridicându-se cu efort de pe ca-napea, cu ochii aţintiţi pe frigider. Eu o să trag un pui de somn aici pe canapea, până ce vii înapoi. Nu trebuie să mă duc la serviciu până mâine după-amiază. Vineri seara e seară de vârf, după ce se închid cinematografele şi alealalte, aşa că stau târziu şi a doua zi nu mă duc până după-masă.

Bob nici nu-l aude. A şi ieşit pe uşă şi aleargă la maşină, în timp ce aleargă, îşi loveşte coapsele cu pumnii şi se înjură singur printre dinţii încleştaţi. Dacă ar putea să-şi tragă singur o bătaie, ar face-o. Dac-ar putea să se pălmuiască, să-şi tragă una în stomac, să se trântească la pământ şi să se calce în picioare, să-şi ardă un ghiont în rinichi, să-şi frângă coastele, ar face-o. Dar nu poate. Elaine are nevoie de el, aşa că încă nu se poate pedepsi. Dar o s-o facă, zău aşa, o s-o facă!

Bob împinge uşa şi intră în salonul aproape întunecat, păşeşte cu grijă pe lângă celelalte paturi, două dintre ele ocupate de femei care dorm, al treilea liber, până la patul din capăt unde, aşa cum i-a spus doctorul Beacham, se găseşte Elaine, îmbrăcată toată în alb, ca un înger, sau măcar ca o sfântă, acoperită cu un cearşaf şi purtând o cămaşă de pânză, palidă la faţă şi relaxată, cu părul umed legat la spate cu una din baretele de plastic alb ale lui Ruthie. Zace rezemată de perne, cufundată într-un somn senin.

Oprindu-se lângă pat, Bob îşi contemplă soţia, îşi plimbă privirea de-a lungul trupului ei, acolo unde fusese adăpostit fătul, şi apoi de-a lungul picioarelor. Braţul stâng îi atârnă în jos, arătând parcă spre podea, iar încheietura subţire a mâinii, încercuită de o panglică de plastic alb, de care atârnă ecusonul cu numele, îi evocă încheietura mâinii unui copil şi, în această clipă, îi revelează lui Bob totul, încheietura fragilă a mâinii îl poartă prin lungax trista, răscolitoarea poveste a tăriei ei, a răbdării, a încrederii ei. îi arată ce a ţinut la distanţă de el vreme de luni, poate că de ani. Pur şi simplu îi vorbeşte despre bunătatea acestei femei.

Gândurile şi sentimentele lui încâlcite se clarifică subit şi se

defalcă şi, fulgerător, îşi dă seama că *asta* e ceea ce iubeşte la ea. Şi tocmai acest lucru şi l-a negat, l-a îndepărtat de el, astfel încât să-şi poată spune că nu o mai iubeşte, astfel încât să poată încerca să iubească altă femeie, o femeie care, probabil, nu e bună sau, cel puţin, o femeie a cărei bunătate el nu o poate sesiza, aşa cum sesizează acum bunătatea lui Elaine doar uitându-se la încheietura mâinii ei.

Îl inundă ruşinea şi, brusc, se simte înfrigurat. Ştie, în acest scurt moment, ce a comis şi această cunoaştere îl face să se simtă nud. Pentru a-şi putea păstra libertatea de opţiune, un om s-a împiedicat singur să-şi iubească soţia. Ceea ce e un păcat cumplit. Este genul de păcat mai rău decât o crimă, pe care Satan îl îndrăgeşte mai mult decât pe o crimă, deoarece creşte din plămada omului şi generează şi mai mult păcat. Din pricina naturii păcatului său, lui Bob i-a fost cu neputinţă să vadă bunătate în Marguerite sau în Doris, sau în orice altă femeie pe care i-ar fi plăcut s-o iubească. Şi totuşi, până acum, pentru a-şi menţine libertatea de opţiune, a dorit, ba chiar a ţinut din răsputeri să facă un târg cu anii care i-au fost necesari ca s-o piardă din vedere pe Elaine, toţi aceşti ani în care a trăit cu ea zi de zi, mâncând, lucrând, dormind noapte de noapte cu ea, anotimp după anotimp, până când a devenit invizibilă pentru el, până când nici nu a mai ştiut cum arată, până când glasul ei i-a devenit atât de familiar şi de pierdut pentru ureche ca şi propriul lui glas, până când, dacă dorea să o vadă, să vadă într-adevăr cine este această femeie, nu putea decât să se uite exact în centrul ochilor ei şi acolo să vadă exact centrul propriilor lui ochi privind îndărăt la el, conştient că încă nu a văzut-o – până când, în sfârşit, acum, după ani şi ani de zile şi după tot ce i-a făcut în noaptea asta, sau poate că numai din pricina a ce i-a făcut în noaptea asta, Bob reuşeşte, când Satan nu trage cu ochiul, să se uite la încheietura gingaşă a mâinii ei şi să vadă, în cele din urmă, bunătatea acestei femei, care este tocmai lucrul, singurul lucru, pe care un bărbat îl poate iubi sincer, nesfârşit, pătimaş.

Pleoapele îi flutură şi ea deschide ochii:

— Bună, iubitule!

Bob nu e în stare să vorbească. O mângâie pe umăr, apoi se apleacă şi-i sărută uşor buzele.

Ea îşi plimbă vârfurile degetelor pe obrajii lui şi-i şopteşte:

— E băiat, Bob, e băiat.

El încuviinţează din cap. Ştie, ştie.

— L-ai văzut? E drăgălaş.

Bob clatină din cap, se trage în jos şi îşi lasă capul pe pieptul ei.

Elaine îşi trece degetele cu tandreţe prin părul lui.

— Îmi… pare rău, şopteşte el cu o voce înăbuşită… îmi… pare rău că nu am putut… să te ajut.

Ea zâmbeşte şi-l asigură că ştie că-i pare rău, dar să nu se simtă vinovat, pruncul a venit repede şi devreme.

— A fost într-adevăr uşor, îl asigură ea. Nu ca la fete. Aproape că l-am născut pe drum, în maşină. Biata Ellen credea că va trebui să mă moşească ea.

Elaine râde, şi râde şi Bob puţin.

Se ridică în picioare şi îşi trece pumnii peste faţă, ca un copil, după care îşi zâmbesc unul altuia.

— Băiat, da?

— Ihm, face ea mândră.

— Bob junior?

— Bob junior.

— Phiiilunfiu.

— Care o să crească şi o să fie leit tăticul lui.

— Nu, răspunde Bob şi o umbră îi întunecă faţa.

— Haide, haide, iubitule, fii fericit!

— Sunt. Sunt. Numai că… nu, sunt fericit cu adevărat. Un f în!

Elaine îl anunţă că îşi poate vedea fiul mâine dimineaţă, când sora îl aduce devreme la alăptat şi, dacă Bob o să-şi pună o mască, va putea să-l privească şi chiar să-l ţină în braţe. Pe urmă îl întreabă de fetiţe.

Ellen Skeeter s-a întors în Oleander Park ca să stea cu fetele, îi comunică el, şi a spus că o să rămână toată noaptea la ei şi o s-o pregătească dimineaţa pe Ruthie pentru şcoală, dacă vrea el, Bob, şi el vrea, fiindcă şi-a propus să doarmă în noaptea asta în sala de aşteptare.

— Mulţumesc lui Dumnezeu pentru Ellen şi pentru Ronnie, spune Bob.

Elaine surâde şi îi cere să se ducă acasă şi să se odihnească, urmând să revină dimineaţa devreme.

— O să ai mult de furcă în zilele următoare, adaugă ea. Eu sunt în vacanţă, cu micul Bob, dar tu şi fetele va trebui să aveţi grijă de toate, ştii.

Bob înţelege. Are dreptate. Ea are întotdeauna dreptate. Va avea multe de făcut în zilele următoare. O sărută uşor, îi mângâie tandru încheietura mâinii şi iese de-a-ndărătelea din salon.

A doua zi, spre sfârşitul după-amiezii, bătrânul George Dill zăreşte maşina fiicei lui desprinzându-se din coloana traficului şi parcând în spatele prăvăliei de băuturi, îndărătul tomberonului, şi îşi târşâie paşii, cât de repede poate, spre uşa din faţă, îi face semn de noapte bună lui Bob şi dă să iasă.

— Hei, George! strigă Bob de la maşina de calculat. Marguerite nu vine înăuntru?

— Nu, dom Bob, mi-o zis az dimineaţă că diseară e tare grăbită aşa că să fiu gata când vine.

Bătrânul dă din cap cu emfază, punându-se parcă de acord cu el însuşi, şi şapca îi lunecă pe capul chel, căzându-i peste ochi.

— Zău? se miră Bob.

Azi-dimineaţă n-a văzut-o. El a fost la spital să-şi admire fiul şi să-l înregistreze, şi a ajuns la magazin mai târziu ca de obicei; Marguerite îşi adusese deja tatăl şi plecase la clinică. Aşa încât nu-i putuse spune, după cum plănuise, că nu se vor mai putea întâlni.

Bob iese de după tejghea şi se uită pe fereastra laterală, la maşina ei. Nu poate desluşi bine cine e înăuntru, deşi e limpede că se mai găseşte cineva în afară de Marguerite. Evident, un bărbat. Pe scaunul de lângă şofer. Un negru.

— George, spune-i te rog lui Marguerite că trebuie numaidecât să vorbesc cu ea. Spune-i că-i important. N-o reţin decât un minut.

Se întoarce la maşina de calculat şi începe să totalizeze încasările zilei.

Câteva secunde mai târziu, Marguerite apare la uşă şi îşi vâră capul înăuntru. E îmbrăcată în uniforma de infirmieră, arată obosită şi puţin tulburată.

— Nu putem sta de vorbă acum, dragule. Trebuie să fug. Vorbim mai târziu, da?

— Nu. Acum trebuie să vorbim. Marguerite nu înţelege.

— Intră şi închide uşa.

— Doar un minut!

— Da. Doar un minut.

Intră în prăvălie şi închide uşa în urma ei, apoi se apropie cu grijă de tejghea.

— S-a întâmplat ceva rău?

— Nu, nimic rău. Dar… Elaine a născut noaptea trecută. Copilul nostru. E băiat.

Pe faţa lui Marguerite se aprinde o scânteie de zâmbet, care se stinge pe dată lăsând locul unei expresii serioase.

— Asta-i frumos, Bob. Un băiat. Şi Elaine e bine?

— Da, e bine, bine. Dar… ascultă-mă, a născut când eu… eu eram cu tine, aseară. Am ajuns acasă şi… înţelegi.

— O!

Bob se uită în jos la tastele maşinii de calculat şi începe să le lovească nervos cu vârfurile degetelor, de parcă ar încerca să dactilografieze un mesaj.

— Nu puteai şti că o să nască, dragule. Lucrurile astea se întâmplă de la sine. Şi copilul nu ştie şi nici nu-i pasă de ce făcea tăticul lui când s-a născut el, răspunde Marguerite cu un zâmbet slab.

— Da, bine, ştiu. Dar chiar şi aşa… desigur că m-am gândit mult în noaptea asta… şi azi-dimineaţă. M-am gândit mult la întorsătura pe care au luat-o lucrurile pentru mine.

— Aha!

Marguerite îşi încrucişează mâinile la piept şi face un pas îndărăt.

— Ei bine, urmează Bob, am luat hotărârea să nu ne mai întâlnim, Marguerite.

Gata. A spus-o! Se uită plin de speranţă în ochii ei, dar îi vede mijiţi şi înăspriţi.

Marguerite înghite cu dificultate, după care vorbeşte cu o voce seacă, înaltă:

— Te simţi vinovat, asta-i tot. Cu copilul nou-născut şi cu toate celelalte. Şi pentru că n-ai fost acasă aseară, că erai cu mine şi aşa mai departe…

— Da, desigur că mă simt vinovat! îi curmă el vorba. Şi aşa trebuie să mă şi simt, pentru numele lui Dumnezeu. Vinovăţia e importantă, ştii. Te avertizează când ai făcut ceva rău. Şi ce-am făcut eu în ultima vreme e rău. Rău!

— Ba nu, nu-i aşa. Te face să te simţi vinovat în sufletul tău, mai ales acum, că s-a născut copilul. Dar asta nu înseamnă că e ceva rău, Bob. E un lucru care trebuie discutat. Nu-l putem expedia cu una cu două.

t – Nu, o contrazice el, clătinând din cap. Nu e nimic de discutat.

Ca şi cum nu l-ar fi auzit, ea se luminează vag şi îi spune:

— Da, trebuie să stăm de vorbă, dragule, asta-i tot. Poate c-ar trebui să facem o pauză, poate c-ar trebui ca o bucată de vreme să te ocupi de soţia şi de copiii tăi şi, un timp, să nu te mai gândeşti la mine. Un timp să nu te mai gândeşti la nimic. După aceea o să mai stăm de vorbă.

— Ascultă-mă, nu se poate.

Ea se uită fix în ochii lui albaştri.

— Pur şi simplu nu ştii ce fel de femeie sunt eu, nu-i aşa?

— Mă rog…

— Şi bănuiesc că nici eu nu ştiu ce fel de bărbat eşti tu. Îşi întinde mâna dreaptă spre el şi ochii i se umplu de lacrimi, dar clipeşte iute ca să le camufleze şi îşi retrage mâna.

— Trebuie să fug, îi spune. Diseară mă întorc la lucru. Se răsuceşte cu o mişcare bruscă şi dă să plece.

— Marguerite!

Se opreşte, dar nu întoarce capul.

— Ce vrei?

— Nimic. Du-te.

Iese pe dată, trăgând uşa după ea. El rămâne la maşina de calculat, privind în urmă-i şi, când automobilul ei trece prin dreptul ferestrei, vede bărbatul de pe scaunul de lângă şofer, îl vede clar. E un tânăr, ghemuit în scaun, cu faţa întoarsă din direcţia lui Bob înspre Marguerite, care priveşte drept înainte. Omul, care şi-a scos braţul pe fereastra deschisă, poartă o cămaşă albastru pal, cu desene geometrice care se întretaie pe mâneca umflată de vânt. Bob vede că părul îi este împletit în cosiţe subţiri, care pornesc din faţă spre spate, de la frunte la ceafă, nişte sfericele drepte, strânse, perfect paralele, dispuse pe pielea maronie a ţestei, ca nişte tigheluri negre. E puştiul! Spice de Grâu!

„Dumnezeule, îşi spune Bob, îl cunoaşte, l-a cunoscut tot timpul şi acum l-a adus aici. Nu-i de mirare că se grăbea atâta şi n-a vrut să intre în prăvălie. Precis ştie că e acelaşi puşti care a încercat să jefuiască magazinul.

Nu, nu se poate să ştie, hotărăşte el. N-avea cum să ştie. E doar o oribilă coincidenţă. Probabil că s-a oferit să-l ducă pe puşti acasă cu maşina sau ceva de genul ăsta, ei se cunosc toţi între ei şi, pur şi simplu

îl duce acasă cu maşina.

Dar nu ştie că puştiul e un criminal, un hoţ. Nu se poate să ştie. Altminteri nu l-ar duce cu maşina acasă. Marguerite e în pericol, dar nu ştie".

Bob a şi scos pistolul de calibrul 38 de sub maşina de calculat şi aleargă cu ochi turbaţi spre uşă, ţinând în mână cheile maşinii.

La ora asta şoseaua e împânzită de automobile, dar şerpuind pe străduţele înguste şi ocolind pieţele cu semafoare, Bob reuşeşte să nu scape din ochi Dusterul roşu al lui Marguerite, din momentul în care a ajuns-o din urmă la Eagle Lake, la câteva mile sud de Winter Haven. Lasă ca între ei să fie mereu alte trei maşini» virează la stânga pe Şoseaua 655 la nord, trecând pe lângă centrul comercial din Winter Haven şi îndreptându-se spre Aubumdale. N-a fost niciodată la ea acasă-şi nu cunoaşte orăşelul, aşa încât e atent să n-o piardă din ochi. În acelaşi timp, menţinând constant două şi chiar trei maşini între ei, are grijă să nu fie văzut de ea.

În mintea lui clocoteşte un torent de gânduri şi de emoţii subit fluidizate, un şuvoi curgător, ţâşnitor, rece ca gheaţa, în care se dizolvă şi se amestecă teama pentru siguranţa ei, mânia pentru că l-a trădat, dezgustul de sine însuşi, nevoia de a-şi atrage aprobarea lui Eddie, furia faţă de băiatul care i-a cerut partenerului său să-l omoare cu o puşcă, şi o straniu de impersonală şi de generalizată dorinţă de a săvârşi un act de răzbunare justificat. Dacă l-ai întreba ce ofensă anume sau ce delict doreşte să răzbune, n-ar fi în stare să răspundă, dar chiar şi aşa dorinţa există, puternică, implacabilă, justiţiară şi crudă. O să-l împuşte pe băiatul ăsta cu tunsoare aiuristică, şi o s-o facă în faţa lui Marguerite Dill. Şi în faţa tatălui ei. Pur şi simplu o să intre, o să-şi scoată pistolul de la brâu şi o să tragă drept în pieptul băiatului. Pe urmă o să se răsucească pe călcâie şi o să iasă, poate că o să cheme poliţia şi o să le spună că l-a prins pe individul care a încercat să jefuiască astă-vară magazinul, poate că o să-l sune pe Eddie şi o să-l anunţe, poate că o s-o sune pe Elaine şi o să-i povestească ei. Sau poate că n-o să facă nimic din toate astea, ci o să se întoarcă la prăvălie, o să ţină deschis până la nouă şi după aceea o să se ducă acasă să-şi vadă fetele, pe urmă la spital să-şi viziteze soţia şi fiul – n-are nicio importanţă ce o să facă după aceea, din moment ce va fi acţionat, din moment ce va fi săvârşit singurul lucru care trebuie săvârşit acum, mai mult decât orice altceva, şi anume să-şi descarce revolverul în pieptul

băiatului negru, în auzul lui Marguerite. Această cunoaştere se înstăpâneşte în inima lui, bine implântată şi consolidată, ca un bloc de oţel, un lingou de voinţă în jurul căruia au gravitat, s-au organizat şi s-au ordonat tot restul trupului şi spiritului său, tot timpul pe care-l mai are de trăit şi tot timpul pe care l-a trăit până acum. Absoluta claritate a acestei voinţe o face irezistibilă pentru el, şi acum când s-a angajat, când s-a obligat s-o satisfacă, nu mai poate da înapoi. Acum e purtat de vânt, într-un soi de cădere liberă, un fir cu plumb care se înfige frenetic în însuşi miezul vieţii lui.

Când intră în orăşelul Aubumdale, traficul se mai subţiază; se hurducă peste şinele de cale ferată care traversează centrul târgului, trece pe lângă şirurile de magazii de citrice şi iese la periferie unde, de-a lungul unor străduţe înguste, se înşiră căsuţe ponosite, cu prispe scunde; un loc cu trotuare prăfuite, învălmăşeală pe străzi, curţi nepavate, pini şi roşcovi ciopârţiţi, uscăţivi şi cu o mină obosită, un loc unde toţi oamenii, fie aşezaţi pe prispe fie venind cu maşinile acasă, sunt negri.

Pe neaşteptate, Marguerite o ia la stânga şi, chiar în clipa în care maşina dintre Dusterul ei şi breakul lui Bob ajunge la intersecţie, semaforul se face roşu şi Bob trebuie să oprească, îşi scoate capul pe fereastră, îşi lungeşte gâtul şi o vede ajungând la capătul intersecţiei, traversând-o şi conducând înainte. Pe urmă, la mijlocul străzii, maşina se opreşte în faţa unei căsuţe de cărămidă, cu tende la ferestre. Bob îşi scoate cămaşa afară din pantaloni ca să acopere pistolul din cingătoare şi, când lumina se face verde, virează la stânga.

Când ajunge la aleea unde Marguerite şi-a parcat maşina, puştiul s-a făcut nevăzut. Marguerite stă pe trepte şi descuie uşa şi, în spatele ei, bătrânul George strânge la piept o pungă mare de băcănie. Bob se uită în lungul trotuarului pe care se găseşte casa lui Marguerite şi-l zăreşte pe puşti alergând, la câteva case mai încolo, încetinind viteza în faţa ei, Bob întoarce capul la dreapta şi surprinde o licărire în privirea ei uimită. Pe urmă trece de ea şi accelerează. Femeia priveşte după el, îşi duce mâna streaşină la ochi ca să-i ferească de strălucirea galbenă, prăfoasă, a soarelui în asfinţit, pe urmă, clătinând din cap ca şi cum nu-şi poate crede ochilor, intră în casă.

La colţ, Bob îl ajunge din urmă pe puşti care, când maşina opreşte în faţa lui, întoarce capul şi, pentru prima oară, Bob îi vede faţa de aproape şi da, e aceeaşi faţă, e Spice de Grâu, numai că-i mai

vârstnic decât îşi închipuise el, trecut de douăzeci de ani, poate chiar aproape de treizeci, sau cel puţin acum, pe stradă, arată mai vârstnic decât în depozitul unde se chircise în urmă cu trei luni. Dar-Bob ştie că e una şi aceeaşi persoană. Nu-i chip să se înşele, îi recunoaşte, firește, părul, dar şi culoarea pielii, pomeţii înalţi şi ochii aproape orientali, gura mare, răsfrântă, bărbia teşită şi felul în care poartă cămaşa descheiată, expunându-şi pieptul tuciuriu, fără păr, şi coastele; îi recunoaşte mersul săltăreţ. Da, cunoaşte această persoană. Imaginea omului ăsta i s-a gravat în memorie, şi l-ar fi putut recunoaşte oricând, pe loc, fără putinţă de tăgadă.

Bob se apleacă pe fereastra dinspre locul de lângă şofer şi strigă:

— Hei! Tu! Vin-aici!

Se pipăie pe sub cămaşă şi apucă patul pistolului.

Spice de Grâu se apleacă şi se uită în maşină, vede faţa contorsionată de furie a lui Bob şi o ia la fugă. Aleargă pe trotuar, trece de o piaţă şi de un restaurant Kentucky Fried Chicken şi dă buzna într-un bar de pe partea dreaptă.

Băgând maşina în viteză, Bob se avântă în mijlocul traficului, apoi opreşte brusc în faţa aceluiaşi bar. Câţiva trecători de pe trotuar stau locului miraţi şi se uită la albul care sare din mă-şnră şi se năpusteşte pe uşa barului.

Înăuntru, Bob e izbit de întuneric şi nu poate desluşi decât o tejghea lungă în dreapta, siluete omeneşti sprijinite de ea şi, de cealaltă parte, un şir de separeuri înguste. În fund e adunată o mică gloată şi, de undeva din spate, behăitul unui televizor se interferează cu larma groasă a vocilor bărbăteşti.

Bob stă în capătul localului, nemişcat, lângă uşă, alături de doi oameni de vârstă mijlocie care-şi studiază tăcuţi sticlele de bere, şi se uită prin bar, scrutând chipurile necunoscute în căutarea chipului cunoscut. Dar cu toţii îi sunt străini, tineri, bătrâni, câteva femei grase, şi toţi îl ignoră, continuându-şi în tihnă conversaţiile, de parcă nici nu au remarcat intruziunea năvalnică a unui alb cu răsuflarea tăiată.

Barmanul, un om extrem de înalt, scheletic, cu o tunsoare afro, îmbrăcat în bermude galbene, o cămaşă cu mâneci scurte şi pantofi roşii de jogging, se îndreaptă cu încetineală spre Bob. Muşteriii îl urmăresc din ochi pe barman şi, implicit, îl urmăresc şi pe Bob. Barmanul i se adresează de parcă l-ar cunoaşte de când lumea:

— Ce mai spuneţi azi, domnule?

Bob încearcă să privească pe lângă barman şi peste capetele clienţilor de la bar, la grupul adunat în spate.

— Caut un băieţandru, răspunde el. Tocmai a intrat aici. Ochii i s-au obişnuit cu obscuritatea încăperii şi acum poate distinge feţele celor din spate. Niciuna dintre ele nu e faţa pe care o caută el; şi toată duzina de feţe bărbăteşti, negre şi cafenii, lipsite de expresie, care-l privesc, sunt perfect interşanjabile. Barmanul îşi vâră o scobitoare în gură.

— N-a intrat niciun băieţandru aici. Eu n-am observat pe nimeni. Sunteţi sigur?

— Da. L-am văzut. L-am urmărit. A intrat cu câteva secunde înaintea mea. E aici, declară Bob.

Barmanul îl măsoară în tăcere. Apoi spune:

— Sunteţi poliţist, domnule? Trebuie să-mi arătaţi legitimaţia.

— Poliţist?

— Da. Îşi mută scobitoarea dintr-un colţ al gurii în celălalt. Că dacă nu sunteţi, atunci tre' să căutaţi în altă parte. Dacă da, atunci vă poftesc să căutaţi aici, oriunde doriţi, spune măturând tejgheaua cu un braţ lung.

Bob îşi strecoară mâna sub cămaşă şi şi-o lasă pe armă. Acum, toată lumea din bar se zgâieşte la el. Un zid de feţe negre, lătăreţe, privind la ochii lui albaştri, la pielea lui rozalie, la părul lui castaniu, la nasul lung şi ascuţit.

— Există şi o ieşire prin spate? îl întreabă pe barman. Brusc, îşi detestă propria voce, subţire şi stridentă, efeminată, îşi spune el, şi accentul yankeu, bolovănos.

— Da, există o ieşire în spate.

Barmanul îl studiază o clipă, apoi zâmbeşte glumeţ.

— Poate că sunteţi inspector de pompieri?

— Nu, nu. îl caut numai pe puştiul ăla, înţelegi, a fugit…

— Niciun fel de puşti n-a intrat aici, eu cel puţin n-am văzut niciun puşti, îl întrerupe barmanul.

Apoi se îndepărtează brusc de Bob, se duce în cealaltă parte a barului şi toţi ceilalţi se întorc la băuturile şi la conversaţiile lor.

Frustrat, simţindu-se iarăşi singur, Bob face un pas îndărăt şi, ca şi cum s-ar privi pe el însuşi printr-o gaură plasată în colţul de sus al încăperii, se vede scoţând revolverul de sub cămaşă. Ţinând arma în aer, aproape în dreptul tâmplei, ţinteşte spre tavan. Brusc, întregul bar

amuţeşte, cu excepţia televizorului din spate, pe ecranul căruia Dan Rather prezintă ştirile. Câţiva exclamă „Hei!” sau „Ce dracu’?”, şi apoi îl văd pe Bob tăcând, aşteptând. Cei doi bărbaţi din faţa lui şi câţiva alţii se trag îndărăt. Toată lumea îl urmăreşte şi el însuşi se urmăreşte de parcă tocmai s-ar fi prefăcut într-un şarpe care se încolăceşte.

Bob păşeşte de-a-ndărătelea spre uşă şi se opreşte.

— Puştiule! zbiară el către mulţimea încremenită. Ştiu că eşti aici! Acuma te crezi în siguranţă, dar nu pentru multă vreme! Pun eu mâna pe tine, puştiule! urlă el. Pun eu mâna pe tine!

După care iese pe uşă cu spatele, până afară pe trotuar, jgsându-i pe toţi cei din bar cu gura căscată şi cu o poveste bizară pe care o vor istorisi şi o vor discuta zile întregi.

În câteva minute Bob parchează în faţa casei lui Marguerite. Coboară rapid din maşină, trânteşte portiera, urcă treptele dintr-un salt şi bate puternic în uşă. Când îi deschide bătrânul George, Bob trece pe lângă el şi intră. George închide încet uşa în urma vizitatorului şi Marguerite, desculţă, cu uniforma de infirmieră descheiată la gât, apare din bucătărie.

— Am avut eu impresia că eşti tu, spune ea direct. Ce cauţi aici?

— Bună, dom Bob, îl salută George din spate. Staţi jos, staţi jos, faceţi-vă comod, ca la dumneavoastră acasă.

Bob îi face bătrânului semn cu mâna să plece, iar George iese din cameră grăbit şi ostentativ, un om care are de făcut lucruri mai importante decât să tândălească pe lângă un alb care nu-i este prea drag.

— Te-am urmărit de la magazin, o anunţă Bob. O spune de parcă ar rosti o acuzaţie.

— Da?

— Când ai plecat de la magazin am văzut cine era în maşina ta.

— Zău? Nu mai spune!

Lipăie înapoi spre bucătărie şi deschide uşa frigiderului. Din punga de băcănie aşezată pe o măsuţă acoperită cu o muşama, începe să scoată saiată verde, roşii, limonada congeiată, brânzeturi, pe care le aranjează pe rând în frigider.

— L-am recunoscut pe puştiul din maşina ta.

Marguerite se întoarce şi se încruntă la el. Apoi îşi mişcă încet capul dintr-o parte în alta şi continuă să aşeze alimentele în frigider.

— Puştiul ăla, spune ea în cele din urmă, e de vârsta ta.

— Da, sigur. Şi presupun că nu ştii cum de-am fost în stare să-l recunosc.

— Nu. Şi drept să-ţi spun, domnule, nici nu ştiu dacă-mi pasă. Nu-mi place felul în care îmi vorbeşti. Ce-i în capul tău? Doar n-ai făcut tot drumul până aici ca să-mi declari că-l cunoşti pe cel pe care m-am oferit să-l duc acasă cu maşina. De ce nu-mi spui deschis ce-i în mintea ta şi încetează odată cu dansul ăsta în jurul subiectului! Ai devenit puţin prea subtil pentru mine.

— Puştiul ăla din maşina ta. îl cunoşti?

— Ce te priveşte pe tine? Cine te crezi? Soţul meu? Marguerite face un pas spre el. Ce naiba îţi închipui că faci? Acum un minut te smiorcăiai că nu poţi să mă mai vezi pentru că nevastă-ta a făcut un copil şi acum vii aici cu sufletul la gură şi încerci să scoţi de la mine cui i-am oferit un drum acasă cu maşina, de parc-aş fi proprietatea ta sau aşa ceva. Ascultă-mă, domnule, du-te şi varsă-ţi focul în altă parte.

Se întoarce, împăturește punga de băcănie goală, o îndoaie cu grijă, meticulos, margine la margine, şi o vâră apoi între frigider şi soba de gătit.

— Nu ştiu, continuă ea cu o voce scăzută, de parcă şi-ar vorbi sieşi. Pur şi simplu nu mai înţeleg.

Îşi ascunde faţa de el şi priveşte pe fereastra bucătăriei la calcanul unei căsuţe de cărămidă.

— Atunci am să-ţi spun eu cine-i puştiul ăla, ripostează Bob. Şi ştiu bine că-i un puşti. N-are mai mult de douăzeci sau douăzeci şi unu de ani – l-am văzut de-aproape. Puştiul ăsta e cel care a încercat să jefuiască prăvălia şi care a scăpat în timp ce chemam poliţia. Puştiul ăsta e cel pe care trebuia să-l împuşc, pe ăsta, nu pe celălalt. Puşitul *ăsta* voia să mă vadă mort, nu celălalt. Puştiul *ăsta* îi tot spunea celuilalt, ăluia care-mi ţinea puşca la tâmplă, îi spunea să tragă şi să termine cu mine. Nu înţelegi? Nu-ţi intră-n cap? Nemernicul ăsta se bucura să mă vadă dând ortu' popii, încerca să-l convingă pe ălălalt să apese pe trăgaci. Singurul motiv pentru care sunt încă viu este că individul cu puşca a avut destulă minte sau destul bun-simţ ca să nu apese pe trăgaci. Dar când *eu* n-am apăsat pe trăgaci, când *eu* l-am lăsat pe puşti să-şi clocească rahatul, plângând ca un copil şi implorându-mă să nu-l omor, şi-a luat tălpăşiţa. Cunoşti povestea. Aşa *că eu* sunt ăla lipsit de minte, sau care are prea mult bun-simţ, ceea ce în zilele noastre e totuna. Nu. îl vreau pe puştiul ăla!

Marguerite îl priveşte încruntată de parcă s-ar strădui să înţeleagă un om care vorbeşte o limbă complet necunoscută.

— Îl vreau pe puştiul ăla! repetă el calm ca un copil care alege un ursuleţ de pluş dintr-un raft încărcat cu ursuleţi.

— Eşti nebun, Bob!

— Îl vreau pe puşti! El dorea să mă vadă mort. Acuma eu vreau să-l văd mort. Şi dacă nu mort, măcar speriat de moarte şi putrezind în închisoare.

— Mă rog, numai că omul din maşina mea nu-i puştiul pe care-l vrei. Eşti ţicnit de-a binelea, asta-i părerea mea. Şi acum ieşi afară de aici! spune şi, trecând pe lângă el, se duce şi deschide uşa din faţă. Omul pe care l-am luat în maşină e soţul verişoarei mele.

— E un bandit. Probabil un asasin!

— Oricum, băieţii care ţi-au jefuit magazinul erau din New York. Citeşte ziarele! Ştii, Bob, când e la o adică, reacţionezi exact ca orice alb.

— Nu-mi turna mie gogoşi! Isprăveşte! Ştiu bine cine a încercat să mă prade. Ştiu cine a încercat să mă vadă dracului împuşcat! Şi ştiu bine pe cine am văzut în maşina ta. L-am văzut şi acum câteva minute, în capătul străzii şi l-am strigat, dar a luat-o la fugă. Bineînţeles. Ştie cine dracu' este, şi ştie cine sunt eu. Numai tu nu ştii cine-i care. Nu eu.

— Spui că l-ai strigat?

— Da, l-am urmărit până la capătul străzii.

— Şi ce i-ai spus?

— Nimica. I-am strigat să vină la maşină şi m-a văzut, m-a recunoscut şi a luat-o la sănătoasa. S-a înfundat într-un bar şi m-am ţinut după el, da' tipul de la bar l-a acoperit. Toţi l-au acoperit.

— I-ai strigat să vină la maşina ta? Pentru ce? Dacă eşti aşa de sigur că e cel care ţi-a prădat magazinul, de ce n-ai chemat un poliţist? Explică-mi şi mie. De ce nu mi-ai cerut mie întâi să-ţi spun cum îl cheamă şi pe urmă să fi chemat poliţia să-l prindă, aşa încât să-l poţi identifica la postul de poliţie?

Câteva secunde, Bob se uită ca împietrit la ochii căprui ai lui Marguerite. Pe urmă oftează din greu şi, ca şi cum şi-ar fi scos o mască de pe faţă, privirea i se îmblânzeşte.

— Of, Dumnezeule! exclamă. Fir-ar să fie a dracului. Am cacarisit-o. Am cacarisit totul, nu-i aşa? Totul. Toate. Absolut tot. S-a zis!

Marguerite stă încă dârză în picioare lângă uşa deschisă, ca un paznic. Dacă i-a văzut cumva expresia feţei schimbându-se sau dacă i-a auzit cuvintele, nu dă niciun semn.

— Arăţi ca un alb smintit, apari aici, ţipi la un negru să vină la maşina ta, aşa nitam-nisam, omul se uită la tine şi o ia la fugă, iar tu te mai întrebi de ce. Eşti mai rău decât smintit. Eşti idiot.

— Am cacarisit totul. Bob îşi lasă greutatea pe o canapea şi, dându-şi capul pe spate, închide ochii. Asta-i, urmează el. Totul. S-a zis!

— Şi ce-aveai de gând să-i spui dacă venea la maşină? Nu cred c-ar fi fost o conversaţie prea interesantă.

— Nimic.

— Atunci de ce l-ai mai chemat?

Bob îşi ridică încet cămaşa, apoi o lasă iar în jos.

La vederea revolverului de la brâu, faţa Margueritei nu se lungeşte propriu-zis, ci mai curând se întoarce într-o parte, îngrijorată.

— Oh-h-h, geme ea, un icnet de durere şi de înţelegere în acelaşi timp, de parcă numele cauzei misterioase a durerii care o împungea i s-a revelat numai în momentul în care a simţit-o.

George intră în cameră venind dintr-un dormitor din spate şi Marguerite aleargă la el, lăsând uşa din faţă deschisă şi nesupravegheată.

— Tată, i se adresează ea, du-te înapoi. Aproape c-am terminat şi am să-ţi servesc curând masa. Du-te înapoi şi uită-te la televizor până suntem noi gata.

Privirea bătrânului se îndreaptă spre Bob, apoi se mută la faţa fiicei lui.

— Ceva nu-i în regulă pe aici? întreabă el cu o voce fermă. Te-am auzit supărată, îi spune lui Marguerite.

— Nu-i nimic, tată, nimic. Du-te înapoi la tine. George îl priveşte pe Bob cu răceală.

— Dom Bob, ştiu că ai o armă acolo. Sub cămaşă. Am văzut-o. Am văzut-o când ai intrat. Şi io nu vreau să văz împuşcat pe nimeni, ştiu că matale eşti om bun, şi nici matale nu vrei să vezi pe nimeni împuşcat, chiar dacă eşti furios. Vino mâine, dom Bob, te mai răcoreşti şi furia trece. Matale nu vrei să împuşti pe nimeni, dom Bob. Marguerite, sigur că mai face greşeli, dar e femeie bună. Şi ea iubeşte pe matale dom Bob, te iubeşte sincer. Mi-a zis ea mie tot. Nu treb'e să-ţi faci matale griji, îţi spun eu, c-a fost cinstită cu matale de

la-nceput. N-a fost nimeni altu' pe-aici. A fost cinstită cu matale de la-nceput, aşa că să nu fii furios.

— Bob, îi spune Marguerite cu gheaţă în glas. Du-te acasă, Bob. Du-te acasă!

Bob se uită de la faţa femeii la cea a tatălui şi îndărăt.

— Nu vă fie teamă, le spune el. Plec.

— La noi nu ne e teamă de matale dom Bob. La noi e numa grijă pentru matale.

— Nu. Plec. Plec.

Stă locului, priveşte în jos ruşinat, apoi pleacă.

Marguerite închide uşa în urma lui, o încuie în grabă şi nu se uită pe fereastră să-l vadă plecând. Reintră zorită în bucătărie şi începe să prepare cina.

Bob îşi trage în sus cu o mână cămaşa, smulge cu cealaltă revolverul de la cingătoare, îi scoate încărcătorul şi aşază arma şi gloanţele pe măsuţa de sticlă din faţa lui Eddie. Eddie se uită la revolver, pe urmă la faţa sumbră a fratelui său, îşi coboară din nou privirea la armă, după care şi-o lasă iar pe exemplarul din *Wall Street Journal* din poala lui.

— Vrei ceva de băut, Bob? întreabă fără să-şi ridice ochii.

Poartă pantaloni roz, de culoarea somonului, o cămaşă vişinie cu mâneci scurte şi papuci albi, italieneşti. Pe podeaua de gresie, lângă scaunul lui, e un ulcior de ceramică umplut pe jumătate cu gin tonic.

— Sarah! latră el. Mai adu un pahar.

— Nu, lasă. Fără băutură!

Bob se aşază cu încetineală pe scaunul de lemn roşu din faţa lui Eddie, care continuă să citească ziarul, sau se preface că-l citeşte.

Sarah apare în uşa glisantă de sticlă a livingului, fi zăreşte pe Bob, zâmbeşte şi traversează terasa până la el.

— Bob! E grozavă treaba cu copilul! Un băiat! Felicitări!

— Da, mormăie şi Eddie. Grozav! Felicitări! Se uită ostentativ la ceas.

— Mulţumesc.

— Am fost azi după-masă la spital, îi raportează Sarah, ca să duc nişte cadouri şi aşa mai departe, şi l-am văzut, e adorabil, Bob! Adorabil! Mă bucur că-i băiat. Cu toate fetele din familia asta!

— Da. Şi eu mă bucur.

— Vrei să bei ceva, Bob? Stai să aduc un pahar. Eddie are acolo o

cană cu gin. Doza lui de seară. Sunt sigură că e dispus să-l împartă cu tine.

Brusc, devine iar serioasă şi schimbă priviri cu Eddie, priviri iuţi, tăişuri care rănesc superficial, până când izbucneşte din nou:

— Şi Elaine arată minunat! Minunat!

— Sarah, mormăie Eddie, Bob nu vrea să bea.

Sarah îi aruncă o privire ascuţită soţului ei, apoi vede pe măsuţă revolverul şi gloanţele şi dă să se îndepărteze.

— Ah, scuzaţi-mă, spune, subit derutată. Se uită la Bob. Te simţi bine, Bob?

— Da, foarte bine. Apoi: Nu, nu sunt bine, Sarah, urmează el uitându-se drept la frate-său, care continuă să-şi ţină ochii pe ziarul din poală, ca şi cum l-ar citi concentrat.

— Sarah, lasă-ne dracului singuri, o repede Eddie. Răsucindu-se cu repeziciune, Sarah străbate terasa şi intră în casă. În spatele lui Eddie, piscina licăreşte în asfinţit şi un pâlc de palmieri pitici dindărătul ei îşi profilează siluetele, ca într-o parodie de carte poştală ilustrată, pe un cer portocaliu, stropit cu pete de lavandă. Eddie împăturește ziarul în două şi îl trânteşte cu zgomot pe măsuţă, lângă armă, spunând:

— Prea întuneric, băga-l-aş în mă-sa, ca să mai poţi citi! Bob tace.

Eddie bombăne, se apleacă, ia ulciorul şi îşi reumple paharul.

— Okay, dă-i drumu'! Să auzim de ce te găseşti aici într-o seară de vineri la ora şapte treizeci şi cinci, în loc să fii la prăvălie. Ştiu că nu-i din cauză că nevastă-ta a născut aseară un copil, pentru că tu eşti aici, unde locuiesc eu, şi nu la spital, unde se află nevasta şi copilul tău. Şi nu eşti nici acasă, unde locuieşti tu şi ceilalţi doi copii ai tăi. Aşadar trebuie să existe un alt motiv, un motiv extrem de convingător, băga-l-aş în mă-sa, un motiv într-adevăr extraordinar pentru care te găseşti aici şi nu la prăvălie. Aşa-i?

Eddie vorbeşte printre dinţii strânşi şi ochii albaştri îi sunt reci şi mânioşi.

— Şi presupun, urmează el, că dacă mi-ai aruncat pistolul ăsta în faţă, de parc-ar fi fost un căcat de pisică, presupun că asta are legătură cu faptul că eşti aici şi nu la prăvălie într-o seară de vineri, băga-o-aş în mă-sa, când ai fi putut vinde pentru mine băuturi de vreo mie de dolari, care, întâmplător, acum mi-ar prinde foarte bine, ceea ce, cu

timpul, o să-ţi prindă bine şi ţie, găoază, pentru că bunăstarea ta depinde foarte mult de bunăstarea mea.

— Nu-mi mai spune găoază, Eddie.

— Nu-mi spune găoază, Eddie, îl îngână el.

Acum vorbeşte din ce în ce mai repede cu faţa roşie de furie.

— Îmi place la nebunie, Bob, pe cuvânt dacă te mint, îmi place la nebunie. Felul în care te învârti tot timpul cu o mutră cătrănită, de parc-ai avea cine ştie ce griji pe cap sau păr pe cur, când n-ai altceva de făcut, pentru numele lui Dumnezeu, decât să te scoli dimineaţa şi să te duci la timp la muncă, şi p'ormă să vii acasă şi să te îndopi cu bere în faţa televizorului, băga-l-aş în mă-sa, până te prinde somnul şi p-ormă să-ţi regulezi cinşpe minute nevasta şi să tragi la aghioase, îmi place la nebunie! Şi vii aici de parc-ai fi Copleşit de griji, şi te aştepţi ca eu să te ţin de mână, să te ascult compătimitor şi să-ţi spun: „Vai, Bob, trebuie să fie al naibii de greu acolo, la magazin, să fii nevoit să ţii un pistol lângă casa de bani, în eventualitatea că negrii ar încerca din nou să te prade. Vai de mine, trebuie să fie o adevărată povară!"

— Nu, Eddie, nu-i vorba de aşa ceva. Dar trebuie să mă ţin departe de pistolul ăsta. Asta-i tot.

— Ce tot îndrugi?

— N-ai putea înţelege. Nici nu trebuie să înţelegi. Asta n-are importanţă. E ca şi cum mi-ar fi frică de înălţime, asta-i, şi când ai vertij, trebuie să te ţii departe de înălţimi. Nu-i o povară pentru mine, aşa cum ai spus. Şi nu mă plâng de viaţa mea sau de altceva. Slujba e bună. Numai că, trebuie să mă ţin departe de pistol.

— Nu zău?

— Da.

— Ascultă-mă, Bob. Dă-mi voie să-ţi spun ceva, okay? Vocea lui e mai calmă acum şi faţa şi-a reluat culoarea obişnuită de pergament. Eu am probleme, Bob. Probleme adevărate. Nu ca rahaturile astea zaharisite pe care mi le înşiri tu. Ce naiba-mi pasă mie că trebuie să te ţii departe de pistol? Ce-mi pasă că ai rău de înălţime? Păstrează căcaturile astea pentru nevastă-ta, când s-o întoarce de la spital. Păstrează-le pentru un psihiatru. Eu unul am afaceri de făcut. Trebuie să strâng o anumită sumă de bani în fiecare săptămână, săptămână după săptămână, altfel într-o bună dimineaţă ai să mă găseşti adormit în portbagajul maşinii şi maşina o să fie pe fundul golfului Tâmpa. Vorbesc serios. Tu n-ai altceva de făcut decât să te îngrijeşti de gura ta,

de scula ta şi de găoaza ta. Pe când eu trebuie să mă prezint cu o anume sumă de bani în fiecare săptămână, băga-o-aş în mă-sa, Bob, că altfel n-aş mai avea gură, sculă şi găoaza. Înţelegi ce spun?

Întunericul cade peste ei ca o atitudine. Cei doi bărbaţi care stau faţă-n faţă, despărţiţi de măsuţa rotundă cu tăblie de sticlă, şi se urmăresc unul pe celălalt, se lasă înghiţiţi de întuneric de parcă fiecare dintre ei ar merge de-a-ndărătelea, în direcţii opuse, şi vorbele pe care şi le spun plutesc în spaţiu, fără rost, neauzite, necontrolate, nelegate.

— Din cauza tipilor cu care lucrezi la proiectele alea de locuinţe?

— Necazul cu tine e că eşti convins că eu nu fac altceva decât să şed şi să-mi număr banii sau să mă joc cu jucăriile mele, cum ar fi barca. Tu socoteşti că diferenţa dintre noi constă în faptul că tu eşti lipsit de noroc şi deştept, iar eu sunt norocos şi prost, aşa că tot timpul umbli bosumflat şi-ţi plângi de milă şi-mi porţi mie râcă. Ei bine, dă-mi voie să-ţi spun, Bob, că nu sunt un tip norocos. Şi nu-s nici prost. Iar tu nu eşti lipsit de noroc. Şi nici aşa de deştept cum te crezi. Lucrurile stau cu totul altfel decât îţi închipui tu.

— Eu nu mă plâng de armă, Eddie. M-am gândit numai să ţi-o las ţie, că tot îţi aparţine, şi să-mi asum singur riscul la magazin, înţelegi?

— Dacă în fiecare săptămână, băga-o-aş în mă-sa, nu vin cu o sumă fixă de bani gheaţă, în săptămâna următoare trebuie să plătesc de două ori pe-atât, şi tot aşa, până când singura cale de a-mi achita datoriile o să fie să sparg o bancă. Şi crezi că Sarah înţelege ceva din toate astea? Aşa crezi? Muierea naibii are impresia că banii pică din cer. Pentru ea, cărţile de credit sunt bani, pentru numele lui Dumnezeu. Crezi că m-aş putea duce cu cartea de credit la o bancă, să obţin un împrumut? Toate nu-s decât hârtie fără valoare, Bob. Totul!

— Vezi tu, dacă nu mă ţin departe de pistolul ăsta, mi-e teamă că o să sfârşesc împuşcând pe cineva. Nu pe un nenorocit care o să jefuiască magazinul, ci pe altcineva, un străin. Nu mai am încredere în mine. Cred că-s puţin ţicnit, sau cam pe-acolo. Nu ştiu cum se întâmplă, dar uneori îmi pierd controlul. Mai ales când e vorba de femei, ştii? Sunt atât de furios pe omenire, atât de turbat, încât aş putea să omor pe cineva, din întâmplare, dacă nu ţin arma asta la depărtare de mine. Nu-i vorba propriu-zis de femei, dar şi ele au un rol în toată povestea, în oarecare măsură.

— Eu am muncit din greu să-mi fac situaţia asta. Am muncit din

greu mai bine de cincisprezece ani. M-am pricopsit cu un ulcer. Ştiai că am ulcer? îmi sângerează curul. Ştiai? Am treizeci şi trei de ani şi am găuri în stomac şi un cur care sângerează. Şi acum mi-a revenit şi epilepsia. Luna asta am avut două crize, băga-le-aş în mă-sa. Prima oară după cinci ani. Îţi dai seama?

— Nu vreau să omor pe nimeni, înţelegi? N-am vrut să-l omor nici pe negroteiul ăla care a prădat magazinul. Nici nu ştiu măcar cum am făcut-o. Sau de ce. A doua oară când am tras ştiam bine că-n-o să mă mai omoare, îl rănisem cel puţin la braţ. Ştiam asta. În cel mai rău caz, ar fi putut doar s-o şteargă de-acolo. Şi totuşi l-am omorât.

— Nu sunt supărat pe tine, Bob. Numai că în ultima vreme am avut multe necazuri. O urăsc pe nevastă-mea. Aş vrea să-şi găsească unul care s-o reguleze regeşte, să aibă o sută de orgasme, să fugă cu profesorul de tenis sau cu oricine s-o nimeri.

Nu-mi place nici măcar copilul. Toată ziua stă în camera ei, ca drogată, şi ascultă benzi cu tipi care-şi înfig ace de siguranţă în obraji. Nici măcar nu ştiu de ce fac toate astea, de ce mă omor tnuncind. Ar trebui să fiu ca tine.

— Sunt probabil nişte dificultăţi trecătoare, Eddie. Or să treacă. Recesiunea e de vină. Ştii, din cauza crizei de energie şi a arabilor, băga-i-aş în mă-sa, şi a impotentului de Carter. O să treacă. Trebuie să te ţii tare, să rezişti un timp.

— Mda.

Rămân tăcuţi un moment, după care Eddie reia:

— Bob, dacă laşi arma asta aici, va trebui ca mâine dimineaţă să vin la magazin şi s-o pun înapoi de unde ai luat-o.

— Trebuie să mă ţin departe de revolver!

— Revolverul rămâne la magazin!

Bob se uită în jos la masă şi încearcă să desluşească forma armei, dar e prea întuneric.

— Nu, trebuie să mă ţin la distanţă de ea.

— Arma rămâne la magazin.

Bob nu răspunde, îşi schimbă poziţia în scaun, apoi declară:

— Bine, atunci plec eu.

Eddie păstrează câteva clipe de tăcere, în cele din urmă, oftează şi spune:

— Okay! Foarte bine. Lasă-ţi slujba. Las-o, băga-o-aş în mă-sa.

— Vorbesc serios, Eddie. Renunţ la slujbă.

— Da, am priceput. Poţi să-ţi iei salariul mâine după-masă de la biroul meu din oraş. La ora trei ai să-l găseşti la secretara mea. Nu-i nevoie să mai vii mâine la prăvălie. O să găsesc pe cineva pentru câteva zile. Până miercuri găsesc eu un vânzător. Ultima dintre grijile mele este că n-o să-ţi găsesc înlocuitor.

Bob se ridică în picioare şi se uită în jos la silueta ghemuită în scaun.

— În ordine. Nu-mi porţi pică?

— Nu. Nu-ţi port pică. Bineînţeles, cred că eşti un dobitoc. Ba chiar mai rău. Din moment ce ai un copil nou-născut şi dai cu piciorul la slujbă şi nici economii nu prea cred să ai. Dar nu, Bob, nu-ţi port pică.

— O să găsesc altă muncă. Mă pricep să fac o mulţime de lucruri.

— Da. Slujbele pică din pomi pe-aici.

— Ascultă, îmi pare rău.

Eddie nu răspunde şi Bob se îndepărtează cu câţiva paşi.

— Vorbesc serios, Eddie. Îmi pare rău.

— Nu, nu-ţi pare rău, răspunde Eddie, vocea lui desprinzându-se din întuneric. Nu-ţi pare rău, îţi pare bine.

— Mă rog. Ne mai vedem.

— Da.

Bob pleacă, trece prin living, ajunge în holul aşternut cu covoare, iese pe uşa masivă din stejar, străbate aleea pavată cu dale de piatră şi iată-l în stradă, în timp ce merge, aşteaptă să audă detunătura pistolului, dar aceasta nu vine. Abia când urcă în maşină şi trânteşte portiera după el, îşi dă seama că aşteptase să audă împuşcătura şi, după o clipă, înţelege şi de ce, pentru că ştie că dacă fratele lui n-o să descopere calea de ieşire din labirintul pe care şi l-a creat, o să-şi vâre ţeava pistolului în gură, o să apese pe trăgaci şi o să-şi zboare creierii.

Bob bagă cheia în contact, porneşte motorul şi pleacă.

Fetele sunt bine, o asigură el pe Elaine, sunt bine şi de îndată ce închide telefonul o să se ducă acasă să le culce. După aceea o să vină la spital să o vadă pe ea şi să revadă copilul. Unde e acum? La un telefon public, în drum spre casă, vine de la lucru, minte el. N-a sunat-o de la magazin, îi explică, pentru că… mă rog, pentru că nu şi-a dat seama cât e de târziu până nu a ajuns la jumătatea drumului spre casă. Aşa că a oprit maşina la primul telefon public şi a sunat-o ca s-o anunţe că va ajunge la spital mai târziu decât i-a promis dimineaţă. A fost o zi foarte

încărcată, se scuză el. Da, da, şi el le este foarte recunoscător lui Ellen şi lui Ronnie Skeeter. N-ar fi scos-o la capăt fără ei. Da, îi promite că o să se plătească faţă de ei. Poate să aducă acasă de la magazin o băutură scumpă, specială, îi sugerează ea. Poate un Galliano sau Kahluă. Okay, sigur, de ce nu? Poate s-o cumpere, cu reducerea de care beneficiază, n-o să-l coste mai scump decât o sticlă obişnuită de whisky. Da, da, răspunde el. făcându-se mic în timp ce vorbeşte, retrăgându-se în propriul lui trup, împuţinându-se în faţa expansiunii lumii de minciuni pe care a creat-o. Simte că se micşorează, se strânge, că e stors şi presat de un zid invizibil, până ce îşi imaginează că trupul lui trece prin zidul acela şi devine la rândul lui invizibil, lăsând în urmă numai minciuni, lăsând în urmă viaţa altui om, omul care telefonează acasă pentru a se interesa ce fac copiii, în timp ce acest celălalt Bob, care se lansase în Aubumdale în misiunea lui demenţială cu arma şi se dusese apoi la Eddie în Oleander Park, uită complet de copiii lui, uită că e tatăl a trei copii, dintre care joi sunt acasă în grija unor vecini binevoitori; a lăsat în urmă, în lumea vizibilă, viaţa unui om care are o slujbă în magazinul de băuturi al fratelui său, în timp ce omul care tocmai a devenit invizibil nu are nicio slujbă, şi-a părăsit slujba fără vreun moment de ezitare sau de teamă şi nu încearcă niciun regret sau remuşcare; a lăsat în urmă, acolo, în lumea reală, un om ireal, inventat, care-i conştiincios, precaut, protector, fidel, calm, în timp ce aici, în lumea invizibilă în care trăieşte acum, Bob e ineficient, imprudent, iresponsabil, infidel şi iraţional – aşadar omul inventat, cel pe care toţi în afară de Bob îl socotesc existent, este părintele omului real, omul despre care nimeni în afară de Bob nu ştie că există, omul care este un băieţandru.

O ia pe Autostrada 17 şi, înainte de a ajunge la jumătatea aleii care duce la rulotă, vede furgoneta parcată în faţa ei, un Chevrolet mare verde, metalizat, cu oglinzi la ferestrele laterale şi la cele din spate; prima impresie a lui Bob e că maşina trebuie să aparţină vreunui prieten al familiei Skeeter. Dar când se apropie de furgoneta vede că pe portiera din stânga scrie *Moray Key Charters* şi ştie că-i aparţine lui Avery Boone.

Această noutate ar trebui să-l mire pe Bob, pentru că de un an de zile n-a mai avut nicio veste de la Avery, şi chiar şi atunci când a avut, a fost vorba doar de o simplă felicitare de Crăciun, trimisă lui, în New Hampshire. Bob n-a răspuns la felicitare, nu pentru c-ar fi fost

încă supărat pe Ave din cauza a ceea ce se întâmplase între el şi Elaine (la urma urmei trecuse multă vreme de atunci şi amândoi se simţiseră ruşinaţi imediat după ce comiseseră fapta şi apoi, cine ştie, poate că, în subconştientul lui, Bob dorise să se întâmple aşa, mai ales în acea primă vară după ce el şi Ave terminaseră reparaţia traulerului, iar Bob, parcă pentru a se recompensa pentru munca depusă, trata vasul ca şi cum ar fi fost al lui şi pleca în larg cu el aproape în fiecare weekend, de cele mai multe ori singur). Şi totuşi, priveliştea furgonetei lui Ave parcată în faţa rulotei lui nu-l surprinde deloc pe Bob. Mai bine zis, apariţia subită a lui Avery Boone nu-l surprinde pe Bob Dubois cel invizibil, deşi pe omul inventat l-ar şoca şi l-ar deruta. Dar versiunea invizibilă a lui Bob Dubois, omul care e ineficient, imprudent, iresponsabil şi aşa mai departe, omului acestuia i se pare perfect natural ca Avery să-şi facă apariţia în acest anume moment din viaţa lui, i se pare natural şi de dorit, pentru că lui Avery şi nimănui altcuiva Bob îi poate mărturisi tot adevărul şi, în felul acesta, îl poate unifica pe omul vizibil cu cel invizibil.

Avery n-a sosit singur, a adus o fată cu el, ambii veniţi în sud cu maşina după o vizită de o lună în New Hampshire, „ca să vadă frunzele ruginind", explică Avery, un fenomen anual care, în timpul celor trei ani de absenţă a lui din Noua Anglie, a căpătat o semnificaţie mistică, asemenea unei eclipse totale de soare sau apariţiei unei comete de mult dispărute, o semnificaţie amplificată de reacţia fetei care, ca originară din Florida, nu văzuse niciodată frunzele trecând, aproape peste noapte, de la verde la arămiu, auriu, purpuriu şi portocaliu, menţinându-şi apoi săptămâni întregi culoarea proaspătă şi pură, de parcă s-ar fi găsit pe piscul tinereţii depline şi nu pe muchia morţii şi care, fata adică, o tânără de vreo douăzeci de ani, oricum înzestrată cu o înclinaţie spre misticism, credea că prin anii 1840, într-o existenţă anterioară, a trăit în Concord, New Hampshire, ca amantă a lui Franklin Pierce, senator, general în Războiul Mexican, şi cel de-al paisprezecelea preşedinte al Statelor Unite. Aflase prima oară acest lucru la o şedinţă de spiritism, pe o masă Ouija, dar de atunci încolo informaţia îi fusese confirmată prin multe semne şi întâmplări. Crezul ei în existenţa anterioară conferise o enormă semnificaţie acestei călătorii întreprinse alături de „amantul" ei, cum îl numeşte pe Avery, adică acestei reîntoarceri în oraşul natal şi în statul lui de baştină şi îi oferise prilejul de a extrage de la amantul ei toate informaţiile pe care

acesta consimţise să i le dea, cu privire la existenţa lui actuală şi la trecutul său, deoarece este convinsă că aparenta coincidenţă a legăturii ei cu un bărbat din New Hampshire, dintr-un oraş situat la mai puţin de douăzeci şi cinci de mile de cel în care s-a născut Franklin Pierce şi în care acesta a practicat la început avocatura, nu e o simplă coincidenţă, ci o parte a unui plan cosmic, menit să unească eul ei din trecut cu cel din viitor prin mijlocirea eului ei prezent, dacă îşi poate îngădui să descifreze corect semnele care i se arată. Avery Boone, îşi dă ea acum seama, constituie semnul cel mai important, precum şi vehiculul destinat revenirii ei fizice, actuale, în New Hampshire, unde a avut loc, îl informează ea pe Bob, o „năvală de semne", printre care se numără Bob Dubois însuşi, al cărui nume a revenit adeseori pe parcursul acestei vizite, când ea şi Avery călătoreau noaptea târziu în furgonetă, şi Avery flecărea despre copilăria.

Adolescenţa şi tinereţea lui, toate trăite şi împărtăşite cu o persoană numită Bob Dubois. Când, după ce l-a tras mult de limbă, Avery a mărturisit că a intervenit o răceală între el şi Bob pubois, fata, al cărei nume e Honduras (firește, nu-i numele ei adevărat, care e Joan Greenberg – dar numele Honduras, povestește ea, i-a fost dat la șaisprezece ani de către primul ei amant, care s-a întâmplat să fie un indian Arawak pursânge, din munţii din Jamaica), l-a convins pe Avery să profite de ocazie şi să-şi viziteze vechiul prieten, pe Bob Dubois, în Catamount, să reînnoade legătura, ceea ce ar fi prielnic pentru karma amândurora, a subliniat ea şi, când au aflat că Bob şi familia lui s-au mutat – exact în Florida, ei bine, atunci a ştiut, a da, omule, *a ştiut*.

— Ce-ai ştiut? întreabă Bob, pentru că ce naiba a putut să ştie din informaţia că el s-a mutat, ce alta decât faptul în sine, şi de ce îi tot spune „omule", şi de ce dracu' turuie tot timpul în faţa lui Ave şi a lui, când ei doi nu s-au mai văzut de trei ani şi, fără îndoială, au o sumedenie de lucruri să-şi spună, şi de ce stă Ave înclinat pe spate, cu mâinile împreunate la ceafă, zâmbind în felul ăsta şi privind-o pe fată cum trăncăneşte, de parcă ar socoti-o cea mai interesantă persoană pe care acunoscut-o vreodată, deşi Bob trebuie să admită că e într-adevăr sexy, cu coama asta de păr creţ, portocaliu, izbucnind dintr-o faţă micuţă, cu pomeţi înalţi şi o gură iată, nări larg evazate, ochi verzi, şi cu sânii ispititori, fără sutien, împungând vesel un maiou imprimat, şi cu picioare bronzate, musculoase, drepte şi netede, pur şi simplu sărind la el dintr-un şort verde, pe care-l poartă fără chiloţi pe dedesubt, aşa

încât, când stă picior peste picior pe canapea, ca acum, Bob poate vedea un petic de păr pubian castaniu deschis şi un mic pliu, vertical, de grăsime vaginală, ceea ce, fără doar şi poate, îl excită şi-l face să acorde mai multă atenţie spuselor ei decât le-ar acorda altminteri.

Fetiţele, Emma şi Ruthie, par îndrăgostite de Honduras şi, cu toate că Emma era doar un bebeluş când Avery a plecat din New Hampshire pe *Belinda Blue*, iar Ruthie se preface numai că-şi aminteşte de el, amândouă îl tratează de parcă ar fi unchiul lor favorit, ceea ce lui îi este pe plac şi se şi comportă ca atare, arătându-se viu interesat de întâmplările lui Ruthie de la şcoală şi de jucăriile Emmei, în timp ce Honduras pălăvrăgeşte de zor cu Bob în living, povestindu-i, aşa cum fac tinerii aflaţi în preajma sau imediat după douăzeci de ani, ce fel de persoană este ea *în realitate*, lucru pe care Bob n-ar fi capabil să-l facă, aşa încât îl informează că ea e genul de persoană care nu poate tolera lipsa de onestitate la un amant, genul de persoană căreia îi place să călătorească, genul de persoană care gândeşte că un amant sau o amantă nu trebuie să-i spună celuilalt tot ce ştie despre el sau despre ea, genul de persoană care crede în respectarea intimităţii, care are nevoie să simtă că aparţine unui loc, genul de persoană care consideră că orice om trebuie încurajat să descopere viaţa căreia i-a fost destinat, toate acestea fiind teme de interes pentru Bob – dragoste, adevăr, destin – totuşi, până la urmă, vorbăria ei îl irită şi îi spune:

— Eşti prea tânără ca să cunoşti ceva despre tine însăţi. Dacă ai câtuşi de puţină minte, atunci ar trebui să ştii că singurul lucru pe care-l poţi cunoaşte despre tine se reduce la nimic, ceea ce mie mi-a luat toată viaţa de până acum ca să aflu.

La care Honduras îi răspunde:

— Mergi prea departe, Bob, mergi într-adevăr prea departe, tu eşti un om cât se poate de unitar, de reunit. Fără glumă, un om foarte reunit.

Drept care, când îl întreabă dacă poate fuma o ţigară cu marijuana, el îi răspunde că da, de ce nu, şi când ea aprinde una şi i-o pasează apoi lui, Bob trage un fum lung, iar când Avery intră întâmplător în încăpere, îi pasează şi lui ţigara, pe care el o fumează până la capăt, obligând-o pe Honduras să răsucească o nouă ţigaretă pentru ea şi Bob şi, după ce se mistuie şi aceasta, Bob îşi lasă capul pe canapea lângă capul lui Honduras, priveşte la ochii ei verzi, la genele lungi, blonde, şi la sprâncenele castanii şi şopteşte:

— Îmi placi grozav, Honduras.

La care ea răspunde ridicându-se în capul oaselor şi atingându-i cu vârful degetului nasul ca de câine, întrucât ştie că nu-i momentul să-l încurajeze pe Bob Dubois, nu cu fetiţele în camera din spate uitându-se la televizor, cu vechiul lui prieten şi amant al ei scotocind prin bucătărie după ceva de mâncare şi cu soţia şi copilaşul lui Bob aşteptându-l înainte de încheierea orelor de vizită.

— Hei, nu trebuie să te duci la spital? Parcă aşa ai spus când ai venit. Sau aşa ne-or fi spus oamenii ăia, grăsanul cu nevasta aia caraghioasă a lui. Cum îi cheamă?

Bob le spune că-i cheamă Skeeter şi râd cu toţii, dar pe urmă îşi aduce aminte de promisiunea făcută lui Elaine şi noului său fiu, aşa încât acceptă recunoscător propunerea lui Honduras de a supraveghea copiii în timp ce el şi Avery se duc la spital, o ofertă, subliniază ea, făcută numai pentru că ştie că o să vadă bebeluşul şi o s-o cunoască pe soţia lui Bob a doua zi, când vor sosi acasă.

— Toate piesele din puzzle se încheagă, pică la locul lor, rosteşte Honduras.

Apoi se uită ademenitor la cei doi bărbaţi care stau unul lângă celălalt în uşă, îşi suceşte poponeţul, se sprijină de braţul canapelei, îşi întinde provocator picioarele spre ei şi îşi lasă capul pe spate, expunându-şi gâtul lung şi alb.

— Când o vezi pe Elaine, spune ea, comunică-i că am eu grijă de fetiţe şi de casă, până se întoarce ea. Spune-i că o iubesc, că-l iubesc pe pruncul ei, le iubesc pe fetiţele ei şi pe soţul ei. Spune-i… o, ştii tu ce să-i spui, adăugă râzând. Incredibil, rosteşte, absolut incredibil!

Bob iese primul, simţindu-se uşor ameţit, şi Avery îl urmează, deşi când sunt afară, Avery preia conducerea şi, curând, se află în furgonetă, îndreptându-se spre nord, către Winter Haven, pe Autostrada 17. Pentru Bob e o experienţă nouă să călătorească într-o furgonetă de comandă specială şi, spre surprinderea lui, constată că-i place. E o experienţă deliberat senzuală, cu covoraşele moi de pe podea, scaunele mobile, capitonate, luminile sclipitoare ale tabloului de bord, antena de radio şi ritmul trepidant al lui Earth, Wind and Fire pe stereo.

— E ceva! exclamă Bob. Ceva, ceva!

Îl îndrumă pe Avery unde s-o ia la dreapta şi unde la stânga şi pe urmă, pentru că părţile uşoare sunt cele care vin mai uşor, Bob

hotărăşte să atace partea mai grea şi să-i mărturisească lui Ave adevărul despre viaţa lui, aşa încât începe:

— Ave, mi s-au întâmplat o mulţime de lucruri în ultima vreme. Sunt la mare ananghie, dar trebuie să asculţi totul. Nu pot vorbi cu nimeni altcineva.

Avery dă tăcut din cap; e un ritual vechi: nu comentezi nimic, nu, când spusele celuilalt şi subiectul forţi-au fost anunţate ca acum. Pur şi simplu dai din cap, taci şi asculţi.

— Okay, începe Bob, mai întâi şi-ntâi, acum câteva luni am omorât un negru, un tip care voia să prade magazinul, magazinul lui Eddie. Asta-i una din chestii.

Ave îşi ţuguie buzele şi lasă să-i scape un fluierat lung, încet.

— Şi trebuie să mai ştii că în ultimele şase luni m-am culcat Ku o femeie, o prietenă i-ai spune tu, nu o „amantă" propriu-zisă. Şi e negresă. Infirmieră, adaugă el.

— O negresă! Nu te-ncurci!

— Da. Dar nu ăsta-i lucrul cel mai important la ea. Oricum, azi am rupt legătura dintre noi, ştii, din cauza copilului care mi s-a născut, şi mă simţeam vinovat, şi totul era complicat şi, pur şi simplu, am vrut să dau înapoi o vreme, să mă relaxez ca să mă pot gândi la ce se întâmplă…

Avery îl întrerupe pe Bob ca să-l întrebe dacă e îndrăgostit de această femeie, de „femeia asta neagră", şi Bob îi răspunde că da, e îndrăgostit de ea, dar nu ştie la cât de multe ar fi gata să renunţe de dragul ei. Dar adevăratele probleme sunt altele, continuă el. Adevăratele probleme au fost iscate într-un fel de jaful acela, când a împuşcat pe unul dintre băieţi şi l-a lăsat pe celălalt să scape, pentru ca azi după-masă, pe neaşteptate, să-l zărească, sau să creadă că l-a zărit, în tovărăşia lui Marguerite…

— A femeii negre? Prietena ta?

— Da, răspunde Bob repetându-i numele, ca să nu mai audă atâta de „femeia neagră", ceea ce a început să-l irite, deşi nu ştie de ce.

Merge înainte cu povestea, descriindu-i cum l-a fugărit pe Spice de Grâu până la bar, confruntarea cu oamenii de acolo, apoi cea cu Marguerite la ea acasă, şi brusca revelaţie că ar putea să ucidă pe cineva fără vreun motiv special, după care îi vorbeşte despre hotărârea de a-i înapoia lui Eddie arma, din moment ce era a lui, şi despre decizia de a renunţa la slujbă, când Eddie a stăruit să păstreze arma la

prăvălie.

Nu ştie ce se întâmplă cu el. Oricum, e un om schimbat. Poate că la suprafaţă nu se vede, dar pe dinăuntru e un om complet schimbat, insistă Bob, şi totul a început în iarna trecută, chiar înainte de Crăciun, când într-o seară, absolut din senin, s-a simţit răscolit şi a sfârşit prin a se privi, pe el şi viaţa lui, fără menajamente şi cu sinceritate, iar ce a văzut l-a înfuriat atât de rău, încât şi-a făcut maşina zob, ceea ce a fost un noroc, acum îşi dă seama, altfel ar fi putut să stâlcească un om străin, sau chiar pe Elaine.

— Te-ai uitat bine la tine şi la viaţa ta şi nu ţi-a plăcut ce-ai văzut? Şi atunci ai hotărât să vii aici şi să lucrezi pentru Eddie? Bătrânul coţcar Eddie! comentează Avery zâmbind şi clătinând din cap dintr-o parte în alta.

— Da, tu îl cunoşti pe Eddie, spune Bob şi îl lămureşte cum fratele său l-a făcut să creadă că o să devină partenerul lui de afaceri aici, adică la magazinele de băuturi şi la întreprinderile imobiliare.

— Şi mai e băgat şi în alte combinaţii. Centre comerciale şi mai ştiu eu ce.

— Eddie e un potlogar, de acord. Un geambaş. Oraşul ăsta e fjcut pentru el. Sau el e făcut pentru oraşul ăsta.

Ba nu, îl contrazice Bob. Nu-i adevărat. Şi îi povesteşte despre spaima lui Eddie că va fi omorât şi de implicarea lui, Bob e convins, în mafia.

— Sau dacă nu, a dat de bucluc cu cineva care operează la fel ca mafia, cineva căruia îi datorează o groază de bani. Şi dacă nu-i poate restitui la timp, zice c-o să sfârşească în portbagajul maşinii, în golful Tâmpa.

Avery pare impresionat. Şi sfatul imediaţi>e care i-l dă lui Bob este să se detaşeze complet de fratele lui. îl asigură că a părăsit slujba la tanc, pentru că atunci când o să cadă Eddie ar fi căzut şi Bob, dacă ar fi continuat să lucreze pentru el, mai ales dacă se tot învârteşte cu un revolver la brâu.

— Oamenii de felul ălora cu care s-a încurcat Eddie nu-ţi oferă şansa de a da explicaţii, Bob. Nu sunt în niciun caz Banca de Credite şi Depuneri din Catamount. Sunt nişte hiene care nu ştiu de glumă şi care-şi întăresc ameninţările verbale prin nişte tipi abjecţi din Providence sau din New Jersey, care-ţi rup încet braţele şi picioarele. I-am cunoscut şi eu în urmă cu trei ani şi am văzut şi am auzit mult mai

multe, mai ales când lucram jos, în Chei, şi acolo îţi fac de petrecanie pentru două chestii, afaceri imobiliare şi droguri, pentru că acolo astea-s cele două domenii în care poţi da lovitura. Poţi să te trezeşti miliardar peste noapte, sau poţi să te trezeşti stârv ţeapăn peste noapte.

Bob îi arată unde să cotească pentru spital şi Avery trage vehiculul mare, lucios, jos de pe rampa şoselei, virează la stânga, apoi intră şi opreşte în parcarea spitalului.

— Şi ţie cum îţi merge? îl întreabă Bob.

— Ce vrei să spui?

— Mă rog, cum te descurci acolo? Fără îndoială că foarte bine, adaugă arătând cu mâna la interiorul maşinii.

Avery îşi lasă braţul pe speteaza scaunului şi se uită la prietenul său.

— Hei, Bob, eu nu m-am schimbat, nici pe dinăuntru, nici pe dinafară. Tu poate că te-ai schimbat, dar eu nu.

Bob îl studiază câteva clipe, într-adevăr, îşi spune el, Avery \ nu s-a schimbat. Ca înfăţişare fizică e acelaşi, poate doar puţin mai plin, dar numai la faţă şi la gât, ceea ce-i firesc pentru un om care a trecut de treizeci de ani, mai ales dacă-i băutor. Nu, e acelaşi ca acum trei ani – la fel de înalt ca şi Bob, dar, pentru că faţa şi capul îi sunt mai mici şi umerii şi şoldurile mai strâmte, pare chiar şi mai înalt; părul e tot blond-roşcat, poate ceva mai decolorat de anii petrecuţi în soare şi ceva mai lung la ceafă şi peste urechi, dar aşa-i moda acum, mai cu seamă aici, în Florida, chiar şi Bob s-a gândit să-şi lase părul să-i crească; ochii albaştri ai lui Ave sunt tot mijiţi, miopi, vag saşii, cu un mic evantai de riduri la fiecare colţ, iar dinţii din faţă îi sunt tot uşor proeminenţi, dându-i un aer de adolescenţă perpetuă, aproape ştrengărească, iar pielea palidă şi pistruiată arată proaspăt arsă de soare, chiar acum în octombrie, aşa cum arăta întotdeauna vara, în copilărie, cu nasul cojit şi încins, oricât de puţin ar fi stat la soare şi oricâte precauţii şi-ar fi luat – pălării, loţiuni, umbrele de soare. Da, e acelaşi Avery dintotdeauna, cel puţin la înfăţişare, e acelaşi om, ceea ce de obicei e un indiciu că şi pe dinăuntru a rămas acelaşi, adică e la fel de jovial şi cordial ca întotdeauna, la fel de leneş, la fel de lesne amuzat şi de lesne plictisit cum era şi în copilărie, la fel de loial şi de afectuos, dar în aceeaşi măsură detaşat şi impenetrabil, la fel de onest ca pe vremuri şi la fel de neonest, la fel de nepăsător cu viaţa lui, de parcă

n-ar avea nicio însemnătate pentru el, dar la fel de grijuliu să nu şi-o rişte pentru ceva ce nu prezintă deplină siguranţă.

— Da, nu cred că te-ai schimbat, apreciază Bob pe ton sumbru. O scoţi bine la capăt numai cu barca, transportând turişti şi marfă?

— Da.

— Îţi asigură o viaţă bună?

— O viaţă bună.

— Bătrâna *Belinda Blue*, da? Funcţionează încă bine? Bătrânul trauler de pe Mâine?

— Da. E o barcă fainã. Solidă, înceată, dar solidă.

— Ai tot motorul ăla vechi, Chrysler?

— Da.

— Şi locuieşti pe vas, aşa cum ţi-ai propus?

— Mai puţin ca înainte. Am un apartament pentru Honduras. E mai uşor aşa, pentru amândoi. Pe vas e uneori prea mare înghesuială şi de câte ori ieşeam în larg, trebuia mai întâi s-o mut pe Honduras, altfel ar fi trebuit să fie şi ea un membru al echipajului, ceea ce n-o amuza prea tare, şi să meargă la pescuit cu o liotă de grăsani pe jumătate beţi, între două vârste, din Cleveland.

— Te cred că nu.

— Îţi place barca asta, nu-i aşa, Bob?

— *Belinda Bluel* Iisuse, sigur că-mi place! Câteodată zac treaz noaptea şi retrăiesc zilele pe care le-am petrecut pe barca asta, dincolo de insulele Shoals, pe lângă Newburyport şi Plum Island, atunci când am dus-o tot drumul prin canal până la sud de Cape şi m-am întors acasă pe lângă Hyannis şi Truro şi provincetown, de-a curmezişul golfului la Portsmouth… Cred că zilele şi nopţile pe care le-am petrecut pe barca asta au fost cele mai fericite din viaţa mea. E greu să-mi dau seama de ce, dar barca îmi dădea senzaţia că sunt propriul meu stăpân. Ştii? Ieşeam câteva mile în larg şi, dintr-odată, toată lumea mea se reducea la barca asta. Şi o simţeam sub controlul meu. Eu aveam grijă de ea şi ea avea grijă de mine. E greu de explicat. Dar tu probabil că înţelegi.

— Da, sigur că înţeleg, răspunde Avery. Asta-i! Simţi că stăpâneşti întreaga lume. Necazul cu mine e că întreaga mea lume s-a cam lărgit de atunci încoace. Vreau să spun că acum am un apartament, şi furgoneta asta, şi mă bate gândul să-mi mai cumpăr o barcă, una complet diferită de *Belinda Blue*, deşi tot o barcă

pescărească, dar care să se preteze la un pescuit baban şi să se întoarcă înainte de a se întuneca. Bătrâna *Blue* e bună doar pentru pescuit în golf şi de-a lungul insulelor Pine, ştii bine, adică pentru material mai uşor, poate pentru peşti de apă dulce, dar nu poate căra marfă grea, marlin, peşte-spadă, nu-i o barcă de competiţie, or, pentru un tip ca mine, în aşa ceva stau banii.

Bob se uită la ceas şi înjură, deschide portiera furgonetei şi sare jos.

— Am întârziat, spune, orele de vizită s-au încheiat de o jumătate de ceas. Elaine o să fie supărată.

Avery îl urmează prin parcare, asigurându-l că Elaine o să înţeleagă, ea a înţeles întotdeauna că, atunci când se întâlnesc ei doi, uită de timp şi de ceas, iar acum o să fie şi mai înţelegătoare, din moment ce nu s-au mai văzut de trei ani.

— O să vorbim cu sora şi o s-o convingem să ne lase să intrăm, îl asigură el, dar Bob nu-l aude.

Brusc l-a invadat gândul că Ave a făcut dragoste cu Elaine şi, asociată cu acest gând, străpungându-l, e conştiinţa că Ave nu ştie de mărturisirea ei, ceea ce înseamnă că nu pot vorbi deschis despre acest lucru ca să-l lase în urmă, să-l depăşească. Aşa cum stau acum lucrurile, Avery va trebui să-i mărturisească singur că a regulat-o pe soţia lui Bob, şi atunci el, Bob, va trebui să se arate surprins, furios, rănit, adică s-o ia de la început.

Când intră în holul spitalului, cufundat în semiobscuritate şi aproape pustiu, Bob se pomeneşte dorind ca Elaine să nu-i fi destăinuit că s-a culcat cu Avery. Dar în cazul ăsta, îşi spune el, n-ar fi ştiut niciodată de ce e ea în stare. E un lucru oribil să afli secretele altuia, dar e singura cale de a-l putea cunoaşte cu adevărat. Greu de spus ce trebuie evitat mai degrabă, să cunoşti secretele altei persoane sau să nu cunoşti acea persoană deloc.

Sora de la biroul de informaţii de lângă lift îi refuză categoric. La ora asta nu pot să urce la saloanele de maternitate. Nu, nu pot merge nici la secţia de nou-născuţi ca să-l vadă pe fiul domnului Dubois. Avery îi zâmbeşte dulce femeii cu faţa cenuşie, o atinge uşor pe umăr şi ea se fereşte ca friptă, îi povesteşte de la ce depărtare a venit şi că el va fi naşul copilului, dar *nu* rămâne *nu*.

— Las-o baltă, Ave, îi propune Bob şi se îndepărtează de birou. O să venim mâine dimineaţă la prima oră. Oricum, nu sunt pregătit în

seara asta s-o anunţ de povestea cu slujba. Ştii, faptul că l-am părăsit pe Eddie şi aşa mai departe. Trebuie să mă gândesc la un mod de a-i da vestea proastă, urmează el, târşâindu-şi paşii, cu capul în piept şi mâinile în buzunare.

Avery vine în urma lui şi îi cuprinde umerii cu braţul.

— Uite ce-i, Bob, o să venim mâine dis-de-dimineaţă şi o să aruncăm o privire fiului tău, ca să ne asigurăm că nu seamănă cu lăptarul, da?

— Da, bine.

— Okay. Şi pe urmă o s-o vizităm pe tânăra şi drăguţa ta soţie şi, în loc să-i dai o veste proastă, ai să-i dai una bună.

— Da, sigur. Ce fel de veste bună?

— Okay. Uite care-i şpilul. Ai să-i spui că începi să lucrezi cu mine jos, în Chei. Ai să-i spui că o să conduci *Belinda Blue* pentru mine.

Se opresc din mers şi se uită unul la celălalt.

— Vorbeşti serios? întreabă Bob, prea uluit de idee pentru a-şi putea da seama dacă e bună sau nu.

— Desigur. Vorbesc serios. Nu m-am gândit la aşa ceva până acum un minut, dar asta nu înseamnă că nu vorbesc serios. Eu am să-mi cumpăr Tiara aia 2700 la care am râvnit toată vara, şi pe asta am s-o conduc eu, iar tu ai să conduci bătrâna *Blue*. De fapt, dacă vrei, poţi să cumperi o parte din ea şi atunci o să împărţim profiturile. Probabil că asta ar fi cea mai bună modalitate. Cumperi o parte din barcă şi împărţim în raport cu cât deţii. Juma-juma, şaptezeci şi cinci şi douăzeci şi cinci la sută, sau cât îţi poţi permite. Facem târgul?

— O, Dumnezeule! exclamă Bob. Trebuie să stau să mă gândesc puţin. Trebuie să mă gândesc la chestia asta. E într-adevăr o schimbare bruscă. Vreau să spun că e un drum lung de la situaţia mea de acum un an, înţelegi? Trebuie să mă gândesc.

Traversează încet parcarea până la furgoneta lui Avery, străbătând cercuri de lumină palidă; doi tineri înalţi, prieteni buni, apropiaţi ca doi fraţi, ca doi amanţi. Braţul lui Avery cuprinde umerii lui Bob şi, în timp ce merg, îl lămureşte că faptul de a se muta în Moray Key şi de a conduce *Belinda Blue* nu numai că o să salveze viaţa lui şi viaţa soţiei şi a celor trei copii ai săi, dar se va dovedi a fi şi lucrul cel mai plăcut pentru ei doi, cel mai plăcut de când el şi Bob erau copii.

— Da, aprobă Bob.

— Şi nu numai atât, continuă Avery, dar o să ne şi îmbogăţim.

— Da.

GRAND CHEMIN

Căpitanul e oacheş la faţă, chel, cu pleoape căzute, o înfăţişare aproape de japonez şi nu atât gras, cât cilindric, cu un cap rotund, un gât gros, pieptul şi pântecele umflate, solide, braţe mari, puternice, mâini şi picioare animalice, crude. Stă pe covertă, îmbrăcat într-un maiou verde închis, pantaloni de pânză lăbărţaţi şi cu picioarele desculţe şi se uită la Vanise, la băiat şi la bebeluş de parc-ar fi trei neaşteptate baloturi de încărcătură suplimentară. Cei trei au apărut de după nişte stive de bidoane de ulei goale de pe chei şi au urcat iute în barcă, împreună cu tânărul numit Robbie, care-i adusese de la ferma lui McKissick din Caicos de Nord. Preţul pentru serviciile prestate de Robbie era uşor de plătit, în schimbul negocierilor purtate de acesta cu căpitanul vasului *Kattina*, un mic cargobot construit înainte de război, spart şi peticit, şi al faptului că-i transportase pe Vanise, Charles şi Claude Dorsinville din Caicos de Nord, într-un şlep deschis, împrumutat de la un văr de-al lui, Robbie nu cerea altceva decât plecarea haitienilor de la ferma lui George McKissick. Voia să-şi recapete slujba pierdută şi, în acelaşi timp, să-l înfurie pe bătrânul McKissick. Prin plecarea haitienilor ochea doi iepuri deodată.

Vanise nu-l întrebase pe Robbie cum o să-l plătească pe căpitanul vasului *Kattina*, şi niciunul dintre bărbaţi nu ridicase această chestiune. Robbie spusese doar atât:

— Nu face griji la tine, fato, eu poartă grijă de tot. Omul ăsta prieten la mine şi de mult datorează la mine ceva.

Pe urmă, într-o după-amiază răscoaptă de soare din octombrie, Robbie şi-a făcut apariţia la ferma lui McKissick, le-a spus să-şi strângă boarfele într-o legătură şi să vină cu el, iar Vanise, cu copilaşul în braţe, şi Claude, purtând o boccea în care adunase puţinele lor haine şi ceva merinde furate din bucătăria lui McKissick, îl urmaseră pe Robbie prin lanurile de porumb, printre palmierii pitici şi viţa de vie de mare, până la plajă, unde-i aştepta şlepul. S-au urcat în el, Robbie l-a împins de la mal, a sărit apoi şi el înăuntru şi a pus în mişcare motorul şi, în câteva minute, trecuseră de recif şi se îndreptau, de-a lungul canalului, către Caicos de Sud, unde au ajuns odată cu lăsarea serii şi unde au legat şlepul lângă vasul *Kattina*, în Golful Cockburn.

Grăsanul n-a suflat o vorbă când Vanise şi băieţii au urcat la bord, i-a cântărit doar din priviri de parc-ar fi vrut să ştie câtă sare or

să disloce în cală, apoi s-a întors şi s-a dus la pupa, unde s-a rezemat de parapet, şi-a încrucişat braţele cărnoase la piept şi şi-a coborât privirea spre motor şi spre un om îndoit din şale care meşterea acolo cu o cheie fixă. Omul şi-a ridicat privirile şi Vanise a văzut că era un alb, gol până la brâu şi murdar de ulei, cu păr lung, castaniu, pe care şi-l tot îndepărta din ochi cu o smucire a capului. Pe urmă, din cabina de la prora a trecut pe lângă ea şi pe lângă ceilalţi, îndreptându-se spre pupa, unde toţi trei s-au pornit să sporovăiască în engleză.

Brusc, albul se opinteşte în sus pe punte şi închide trapa care acoperă motorul, iar căpitanul se apropie de Vanise, o împinge spre o altă trapă pe care o deschide şi îi face semn să coboare pe scara ce duce în bezna de dedesubt.

— Du-te, coboară acolo, mârâie el.

Îi îmbrânceşte pe fiecare cu câte o mână, în timp ce cu cealaltă ţine trapa deschisă până când şi Vanise şi Claude coboară; simt o podea sub tălpi şi desluşesc în întunericul din cală sacii de sare stivuiţi pe jos, şi apa stătută, adunată sub scânduri. Pe urmă căpitanul închide trapa şi se pomenesc îngropaţi în beznă.

Vanise aude motorul sforăind şi vibrând, aude oamenii bocănind şi pălăvrăgind deasupra şi deodată vasul începe să se clatine, târându-se lent. Motorul porneşte să duduie, mişcarea vasului capătă ritm şi direcţie, aşa încât ştie că se îndepărtează de chei şi de sat, se îndepărtează de insulele Turks şi Caicos, de George McKissick şi de ferma lui, de bădărănia şi de arţagul lui de beţiv, de ameninţările lui că-i dă pe mâna poliţiei, de vizitele lui repezite pe salteaua ei din şura strâmtă din spatele casei; se îndepărtează de lunile lungi, singuratice, de trudă grea, în arşiţă, plantând şi îngrijind lanurile de porumb şi grădina lui McKissick, curăţindu-i casă, gătindu-i hrana, ascultându-i vorbăria zănatecă, de beţivan, într-o engleză pe care o înţelegea numai dacă-i ignora cuvintele şi-i asculta doar sunetele ca nişte vuiete de vânt şi rostogoliri de ape, şi-i urmărea faţa ca pe norii ce înnegresc zarea.

Băiatul îi spune:

— Trebuie să stăm pitiţi aici, ca să nu ne vadă poliţiştii. Acum îi pune foarte rar întrebări; are impresia că, în curând, bebeluşul Charles va fi cel ce va pune întrebări. Claude ştie despre el însuşi că e un băiat care se transformă vertiginos într-un bărbat, aşa încât trebuie să înveţe să dea răspunsuri. Pe de altă parte, de când ajunseseră în Caicos de Nord, îşi văzuse mătuşa într-o altă lumină, fiindcă deşi pentru el era,

fără îndoială, un *serviteur* care deţinea surprinzătoare cunoştinţe despre *loas* şi care fusese posedată, în prezenţa lui, în mai multe ocazii, de Agwe, *mait – fete* al ei, aşa încât bănuieşte că, în urma învăţăturilor mamei lui, Vanise devenise o *hounci canzo*, adică o iniţiată, totuşi nu se poate împiedica să nu-i vadă tristeţea şi ştie că atunci când stă tăcută şi pare să privească în adâncurile ei, aşa cum face din ce în ce mai des, de fapt nu se gândeşte la nimic. E ca un animal în repaus. Drept care, în loc să mai pună întrebări, Claude a început de curând să facă observaţii asupra omenirii, la care ea dă din cap în semn de aprobare, ca şi cum ea însăşi n-ar şti nimic despre lume.

Claude orbecăie împleticindu-se peste bagaje şi dibuie un loc în dreptul prorei unde, după ce împinge la o parte câţiva dintre sacii grei, reuşeşte să golească un spaţiu în care să poată sta unul lângă altul.

— Vino! îi strigă lui Vanise. Aici e un loc mai bun.

Se întoarce în colţul unde a lăsat-o cu copilul, tatonează cu mâna în întuneric până dă peste umărul ei, îi ia mâna şi o conduce. Reazemă bocceaua de coca de lemn a vasului şi o netezeşte cu mâna.

— Pune capul aici, o îndeamnă el. E plăcut să auzi apa plescăind afară şi să ştii că tu eşti în siguranţă înăuntru.

Îşi întinde şi el picioarele lungi, le face loc lui Vanise şi bebeluşului în stânga lui şi se culcă în întuneric, cu mâinile înnodate sub ceafă, de parc-ar aştepta liniştit să-i vină somnul.

Nu vrea să se gândească la locul unde se duc, pentru că locul ăsta oricum n-are un nume nici în mintea lui, nici a lui Vanise. Ştiu doar că nu e America, nici Florida, nici Miami, dar mai ştiu şi că nu va fi Haiti, acolo unde, fără îndoială, Victor continuă să adune oameni disperaţi şi îndeajuns de speriaţi ca să nu ia în seamă zvonurile că el rareori îşi transportă pasagerii pe tot drumul până în America şi că îi părăseşte pe plajele pustii ale insuliţelor din Bahamas. Uneori, Victor duce totuşi oamenii până în America, şi alteori oamenii abandonaţi în insulele furks şi Caicos sau Inagua reuşesc, după un an sau doi, să ajungă singuri în Florida. Şi atunci, într-o bună zi, într-un sat răzleţ prin dealurile din Haiti, soseşte o scrisoare din America, şi reputaţia de salvator a lui Victor e reînnoită, aşa încât adeseori printre pasagerii lui se găseşte şi câte un om pe care l-a luat din Le Mole cu un an înainte şi l-a părăsit în Caicos de Nord. Niciodată nu se consideră a fi vina lui Victor dacă omul n-a reuşit să ajungă decât pe o plajă la cincizeci de mile nord de Haiti, înseamnă că a fost vina unui *baka*, un duh rău, sau

chiar a omului însuşi, care n-a făcut un *engagement* serios, sau nu i-a hrănit cum se cuvine pe *loas*, sau nu a obţinut o *garde* sau o *Wanga* potrivită de la o *houngan* adevărată, înainte de a se duce în Le Mole pentru a-şi aranja călătoria în America.

Claude a auzit numele locului spre care se îndreaptă acum, l-a auzit pe Robbie făgăduindu-l de mai multe ori, dar era greu să separi cuvântul ăsta de celelalte cuvinte pe care le rostea Robbie şi, cum pentru el şi Vanise a însemnat un efort chiar numai să înţeleagă că Robbie avea să-i ajute să evadeze de la George McKissick, s-au concentrat numai pe această evadare, înlăturându-şi din minte cum era şi cum se chema locul unde vor pleca, şi la ce distanţă se găsea. Oriunde vor merge, va fi insula de dincolo de mare.

Duduitul ritmic al motorului de la pupă, plescăitul apei tăiate de proră, legănarea continuă a vasului, lipăitul molcom al apei de santină îl fac pe băiat să lunece, domol, în somn. Poate că şi copilul Charles doarme, poate că şi Vanise doarme, poate că tânărul Claude a aţipit doar o clipă sau două, n-ar putea spune, pentru că se trezeşte brusc şi total, înainte de a fi început să viseze, când aude, departe, în direcţia pupei, scârţâitul unei trape care se ridică, apoi bufnitura când e închisă iar, şi vede fascicule şi cercuri de lumină înaintând spre ei, aude icnetul de efort al unui om care se caţără peste saci şi, în cele din urmă, îl desluşeşte pe căpitan mişcându-se bolovănos înainte, până când îngenunchează lângă ei, pe culcuşul lor, cu ochii mici pe faţa întunecată, nepăsătoare, aţintiţi asupra lui Vanise, umbra lui proiectându-se imensă şi clătinându-se pe peretele calei. Femeia s-a ridicat în capul oaselor şi îşi ţine copilul în braţe, coborându-şi privirile pe creştetul bebeluşului de parcă ar căuta o fisură prin care spiritul ei să pătrundă în spiritul lui. Grăsanul îşi întinde braţul cu lanterna şi-l înghiontește pe Claude. îi vorbeşte repede într-o şoaptă aspră:

— Cară-te de aici, băiete, ăsta nu-i loc pentru tine. Ia-l pe pişăciosul ăsta şi cară-te!

Claude execută ce i s-a spus, ia cu gingăşie copilaşul din braţele lui Vanise şi se îndepărtează cu repeziciune, lunecând pe lângă peretele calei, în umbra de după saci, unde se aşază şi aşteaptă şi ascultă zgomotele făcute de grăsan care se luptă să-şi scoată pantalonii; îi aude răsuflarea grea când îi smulge hainele lui Vanise şi gemetele când se împinge în ea.

Câteva momente mai târziu, cercurile de lumină încep din nou

să danseze pe coca şi peste încărcătură, şi umbra uriaşă a grăsanului sare iar pe perete; când trece pe lângă Claude, omul se opreşte o clipă şi-i şuieră:

— Băiete, să nu care cumva să faci tărăboi, auzi? Şi tu poţi să ajungi curvă, înţelegi? înşfacă umărul scheletic al lui Claude: Acu, mişcă îndărăt la soră-ta, sforăie el şi apoi se îndepărtează, raza lanternei împrăştiind unde de lumină albă, circulară.

Claude se grăbeşte să se întoarcă, în timp ce bebeluşul se agaţă cu picioruşele de pulpa lui. O dată ajuns îndărătul zidului din saci de sare, din nou în beznă, îl aude pe grăsan împingând trapa de jos în sus, îndesându-şi hălcile pe scară, apoi închizând-o cu un pocnet. Băiatul orbecăie cu mâna până nimereşte o gleznă a lui Vanise. îi aude respiraţia gâfâindă, horcăită, de parcă ar fi fost fugărită de o jivină uriaşă, fioroasă, şi ar fi izbutit cu greu să se pitească în ascunzişul ăsta ca o grotă.

— Ai să-ţi revii îndată, o consolează el.

Ea îi cere copilul, iar Claude i-l depune în braţe. Pe urmă îi cere să-i găsească basmaua de pe cap, care-i căzuse.

Băiatul bâjbâie printre saci şi, în cele din urmă, îi găseşte basmaua şi i-o înmânează. Câteva clipe mai târziu, ea îi dă înapoi cârpa mototolită şi-i cere să i-o moaie în apa de santină, iar el se execută. Puţin mai încolo îl aude pe copilaş sugând, iar respiraţia lui Vanise se potoleşte şi se lasă iar înghiţită de plesnetul apei pe carenă şi de bătaia sacadată a motorului de la pupa, iar băiatul, culcat din nou, îşi întinde picioarele şi se odihneşte.

Ceva mai târziu, ca într-un vis, deşi nu e vis, negrul zvelt şi albul cu păr lung, castaniu, îşi fac împreună apariţia în cală, albul expediindu-i cu un gest pe Claude şi pe sugar la pupa, apoi ţinându-şi lanterna aprinsă asupra lui Vanise, în timp ce negrul o siluieşte, în tăcere. Când vine şi rândul albului, acesta îi predă negrului lanterna, îşi trage în jos pantalonii şi rosteşte câteva cuvinte pe care Claude le aude, „Sex" şi apoi, iritat: „Pentru Dumnezeu, lasă-te mai moale, că nu-ţi fac nimic". După un timp totul se isprăveşte, cei doi pleacă cufundându-i din nou pe haitieni în puţul lor de beznă, în hruba lor, în cuibul lor negru în care singu-Jele sunete pe care le aud sunt fojgăiala gândurilor din mintea jos, ciocănitul motorului şi palmele valurilor joase care se sparg de prora vasului ce-i duce către vest, spre Great Inagua.

În Golful Cockburn, când Vanise, Charles şi Claude au coborât în

cală, ziua s-a şters cu totul, şi acum se mistuie şi noaptea, pentru că nu-i înconjoară decât tenebre, ştirbite imprevizibil, rapid şi total, de către bărbaţii de sus, cu lanternele lor şi cuvintele lor repezite, cu gesturile lor violente care par să-i relaxeze pentru un timp, ca şi cum şi-ar injecta un drog – grăsanul, care vine a doua oară cu o sticlă de rom în mână şi bea din ea, apoi îi dă şi lui Vanise să soarbă, după ce şi-a făcut treaba cu ea, şi negrul cel zvelt, care acum vine singur şi încearcă să vorbească cu Vanise şi, când aceasta nu-i răspunde, se supără foc şi-i trage o palmă, şi tânărul alb, care e un băieţandru, dar cu pieptul şi umerii păroşi, braţele şi picioarele lui lungi şi sfrijite aruncând umbre sălbatice când o frământă pe femeie de parcă ar bate-o. Când bărbaţii coboară în cală cu lanternele lor ce fărâmiţează bezna, locul pare strâmt, înţesat, împresurând fiinţele omeneşti care parcă s-ar afla într-o casă; dar când oamenii pleacă luându-şi lanternele cu ei, locul se deschide, se lărgeşte şi pare enorm, ca un cort negru. Şi cu ziua şi noaptea pierite, timpul s-a dizolvat şi el, cu excepţia intervalelor scârţâitoare, mecanice, când apar bărbaţii, întreruperi sâcâitoare pe care Claude începe să le accepte ca pe o prefacere petrecută în vis şi, de îndată ce bărbaţii se retrag, mintea lui se întoarce cu recunoştinţă la scurgerea lină a visului fără timp, din bezna perpetuă – când, pe neaşteptate, pulsaţia motorului încetează, pliciuirea valurilor pe scândurile din dreptul capului său încetineşte şi înălţarea şi căderea ritmică a vasului pe talazuri se preschimbă într-o legănare lentă.

Aude o bufnitură într-o latură a navei şi glasuri, al căpitanului şi al englezului şi, apoi, uimit, Claude aude o voce haitiană, un om care strigă în limba creolă:

— *Reste arreste la*! *Pa we ou*, *messieurs*! *Moin la*!

Claude sare în picioare şi, ascultând acum un amestec de engleză şi creolă în timp ce mai mulţi oameni urcă pe punte, înţelegând din cuvintele englezeşti mai mult decât păreau să înţeleagă haitienii şi din creolă mai mult decât înţelegeau căpitanul şi echipajul lui, Claude îşi dă seama că oprirea aceasta fusese aranjată dinainte şi că vasul *Kattina* lua la bord nişte haitieni abandonaţi pe o insulă, iar căpitanul era plătit în dolari americani.

— Au venit nişte haitieni, o anunţă Claude pe Vanise.

— Câţi?

— Nu ştiu. Mai mult de doi. Ascultă!

— Poliţia!

— Ba nu. Oameni din Haiti care vor să plece în America. *Le gros neg* ia bani de la ei.

Vanise mormăie:

— Ce merinde avem? Or să vrea mâncarea noastră.

— Poate că au mâncarea lor. Noi avem numai biscuiţi, brânză şi nişte conserve din carne de vită.

— Mi-e sete, şopteşte Vanise cu voce scăzută, surpată de resemnare, de parcă s-ar aştepta să nu mai bea niciodată.

— Poate că haitienii au adus apă cu ei. Ascultă, cred că unul din ei vorbeşte englezeşte.

Oamenii se află acum chiar deasupra capetelor lor şi, într-adevăr, unul dintre haitieni vorbeşte cu căpitanul într-o engleză stricată, insistând că trebuie lăsaţi să stea pe punte, promiţându-i că or să intre în cală de îndată ce o să se ivească vreun alt vas şi asigurându-l că n-or să stea în calea căpitanului şi a oamenilor săi.

— Noi dăm la tine bani, mulţi bani. Noi uzi de la mare şi acu' trebuie uscam, altfel luăm răceală, dom căpitan. Nu probleme pentru tine.

— În regulă, omule. Staţi sus dacă asta vreţi.

— Da.

— Acolo jos avem ceva mai bun decât aicea sus, omule.

— Da?

— Avem o fată. Acolo jos e o fată din Haiti, care abia aşteaptă ca un negru din Haiti să vie jos şi să vorbească cu ea.

— Da?

— O fată din Haiti, cu mormolocu' ei şi un băiat frumuşel, acolo jos cu ea.

— Da? Un băiat frumuşel? *Massisil* Grăsanul râde.

— Da, omule, un băiat gigea, aşa-i, da' fata-i poama cea dulce. Ne mai îndulceşte drumul.

— Da. Aşa că noi uscam şi încălzim la soare, da? Şi dup-aceea mergem vorbim cu fata din Haiti şi cu băiatu' gigea. Da?

— Ei! face căpitanul râzând şi apoi se duce la timonă. Ei, ei, ei, în toate părţile dai de afurisiţii ăştia de haitieni, pe tot oceanul, o pecingine mai rea decât cubanezii.

Motorul îşi reia încet ritmul, prinde viteză, îşi recapătă cadenţa sacadată, prora vasului se înalţă încet şi din nou Claude, Cătuşa lui şi

copilul acesteia îşi ajustează echilibrul şi greutatea corpurilor, pentru a contracara asalturile valurilor şi domoala ridicare şi cădere a navei.

— Acum o să ajungem şi noi în America, îşi dă Claude cu părerea. Datorită haitienilor.

În scurt timp, atmosfera din cală devine fierbinte, încremenită şi stătută, şi cei trei încep să respire scurt, gâfâit, repede, ca nişte câini adormiţi în zăpuşeala amiezii. Claude îşi scoate cămaşa, o face ghemotoc şi o îndeasă în bocceaua de sub cap. îl arde o sete cumplită, e mai însetat decât a fost vreodată, şi ştie că şi Vanise se chinuie la fel; după un timp, se ridică încet în picioare, străbate cala, urcă scara şi împinge trapa în sus.

Strălucirea orbitoare a luminii îl loveşte în ochi ca o palmă grea. Tot ce vede e alb, un câmp incandescent, nelimitat, de alb. Clătinându-se din cauza loviturii în ochi, se uită îndărăt în cală. Apoi, adumbrindu-şi ochii cu o mână, sprijinind trapa cu cealaltă, îşi mijeşte pleoapele şi, printr-o ceaţă albă, vede trei haitieni lungiţi pe punte la câţiva metri de el. Trei oameni tineri, sub treizeci de ani, slăbănogi, în straie de fermieri, cămăşi cu mâneci scurte, pantaloni de pânză decoloraţi, pantofi de piele fără ciorapi. Unul dintre ei, care pare a fi cel mai vârstnic, fumează o pipă. Se răsuceşte încet şi se uită la Claude.

— Hei, băiete, i se adresează în creolă. Te-ai hotărât să ieşi puţin la aer?

Se întorc şi ceilalţi şi-l măsoară alene.

— Ăsta-i *massisil* întreabă unul. Omul cu pipa se hlizeşte.

— Vreţi să-i cereţi căpitanului puţină apă pentru noi? li se adresează Claude.

Briza mării îi răcoreşte faţa, îi aduce o mireasmă curată şi proaspătă şi băiatul iese pe jumătate din cală.

— Ce dracu' faci aici? răcneşte căpitanul care se află la cârmă, în cabina de la pupa. Prea mulţi împuţiţi de haitieni bântuie pe aici.

— Vrea apă la el, îl lămureşte omul cu pipa.

Căpitanul dă din cap şi-l trimite pe tânărul alb la trapă, cu o sticlă veche de rom umplută cu apă. Când englezul îi întinde sticla, zâmbeşte, iar Claude vede că-i lipsesc cei mai mulţi dinţi din faţă şi că e foarte urât.

— Acu' mută-ţi fundu' înapoi acolo, spune albul. Băieţii ăştia de aici călătoresc la clasa întâi. Tu şi soră-ta sunteţi pasageri de clasa a patra.

Râde şi-l îmbrânceşte pe Claude pe scară în jos, după care închide trapa.

Cala pute a apă mucegăită şi a pânză de saci şi a sudoare, iar pe măsură ce căldura se înteţeşte, sporeşte şi duhoarea. Cei doi urinează şi evacuează fecalele în apa de santină, între şipci, cât mai departe posibil de locul lor de la prora, dar miasma grea, molatică, a propriilor reziduuri se târăşte lent îndărăt la ei. Acum au început să se arate şi şobolanii, îmboldiţi de tăcerea oamenilor din cală. De două ori, când Claude a întins mâna ca să-şi potrivească bocceaua sub cap, a auzit cât un guzgan chiţ-căind şi furişându-se în întuneric şi, până la urmă, a scos din legătură cămaşa lui, biscuiţii şi brânza, i-a dat jumătate din merinde lui Vanise şi cealaltă jumătate a mâncat-o el, după care a aruncat legătura spre pupa unde, curând, a auzit şobolanii crăn-ţănind firimiturile.

Îndură în tăcere, toţi, până şi micul Charles, deşi, din când în când, Vanise îi cântă, cu un glas firav, sugrumat, câte un vers sau două dintr-un cântec de leagăn, apoi se întrerupe, ca şi cum ar birui-o efortul. Şi mai târziu, când căldura se mai domoleşte, bărbaţii vin din nou, inaguanul cu piele cafenie şi englezul, râzând şi bând de zor rom, trimiţându-l pe Claude cu copilul la pupa, în timp ce ei îi siluiesc mătuşa.

Când haitienii vin jos, Claude constată extrem de surprins că şi ei se comportă ca şi ceilalţi, ba chiar omul cu pipă încearcă să-l înşface pe băiat în clipa în care acesta se îndepărtează de ei, îl apucă de pantaloni şi dă să-i smulgă de pe el şi, când Claude se împotriveşte şi se zbate, omul îl loveşte cu pumnul în obraz, îl înjură şi se apropie de ceilalţi care o proptiseră pe Vanise de sacii cu sare.

Cei trei nu dorm dar, asemenea unui animal şocat, izbit de un automobil, nu sunt nici pe deplin treji. Un timp nemăsurat e tăcere în cală şi, pe urmă, iar se înstăpâneşte dogoarea, de parcă stau vârâţi în gura unui cuptor, şi când aerul frige, bărbaţii nu coboară la ei, aşa încât Claude aproape că râvneşte la atmosfera sufocantă cu duhorile ei. Dar curând începe să se răcorească iar. şi băiatul ştie că vor veni din nou, şi chiar vin, uneori câte unul, alteori câte doi sau chiar trei şi, mai târziu, unul dintre haitieni. nu cel cu pipă ci un altul, îl prinde pe Claude, imobilizându-i braţele la spate, astfel încât nu se mai poate elibera. Omul îl trânteşte pe jos şi, după ce-i smulge pantalonii, îşi împinge genunchiul între picioarele lui, i le desface şi-l pătrunde – o sfâşiere

sălbatică, o sfârtecare atât în trup cât şi în minte, care-l face pe băiat să urle şi apoi îl lasă încovrigat pe jos, clocotind de mânie şi de ruşine şi închizând în el steaua neagră a durerii. După ce omul termină cu el, băiatul plânge şi, când izbuteşte să se oprească din plâns, îşi îndreaptă trupul cu o grijă patetică, de parcă ar aparţine altcuiva, îl ridică şi-l duce în colţul unde zace Vanise cu pruncul ei.

La un moment dat, pe neaşteptate, după ce o bucată de vreme aerul nu se mai înfierbântase ca înainte, vasul începe să salte şi să se afunde, valurile pornesc să izbească în proră cu o forţă sporită, până când, în scurt timp, nava se înalţă în apă pieziş, povârnit, de parcă vrea să se caţăre pe un munte, după care se înclină, lunecă repede în jos, cade într-o râpă. Apa de santină basculează şi clipoceşte sălbatic, saci de sare se desprind şi se rostogolesc pe jos.

Claude, Vanise şi copilul se foiesc în cală, luptându-se să găsească un punct de sprijin unde să se poată strânge unul în altul, fără să fie aruncaţi de colo-colo, până când, în cele din urmă, se agaţă de scara de sub trapă. Vanise ţine cu un braţ pruncul şi cu celălalt scara. Claude, încercuindu-i cu braţele pe femeie şi pe copil, se cramponează cu ambele mâini de scară, lipindu-i pe cei doi de ea, în timp ce nava saltă şi se prăbuşeşte, apoi se ridică iar, se zgâlţâie şi cade din nou.

Aud vântul vuind pe punte, aud valurile plesnind vasul cu greutate şi forţă violentă.

— Roagă-te pentru noi! îi cere Claude lui Vanise. Cheamă *Ies Mystères*, aşa cum ştii să faci. Roagă-te lui Agwe care ţi-e *maittete*, o imploră el, fă ca vasul să nu se scufunde şi să nu ne înecăm. Roagă-te la Fecioară şi la sfinţi şi la Iisus Hristos, la Papa Legha şi la Damballah şi la ceilalţi. Roagă-te! îi strigă în ureche şi Vanise porneşte să murmure incoerent, învălmăşind laolaltă cântece pe jumătate amintite, rugăciuni şi cantilene, pe măsură ce îi vin în minte:

— *Cote ou ye*, *mette hounsi-yo deyors*, *gan malice oh*, *ce passe lt appasse*. *Dou quandbon Dieu rele ou*. *J e vousprends pour me rendre* les *services que je veux*, *an nom de Mait Carrefour et de Legha*, *gen*eration *paternelle et maternelle*, *ancêtre et încetere*, *Afrique et Afrique*, *au nom de Legha*, *Baltaza*, *Agwe*, *Erzulie*, *Ghede*, *Ogoun*, *Damballah*… şi tot aşa mai departe, în timp ce furtuna îi smuceşte şi urlă.

După un timp îndelungat, Vanise osteneşte, se zăpăceşte şi se ruşinează să continue, pentru că nu cunoaşte decât crâmpeie, frânturi din rugăciunile potrivite, aşa încât îi invocă pe *loas* şi spune nepotului

ei:

— Nu pot! Nu se cuvine! Trebuie să lăsăm ca *le Bon Dieu* să ne ia în mâinile lui.

— Ba nu! ţipă Claude. Zi-i înainte! Roagă-te pentru noi! Aşa încât reîncepe psalmodierea, în toiul furtunii, până când, în cele din urmă, mugetul vântului conteneşte oarecum, vasul încetează să salte şi să se prăbuşească sălbatic şi, treptat, după ceasuri lungi, încep să creadă că urgia a trecut şi că nu a putut fi un uragan, nici măcar vântul vijelios de nord-est, ci doar o rafală puternică, pentru că acum se aud stropi grei de ploaie ciocănind în puntea de peste capetele lor, constant, dur, dar fără vânt, iar marea pare să se fi domolit.

Claude e primul care slăbeşte strânsoarea de scară, apoi şi Vanise îşi relaxează braţul şi amândoi se lasă să lunece pe scândura de dedesubt, unde rămân ghemuiţi unul în altul, ca doi amanţi, cu copilaşul între ei, gata să se lase furaţi de un somn paşnic. Totuşi, chiar şi aşa, se ţin încă de baza scării, de parcă ar fi prinşi cu cătuşe de ea.

Căpitanul ridică trapa şi le face semn celor trei să vină sus. E noapte şi ploaia s-a astâmpărat. Spre nord-vest, un corn de lună pluteşte printre panglici de nori argintii-albăstrui şi marea sticleşte fosforescent.

Vasul a ocolit capul de vest al insulei New Providence şi, când ies pe punte, Claude şi Vanise au senzaţia că s-au deşteptat din mormintele lor de înecaţi, îi învăluie aerul proaspăt, răcoros, şi un spaţiu nesfârşit care pare tangibil şi, cu toate că e noapte, atmosfera vibrează de lumini şi de tot felul de arome – de mare, de pământ, de copaci, de fructe, de făpturi omeneşti. Inhalează adânc, îşi privesc mâinile, se uită fiecare la faţa celuilalt şi îşi redescoperă trupurile frânte. Privesc în direcţia tribordului şi văd farurile automobilelor înşirându-se ca nişte mărgele luminoase pe coasta de nord a insulei. Dincolo de proră, văd primele lumini ale oraşului Nassau aruncând un reflex şters, alburiu, pe cerul vânăt. Au venit cale de trei sute de mile încătuşaţi în tenebre, în bezna măruntaielor şi acum priveliştea luminilor omenirii e ca o lovitură usturătoare, năucitoare, care-i împietreşte, pentru că ajunseseră să creadă că, în afară de cei şase bărbaţi de pe vas, nu a mai rămas nimeni pe lume. Şi iată-i că privesc şi văd hotelurile înalte, dreptunghiulare de pe Cable peach, la o depărtare doar de o jumătate de milă, cazinourile sclipitoare, restaurantele împânzite de oameni, şiragurile de felinare ale străzilor,

semnalele luminoase ale balizelor clipind la intrarea în golful North Cay, un avion cu reacţie luându-şi zborul de pe aeroportul insulei, săgetând spre sud-est şi apoi dispărând în zare, bărci mici şi iahturi plutind lin afară din golf şi, în faţa lor, oraşul în sine, cu clădiri înalte, trandafirii, un han de vacanţă şi vreo alte şase hoteluri cu reflectoare ascunse printre arbuştii de hibiscus şi casuarina, care freamătă pe sub ferestrele verandelor, în timp ce umbrele palmierilor regali pâlpâie pe zidurile zugrăvite în culori vii, roz, galben, alb, albastru.

Trec de cheiul vast şi de două vapoare de croazieră scandinave ancorate acolo, lucioase, albe, uriaşe, cu ghirlande de beculeţe scânteietoare legate de catarge şi de coşuri, ca nişte podoabe de Crăciun, şi se îndreaptă lent spre golf, lăsând Insula Paradise la babord, iar la tribord, centrul oraşului Nassau cu taxiurile glisând prin Rawson Square, îndreptându-se spre cazinouri sau spre aeroport, pentru sosirile târzii ale avioanelor de la Londra, New York şi Miami.

Cu senzaţia că au fos transplantaţi pe altă planetă decât cea pe care o ştiuseră până acum, Claude şi Vanise stau tăcuţi şi înmărmuriţi în cabina de la pupa, alături de ceilalţi haitieni, aşa cum le-a cerut căpitanul să stea. Cei trei haitieni îi ignoră pe Claude şi pe Vanise, îi tratează ca şi cum nu i-ar fi văzut în viaţa lor şi n-ar fi câtuşi de puţin interesaţi, nici măcar curioşi, în legătură cu ei.

Căpitanul l-a instruit pe haitianul cu pipă să le explice celorlalţi că trebuie să stea în cabină până ce vasul va fi legat la ţărm, şi pe urmă, după ce se vor fi asigurat că nu-i supraveghează nimeni, să coboare cu naturaleţe de pe vas, unul câte unul, s-o pornească pe chei şi să se îndepărteze. Nimeni nu are să-i oprească la această oră, îi asigură el, dacă merg repede şi, aparent, cu o ţintă precisă. Toţi, inclusiv Claude şi Vanise, au fost înregistraţi ca membri ai echipajului, continuă el. Supraveghetorul golfului nu are să facă un control până a doua zi dimineaţă, dacă măcar o să catadicsească să controleze.

— Bahamienii ăştia, omule, nu le pasă de tine un te duci, dacă nu stai lângă ei atunci când te caută.

Căpitanul râde şi se îndepărtează, în timp ce albul mânuieşte cârma, aduce nava cu bine la ţărm şi o strecoară lângă un doc, de partea mai întunecată a danei, lângă două bărci joase de agrement.

Pe vas se stârneşte un moment de confuzie şi de oarecare aprindere când cei trei haitieni se iau la harţă încercând să decidă cine să coboare primul, dar omul cu pipă, pe care-l cheamă Jules, are

ultimul cuvânt. Primul urmează să coboare cel mai tânăr dintre ei, al doilea cel care e puţin mai vârstnic şi, la urmă, Jules. După aceea se vor întâlni în stradă, le spune, şi el are să-i conducă în călătoria de-a lungul insulei, până la verişoara lui care locuieşte în Elizabeth Town. Consultă o hartă trasată de mână, pe care se vede că i-o trimisese verişoara lui, şi le comunică certitudinea sa că Elizabeth Town se găseşte în vecinătatea oraşului Nassau şi că vor putea ajunge acolo înainte de a se lumina de zi. După care împătureşte cu grijă harta şi o vâră la loc în buzunar.

— Noi o să venim după voi, îl anunţă Claude.

Cei trei se întorc şi îl privesc cu oarecare surprindere.

— Nu, nu puteţi face asta, ripostează Jules, calm. Ar însemna să fim cinci şi cu un copil pe deasupra, şi poliţia o să vrea să afle pe dată cine suntem. E destul de rău şi că suntem trei. Şi, până când ieşim din oraş, continuă el adresându-se celorlalţi, va trebui să mergem separaţi, în felul ăsta, dacă unul din noi e prins, e rău, dar o să fie numai unul. Voi doi însă, şi cu copilul, voi trebuie să vă descurcaţi singuri. Noi nu vă cunoaştem.

Claude nu răspunde nimic. Vasul se ciocneşte uşor de două cauciucuri de camion legate de debarcader, inaguanul sare la prora şi leagă nava de un bolard de pe chei, apoi aleargă la pupa şi o leagă de un altul. Primul haitian iese din cabină şi, în câteva secunde, păşeşte nonşalant de-a lungul cheiului de jos, trece printr-un gard de sârmă şi dispare pe după un depozit, o clădire turtită, cenuşie, din beton. O maşină ţâşneşte de pe strada pe care s-a făcut nevăzut omul şi, o secundă mai târziu, al doilea haitian părăseşte vasul. După ce şi acesta se face nevăzut, coboară şi Jules.

— Şi noi ce facem? întreabă Vanise.

— Ne ţinem după ei.

— Dar n-ai auzit ce-au spus?

— N-are importanţă. Ne ţinem după ei. Nu putem rămâne aici, răspunde Claude.

— Şi hainele? întreabă Vanise fâstâcită. Bocceaua noastră a rămas jos. Am lăsat-o acolo.

— N-are importanţă. E mai bine să nu cărăm nimic. Aşa ca ei. Vino, o îndeamnă, luându-i mâna. Vino!

Şi o trage din cabină, peste parapetul vasului, pe chei, cât mai departe de nava în care căpitanul stă la prora, cu mâinile în şold,

urmărindu-i.

Albul se apropie de el.

— E jalnic, nu? întreabă.

Îşi îndepărtează părul lung care-i cade în ochi şi îşi aprinde o ţigară. Căpitanul încuviinţează din cap.

— Haitienii ăştia, omule, e mai răi ca jamaicanii. Ca nişte câini, omule. Nu poţi să te înţelegi cu ei cum te-nţelegi cu oamenii normali.

Albul zâmbeşte ca şi cum căpitanul i-ar fi spus o glumă.

— Ăsta-i adevărul adevărat, lua-l-ar dracu' să-l ia!

E târziu, trecut de miezul nopţii, şi zona din jurul lui Bay Street şi Rawson Square, din centrul oraşului Nassau, arată pustie. Dincolo de golf, în insula Paradise, sau de-a lungul lui Cable Beach, ori la est, în Montague Bay, hotelurile şi cazinourile freamătă de zgomot şi de lumini, în timp ce maşinile sau motocicletele gălăgioase vin şi pleacă, revărsând în noapte şuvoaie de oameni albi, arşi de soare, care râd, dansează, beau şi se lansează fericiţi în jocuri de noroc.

Cei trei haitieni, conduşi acum de Jules la o distanţă de câteva case, cotesc pe Bay Street şi se îndreaptă către o arteră liniştită, cu case zăvorâte, trecând pe lângă magazinele luxoase, cu grilaje la vitrine, de pe Rawson Square, unde se află piaţa de mărunţişuri şi debarcaderul George. Taxiurile, ca nişte păsări de mare, alunecă silenţios pe Bay Street spre scuar, fac o buclă în dreptul golfului şi descarcă doamne şi domni pe jumătate beţi, în vecinătatea vapoarelor de croazieră scandinave, apoi o pornesc în grabă spre hoteluri şi cazinouri după alţi muşterii.

Când ies de pe chei în Bay Street, Claude îl zăreşte pe ultimul dintre cei trei haitieni.

— Uite-l! spune, şi porneşte repede, trăgând-o pe Vanise după el. În dreptul scuarului, Jules o ia la stânga pe o stradă tăcută, lăturalnică, şi adoptă un mers indiferent, de parcă s-ar întoarce acasă după o zi lungă de lucru la piaţa de mărunţişuri, trecând pe lângă clădirea poştei şi pe lângă tribunal. Coroanele palmierilor tremură în briza uşoară care adie dinspre mare, iar trotuarele înguste, lucioase ca abanosul şlefuit din pricina recentei ploi, reflectă lumina felinarelor şi vitrinele iluminate ale prăvăliilor de mâna a doua.

Acum Jules îi conduce pe panta unui deal, departe de golf şi de centrul oraşului, pe lângă Shirley pe East Street, iar coama dealului şi un turn de apă se decupează pe fundalul unui cer palid, cu reflexe de

culoarea piersicii, aruncate de golful Montague şi de hotelul Fort Montague din spatele lui. Trec pe lângă şiruri de căsuţe din piatră de var, vopsite în roz, oblonite în faţa nopţii, până ce, ajunşi dincolo de oraş, Claude şi Vanise sunt leoarcă de sudoare din pricina efortului de a ţine pasul cu ceilalţi, respiră anevoie şi apoi – când strada se preface într-un drum întunecos care duce la sud de Nassau şi când haitienii din faţa lor se lasă, unul câte unul, înghiţiţi de beznă – cei doi se simt din nou speriaţi, singuri în noapte, pierduţi.

Se opresc, îndărătul lor au rămas luminile şi străzile din Nassau, dealul distinct profilat pe cer, turnul de apă, golful, bărcile forfotind încoace şi-ncolo, în faţa lor o beznă catifelată, învăluitoare, în care s-au topit cu totul cei trei haitieni şi în care sunt pe cale să dispară şi Claude, Vanise şi Charles. Simt sub tălpi drumul zgrunţuros din piatră de var, dar ce se întâmplă? Să se fi îngustat drumul prefăcându-se în cărare, să fi cotit brusc la stânga sau la dreapta, să fi fost o stâncă la marginea drumului, sau un zid, sau un gard viu ghimpos? Cerul e mascat de nori, rămăşiţe ale furtunii care i-a zguduit pe mare; nu e lună, nu sunt stele.

Charles se zbate în braţele mamei lui şi scânceşte.

— Taci! şopteşte Claude, iar Vanise mângâie faţa copilaşului şi-l potoleşte.

Acum Claude îi aude pe cei trei, le aude hârşâitul pantofilor grei pe piatra de var şi glasurile scăzute, melodioase, când îşi vorbesc sau râd. Prinde mâneca mătuşii lui şi o conduce de parc-ar fi un copil îndărătnic.

— Nu te teme, Vanise, îi spune în şoaptă. *Les Invisibles* sunt cu noi, întotdeauna, oriunde. Chiar şi aici.

În faţa lor, Jules îi opreşte pe tovarăşii lui de drum.

— *Silence*, le comandă el şi ceilalţi îi dau ascultare. Vine cineva în urma noastră, murmură Jules. Opriţi-vă, daţi-vă la o parte din drum şi aşteptaţi-i să ne-o ia înainte.

Mişcându-se cu mare grijă, cei trei se trag la marginea drumului, în şanţul pietros din spate, unde se chircesc şi aşteaptă.

În scurt timp, Claude şi Vanise le-o iau înainte şi, după ce i-au depăşit, se opresc.

— Ce s-a întâmplat? întreabă femeia.

— Ssst! Nu-i mai aud.

— Poate c-au dispărut.

Brusc, cei trei apar alături de ei.

— Băiete, îi spune Jules, eşti ca un câine care nu vrea să rămână acasă.

Claude nu spune nimic şi pruncul începe să plângă.

— O să ne întoarcem, intervine Vanise.

— Ba nu, o contrazice Claude.

— Căraţi-vă înapoi în oraş, îi repede unul dintre cei trei. Acolo o să aibă cineva grijă de voi.

— Poliţia, adaugă Jules râzând.

Copilaşul ţipă acum cât îl ţine gura şi se foieşte în braţele mamei lui. Claude întinde mâna şi ia copilul, îl saltă pe şold şi, automat, sugarul se agaţă de băiat şi tace.

— Haide, plecaţi, căraţi-vă! repetă omul.

— Nu, o ţine Claude pe-a lui.

— Da, o să plecăm, intervine iarăşi Vanise cu o voce încordată şi ascuţită de spaimă.

— Nu! hotărăşte Claude.

Se depărtează cu un pas şi Vanise îl urmează.

— Ce-i de făcut cu ei? întreabă unul dintre oameni. Jules oftează din greu şi răspunde:

— Când ajungem în dreptul caselor sau în vreun sat, ori dacă apare vreun automobil, trebuie să ne separăm, aşa cum am făcut în oraş, pentru ca poliţia să nu înhaţe mai mult de unul dintre noi.

— Bine, acceptă celălalt. Dar ce facem cu ei?

— Acolo unde mergem noi, i se adresează Jules lui Claude, nu-i loc şi pentru voi. N-avem cum să vă ajutăm, înţelegi?

— Da, răspunde Claude.

— Atunci, duceţi-vă înapoi. O să fie mai bine de voi în oraş, unde sunt mulţi străini. Nimeni n-o să ştie că sunteţi haitieni.

— Nu! o ţine Claude morţiş.

— Las că-i fac eu să se care, spune celălalt om, care face un pas înainte şi-l înşfacă pe Claude de cămaşă.

— Lasă-l în pace, îl domoleşte Jules, trăgându-l pe om îndărăt. Credeam că-ţi place băiatul gigea.

— Ha! Numai pe mare, răspunde celălalt râzând. Acuma-i carne de duzină. Avem la îndemână toate bahamiencele. Numa să alegem. N-avem nevoie să regulăm un băiat gigea sau o curvă din Haiti.

Jules se întoarce şi îşi reia drumul.

— Nu mai fi aşa sigur, strigă peste umăr. Fetele astea din Bahamas, dacă se uită numai o dată la moaca ta, o iau la sănătoasa.

Râde şi merge înainte.

Ceilalţi o iau iute la picior ca să-l ajungă, glumind între ei şi tachinându-se, discutând acum despre femei. Claude, cu sugarul rezemat de şold, îi urmează.

— Vino, îi spune el lui Vanise.

Încet, în tăcere, ea porneşte în spatele lui şi străbat astfel restul de drum.

În câteva ore ajung la Elizabeth Town, un sat de pe coasta de sud, cu o singură uliţă, vreo şase poteci nisipoase, şi un ciorchine de căsuţe roz, din piatră de var, acoperite cu stuf. La nord, satul se întinde într-o mahala mizeră, ca o curte dosnică presărată cu gunoaie, alcătuită din cocioabe din tablă ondulată şi nişte bojdeuci, ceva mai răsărite decât bordeiele, încropite din bucăţi răzleţe de scândură şi fiare vechi. Potecile înguste sunt pustii şi, în afară de strălucirea firavă a câte unei lămpi cu gaz, ici-colo într-o fereastră, satul e cufundat în întuneric. Totuşi cerul s-a mai limpezit şi acum Claude şi Vanise îşi pot permite să păstreze oarecare distanţă între ei şi haitieni, continuând totuşi să-i vadă şi să-i urmărească străbătând satul adormit şi îndreptându-se spre mahala, îl văd pe Jules oprindu-se ţanţoş în faţa uneia dintre cocioabe şi bătând în uşă o dată, apoi, după câteva secunde, bătând din nou, şi pe urmă, ciocănind a treia oară, până când, în cele din urmă, uşa se deschide uşor. Jules schimbă câteva cuvinte cu persoana dinăuntru, după care uşa se închide, iar cei trei bărbaţi aşteaptă afară, în tăcere. Trec câteva clipe şi uşa se deschide din nou, iar oamenii intră în casă.

Claude simte mirosul mării venind de dincolo de colina joasă dinspre sudul satului. Un câine latră în depărtare, apoi se aşterne din nou liniştea. Vântul îşi schimbă direcţia spre apus, iar Claude simte în nări mireasmă de portocale.

— Mă duc să stau de vorbă cu ei, declară băiatul.

l-l trece pe Charles lui Vanise şi o conduce pe o alee între două prăvălii închise.

— Aşază-te aici şi odihneşte-te, o îndeamnă el.

Vanise se supune, se lasă pe jos, adăpostind cu gingăşie copilul adormit în poala ei, în timp ce Claude traversează uliţa şi se îndreaptă spre cocioaba în care au intrat haitienii.

Bate la uşă, aşa cum făcuse şi Jules, şi aşteaptă. După un moment, bate din nou. Aude mişcare înăuntru, un scaun hârşâind pe podea, voci bărbăteşti şoptite. Bate iar cu putere.

— Cine-i acolo? strigă un glas bărbătesc dinăuntru.

Claude recunoaşte vocea lui Jules, deşi vorbise englezeşte.

— *C'est moi*, răspunde el.

— Băiete, eşti o adevărată pacoste! strigă Jules în creolă, dacă nu pleci imediat, ies afară şi te rup în bătaie.

— Avem un pumnal aici, băiete! aude Claude glasul celuilalt. Te fac chisăliţă!

O femeie şopteşte ceva grăbit bărbaţilor, care-i răspund, lătnurind-o, şi femeia geme.

— Îl spintec, îl fac bucăţi pe *massisi* ăsta, continuă omul, după care Claude aude scaune trase, picioare bocănind, bărbaţi şi femei ciondănindu-se.

— Nu, nu, Raymond, o să plece îndată. O să plece, că dacă nu, poliţia o să-l prindă înainte să apară zorii. Nu-i decât un băieţandru de la ţară, şi poliţia o să-l prindă şi-o să-l trimită înapoi, aşa că să nu ne sinchisim de el.

După aceea se lasă din nou liniştea. Claude stă în faţa uşii închise, încearcă clanţa şi împinge, dar uşa e zăvorâtă sau barată pe dinăuntru. Deodată simte din nou miros de portocale, se vede că cei din casă mănâncă, şi o foame cumplită îi taie măruntaiele.

Se întoarce şi traversează uliţa, apoi se strecoară pe lângă cocioabe şi bordeie până în locul unde a lăsat-o pe Vanise. Când dă colţul pe după clădirea de lângă alee, una din puţinele case cu etaj din sat, vede că Vanise, aşezată cu picioarele încrucişate pe pământul nisipos şi ţinând pruncul întins în poală, doarme adânc. Capul îi este rezemat de un perete al clădirii şi băiatului îi apare frumoasă şi familiară şi, pentru prima oară de multe zile încoace, se gândeşte la mama lui în Allanche şi la surorile lui şi la coliba lor de pe muchia de deasupra mării. Atunci când el cu Vanise şi Charles se chinuiau atât de amarnic pe vas, cu bărbaţii care veneau în cală ca să-i siluiască, cu guzganii şi scârna şi duhoarea şi dogoarea, nu se gândise la mama şi la surorile lui şi la locul unde-şi trăise întreaga viaţă, pentru că se simţise ruşinat şi înfricoşat şi nu voise să-şi amintească de chipul mamei când el simţea ce simţea. Acum, însă, a trecut dincolo de ruşine şi de frică, ceea ce el nu înţelege, dar ştie că niciodată nu va mai cunoaşte frica.

Aşa încât se poate gândi liber la mama lui, îşi poate aminti de faţa ei tuciurie, de ochii ei mari şi umezi, de mirosul ei, de pielea netedă a mâinilor, îi aude glasul, o aude cântând surorilor lui ca să le adoarmă, *Bonjour*, *mes infants*, *bonjour*… şi i se pare că o aude spunându-i: „O, sărmanul meu fiu, cât de mult ai suferit şi cât de înfometat trebuie să fii. Uite, lasă-mă să te hrănesc, să-ţi pregătesc de mâncare, bietul meu fiu. Lasă-mă să te alin”.

În satul caraibilor de limbă engleză, bombele care se numesc prăvălii sunt adeseori patronate şi mânuite de bărbaţi între două vârste, cu aspiraţii de antreprenori care, dotaţi cu multă energie, sârguinţă, sociabilitate şi cu ceva agerime financiară, combină, sub acoperişul unei căsuţe, felurite genuri de afaceri: băcănie, cârciumă, mercerie, fierărie, servicii de taxi, de ghizi turistici, restaurant, speluncă şi aşa mai departe. Uneori organizează şi tripouri în camerele din spate şi bordeluri în camerele de sus şi ajung adesea să facă investiţii mici, fără risc, în reţeaua de dezvoltare imobiliară locală, în contrabandă şi în droguri.

Un asemenea om, pe nume Jimmy Grabow, şi nu poliţistul local, i-a găsit pe Claude, pe Vanise şi pe copilaşul Charles adormiţi pe aleea de lângă prăvălia lui şi, descoperind că sunt haitieni, ceea ce s-a întâmplat când, lovindu-i cu piciorul, s-au deşteptat şi i-a auzit vorbind, nu i-a predat poliţistului, care n-avea nimic de făcut în ziua aceea şi ar fi întâmpinat cu bucurie prilejul de a se deplasa cu maşina la Nassau şi de a-i livra oficiului de imigrări pe străinii pătrunşi ilegal, în schimb, Grabow a rânjit cu gura până la urechi, ba chiar i-a primit călduros, i-a luat pe haitieni în prăvălie şi pe urmă în mica lui bucătărie din spate, i-a hrănit cu resturi de pastrama de porc, cu orez şi fasole, le-a dat să bea Coca-Cola din frigider, le-a oferit biscuiţi de import şi gem, ba chiar şi un pachet nou de ţigări Craven A, scos dintr-un raft dindărătul barului, ţigări pe care Vanise le-a refuzat şi Claude le-a acceptat.

Grabow e un bărbat scurt şi îndesat, cu o piele de un cafeniu deschis. Are dinţi excelenţi, albi şi laţi ca de cal, de care este, în mod justificat, mândru, şi când zâmbeşte îşi răsfrânge mult buzele şi şi-i arată. Şi zâmbeşte des, vorbeşte repede şi volubil, şi-i place să atingă oamenii în timp ce flecăreşte, îi place să-şi pună mâinile pe cel căruia îi vorbeşte, îl ia de umeri, îi pipăie obrajii, braţele, pieptul, aşa încât, cei mai mulţi dintre clienţi, când ies din prăvălia lui, se controlează să

vadă dacă mai au portofelul şi, când îl găsesc, se întreabă ce anume le-o fi luat Grabow, pentru că, întotdeauna după ce stai de vorbă cu Grabow, simţi că, într-un fel, a reuşit să ia ceva ce nu-i aparţine.

După ce i-a condus pe Claude, pe Vanise şi pe copilaş într-o cămăruţă de la etaj şi i-a lăsat acolo, Claude încearcă şi el aceeaşi senzaţie, ba poate chiar mai intens decât alţii, pentru că el nii înţelesese decât prea puţine cuvinte din ce le îndrugase Grabow lui şi mătuşii sale, aşa încât îşi concentrase toată atenţia pe inflexiunile vocii lui, pe mimica feţei şi pe gesturile lui prădalnice. Şi când băiatul s-a întrebat ce anume le-a luat bahamianul, a înţeles că le-a luat puţina libertate care le mai rămăsese, fărâma aceea de libertate pe carejo dobândiseră când coborâseră de pe vasul *Kattina* în Nassau, în schimb, le oferise o masă şi un pachet de ţigări, îşi dă seama Claude, şi acum, pare-se, căpătaseră şi un adăpost.

— Trebuie să plecăm de aici, hotărăşte băiatul.

Stă lângă fereastra fără perdea şi priveşte în jos, la curtea din spate, unde vede o camionetă Toyota albă şi hodorogită, grămezi ciudate de nisip şi plăci de beton, o latrină, câţiva pui scurmând în noroiul înscorţoşat şi un porc voluminos, ca un bolovan lung, cenuşiu, dormind la umbra unui arbore de pâine uscătiv. Dincolo de curte se întinde mahalaua dărăpănată, unde se găsesc acum Jules şi amicii săi şi, în spatele ei, un câmp cu pământ arid, scrijelit, uşor bombat, pietros şi brăzdat de hârtoape, presărat ici-colo cu petice de tulpini de porumb veştede şi cu fasole pe araci.

Vanise e aşezată pe patul îngust din colţul încăperii şi şi-a lăsat copilaşul pe jos, unde se târăşte vioi în jurul patului, apoi se ridică în picioare, ţinându-se cu o mână de spetează şi întinzând-o pe cealaltă spre noptiera de alături. Pare fericit pentru prima dată de când au plecat din Caicos de Nord, în sfârşit descătuşat din braţele mamei şi ale vărului său, liber să se mişte într-o încăpere, să atingă şi să măsoare lucrurile cu mânuţele lui grăsulii, să pună la încercare nou-descoperita capacitate de a se ridica în două picioare.

Claude şi Vanise se ciorovăiesc. Ea nu vrea să plece de aici.

— Pleacă tu, dacă vrei, dar eu şi Charles rămânem.

— Nu. Trebuie să fim împreună; acum e musai să plecăm. Omul ăsta e rău, un *gros neg*.

Claude se duce la uşă, apasă clanţa şi trage. Nu se deschide.

— Nemernicul a încuiat uşa, murmură el. Acum înţelegi?

— Nu. Acum *tu* trebuie să înţelegi.

Claude se întoarce la fereastră şi se uită din nou jos.

— Pot să sar de aici, spune el. Nu-i prea sus. Pe urmă tu mi-l arunci pe Charles şi eu îl prind, şi după aceea sari şi tu.

— Nu.

— N-o să ne prindă. E ocupat la bar. îl aud de aici. Vino!

— Nu.

— Haide!

— Nu, repetă Vanise, încrucişându-şi braţele la piept.

— *Temperament d esclave*, exclamă el şi se urcă pe pervaz, îşi răsuceşte trupul lung, costeliv şi, sprijinindu-se de zidul clădirii. se lasă să atârne în mâini, apoi sare. În câteva secunde dispare.

Grabow n-a fost deloc supărat şi nici măcar dezamăgit de faptul că băiatul o tulise; dimpotrivă, s-a simţit uşurat şi ar fi dorit doar să fi luat şi bebeluşul cu el. Dar copilul o ţine pe fată fericită şi ocupată, în răstimpurile când nu se regulează cu bărbaţii pe care îi trimite el sus. Bărbaţii, puţini dintre ei din oraş şi cei mai mulţi de pe bărcile de pescuit şi iahturile ancorate în portul din Coral Harbour, chiar dincolo de cotitură, îl plătesc pe Grabow pentru serviciile fetei şi acesta, în schimb, îi oferă lui Vanise adăpost şi hrană, îi îmbracă pe ea şi pe copil cu lucruri din stocurile lui şi nu o predă poliţiei, fapt pentru care femeia pare recunoscătoare. Cel puţin nu opune rezistenţă şi nu încearcă să fugă, ceea ce ar putea face cu uşurinţă, aşa cum a fugit şi băiatul. De fapt, ar putea s-o şteargă şi mai uşor decât Claude pentru că, după câteva săptămâni, Grabow îşi dă seama că nu-i convine să ţină uşa încuiată şi să trebuiască să vină el s-o scoată ori de câte ori vrea să meargă la latrină sau să se spele, ori să îmbăieze copilul. Curând, îi permite să coboare în bucătărie ca să mănânce şi să-l hrănească pe Charles, îi dă voie să gătească pui şi porc afumat şi peşte, în felul haitian, cu ardei iute şi ceapă, iar Vanise găteşte pentru el şi pentru clienţii de la bar; dar îi interzice să se arate în faţa casei sau să iasă din clădire, excepţie făcând mersul la latrină sau spălatul la pompa de lângă uşa din spate.

Camera în care locuieşte e mică şi golaşă, dar plăcută, mai ales dimineaţa, când soarele năvăleşte pe fereastră şi scaldă podeaua cenuşie şi patul. Vanise a încropit un pătuţ pentru bebeluş dintr-un sertar al noptierei pe care l-a aşezat într-un colţ, la capătul opus ferestrei, în general, când bărbaţii care o vizitează văd copilaşul

adormit în colţul încăperii, îşi coboară glasul şi încearcă să nu-l trezească, dar uneori sunt beţi şi gălăgioşi şi chiar se înfurie când văd copilul, şi i se plâng după aceea lui Grabow, care, în consecinţă, într-o bună zi a scos sertarul din cameră şi l-a aşezat într-o cămară alăturată, fără ferestre, explicându-i răspicat lui Vanise că, de acum înainte, va trebui să-şi ţină odrasla acolo pe timpul nopţii.

Bărbaţii care vin la ea, rareori mai mult de unul sau doi pe noapte, sunt, în cea mai mare parte, oameni ai mării. Pescari, culegători de ţestoase de pe bărcile deschise din Coral Harbour, uneori membri ai echipajelor bahamiene de pe vasele de transport, alteori câte un jamaican sau un cubanez şi, câteodată chiar un alb, un american care urcă scările strâmte de la bar şi petrece o oră cu ea, regulând-o şi apoi încercând să lege o conversaţie, încercare ce eşuează întotdeauna, aşa încât albul se mulţumeşte să turuie de unul singur, ca şi cum ea l-ar înţelege.

Vreo doi-trei dintre ei îi plăceau: unul scund, rotofei, de culoarea ciocolatei şi cu nişte favoriţi uriaşi, care era şofer pe singurul taxi din sat în afară de camioneta lui Grabow; îi mai plăcea un cubanez înalt, slab şi negru, care îi aducea de fiecare dată o bere Heineken rece şi care s-a arătat dezamăgit când a aflat că micul Charles a fost mutat în cămară, şi un altul, un jamaican tânăr, cu o barbă deasă şi îngrijit tunsă şi cu perciuni lungi cât degetul, un om pe care-l chema Tyrone şi vorbea puţină creolă şi care întotdeauna, înainte de a face dragoste cu ea, îşi răsucea şi fuma o ţigară ganja. Lui Vanise îi plăcea mirosul de ganja, parfumat şi uscat şi, când i-a oferit şi ei să fumeze, a acceptat. Timpul pe care-l petrecea cu Tyrone era un fel de răscumpărare a dureroasei tăceri din mintea ei, ajunsă acum o criptă mută, pârjolită, populată de imaginile acelor *Ies Morts* din lumea întunericului, Ghede şi Baron Cimetiere, a căror prezenţă nefastă nu o mai înfricoşa, ba, dimpotrivă, începuse să-i invoce şi să-i întâmpine cu plăcere. Zăcea culcată în semiobscuritatea camerei de deasupra barului şi se deschidea acestor spirite malefice, sumbre, în felul în care se deschidea şi oamenilor care nu-i plăceau, bărbaţii murdari, brutali, care puţeau a peşte, a rom şi a sudoare, bărbaţi beţi şi pe jumătate impotenţi, ceea ce-i făcea irascibili, bărbaţi care o regulau în feluri neobişnuite; din când în când venea şi bărbatul care o pălmuia până ce o făcea să plângă şi numai atunci era în stare să aibă o erecţie.

Acesta din urmă este Jimmy Grabow în persoană. Pe la trei sau

patru dimineaţa, când jocurile de domino din bar se încheiaseră, oblonul de metal fusese tras în faţa prăvăliei şi luminile stinse, urcă greoi scările, pe jumătate beat, izbindu-se de pereţi, zgomote pe care Vanise le recunoaşte imediat. Pe urmă, în cameră, aprinde lampa cu gaz de pe măsuţa de lângă pat şi se apleacă deasupra ei, în timp ce Vanise se preface că doarme.

— Scoală-te, fato!

În asemenea nopţi lucrurile se petrec întotdeauna după acelaşi tipic. Grabow se apleacă şi smulge cearşaful de pe ea, o examinează furios parcă de ceea ce vede, o femeie tânără în sutien şi chiloţi, ridicându-se în capul oaselor şi ferindu-se de el, acoperindu-şi sânii şi sexul cu mâinile, ochii ei urmărindu-i pe ai lui astfel încât la prima mişcare a mâinii grele îndreptate spre faţa ei să ştie că vine lovitura şi să-şi poată întoarce capul pentru ca palma să o nimerească pieziş.

— Asta o să te trezească de-a binelea!

Îşi descheie pantalonii şi-i dezbracă, îşi scoate pantofii şi cămaşa şi rămâne o clipă locului, parcă tot furios pe ea. Penisul îi atârnă fleşcăit între picioare. Pe urmă o loveşte încă o dată şi ochii ei se umplu de lacrimi din pricina forţei cu care a pocnit-o. Urmează a treia palmă dureroasă, a patra şi a cincea, în obraz şi peste ceafă, până când începe să plângă tare şi atunci, ca prin minune, penisul i se învârtoşează, el gâfâie de excitare şi de efortul bătăii, se trânteşte peste ea şi îşi forţează drumul înăuntru.

După aceea, părăseşte încăperea în tăcere şi ea îl aude tropăind pe scări, până în camera de lângă bucătărie unde doarme. A doua zi dimineaţa fluieră vesel şi întreaga zi se poartă jovial cu ea, cu zâmbetul lui de cal pe buze şi gâdilându-l pe bebeluş sub bărbie, în chip aprobator, când o vede trecând prin prăvălie ca să se ducă la latrina din spate.

— Într-o bună zi, fato, îi spune când Vanise se întoarce în bucătărie şi începe să pregătească micul dejun pentru toţi trei, într-o bună zi o să trebuiască să te expediez înapoi în Haiti. Tre' să vină şi ziua asta. Toată lumea ştie că eşti aici, fato. Aşa că mai bine bucură-te acuma cât poţi, şi mai pune puţină carne pe tine, cât mai poţi.

Gol până la brâu, desculţ, cu o macetă într-o mână şi un bidon de plastic în cealaltă, Claude se uită în şopronul jos, acoperit cu stuf, în care zace bătrânul, culcat pe spate, dormind pe o pătură soioasă. Se găsesc în regiunea de stepă, la vest de aeroport şi la est de Simms

Point. Bătrânul poartă un maiou jegos, pantaloni de gabardină neagră lucioşi, şi e în picioarele goale. Lângă el are o sticlă de rom golită, cu capacul rătăcit cine ştie pe unde în şopron, printre oalele de gătit, un radio tranzistor, un exemplar vechi din *Playboy* şi felurite săpăligi şi greble folosite la sădirea şi îngrijirea plantelor de marijuana, precum şi sacii de plastic în care obişnuiesc să le ambaleze.

Când Claude se apleacă şi intră în şopronul întunecos, bătrânul se răsuceşte, dibuie automat cu mâna după sticlă şi, când o ridică, îşi dă seama că e goală şi se trezeşte.

— Pungaşule! mormăie el. Mi-ai băut romul!

Claude se aşază cu picioarele încrucişate sub el, într-un colţ al bordeiului, şi îşi plimbă maceta cu grijă, de pe un genunchi pe altul. S-a săturat de atacurile astea ale bătrânului dar, până la urmă, deşi amândoi sunt haitieni, nu prea au ce să-şi spună. Nu pot vorbi despre recolta de marijuana a chinezului – Claude e un băiat de la ţară, tânăr, sobru şi inteligent, şi ştie cum să cultive, să recolteze şi să îngrijească plantele; bătrânul, un ucenic de croitor, beat tot timpul şi idiot, habar n-are de muncile agricole. Nu pot vorbi nici despre Haiti, pentru că bătrânul a venit aici în urmă cu doisprezece ani, dintr-un loc în care Claude n-a fost niciodată, un orăşel de lângă Port-au-Prince, iar Claude, născut la Allanche, în nord, vine dintr-un loc în care bătrânul nu fusese niciodată. Şi nu pot vorbi nici despre Nassau şi insula New Providence, pentru că tot ce-l interesa în legătură cu acest loc – geografia, populaţia, starea economică – băiatul învăţase în câteva săptămâni, pe când bătrânul, în doisprezece ani, nu aflase nici jumătate din câte ştie Claude. Cât despre chinez, de ale cărui nevoi şi bunăvoinţă depinde acum Claude, şi despre comunitatea haitiană, în care băiatul pătrunsese chiar în dimineaţa când fugise de la Grabow şi se întorsese la uşa pe care intraseră Jules şi ceilalţi, ca şi despre poliţia bahamiană care, ştie Claude, n-o să-i dea bătaie de cap dacă n-o să le atragă atenţia asupra lui, precum şi despre bahamieni în general, care păreau să aibă o slăbiciune pentru haitieni, pe care-i considerau copilăroşi în onestitatea lor şi lesne de exploatat în sărăcia lor – despre toate aceste subiecte, bătrânul nu avea nimic interesant de spus. Se întâmplă uneori ca bătrânii să nu-i poată învăţa nimic pe tineri şi să nu le dea decât exemple triste. Bătrânul nu-i putea comunica lui Claude nimic folositor, nici măcar despre America. Acolo nu-s decât oameni albi, i-a spus el, iar albii îi urăsc pe negri, ba chiar şi negrii americani îi urăsc

pe toţi ceilalţi negri.

— Şi poliţia lor o să te aresteze, îl previne el. Or să te bage la gherlă şi de acolo te trimit la gherlă în Haiti. Americanii au o înţelegere cu Papa Doc…

— *Bebe Doc*, *îl* corectează Claude.

— Nu. Cu Papa. Şi te expediază pachet îndărăt, ca să te bage la gherlă la Port-au-Prince, pe viaţă. Mai bine rămâi aici, în Bahamas. Scoate-ţi din cap America.

Dar Claude nu-şi poate scoate din cap America. Nu acum, nu după tot ce-a pătimit, după toate suferinţele şi umilinţele şi spaimele cu care s-a confruntat şi pe care le-a biruit, în ce-l priveşte pe Claude, avusese loc o mutaţie din care i se alcătuise o viziune, şi se agăţa de această viziune cum se agaţă un marinar de pe un vas naufragiat de epava vaporului. Acum se căscase o prăpastie între el şi Vanise, îşi spune Claude, o prăpastie la fel de mare ca şi aceea dintre băiatul care fusese el până de curând, cel sechestrat în cala împuţită a vasului *Kattina*, şi băiatul care e acum, cel care cultivă marijuana pentru chinez în stepa din Ne\v Providence, şi această prăpastie constă în faptul că, în timp ce Vanise continuă să apeleze la *Les Invisibles* pentru răspunsuri pe care nu şi le poate da singură, el a început să privească spre America pentru aşa ceva. Pentru el, *loas* au părăsit primul plan şi s-au mutat undeva în spate şi, în locul lor, primul plan a fost acaparat de *America*, şi aceasta solicită, ca şi *loas*, servicii şi strategie, făgăduind bogăţie şi putere, mustrându-l, instruindu-l şi seducându-l în acelaşi timp şi, prin aceasta, aşa cum făcuseră şi *loas*, creându-l.

— Ştiu că mi-ai dat gata romul, îl bombăne bătrânul, ridicând sticla cu sus-n jos, drept sub ochii băiatului, de parcă faptul că era goală ar fi constituit o dovadă împotriva lui v

— Eu nu beau rom, răspunde Claude plictisit, îţi face creierii mălăieţi, aşa că ai tăi, adaugă el zâmbind.

Bătrânul mormăie, slobozeşte o băşină răsunătoare şi-l înjură pe băiat: *Zobop*… *diab*… şi pe urmă se întoarce cu spatele la el.

Din penumbra şopronului, Claude priveşte la plantele de marijuana, mature, dezvoltate, cu tulpini groase, cultivate în parcele printre mici loturi de porumb, astfel încât să nu poată fi deosebite dacă sunt văzute din avion.

— François, i se adresează băiatul, cu o voce înceată. Spune-mi un lucru, François. Cum se face că eu trudesc toată ziua plivind şi

udând şi îngrijind plantele, în timp ce tu o soileşti toată ziulica, şi totuşi chinezul ne plăteşte pe amândoi la fel? Cum se face că eu stau de veghe toată noaptea ca să păzesc plantele, în timp ce tu te duci la oraş şi te îmbeţi, şi totuşi chinezul ne plăteşte pe amândoi la fel? Care-i secretul tău, *loup garou*?

François se ridică în fund şi se freacă la ochi. Îşi mângâie bărbia acoperită de peri cărunţi şi spune:

— Dacă l-ar plăti pe unul din noi mai puţin decât ne plăteşte acum, înseamnă că n-ar mai da nimic. Zero.

— Adevărat.

— Aşa că, dacă vrei mai mulţi bani decât îmi dă mie, trebuie să-i ceri chinezului să-ţi urce simbria.

— Nu eşti chiar aşa de prost cum pari, răspunde Claude zâmbind-Nu, nu vreau să câştig mai mulţi bani decât tine. Ce vreau e o este ca tu să faci jumătate din muncă.

— Cineva trebuie să se ducă la oraş după merinde şi să-i raporteze chinezului cum merge recolta, nu-i aşa? El mi-a zis mie să fac treaba asta, în fiecare zi, altfel şi-ar închipui că i-am furat recolta, sau că alţii care vor să-i fure recolta ne-au dat cu ceva în cap, sau că ne a arestat poliţia şi suntem la zdup la Nassau. Asta dacă n-ar auzi raportul în fiecare zi. E o treabă serioasă, băiete. Doar nu cultivăm igname aici, înţelegi? Bătrânul se lasă din nou pe pătura soioasă şi se holbează la băiat. Dă-mi apa, îi cere el.

Claude îi întinde bidonul cu apă clocită.

— În seara asta, stăruie Claude, am să mă duc eu în oraş. Şi tu ai să te scoli şi ai să veghezi plantele.

— Nu. Tu nu ştii unde trebuie să te duci şi ce trebuie să spui. Eu trebuie s-o fac.

— Am să-ţi aduc şi romul.

— Nu. Eu mă duc. Tu rămâi aici. Eu ştiu unde trebuie să mă duc. De mine nu se leagă nimeni. Pe tine or să te oprească imediat.

— Ştiu şi eu unde-l găsesc pe chinez, o ţine morţiş Claude. O să fie cu femeia lui, cu *mambo*, cu *placee* a lui, trişând la domino şi golind buzunarele haitienilor. Intru prin spate şi-i spun că recolta e în regulă, îţi cumpăr sticla de *clairin* şi nişte sardele şi carne de vită conservată şi mă întorc acasă. N-am să-mi pierd toată noaptea ca tine şi n-am să vin înapoi beat, în zori, ca pe urmă să dorm toată ziua.

— Ai să te duci pe dracu', mârâie bătrânul. Dacă te duci tu ai să

te îmbeţi, ai să-ţi găseşti *ojeunesse* şi o să te agaţe poliţia sau or să te bată măr băieţii din Bahamas. Şi dimineaţă or să-ţi găsească stârvul pe plajă. Ştiu eu ce păţesc băieţii tineri ca tine. Ce-ţi trebuie ţie e o *bousin*, o curvă. Dar pentru asta trebuie să te duci la Nassau, în Elizabeth Town nu-s curve.

— Nu sunt, zău?

— Nu.

— Ba este una.

— Care?

— Aia care-i ţinută în odaia de peste prăvălie. Curva lui Grabow. Ai auzit de ea, fata din Haiti pe care o ţine acolo.

— Da, desigur. Dar aia nu-i de nasul tău, băiete. Aia nu-i pentru haitieni. Grabow o ţine pentru prietenii lui şi pentru pescari. Dacă te duci acolo şi întrebi de fată, te dă afară c-un şut în fund, dacă nu cumva îi vine ideea să te dea pe mâna poliţiei Sau să te bată de să scoată untul din tine. Ăla-i om rău.

— Mă rog, răspunde Claude. N-are importanţă. Eu nu mă duc la oraş pentru o curvă.

— Nu te duci la oraş deloc, ripostează François.

Claude se ridică şi iese din şopron în lumina orbitoare a soarelui.

— Ba am să mă duc, replică el. Dă-mi apa, spune arătând cu macheta spre bidon.

Bătrânul întinde încet mâna şi-i dă bidonul de plastic. Claude îl ia, îl ridică la gură şi bea, lăsând apa să-i şiroiască în şuviţe strălucitoare pe pieptul gol şi pe umeri.

Vanise nu l-a auzit când a intrat în cameră şi, când îl vede. la început nu-l recunoaşte, pentru că în cele câteva săptămâni care au trecut, faţa lui Claude s-a schimbat. Linia bărbiei a devenit mai dârză, trăsăturile lui au pierdut moliciunea adolescen tină în jurul obrajilor şi a frunţii, părul i-a crescut stufos, aşa încât arată mai vârstnic, mai puternic, mai primejdios şi, o clipă. Vanise are impresia că e un bărbat trimis de Grabow, din bar

Dar de îndată ce-l recunoaşte, se sperie.

— Claude, pleacă! strigă ea. Nu trebuie să vii aici!

— Grabow nu m-a auzit, răspunde el zâmbind. E beat, stă afară la o măsuţă de pe trotuar şi joacă domino. Am intrat prin spate. Şi-apoi, nu mi-e frică de el.

Claude poartă o cămaşă cu mâneci scurte, nişte pantaloni ponosiţi, din pânză subţire, şi e desculţ, îşi ţine maceta pe şold. detaşat, de parc-ar fi un lucru de joacă.

S-au aşezat pe pat şi vorbesc în şoaptă, Vanise îi pune întrebări, Claude îi povesteşte despre chinez, despre lanurile de mărijuana şi despre bătrânul François, dar şi despre haitienii pt care i-a descoperit că locuiesc chiar aici, în Elizabeth Town, sau prin hăţişurile învecinate, o întreagă comunitate de haitieni, o lămureşte el, mulţi dintre ei lucrând în bucătăriile hotelurilor, sau ca grădinari ori servitoare prin locuinţele particulare.

Vanise nu pare impresionată ori surprinsă, ceea ce-l dezamăgeşte pe Claude. Există chiar şi o *société* aici, adaugă el o *hounfor* cu multe *houncis* care efectuează slujbe pentru *loas* şi cu toate că el n-a participat încă la niciuna, continuă pe un ton de scuză, totuşi în curând o să se ducă. Doreşte să facă un *engagement* cu *loas*, explică el grav, ca să-i ajute pe toţi trei să plece în America, despre care ştie acum că nu e departe de aici

În fiecare zi pornesc spre Florida vase cu haitieni la bord, vase conduse de americani care ştiu cum să te ducă direct la Miami, unde există un întreg oraş de haitieni ce locuiesc în propriile lor case, întocmai ca americanii, au maşini, hrană din belşug şi poartă haine frumoase.

Ştie şi ea despre vasele astea, îi răspunde, şi cât de aproape *e* America. Vanise îi povesteşte despre un jamaican care lucrează pe un vas pentru un american alb, o barcă de pescuit pe care o folosesc pentru transportul haitienilor, câte zece sau douăzeci deodată, i-a spus Tyrone. Slujba lui Tyrone e să recruteze haitienii. Albul doar conduce barca.

— Dar costă o grămadă de bani, oftează Vanise. Prea mult.

— Cât?

Nu e sigură. Oricum, sute de dolari. Claude o întreabă despre copil. Unde e Charles?

Ea îi răspunde că Grabow a silit-o să culce băieţelul într-o cămară, alături.

Claude îi cere să-l aducă, să-l poată vedea şi el.

— Nu, nu. O să se trezească şi poate că o să înceapă să plângă şi o să-l audă de jos Grabow, care o să urce imediat şi o să te descopere.

— E în ordine. Eşti sclava lui? întreabă Claude.

O examinează cu atenţie. Şi ea s-a schimbat. De parcă sâmburele acela, negru şi dur ca un cărbune, care se găsise întotdeauna în miezul spiritului ei, fusese aprins la o flacără prea fierbinte şi arsese, prefăcându-se până la urmă în scrum. Claude îi observă umflăturile uşoare şi vânătăile de pe obraji şi din jurul ochilor şi înţelege că provin din bătăi, iar gura ei, care fusese fermă, cu buze încleştate, pare acum să-i atârne, flască şi căscată; vechea ei tensiune lăuntrică, febrilă, familiară lui, s-a evaporat, ca şi tăria ei.

Amândoi aud în acelaşi timp zăngănitul metalic când Grabow trage în jos oblonul de fier şi închide prăvălia pentru noapte.

— Pleacă imediat! şopteşte Vanise cu ochii sălbăticiţi de frică. Claude se ridică de pe pat şi dă să se îndrepte spre uşă, dar ea îl opreşte cu mâna.

— Nu! Nu poţi! El doarme într-o odăiţă de jos. O să te audă! Claude se întoarce spre ea:

— De ce rămâi aici? Poţi să pleci şi tu. Vino cu mine!

— Nu. Nu pot.

— De ce? Ce poate să-ţi facă? Veniţi acum cu mine, tu şi Charles.

— O să mă bată. Sau o să-i facă un rău lui Charles, o să-l dea pe mâna poliţiei şi n-am să-l mai văd niciodată. O să se întâmple ceva rău. Ştiu!

— N-or să te ocrotească *loas*!

— *Loas* sunt mânioşi pe mine, răspunde Vanise. Aşa că trebuie să rămân aici.

Claude o înşfacă de braţ şi o trage spre uşă.

— Vino! Trezeşte-l pe Charles şi adu-l şi pe el. O să plecăm împreună de aici. Cunosc o *mambo*, femeia chinezului. Ea o să te ajute să-i hrăneşti pe *loas* şi să faci un nou *engagement*. Am ceva bani, destui pentru un *service*. Pot să-l plătesc.

Când Claude deschide uşa şi păşeşte pe palierul strâmt, întunecos, Grabow se găseşte aproape în capul scării. O secundă, privirile li se întâlnesc. Grabow mai face un pas şi Claude roteşte maceta şi-l despică pe om de la brâu, deschizându-l ca pe un fruct. Ochii omului, holbaţi de groază, sejwlbucă şi se dau peste cap când îşi dă seama ce s-a întâmplat, îşi duce mâinile la stomac, de parcă l-ar fi apucat o durere de burtă, şi pe dată degetele i se năclăiesc de sânge. Se sprijină de peretele coridorului şi se zgâieşte cu gura căscată la Claude, care roteşte din nou maceta şi-l loveşte în umăr, sfârtecându-i

muşchiul şi tendonul până la os. Plămânii rănitului se inundă pe dată şi sângele îi gâlgâie pe gură, printre dinţii înroşiţi. Se prăbuşeşte.

Claude priveşte cadavrul şi apoi, cu amândouă mâinile, ridică maceta deasupra capului, o ţine o clipă în această poziţie, după care, lent, o lasă în jos. Respiră zgomotos, apoi îşi răsuceşte capul la dreapta şi, împleticindu-se gata să cadă, pleacă de lângă mort şi intră în camera lui Vanise.

Ea s-a pitit în colţul cel mai îndepărtat, lângă noptieră, ghemuită la podea; nu a văzut, dar ştie tot ce s-a întâmplat şi geme încetişor.

— Termină! şuieră Claude. Încetează!

Se ridică greoi şi îl priveşte. Claude tremură de parcă un vânt îngheţat a suflat asupră-i, şi arată din nou ca un băieţaş, gata să izbucnească în plâns. Vanise vede în spatele lui picioarele lui Grabow, ca două buturugi. Face un pas spre uşă, apoi se opreşte.

— E mort? întreabă.

Claude nu poate articula niciun cuvânt. Dă doar din cap.

Vanise ia mâna băiatului în mâna ei şi, continuând să se uite la picioarele lui Grabow, de parcă s-ar aştepta să le vadă mişcând, repetă:

— E mort? Ştii sigur?

— E un hoit! Carne moartă! strigă băiatul scuturându-şi a. Acuma, cârâie el, poţi pleca de aici!

— Nu! Nu, or să ne prindă şi or să ne omoare pentru ce-am făcut. Unde ne-am putea duce acum?

Cu mâinile atârnându-i în lături, cu maceta încă în mâna (treaptă, picurând stropi de sânge pe podea, Claude se dă la o parte din faţa uşii, de parcă i-ar oferi-o lui Vanise, invitând-o să iasă.

— În America, îi răspunde el.

Femeia îşi acoperă ochii cu palmele, apoi scutură din cap şi îşi îndepărtează mâinile. Pe urmă, fără să se uite la băiat, îi spune:

— Ştii unde se ţine *hounforl* – Da.

— O cunoşti pe *mambol* şi ai bani?

— Da. Puţini.

— Atunci trebuie să mergem acolo, la *mambo*. Şterge maceta de aşternutul patului, îl instruieşte ea calm. O să fac o legătură cu hainele noastre şi păturica lui Charles. Jos, putem ieşi prin spate. N-o să ne vadă nimeni.

Claude încuviinţează din cap şi se supune.

Vanise leagă câteva lucruri într-un prosop şi se duce după copil.

— Caută-l în buzunare! strigă ea din cămară. Noaptea are întotdeauna mulţi bani la el. Ai grijă să nu te pătezi de sânge, îl previne.

Claude iese din nou pe palier şi, fără să se uite la faţa cadavrului sau la rănile imense, scotoceşte cu grijă în buzunarele pantalonilor lui Grabow şi scoate un teanc gros de bancnote pe care i le arată mătuşii când revine din cămară, cu copilul pe jumătate trezit, rezemat de şold, şi cu legătura ţinută strâns în mâna cealaltă. Vanise se uită cu nepăsare la bani şi spune:

— Înseamnă că în noaptea asta a câştigat la domino.

Lasă bocceaua la picioarele lui Claude, ia banii şi şi-i vâră în sân.

— Ia legătura, îi spune şi păşeşte cu grijă peste picioarele lui Grabow, apoi coboară repede treptele în întuneric.

Claude saltă legătura cu mâna liberă şi o urmează.

La câteva mile vest de Elizabeth Town, drumul se afundă, apoi se împieptoşează către mare, înainte de a face o buclă la Clifton Point; după aceea şerpuieşte încercuind partea de nord a insulei, până la Nassau şi, de ambele părţi, totul arată golaş, în afara lăstărişului des care năpădeşte marginile. Arbuştii de boungainvillea, copacii de cassia, mahoe şi armatto, o ţesătură încâlcită de flori, ghimpi şi ramuri lemnoase se împletesc ca un gard viu şi ascund activitatea umană şi recoltele care se aştern dincolo, ferindu-le de privirea trecătorilor – turişti în automobile închiriate, adolescenţi pe motociclete, poliţişti din Nassau în maşinile lor Toyota, autobuze cu aer condiţionat pline de doamne cu pielea roz şi domni curioşi de pe continent.

La nord de drum şi dincolo de hăţişuri, pământul se bulbucă, stratul de la suprafaţă se subţiază şi apar pinii scunzi şi roşcaţi, printre care se învălmăşesc dafini şi mirt. Zona aceasta e numită Stepa şi, dacă faci abstracţie de priveliştea şi de huruitul avioanelor cu reacţie care decolează sau aterizează pe aeroportul aflat la câteva mile în nord, te-ai putea crede în plină sălbăticie. Aici aerul e de obicei încremenit, nu adie nici briza de uscat şi nici briza de mare, iar soarele loveşte agresiv drept în creştetele oamenilor singuratici sau ale băieţilor care cultivă în taină parcelele de marijuana, aducând apă de la mare depărtare, în butoaie şi găleţi, transportate cu mâna sau cu camionete ce străbat cărările pietroase şi potecile înguste tocmai de la lacul Killarney, de dincolo de aeroport, şi de la bălţile şi mlaştinile de la est de Elizabeth Town.

Printre pini se pitesc mici grădini de zarzavat, plantate şi

cultivate de familii întregi din împrejurimile oraşelor, locuitori ai cocioabelor şi indivizi aciuiaţi ilegal, ale căror vieţi sunt oficial tăinuite. Sunt oameni din afara insulei, imigranţi clandestini din Haiti, străini nomazi a căror prezenţă pe insulă e oficial interzisă şi neoficial tolerată, pentru că furnizează un considerabil procent din uriaşa, prost plătită, neocrotita forţă de muncă solicitată de industria turistică din New Providence. Aceştia spală vasele, freacă oalele, curăţă closetele, tund iarba şi cară gunoiul pentru administratorii imenselor hoteluri şi cazinouri din beton, oţel şi cristal, aflate în Nassau şi de-a lungul porţiunii Cable Beach şi a insulei Paradise, trudind câte douăsprezece ore din zi şi din noapte, şapte zile pe săptămână, pentru lefuri acceptabile doar pentru cineva care, altminteri, ar muri de foame, îndeplinesc aceste cazne cu recunoştinţă, bunăvoie şi promptitudine, pentru că în Haiti n-ar avea de ales decât să crape de mizerie.

La sud de drumul ce se întinde dincolo de Elizabeth Town şi îndărătul desişului de arbuşti ghimpoşi şi de tufe, unde pământul se înclină coborând spre mare şi, printre palmierii de stuf, se pţ-eschimbă în sol nisipos, se îmbulzesc ciorchini de cocioabe şi Bordeie clădite din buturugi aduse de apă, fiare vechi aruncate şi bucăţi de plastic adunate de prin satele şi oraşele învecinate, aşe – îi mizere ce nu pot fi văzute de pe drum şi la care poţi ajunge numai străbătând nişte cărări şerpuite, cotropite de vegetaţie, porci, pui şi ţapi hoinăresc pe potecile nisipoase, câini galbeni, jigăriţi, moţăie la umbră, copii goi se zbenguie în prag sau prin curţi, în timp ce femei şi bărbaţi sfrijiţi şi lihniţi zac cu coatele pe pervazurile ferestrelor deschise şi se uită la mare.

De obicei, nu mai mult de o persoană dintr-o familie numeroasă, un bărbat sau o femeie, un copil sau un adult, a avut norocul să găsească de lucru într-un hotel, şi persoana aceasta, cu cei câţiva dolari pe care-i câştigă pe săptămână, îi întreţine pe ceilalţi şi e obiectul invidiei lor şi al constantelor, pizmaşelor încercări de a-l fura şi a-l trage pe sfoară. Adeseori, dacă persoana aceasta e un bărbat, bea prea mult *clairin*, romul ieftin, incolor, foarte alcoolizat care se vinde în sticle fără etichetă prin prăvăliile din sat şi prin bucătării, şi fumează prea multă marijuana, aşa încât toată ziua clocește gânduri în legătură cu soarta lui şi meditează la situaţia sa fără de ieşire, până ce, când se simte provocat de vreo insultă oricât de neînsemnată, fie că-şi înfige el pumnalul ori maceta în cineva, fie că pică spintecat şi ajunge la spital şi apoi la închisoare, sau îşi dă duhul. Sau poate că-şi întoarce faţa spre

voudon şi spre *loas*, *Ies Invisibles* şi *Ies Morts*, lumea spiritelor universale din care-şi poate trage alinare şi extrage tăria unor puternici aliaţi, precum şi raţiunea de a-şi duce viaţa mai departe.

Dacă persoana care câştigă e o femeie, atunci s-ar putea să nu bea atâta rom şi să nu fumeze atâta marijuana, dar şi ea va reflecta, zi şi noapte, în chip fatalist, la mizeriile existenţei, la închircirea şi silnicia vieţii ei, şi atunci se va prăbuşi, neajutorată, într-o stare de depresie explozivă, pe care cea mai mică scânteie o poate detona într-o violenţă necontroiată, orice, o bârfă, o găinărie, un copil îndărătnic, un bărbat năbădăios. Şi atunci şi ea, pentru a se mântui, se întoarce către *voudon*, îşi petrece nopţile la *hounfor* în cântec şi rugăciune, se lasă în voia călăuzirii superiorilor şi a ritualurilor, a învăţăturii unei *mambo* sau *houngan*, îi hrăneşte pe *loas* şi se lasă posedată de Papa Legha, Agwe, Ogoun şi Erzulie, dansează Congo şi *yanvalon dos-bas* şi îşi contopeşte durerosul ei moment pământean cu timpul universal, îşi contopeşte sărăcăcioasa fâşie de pământ pe care trăieşte cu giganticul, fecundul continent al Africii, face din necazurile unei femei negre, nevoiaşe, analfabete, preocu. pari presante ale zeilor.

Chiar înainte de a părăsi drumul şi a o lua pe cărarea pie. troasă care duce în Stepă, Claude, Vanise şi Charles, rezemat de şoldul ei, au auzit tambururile, un răpăit precipitat, duduitor, întretăiat de bătăi de *assator*, uriaşa tobă bas cu vocea răsunătoare şi înţeleaptă a unui bătrân străbun. E întuneric, la o oră foarte târzie din noapte şi Claude, îndepărtând şi retezând cu maceta crengile joase şi tufişurile spinoase de macca, îşi ţine de mână mătuşa, conducând-o peste pintenii de piatră de var şi rădăcinile groase care străpung cărarea.

Bătaia tobelor îi însufleţeşte şi-i linişteşte, şi îşi înteţesc paşii pe pantă în sus, prin hăţişuri, până la desişurile de pini, unde sunetele se propagă mai lesne şi unde aud clinchetul metalic de *ogan* însoţit de vocea înaltă, nazală, a unei *houngenikon*, femeia care conduce cântările, în stânga lor e înfiptă o lună plină şi albă ca zăpada, iar cerul catifelat, de un albastru adânc, e spuzit de stele, şi cei doi îşi văd umbrele pe pământ, însoţitori mărunţi, gheboşaţi, alergând alături de ei, către tam-tamul tobelor şi către cânturi, la fel de înfrigurați, de tulburați şi de singuri ca şi ei. Când dau ocol coamei turtite, înverzite, a dealului, ajungând în punctul în care poteca se înclină, strecurându-se printr-o trecătoare întunecoasă potopită de lăstăriş, aud reverberaţia unui vuiet de corn, chemări lungi, tremurătoare, la fel de străvechi ca

solitudinea sau spaima, şi sufletele li se umplu de lumină.

Claude îşi grăbeşte paşii, coborând poticnit spre întunecimea trecătorii. Vanise se opreşte o clipă, la distanţă, în urma lui.

— Ascultă, îi spune ea şi Claude rămâne pe loc.

Cornul se tânguie, se opreşte, freamătă şi geme iar, un instrument muzical care face public graiul uman tainic.

— E o slujbă pentru Agwe, şopteşte Vanise.

— *Maittete* al tău, răspunde Claude.

— Da. Cât mai e până acolo?

— Nu e departe. Jos, între copaci, spune el arătând spre capătul întunecat al trecătorii unde se împreună două creste luminate de lună, de parcă-şi dau mâna deasupra ramurilor fără frunze, bătute în flori galbene, ale unui arbore de bumbac sălbatic, împrejmuit de copaci mai piperniciţi, mai întunecaţi, mai stufoşi, migdali şi mahoni, care învelesc pământul ascunzându-l vederii.

— Acolo-i *hounfor*, pentru *société*.

— Atunci e în ordine?

— Da. Toţi sunt din Haiti. Şi avem bani destui pentru *mambo*, să facă un *service*.

— Îi cunoşti, Claude?

— Pe câţiva… pe unii. Eu lucrez pentru chinez, care-i cunoaşte pe toţi. Dar n-am mai fost până acum la *hounfor*. Bătrânul mi-a spus că se ţine aici. François, bătrânul care lucrează şi el pentru chinez, el mi-a spus.

Claude se întoarce şi continuă să coboare precipitat spre trecătoare.

Vanise îşi mută copilul pe celălalt şold şi îl urmează.

Jos, o cărare largă şerpuieşte în întuneric prin lăstărişul des, jar răpăitul tobelor, cânturile şi modulaţiile trilate ale cornului se aud din ce în ce mai tare şi mai vibrant – pe măsură ce ei se poticnesc peste rădăcini şi peste bolovani –, chemându-i să se apropie, să izbucnească din ei înşişi, în scurt timp, merg tot mai repede, aproape că aleargă şi, deodată, ies din beznă şi se pomenesc la marginea unei poieni, populate de o mulţime de oameni, femei, bărbaţi şi câţiva copii, cei mai mulţi înveşmântaţi în alb, feţele lor negre, mari şi voioase transpirând în timp ce sporovăiesc, dansează, privesc şi discută între ei, mutându-se ba înăuntru, ba în afara centrului aglomerat al adunării, unde poate fi văzut peristilul din pari de lemn, acoperiţi cu stuf,

templul lui Agwe.

Câteva felinare Coleman răspândesc o strălucire albă, incandescentă, pe sub acoperişul peristilului, proiectând umbre lungi asupra mulţimii, în timp ce *mambo*, înveşmântată într-o rochie din satin roşu, şi însoţitoarele ei, purtând rochii simple, albe, se foiesc de colo-colo, cărând coşuri şi boluri cu flori, dulciuri, banane, igname, portocale, orez, felurite mâncăruri şi sticle cu băuturi, pe care le aşază încet în centrul altarului, o masă lungă, ocrotită de un baldachin, acoperită cu o pânză albă. Într-o parte, trei bărbaţi zvelţi, ca nişte atleţi, lovesc tobele, în timp ce *houngenikon*, o femeie bătrână, înaltă, scofâlcită, cântă şi psalmodiază, iar mulţimea din jur prinde crâmpeie din cântece şi cantilene şi le îngână, le prelucrează, le amplifică, şi tot mai mulţi bărbaţi şi femei se materializează din beznă şi din hăţişurile ce împrejmuiesc peristilul, alăturându-se celorlalţi.

Între axul central al peristilului şi masa de altar e aşternută o rogojină pe care sunt aşezate cearşafuri şi perne curate, albe, brodate; s-a încropit astfel un culcuş încăpător pentru Agwe şi ibovnica lui, Erzulie, un pat împodobit cu trandafiri la căpătâi, îmbălsămat cu parfumuri la marginea pernelor şi având la mijloc un ghioc trandafiriu. De axul central e legat un ţap, cu părul lung, mătăsos, vopsit în albastru-indigo, şi cu ochi galbeni, blânzi şi placizi. La dreapta, dincolo de masa altarului pe care *mambo* şi însoţitoarele ei depun ofrandele aduse lui Agwe, se află o construcţie ca o cutie cuprinzătoare, pătrată, cu margini plate, armate cu parapete largi: *barque*, barca lui Agwe, o pluti de mărimea unei camere, din lemn vopsit în albastru deschis, cu decoraţii florale foarte elaborate, şi *vevers* care acoperă laturile şi parapetele: sirena care simbolizează prezenţa lui Erzulie /Q *Sirene*, şerpi şi stele pentru Damballah, steagurile încrucişate ale lui Ogoun, inima sângerie pentru *la Maîtresse*, crabul pentru Agasson, peştele pentru St. Ulrique. Printre aceste desene, în scobituri special amenajate în parapete, sunt aranjate vaze cu flori tăiate, cu licori şi parfumuri. Şi în jurul acestei *barque* se găsesc opt bărbaţi, dispuşi simetric, câte doi de fiecare latură, aşteptând parcă un semnal de la *mambo*, care-i ignoră însă, trecând pe lângă ei, în forfota continuă a tinerelor *houncis*, cu coşurile, oalele şi holurile lor încărcate.

În cele din urmă, femeile ridică un morman uriaş de ofrande în faţa altarului şi apoi se opresc, parcă pentru a-şi trage răsuflarea înainte de etapa următoare a ritualului, în timp ce tobele continuă să

bată susţinut, profund, iar cânturile se lansează independent, amplificându-se în ton, ritm şi volum ca un val de flux care se umflă imperceptibil, putând parcă să crească la infinit, până ce întregul pământ ar fi acoperit de mare.

Mambo, o femeie cu sâni plini, pomeţi înalţi şi ochi adânc îngropaţi în orbite, o femeie de vârstă mijlocie, atrăgătoare dar aprigă, scutură tigva de dovleac răsunătoare numită *asson* şi. brusc, începe să alerge prin peristil, pătrunzând prin mulţime şi ieşind din ea, dând porunci, agitând un clopoţel de alamă în faţa oamenilor, mutându-i din loc, organizându-i, dând formă mulţimii informe, placide, pasive, insuflându-i o forţă coerentă. Cei opt bărbaţi plasaţi lângă *barque* ridică, dintr-o singură mişcare, pluta de la pământ şi o sprijină pe umeri. Câteva femei strâng coşurile şi holurile din faţa altarului, le trec din mână în mână până ce le adună pe toate, şi o tânără frumoasă, mlădioasă, îmbrăcată în alb, dezleagă ţapul albastru şi îl duce din centrul peristilului. Toboşarii se ridică în picioare şi, continuând să bată ritmic în instrumentele lor voluminoase, încep să se retragă din peristil, urmăriţi de *houngenikon*, care cântă acum cu mare însufleţire.

Mulţimea se desparte şi începe procesiunea, căreia i se alătură din mers participanţii, un puhoi de oameni care cântă şi dansează, flutură stindarde, poartă coşuri cu merinde şi cu flori.

precum şi gigantica, viu împodobita *barque*, asemenea unei plute care alunecă în josul râului, către mare. Vanise, Charles şi băiatul Claude se contopesc cu mulţimea şi plutesc odată cu ea, pe măsură ce fluviul de oameni îşi croieşte drum pe cărare, printre copaci, de-a lungul trecătorii, pe sub cele două creste, până în locul unde pământul se aplatizează.

Curând se îndepărtează de Stepă, traversează şoseaua şi trec printr-un sat de colibe care se înşiră de-o parte şi de cealaltă a drumului, din care se scurg şuvoaie de oameni ce li se alătură. Cerul s-a limpezit vag înspre răsărit şi briza mării adie spre ei. Pe măsură ce bolta se luminează, siluetele palmierilor ce se profilau negre pe cer capătă o culoare mai întâi cenuşie, apoi verde şi când convoiul, în cele din urmă, face un ocol şi se revarsă în drumul lat, nisipos, dindărătul satului şi ajunge la mare, palmierii par muiaţi în argintul zorilor. Valurile plescăie domol în jurul limbii de nisip ce înaintează în mare şi, la vreo cincizeci de metri dincolo de bancul de nisip, se află o barcă, ancorată în apele joase, o navă scundă, cu parapete largi, şi cu o

singură pânză, scurtă, de un roşu întunecat.

Oamenii înaintează cântând şi dansând, zdrăngănind pe *ogan*, suflând în cornul de sidef, *Iambi*, care parcă ar fi trâmbiţa arhanghelului Gabriel, bătând pe *assator* şi lovind cu frenezie tambururile şi, când ajung la apă, păşesc înainte, ca şi cum marea nici n-ar fi acolo, ca şi cum nici n-ar exista un firmament între firmamente, şi se avântă direct în valuri, ca un fluviu negru ce se prăvăleşte învolburat dintr-un pisc de munte drept pe ţărm şi se pierde în mare.

Curând apa le ajunge până la piept, dar ei merg înainte, ţinând cât mai sus ofrandele, tobele, ţapul, *asson*-ul şi *la barque* şi, când se apropie de navă, bărbaţii care poartă *la barque* a lui Agwe se opintesc o clipă, apoi o fac să lunece peste parapet în vas, se urcă şi ei la bord, iar restul oamenilor, claie peste grămadă, se agaţă de margini de jur-împrejurul navei, cramponându-se şi săltându-se, răsturnându-se unii peste alţii, căţărându-se şi pe catarg, până ce barca pare gata să se scufunde de atâta greutate. Şi încă mai sunt oameni agăţaţi de margini, străduindu-se să se caţăre, printre aceştia numărându-se Claude, Vanise şi Charles. Vanise îşi ţine pruncul într-o mână deasupra capului, de parcă i l-ar oferi lui Agwe, până când un bărbat îl ia în braţe. Vanise întinde mâna şi un alt bărbat o prinde şi o ajută să urce. Claude e aninat de vas dar, un moment mai târziu, cineva ridică ancora şi nava se clatină la tribord, iar băiatul îşi pierde echilibrul şi cade pe spate, în mare. Horcăind cu gura plină de apă sărată, fâlfâindu-şi nebuneşte braţele, Claude urlă îngrozit:

— *Vanise*! *Oh*, *Vanise*, *moin la*! *Moin la*!

Nu ştie să înoate, dar ştie că acum se va îneca din cauza Iu, Grabow. Grabow e cel care îl trage în jos şi îndepărtează de el barca înţesată, mâinile muiate în sânge ale lui Grabow îl smucesc de picioare, Grabow şi toţi *loas* Petro laolaltă îl afundă pe acest biet băiat îngrozit când, deodată, mâna lui simte strânsoarea unor degete omeneşti, îşi încordează braţul în jurul altui braţ, şi priveşte la chipul calm al lui *mambo*, un chip plăcut, matern.

Femeia îl trage în sus şi Claude se descătuşează din încleştarea lui Grabow, se caţără peste parapet şi cade într-o masă de braţe, picioare, boluri cu merinde, tobe, ţap, flori şi gigantica, greoaia *barque*. Până la urmă se pomeneşte stând pe vine, faţă-n faţă cu femeia care-l scosese din apă, *mambo* în rochia ei roşie. Aceasta scutură *asson-ul* în faţa lui şi-i cere cu o voce poruncitoare să-i spună cine este, de unde

vine, care este familia lui.

— Nu te cunosc, îi declară cu asprime.

— Claude Dorsinville, îi răspunde el. Sunt Claude Dorsinville. Cu respiraţia întretăiată, gâfâită, bâiguie că venise s-o caute pe ea, pe *mambo*, că venise în căutarea ei împreună cu mătuşa lui şi cu copilaşul acesteia. Arată cu capul în direcţia lor şi femeia le aruncă o privire, întorcându-şi apoi iute ochii la băiatul înspăimântat, şiroind de apă, din faţa ei.

— Dacă vrei un *service*, băiete, trebuie să mă plăteşti. *Mezi lagen ou*, *mezi wanga ou*. Banii tăi sunt farmecul tău.

— Am… am bani, o asigură Claude şi priveşte spre Vanise care şi-a reluat copilaşul şi s-a aşezat acum confortabil pe parapetul vasului ce se afundă în apă dar, în ciuda imensei lui încărcături, prinde vântul dimineţii şi înaintează lin prin golful care se lăţeşte spre largul mării. Parapetul de la tribord, pe care şade Vanise cu încă vreo alţi doisprezece oameni, săgetează suprafaţa apei, împroşcând aerul cu stropi de spumă argintată, giuvaieruri albastre-verzui în strălucirea soarelui abia răsărit.

— Vanise! o strigă băiatul. Vorbeşte-i! îi cere arătând cu capul spre *mambo*. Spune-i ce doreşti! adaugă el.

Vanise se uită la el de parcă nu l-ar cunoaşte.

Claude înţelege. El deţine banii pentru *service* şi el i l-a făgăduit, iar ea se aşteaptă să-l vadă ţinându-şi promisiunea. Banii lui Grabow, sulul gros de dolari luaţi din buzunarul cadavrului, sunt bani veniţi de la *loas*. Bani însângeraţi. Dar banii pe care i-a câştigat el de la chinez, cei doisprezece dolari uzi din oZunarul lui Claude, aceştia trebuie restituiţi, daţi înapoi la s-un târg cinstit. Aşa e drept.

Îşi vâră mâna în buzunar şi scoate bancnotele muiate, moto-Ojite, pe care le depune în palma întinsă a femeii. *Mambo* ia banii, şi-i vâră cu iuţeală în pieptarul rochiei, cu o asemenea repeziciune încât Claude nici nu-şi dă seama unde au dispărut. *fdambo* rosteşte:

— Zeul mării te va ocroti.

— Nu pe mine, pe ea, răspunde Claude arătând spre Vanise.

— Atunci pe ea, se corectează *mambo* şi, întorcându-se spre Vanise, începe să-şi agite *asson-ul* deasupra capului ei plecat şi să se roage pentru ea:

— *Moln la avec asson. Asson c' est Bon Dieu qui baille îi*

aveclafoi…

Vasul se îndepărtează de ţărm cu o jumătate de milă sau mai mult. În pântecele său încăpător, *houncis* se întrec să umple *la barque* cu ofrande, aranjând merindele, florile, licorile şi parfumurile cu o meticulozitate respectuoasă, asudând sub soarele dimineţii care se înalţă pe un cer fără nori. *Houngenikon* cântă puternic, cu energia celui care-şi redescoperă vocea, iar toboşarii bat de parcă tocmai şi-au regăsit tobele pierdute, iar *mambo*, care, pare-se, isprăvise cu Vanise, stă rezemată de catarg, leagănă deasupra capului o pereche de pui albi pe care-i ţine de picioare şi psalmodiază, îngânând rugăciuni către Agwe şi ibovnica acestuia, Erzulie *la Sirene*. Pasagerii, scăldaţi de sudoare din pricina arşiţei, cu trupurile vlăguite de dogoare, cântă totuşi împreună cu *houngenikon*, întreţinând voioşia acestui pelerinaj, în profida căldurii, a ostenelii şi a înghesuielii incomode, precum şi a ceasurilor lungi pe care le solicită ritualul.

Deodată, una dintre *houncis* care o asistaseră pe *mambo* începe să jumulească delicat puii albi din mâna ridicată a acesteia, apoi le spintecă beregata, după care îi depune în *barque* şi, în acel moment, câteva dintre femeile de pe vas, printre care şi Vanise, sunt posedate de Agwe. Înţepeneşte brusc, capul i se lasă pe spate, zvâcneşte împingându-şi trupul în faţă, apoi se ridică iar, foarte încet, cu trăsăturile schimbate, pierite, înlocuite de trăsăturile Zeului Mării, un *loa* puternic, întunecat şi viril, sumbru şi mohorât, un zeu care urmăreşte de prea îndelungă vreme chinurile bărbaţilor şi femeilor de pe pământ, care a văzut prea dese vremuri de bejenie ce se reîntorc mereu. Chipul lui Agwe este însuşi chipul istoriei, cu faţa suptă, cu buzele severe şi încleştate, cu ochii plini de înţelegere duioasă. Ochii lui nu reflectă nerăbdarea, dar nici răbdarea: el a trecut dincolo de asemenea noţiuni. Agwe, întrupat în Vanise, priveşte de jur-împrejurul vasului supraîncărcat, zgomotos, în plină forfotă, de la o faţă neagră asudată la cealaltă, de la *mambo* şi de la *houncis* la bărbaţii care aranjează *la barque* şi de la marinarii de la cârmă şi de la pupă, la bărbaţii, femeile şi copiii ce s-au scurs de prin dealurile din Haiti, până la faţa tânărului Claude şi la cea a vărului său Charles; şi Agwe se uită la ei cu infinită milă, de parcă, pentru o clipă, o balenă, cu înţelegerea ei de balenă asupra vieţii, s-ar fi ridicat din adâncuri pentru a arunca o privire omenirii şi i-ar fi întrezărit spaimele neostoite, simţămintele încâlcite, nostalgiile şi jinduirile, ruşinea şi durerea şi mândria. Lacrimi

şiroiesc pe faţa lui Agwe. Oamenii din jur îi spun:

— Nu plânge, nu, nu plânge, te rog, nu plânge!

Ţapul albastru ca safirul e ridicat deasupra capetelor de către doi tineri vânjoşi, iar *mambo* scutură *asson-ul* în faţa ochilor galbeni ai animalului, goleşte o sticlă peste coarnele de culoare indigo şi cântă:

— Agwe, Agwe, zeu al Mării, ocroteşte pe copiii noştri.

Apoi ia de la o *hounci* un cuţit cu lamă subţire şi despică beregata animalului. Sângele podideşte pieptul albastru şi tinerii întind pe copastie ţapul cu ochi sticloşi. Şuviţe de sânge se scurg în mare, iar leşul ţapului albastru le urmează, înecat instantaneu în *le zilet en bas de l'eau*, insula de pe fundul mării. Agwe posedă acum un bărbat şi alte câteva femei, bubuitul tamburilor creşte, cornul vuieşte, *houngenikon* îşi amplifică vocea şi aproape că strigă de adoraţie şi veneraţie şi, când *mambo* dă semnalul cu clopoţelul ei, tinerii înalţă încărcata *barque*. Vasul se afundă uşor şi *la barque* e lăsată să lunece în mare. Pluteşte un moment pe valuri şi apoi, înşfăcată parcă de o mână gigantică din adâncuri, se face nevăzută.

E miezul zilei, zeii au fost hrăniţi cum se cuvine. Vântul se înmoaie, apoi îşi schimbă direcţia. Vasul se întoarce la ţărm şi haitienii îşi reiau în tăcere căile lor separate.

LICHIDAREA

OBSERVATORII întâmplători de pe faleză, şoferii camionetelor încărcate şi aifurgonetelor cu tăbliţe de înmatriculare din afara statului, conducând pe Şoseaua internaţională 95, de la sud de Miami spre locul în care bariera se îngustează dând în Autostrada, iar drumul se gheboşează treptat prin Chei către Key West, sau familiile de americani care privesc pe ferestrele deschise ale maşinilor către golful Florida, cu ape brun-cenuşii scăldând întinderile de mâl, sau albastre-verzui acolo unde canalele taie încâlcite cărări acvatice în jurul cheiurilor strâmte, acoperite de manglieri, presărate în golf de la faleză şi până în Everglades, adică publicul alcătuit din puşti îmbrăcaţi în tricouri desenate de la Disney World şi care se încaieră pe bancheta din spate cine să ia mai întâi walkman-ul, din tătici şi mămici în şorturi şi sandale uşoare, tăticul ars de soare, cu pălăria colonială dată pe ceafă, visând să fi avut timp să se oprească pe ţărm şi să pescuiască până la căderea serii, şi mămica, purtând ochelarii noi de soare Ray Ban, surprinzându-şi chipul în oglinda retrovizoare şi întorcându-şi iute ochii de la imaginea feţei îmbătrânite, îngrijorate, pe care încearcă s-o ascundă după

ochelarii de vedetă, oamenii aceştia, în graba lor costisitoare de a înghiţi cât mai multe distracţii înainte de a se întoarce la existenţele lor anoste, de muncă zilnică, dirijate de ceasornic, din Cleveland, Birmingham şi Bridgeport, la vieţile lor de programe de perfecţionare, de incursiuni lungi prin magazinele din suburbii pentru a-şi aproviziona casa pe care banca ameninţă să le-o ia, existenţe punctate de asigurări pe viaţă, hrană pentru câini şi murdărie de pisici, maşini de tuns pajiştile, aparate de îndreptat dinţii, ediţii speciale şi şcoli cu programe de desfiinţare a segregaţiei rasiale, vieţi care aparent sunt stabile, raţionale, dezirabile, dar pe care ei persistă să le simtă straniu de vulnerabile, scăpate de sub control, coercitive şi plictisitoare – oameni cu asemenea vieţi privesc de pe faleză spre pod, când trec dincolo de Islamorada şi Cheile Matecumbe de Sus către Moray şi Cheile Matecumbe de Jos, şi văd în depanare vasul Belinda Blue *înaintând în plină viteză de-a curmezişul bazinului dinspre Twin Key Bank, o barcă de pescuit şi de transport, un trauler convertit, strălucind alb şi albastru pal în soarele de amiază, despicând cu prora butucănoasă apele liniştite de pe bancurile de nisip şi pulverizându-le în jeturi de spumă cristalină, având la bord oameni cu şepci cu cozoroc, care ţin în mâini cutii de bere şi undiţe şi discută însufleţit pe punte, iar la cârmă un om înalt, bronzat, într-un maiou alb şi o şapcă de căpitan, conducând lin barca din bazin către Indian Key Channel, şi atunci oamenii din maşini, puştii şi tăticu' şi mămica, gândesc cu toţii acelaşi lucru*: „*Eu ar trebui să fiu în locul omului de pe puntea frumoasei bărci albe cu albastru. Aş simţi briza mării în păr, soarele pe braţe şi, sub mine, alunecarea bărcii pe apele domoale din Florida. Pe puntea de jos s-ar înghesui bogaţii pescari din nord, recunoscători pentru cunoştinţele mele, pentru experienţa mea şi siguranţa meşteşugului meu. Eu ar trebui să fiu omul acela liber, stăpân pe viaţa lui numai pentru că ştie cum să folosească scoici vii sau moarte ca momeală, sau viermi ori muşte, şi cunoaşte locurile unde se hrănesc peştii, şi ştie exact unde se strâmtează bazinul până la un canal îndeajuns de adânc încât să-şi poată trece vasul fără să-i atingă chila de fundul mâlos, şi ştie, încă de la răsăritul soarelui, dacă înainte de prânz o să se abată o vântoasă despre nord-vest, şi e gata să-şi ofere cunoaşterea în schimbul puterii şi al controlului asupra propriei vieţi. Cunoaşterea lui are valoare. Ceea ce nu se poate spune despre cunoaşterea noastră, cei care privim pe geamurile maşinii. Pentru noi, acestea n-au nicio valoare, nu sunt decât informaţii private, numele şi poveştile relaţiilor noastre de familie, spaimele şi*

fanteziile noastre tainice, personalităţile noastre privite pieziş, dinăuntru în afară. Noi ne oferim cunoaşterea în schimbul simplei supravieţuiri, în timp ce omul acela ars de soare, cu şapca de căpitan, de pe puntea vasului Belinda Blue *– din Moray Key, Florida, după cum scrie pe pupă – omul acela se înalţă peste supravieţuire ca un pescăruş care ţâşneşte din mare, ca gândirea unui poet avântându-se spre soare. Oh, Doamne, ce viaţă minunată ar fi fost! gândesc ei. Dar nu se exprimă chiar aşa. Mămica zice*:

— Am citit undeva că toţi pescarii ăştia fac acum trafic de droguri. Din cauza recesiunii şi aşa mai departe.

Iar tăticul spune:

— În copilăria mea, în Saginaw, nu-mi visam decât aşa o barcă. Nu chiar ca asta, ci una de croazieră. Poţi să cumperi o afurisită de casă cu cât costă azi o chestie din astea.

Iar copiii spun:

— De ce mergem la Key West? Ce-i acolo? Ce-o să facem acolo? De ce să nu ne plimbăm mai bine cu o barcă de pescuit?

Moray Key, un pinten de coral retezat din coada Cheilor Matecumbe de Sus în 1955, de către uraganul Janet, şi acoperit cu arbori stufoşi, e plasat în partea de nord-vest a locului în care converg trei canale înguste. Canalul Shell Key duce spre nord-est, spre gropile cu păstrăvi şi cu peşti roşii din capătul dinspre mlaştinile Everglades al golfului Florida; cel de-al doilea, canalul Race, face o buclă spre capătul de vest al Golfului, unde albulidele şi ştiucile patrulează prin apele mai scăzute, iar exemplare gigantice de epinephellus se ascund prin adâncurile pietroase; cel de-al treilea, canalul Teatable Key, taie spre sud-vest, pe sub un pod de pe Autostradal, deschizându-se apoi într-un spaţiu larg de douăzeci de picioare la punctul maxim al fluxului, traversând canalul Hawk până la recif şi chiar dincolo de acesta, unde fundul mării atinge adâncimi de o sută, două sute de metri, ridicându-se din nou abia la o depărtare de zece mile marine şi jumătate, la Hump, unde aşteaptă martinii şi vin după hrană tarponii, tonul negru şi peştii-sabie.

Aşadar, Moray Key e locul propice în care Avery Boone şi-a început cariera de pescar. A studiat hărţile, a purtat discuţii lungi în barurile de noapte din Islamorada şi Marathon, consultându-se cu pescari bătrâni, a angajat un marinar experimentat şi a explorat de unul singur apele, până ce şi-a întipărit în minte canalele, farurile,

recifele, curenţii şi porţiunile bune pentru pescuit. Barca lui, *Belinda Blue*, deşi înceată şi cu un pescaj doar de patru picioare, era destul de spaţioasă şi de simplă pentru a putea lua cu el în golf grupuri de patru până la şase persoane şi a pescui fie în canale, fie, cu ajutorul şlepului, pe bancuri; şi destul de adaptabilă la apele adânci pentru ca, o dată echipată cu outriggere, aparate de sondat adâncul şi receptoare, să poată fi împinsă până la Hump şi chiar mai departe. Totuşi, *Belinda Blue*, comparată cu exemplarele pur-sânge de pescuit sportiv, spectaculoase, iuţi ca săgeata, care galopau până la Hump în mai puţin de o oră şi se întorceau înainte de prânz cu o încărcătură de marlini şi de peşti-sabie ce bătea recordul, era un catâr de barcă, lenevoasă, aşa încât, în scurt timp, Ave s-a specializat în a lua la bord amatori, pescari de duminică din nord, familii ieşite la o plimbare în golf, lăsând pescuitul în ape adânci, competiţiile, turneele şi deci banii grei, în seama celor cu bărci special proiectate pentru asemenea performanţe.

Nu se sinchisea. Făcuse o sursă de existenţă din ceea ce considerase întotdeauna a fi un mijloc de recreere şi îşi ducea viaţa într-un ţinut continuu însorit, printre oameni care-i plăceau şi pe care-i admira: pescari, barmani, mărunţi traficanţi de droguri, femei tinere ale căror garderobe constau numai din bikini cât o panglică, blugi de comandă şi cămăşi bărbăteşti, oameni care nu munciseră niciodată decât parţial sau deloc, dar care izbutiseră întotdeauna să-şi păstreze puţină cocaină sau marijuana prin preajmă şi să aibă destui bani şi destul timp pentru a-şi pierde nopţile bând tequila şi ascultându-l pe Jimmy Buffet.

Când câţiva antreprenori din Miami au construit un complex imobiliar cu patruzeci de apartamente, cu vedere spre port, Ave şi-a cumpărat un apartament la etajul doi, deasupra piscinei şi cu vedere spre Clam Shack şi spre bărcile care se legănau în dană. Directorii filialei Marathon a Băncii Naţionale din Florida au apreciat că reprezintă un risc acceptabil, la care s-a mai adăugat şi garanţia *Belinda Blue*, evaluată generos la 75.000 de dolari. Şi apoi, într-o noapte, câteva luni mai târziu, a întâlnit-o pe Honduras, la o petrecere dată la barul unui iaht de şaizeci de picioare, proprietatea unui dentist din Philadelphia care-şi petrecea iernile în croaziere pe Marea Caraibilor, împreună cu tineri şi tinere atrăgătoare şi bronzate, cuieşi de prin porturi ca Montego Bay, Negrii, Freeport şi Nassau. În clipa în care Honduras a văzut faţa netedă, frumoasă şi părul nisipiu al lui Ave,

a ştiut că e născut în zodia Săgetătorului şi a sfârşit prin a se muta pentru câteva zile în apartamentul lui, până ce dentistul, ofuscat, a plecat spre Grand Cayman fără ea.

Honduras a rămas cu Ave şi, o săptămână mai târziu, acesta a cumpărat furgoneta cu care, după cum le-a declarat directorilor băncii din Marathon, urma să transporte peşte proaspăt din golf pentru aprovizionarea restaurantelor din Key Largo. Islamorada şi sudul Marathonului. Totuşi, la îndemnul lui Honduras, a aşternut covoraşe şi a capitonat întregul camion, a instalat saltele cu apă şi un sistem stereofonic, şi n-a cărat niciodată nicăieri vreun peşte, deşi el şi Honduras îşi luaseră obiceiul de a-şi petrece weekend-urile în Miami şi în Key West, unde Honduras avea o sumedenie de prieteni fără vreo sursă vizibilă de venit, foşti amanţi şi cunoştinţe, care tândăleau prin barurile strălucitoare de pe ţărm şi locuiau în apartamente mobilate. Mulţi dintre aceştia cântau la diferite instrumente şi posedau cunoştinţe nu chiar întâmplătoare din vocabularul tehnic al cinematografiei sau industriei de discuri, ceea ce l-a impresionat pe Ave Boone din Hampshire. Considera chiar că circulă şi el prin lumea filmului.

Viaţa lui devenea foarte costisitoare. Dar curând a învăţat de la prietenii săi cum putea folosi *Belinda Blue*, iar buna cunoaştere a labirintului de canale care se încrucişau în Golful Florida l-a ajuta să facă faţă acestei noi vieţi. A riscat câteva călătorii nocturne de la Moray Key la Flamingo City, a încărcat cala bărcii cu baloturi de marijuana Columbiană preluată de pe un car-gobot panamez, la câteva mile depărtare de AHigator Light, şi a reuşit să facă destui bani pentru ca să înceapă a se gândi la cumpărarea altei bărci, poate o Tiara 3100, de treizeci de picioare şi de mare viteză, echipată cu outriggere, motoare duble OMC de 205 cai putere, plus un rezervor de combustibil suplimentar, pentru eventualele călătorii la distanţă, în locuri ca Grand Cayman, Bahamas, West Palm Beach, adică o barcă menită să-i permită să pescuiască în turnee lungi de la Pensacola la Nassau, în timp ce altcineva urma să conducă *Belinda Blue* prin apele Golfului Florida, plimbând excursionişti şi copii şi tătici cu undiţe primite în dar de Crăciun, aducând astfel întreprinderii lui Ave un venit mic, dar stabil şi oferindu-i totodată o acoperire când se va întoarce, în Tiara lui, din Grand Cayman, Nassau şi West Palm Beach cu mult bănet, dar fără vreun peşte care să-i dovedească eforturile.

În secunda în care *Belinda Blue* intră în docul din portul Moray Key, Bob Dubois sare pe ţărm, lăsând grupul de pescari în urma lui, pe vas. Aceştia îl urmăresc de pe punte, dar nu-i nicăieri de văzut.

— Unde a dispărut individul? Hei, căpitane, unde-ai întins-o atât de grăbit?

Se uită de jur-împrejur, fâstâciţi. Ce-i de făcut? Au pescuit douăzeci şi şase de peşti, păstrăvi de mare şi peşti roşii, au petrecut o dimineaţă extraordinară în golf, şi-au satisfăcut toate chefurile pentru care au plătit, dar nu sunt siguri ce urmează acum. Şi faptul că, de îndată ce-au intrat în port, căpitanul vasului a dispărut, pur şi simplu a sărit pe ţărm şi s-a evaporat, îi nedumereşte şi îi irită.

Marinarul jamaican îi întreabă:

— Vreţi să păstraţi peştii ăştia, omule?

Înveleşte ultimele undiţe şi mulinete într-o muşama şi le aşază în dulap, peste celelalte.

— Dacă vreţi, vi-i pot strânge într-o plasă.

Sunt patru pescari, prieteni şi înrudiţi între ei, din Columbia, Missouri, parteneri la o companie de asigurări. Doi sunt gineri, şi cei doi mai vârstnici sunt fraţi, toţi patru rumeni la faţă, cu trupuri rozalii, grăsune, şi voci stridente. Şi-au terminat cele trei zile de conferinţă la Miami, şi au venit, într-un automobil închiriat, să-şi petreacă în Chei câteva zile de divertisment, adică de băutură, pescuit şi de calculare a izbânzilor financiare combinate, dobândite pe parcursul conferinţei – două pachete de acţiuni într-o întreprindere imobiliară din Louisville şi participarea la o companie de chimicale care urmează să se înfiinţeze în Arkansas. Râd, fac planuri, calculează şi-i amintesc lui Bob Dubois de fratele lui, Eddie. Degajarea cu care se mişcă printre abstracţiunile financiare îi evocă lui Bob lecţiile cu care-l hărţuia Eddie, nerăbdarea şi aerele lui de superioritate, astfel încât se pomeneşte tratându-şi clienţii în acelaşi fel în care, până la urmă, îşi trata fratele, cu posomorala, prefăcută lipsă de atenţie, surzenie parţială – de parcă în acea dimineaţă ar fi ieşit în golf pentru propriul lui amuzament, iar grăsanii aceia în şorturi, cămăşi Hawaiene şi pălării coloniale l-ar fi împiedicat să-şi facă cheful. Fireşte, din moment ce grăsanii sunt cei care l-au angajat pe el, pe marinarul lui şi pe *Belinda Blue*, iar nu viceversa, se poartă faţă de el cu condescendenţă, privindu-l de sus şi împăunându-se mai mult decât ar fi făcut-o altminteri, strigându-l „Cap” în loc de domnule căpitan, numind

Belinda Blue „cada", iar când undiţele li se încurcă între ele, le pasează pur şi simplu lui Bob sau ajutorului său şi se duc la frigider să-şi ia câte o bere Budweiser.

A fost o dimineaţă grea pentru Bob Dubois. Grea şi pentru ajutorul lui, Tyrone, un jamaican cu piele brun-cafenie, o barbă deasă şi favoriţi lungi cât degetul. Tyrone e un om în preajma a patruzeci de ani, care şi-a petrecut viaţa de adult lucrând pe bărcile de pescuit din Chei, în ultimii trei ani asistându-l pe Avery Boone, el fiind omul care l-a învăţat pe Ave cele mai multe lucruri şi care-l învaţă acum pe Bob Dubois, prietenul din nord al lui Ave, cum şi unde să pescuiască în apele acestea. Pe când era adolescent, Tyrone fugise dintr-un lagăr de muncă pentru imigranţi, din câmpurile de trestie de zahăr de la vest de Miami, şi ajunsese în Everglades şi apoi în Chei, folosindu-se de tot ce învăţase în copilărie, când lucrase pentru proprietarii americani de iahturi din Port Antonio. Dependenţa lui Ave de cunoştinţele lui Tyrone, şi acum dependenţa lui Bob se asemănau cu cele ale americanilor pe care-i slugărise în Jamaica; şi îi dădea lui Tyrone putere într-o lume în care era total neputincios.

Unul dintre gineri râde şi îl bate prietenește pe Tyrone pe spatele gol:

— Te cred că vrem peştii, băiete! Doar i-am câştigat.

— Şi i-am şi plătit, adaugă celălalt ginere.

Cei doi mai vârstnici, fraţii, taţi ai tinerelor soţii, au coborât din barcă şi s-au oprit pe chei. Unul din ei îi anunţă pe ceilalţi:

— Eu mă duc să iau o băutură adevărată. Alcoolică. Ne întâlnim la restaurant, adaugă şi, împreună cu fratele lui, se îndreaptă spre Clam Shack.

Când ajung la uşa localului, îl zăresc la câţiva metri depărtare pe Bob, gata să se urce în maşina lui, şi cel mai bătrân dintre ei, care poartă ochelari de soare cu lentile-oglindă, despre care îşi închipuie, fără îndoială, că-l fac să arate ca un poliţist, se opreşte şi-i strigă:

— Hei, amice, ne-ai tras clapa?

Fratele mai tânăr, nerăbdător să bea, intră în restaurant.

— Nu, răspunde Bob.

— Bine, atunci vino să bei un pahar cu noi. Ai să ne povesteşti câteva istorii pescăreşti.

Ochelarii îi scânteiază în soarele amiezii. Omul e dolofan şi fleşcăit, dar se mişcă şi are mâna omului care se crede zvelt, cu muşchi

puternici, şi e vag persiflant. Insuflă o notă de sarcasm în tot ce spune şi ce face.

— Bineînţeles, continuă el, dacă nu vrei, nu eşti obligat să vii cu noi. Asta nu face parte din învoiala noastră.

— Nu. Numai că… trebuie să plec.

Bob deschide portiera breakului său verde. Cu patru ore înainte, singur pe puntea vasului *Belinda Blue*, când a scos în zori barca din portul pentru ambarcaţiuni de plăcere, spărgând apele adormite ale golfului, se simţise împăcat, un om ca o stâncă, unitar, echilibrat, centrat. Avea o răspundere, el era căpitanul şi, preţ de câteva minute, ştiu că merita acest drept care-i sporea plăcerea de a se afla pe punte, cu apele care i se deschideau familiar în faţă, cu barca, un vechi aliat de încredere, şi cu mirosul mării, în briza dimineţii, avântându-l ca un vis drag din copilărie, visul de a zbura pe suprafaţa rece, cenuşie, a râului Catamount, de a face un salt de pe dealul de deasupra morii, peste coşurile uzinelor şi peste acoperişuri, lunecând apoi pe oglinda râului până la antica morenă glaciară, trecând de ea şi continuând să plutească în zbor peste vârfurile pinilor, către munţi. A venit aici, la Moray Key şi, după trei luni de muncă sârguincioasă sub îndrumarea lui Ave şi a lui Tyrone, s-a prefăcut într-un pescar, nu cel mai bun, nici măcar la fel de bun ca Ave, totuşi destul de bun, ceea ce era un lucru demn de admirat, ştia bine, şi în fiecare dimineaţă, când o scotea pe *Belinda Blue* din culcuşul ei şi o mâna în golf, trăia câteva momente de admiraţie de sine. Atunci se simţea un granit încălzit de soarele ce urca pe cer.

Acum însă se simte mototolit, zdrenţuit, ca un boţ de hârtie suflat de orice boare sau rafală. Nu e vina nimănui. Nu-l poate învinovăţi pe omul din faţa lui sau pe fratele acestuia, ori pe ginerii lor. Nu e vorba de nimeni şi e vorba de toţi, genul de oameni de care eşti nevoit să te freci peste zi când îţi faci meseria, şi ăştia de aici nu-s decât alţi patru oameni lipsiţi de sensibilitate, egocentrici şi aroganţi, cu portofele burduşite de cărţi de credit şi cecuri de călătorie pe care le folosesc pentru a-şi cumpăra câteva ore de plăcere.

— Cum doreşti, Cap, răspunde omul. Vrei să-ţi dăm şi dumitale câţiva din peştii ăştia? Ginerele meu l-a pus pe negrul dumitale să-i lege într-o plasă. Pentru noi sunt prea mulţi.

— Nu… mulţumesc. Păstraţi-idumneavoastră.

„Asta-i o gogomănie” îşi spune Bob şi e mulţumit că Elaine nu-i

de faţă ca să-l fi auzit. I-ar fi spus: „Refuzi peşte în valoare de cincizeci de dolari, în timp ce noi cumpărăm la A & P hamburgeri de doi dolari jumătatea de kilogram?”

— Eşti sigur, Cap? Noi nu putem să-i gătim în camerele de la motel.

— Nu, mulţumesc. Sunt sătul de peşte, răspunde Bob.

— Zău? Dacă-i pe-aşa, aş spune că ţi-ai ales o meserie greşită, Cap. Ce părere ai?

Omul deschide uşa restaurantului şi face un pas înăuntru.

— Sunt de părere că aveţi dreptate, replică Bob şi urcă în maşină trântind portiera. „Acum, îşi spune el, să sperăm că harabaua asta porneşte”. Răsuceşte cheia de contact, motorul pufneşte uşor şi îşi dă drumul.

— Mulţumescu-ţi, Doamne, măcar pentru atâta!

Breakul se zguduie uşor şi se îndepărtează de port, trece pe lângă parcare şi o ia prin spatele complexului de locuinţe cu trei etaje şi al piscinei, iar Bob ridică automat privirea şi-l vede pe Ave stând pe mica lui terasă, fără cămaşă şi în blugi tăiaţi până la genunchi, cu o ţigară într-o mână şi o bere în cealaltă. Draperiile din fibră de sticlă, de culoarea şampaniei, flutură în briză, în uşile glisante, deschise, din spatele lui Ave şi, îndărătul lor, Bob ştie că fata Honduras zace goală sau aproape goală pe patul dublu, maiestuos, răcorindu-şi pântecele jilav sub ventilatorul prins în tavan. E puţin trecut de ceasul prânzului, iar Ave şi prietena lui s-au trezit de cel mult o oră, s-au regulat probabil de vreo două ori, şi-au preparat unul celuilalt câte un gin tonic, au fumat vreo două ţigări şi au ascultat o bandă nouă a lui Willie Nelson, iar acum Ave a ieşit să ia o gură de aer şi de soare, înainte de a face un duş; apoi se bărbiereşte, se îmbracă, ia prânzul la Clam Shack şi se plimbă prin golf pe Tiara lui, pe care a botezat-o Îngerul *Albastru*, după o faimoasă actriţă de cinema, i-a explicat el lui Bob. O să stropească punţile cu furtunul, o să verifice rezervoarele de combustibil şi, după ce Tyrone o să termine de legat în plasă cele două duzini de peşte prins de agenţii de asigurare din Missouri şi după ce o să cureţe bine *Belinda Blue*, el şi Ave or să plece din Moray Key, îndreptându-se spre Teatable Key Channel, pe sub pod, la sud-est de recif, şi pe urmă or să vireze spre vest, în direcţia Bahamas, Andros Island, Nassau. Bob l-a întrebat de ce face aceste călătorii numai cu Tyrone la bord, iar Ave i-a explicat că „în ultima vreme s-a dedat la

vânătoare”. L-a luat pe Bob de umeri şi a adăugat:

— Şi apoi, partenere, acolo cunosc o sumedenie de pescari destoinici. Şi încerc să apar şi eu la emisiunea *American Sportsman* la televiziune. Poate o să-i iau pe Jerry Lewis sau pe Kenny Rogers la o partidă de pescuit marlini. Ca să-ţi faci publicitate la o emisiune ca asta, trebuie să cunoşti oamenii potriviţi. Puţină publicitate, băiete, şi te-ai aranjat pe viaţă.

Suna logic, aşa cum sunau majoritatea explicaţiilor nonşalante, „confidenţiale”, pe care le dădea Ave în legătură cu comportamentul lui care, adeseori, îl intriga pe Bob. Ceea ce făcea el, Bob Dubois, zi de zi, adică să ia la bord, pe *Belinda Blue*, pe oricine îl plătea pentru aşa ceva şi, în lipsa cuiva care să-l angajeze, să hoinărească prin port în aşteptarea muşteriilor, sau să se moşmondească pe vas, să-l cureţe şi să-l ungă, să studieze şi să memoreze hărţile, să bea bere şi să stea la taclale cu alţi pescari trândavi – toate acestea erau logice. Dar ce făcea Avery Boone în fiecare zi din săptămână – să doarmă până la amiază, să se joace cu Honduras şi cu prietenele ei, să dispară la fiecare câteva zile, împreună cu Tyrone, la bordul vasului *Angel Blue*, pentru câte o zi şi o noapte sau alteori mai mult – toate acestea erau ilogice, lipsite de sens. Dar nu pentru Bob. Un om trebuie să încerce să-şi explice faptele de viaţă care îl nedumeresc pentru că, altminteri, ar însemna să accepte explicaţiile pe care i le oferă soţia lui, adică, în cazul de faţă, Bob ar trebui să accepte presupunerile îngrijorate, formulate în mod repetat de Elaine, în legătură cu purtarea lui Ave:

— E implicat în traficul de droguri, Bob, nu-ţi dai seama? Tu nu vezi ceea ce sare în ochi, Bob, zău aşa!

Bob ridică o mână de pe volan şi o flutură spre Ave în semn de salut. Ave, de pe terasă, îi face semn să oprească, iar Bob frânează şi coboară din maşină. Soarele străluceşte în spatele lui Ave şi Bob îşi duce mâna streaşină la ochi.

— Ce mai e?

— Ai avut vreun grup în dimineaţa asta?

— Da. Patru inşi.

— Şi cum a mers?

— Okay. Un morman de păstrăvi şi de peşti roşii de la Twin Key Bank.

— Peşti mari n-au prins?

— Voiau marfa pe care s-o debarce uşor la mal.

— Căcăcioşi!

— Da.

Ave soarbe o înghiţitură de bere.

— Bob, va trebui să stăm de vorbă, îl anunţă.

— Zău?

— Da. Ai ieşit cu barca – de câte ori? – câte trei, patru dimineţi pe săptămână şi, poate, din când în când, câte o zi întreagă.

— Da. Din când în când.

— La vremea asta a anului barca ar trebui să fie rezervată de clienţi cu trei săptămâni înainte, pe câte şapte zile pe săptămână.

— Da, ştiu. Bănuiesc că-i din cauza recesiunii, răspunde Bob cu voce scăzută. Ticăloşii ăştia de arabi!

— Cum o scoţi la capăt, amice?

— Ce vrei să spui?

— Ştii bine. Cu dolarii.

— A, e-n regulă. Bine. Ascultă, trebuie să mă duc acasă. Ruthie nu s-a simţit bine.

— Okay, sigur. Totuşi va trebui să stăm de vorbă, da?

— Da, da, desigur. O să stăm de vorbă.

Bob urcă din nou în maşină, închide portiera şi porneşte încet pe drumul nisipos, nepavat, către şosea, pe lângă maldăre de bare de oţel şi de plasă de sârmă, blocuri de beton, nisip şi materiale de construcţie pregătite pentru clădirea celui de-al doilea complex de locuinţe. Antreprenorii din Miami plănuiau să construiască şase blocuri a câte patruzeci de apartamente şi un centru comercial, un port de agrement mult mai modern şi mai mare, un restaurant, un bar de noapte, un teren de golf, până ce întreaga insulă va fi fost despuiată şi reamenajată, acoperită de la stepă şi până la golf cu construcţii, drumuri asfaltate şi mici petice de iarbă tunsă, menţinută proaspătă şi verde cu stropitoarea rotitoare.

Bob virează la stânga pe Autostradal, traversează podul şi intră în Matecumbe de Sus şi, după câteva mile, la sud de Islamorada, cotește la dreapta pe un drum nepavat, plin de hârtoape, ceva mai lat decât o potecă, înaintează vreun sfert de milă printre pâlcuri de palmieri pitici, de tufişuri stufoase şi bălării, până ajunge la o poiană în apropierea apei unde-şi parchează maşina în faţa uneia din cele trei locuinţe-rulotă ruginite, jupuite, cocoţate pe blocuri de beton, şi nevădind niciun fel de relaţie între ele sau cu peisajul înconjurător.

Toate trei rulotele au pe acoperiş antene de-televiziune înalte şi bâţâitoare, cu cabluri proptite în pământ, în jurul rulotelor sunt presărate câteva şasiuri ruginite, cauciucuri vechi, ustensile de bucătărie scoase din uz, jucării de copii şi biciclete, o masă de picnic ruptă, un şlep pus pe butuci cu o gaură cât toate zilele în el, un cărucior cu trei roţi.

Când Bob coboară din maşină, o javră râioasă de ciobănesc german, legat cu un lanţ scurt de blocul de beton din colţul rulotei de peste drum, latră la el cu ferocitate. Bob se apleacă, ridică un colţ de stâncă de coral şi o aruncă în direcţia câinelui, iar animalul se întoarce la rulotă şi se vâră sub ea. O femeie pântecoasă, între două vârste, aşezată pe treapta celei de-a treia rulote, îi spune cu o voce tărăgănată:

— Nu cumva să te prindă Horace că faci aşa ceva, Bob! Te lasă mai curând să arunci cu o piatră în nevastă-sa decât în câine.

Femeia poartă o perucă blondă ondulată, un pieptar roz de pânză şi un şort ale cărui margini îi intră în carnea pulpelor. Fumează o ţigară, stă cu picioarele întinse, cu coatele pe genunchi şi cu o cutie mare de bere Colţ aşezată pe treaptă, lângă ea.

— Foarte cald, comentează ea. Nu?

— Da, pentru ianuarie e cald.

— Vreau să spun înăuntru, în casă. Ai să vezi când ai să intri. Elaine şi fetele s-au dus de dimineaţă la plajă, să înoate, aşa că la tine a fost închis toată ziua.

Bob cade pe gânduri. Asta-i bine, o să fie singur. O să bea o bere rece, o să-şi facă un sandviş şi o să tragă un pui de somn. Rulota e mică, zece pe trei, şi n-au decât un singur dormitor în spate şi o cămăruţă cât o cutie în care doarme Bob junior, sau Robbie, cum au început să-i spună. Bob şi Elaine dorm în li-ving, pe o canapea extensibilă şi, când canapeaua e transformată în pat, Bob n-are decât să întindă mâna peste tejgheaua care desparte bucătăria ca să-şi ia o bere din frigider, sau să aprindă plita, sau ca să dea drumul la apă în chiuvetă.

— A zis când se întoarce? o întreabă Bob pe femeia al cărei nume e Allie Hubbell.

E divorţată, trăieşte din confecţionarea împletiturilor din mărgele şi a bijuteriilor din scoici pentru magazinele de pe chei destinate turiştilor, locuieşte singură şi, uneori, îi aminteşte lui Bob de vechea lui prietenă din New Hampshire, Doris Cleeve, deşi Allie e cu vreo zece ani mai mare decât Doris şi, potrivit spuselor Elainei, s-ar

putea să fie lesbiană. „Altfel o femeie drăguţă, atrăgătoare, de vârsta ei, n-ar trăi singură” comentase Elaine agasată, de parcă i-ar fi împărtăşit un adevăr de la sine înţeles. „Există o mulţime de motive pentru ca să trăiască singură”, ar fi vrut Bob să-i riposteze, dar în realitate nu i-a spus nimic, pentru că se gândea la Doris Cleeve.

Bob nu-şi dă seama de ce Allie îi readuce în minte imaginea lui Doris şi crâmpeie de amintiri vii din acele vizite scurte, fierbinţi, în micul ei apartament sordid de deasupra barului lui Irwin, în Catamount; poate pentru că, în mintea lui, amândouă aceste femei păreau să aştepte un alt fel de viaţă care să înceapă pentru ele. Blânda lor pasivitate îi place lui Bob, şi aproape că le-o invidiază, de parcă ar fi un soi de înţelepciune proprie lor. Din acest amestec de plăcere şi cvasi-invidie izvorăsc atracţia lui sexuală pentru Doris, şi combinaţia părea să opereze asupra lui şi acum, cu Allie. E o atracţie căreia e uşor să-i rezişti (deşi el nu i-a rezistat niciodată) pentru că e aproape lipsită de forţă erotică, nu conţine nimic din răscolitoarea, înfricoşătoarea curiozitate care i-a întreţinut foamea pentru Marguerite, nimic din acea minunată spaimă că femeia i-ar putea scoate la lumină adâncuri şi părţi din el însuşi de care nici nu ştia că există.

— Nu, n-a zis când se-ntoarce, dar probabil că o să vină târziu, din cauza căldurii. Le-a dus Horace cu maşina, îl informează Allie.

— Aha! Drăguţ din partea lui.

Allie arborează un zâmbet atotştiutor.

— N-ai de ce să-ţi faci griji din cauza lui Horace. Numai gura-i de el. Se bate cu pumnu-n piept şi face mare paradă când e vorba de femei, dar nu-i în stare de nimic altceva. Şi-apoi, adaugă ea, tu şi Horace nu sunteţi din acelaşi aluat. Tu ai stil – şi Horace… mă rog, ştii cum e.

— Da. E genul de om care numeşte curtea asta de gunoaie din jurul casei lui „parcul de rulote”, răspunde Bob, descriind cu mâna un semicerc. Ce mai parc!

Allie îşi scoate peruca şi o aşază pe treaptă, lângă cutia de bere, unde arată ca un animăluţ de casă cu blană lungă, adormit.

— Îmi ţine cald, parcă-i o căciulă de schi, explică ea. Părul ei natural e tuns scurt, drept, negru, înspicat cu fire albe.

— Ai un păr frumos, Allie. Ar trebui să laşi lumea să ţi-l vadă.

— Crezi? Cu o mână îşi freacă ceafa, cu cealaltă ia cutia cu bere. Mă îmbătrâneşte, mie aşa-mi face impresia.

— Nu-i adevărat. Te face să arăţi mai sofisticată.

— Aşa crezi? Sofisticată?

— Da, o asigură Bob, îndepărtându-se de uşa rulotei lui şi înaintând prin curte. Horace şi nevastă-sa sunt acasă? întreabă privind spre rulota părăginită, înecată în gunoaie, de peste drum.

Câinele s-a târât din nou afară şi, cu botul îngropat între labele din faţă, îl urmăreşte cu atenţie pe Bob. Aerul e nemişcat, iar palmierii pitici se îndoaie, toropiţi de arşiţă, îndărătul rulotei lui Allie, bordura din piatră de var a cheiului coboară direct spre mare, unde, cale de un sfert de milă de la ţărm, se ivesc capetele atolilor de coral care, în timpul refluxului, şiroiesc de apă, de arici de mare şi de crabi. Acum se apropie fluxul, dar apa se ridică lent, fără valuri, ca într-o cadă umplută treptat şi, unul câte unul, piscurile de coral se lasă înghiţite de o mare călduţă, verde închis, în depărtare, spre orizontul sudic, nori cumulus cu coame cenuşii îngroaşă cerul, făgăduind ploaie la noapte.

Allie îşi aruncă mucul ţigării în nisip, apoi îşi trece degetele prin părul scurt, descâlcindu-l şi înfoindu-l.

— Nu-i nimeni acasă, au plecat amândoi azi-dimineaţă, când Horace i-a dus la plajă pe nevastă-ta şi pe copii. N-am rămas decât noi, puişorii.

Bob traversează aleea şi se apropie la câţiva paşi de Allie; se opreşte brusc, îşi încrucişează braţele la piept şi-i spune:

— Îmi aminteşti de o veche prietenă a mea. Era o femeie tare drăguţă. Probabil că mai este încă.

— Zău? Din nord?

— Da. Din New Hampshire.

— Şi nevastă-ta ştie de ea, de femeia asta cu care mă compari, vechea ta prietenă?

— Nu, n-a ştiut niciodată. De fapt n-a fost mare lucru între noi.

— Dar acum îmi povesteşti mie despre ea. Pentru că îţi aduc aminte de ea. Semăna cu mine, sau ce?

Allie are nişte ochi mari, albaştri şi trişti, cu colţurile lăsate în jos, o faţă de irlandeză, cu fruntea îngustă şi o gură fermă, un oval prelung şi pielea palidă.

— Nu, nu semăna deloc cu tine. Nu ştiu, ceva din felul în care vorbeşti, din felul tău de a fi, relaxat şi degajat, poate că asta mi-o aminteşte. De fapt, amândouă sunteţi sexy în acelaşi fel, îşi dă Bob drumul până la urmă. E greu de descris, adaugă el aproape ca o scuză,

întrebându-se subit dacă Allie o fi într-adevăr lesbiană aşa cum pretinde Elaine, şi dacă, din această pricină, complimentele lui nu i se par cumva jignitoare, pentru că, la urma urmei, îşi spune el, nu i-a făcut vreo propunere, nu i-a cerut să se reguleze cu el, i-a făcut numai nişte complimente, asta-i tot, ceea ce, desigur, ei nu i se întâmplă în fiecare zi, pentru că nu-i genul de femeie pe care majoritatea bărbaţilor ar considera-o atrăgătoare sau sexy. Totuşi, pentru el e sexy. Şi atunci de ce să nu-i spună? Chiar dacă e lesbiană. Fir-ar să fie, ar fi mai bine; ar fi *mai bine* să fie lesbiană.

Ochii lui Allie sunt acum larg deschişi, respiraţia i s-a înteţit şi e uşor gâfâită şi, înclinându-se în faţă, spre Bob, cu mâinile încleştate pe genunchi, îi spune:

— Mă rog, şi eu te găsesc destul de sexy, domnule. Dacă e să-ţi spun adevărul.

— Da? întreabă Bob zâmbind.

Allie se ridică în picioare şi priveşte cu grijă de jur-împrejurul curţii, la rulota înnegrită vecină cu a ei, la rulota de vizavi a lui Bob, galbenă ca lămâia şi scorojită de soare, apoi se uită înspre copacii şi tufişurile ce mărginesc cărarea nisipoasă. O pereche de egrete cu trupuri cenuşii, capete de culoarea ruginii, gâturi mlădioase, ochi ca agatele şi picioare ca nişte tulpinţe de bambus, îşi iau zborul, prudente, spre ţărm.

— Bob, vrei să vii înăuntru? întreabă Allie.

— Cum?

— Vrei să vii puţin înăuntru? Cu mine?

Bob înţelege brusc ce-a făcut şi, la început, se ruşinează de el însuşi. Totuşi nu-i surprins de nimic din cele întâmplate, de nimic din ce-a spus el sau din ce-a spus ea, şi nu-i surprins că acum îl invită înăuntru ca s-o poată regula. Dar se simte aşa cum s-a simţit cu o oră în urmă, când a adus la mal *Belinda Blue* şi a fugit la maşina lui, deşi nu-şi poate explica limpede de ce se simte aşa – ca un mincinos şi un prost, un om care şi-a ruinat propria viaţă şi nu poate da vina pe nimeni decât pe el însuşi.

Cu un moment înainte, când îi vorbise lui Allie despre Doris Cleeve, flirtând puţin cu ea, desigur, se simţise, în mod curios, bine, un bărbat normal care flecăreşte cu vecina de peste drum, nimic serios, nimic periculos pentru niciunul dintre ei şi, fără îndoială, nimic sadic. Dar acum va trebui să-i spună nu, şi încă niciodată nu a spus nu unei

femei. A cerut ceva şi a obţinut, dar s-a dovedit a fi un lucru pe care nu îl dorea cu adevărat. Problema constă, în primul rând, în a cere, îşi dă el seama. Nu-i vorba că nu s-ar putea imagina regulând-o pe Allie Hubbell; ar putea s-o facă, la nevoie. Dar ştie, poate pentru prima dată în viaţa lui, că ar trebui *să dorească* să o reguleze, pe ea în mod special, „Iisuse, îşi spune el, dacă poţi avea controlul asupra a ceea ce doreşti, atunci poţi avea controlul şi asupra a ceea ce faci".

— Ascultă-mă, Allie, îmi… îmi pare rău. Ar fi mai bine să merg acasă, da?

Se întoarce şi se îndepărtează, privind îndărăt peste umăr, parcă puţin speriat de ea.

— Da, îi răspunde ea. Ne vedem mai târziu.

Se aşază înapoi pe treaptă, îşi reazemă coatele de genunchi şi-l urmăreşte pe Bob retrăgându-se.

În rulotă e o căldură asfixiantă şi Bob visează că e la bordul unui avion, un avion lung, îngust, comercial. E aşezat undeva pe la mijloc, singur, înconjurat de scaune goale, iar interiorul avionului e fierbinte şi umed, de parcă s-ar afla sub apă. Se luptă cu butoanele de deasupra capului, încearcă să dea drumul la ventilaţie, dar nu se întâmplă nimic şi renunţă. Nu e nici urmă de echipaj, de stewardese, de pasageri. Aşteaptă decolarea, ştie acest lucru, deşi nu există nicio raţiune ca să-l ştie, niciun indiciu anume. Se uită pe fereastra aburită de ploaie, de-a lungul aripii, la motoare, dar acestea sunt moarte, reci. Deodată îşi dă seama! Toată lumea a părăsit avionul ăsta şi s-a mutat în altul, şi echipajul, şi stewardesele şi pasagerii. Avionul acesta are probleme tehnice, conectări greşite, o scurgere de combustibil, defecţiuni ale sistemelor hidraulice şi, de fapt, ar putea exploda dintr-un minut în altul. Nu-i de mirare că au trecut cu toţii în alt avion. Simte miros de fum. Năduşit, îngrozit, se zbate să se ridice de pe scaun, să fugă din avion şi să se ducă după ceilalţi. Dar nu se poate desprinde din loc. Ceva îl ţine fixat, îl strânge de mijloc, şi constată că e legat cu centura de siguranţă. Râde de propria lui prostie şi desface catarama centurii, încearcă să se ridice, dar, ca şi înainte, nu se poate mişca. Mirosul de fum a devenit mai înţepător, miroase acum a cabluri arse. Ştie că avionul e pe cale să explodeze, îşi scutură şi îşi desface iar centura de siguranţă şi se opinteşte să se ridice din scaun, dar tot nu se poate elibera. Strigă după ajutor. *Ajutor*! *Ajutor*! învârteşte între degete catarama centurii, o sucește, o smucește, îşi deschide fermoarul

pantalonilor, îşi pipăie penisul, sculat, tare, umflat, şi îl invadează un val de mândrie şi de uşurare, dar îşi aminteşte că trebuie să uite de penis şi să scape din avion înainte de a exploda şi a-l sfârteca în mii de fărâme de carne şi os. Nu se mai gândeşte la penis, îl îndeasă la loc în chiloţi cu o apăsare prietenoasă şi îşi trage în sus fermoarul. Calm, raţional, îşi desface iar catarama centurii şi, de astă dată, se deschide. Fumul şi fierbinţeala sunt acum dense, sufocante, şi el îşi dibuie drumul, de-a lungul coridorului dintre scaune, bâjbâind cu mâna, când, deodată, e conştient că, pe măsură ce trece de un rând de locuri, atinge oameni pe umăr, un bărbat, o femeie, alt bărbat, toţi îmbrăcaţi elegant în haine şi rochii de duminică, bărbaţii cu cravate, femeile cu pălării. Se găseşte la biserică, la St. Peter în Catamount, şi asistă la o slujbă de înmormântare. Vede în faţa altarului coşciugul alb, cu capacul ridicat şi, când se apropie, ştie că va privi în coşciug şi va vedea chipul mamei lui, chipul ei mort. Nu-şi poate imagina cum o să arate. Când a avut loc înmormântarea ei reală în Catamount, Bob nu s-a uitat în interiorul sicriului, deşi s-a prefăcut că se uită. Şi-a lăsat capul în piept şi a închis ochii. Dar de data aceasta o va privi, pentru că acum e foarte curios şi ştie foarte bine că toţi doresc ca el să se uite – în primul rând fratele lui, Eddie, care atunci nu s-a temut s-o privească, şi tatăl lui, care a murit cu un an înainte de mama lui, şi i-au făcut slujba cu coşciugul închis, la dorinţa soţiei sale, care a stăruit că nu vrea ca amintirea pe care i-o păstrează ca om viu să fie alterată de imaginea chipului său mort. Şi Elaine doreşte ca el să se uite în sicriu. E chiar în spatele lui şi-l îndeamnă, îl împinge, spunându-i: „Haide, Bob, poţi s-o faci. *Trebuie* s-o faci!” Simte din nou miros de fum, o duhoare îngrozitoare, acidă, un foc cauzat de un scurtcircuit, pe undeva, probabil în sicriu, în împletitura de fire din cadavrul mamei lui, un foc pus de cei de la pompe funebre, Fraţii Webb pe care a ţinut să-i angajeze Eddie. „Foc!” strigă el şi se agaţă cu mâinile de marginea din dreapta coşciugului, îl ridică şi toarnă în el apă, toarnă apă sfinţită peste încâlcitura fumegândă de sârme, roţi, cabluri, cilindri şi centuri, stingând focul şi salvându-i pe toţi cei din avion. Tatăl lui vine spre el şi-l bate pe umăr. „Ai făcut o treabă bună, Bob” îi spune cu vocea lui morocănoasă. Eddie vine în spatele lui şi-l prinde de cot: „E timpul de plecare, băiete! E timpul de plecare!” Elaine şi fetele şi micul Robbie îl privesc, de pe locurile lor din avion, cu ochi înecaţi de dragoste şi recunoştinţă; trupurile lor mici, delicate, sunt zdravăn legate de scaune, cu centuri. Dar dinspre

coşciug continuă să răzbească duhoarea înţepătoare, umedă, înecăcioasă, iar Bob întinde mâna şi îi trânteşte cu o bufnitură capacul.

Elaine a sosit acasă şi uşa dublă pocneşte în urma ei, apoi se deschide iar şi se trânteşte pe rând după intrarea fiecăreia dintre fete.

— Oh, Dumnezeule! Bob! strigă Elaine. Ai uitat soba de gătit aprinsă!

Fuge la plită, apucă o cratiţă fumegândă, urlă de durerea arsurii, înşfacă o cârpă de vase şi trage cratiţă de pe plită. O aruncă în chiuvetă şi dă drumul la apă, strigând către fete:

— Deschideţi ferestrele! Deschideţi ferestrele!

Cratiţă sfârâie şi scoate fum în chiuvetă, Elaine închide focul la plită, lasă din braţe copilaşul speriat şi tăcut, şi începe să-l liniştească:

— Gata, puişor, s-a terminat totul, totul e în ordine!

Pe urmă se întorc fetele, Ruthie sugându-şi cu nesaţ degetul mare, sora ei mai mică scotocind în frigider.

— Mama, mi-e foame. Vreau să mănânc ceva, scânceşte Emma.

Ruthie stă lângă Bob, îşi frământă degetul mare în gură şi cade în starea aceea de visare cu ochii deschişi, care i-a devenit caracteristică în ultimele săptămâni, deşi Bob încă nu i-a observat-o. Pentru el, faptul că-şi suge degetul, expresia ei împietrită şi tăcerea ei sunt nişte manifestări jenante şi chiar iritante, şi o tratează ca şi cum ar face lucrurile astea dinadins ca să i se împotrivească lui.

Elaine îi spune calm:

— Ruthie, scoate-ţi te rog degetul din gură.

Apoi se întoarce spre Bob, care şi-a dat jos picioarele de pe canapea, şi-a plantat tălpile pe podeaua acoperită cu linoleum şi se pregăteşte s-o înfrunte.

— Puteai să mori, Bob, aşa cum ai adormit cu craţita pe soba aprinsă. Puteai să te asfixiezi în somn. Noroc c-am venit acasă.

— Am uitat de ea. Mi-am pus la încălzit nişte tocătură. Şi eram obosit, aşa că m-am întins un minut. Şi, hop! m-a furat somnul.

— Te-ai sculat devreme, răspunde Elaine, ştergând cu vârfurile degetelor gura copilaşului.

— Mă scol devreme în fiecare zi. Nu ştiu de ce-s aşa de obosit în ultima vreme.

Îşi întinde mădularele şi cască, parcă pentru a-şi întări spusele.

— Nu pentru c-ai munci prea mult, răspunde ea aranjând scutecele pruncului.

— Ce dracu' vrei să insinuezi?

— Nimic.

— Ba nu, ce dracu' a vrut să însemne asta?

— Nimic. Nimic.

— Bineînţeles.

— Doar că treaba asta cu pescuitul nu-i prea înfloritoare în zilele astea.

Întotdeauna vorbeşte cu ocolişuri, punând ghilimele înjurai frazei, iar Bob se închirceşte tot când îi aude cuvintele, ca şi cum Elaine ar râcâi cu unghiile pe o tablă. Ştie bine ce vrea să spună, ştie că vrea deliberat să-l facă să se închircească şi să se simtă vinovat, doreşte acest lucru pentru că-i furioasă pe el, e furioasă că a părăsit slujba dată de Eddie la prăvălia de băuturi şi că s-a însoţit cu Ave, e furioasă că a vândut rulota lor şi a investit banii în *Belinda Blue*, cumpărând 25% din barcă şi împărţind profiturile şi cheltuielile cu Ave, trei părţi Ave, o parte Bob, deşi, după cum spune Ave, în orice moment ar dori, Bob poate cumpăra întreaga barcă, menţinându-şi tot profitul pentru el, ceea ce, Elaine ştie bine, nu i-ar scoate din rulota asta părăginită de la capătul unui drum nepavat, la periferia unui orăşel de pescari şi de turişti. E furioasă şi trăieşte zile şi nopţi lungi de depresie sufletească. E singură, extenuată de muncă, fără bani, şi n-a pierdut kilogramele dobândite în timpul sarcinii şi, atât ea cât şi Bob ştiu că totul, că toate acestea provin numai din vina lui Bob.

Maioul lui e ud leoarcă, părul îi stă lipit pe ţeastă.

— Ar trebui să ieşim puţin cu barca, să facem o plimbare, propune Bob. Ştii, să ne petrecem tot restul după-amiezii pescuind şi răcorindu-ne un pic, întreaga familie, aşa cum făceam pe vremuri, îţi aduci aminte de plimbările pe care le făceam pe Sunapee, în barca de pescuit? Ce părere ai, scumpo?

— Nu mă interesează.

Elaine se ridică, trece pe lângă el cu Robbie în braţe şi dispare în spatele lui, apoi, după câteva minute, se întoarce fără copil.

— Băiatul trebuie să doarmă acum până la cină. A stat mult în soare, spune ea fără să se adreseze cuiva în mod special, după care încearcă să cureţe cratiţa arsă. Nu cred c-o să reuşesc s-o salvez…

— Cum de nu te interesează să ieşim să ne petrecem după-amiaza în barcă? îţi place mai mult să stai aici? întreabă Bob.

Îşi întinde braţele şi priveşte în jur la interiorul întunecos al

micii rulote, într-un colţ al aglomeratei odăi de zi, Ruthie şi Emma şed pe nişte scaune de plastic, pliante, în faţa televizorului dăruit de Eddie cu un an înainte şi privesc la serialul *Spitalul Municipal*.

— Am să-ţi spun ce facem, replică Elaine fără să ridice privirea. Ia tu copiii şi ieşiţi pentru întreaga după-amiază.

— Cum?

— Da, duceţi-vă cu barca. Lasă-mă pe mine singură în după-masa asta.

— Ce…?

— Da, ai grijă ca Emma să nu cadă peste bord şi să se înece, continuă Elaine. Şi păzeşte-o pe Ruthie să nu facă insolaţie, şi schimbă-i scutecele lui Robbie şi vezi să-şi primească biberonul la timp. Fii atent ca nu cumva să se împiedice copiii de undiţe. Preia tu treaba asta şi eu am să fac un duş, am să răsfoiesc o revistă, am să mă aşez pe ţărm şi am să mă uit la pescăruşi. Cum ţi se pare?

— Zău aşa, Elaine, vreau să spun că eu trebuie să manevrez barca, doar ştii asta. Adică nu pot să conduc barca şi să am şi grijă de copii în acelaşi timp. Nu putem merge decât împreună.

De ce oare trebuie să complice întotdeauna lucrurile în asemenea hal? gândeşte Bob. De ce nu poate să spună pur şi simplu: „Foarte bine, hai să mergem!" sau: „Nu, mulţumesc, sunt prea obosită", sau ceva în genul ăsta? Ar fi atât de simplu, în schimb, vine cu toate alternativele astea sarcastice, absurde, imposibile, iar Bob se simte vinovat.

Se ridică, se duce la uşa de sârmă şi se uită în curte, la nisipul presărat, ici-colo, cu smocuri de iarbă. Peste drum, Allie e încă aşezată pe treaptă, fumând şi bând bere. Şi-a pus din nou peruca şi, într-adevăr, arată mai tânără, aşa cum spunea ea. Bob gândeşte: „Ar fi trebuit să merg înainte şi s-o regulez". Apoi revine: „Mai bine că n-am regulat-o. Aş fi putut s-o fac, dar n-am făcut-o". Şi se duce la frigider să-şi ia o bere.

— Eu încerc să propun ceva care să vă facă plăcere ţie şi copiilor, continuă el. Asta-i tot. Doar nu încerc ceva care să te facă mai nefericită decât eşti. Aşa încât, pentru numele lui Dumnezeu, încetează să te mai porţi cu mine ca şi cum aş fi cine ştie ce ticălos, înţelegi?

Elaine răzuieşte cu furie cratiţa înnegrită, şi faţa ei e crispată, roşie şi transpirată din cauza efortului.

— Fir-ar să fie! Ai nenorocit complet chestia asta!

— Dă-o dracului! Arunc-o!

Deschide capacul cutiei de bere Schlitz şi trage o duşcă lungă.

— Sigur, se oţărăşte Elaine. S-o arunc! Aşa cum aruncăm tot ce se strică sau nu mai funcţionează. Numai că acum nu ne mai putem permite să înlocuim nimic din ce aruncăm, aşa că, peste puţin timp n-o să mai putem arunca nimic. Continuă să frece cu sârg cratiţa din chiuvetă. Pur şi simplu să aruncăm la gunoi! Uşor de spus! Numai că în momentul când o să am nevoie de o cratiţa ca să gătesc cina sau poate numai ca să încălzesc biberonul copilului, n-o să mai am niciuna.

Bob se îndepărtează de ea, se îndreaptă spre uşă, o împinge cu mâna şi iese afară.

— Mă întorc îndată, anunţă el cu voce moale.

— Bine.

— Vrei să-ţi aduc ceva din Islamorada?

— Nu. Nimic.

— M-am gândit să mă duc să-mi cumpăr o plasă pentru crevete. Crevetele năvălesc pur şi simplu pe punte. N-ai decât să stai locului şi să le aduni. Poate că o să iau plase pentru noi toţi. Aşa încât să ne putem duce diseară, după ce se întunecă, pe pod sub Moray Key.

— Bine.

— Voi, copii, nu vreţi să veniţi cu mine la Islamorada? le strigă Bob fetelor.

Niciun răspuns. Ruthie se apleacă şi dă sonorul televizorului mai tare.

— Hei, şi-am să-ţi cumpăr o cratiţă nouă, i se adresează Bob lui Elaine. Ave are un cont la magazinul de unelte de acolo, şi au şi oale şi cratiţi şi chestii de felul ăsta.

Elaine se opreşte o clipă din răzuit şi se uită la el afară, în curte, la câţiva metri dincolo de uşă. Pentru ea, e încă un bărbat robust, musculos, ars de soare şi cu o înfăţişare blândă, un fel de urs. Faţa lui e deschisă şi amărâtă şi nedumerită.

— Bob, îi zice cu o voce groasă, piată. Tot trebuie să le plăteşti. Poţi trece în cont plasele de crevete şi oalele şi cratiţele şi tot ce vrei, dar până la urmă tot trebuie să le plăteşti.

— Da, tiu, ştiu, dar lucrurile or să se îndrepte în curând, spune el. Îţi promit.

Se întoarce brusc, se duce la maşină şi urcă în ea, îşi isprăveşte berea şi aruncă tinicheaua goală pe podeaua maşinii. Porneşte

motorul, se uită la Allie Hubbell şi îşi ridică mâna, fluturând-o în semn de salut.

Allie îşi ia cutia de bere, trage o înghiţitură şi o pune iar alături. Nu-i răspunde la semn.

Bob bagă maşina în viteză şi se îndepărtează de rulota lui, înconjoară aleea din faţa rulotei lui Horace, făcând ciobănescul german să iasă la lumină şi să latre cât îl ţine gura, apoi se face nevăzut.

Visul nu-i dă pace lui Bob. Parc-ar fi o erupţie care i-a ieşit pe burtă, pe sub cămaşă, aşa încât se scarpină când se aşteaptă mai puţin, în maşină, în timp ce stă lenevos la un stop, la ieşirea din şosea, când se pregăteşte să vireze pe Autostradal, în timp ce coboară la băcănia de la marginea drumului unde îşi cumpără o altă cutie de bere Schlitz şi pe urmă din nou pe drum, când priveşte la dreapta şi vede norii de ploaie înnegrind cerul înspre sud-est.

Nu-şi aminteşte atât de vis cât de emoţiile pe care i le-a pricinuit, emoţii conflictuale pe care Bob nu le vede soluţionate: ruşine şi mândrie; solitudine, părăsire, senzaţia de a fi abandonat – viziunea speriată a unui copil asupra acestor condiţii – şi acceptare socială, siguranţa ritualurilor şi afecţiunii familiale; frica de moarte, groaza nudă inspirată de moarte, şi un incontrolabil jind de a se confrunta cu ea, o curiozitate aproape obsesivă. Imaginile apar şi dispar – mama lui în coşciug, cu mâinile împreunate pe piept, braţul încurajator al tatălui său strângându-i umărul, Elaine înghiontindu-l din spate şi spunându-i „Haide, Bob, poţi s-o faci. Trebuie s-o faci!" Şi avionul abandonat, sufocant, fumul, apa sfinţită luată din cristelniţă şi stropită în coşciug. Dar, într-un anume fel, imaginile din vis se amestecă, se suprapun peste amintiri reale, despre oameni adevăraţi şi despre întâmplările din care au izvorât, îşi aduce aminte de seara de primăvară când tatăl lui a venit acasă după o zi de muncă la tăbăcărie, s-a aşezat în fotoliu, a luat ziarul *Catamount Patriot*, a văzut o fotografie a fiului său şi a descoperit că Bob fusese selectat pentru echipa de hochei interstatală, aşa cum fusese şi Eddie cu un an înainte. Cronicarul sportiv local născocise porecla „Patinele de Granit" pentru el şi pentru Eddie, când jucaseră împreună în acel an, şi titlul de acum suna: „Al doilea jucător din «Patinele de Granit» în echipa interstatală". Tatăl lui nu a rostit niciun cuvânt pentru celebrarea evenimentului, îşi aminteşte acum Bob. Păruse să-l ignore total, până când, în sfârşit, la cină, Bob l-a întrebat dacă s-a uitat peste ziar, şi omul a dat din cap şi a zâmbit larg,

iar Bob i-a răspuns printr-un zâmbet. Asta a fost tot. Eddie era deja plecat – lucra de acum de zece luni la Thom McAn, avea propriul lui apartament pe Depot Street, deasupra barului lui Irwin şi, un an mai târziu, avea să plece în Florida – altminteri ar fi avut loc o discuţie însufleţită, plină de mândrie, despre reuşită, cu bătăi pe spate şi glume, scorneli şi tachinării, care l-ar fi lăsat pe Bob satisfăcut şi nu, ca acum, dezamăgit şi apoi jenat de dezamăgirea lui, chiar ruşinat.

Din orice făcea şi spunea tatăl său părea să transpară o anume lecţie: viaţa îţi dă în silă ceea ce îţi dă, aşa încât tu trebuie să primeşti ceea ce-ţi dă de parc-ar fi singurul lucru pe care ai să-l dobândeşti vreodată. Un câine care găseşte un os aruncat nu sărbătoreşte evenimentul; pur şi simplu se apucă să roadă osul, până când acesta îi este smuls şi azvârlit. Bob ştia că tatăl lui avea o versiune secretă, fantezistă, asupra unor anumite lucruri, şi că, adeseori, când toată lumea se ducea la culcare, se aşeza în living, pe jumătate beat, şi asculta la patefon „Favoritul Destinului", dar asta era slăbiciunea lui, nu partea lui tare. Bob înţelegea slăbiciunile tatălui său; tăria lui era cea care-l deruta.

Pe mama lui o vedea ca pe un conglomerat de slăbiciuni, fantezii şi amăgiri, o cupă plină ochi de un optimism resemnat, pe care-l folosea pentru a-şi putea înţelege propria pasivitate şi neajutorare. Dar credea cu îndărătnicie că fiii ei se bucurau de o binecuvântare din partea Domnului, că fuseseră a ieşi în chip magic – cel puţin până când o dovadă de necontestat ar fi demonstrat contrariul – şi, chiar şi în asemenea caz, există întotdeauna posibilitatea ca Dumnezeu să aibă planuri cu bătaie lungă, pe care încă nu le-a revelat! Ştia că fiii ei fuseseră hărăziţi să fie bogaţi şi celebri şi bănuia că unul dintre motivele (existau mai multe) pentru care Dumnezeu făcuse din ea o femeie săracă şi neînsemnată era acela de a o ajuta să facă din fiii ei oameni bogaţi şi celebri – un soi de târg cu divinitatea. Până la urmă, trata şi ea cele câteva realizări şi onoruri ale lui Bob şi ale lui Eddie exact cum le trata şi soţul ei, ca pe ceva ce era de aşteptat. Zâmbea şi dădea din cap aprobator, ca şi cum ar fi spus: „Vezi, Dumnezeu are grijă de tine, aşa cum ţi-am spus eu".

Pe atunci, niciunul dintre părinţi nu se gândea la viitorul băieţilor ca la ceva asupra căruia fiii lor ar avea vreun control. Şi dacă stai să te gândeşti, îşi spune Bob în timp ce înaintează către nord pe Autostrada l spre Islamorada, aveau dreptate.

Asta-i ceea ce a descoperit Eddie şi, pentru că asemenea realizare a venit târziu, a venit şi în forţă. „Eddie a avut noroc, asta-i tot, şi norocul constituie diferenţa fundamentală dintre viaţa lui şi viaţa mea, hotărăşte Bob. Nu-i vorba de inteligenţă sau de efort, ori de curaj. Ci numai de noroc. Şi norocul nu te poate ţine o viaţă, decât dacă mori tânăr".

În Islamonada, în partea de nord, cu o jumătate de milă înainte de podul care traversează spre Windley Key, Bob opreşte la magazinul de unelte din Whale Harbor, o clădire lungă, scundă, plasată la ţărmul golfului, mai curând un magazin universal decât o prăvălie de unelte, având în spate un port de ambarcaţiuni şi un garaj de bărci, în parcare sunt doar câteva maşini şi Bob îşi parchează deliberat maşina în spatele unui Chrysler alb, decapotabil, cu capota deschisă. Coboară din maşina lui şi înconjoară Chryslerul, oprindu-se lângă el în timp ce-şi termină cutia de Schlitz, admirându-l, scărpinându-şi stomacul pe sub maiou şi examinând interiorul capitonat cu piele roşie care nu miroase a nimic altceva decât a el însuşi, dar lui Bob îi aminteşte de lemn lustruit, de tweed irlandez, de alamă lucitoare. Privindu-şi propria faţă reflectată în oglinda retrovizoare în formă de lacrimă, Bob se vede dintr-odată aşa cum ar arăta privit din interiorul magazinului, un bărbat în haine de lucru, ghiftuit de bere şi gândindu-se la norocul altuia. Brusc se întoarce şi se îndreaptă spre magazin, aruncând cutia goală de bere în coşul de gunoi de la intrare.

Îi pare rău că nu şi-a luat cu el şapca de căpitan, pentru că are impresia că e tratat mai respectuos aici când poartă pe cap şapca mototolită, în general, şapca îl încurcă, mai cu seamă când nu conduce *Belinda Blue* şi, de obicei, când nu e pe barcă, o îndoaie şi o vâră în buzunarul din spate. Oricum, şapca fusese un soi de glumă, un dar pe care i-l făcuse Ave într-o seară, după ce consumaseră câteva halbe de bere la Clam Shack, şi după ce Bob căpătase autorizaţia comercială. Simţise că Ave îşi cam bătuse joc de el când îi dăduse şapca, sau poate că Honduras era cea care îl ridiculiza, nu putea şti cu siguranţă, aşa încât o acceptase cu sentimente amestecate şi, după asta, o purtase fără prea mare chef, de parcă ar fi fost doar o parte obligatorie a uniformei pe care trebuia să o poarte oamenii cu slujba lui.

În magazin, dincolo de rafturile înalte încărcate cu produse ambalate în cutii de tinichea, cu ustensile pentru picnic şi îmbrăcăminte de plajă, dincolo de vitrinele cu loţiuni împotriva

insolaţiei, dincolo de cutiile de bere şi de băuturi răcoritoare, de lăzile şi dulapurile cu articole de gospodărie, Bob ajunge la departamentele serioase ale magazinului, adică în sectorul de unelte de pescuit, unde, de ambele părţi ale unei tejghele de sticlă, se înalţă piramide şi conuri de lansete, rafturi cu vaste etalări de muşte, cârlige, mulinete şi tot felul de momeli, aţă, greutăţi, bricege şi bobine, echipamente de reparaţii şi mese de atelier, iar în spatele tejghelelor, pe pereţi, sunt lipite uriaşe fotografii color ale recordurilor în pescuitul marlinilor, tonului şi albulidelor, trofee moarte înălţate în faţa aparatelor de fotografiat de către cei care le-au capturat.

La capătul mai îndepărtat al tejghelei, în spatele maşinii de calculat, un bărbat înalt, corpolent, mai înalt şi mai corpolent decât Bob, discută animat cu chelbosul care conduce magazinul, un tip slăbănog, palid la faţă, de vreo patruzeci de ani, poreclit Tippy, de parcă ar fi un personaj pitoresc al Cheilor, un vechi băştinaş din Bahamas, ceea ce nu i se potriveşte deloc, pentru că e un tip esenţial lipsit de umor, un afacerist şmecher care, după cum arată şi cum se poartă, ar putea la fel de bine să vândă cherestea în Toledo. Omul înalt din faţa lui Tippy, care s-ar zice că îi ţine un discurs, are o siluetă familiară lui Bob, deşi tot ce reuşeşte să vadă din ea nu-i decât ceafa unui cap cărunt, umerii largi, gâtul şi braţele arse de soare. Tippy îl ascultă cu atenţie, dând aprobator din cap, în timp ce omul îi turuie înainte, gesticulând cu mâinile, vocea lui groasă, uşor nazală, ridicându-se şi coborând ritmic, la unison cu mâinile. Omul poartă o pălărie de pânză albă, ochelari de soare de aviator, un tricou alb destul de vechi şi de lăbărţat încât s-a mulat pe pântecele lui amplu fără să i-l scoată în evidenţă, nişte pantaloni burlăniţi cu buzunare uriaşe şi pantofi albi de tenis, murdari.

Bob hotărăşte pe loc că acesta trebuie să fie proprietarul Chryslerului decapotabil de afară. Deşi în magazin mai sunt vreo şase bărbaţi care ar putea fi proprietarii potenţiali ai maşinii, în ce-l priveşte pe Bob Dubois, namila din faţa lui e singurul om capabil să posede asemenea maşină, singurul care merită să o posede. Dacă maşina aceea albă din parcare răspunde ideii lui Bob despre o maşină într-adevăr matură, atunci omul acesta din faţa lui răspunde ideii sale de om matur.

De ani de zile, Bob face parte dintre acele persoane care consideră că există două categorii de oameni, copii şi adulţi, şi că

acestea constituie două specii diferite. Şi când el a devenit adult şi a constatat că puştiul din el nu numai că a refuzat să moară sau să dispară, dar că, de fapt, părea să-l împiedice pe adult să-şi vadă de drumul lui, şi când a descoperit că acest lucru nu i se aplică numai lui, ci tuturor celor pe care-i cunoştea – soţia sa, fratele, prietenii, chiar şi tatăl şi mama lui – Bob a ajuns să creadă, împotriva voinţei sale, ba chiar cu amărăciune, cu o senzaţie de singurătate crescândă, că, la urma urmei, nici nu există adulţi, ci numai copii care încearcă şi, de obicei, nu reuşesc, să-i copieze pe adulţi. Oamenii sunt, în mai mică sau mai mare măsură, nişte imitaţii de adulţi.

Cu excepţia omului din faţa lui. Pentru prima dată de când fusese copil, Bob Dubois simte că se uită la un adult autentic căruia i-au crescut într-adevăr penele, şi are senzaţia că a dat peste un sfânt sau peste un înger, aici în magazinul de unelte din Whale Harbor, Islamorada, Florida, un sfânt care poartă o discuţie însufleţită cu Tippy cel posomorât şi viclean – nu, de fapt nu o discuţie reală, pentru că nu vorbeşte decât sfântul. Tippy doar dă din cap, ascultă, apoi dă iar din cap, şi s-ar zice că sfântul îi explică lui Tippy cum arată lumea văzută de la miraculoasa lui înălţime.

Sfântul îşi mişcă braţele în tandem şi-i descrie clar lui Tippy un tip de lansare specială a năvodului, joasă, la suprafaţa apei, cu undiţa şerpuind printre rădăcinile maglierilor, pentru stârnirea albulidelor. Capul lui mare, cărunt, şi faţa puternic bronzată par să fie încercuite de o aură, de parcă n-ar fi într-adevăr prezent, sau ar fi mai profund prezent decât toţi cei de faţă. Statura lui, mai solidă decât a multor bărbaţi voinici, şi iuţeala gesturilor sale, decuparea netă a mişcărilor lui şi vorbirea sacadată, vivace, rapidă ca o rafală – tot ce poate vedea sau auzi Bob de la acest om – manifestă acea superioritate şi siguranţă de sine pe care le posedă numai sfinţii sau cei pe care Bob obişnuia să-i considere adulţi.

Bob se apropie şi mai mult de tejghea, astfel încât să poată auzi şi el ce aude privilegiatul Tippy. Sfântul aruncă o privire în stânga, îl vede pe Bob, dar continuă să vorbească de parcă nici nu l-a zărit. Copleşit de entuziasm, temându-se să nu izbucnească în gura mare, Bob îşi spune lui însuşi, speră că şi-a spus-o doar în sinea lui, dar nu e sigur: „Doamne, e Ted Williams!”

Ted Williams se întoarce spre el. Bob a spus-o într-adevăr cu glas tare.

— Nu… nu am vrut să vă întrerup… se bâlbâie Bob.

Îşi simte limba ca pe o mână şi mâinile ca pe nişte limbi. Tippy se uită la el de parcă tocmai ar fi descoperit în casa de bani o bancnotă falsă.

— Doriţi să vă servesc cu ceva, domnule? întreabă el încrucişându-şi braţele la piept pentru a sublinia că întrebarea lui a fost doar retorică şi nu o ofertă.

Ted Williams priveşte în jos, de-a lungul tejghelei de sticlă, la bobinele negre şi argintii, şi pare să le examineze pentru a le găsi un cusur şi nu în vederea cumpărării, îşi ţuguiază buzele şi începe să fluiere un cântec fără melodie.

Bob se bâlbâie iar:

— Îmi pare rău… vreau să spun scuzaţi-mă, dar sunteţi Ted Williams şi… n-am vrut să vă întrerup…

Ted Williams îşi ridică ochii de la bobine, îi aruncă o privire fugitivă lui Bob şi dă din cap, doar o înclinare rapidă, impersonală, smucită, a capului său masiv, şi apoi îşi întoarce iar privirea la bobine, aşteptând, evident, ca Bob să-şi termine treburile şi să plece.

Dar Bob face un pas înainte:

— Domnule Williams, eu sunt din New Hampshire. Red Sox… eu sunt un Red Sox… vreau să spun un fân al echipei Red Sox, domnule Williams, încă de când eram copil. Şi tatăl meu, şi el iubea echipa Red Sox, cu toţii îi iubeam. Tatăl meu… el v-a văzut jucând, pe Fenway, acuma-i mort, dar mi-a povestit despre dumneavoastră, şi eu v-am văzut la televizor, când eram copil, ştiţi…

Bob îşi simte gura uscată iască, şi parcă nu mai are aer. „Ce se întâmplă cu mine? se întreabă. E o nebunie. Nu-i decât un om, o fiinţă umană ca noi toţi". Imagini ale tatălui său inundă mintea lui Bob şi simte că i se umplu ochii de lacrimi; brusc se teme că o să înceapă să plângă chiar acolo, în faţa lui Ted Williams. „Ce se întâmplă cu mine?" Se prinde cu ambele mâini de tejghea şi se sprijină. Se întreabă din nou: „Ce se întâmplă cu mine?" Şi vede faţa tatălui său, tristă şi încruntată, cu o ţigară între dinţi şi, buzele răsfrânte într-un rânjet batjocoritor, în timp ce fixează piuliţele de pe roata din faţă a bicicletei lui Bob.

Bob continuă să-i vorbească lui Ted Williams:

— Tatăl meu ar fi vrut ca eu să vă văd jucând, dar n-a putut. Vreau să spun că eu n-am putut. Mi-e tare dor de tatăl meu, îmi lipseşte

mult, ştiţi?… Ştiu că sună prosteşte, dar… mă rog, asta-i tot, spune, curmându-şi vorba. Iertaţi-mă, domnule Williams.

Fără să ridice ochii, Ted Williams mormăie:

— Nicio problemă.

Brusc, Bob fuge din magazin, ciocnindu-se de clienţi, izbindu-se de mormanele de mărfuri, aleargă de parc-ar fi furat ceva. Afară cerul e negru, norii sunt foarte coborâţi şi toarnă cu găleata. Bob lipăie prin bălţi şi împroaşcă apa, fugind spre maşină şi, când urcă în ea, descoperă că a lăsat geamurile deschise. Scaunele sunt muiate de ploaie. Când se apleacă să închidă geamul din partea locului de lângă şofer, vede în Chryslerul alb o doamnă micuţă, cu păr argintiu, supărată şi nervoasă în timp ce coboară capota deasupra barei parbrizului şi o închide.

Bob înalţă, cu încetineală, şi geamul de lângă el. Îşi lasă capul pe speteaza udă a scaunului şi închide ochii.

— Oh, Iisuse, murmură el, pentru ce? Pentru ce, pentru ce, pentru ce? Care-i răspunsul?

Urmăreşte cum respiraţia lui aburește parbrizul şi geamurile, în timp ce afară ploaia cade în trâmbe. Când nu mai poate desluşi lumea de dincolo de maşină, îşi închide din nou ochii şi se odihneşte, asemenea unui animal care s-a ascuns, o clipă, de hăituitorii lui.

Elaine, postată lângă plită, întreabă peste umăr:

— Ai cumpărat ce-ai vrut?

Fetele, încă aşezate în faţa televizorului, se uită la o marionetă care trăieşte într-o ladă de gunoi şi care răcneşte la un om îmbrăcat în pasăre. Bob se reazemă de tejgheaua care desparte livingul de bucătărie şi îşi sprijină coatele ca pe un gard.

— L-am văzut pe Ted Williams, anunţă el.

— A! Ai cumpărat ce-ai vrut? Plasele pentru crevete? Am reuşit să salvez cratiţa. Mi-e poftă de nişte crevete. Ar fi o variaţie.

— Da. Vreau să spun, nu. Cred… cred că am fost atât de emoţionat să-l văd pe Ted Williams aşa, viu, în carne şi oase. Ştii? Ted Williams! Vreau să spun că ştiam că e viu şi că are o casă pe aici pe undeva, în Islamorada, dar nu m-am aşteptat să dau, chiar aşa, peste el. E într-adevăr uimitor. Probabil că tu nu poţi înţelege.

— Nu pot, răspunde Elaine cu o voce inexpresivă şi lui Bob îi este clar că nici nu vrea să înţeleagă. Dar îi trage înainte.

— Ted Williams e ca un zeu pentru mine, încă din copilărie. Tata

m-a luat odată cu el pe Fenway Park, la Boston, numai ca să-l văd pe Ted Williams jucând. Era bătrân pe atunci. Vreau să spun că Ted Williams era bătrân, nu tatăl meu. Se pregătea de pensionare. Adică era bătrân pentru un baseballist. Oricum, am ajuns acolo şi am luat locuri bune, în rândul trei, ca să-l putem vedea mai bine. Juca pe partea stângă. Şi pe urmă s-a anunţat că nu mai joacă în ziua aceea. Cred că l-au pus pe Yastrzemski în locul lui, care venise boboc proaspăt din Pawtucket sau nu mai ştiu de pe unde. Williams era bolnav sau aşa ceva. Tata a fost mai plouat chiar decât mine, aşa cred, şi tot drumul spre casă a înjurat şi a bodogănit, şi asta a fost singura dată când ne-am dus împreună la un meci. De câte ori i-am mai cerut să mergem, îmi răspundea: „Nu ţii minte când am întins tot drumul până la Boston şi Williams n-a jucat?" Şi pe urmă, în anul următor, cred, Williams s-a pensionat şi de atunci înainte stânga i-a aparţinut lui Yaz. Cum de nu i-am cerut un autograf lui Yaz primăvara trecută în Winter Haven! De fapt, aş fi putut să obţin un autograf şi de la Ted Williams, astăzi…

— Bob, îl întrerupe Elaine. Trebuie să stăm de vorbă.

Se întoarce cu faţa spre el, ţinând în mână o lingură de lemn ca pentru a-şi puncta cu ea spusele.

— Da? Bob îşi striveşte mucul ţigării şi îşi aprinde o alta, iar mâinile îi tremură, în zilele astea s-ar zice că toată lumea, băga-o-aş în mă-sa, vrea să stea de vorbă cu mine. Pe urmă, fără să-şi dea seama cum şi de ce, vocea lui îşi schimbă intensitatea şi tonalitatea, începe să ţipe la ea: Ave vrea să stea de vorbă cu mine! Şi tu vrei să stai de vorbă cu mine! mai vrea cineva de aici să stea de vorbă cu mine? latră întorcându-se spre copii, care tresar miraţi, nedumeriţi.

— Bob, pentru numele lui Dumnezeu…

— Nu pot să vin şi eu acasă emoţionat că l-am văzut pe eroul copilăriei mele, un om care pentru mine e un idol, băga-l-aş în mă-sa, fără să-mi tragi un duş rece pentru asta!

— Dar eu n-am spus decât că…

— N-ai spus decât „Trebuie să stăm de vorbă", pe tonul acela blestemat, acuzator, al tău, de parc-aş fi un tanc, de parcă tu ar trebui să-mi explici ce şi cum, de parcă totul se întâmplă din vina mea. *Ştiu* dinainte tot ce vrei să-mi spui.

Elaine îşi încrucişează braţele la piept.

— Ştii? Ce ştii? Spune-mi!

— Ştiu, ştiu.

— Ce ştii?

Bob se răsuceşte şi se îndreaptă spre uşă, apoi se opreşte şi, fără să se uite la ea, îi răspunde:

— Vrei să-mi spui ceea ce ştiu şi eu. Vrei să-mi spui că totul e un căcat. *Căcat*. Toată… toată blestemata asta de viaţă.

— Da? Aşa gândeşti tu?

Bob rămâne o clipă tăcut, apoi urmează:

— Da. E un căcat. Totul nu-i decât căcat, căcat, căcat! Şi tu vrei să-mi spui că eu sunt vinovat de toate astea, continuă Bob cu o voce groasă, rece. Îţi face plăcere să crezi că totul e din vina mea.

— Şi aşa e?

— Nu! Fir-ar al dracului să fie. *Nu* e din vina mea. Acum răcneşte din nou, privind-o din uşă ca turbat. E un căcat, de acord, dar nu din vina mea!

— Bob! Fetele! Te rog. Ai să trezeşti copilul.

— Trimite-le afară. Să lămurim lucrurile astea o dată pentru totdeauna, fir-ar să fie!

— Trimite-le tu afară, îi răspunde Elaine. Dacă mai ţii minte, sunt şi copiii tăi!

— Ruthie! Emma! Ieşiţi afară şi jucaţi-vă de-a ceva în curte. Eu şi mama trebuie să discutăm o chestiune care ne priveşte numai pe noi doi.

Fetele miorlăie şi se împotrivesc, argumentând că încă nu s-a terminat emisiunea de la televizor, că n-au chef să iasă afară, că plouă, îşi întorc privirile la ecran şi Ruthie îşi vâră degetul în gură.

— Scoate-ţi blestematul ăla de deget din gură! zbiară Bob. Şi ieşiţi dracului afară când vă spun! Nu mai plouă!

Fetele se supun în grabă, grijulii să nu-l atingă când trec pe lângă el la uşă.

Elaine închide arzătorul plitei de gătit şi se aşază greoi la masa din bucătărie, îşi încrucişează picioarele şi îşi aprinde o ţigară, aşteptând:

— Ei?

— Ei ce?

— A cui e vina?

— De unde să ştiu eu, băga-o-aş în mă-sa? Nu sunt un geniu. Da' tu crezi că ştii totul. Tu eşti un geniu, băga-l-aş în mă-sa. Tu ai impresia că e vina *mea* că n-avem un ban şi trăim ca negrii într-o cocioabă la

dracu-n praznic şi mâncăm afurisitele alea de macaroane cu brânză dintr-o blestemată de cutie fără nume. Bob se uită furios la cratiţa de pe plită. Ai putea să dai dovadă de mai multă imaginaţie, ştii? Când am propus, astă-seară, să aduc nişte crevete nu te-ai arătat prea entuziasmată. Puteam să prind cu uşurinţă vreo cinci sau şase kilograme de crevete, aşa cum dau năvală, şi ce nu mâncăm noi puteam băga la congelator, sau puteam chiar vinde. Pasărelele podurilor sunt pline în serile astea de oameni care dau dovadă de puţină imaginaţie.

— Dar ai uitat să cumperi plasele, pentru c-ai văzut un bătrân jucător de baseball, pensionar.

— Mă rog, tu oricum n-ai vrut să ieşim la pescuit de crevete. Tot ce faci este să-mi tragi câte un duş rece ori de câte ori mă înflăcărez eu de ceva. Tu nu te mai aprinzi pentru nimic. Tu nu ştii decât să te văicăreşti, cu o mutră lungă de-un cot.

Bob se duce la televizor şi-l închide:

— Mi-e silă de ăsta, băga-l-aş în mă-sa.

— Bob, tu nu auzi ce spui, altfel ai tăcea din gură. Poţi să mă asculţi şi pe mine un minut?

— Dă-mi o bere!

Elaine se ridică, deschide frigiderul şi-i întinde, peste tejgheaua mobilă care desparte bucătăria, o cutie de bere Schlitz, de parcă ea ar fi o chelneriţă şi el un client. Pe urmă rămâne în faţa tejghelei, ţinându-se cu amândouă mâinile de ea, şi-i spune:

— Acum, ascultă-mă şi pe mine câteva minute. Ştiu că munceşti mult, atâta cât poate munci un om. Şi mai ştiu că eşti îngrijorat şi speriat. Cum sunt şi eu. Şi ai dreptate, e adevărat că viaţa e un căcat, continuă ea, şi cuvântul „căcat" pe care Bob nu l-a auzit niciodată pe buzele ei, sună atât de înjositor în gura lui Elaine încât se cutremură.

Rostit de ea, termenul a devenit subit atât de agresiv, încât Bob încearcă instinctiv să-şi apere viaţa, viaţa sa, împotriva cuvântului. Dar e prea târziu. L-a rostit el, şi acum, când l-a repetat Elaine, vede cuvântul şi viaţa lui ca pe unul şi acelaşi lucru, ca pe o dejecţie, un excrement, un deşeu, ca pe un lucru abject, ţinut în taină, care ar trebui dosit sau îngropat, fiind ceva de ruşine.

Mintea lui a luat-o razna, se zbate ca o pasăre întemniţată într-o colivie, hăituită de un cuvânt respingător, care nu poate fi însă negat, şi acum nu aude decât crâmpeie din ceea ce îi spune Elaine, care, neavând habar de impactul pe care l-a avut asupra lui cuvântul folosit

de ea, e convinsă că nu a făcut decât să-l citeze pe Bob şi, în felul ăsta, să-l mai liniştească, iar acum îi trage înainte cu lucrurile pe care ştie că Bob nu vrea să le audă. îl informează că fiica lor, Ruthie, are „tulburări emoţionale", aşa a anunţat-o consilierul de la şcoală, şi că va trebui să urmeze de două ori pe săptămână un tratament la clinica de boli mintale din Marathon, tratament care va costa bani, nu foarte mulţi, dar, din cauza sărăciei lor, mai mulţi decât îşi pot ei permite, adică mai mult decât nimic, aşa încât ea, Elaine, a hotărât să-şi ia o slujbă în Islamorada. De fapt, a şi acceptat azi-dimineaţă slujba de chelneriţă la Rusty Scupper, cinci seri pe săptămână.

— Ştiu, adaugă ea cu repeziciune, încercând să stăvilească explozia, ştiu că ar fi trebuit să mă consult întâi cu tine, dar era un lucru care trebuia făcut, Bob şi, azi-dimineaţă când am dus copiii la plajă, tocmai am zărit anunţul... Nu, nu-i adevărat. L-am întrebat pe vecinul nostru Horace dacă nu ştie de vreo slujbă, şi el mi-a vorbit de ea, aşa că m-am dus şi am cerut slujba, care mi-a fost oferită imediat, şi am luat-o. Ştiu şi că ar fi trebuit să-ţi spun despre Ruthie când m-au sunat de la şcoală, dar asta s-a întâmplat abia ieri şi mi s-a părut un lucru atât de greu de spus, Bob, acum când ai atâtea griji pe cap şi ţinând seama de felul în care te porţi de la un timp încoace, aşa, distant şi pierdut în propriile tale gânduri şi deprimat, şi mai ştiu eu cum. Am vrut să aştept mai întâi să fac rost de un mijloc de a plăti tratamentul, înainte de a-ţi spune, ca să nu ţi se pară chiar atât de grav.

— Mizerabilul! Ruthie n-are absolut nimic care să nu poată fi vindecat printr-o disciplină severă! Bob izbeşte cu latul palmei în tejghea şi faţa i se încordează şi i se înroşeşte. Tu nu-i ceri niciodată să termine, pentru Dumnezeu, cu blestematul ăla de supt al degetului. Tu nu faci decât să stai toată ziulica şi să şuşoteşti cu ea, să te vaiţi cât de rele sunt toate şi p'ormă, când vin eu acasă, eu sunt băiatul cel rău. I te-ai plâns şi aiuritului de consilier de la şcoală? Nici nu-i de mirare că e întârziată mintal!

— Are „tulburări emoţionale".

— Atunci nu-i de mirare că are tulburări emoţionale! îi întoarce el termenul. Aş putea să-ţi vorbesc şi eu despre „tulburări emoţionale". *Eu* am tulburări emoţionale! Eu sunt tulburat la minte pentru că tu faci totul în spatele meu. Aşa cum ai făcut întotdeauna. Şi ştii foarte bine despre ce vorbesc, aşa că nu căsca ochii la mine. Şi-acuma chestia asta cu slujba! Iisuse Hristoase! Şi Horace! Horace, porcul ăsta umflat,

porcul ăsta slinos care umblă după muieri! Ştiu eu ce urmăreşte libidinosul ăsta, n-avea grijă! Şi tu la fel!

— Eşti nebun! Nici nu te mai recunosc! Eu nu mai ştiu ce-i important pentru tine aşa cum ştiam altă dată, replică Elaine cu tristeţe. Şi nu ştiu ce vrei să spui cu asta, că fac totul în spatele tău. Am aşteptat doar până să-ţi pot spune, pentru că nu prea mai stăm de vorbă între noi.

— Pe dracu'! îi urlă el în faţă. Ştii tu foarte bine despre ce vorbesc! Ştii, doar ai ţinere de minte. Ştii tu foarte bine!

— Nu. Nu ştiu.

Se îndepărtează de el, îndreptându-se de-a-ndărătelea spre plită.

Bob se ridică şi întinde încet pumnul spre ea. Urlă. Urlă ca o fiară prinsă în capcană, şi, cu ambele mâini, mătură tot ce-i pe tejghea, răsturnând pe jos castroane, farfurii, obiecte de bucătărie, ceasul.

Elaine se face albă ca varul la faţă, ochii îi sunt dilataţi de frică şi nu poate vorbi. Din spatele rulotei se aud ţipetele copilaşului trezit din somn şi, deodată, Elaine îşi găseşte cuvintele:

— Bob! Copilul! Copilul!

Dar n-are importanţă ce spune, pentru că el nu o mai poate auzi nici pe ea, nici ţipetele pruncului. Orbecăie împleticindu-se prin cămăruţa strâmtă, încărcată, ca un om surd şi legat la ochi, şi mătură tot ce-i pe mese şi pe rafturi, răstoarnă scaune, trânteşte televizorul pe podea, sfărâmă ceasul cu radio, lampadarul de lângă canapea, lampa joasă de lângă fotoliu, calcă în picioare reviste, borcane, scrumiere căzute pe jos.

— Opreşte-te! Opreşte-te! ţipă Elaine. Nenorocitele! îmi distrugi casa!

O frântură de secundă Bob se uită la soţia lui şi apoi, ca şi cum ceea ce a văzut i-a aţâţat şi mai mult furia, se întoarce la scaune şi la mese şi, mârâind, răstoarnă canapeaua pe spateaza ei piată, verde, jerpelită. Elaine îl prinde cu ambele mâini de mânecă şi, când el i se smulge din strânsoare, faţa ei se crispează pentru că, brusc, i se face frică de Bob, de statura lui impozantă şi de forţa lui, de parcă ar face parte dintr-o specie total diferită de a ei şi a copiilor ei, o jivină uriaşă, mătăhăloasă, cu o piele groasă, ca un bivol sau un rinocer cuprins de amoc, turbat, ieşit din minţi, ca împuns de o mie de viespi. Cu ochii larg deschişi, gura căscată, pumnii micuţi încleştaţi, lipiţi de stomac, Elaine

se strecoară pe lângă el şi se năpusteşte în fundul rulotei, unde e copilaşul ei, în timp ce Bob continuă să dea iama în dreapta şi-n stânga, răbufnind ca o vijelie, din dormitor în bucătărie, apoi de-a lungul coridorului îngust în baie, unde smulge din perete dulăpiorul de medicamente şi-l zvârle în coşul de gunoi, împrăştie pe jos conţinutul dulapului cu rufărie şi, în cele din urmă, dă buzna în dormitor, unde, când năvăleşte pe uşă, se opreşte locului, horcăind, imens în cadrul strâmt al uşii, un uriaş care se uită în jos la pătucuri de copii, păpuşi, animale din pluş şi poze, cuburi, cărţi, fotografii şi hăinuţe. Aude scâncete, îşi ridică privirea şi o vede în colţ, lângă leagăn, pe soţia lui, cu băieţelul în braţe. Şi o vede că îl aşteaptă să se năpustească asupra ei, vede ce vede şi ea, şi se opreşte locului.

Bob o aude pe Emma la uşa de afară întrebând cu o voce ascuţită, speriată, dacă poate să intre în casă şi aude miorlăielile lui Ruthie, sărmana Ruthie, care plânge alături de sora ei mai mică.

Se întoarce şi îşi târşâie încet paşii îndărăt, printre ruine, până la uşa din faţă, şi îi dă drumul înăuntru Emmei, apoi lui Ruthie, care când trece pe lângă el îşi scoate degetul din gură. Niciuna dintre fete nu-şi priveşte tatăl.

— Mamă? strigă Emma şi Bob o aude pe Elaine răspunzând din spate:

— Sunt aici. În spate, cu Robbie! şi ambele fetiţe aleargă la ea. Bob iese afară. Copacii picură încă de la ploaia de după-masă, iar în curte şi în făgaşele care brăzdează drumul sticlesc băltoace albe ca laptele. Norii lopătează spre chei către uscat, iar la răsărit, cerul similiu, care se întunecă pe măsură ce mijeşte noaptea, împinge dinspre orizont o jumătate de lună portocalie, de parcă ar extrage-o dintr-o cenuşă vulcanică, fumegândă.

De îndată ce Bob pleacă şi farurile roşii din spatele maşinii dispar după cotitura drumului, un bărbat iese din rulota de peste drum de a lui. E un om între două vârste, cu o burtă îmbuibată de bere strânsă într-un maiou fără mâneci, desculţ şi cu nişte ţi-bii osoase ieşind din pantalonii kaki, retezaţi la genunchi. Se propteşte în mijlocul drumului, pocneşte din degete ca să-şi cheme câinele, care răsare ascultător de sub rulotă; omul se uită precaut în direcţia luată de maşina lui Bob, apoi spre rulota lui Bob, acum întunecată şi amuţită.

Şi Allie Hubbell a ieşit afară şi stă în curte, scrutând întunericul drumului pe care a dispărut Bob.

— Horace? Tu eşti? strigă către bărbat.

— Da.

— A fost tărăboi, nu glumă!

— Aşa zic şi eu.

— Crezi că e teafără?

— Ticălosul n-are decât să facă ce poftește cu lucrurile lui, dar nu cumva să se atingă de ce-i al meu, asta-ţi spui!

— Nu crezi c-ar fi bine să vedem ce face Elaine?

— Elaine?

— Da. Doar să aruncăm o privire, ştii?

— Nooo, răspunde el frecându-şi barba sură. Nu trebuie să te bagi în certurile altora. Dă-ţi spui un lucru, nu care cumva să se atingă de ce-i al meu. Au fost odată nişte derbedei care într-o noapte mi-au făcut găuri în pereţi, când s-au îmbătat.

— Poate c-ar trebui să mergem să vedem ce-i cu Elaine, să ne asigurăm că e bine.

Allie face un pas în iarbă.

— Nooo. Dacă-i speriată de nemernic, n-are decât să cheme poliţia. Ş-apoi nu-i el tipul care să-mpuşte sau să taie pe cineva. Poate c-a buşit-o niţel, dar nu-i tipul violent.

— Aşa crezi?

— Da, da, răspunde Horace şi se întoarce, îndreptându-se spre rulota lui. Bărbaţii recunosc aşa ceva unu' la altu', explică el. Nu-i periculos. Numai scrântit la cap. La revedere, îi spune şi intră în rulotă.

Allie rămâne câteva momente la marginea drumului, cu braţele încrucişate la piept şi coatele adăpostite în căuşul palmelor. Apoi se întoarce cu paşi rari spre rulota ei, unde se aşază pe treaptă, îşi aprinde o ţigară şi supraveghează rulota lui Bob până când vede luminile aprinzându-se. Atunci se ridică, deschide uşa şi intră în casă.

Când Bob traversează din Matecumbe de Sus în Moray Key, s-a şi lăsat noaptea, iar pescuitorii de crevete, care se numără cu duzinile, se apleacă peste balustradele pasărelelor, de-a lungul podului, bărbaţi, femei şi copii cu lanterne atârnate de pasarele şi plase de adâncime, cu mânere lungi, cufundate în canal. Bob trece de ei aproape fără să-i observe şi nu-şi aduce aminte că numai cu câteva ore în urmă plănuise să li se alăture şi el în seara asta. Fără să fi intenţionat, fără s-o fi dorit în mod special, aproape fără să fi fost conştient, şi-a tăiat vremelnic punţile dintre trecut şi viitor. În acest moment şi în cele ce vor urma,

Bob plutește eliberat de timp, un om lipsit de amintiri și de perspective, asemenea unui prunc, conștient doar de prezentul imediat. Dacă l-ai opri și l-ai întreba unde se duce în această noapte de iarnă tropicală, ar clipi din ochi, ar privi pe geamul mașinii și, văzând grămezile de nisip, blocurile de beton și barele de oțel, recunoscând deci portul și clădirea din preajmă, ar răspunde: „La Moray Key". Și, când parchează în spatele blocului, dacă l-ai întreba în ce loc anume merge, ar clipi din nou și, observând că mașina lui e parcată lângă furgoneta lui Avery Boone, ar răspunde: „La Ave". Și dacă, în timp ce urcă scara îngustă până la etajul doi și se oprește pe terasa din fața ușii lui Ave, ridicând mâna ca să bată, l-ai întreba ce treabă are cu vechiul lui prieten și noul său partener, Avery Boone, în această frumoasă seară îmbăiată de lună și răcorită de briză, ar clipi pentru a treia oară, ar rămâne cu mâna în aer și ar răspunde: „Niciun fel de treabă".

Honduras răspunde la bătaia în ușă. Deschide ușa și rămâne locului într-un picior, ca un cocostârc în repaus. Numai că ea nu e în repaus, își făcea pedichiura și a sărit într-un picior de la canapeaua scundă, aurie, și până la ușă, de teamă ca scoarța mițoasă de pe jos să nu-i steargă oja de pe unghiile piciorului stâng. Ține o țigară aprinsă între buze și o pensulă castanie într-o mână.

— A, bună, Bob! exclamă ea fără să-și miște buzele, țigara săltându-i în sus și-n jos în timp ce vorbește. Intră!

Se întoarce, sare într-un picior până la canapea, își lasă țigara într-un ghioc și își reia pictatul unghiilor de la picioare. Poartă o cămașă bărbătească bleu-pal, care-i aparține lui Ave, și blugi strâmți, tăiați la genunchi, cu margini zdrențuite. Brățările de aur de la încheieturile mâinilor îi zornăie în timp ce-și unge tandru unghiile cu oja.

— Doamne, detest să fac treaba asta, declară ea, dar continuă să aplice tușeuri delicate, lente, afectuoase, lingându-și buzele la fiecare atingere de pensulă pe o unghie și la trecerea la unghia următoare.

— Ce te aduce aici într-o seară ca asta?

Bob nu răspunde. A intrat în cameră, a închis ușa în urma lui și privește în jur de parcă s-ar afla pentru prima oară aici, deși a fost de multe ori, a stat la masa din bucătărie bând bere și trăncănind cu Ave până noaptea târziu, a privit pe toate ferestrele, chiar și pe cele din dormitor, și a admirat priveliștea portului, bărcile legate acolo, canalul și golful, a ascultat pufnirile tonomatului din barul de jos, a folosit baia

la două noaptea înainte de a pleca acasă, la Elaine, care dormea singură pe canapeaua din rulota galbenă, ponosită, aflată la cinci mile depărtare, pe cheiul Matecumbe de Sus. Îşi spusese adeseori în sinea lui, deşi acum nu-şi mai aminteşte, că el ar fi foarte mulţumit cu un apartament ca ăsta, mai spaţios, desigur, cu dormitoare pentru copii, şi poate cu două băi în loc de una, dar cu nimic mai sofisticat.

Honduras ridică privirile, se uită la Bob printre şuviţe creţe de păr roşu, cu mâna lăsată pe degetul mic al piciorului drept.

— Ave nu-i aici, îl informează. A plecat azi după-masă cu Tyrone, în insulele Cayman, aşa cred. Nu se întoarce până… joi? Da, joi, aşa cred.

Bob se aşază încet, ca un om bătrân, în fotoliul scund din faţa canapelei.

— Ai o ţigară? o întreabă el. Le-am lăsat pe ale mele în maşină. Sau acasă.

— Sigur, îi aruncă un pachet de Marlboro Lights. Nu ţi-e bine? Arăţi cam încordat. Vrei o marijuana?

— O marijuana? Okay. Desigur.

— Ai acolo, în cutia de pe măsuţa de lângă tine, îi indică ea, reluându-şi pictatul unghiilor.

Bob înalţă capacul cutiei de alamă, scoate o ţigară cu marijuana, o aprinde, inhalează adânc şi exclamă:

— Plăcut!

— Te cred!

Amândoi păstrează tăcerea câteva momente, timp în care Bob fumează şi Honduras îşi dă cu ojă pe unghii până când, în cele din urmă, îşi întinde ambele picioare goale şi îşi admiră, de la distanţă, opera.

— Vrei şi tu? o întreabă Bob şi îi întinde ţigara pe jumătate fumată.

— Mulţumesc. Ia ţigara dintre degetele lui şi o fumează până la capăt. E un rahat gustos, nu?

— Un rahat *gustos*.

— Şi, deci, voinicule, ce s-a întâmplat? Eşti un voinic, ştii?

— Mda. Bob rămâne tăcut câteva clipe apoi începe: Ascultă, te întreb aşa, din curiozitate, cum faceţi voi rost de chestia asta? Aş vrea să cumpăr şi eu, înţelegi?

Honduras îşi lasă capul pe spate, râde şi, din această clipă,

lucrurile se derulează prea precipitat pentru ca Bob să şi le poată aminti, mai târziu, clar şi în ordine. Nu pentru că nu le-ar acorda atenţie (dimpotrivă, le acordă chiar prea multă). Chestiunea e că nu are un plan conştient, o intenţie, cu alte cuvinte nu există nicio legătură între trecutul şi viitorul său, nu are în minte nimic. Când te laşi în voia unor forţe mai vaste decât eul tău, ca, de pildă, istoria, sau Dumnezeu, sau subconştientul, pierzi cu uşurinţă urma secvenţei evenimentelor. Viaţa ta factuală dispare.

Iată ce avea să-şi amintească mai târziu din întâmplările acestei seri, într-o succesiune obţinută mai curând prin forţa logicii decât prin cea a memoriei. Mai întâi, Bob şi Honduras au fumat împreună încă o ţigară cu marijuana. Pe urmă, ea i-a istorisit din nou cum şi-a căpătat numele, ceea ce i-a condus la o scurtă discuţie despre drumurile făcute de Ave cu *Angel Blue*, împreună cu Tyrone James, care era jamaican, ca şi bărbatul care i-a dat lui Honduras numele, deşi Tyrone nu era un indian arawak pursânge, cum fusese bărbatul acela. Bob a întrebat-o:

— Ce mă-sa e un indian arawak? N-am auzit niciodată de ăştia. Ştiu de indieni abenaki, ştiu de apaşi. Pe urmă mai sunt comanşii, indienii iroquois, algonquinii şi aşa mai departe. Dar n-am auzit niciodată de arawak.

Honduras i-a explicat atunci că aceştia erau descendenţii indienilor care locuiseră în insulele Caraibe când Columb a descoperit America, şi că erau nişte bărbaţi înalţi, chipeşi, aprigi, care fumau multă marijuana şi trăiau pe dealurile insulelor mai mari, ca Jamaica, Haiti şi Cuba. Şi practicau ritualul voodoo, l-a informat ea pe Bob.

— Phii, a exclamat Bob, asta-i grozav!

Amantul ei, indianul arawak din Jamaica, a luat-o cu el, sus pe dealuri, la câteva ceremonii voodoo.

— A fost într-adevăr uluitor, îl asigură ea, iar Bob o crede. Aşa am ajuns să fumez prima oară marijuana. Mai bine zis s-o negociez.

I-a explicat mai departe că indienii arawak de pe dealurile din Jamaica cultivau cea mai puternică şi mai eficientă *ganja* de pe insulă şi ea a scos dolari grei de la americanii bogaţi din Montego Bay şi aşa a ajuns să-l cunoască pe dentistul din Philadelphia, cel cu iahtul, care a adus-o în Chei. Şi după aceea l-a întâlnit pe Ave.

— Restul îl ştii, încheie Honduras, veselă.

— Nu, a replicat Bob. Nu-l ştiu exact.

Dar Bob uitase deja ce-o întrebase la început, ceva în legătură cu

Ave şi cu *Angel Blue*, ceva în legătură cu Tyrone. Îşi amintea doar că şi-a spus că nu poate fi ceva foarte important când, deodată, Honduras l-a întrebat dacă nu vrea puţină cocaină. I-a răspuns:

— Desigur. De ce nu?

Iar ea a sărit de pe canapea, a împreunat draperiile, s-a dus în dormitor şi s-a întors cu o fiolă. Bob îşi amintea doar că, la vederea ei, fusese emoţionat şi puţin speriat, apoi uşurat când şi-a dat seama că nu va trebui să-şi injecteze cocaina în braţ, că nu avea altceva de făcut decât să îngenuncheze lângă măsuţa de cafea şi să o imite pe Honduras, care a răsucit o bancnotă de cincizeci de dolari într-un sul subţire şi a prizat pe nări vreo cinci centimetri din pudra albă. N-ar fi vrut să recunoască în faţa ei că nu mai făcuse niciodată acest lucru, aşa încât s-a bucurat că procedeul era simplu şi că, deci, putea da impresia că ar fi un practicant obişnuit. Aşezat pe canapea, a aşteptat-o să termine, şi pe urmă a luat şi el bancnota de cincizeci de dolari făcută sul.

— Ştii, i-a declarat în timp ce aranja sulul, sunt complet falit.

Honduras a zâmbit cu bunăvoinţă, iar el şi-a văzut mai departe de treabă. Pe urmă, când s-a aşezat din nou pe podea cu picioarele încrucişate sub el, Honduras i-a răspuns:

— E rău să fii falit, voinicule. R-ă-ă-u-u.

Şi iar a râs. Se pare că la acest punct a început Bob s-o interogheze despre voodoo, pentru că îşi amintea că o provocase să-i dovedească faptul că ştie să execute un ceremonial voodoo.

— Haide, arată-mi! Dar nu te apuca doar să înfigi nişte ace într-o păpuşă şi să îngâni nişte cuvinte abracadabra, după care să-mi spui că e gata. Ştiu că ceremonia înseamnă mult mai mult. altminteri oamenii n-ar fi atât de secretoşi în legătură cu ea, şi n-ar fi executată în asemenea taină. E ceva despre care ştiu negrii, haitienii şi ceilalţi. Vine din Africa, a adăugat el zâmbind. Tu nu eşti negresă. Tu eşti albă ca orezul. Pun rămăşag că eu ştiu mai multe despre voodoo decât tine, a tachinat-o el.

Atunci Honduras s-a ridicat şi a început să dănţuiască în jurul încăperii, o combinaţie între *hula1* şi *bunny hop*, care pentru Bob era extrem de sexy.

— Bum-didi-bum, bum-didi-bum, intona ea în timp ce dansa, cu buzele pline făcute bot şi dezmierdându-şi cu mâinile pântecele şi pulpele.

Ultimul lucru de care Bob îşi amintea să-l fi spus, a fost:

— Haide să ne regulăm!

Şi ultimul lucru pe care-şi amintea să-l fi făcut a fost s-o reguleze, în pat, îşi aducea el aminte, cu luminile aprinse, aşa avea impresia, şi amândoi goi puşcă.

Putea să jure că o regulase de trei ori, într-o succesiune rapidă, şi că a treia oară ea chicotise. Când s-a terminat, cel puţin în ceea ce-l privea pe Bob, ea a început să-l îmboldească şi să-l înghiontească, sperând într-o a patra performanţă, dar el s-a îndepărtat, spunându-i:

— Dumnezeule mare, Honduras, eşti nebună. Ce-i destul e destul.

Ea a râs ca un copil răzgâiat, sfidător, şi i-a răspuns:

— Hai să vedem dacă ţi se mai scoală o dată. Fac pariu că nu mai poţi avea o erecţie.

— Ai dreptate, nu mai pot. Ar trebui să faci iar voodoo. Dacă nu, trebuie să laşi natura în voia ei.

Honduras a sărit din pat, şi-a tras repede pe ea şortul şi cămaşa şi a înşfăcat hainele lui Bob, le-a făcut ghem şi s-a îndreptat spre uşă:

— Las că-ţi arăt eu ţie voodoo. Am nevoie de hainele tale pentru aşa ceva, a adăugat râzând.

— Ce? a strigat Bob. Dă-mi hainele!

— Nix! O să fac o vrăjitorie cu ele. Ca să te secătuiesc de tot.

— Haide, Honduras, s-a rugat el. Dă-mi hainele!

Bob a coborât din pat şi a privit spre ea, cu penisul fleşcăit bălăngănindu-i-se greoi între picioare.

— Haide! Doar trebuie să plec de-aici. Ea i-a trântit uşa în nas.

1 Dans executat cu un cerc, în interiorul căruia dansatorul îşi roteşte şoldurile (n.trad.).

tirea abdomenului (n.trad.).

2 Dans săltăreţ, cu rotirea abdomenului (n.trad.).

— Hei! a strigat după fată.

În clipa aceea s-a zărit în oglinda din dormitor, trupul unui străin, un trunchi palid cu picioare palide, cu faţa, braţele şi gâtul roşii. Cu gropiţe în umeri şi o aluniţă neagră sub braţul drept, pulpe păroase şi genunchi osoşi. Bob voia să se acopere cu ceva, să smulgă un cearşaf de pe pat, să rupă o fâşie din perdea, orice, numai să ascundă şi să nu mai vadă lucrul ăsta gol. patetic, roz cu alb.

— Hei, haide să ne luăm hainele, a rostit cu un glas serios şi a

tras de clanţa, care i-a rămas în mână, uşa continuând să fie blocată. Ce naiba? a exclamat examinând clanţa din mâna lui, şi auzind-o pe Honduras râzând de partea cealaltă.

— Ha, ha, ha! Vezi ce înseamnă voodoo?

— Căcat! s-a auzit Bob răspunzând. De astă dată zbiera: Haide, deschide uşa asta, băga-o-aş în mă-sa, şi dă-mi hainele!

A înşurubat clanţa la loc pe tija ei şi, apăsând-o şi răsucind-o în acelaşi timp, a reuşit să-l învârtească şi să deschidă uşa, tocmai când Honduras se strecura pe terasă, închizând după ea uşa exterioară. Bob a scotocit prin living, nu a găsit nimic de îmbrăcat, s-a îndreptat spre uşa din faţă, a întredeschis-o şi a privit afară, dar fata dispăruse.

— Nemernica! a şoptit el, închizând uşa.

A străbătut încăperea şi a privit pe fereastra din capătul celălalt. Când a văzut-o jos, pe chei, a deschis fereastra şi a strigat:

— Hei, Honduras!

Îşi amintea de faţa ei în lumina difuză răspândită de Clam Shack, tinerească, aproape copilărească, dar înspăimântătoare pentru el, când şi-a dat seama că la ea curiozitatea era mai puternică decât teama. S-a întors şi a alergat prin dormitor la baie, unde a smuls un prosop de pe suport. Şi l-a legat în jurul Haliei, apoi a dat buzna pe terasă şi a coborât în grabă scările, în momentul când, după ce a dat ocol clădirii, a văzut bărcile legate la ţărm, ca nişte cai în boxe; Honduras pornise motorul vasului *Belinda Blue*. Bob a recunoscut sforăitul, pufăitul şi vibraţiile lente ale vechiului motor Chrysler, şi a început să alerge. Când a ajuns la ţărm, vasul se îndepărtase cu vreo trei metri. Honduras îi făcea semne de pe punte, fâlfâindu-şi mâinile.

— Ticăloase! Adu barca înapoi! a răcnit Bob la ea.

— Nici gând. Am să arunc o vrajă peste tine. Am să-ţi fac voodoo. Am să te prind în mrejele mele vrăjitoreşti.

— Dă-mi înapoi hainele, pentru numele lui Dumnezeu! a şuierat Bob.

Ea şi-a zvârlit capul pe spate şi i-a strigat:

— Vino sale iei!

Bob alergă repede de-a lungul debarcaderului paralel, un podeţ îngust care pornea de la dană, între platforma de care stătea legată *Belinda Blue* şi cea a vasului *Angel Blue*. Ajunse la capătul podeţului şi, când sări, Honduras băgă motorul în viteză, iar vasul porni să înspumeze apa; se înclină într-o parte şi se îndepărtă, lăsându-i lui Bob

în faţă un spaţiu gol în loc de punte. Ieşi la suprafaţă scuipând de zor, pălmuind cu furie apa, călcând prin apă şi urmărind din ochi *Belinda Blue*, cu luminile aprinse, care tăia spre sud, îndreptându-se spre pod. îi văzu pe pescuitorii de crevete, în lumina lanternelor lor, grăbindu-se să-şi ridice plasele împlântate adânc, în faţa bărcii care se apropia; pe urmă vasul lunecă pe sub pod, în direcţia canalului, în apa adâncă, către largul mării, îşi amintea, îşi amintea cum înotase încet îndărăt la debarcader, căţărându-se gol puşcă pe podeţ, apoi aplecându-se iar ca să-şi culeagă prosopul, storcându-l, înfăşurându-şi-l din nou în jurul taliei şi lipăind pe debarcader până la Clam Shack. S-a întors în apartament, a scos din dulap şi a îmbrăcat o pereche din blugii de comandă ai lui Ave şi o cămaşă mexicană, şi a plecat. A închis uşa în urma lui şi a început să se roage să fi fost atât de idiot şi de distrat încât să fi lăsat cheile în contact. Da, cheile erau în maşină. A rostit „Slavă Domnului măcar pentru asta", a pornit motorul, a dat îndărăt din parcare şi a ieşit din Moray Key, pornind spre casă.

Când soseşte acasă, Elaine doarme. Bob intră pe uşă desculţ, purtând hainele lui Ave, care-i sunt prea strâmte şi-l strâng între picioare, în talie şi la umeri; părul îi este încă ud. A pregătit o poveste: el şi Ave au băut şi s-au hârjonit pe debarcader şi au căzut în apă. Dar Elaine nu-i pune nicio întrebare. Tresare când îl aude intrând, deschide ochii când Bob aprinde brusc lumina în bucătărie, se întoarce cu spatele la el şi nu spune nimic. Bob intră în baie, apoi revine şi observă subit că toate urmele taifunului fuseseră înlăturate, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Ba dimpotrivă, casa arată mai îngrijită, mai puţin încărcată şi mai ordonată decât înainte şi, o secundă, Bob îşi îngăduie să se gândească la izbucnirea lui ca la ceva raţional şi deliberat, o dureroasă dar necesară dereticare a casei. Verifică şi constată cu sentimente aprobatoare că lampadarul, pe care niciodată nu-l putuse suferi, fusese aruncat. Televizorul, însă, pare neatins. Bob îşi scoate de pe el cămaşa şi blugii lui Ave, stinge lumina în bucătărie şi se vâră gol în pat, spate în spate cu nevastă-sa.

— Ai văzut biletul de lângă telefon? îl întreabă ea cu o voce scăzută şi rece.

— Nu.

Elaine nu spune nimic, îşi înalţă doar şi îşi mişcă şoldurile greoaie pentru a-şi găsi o poziţie mai comodă în patul desfundat, plin de cocoloaşe.

— Ce scrie? Elaine tace.

— Pentru Dumnezeu, Elaine, ce mesaj mi-ai lăsat? Elaine trage cuvertura şi îşi acoperă umerii goi.

Bob oftează adânc, coboară din pat şi se duce la etajera pe care stă telefonul. Bâjbâind cu mâna pe perete, găseşte comutatorul, aprinde iar lumina şi scoate de sub telefon bucata de hârtie liniată pe care scrie: „*Sunăripe Eddie*. *A spus să-l suni la orice oră vii şi că e urgent*". În scrisul rapid, mărunt, al lui Elaine, Bob poate simţi furia şi răceala femeii, cu aceeaşi claritate ca şi cum ar asculta-o vorbind cu glas tare. Acum, Elaine nu vrea decât să fie lăsată în pace. Nu-i pasă ce face el, cu cine se vede, ce simte, atâta timp cât o lasă pe ea în pace. Dacă, în schimbul acestui lucru, trebuie să-şi lase soţul pradă amăgirilor lui visătoare şi iluziilor, dacă trebuie să-l lase pradă vieţii lui încâlcite, dacă acesta este preţul supravieţuirii ei, atunci o să-l plătească. Priorităţile ei sunt nete şi puternice, determinate parcă nu atât de gândirea cât de chimismul trupului ei. Şi-a repetat întruna în această seară că Bob n-are decât să se ducă să se spânzure. Şi chiar aşa gândeşte.

Telefonul sună de multe ori înainte ca Eddie să răspundă şi, când Bob îi aude vocea năclăită, are impresia că l-a trezit pe fratele lui din somn şi se închirceşte în aşteptarea sarcasmului şi îmbufnării lui Eddie.

— Îmi pare rău dacă te-am trezit din somn, dar Elaine mi-a spus că pot să te sun la orice oră…

— Nicio problemă, nicio problemă. Tocmai… oricum nu dormeam, răspunde Eddie.

Bob se uită la ceasul din bucătărie. Trei şi patruzeci de minute… poate că Eddie e beat, îşi spune el.

— Bine. Deci… ce s-a întâmplat?

— Ei, ce mai faceţi voi acolo? Treburile merg?

— Da. Aşa cred. Ştii, e cam riscant. Eddie scoate un râs behăit, scurt.

— *Riscant*. Da, dar asta-i singura cale pe care poţi s-o alegi, nu-i aşa? Aşa-i?

— Bănuiesc că da. Ascultă, ce s-a întâmplat? Ce fac Sarah şi Jessica? Toată lumea e bine?

— A, sigur, sigur, sunt bine, foarte bine. Toată lumea-i bine.

— Mă bucur.

— Da, lucrurile merg bine aici, nu grozav, ştii, nu aşa cum speram… dar azi câştigi, mâine pierzi, nu-i aşa?

— Aşa e.

— Mă rog, ştii, n-am mai auzit nimic despre voi de multă vreme, de când ai plecat de aici, cu excepţia felicitării de Crăciun, care a fost drăguţă, îţi mulţumesc. Ştii, tocmai mă întrebam: ce-or mai fi făcând ei pe-acolo? înţelegi ce vreau să spun?

— Da, suntem bine. N-am de lucru atâta cât aş vrea, n-am atâţia clienţi cât speram eu să am, dar supravieţuiesc. La limită, dar o scoatem la capăt.

Eddie râde din nou, acelaşi râs scurt, searbăd, de neîncredere:

— Pun mâna-n foc, îl asigură el.

— Zău, e frumos aici. Foarte plăcut, ştii, şi pescuitul merge bine. Hei, azi l-am văzut pe Ted Williams, îţi vine-a crede? Locuieşte pe aici pe undeva, în Islamorada.

— NuzăuâTTieKM, da?

— Da. În carne şi oase. Şi arată cu adevărat bine.

— Da. Eddie face o pauză. Bine, ascultă-mă, Bob, motivul pentru care te-am sunat este că vreau să-ţi cer ceva.

Bob rămâne tăcut o secundă şi îşi dă seama că cel cu care vorbeşte nici nu e măcar fratele lui, că omul de la celălalt capăt al firului vorbeşte într-un fel de nerecunoscut pentru el – unde-i limbajul spurcat, unde-i fanfaronada, unde-i luatul peste picior, unde-i sarcasmul? Ceva s-a întâmplat.

— Despre ce-i vorba, Eddie?

— Mă rog, am o problemă aici. O problemă şi mi-am zis că poate tu ai fi în stare să mă ajuţi.

— Desigur. Orice dorești.

— Da, bine, am nişte necazuri. Ţi-am spus eu câte ceva despre asta anul trecut, în octombrie, când am stat amândoi de vorbă şi tu ai luat hotărârea să pleci de la prăvălie, şi aşa mai departe. Ţii minte?

— Oh, Iisuse. Eddie. Ce se întâmplă?

— Nimic, încă nimic. Nu-ţi face griji. Deocamdată totul e sub control. Doar mă cunoşti, băiete, mie nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă dau din când în când peste o belea. E de aşteptat în jocul pe care-l joc eu. Dar trebuie să mă descurc cu nişte oameni cărora le datorez bani. Şi acuma trebuie să ies cu lovelele… mă rog, să zicem că trebuie să apar acum cu lovelele, înţelegi. Nu sunt eu ăla care să ceară

ajutor decât când îi crapă buza. Nu-i aşa? Mai ales de la fratele meu mai mic. Aşa-i?

— Desigur, Eddie. Dar, Dumnezeule…

— Oricum, mi-am zis că acum când eşti în afaceri pe picioare proprii… înţelegi ce vreau să spun… mă rog, mi-am zis că poate ai la îndemână nişte bani gheaţă ca să mă ajuţi puţin. Putem ajunge la o învoială care să nu fie trecută în registre, poate că te bag şi pe tine în afacerile de aici, ca în felul ăsta să-ţi restitui o parte din bani. Nu-i periculos să vorbim, nu? Sper că telefonul tău nu-i urmărit, nu-i aşa?

— Nu, nu, sigur. Telefonul meu… oh, desigur.

— Bun! Despre al meu nu prea sunt sigur, înţelegi, aşa încât controlează-te ce spui. În regulă?

— În regulă. Mă controlez. Cine… ah… cine ar putea să ne asculte?

— N-are importanţă. Părţile interesate, okay? Mă înţelegi?

— Da.

— Deci, ce părere ai? Poţi să mă ajuţi un pic, aşa cum ai spus la început?

— Doamne Dumnezeule, Eddie, eu… eu sunt falit, băga-i-aş în mâsa, ştii doar.

La celălalt capăt al firului urmează o tăcere. Bob îl aude pe fratele lui aprinzându-şi o ţigară şi trăgând fumul adânc în piept.

— Vreau să spun că aş face tot ce mi-ar sta în putinţă, dar, Dumnezeule, Eddie, sunt mai ruinat ca oricând. Chiar mai rău decât eram acolo, la tine. N-am nici în ce să mă piş, cum se spune, răspunde Bob cu un râs forţat.

Eddie nu spune nimic, aşa încât Bob continuă.

— Bănuiesc că ai epuizat toate resursele…

— Pe toate.

— Doamne sfinte, Eddie, îmi pare foarte rău. Poate c-aş reuşi să storc de undeva vreo două sutare, adaugă el gândindu-se la întoarcerea lui Ave, joi, din insulele Cayman.

— Două sute de dolari! Pfui! Asta-i bună, băiete! Ascultă, Bob, haide să vorbim serios. Okay? Eu ştiu ce învârtiţi voi pe-acolo, tu şi prietenul tău Boone. Okay? înţelegi ce vreau să spun. Vreau să spun că *ştiu*. L-am cunoscut pe Boone de când era un mucos şi pe tine la fel. Aşa că ştiu, okay?

— Mă rog, da, dar te înşeli. Eu nu sunt… eu lucrez pe cont

propriu şi nu câştig decât un sfert din ce scoatem cu barca, înţelegi? Ceea ce e mai curând un sfert din nimic, aşa cum merg lucrurile.

— Rahat! exclamă Eddie cu o voce scăzută.

— Pe cuvânt, Eddie, sunt ruinat.

— Da. Tu şi Papa de la Roma. Băiete, trebuie să stăm de vorbă. Cred că înţeleg eu cum stau lucrurile, nu putem vorbi la telefon, asta-i? Aşa că va trebui să stăm de vorbă personal. Ce părere ai, vin cu maşina la Miami şi ne întâlnim mâine acolo la o băutură şi un prânz împreună, şi aşa o să putem vorbi, între patru ochi. Înţeleg ce se poate şi ce nu se poate acum, la telefon. Te sun mâine de la un telefon public şi aranjăm să ne întâlnim la Miami în jurul orei unu.

— Nu, Eddie. Niciun fel de întâlnire la Miami. Ţi-am spus adevărul, fără goange. Sunt ruinat. Falit, lefter. Tu nu poţi să înţelegi lucrul ăsta; niciodată nu l-ai înţeles. Aş face orice ca să te pot ajuta, eşti fratele meu, pentru numele lui Dumnezeu, dar n-am un sfanţ! strigă el în receptor.

— Da. Sigur. Te aud.

— Ba nu. Nu, nu mă auzi, nemernicule! Niciodată nu m-ai auzit. Nici acuma nu mă auzi şi nu m-ai auzit în viaţa ta.

Eddie păstrează o secundă de tăcere, apoi replică cu o voce răguşită:

— Te-am auzit mult mai bine decât îţi închipui tu. Poate că nu ţi-am arătat, dar te-am auzit. Ştiu că a fost greu pentru tine, dar şi pentru mine e foarte greu. Eu am probleme reale, Bob. Până şi epilepsia mi-a revenit în ultima vreme, exact ca în copilărie.

— Doamne, Eddie! Te-ai dus la un doctor?

— Da, bineînţeles. Mi-a dat nişte hapuri, băga-le-aş în mă-sa, şi m-a sfătuit să-mi iau o vacanţă. Dar asta nici nu se compară cu celelalte necazuri. Tace o clipă, apoi continuă: Pentru numele lui Dumnezeu, Bob, cer ajutor. Ai înţeles? *Cer*!

— Eddie, fir-ai tu să fii, tu ceri tot timpul. Ai cerut de la bun început. Şi faci să arate ca şi cum ai da, de fapt, însă, ceri. Îmi pare rău de crizele de epilepsie şi de toate problemele tale. Dar şi eu am o sumedenie de probleme, şi tu eşti una din cauzele problemelor mele, băga-le-aş în mă-sa. Ai zis că-mi dai o slujbă grozavă, o şansă pe care o întâlneşti o dată în viaţă, şi că o să faci din mine un om bogat, dar de fapt n-ai făcut decât să ceri, te-ai folosit de mine, m-ai făcut să muncesc pe nimic, să fiu funcţionarul tău loial, negrul tău, băga-l-aş în mă-sa, în

timp ce tu adunai profiturile şi ţi le cărai acasă pentru ca să-ţi cumperi o barcă nouă, băga-o-aş în mă-sa! Ascultă, omule, am învăţat câte ceva în anul ăsta petrecut în Oleander Park. Eu pricep mai greu, ştiu, dar până la urmă învăţ, şi am învăţat să nu te mai ascult când spui că dai. Nici nu vreau să te aud acum când îmi spui că ai pentru mine exact ce-mi trebuie, pentru că până la urmă se va dovedi că e ce-ţi trebuie *ţie*.

— Bob, ascultă-mă! Pentru numele lui Dumnezeu, Bob! Te-ai ars, ştiu, şi-mi pare rău. Eu… eu am crezut că lucrurile or să meargă mai bine pentru tine. Şi chestia aia idioată cu pistolul, n-am înţeles povestea aia. Recunosc. Căcat, nici acuma n-o înţeleg. Dar n-are importanţă. Chestiile astea nu mai au nicio importanţă.

— Pe dracu'! Au avut importanţă şi atunci, şi au şi acum. Crezi că-s fraier.

— Nu, Bob. Ah, fir-ar să fie… ascultă… sunt… se bâlbâie, pe urmă vocea i se sparge şi începe să plângă. Eu… eu sunt complet pe drojdie, Bob. Nu-i de glumă, asta e situaţia. Hai să fiu sincer cu tine, okay? Se opreşte din plâns şi încearcă să-şi revină. Sarah cu Jessie… m-a părăsit, pur şi simplu a luat copilul şi a plecat. S-a dus în nord, la părinţii ei, în Connecticut. Totul s-a dus pe apa sâmbetei, Bob! Totul! Barca, mă faci să râd. Dusă! Magazinul, magazinul cel nou din Lakeland? Uită de el. Toată averea mea e mărunţişul pe care-l am în buzunare. Şi casa. Dar şi pe asta o pierd în câteva zile. Se duce şi casa. Şi după aceea mă duc şi eu, imediat după ea. Înţelegi? Dacă nu reuşesc să scot banii, mă duc şi eu. O să fiu" reluat în posesie", ca blestemata de casă, ca barca, magazinul şi toate celelalte. Asta n-ai ştiut-o, probabil. Există oameni care reiau în posesie pe alţi oameni.

Bob îl aude, înţelege ce-i spune şi se simte năpădit de un val de milă şi de teamă pentru el, dar, în acelaşi timp, îl asaltează şi un contraval de furie, care năvăleşte din sensul opus, neutralizându-i mila şi spaima, determinându-l să rămână rece, calm, reţinut, de parcă ar urmări o telenovelă la televizor.

— De câţi bani e vorba?

— De mulţi. Al naibii de mulţi.

— Cât?

— Parcă ziceai că eşti ruinat.

— Aşa e. Sunt. Ruinat ca o piatră spartă.

— O sută treizeci de mii.

— Ai nevoie de o sută treizeci de mii de dolari! Şi crezi că eu aş

putea să te ajut!

— Am sperat, asta-i tot. Mi-am închipuit că tu şi Ave sunteţi băgaţi în nişte afaceri bănoase, cu barca şi cu celelalte. Aud şi eu unele lucruri. Mi-am închipuit c-o să-ţi vină uşor să pui mâna pe o sumă mai mare de bani gheaţă, asta-i tot. Înţelegi?

Bob râde, un hohot de râs strident, rostogolit, batjocoritor, care continuă şi continuă ca un şuierat de locomotivă.

Eddie pune jos receptorul, Bob aude declicul aparatului închis şi râsul lui care stăruie.

Proptită într-un cot, Elaine, îl urmăreşte de pe canapea. L-a urmărit tot timpul. Când o vede, Bob se opreşte din râs şi îşi dă seama că e gol puşcă şi că stă la tejgheaua care desparte bucătăria, cu receptorul în mână.

— Ce s-a întâmplat? îl întreabă ea calm.

Bob se scarpină în creştet şi lasă receptorul în furcă.

— Bănuiesc… bănuiesc c-a ajuns la fundul sacului. Bietul Eddie.

— Şi crede că tu poţi să-l ajuţi?

— Are impresia că fac contrabandă cu droguri.

— Ave asta face. De ce n-ai face-o şi tu?

— Doreşti să fac aşa ceva? Asta încerci să-mi sugerezi?

— Nu. Vreau să spun de ce n-ar crede Eddie că eşti şi tu implicat? în ce-l priveşte pe Ave are dreptate. Asta-i tot, conchide ea cu o voce subţire, apoasă, ca şi cum ar fi cumplit de obosită şi puţin plictisită, apoi îşi lasă iar capul pe pernă şi se întoarce cu spatele la el. Stinge lumina! îi spune. Eu trebuie să mă scol mâine dimineaţă devreme. Tu probabil că nu.

— Da, sigur.

Întinde mâna şi stinge lumina. Dar nu urcă în pat. Rămâne ca şi până atunci, lângă telefon, gândindu-se la fratele său Eddie. Furia i s-a domolit, ca o furtună deplasată spre mare. Orizontul e întunecat şi ameninţător, dar aici, deasupra capului său, cerul e încă limpede şi briza mângâioasă.

— Acum e singur, murmură Bob aproape în şoaptă. Sarah şi Jessica l-au părăsit. Şi i-au revenit crizele de epilepsie.

Întinde o mână în întuneric, nimereşte un picior al lui Elaine şi îl scutură.

— E rău de el, Elaine. E speriat al naibii.

— Povesteşte-mi toate astea mâine. Sunt istovită. Lasă-mă să

dorm. N-a fost o seară uşoară pentru mine. După cum ştii.

Bob îi eliberează piciorul, se îndreaptă spre scaunul de lângă televizor şi se aşază, simţind atingerea rece a împletiturii de plastic pe şezutul şi pe spatele gol. „Eddie, omul, merită tot ce i se întâmplă, îşi spune Bob, dar Eddie băiatul, băiatul care trăieşte încă în el, nu merită să rămână singur, să piardă tot ce şi-a dorit în viaţa lui, toate pentru care a muncit, şi să fie părăsit de unicul său frate". Totuşi lui Bob îi vine greu să mai vadă băiatul din fratele lui mai mare; trebuie să se străduiască să-l redescopere. Ştie că e încă prezent, totuşi Bob trebuie să facă un efort ca să şi-l amintească pe Eddie copil şi să privească la el îndărăt şi în jos din poziţia lui de acum, aceea de om matur care se uită de sus la un băiat neliniştit, teribil de neastâmpărat şi de încăpăţânat; îi ciufuleşte părul, îl bate uşor pe umăr şi-i spune: „Dă-i înainte, băieţaş, în orice caz, încearcă. Dac-o dai în bară, poţi oricând s-o iei de la capăt, până ce reuşeşti. Nu te necăji, băieţaş, ai în faţa ta tot timpul din lume".

Elaine nu înţelege lucrul ăsta. Ea nu-l poate vedea decât pe Eddie bărbatul de acum, şi bărbatul pe care-l vede e copilăros, egoist, crud, manipulează oamenii, e meschin, un om care se poartă urât cu soţia şi cu copilul lui şi nu merită dragostea lor, un om care l-a manipulat şi l-a tras pe sfoară pe fratele lui mai mic şi care, aşadar, nu merită acum loialitatea şi sprijinul acestuia, un om care a făcut o groază de bani, cu repeziciune şi cu uşurinţă şi, deci, n-ar trebui să se plângă când îi pierde cu aceeaşi repeziciune şi uşurinţă.

Bob se ridică de pe scaun şi spatele i se lipeşte de speteaza de plastic, întinde mâna în întuneric după receptorul telefonului, îşi dă seama că nu poate desluşi cifrele de pe cadran şi aprinde brusc lumina în bucătărie, apoi formează numărul fratelui său. Lasă telefonul să sune de vreo şase ori, apoi de douăsprezece ori. Niciun răspuns.

Când ajunge în Oleander Park, plouă de zor, o ploaie măruntă, mocănească, norii sunt coborâţi, apăsători, şi e frig. Dă drumul radiatorului din vechiul lui Chevrolet şi mirosul uscat îi aminteşte de drumurile pe care le făcea în New Hampshire, în dimineţile reci, umede, pe şoselele alunecoase, cu arsuri la stomac din pricina ţigărilor prea multe şi a numărului prea mare de cafele de la Dunkin Donuts băute în pahare de carton, atunci când pleca din Catamount singur ca şi acumân zori ca şi acum, ca să repare arzătorul stricat al cine ştie cui. În zilele acelea, ştie bine acum, era permanent deprimat şi, ca să evite această stare, se afunda în el însuşi, într-un ungher tainic şi adânc din

el, în care îşi trecea în revistă, iar şi iar, detaliile mărunte ale vieţii lui, de parcă depăna boabele unui şirag de mătănii, repetând în gând, repetând mereu, cum o să repare treptele verandei, cum o să cureţe, în acest weekend, pivniţa, cum o să se oprească diseară, în drum spre casă, să ia câteva beri la Irwin, cum o să-şi pună la punct, în săptămâna asta, echipamentul de pescuit, astfel încât să poată profita de prima zi a sezonului la păstrăvi – şi astfel îşi umplea mintea cu viziuni meticuloase ale unor acţiuni pe care majoritatea oamenilor le efectuează automat şi fără să le anticipeze; încerca să-şi trăiască viaţa ca pe un constant şi lent film promoţional, de prezentări atractive, anticipate, un film ale cărui scene cruciale sunt de fapt plictisitoarele, rutinierele probleme sordide.

Câteva clipe, în timp ce coteşte pe Autostrada 27 la câteva mile sud de Oleander Park, Bob uită de ce face ceea ce face, de ce a plecat de acasă şi de lângă familie la patru dimineaţa şi de ce străbate de cinci ore Florida. Ştie unde se găseşte şi recunoaşte drumurile, lacurile mlăştinoase, parcurile de rulote, palmierii pitici, livezile de portocali, mirosul acru al fabricilor de procesare a citricelor, pancartele care indică vioi direcţiile spre Grădinile de Chiparoşi, Centrul de Schi Nautic, Disney World, recunoaşte în stânga lui parcul de rulote de la Lake Grassey şi, în spate, pe Aleea Tangelo, rulota albastră care a fost a lui aproape un an de zile, recunoaşte clădirea albă de beton de pe Autostrada 7 unde a lucrat el, unde a împuşcat un negru şi l-a hăituit pe un altul. Ferestrele sunt acoperite cu foi de placaj, prăvălia zace oarbă şi abandonată la margine de drum. Vede şi şoseaua care duce la Aubumdale, unde locuiesc Marguerite Dill şi tatăl ei şi, brusc, se simte inundat de un amestec de ruşine, nostalgie şi dorinţă care, pe moment, îl sperie şi îl fâstâceşte. Pe urmă recunoaşte cotitura care duce la Country Club şi îşi aminteşte de ziua când l-au sărbătorit pe Eddie, de felul în care s-a simţit el atunci: sărac, prostănac, stângaci şi inapt.

În cele din urmă, când ajunge la casa lui Eddie, scundă şi întunecată, cu un acru de pajişte verzuie ca lămâia în faţă şi un lac cenuşiu ca ardezia în spate, Bob îşi aminteşte de ce a venit aici. A venit ca să-i ofere fratelui său mai mare sprijin moral şi mângâiere, pur şi simplu ca să-i fie alături la nevoie. Ştie prea bine că nu poate face sau spune mare lucru, dar e convins că prezenţa lui va fi utilă, că, împreună, vor fi în stare să-şi reamintească cine sunt ei doi şi, în felul acesta, vor reuşi să ţină piept îngrozitoarelor presiuni ale momentului.

Şi mai e convins că Eddie o să-l ajute în aceeaşi măsură în care îl va ajuta şi el pe Eddie.

Bob nu mai este furios şi nici îngrijorat. Ştie că Eddie se va simţi mai bine de îndată ce o să-l vadă pe fratele lui mai mic, de îndată ce-o să-şi dea seama că Bob a străbătut toată Florida în noapte, pe frig, şi în zorii cenuşii şi ploioşi numai ca să fie alături de el, să fie familia, patinele de granit, ei doi împotriva restului omenirii. Or să se strângă în braţe. Eddie o să-l întâmpine în felul lui morocănos, or să se aşeze împreună, poate la masa uriaşă din sufragerie, or să bea cafea, or să fumeze şi or să discute posibilele soluţii ale problemelor amândurora şi, din când în când, or să-şi amintească de câte ceva amuzant sau înduioşător din copilărie, şi or să râdă împreună.

Bob o să-i povestească lui Eddie despre Ave şi despre Honduras şi poate c-o să-i vorbească despre ce s-a întâmplat cu ani în urmă între Ave şi Elaine şi cum încă îl mai râcâie chestia asta. O să-i spună despre problemele lui băneşti şi despre problemele emoţionale ale lui Ruthie şi o să-i mărturisească fratelui său că s-a purtat prosteşte cu o seară în urmă. Până la urmă o să-i dezvăluie şi relaţia lui cu Marguerite şi ce a însemnat aceasta pentru el şi cât de incomodă devenise iubirea pe care i-o purta, dat fiind că era negresă. Şi, povestindu-i-le, toate lucrurile se vor clarifica.

O să recunoască faptul că Ave l-a păcălit, deşi nu deliberat, făcându-l să creadă că încheie o afacere bună dacă-şi vinde rulota din Oleander Park şi investeşte banii în *Belinda Blue*. Or să-i înjure împreună pe republicani şi pe democraţi, pe Reagan şi pe Carter, or să blesteme recesiunea şi pe arabi, din cauza cărora a decăzut industria turistică. Bob o să-i destăinuie fratelui său chiar şi legătura lui cu Doris Cleeve din Catamount, şi o să-i descrie seara aceea în care şi-a văzut viaţa aşa cum este şi a luat hotărârea să înceapă o viaţă nouă. O să-i mai mărturisească lui Eddie şi cum s-au schimbat sentimentele lui faţă de Elaine, cum, chiar dacă ea nu face nimic rău de care s-ar putea plânge, reuşeşte totuşi să-i dea în permanenţă o senzaţie de vinovăţie, pe care nu o mai încercase niciodată până atunci, nici când se culcase din când în când cu Doris Cleeve, un act nici mai bun nici mai rău decât faptul că o regulase pe Honduras, cu o seară în urmă, sau că se îndrăgostise vara trecută de Marguerite. El nu s-a schimbat cu nimic faţă de cum a fost, aşa o să-i spună lui Eddie, şi totuşi acum se simte mereu vinovat, mai cu seamă faţă de Elaine şi de copii.

Eddie o să înţeleagă şi, probabil, o să-i poată explica multe dintre lucrurile astea. Ba mai mult, probabil că el, Bob, o să-i poată explica lui Eddie, în acelaşi fel, multe dintre lucrurile care îl nedumeresc pe acesta. Bob o să ştie ce să-i răspundă când Eddie îi va povesti cum s-a băgat în datorii faţă de nişte oameni de la care n-ar fi trebuit să împrumute niciodată bani. Va şti să-l liniştească pe fratele lui, asigurându-l că s-a străduit din răsputeri s-o facă fericită pe Sarah şi că trădarea ei de acum e un fapt care nu va putea fi niciodată iertat. Bob o să-i mai ceară să nu-şi facă griji că îşi pierde fetiţa, pentru că niciodată nu-ţi pierzi copiii, orice s-ar întâmpla. Mai devreme sau mai târziu, copiii descoperă adevărul şi se întorc la tine, aşa o să-i spună. Şi o să mai încerce să-l convingă s-o ia de la capăt. N-are decât treizeci şi trei de ani, e tânăr, inteligent şi energic. Iar crizele de epilepsie or să-i treacă de îndată ce vor înceta presiunile vieţii cotidiene.

Or să încropească un plan, două planuri, unul pentru Eddie şi unul pentru Bob, şi zău dacă după aceea n-or să destupe o sticlă de scotch sau poate de Canadian Club, şi or să-l bea sec, fir-ar al naibii să fie, trăncănind despre vremurile de altă dată, aducându-şi aminte de părinţii lor, de felul cum au crescut în Catamount, de casa în care au copilărit, de zilele de iarnă în care chiuleau împreună de la şcoală şi jucau hochei cu băieţii din Legiunea Americană, jos, pe râu, de felul în care sforăia tatăl lor, de felul în care mama îi sâcâia întruna să vină cu ea la biserică, la slujba de dimineaţă şi, după aceea, când o însoţeau, le cerea să se ducă singuri la slujba de seară, pentru că o enervau în asemenea hal cu foiala şi cu şuşotelile lor, că nu se mai putea concentra asupra rugăciunii. Or să-şi amintească împreună de toate astea.

Bob îşi parchează maşina în faţa uşii închise a garajului, coboară şi aleargă prin ploaie pe pajişte până la uşa de intrare, unde apasă pe butonul soneriei. Un Lincoln nou, roz, condus de o femeie cu o pălărie roz, ca un flacon de medicamente şi o cu voaletă roz, trece pe lângă el, împroşcându-l, şi coteşte pe aleea casei de stuc roz de alături. Uşa garajului se ridică automat, automobilul trandafiriu se lasă înghiţit de întuneric şi uşa cade din nou.

Bob apasă iar pe butonul soneriei. „Poate că doarme” îşi spune el şi continuă să apese până când târâitul soneriei sună furios şi îngrijorat.

Apasă a treia oară pe buton, fără să se audă vreun răspuns de după uşa groasă de stejar şi atunci îi vine ideea că poate Eddie a plecat

devreme cu maşina în oraş, sau poate că s-a dus la biroul lui, deşi nu e sigur dacă Eddie mai are vreun birou, sau măcar o maşină. Prăvălia de băuturi spirtoase e închisă, magazinul din Lakeland nici n-a apucat să se deschidă, barca primită în dar de ziua lui s-a dus, fie vândută, fie reintrată în posesie şi, după cum i-a spus Eddie, şi casa e pe ducă.

Bob se îndepărtează de uşă şi iese din nou în ploaie, străbate iar pajiştea în fugă, dă ocol maşinii şi se îndreaptă spre garaj, încearcă uşa şi, constatând că e încuiată, îşi gheboşează umerii împotriva averselor, aleargă în partea laterală a garajului şi se uită pe ferestruica întunecoasă. Prima despărţitură, acolo unde îşi parca Sarah Celica ei, e goală, dar Bob desluşeşte în spatele ei, în întuneric, automobilul Eldorado alb al lui Eddie, care subit îi apare uriaş şi vulgar, îşi aduce aminte de Chryslerul alb despre care crezuse că-i aparţine lui Ted Williams. „Eddie nu prea are stil", îşi spune Bob. Pe urmă îl zăreşte pe fratele lui în interiorul maşinii, cu capul lui blond, creţ, sprijinit de rezemătoarea scaunului, de ar parcă dormi. Ferestrele maşinii sunt ridicate, uşile închise, iar crăpătura de la baza uşii garajului a fost blocată cu nişte preşuri. Bob îşi lipeşte o ureche de geamul ferestruicii şi, astupându-şi-o pe cealaltă ca să nu audă răpăitul ploii, reuşeşte să distingă zgomotul motorului în funcţiune şi numai atunci vede furtunul care porneşte de la ţeava de eşapament, peste aripă, intrând prin ferestruica de la colţul din spate, vede benzile adezive cu care e pecetluită deschiderea din jur, şi înţelege că a ajuns prea târziu şi că fratele lui e mort.

Mâna lui Bob sângerează, s-a tăiat când a făcut ţăndări fereastra cu pumnul. Cadavrul lui Eddie zace pe podeaua de ciment a garajului, uşa largă, cu două despărţituri, e deschisă, iar Bob stă în prag, inhalând aerul proaspăt, jilav, în timp ce ploaia scaldă aleea din faţa lui, plesneşte capota verde a vechiului său Chevrolet break, face să chiftească pajiştea proaspăt tunsă şi, dincolo de ea, lichefiază drumul şi câmpul împrejmuit, iar în depărtare şiroieşte pe siluetele răzleţe, cenuşiu-argintii, ale păsărilor brahma care ciugulesc iarba pe sub stejarii înalţi, stufoşi. Bob îşi mijeşte ochii şi vede fâşii de muşchi spaniol atârnând şi bălăbănindu-se de pe crengile copacilor şi îşi spune în sinea lui: „Ce stupid să mori într-un asemenea loc! Atât de departe de casă, atât de departe de zăpadă şi de gheţuri, de molizii albăstrui, de arţari şi de mesteceni şi de dealurile de granit, de clădirile din cărămidă roşie din orăşelele pripăşite prin văile înguste ale râurilor,

atât de departe de vechile case albe coloniale, de locuinţele din lemn cu apartamente de închiriat, de bisericile cu turle semeţe – atât de departe de tot ce-i *real*”. Şi, pentru prima dată de când a plecat din New Hampshire, Bob îşi spune că nu se va mai întoarce niciodată acolo, că, într-un anumit fel, şi pentru el, ca şi pentru Eddie, e prea târziu.

Cu o grijă minuţioasă, de parcă ar întocmi o listă de cumpărături, Bob înşiră pe puncte tot ce are acum de făcut, în primul rând trebuie, desigur, să cheme poliţia, care va înregistra moartea lui Eddie ca pe o sinucidere şi va preda cadavrul antreprenorului de pompe funebre local. Pe urmă, Bob va trebui să-i telefoneze lui Sarah, în Connecticut, să-i explice tot ce s-a întâmplat şi să se pună la dispoziţia ei în următoarele câteva zile. O să găsească probabil adresa părinţilor ei undeva prin casă. Şi o să-i dea biletul pe care l-a găsit pe scaunul din maşină, alături de cadavrul lui Eddie, aparent încă nedesfăcut, ca şi cum Bob nu l-a citit, pentru că, la urma urmei, deşi fusese băgat într-un plic nelipit, îi era adresat lui Sarah, deci nu s-ar fi cuvenit să-l citească. Biletul, vârât în plicul său, se găseşte acum în buzunarul cămăşii lui Bob şi, fără îndoială, poliţia va dori să citească ultimele cuvinte ale lui Eddie, îngrijit bătute la maşină şi adresate soţiei sale: *Sunt un ratat*. Trei cuvinte care trebuie să-i fi luat lui Eddie o oră ca să le compună şi, după ce le-a văzut aşternute pe foaia de hârtie albă, restul i s-o fi părut uşor, şi-a spus Bob când le-a citit pentru prima dată. Şi-a repetat acest lucru când a început să întocmească lista lucrurilor ce urmau să fie făcute, pentru că atunci şi-a spus: „Eu *nu* sunt un ratat”.

După ce va fi discutat cu Sarah şi va şti cât timp va trebui să mai rămână aici, în Winter Haven, şi ce parte din organizarea funeraliilor îi revine lui, o să-i telefoneze şi lui Elaine. O să se scuze pentru tot ce s-a întâmplat şi o să-i spună că ea are dreptate în toate privinţele şi că nu e nevoie să accepte slujba oferită de Rusty Scupper, pentru că o să-şi ia el o slujbă de noapte, poate la o benzinărie, sau la un bar, orice ca să poată face rost de banii necesari pentru doctorii lui Ruthie şi pentru chirie şi hrană şi poate chiar şi pentru nişte haine noi de primăvară şi, cine ştie, poate c-or să reuşească să pună şi câţiva dolari deoparte, să economisească destul pentru prima rată a unei rulote noi şi, de ce nu, chiar a unui apartament cu trei camere într-unul din blocurile care se clădesc în port, deşi, desigur, ăsta ar fi poate un salt prea mare pentru

ei, fiindcă, aşa cum a auzit, apartamentele mari costă peste o sută de mii de dolari, iar cele mai mici, nouăzeci şi cinci de mii. O să-i spună ce are el de gând să-i comunice lui Ave; dacă Ave, care are bani căcălău, o să-i împrumute suma necesară ca să cumpere restul de trei sferturi din *Belinda Blue*, atunci el va putea păstra întregul profit şi nu numai un sfert cât i se cuvine acum şi, în doi ani, poate chiar mai curând, va fi în stare să-i restituie lui Ave datoria. Aşa cum stăteau acum lucrurile, n-ar reuşi niciodată să achiziţioneze mai mult decât sfertul pe care l-a luat cu banii obţinuţi în octombrie trecut prin vânzarea rulotei din Oleander Park. Ave o să-i fie recunoscător pentru ideea asta. Probabil că nu se aşteptase ca Bob, din partea lui de profit scos din barcă, să nu poată cumpăra mai mult din ea. Încă de la bun început, din noaptea în care se născuse Robbie, Ave îl anunţase că doreşte ca Bob să conducă *Belinda Blue*, în timp ce el, personal, o să deţină şi o să conducă o altă barcă. Bob o să recunoască în faţa lui Elaine că da, ştie că Ave deţine şi conduce această a doua barcă pentru a face trafic de marijuana şi de cocaină, dar asta nu-l priveşte pe el. El, unul, n-o să se preteze niciodată la aşa ceva şi nici Ave n-o să-i ceară vreodată. E mai sigur pentru Ave ca Bob să se rezume la *Belinda Blue* şi să nu transporte altceva decât pescari graşi, pe jumătate beţi, care caută peşte în golf. Dacă Ave doreşte să facă în Florida contrabandă de droguri aduse din Bahamas, din insulele Cayman sau descărcate de pe cargoboturi, din Columbia, treaba lui. El îşi asumă riscul, nu. Bob.

După ce va fi discutat cu Elaine despre planurile lui, avea să-l sune pe Ave şi, fără îndoială. Ave o să fie încântat de plan şi o să vrea să întocmească pe dată documentele. Bob se miră că nu i-a venit până acum ideea asta, încă din capul locului când el şi Ave au pus la cale parteneriatul lor în afaceri. Bob hotărăşte că el şi Ave vor trebui să discute şi despre Elaine, şi ştie că pe parcursul acestei discuţii speciale cu privire la mărturisirea pe care i-a făcut-o soţia sa, se va simţi obligat să-i dezvăluie lui Ave reacţiile lui la această întâmplare, oarecum complicate şi întârziate şi, ca o ilustrare a complicaţiilor, îi va destăinui că a făcut dragoste cu prietena lui, Honduras. Acest lucru va limpezi în sfârşit atmosfera, gândeşte Bob, şi vor fi chit, din nou pe picior de egalitate, aşa cum erau cu ani în urmă, pentru că Ave va fi proprietarul uneia dintre bărci şi Bob al celeilalte, vor împărţi corect profitul pescuitului, şi fiecare dintre ei se va fi culcat odată cu femeia celuilalt, un lucru petrecut în trecut şi acum dat uitării. Bob ştie că nu va mai

face niciodată dragoste cu Honduras, mai cu seamă după felul în care l-a tratat când s-a culcat cu ea. Se va arăta prietenos faţă de Honduras, desigur, dar rezervat.

Şi la urmă, după ce va fi isprăvit tratativele cu Ave, Bob va răsfoi hârtiile fratelui său şi va căuta să le pună, pe cât posibil, în ordine. Va studia toate problemele şi sarcinile lui Eddie, va răspunde tuturor necesităţilor într-un mod perfect raţional, va fi omul pe care toată lumea se poate bizui, Sarah, Jessica, poliţia, chiar şi creditorii lui Eddie. Bocitul o să-l lase pe seama altora, ceilalţi să fie trişti, speriaţi mânioşi, îndureraţi sau uşuraţi; el va fi calm, logic, competent. În asemenea moment, îşi spune el, un om trebuie să ştie cum să-şi asume răspunderea.

Firește, nimic nu se petrece aşa cum a plănuit Bob. Se pomeneşte plângând în faţa poliţiştilor, pentru că priveliştea cadavrului fratelui său ridicat pe o targă cu rotile îl copleşeşte brusc de o milă stranie şi zdrobitoare, aşa cum nu a mai simţit niciodată, îşi dă seama, într-o străfulgerare, că Eddie e acum total neputincios, stratul de jăratic incandescent s-a prefăcut într-o pungă de apă chioară. Un spirit care, vreme de treizeci şi unu de ani, a strigat la Bob, l-a pisălogit, l-a îmboldit şi l-a călăuzit, l-a bruftuluit şi l-a înjosit, s-a transformat, în chip miraculos, într-un bilet dactilografiat care clamează doar absenţa.

„E un lucru cumplit, îşi spune el. Drumul de la a fi ceva la a fi nimic. Un lucru îngrozitor de suportat – să devii nimic după ce ai fost ceva". Şi, pentru prima dată în viaţă, lui Bob îi este milă de fratele lui mai mare, şi mila îl eliberează instantaneu, astfel încât, când sughiţă de plâns pentru Eddie, din mâhnire, firește, ca pentru un frate, dar mai profund, pentru că se amestecă şi mila, plânge şi pentru el, dar de bucurie. Şi, în timp ce plânge, tremură zguduit de emoţii contradictorii, durere, milă şi subită vigoare, tristeţe şi bucurie, copilul părăsit, frustrat şi speriatv şi bărbatul exultant, puternic, plin de admiraţie de sine.

Îi vine greu să discute cu ofiţerul de poliţie care se ocupă de caz şi, în consecinţă, uită pe dată numele întreprinderii de pompe funebre unde i se spune că va fi transportat cadavrul, cu consimţământul lui Bob, aşa încât, câteva minute mai târziu, când îi telefonează lui Sarah, văduva fratelui său, nu-i poate spune unde a fost dus trupul neînsufleţit al lui Eddie.

— Căcăciosule! îl dojeneşte ea, apoi îşi cere repede scuze, începe

să-i vorbească de parc-ar fi un băieţaş.

Îi spune că va sosi în acea după-amiază cu avionul, dar să nu se deranjeze s-o aştepte la aeroportul Orlando, pentru că poate să ajungă şi singură acasă.

— Dar lasă totul aşa cum e, îl instruieşte Sarah. Şi nu da drumul nimănui în casă. Nici avocaţi, nici bancheri, nici contabili, să nu intre nimeni, îl avertizează ea. Stai acolo şi uită-te la televizor sau fă ce-ţi place, dar nu atinge nimic şi nu lăsa pe nimeni în casă. Iisuse, ce porcărie şi ce bucluc împuţit, scuză-mi exprimarea franţuzească. A lăsat vreo scrisoare sau vreun bilet sau altceva?

Bob îi răspunde că a lăsat un bilet.

— Ce spune?

Scoate plicul şi îi citeşte biletul, încet, parcă l-ar vedea pentru prima oară. Sarah râde:

— Te cred că era un ratat. Dar i-a trebuit mult timp ca să descopere.

— Sarah, pentru numele lui Dumnezeu! Cum poţi vorbi aşa? Omul e mort. Te-ai schimbat, Sarah!

Femeia rămâne o clipă tăcută, după care continuă: – Nu, nu m-am schimbat. Tu nu mi-ai acordat niciodată vreo atenţie. Exact ca şi el. Îmi pare rău că a murit, desigur, îmi pare rău c-a murit, dar căsătoria noastră era pe drojdie de ani de zile, fie că tu ai vrut să observi sau nu. Aşa încât nu pot pretinde că sunt o văduvă îndurerată. Sincer, sunt amărâtă. Dar aş fi fost mult mai întristată dac-ar fi murit într-un accident de maşină, dacă s-ar fi îmbătat şi ar fi nimerit cu maşina într-un stâlp. Eddie era o lichea. Ştii şi tu la fel de bine ca şi mine. Şi era o lichea tristă, un bărbat care era de fapt un băieţaş patetic, am ştiut asta dintotdeauna. Şi ai ştiut şi tu. Nu, sufăr mai mult pentru Jessie decât pentru oricine altul, pentru că de acum înainte va trebui să trăiască cu faptul că tatăl ei s-a omorât din milă de sine însuşi. Pentru că se considera un afurisit de ratat.

— Sarah, dă-o naibii, nu se cuvine să vorbim aşa, nu tocmai acum. Okay? E fratele meu. Mi-am pierdut fratele. Dă-mi voie… dă-mi voie să fiu…

— Eu mi-am pierdut soţul, îl întrerupe Sarah. Şi Jessie şi-a pierdut tatăl. Am dreptul.

— Da, ştiu, ştiu. Dar să nu discutăm acum despre ce fel de om a fost, sau ce ar trebui să simţim. Avem destul timp pentru asta mai

târziu. Acum nu are importanţă ce fel de om a fost Eddie. Important e că a murit, înţelegi?

— Da. Bine.

— O să… o să aflu numele întreprinderii de pompe funebre de l-au dus. Îmi pare rău, dar eram atât de tulburat în momentul acela, încât n-am fost atent. O să am eu grijă de toate, până vii tu, bineînţeles.

— Nu, îi răspunde ea. Stai în casă şi nu face absolut nimic, mă auzi? Şi nu lăsa pe nimeni să intre. Lucrurile sunt mult mai complicate decât ştii tu. Eddie a încurcat totul şi nu o să fie uşor să descurc situaţia. Ticălosul!

— Sarah, şi-a dat silinţa. Eddie şi-a dat toată silinţa. Pentru numele lui Dumnezeu, ştiu şi eu câte ceva

— Bob, îi răspunde ea suav, tu ştii doar câte ceva, pe când eu ştiu multe.

Bob încearcă să argumenteze, nu pentru a-i demonstra că nu are dreptate, ci doar pentru a-i mai îmbuna sentimentele, dar nu poate trece de zidul de autoritate pe care ea l-a ridicat între ei: ea cunoaşte adevărul, l-a cunoscut dintotdeauna şi el nu ştie aproape nimic.

Ce ştie însă Bob e că Elaine, soţia lui, spre deosebire de Sarah, soţia fratelui său, n-o să-i trateze pe el şi pe Eddie în felul ăsta dur, egocentric, şi are dreptate pentru că, atunci când o sună şi-i anunţă moartea lui Eddie, e într-adevăr consternată şi plină de milă atât pentru Bob cât şi pentru Eddie, ceea ce lui îi face plăcere şi-i umple inima de o afecţiune reînnoită pentru ea. Dar nu pentru mult timp. Când îi spune ceea ce a plănuit să-i spună, anume că îşi va lua o slujbă de noapte de îndată ce o să se întoarcă din Oleander Park, adică peste câteva zile, din moment ce el trebuie să pună totul în ordine aici, Elaine îi răspunde cu răceală şi-i comunică doar că ea o să câştige într-o singură seară, în calitate de chelneriţă, mai mult decât o să scoată el într-o săptămână lucrând parţial la benzinărie. Şi când îi expune planul lui de a împrumuta de la Ave suficienţi bani ca să poată cumpăra restul de trei sferturi din *Belinda Blue*, Elaine îi râde îi nas:

— Pentru Dumnezeu, Bob, acum vorbeşti exact ca Eddie, îi spune pe un ton amuzat, de parcă s-ar fi adresat unui copil, iar consecinţele actului său nu i-ar putea afecta în niciun fel viaţa ei, ci numai pe a lui.

Când Bob Dubois e derutat, reacţionează adeseori prin furie şi, acum, atât cumnata cât şi soţia lui l-au derutat, aşa încât trânteşte

telefonul şi iese ţanţoş din bucătăria lui Eddie, o încăpere spaţioasă, umbroasă, ticsită acum de farfurii murdare, pahare, oale şi tigăi, mormane de rufe nespălate, scrisori nedesfăcute şi ziare necitite, şi îmbibată de un iz de gunoi şi de mâncare arsă, şi se îndreaptă spre dulăpiorul de băuturi al lui Eddie, sub barul din living. Aici storurile sunt lăsate şi camera e cufundată într-o semiobscuritate cenuşie. Bob îşi toarnă o porţie dublă de Canadian Club şi o dă pe gât din două înghiţituri.

Îşi umple din nou paharul şi se tolăneşte pe o canapea în formă de L, de culoarea vinului, ridică telefonul de pe măsuţa de alături şi formează numărul vechiului său prieten, Ave Boone.

Îi răspunde Honduras. Bob nu mai vrea să discute cu femei. I se adresează de parcă ar vorbi cu centralista.

— Cu Ave, te rog.

Ea îi recunoaşte vocea şi râde, acelaşi râs strident, batjocoritor, pe care i-l aruncase cu o seară înainte de pe puntea bărcii.

— Dă-mi-l, te rog, pe Ave, repetă el.

— Am aici nişte lucruri care-ţi aparţin, Bob. O pereche de pantaloni, un tricou, pantofi şi ciorapi. Chiar şi o pereche de chiloţi. Toate curate, proaspăt spălate, uscate şi călcate. Am şi portofelul tău. Ai avut dreptate, scumpule, eşti falit.

— Lasă-mi lucrurile în barcă, îi cere Bob.

De portofel are nevoie doar pentru că îşi ţine în el permisul de conducere; banii pe care-i are acum în buzunar sunt ceea ce i-a mai rămas din bancnota de douăzeci de dolari pe care a luat-o din poşeta lui Elaine azi-dimineaţă, înainte de plecare. Brusc se teme că n-o să aibă destui bani ca să se întoarcă acasă. Poate o să împrumute nişte bani de la Sarah, când o să vină, după-masă, din Connecticut. „Of, Doamne, îşi spune el, n-am destui bani nici ca să cumpăr un ziar când vreau unul. Trăiesc ca un copil, cerşind şi împrumutând bani de la cei mari, bani pe care nu-i pot da înapoi. Şi acum, cei mari se întâmplă să fie numai femei”.

— Unde-i Ave? o întreabă.

— Doar ştii, scumpule. Plecat cu Tyrone pe barcă.

— Spune-i când se întoarce că trebuie să-i vorbesc, aşa că cere-i să mă sune imediat.

— Nu care cumva să-i îndrugi cine ştie ce poveşti! Şi tu te-ai purtat la fel de rău ca şi mine, să ştii.

— Da, nu-ţi face griji, nu-i suflu o vorbă. Dar ce a fost a fost, fato. Nu se va mai repeta niciodată, înţelegi?

Honduras râde şi îi răspunde „Desigur", pe un ton neîncrezător, deşi lui Bob nu-i este limpede dacă neîncrederea ei provine din faptul că se consideră irezistibilă sau pentru că îl socoteşte pe el irezistibil. Hotărăşte că ea se crede irezistibilă, ceea ce înseamnă că de acum înainte el va trebui să se menţină mereu în alertă. Bob îi înţelege pe bărbaţi; femeile sunt cele care îl nedumeresc şi-l enervează, drept care trânteşte încă o dată receptorul şi dă gata sticla de Canadian Club.

Încăperea e cenuşie şi umedă şi lui Bob îi miroase a moarte şi a datorii neplătite. Oriunde îşi aruncă privirea vede ceva ce-i evocă neajutorarea şi inaptitudinea bărbătească – fotografiile înrămate ale Jessicăi călare pe un ponei, sau pe schiuri nautice, ori în rochie albă la prima comuniune, fotografii ale unei fetiţe plecate în nord, în Connecticut, cu mama ei, deoarece tatăl ei, nebunul care a făcut fotografiile, era prea ostentativ, prea egoist obsedat de ideea îmbogăţirii, prea insensibil la suferinţa oricui în afară de el. Şi camera în sine, cu ornamentele ei cumpărate de la magazinul universal, cu uriaşele poze, în rame bogat ornate, reprezentând vederi din satele din Noua Anglie şi poduri acoperite, în peisajul de toamnă, reproduceri atârnate deasupra canapelelor lungi, joase, cu măsuţele lor cu tăblie de marmură, mocheta verde-pal care se întinde de la un perete la altul, barul neocolonial cu treizeci de feluri de băuturi dedesubt, totul e scump, cumpărat de gata, impersonal – Bob vede acum clar, totul e numai faţadă.

„Toate astea pentru nimic", gândeşte Bob. Toată fanfaronada şi fudulia fratelui său au fost găunoase de la bun început, dar într-un chip ascuns, vag conştient. Bob ştiuse tot timpul acest lucru şi-i iertase fratelui său parada şi făloşenia, tocmai pentru că erau găunoase. Dar niciodată n-ar fi crezut că se va ajunge aici, la nimic. De fapt, invidiase parada fratelui său, îşi imaginase că aparenţele acelea de încredere în sine, de atotcunoaştere, de bogăţie şi de putere vor impune, într-un fel, de-a lungul anilor, sau chiar vor crea o realitate şi că Eddie va dobândi într-adevăr încrederea în sine, atotcunoaşterea, puterea şi bogăţia. Bob credea că ăsta e modul de a te transforma, îţi creezi o înfăţişare exterioară, un model pe care să-l poţi admira şi, după un timp, peste ani şi ani, omul lăuntric din tine cedează presiunilor omului exterior şi se aliniază şi, de atunci încolo, amândoi merg în acelaşi pas, ca fraţii. Şi,

când unul dintre ei moare, moare şi celălalt.

Dar uite că Bob continuă să trăiască de unul singur şi, dacă se simte mai mult copil decât adult, e din cauza femeilor, îşi spune el, din cauza soţiei lui, a cumnatei, a prietenei prietenului său. Gândeşte că ceea ce i-ar trebui ca să le determine pe femeile astea să-l considere omul matur care e, de fapt, sunt banii; dar el bani n-are deloc. Sau sexul, dar după noaptea din ajun petrecută cu Honduras, nici asta nu i-a prea rămas. De când s-a născut Robbie, toamna trecută, între Bob şi Elaine s-a lăsat o umbră, aşa încât acum fac foarte rar dragoste şi, atunci când fac, e un-act de mântuială sau de rutină, o formă de schimburi politicoase, în timpul sarcinii, Elaine se îngrăşase şi, chiar după ce născuse rămăsese umflată la burtă şi la şolduri şi acum vorbea despre trupul ei ca şi cum nici n-ar fi fost al ei, ci ar fi aparţinut unei prietene, o prietenă jalnică, neglijată, şovăielnică. Tot ce-i amintea de trup o deprima, or actul sexual era cel care clama cu emfază existenţa trupului. Iar pentru Bob, naşterea fiului său avusese drept rezultat, în chip bizar, o senzaţie de alienare, senzaţia că ar fi de prisos în propria lui familie: cei trei copii şi mama lor alcătuiau o unitate, iar el devenise o altă unitate solitară, marginală, secundară, ca o cometă care trece întâmplător prin sistemul lor solar şi se pierde apoi, singură, în spaţiul nemărginit. Or, ăsta nu-i genul de bărbat care să se învârtească prin casa lui simţindu-se sexy.

Bob îşi aduce aminte că ultima dată când s-a simţit cu adevărat sexy, adică ultima dată când s-a simţit un mascul adult şi nu un băieţaş într-un trup supradimensionat, a fost cu Marguerite, desigur înainte de a se fi dus la ea cu pistolul în mână. Ah, dac-ar putea s-o vadă acum, aşa cum era, înaltă şi de culoarea cafelei, cu vocea ei moale, sudică, ungându-l pe toate fibrele trupului, dac-ar putea doar să zacă lângă ea în întuneric şi să-i povestească despre Eddie şi cât de ciudată i se pare ideea de a continua să trăiască fără fratele lui, atunci ar putea să înţeleagă şi el totul, moartea şi viaţa lui Eddie, şi sinuciderea care a făcut din prima expresia celeilalte. Povestindu-i, ar izbuti să afle în ce măsură e el diferit de Eddie, aşa cum un bărbat matur e diferit de un altul şi nu cum un copil e diferit de un adult.

Dar acum e prea târziu ca să mai stea de vorbă cu Marguerite. Şi-a ruinat şi această posibilitate, ultima oară când a văzut-o, în după-amiaza aceea de octombrie când aproape că şi-a ieşit din minţi, cu un revolver în mână. Desigur că acum îl detestă, Bob e convins, îi

detestă, probabil, pe toţi albii, îşi spune el, apoi se crispează, pentru că iarăşi s-a pomenit gândind despre ei doi în termeni rasiali, ceea ce, se pare, e inevitabil pentru el, deşi de fiecare dată când o face, nu-şi mai aminteşte de chipul ei, de glasul ei, aproape că-i uită şi numele. Nu că ar vedea o nedreptate morală în acest fel de a gândi, dar se simte el frustrat, privat de ceva, are senzaţia unei irosiri.

Poate că dacă i-ar telefona şi ar vorbi câteva minute cu ea despre lucruri neînsemnate, de dragul prieteniei lor de altă dată, să zicem, doar ca să reia legătura, să zicem, ar ghici, după vocea ei, dacă ar răspunde da în caz că i-ar cere să se întâlnească, sigur, de ce nu? Dacă i-ar răspunde nu, bineînţeles că n-ar insista să se întâlnească. Ar fi la fel ca şi cum ar vorbi cu toate celelalte femei cu care discutase în dimineaţa asta şi, tocmai ca să contracareze efectul acestor conversaţii, hotărăşte să o sune pe Marguerite Dill.

I-a uitat numărul de telefon şi trebuie să-l caute în carte, pe care reuşeşte să o găsească în bucătărie, pe masă, ascunsă sub un morman de ziare vechi. Vede că este ora douăsprezece şi jumătate şi e o zi de lucru. N-o să fie acasă, îşi spune acest lucru cu un sentiment de uşurare de care se miră singur. Dar îi răspunde chiar ea la telefon, spune „Alo?” şi Bob e atât de bucuros să-i audă glasul, e atât de emoţionat de tonul familiar, mângâios, încât nu poate vorbi.

— Alo? repetă ea.

Bob deschide gura, îşi umezeşte buzele cu limba, dar continuă să tacă.

— Cine e la telefon? Alo?

— Marguerite, sunt eu, Bob. Eu…

Răspunsul e cald şi spontan, o femeie amabilă, prietenoasă, inteligentă, care preia imediat iniţiativa în conversaţie de parc-ar şti că, altminteri, Bob s-ar simţi ameninţat şi discuţia ar fi dificilă, îi pune felurite întrebări, unde a locuit de când a renunţat la prăvălie, cu ce s-a ocupat, ce face familia lui şi, prin forma şi tonul întrebărilor ei, reuşeşte să-i comunice impresia că vede în el un prieten vechi şi drag.

Bob îi răspunde ca un prieten vechi şi drag:

— Ştii, m-am nimerit prin oraş… şi am dorit să te salut. Fratele meu… Eddie, a murit.

Marguerite e şocată, îndurerată, plină de milă faţă de toţi.

— Trebuie să fie îngrozitor pentru tine! exclamă. Tăticu’ o să fie foarte necăjit când o să audă. Ţinea foarte mult la fratele tău, ştii. L-a

durut că a trebuit să-l părăsească atunci când s-a închis prăvălia. Apoi adaugă: Aşa se explică faptul că m-ai găsit la ora asta acasă. Vin aici la prânz ca să am grijă de tata, pentru că acum e complet singur. Se simte bine, continuă ea, de parcă Bob ar fi întrebat-o de sănătatea bătrânului.

— Da? Mă bucur. Salută-l din partea mea. Ascultă-mă, Marguerite, realmente voiam să vorbesc cu tine… să mă scuz pentru… mă rog, pentru felul în care m-am purtat atunci… în octombrie, ştii tu… Eu… eram foarte tensionat… eram sub presiune şi, mă rog, cred că mi-am pierdut cumpătul, înţelegi?

Ea e dulce şi iertătoare. Nu-i nevoie să se scuze, îl înţelege perfect, deşi la vremea respectivă n-a înţeles cu adevărat. Dar el, cu copilul care tocmai se născuse şi cu necazurile cu Eddie şi cu prăvălia, după jaful acela… ceea ce-i aduce aminte, continuă cu o voce înseninată:

— Îl ţii minte pe omul ăla, soţul verişoarei mele, ăla pe care l-ai urmărit până aici?

— Da, ascultă-mă, doar despre asta vorbesc, pentru asta îmi cer scuze mai mult decât pentru orice altceva. Vreau să spun…

— Nu, nu, nu! Ai avut dreptate în legătură cu el! E un ticălos, ai avut dreptate. A fost arestat acum o lună de poliţia din Carolina de Nord. Mi-a povestit verişoara mea. A prădat un magazin de băuturi, exact cum te-a prădat şi pe tine, şi a mărturisit totul la poliţie.

Bob e uluit:

— Cum? Ce vrei să spui?

— Leon, aşa-l cheamă, Leon Stokes; a recunoscut că a jefuit o sumedenie de prăvălii de băuturi spirtoase, şi pe a ta, majoritatea dintre ele în Florida şi în Georgia. I-au găsit nişte droguri în maşină şi înţeleg că poliţia a făcut un soi de târg cu el ca să le spună cine i-a furnizat drogurile sau ceva de genul ăsta, pentru că acum e la închisoare, dar numai pentru doi ani, sub acuzaţia de jaf doar al magazinului din Carolina de Nord, fiindcă i s-a cerut să depună mărturie în vreo două mari procese de trafic de droguri acolo şi în New York. Aşa că ai avut dreptate.

— Am avut dreptate?

— Fără îndoială, dragule. E clar ca lumina zilei. Eu ar trebui să-ţi cer scuze.

— Am avut dreptate? E lipsit de noimă. *N-am* avut dreptate.

— Vax! Ai recunoscut omul. Leon Stokes. Eu nu ştiam, înţelegi?

N-am făcut altceva decât să-l iau în maşina mea până în Aubumdale, unde zicea că are nişte prieteni care-i oferă găzduire pentru un timp. Dacă aş fi ştiut…

— Nu, nu, nu înţelegi, îi curmă Bob vorba. *Nu* am avut dreptate. N-are importanţă c-am avut dreptate în ce-l priveşte pe individ. Dar m-am purtat ca un smintit. Nu eram conştient de ce făceam, înţelegi? Doamne sfinte, Marguerite, aş fi fost în stare să-l împuşc, şi nici măcar nu eram sigur că el e individul în cauză.

— Da, şi dacă-l împuşcai, probabil că făceai un serviciu omenirii.

— Nu, ascultă-mă, nu înţelegi. Ascultă-mă, trebuie realmente să stau de vorbă cu tine. Putem să ne vedem, să ne întâlnim undeva? Când ieşi de la lucru?

Urmează o lungă tăcere şi, în cele din urmă, Marguerite îi răspunde cu o voce liniştită, neşovăitoare:

— Nu cred că ar fi bine să ne întâlnim, Bob.

— Cum? De ce?

— Bob, între noi doi totul s-a terminat. Nu-i aşa?

— Mă rog, da, sigur.

— N-are niciun sens să reîncălzim supa. A fost frumos şi… şi interesant pentru o bucată de vreme, şi acum suntem prieteni şi aşa mai departe. Dar nu trebuie să ne mai vedem. Şi apoi, acum am un prieten şi n-ar fi prea încântat…

— Ah, Doamne! urlă Bob. Iisuse Hristoase! Acum ai un prieten! Presupun că-i negru!

— Ca să-ţi spun adevărul, da. Dar nu văd ce legătură are asta cu situaţia.

Vocea ei e rece ca gheaţa.

— Niciuna, niciuna, absolut niciuna. Numai că sunt… sunt dezamăgit, asta-i tot. Îmi pare rău. Voiam să discut cu tine, înţelegi, despre toate chestiile astea. Despre Eddie şi toate celelalte şi, oh, Iisuse, ce importanţă are? îmi pare sincer rău de tot. Tu… tu eşti admirabilă, eşti minunată. Nu-ţi face griji, n-am să vin pe la tine şi n-am să te mai sun la telefon. Nu-ţi face griji, înţeleg totul. Uite ce-i, continuă el schimbând tonul, acum trebuie să plec. Trebuie să aranjez înmormântarea lui Eddie şi toate celelalte chestii; şi nevastă-sa urmează să vină cu avionul diniprinecticut…

— Îmi pare foarte rău de fratele tău, Bob.

— Da, bine. Cred că o ducea mult mai rău decât şi-ar fi închipuit

cineva. Uite ce-i, trebuie să plec. Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu tine.

— Îmi pare sincer rău, Bob.

— Da. Şi mie.

— La revedere, îi spune ea şi lasă imediat receptorul în furcă. Bob continuă câteva minute să ţină în mână receptorul mort, apoi îl depune în culcuşul lui. Pe mâinile sale, venele descriu o hartă maronie.

Se ridică, studiază harababura care-l înconjoară, străbate încet livingul până la uşa de intrare, o deschide şi iese afară, lăsând uşa larg deschisă în urma lui. Continuă să plouă, o ploaie densă, verticală, lipsită de vânt, curgând dintr-un cer jos, apăsător. Bob doreşte să meargă înainte, dar nu ştie unde să se ducă. Ar vrea să intre în maşină, să dea încet îndărăt pe alee şi să iasă în şosea, să iasă de aici, să plece definitiv din Florida. Dar încotro s-o ia? în New Hampshire nu poate să se întoarcă şi alte locuri noi nu mai există, niciunul la care să se poată gândi, şi dacă se îndreaptă din nou spre sud, înapoi la Miami şi în insule, ar însemna să se învârtească în cerc. Aşa că se întoarce, intră iar în casa lui Eddie şi, încet, metodic, începe să cureţe şi să facă ordine în babilonia pe care a lăsat-o fratele său în urma lui.

Bob şade la pupa vasului *Angel Blue*, pe un scaun rulant, învârtindu-se într-o parte şi în alta. Ave apare din cambuză cărând două cutii mari de bere Schlitz.

— Ţine! spune el, întinzându-i una lui Bob.

E întuneric, vasul e legat în port, alături de *Belinda Blue*, pe cer, spre răsărit, e înfiptă o lună cu un sfert lipsă, iar şuviţe de nori argintii îl lunecă peste faţă. Doi pelicani cocoţaţi pe o pali-sadă de lângă prora vasului *Belinda Blue* par să-i urmărească pe cei doi bărbaţi. Bărcile se leagănă molcom în apa liniştită şi, de-a lungul cheiului, ici-colo, câte un bărbat şi o femeie, uneori mai mulţi bărbaţi şi mai multe femei, stau la bordul bărcilor, vorbind şi bând. În spatele lor, la capătul cheiului, tonomatul de la Clam Shack urlă un cântec al lui Kenny Rogers despre un jucător de cărţi.

— Îmi pare rău că n-am putut să te văd ieri sau azi mai devreme, îi spune Ave în timp ce se trânteşte pe celălalt scaun rulant.

E în picioarele goale, poartă un şort şi o jachetă de nailon cu fermoar. Părul lung, roşcat, îi flutură în jurul capului ca o aureolă, iar perişorii blonzi de pe picioarele şi mâinile lui bronzate strălucesc în clarul de lună ca paietele, îşi ridică picioarele şi le întinde pe rama

punţii şi îşi aprinde o ţigară, oferindu-i apoi pachetul lui Bob.

— Nu, mulţumesc.

Bob e îmbrăcat, ca de obicei, în pantaloni de pânză şi un tricou alb şi, în seara asta, poartă şapca de căpitan. Ia o înghiţitură de bere.

— Nu, e-n ordine. Oricum în ultimele două zile am avut o droaie de treburi pe cap, cu înmormântarea şi cu toate celelalte. Şi azi-dimineaţă am luat un grup de şase pescari. A fost prima ocazie pe care am avut-o de câteva zile încoace de a sta liniştit mai mult de zece minute.

— Da, sigur, eu nu m-am întors decât ieri-noapte, târziu. Şi azi am avut nişte treburi de pus la punct, aşa că şi eu am fost ocupat.

Ave studiază o clipă pelicanii, de parcă ar ţinti cu o armă spre capetele lor lungi, încovoiate.

— Bob, ştii ce simt în legătură cu Eddie. Îmi pare rău din inimă. Phii! Incredibil, nu-i aşa? Cine şi-ar fi imaginat? Nu?

— Da.

— Vreau să spun cine şi-ar fi imaginat că Eddie Isteţul o să dea în primire.

— Da.

— Nu există… nu există vreo posibilitate să fi fost un accident, sau ceva de genul ăsta? Era epileptic, din câte ţin eu minte, şi uneori cu ăştia se întâmplă lucruri ciudate.

Bob sforăie dispreţuitor.

— Nici vorbă. Eu am găsit cadavrul, cadavrul lui Eddie. Avea într-adevăr crize de epilepsie destul de dese în ultima vreme, dar nu, asta şi-a făcut-o cu mâna lui, din hotărârea lui.

— Iisuse, pur şi simplu nu-mi vine a crede. Ştii? Nu cumva i s-a făcut de petrecanie? N-a fost o înscenare? Avea de-a face cu nişte indivizi duri şi poate că…

— Nu. I s-a făcut autopsia.

— Incredibil, repet. Absolut incredibil, fir-ar să fie, Eddie Isteţul, care tot timpul dădea din gură şi râdea de se prăpădea, şi făcea un milion de teorii. Dar era un bun jucător de hochei.

— Da.

— Totuşi e incredibil. Nu-mi pot imagina. Mă rog, Eddie nu era ceea ce părea să fie, asta-i tot. Şi bănuiesc că a fost nevoie de aşa ceva ce să ne dăm seama de lucrul ăsta.

— Da. O mulţime de oameni nu sunt ceea ce par a fi. Ştii?

întreabă Bob luând încă o înghiţitură de bere.

— Da.

Cei doi tac un moment, după care Ave reia:

— Honduras mi-a spus c-ai regulat-o acum câteva seri. Bob nu răspunde nimic, priveşte în jos la capacul cutiei de

Schlitz, de parcă şi-ar înclina capul pentru o rugăciune.

— Aşa ţi-a spus Honduras?

— Da. E adevărat?

Bob tace un timp, apoi răspunde:

— Ei bine, Ave, şi dacă ţi-aş spune că nu & adevărat? Ce-ar fi dacă ţi-aş spune c-am venit la voi ca să te caut pe tine şi tu lipseai, aşa că ea mi-a oferit nişte marijuana şi nişte cocaină şi pe urmă s-a dat la mine, numai că eu am respins-o? Ce-ar fi dacă ţi-aş spune lucrul ăsta?

— Adică aşa s-a întâmplat?

— Iisuse Hristoase, Ave! Dacă aş fi regulat-o de ce ar fi venit să-ţi spună? E normal să pretindă că am regulat-o, când de fapt am respins-o. Cred că era destul de îmbufnată pe mine, nu?

Ave îşi scarpină bărbia ascuţită.

— E o fată ciudată şi face tot felul de lucruri stranii. Dar ştie că nu trebuie să se reguleze cu prietenii mei. Nu atâta timp cât se regulează cu mine. Ştie lucrul ăsta. Şi nici prietenii mei nu trebuie s-o reguleze. Şi ei ar trebui să ştie lucrul ăsta. Ai regulat-o, Bob?

— Am să-ţi spun adevărul. Şi pe urmă am să-ţi pun şi eu o întrebare dificilă şi mă aştept să-mi spui adevărul. E drept?

Ave se uită la prietenul său care priveşte în sus, de pe scaunul rulant împins pe spate, contemplând cerul de noapte împroşcat de o puzderie de stele.

— Da, e drept, confirmă Ave.

— Nu. N-am regulat-o pe Honduras, declară Bob continuând să privească cerul siniliu. Tu ai regulat-o pe Elaine?

— Ce?

— Ce-am spus: ai regulat-o pe Elaine?

— Dumnezeule, Bob! De ce-mi pui asemenea întrebare?

— Ea mi-a spus că s-a culcat cu tine. De asta. Acum patru ani, în Catamount. Dar în ce mă priveşte, e ca şi cum s-ar fi petrecut ieri, înţelegi?

— Femeile sunt nebune, omule, răspunde Ave, expirând aerul cu zgomot. Nebune de legat.

Bob soarbe încet din bere şi îl priveşte pe Ave peste marginea cutiei.

— Ai regulat-o?

— Ascultă-mă, Bob. Eu ţin mult la Elaine. Foarte mult. Dar dacă spune că am regulat-o, minte.

— Aşa o fi?

— Da. Noi… okay, am vorbit o dată despre asta, ştii, am cochetat cu ideea. Bănuiesc că eram criţă şi, probabil că şi ea la fel, nu mai ştiu, e mult de atunci. Nu ştiu unde erai tu.

— Pe barcă. Pescuiam. Îmi aduc aminte unde eram. La vreo două mile de insulele Shoals, pe lângă Portsmouth. Era vară. sfârşit de iulie, început de august, peştii albaştri roiau şi tu ai rămas acasă sub nu ştiu ce pretext.

— Okay, okay, nu mai ţin minte ce-a fost. Oricum, ea nu s-a ăpustit propriu-zis asupra mea, dar era limpede că dacă făeam o singură mişcare… mă rog, ar fi fost de acord. Dar îţi vorbesc sincer, Bob, am spus nu. Hei, e o femeie drăguţă, nimic de zis, dar nu puteam s-o regulez pe soţia prietenului meu.

— Şi atunci de ce mi-a mărturisit ea c-ai regulat-o?

— Să mă bată Dumnezeu dacă ştiu. Femeile sunt nebune, omule. Ca şi Honduras. Adică ea de ce mi-a mărturisit c-ai regulat-o?

— Nu am regulat-o, afirmă Bob calm.

— Ştiu că n-ai făcut-o. Dar de ce pretinde ea că da?

— Bănuiesc că-i furioasă pe mine că am respins-o.

— Bine, aşa o fi, admite Ave.

— Aşa cred, replică Bob oftând, aşa cred.

Un timp, niciunul dintre ei nu scoate o vorbă.

Fluturi de noapte săgetează pe lângă ei şi zboară mai departe, iar pelicanii îşi mută greutatea de pe un picior pe altul, apoi se întorc şi îşi îndreaptă atenţia spre o barcă din partea opusă. Bob continuă:

— Ave, am nevoie să câştig mai mulţi bani decât scot cu barca.

— Nu zău? Mă bucur că ai remarcat, încă o bere? întreabă Ave ridicându-se de pe scaun.

— Da.

Striveşte în mână cutia goală de bere şi i-o dă lui Ave care se îndreaptă spre cambuză. Când se întoarce şi-i înmânează lui Bob o cutie proaspătă, rece şi solidă ca gheaţa, acesta îi spune:

— M-am înfundat rău, Ave, sunt într-un impas, băga-l-aş în

mă-sa. Mi s-au înţepenit roţile. Nu pot s-o scot la capăt cu partea mea din *Belinda Blue*, nu pot să trăiesc, darmite să mai pun câţiva dolari deoparte în fiecare lună ca să pot cumpăra o parte mai mare din barcă şi să câştig şi eu destul cât să-mi duc viaţa. E ceea ce se numeşte un cerc vicios. Şi mă înnebuneşte – o înnebuneşte şi pe Elaine – pentru numele lui Dumnezeu, s-a dus şi şi-a luat o slujbă de chelneriţă de noapte la Rusty Scupper în Islamorada. Tocmai am condus-o acolo înainte să vin aici. Tre' să mă duc s-o iau la unu.

— Dumnezeule! Şi cine stă cu copiii?

— O femeie, în seara asta o vecină de peste drum. În alte seri, eu.

— Doamne sfinte!

— Lucrurile stau şi mai rău. Ruthie are… are nişte probleme, probleme emoţionale, şi cei de la şcoală spun că trebuie să urmeze un tratament special la clinica de boli mintale din Marathon, aşa că cine, băga-l-aş în mă-sa, ar putea să-şi permită să cumpere *Belinda Blue*? Când reparam sobe în Catamount aveam o asigurare de sănătate, dar acum când lucrez pe cont propriu, ştii, mi-am scos-o din minte, am zis că-mi asum riscurile.

— Da. Nici eu n-am asigurare de sănătate.

— Tu n-ai nici copii. Despre asta vorbesc. E strict necesar să câştig mai mult.

— Mă rog, Bob, există posibilităţi.

— Da, ştiu. Dar, aşa cum am spus, eu am o nevastă şi plozi. Nu-mi pot permite să-mi iau riscurile pe care ţi le iei tu. Oricum, m-am gândit că există o cale ca să obţin o parte mai mare din barcă şi, în felul ăsta, o parte mai mare din profituri. Dar am nevoie de ajutorul tău.

Ave îl ascultă cu atenţie, asemenea unui director de bancă, în timp ce Bob îi expune planul lui: ar urma ca Ave să-i împrumute patruzeci şi cinci de mii de dolari cu care Bob să achiziţioneze restul bărcii şi după aceea, din profiturile astfel sporite, Bob i-ar restitui, să spunem, minimum cinci mii de dolari pe an, sau cât ar socoti Ave de cuviinţă, cu o dobândă pe care urma să o stabilească tot Ave. Bob ar urma să plătească toate reparaţiile şi întreţinerea bărcii, cheltuielile curente şi aşa mai departe, tot ce e legat de *Belinda Blue*, ca şi cum ar fi barca lui.

— Păi ar fi barca ta, observă Ave. Tocmai ăsta-i baiul.

— Ce vrei să spui?

Ave oftează din greu şi răspunde:

— Am datorii foarte mari, Bob. Un noian de datorii. Şi *Belinda Blue* e girul meu. N-aş putea s-o vând fără să plătesc băncii ceea ce-i datorez. Banca deţine titlul de proprietate. Şi cu apartamentul e aceeaşi situaţie. Dacă aş veni cu banii necesari ca să răscumpăr titlul de proprietate şi ţi-aş mai împrumuta ţie patru zeci şi cinci de mii de dolari, ar însemna aproape o sută de mii. Poate că mai mult, pentru că n-am mai verificat în ultima vreme cât datorez pe apartament. Şi chiar de-aş putea face rost de banii ăştia, unde aş ajunge? Tu ai fi proprietarul vasului *Belinda Blue* pentru un total de şaizeci de mii de dolari, iar eu aş fi scuturat de cincizeci de mii de dolari, plus cele trei sferturi din profiturile realizate de vas, care nu-s mare lucru, ştiu, dar tot e ceva.

— Mă rog, ai primi cinci mii pe an, plus dobânda.

— Şi ăştia-s bani, Bob? Bob se înfundă în scaun.

— Rahat! exclamă el. Credeam că eşti proprietarul bărcii. *Iu* ştiam…

— Nu sunt, omule! Banca mă ţine de coaie. Ca pe toţi ceilalţi \ pe aici. De ce dracu' crezi că toţi din jur care deţin o barcă fac trafic de droguri, pentru numele lui Dumnezeu? Şi asta nu ca să trăiască mai bine, măi, frate. Ci doar ca să trăiască. Totul se varsă înapoi la bancă. Cu *Belinda Blue* nu puteam face nimic, e prea înceată, băga-o-aş în mă-sa, aşa că a trebuit să împrumut bani şi să-mi cumpăr o barcă îndeajuns de rapidă ca să scot banii pentru achitarea datoriilor pe care le-am făcut la început. Cele cinşpe mii pe care mi le-ai dat pentru sfertul tău din *Belinda Blue* le-am băgat în rata de avans pentru *Angel Blue*. Tu vorbeşti de un cerc vicios. Cu toţii ne aflăm prinşi într-un cerc. Cercuri înăuntrul cercurilor.

Bob îşi aprinde o ţigară, trage adânc fumul şi se afundă mai confortabil în scaun.

— Şi cum se face că banca te-a lăsat să vinzi un sfert din vas, din moment ce era garanţie pentru împrumut? întreabă el. Eu n-am tratat cu banca. Am tratat cu tine. Am contractul de vânzare pe care l-ai întocmit tu. Asta-i tot.

Ave se ridică de pe scaun şi rămâne în picioare la pupa, privind la prora vasului *Belinda Blue* care se leagănă domol în apă. Apoi, stând cu spatele la Bob, spune:

— Cu contractul ăla ai putea să mă înfunzi rău de tot.

— Iisuse!

Bob simte că se prăbuşeşte pe spate, în adâncuri, ca într-o fântână, în faţa lui, într-un cerc de lumină albastră, se profilează spatele lui Ave, care se tot împuţinează şi se îndepărtează, în timp ce el însuşi se scufundă tot mai repede şi aşteaptă şocul zdrobirii când se va izbi de fund, pentru că asta e tot ce i-a mai rămas, o scufundare şi apoi o năruire şi apoi nimic. S-a isprăvit. A ruinat totul, a pierdut totul, a dat cu piciorul la tot. La casa din Catamount, la barca de pescuit Boston, la mobila lor, ponosită şi cumpărată de ocazie, dar a lor, la slujba lui la Abenaki Oii şi la promisiunile de a obţine acolo o muncă de birou – era totuşi o viaţă şi, pentru că avea control asupra ei, era viaţa lui, şi a renunţat la o mare parte a acestei vieţi în schimbul uneia mai pline de promisiuni, dar mai lipsită de control, dar chiar şi aşa, cea mai mare parte din viaţa asta nouă păruse a fi viaţa lui, căci, într-o oarecare măsură, avusese controlul asupra ei, şi pe urmă a făcut alt târg, renunţând din nou la control pentru alte promisiuni, dând o proprietate concretă în schimbul visurilor; a parcurs drumul pas cu pas, până când s-a pomenit în noaptea asta cu nimic altceva decât cu promisiuni, visuri şi fantezii la discreţie, gata a fi negociate. Dar niciun cumpărător.

Viaţa lui s-a derulat de-a-ndărătelea, pornind de la ce ar fi trebuit să fie sfârşitul către ceea ce ar fi trebuit să fie începutul. A ajuns prea curând la capăt, la treizeci şi unu de ani, şi fără a avea încotro să se îndrepte. Aţi putea spune că n-ar fi trebuit să-i dea ascultare lui Eddie, că n-ar fi trebuit să-i dea ascultare lui Avery Boone, că n-ar fi trebuit să aibă încredere în aceşti oameni, fratele lui şi cel mai bun prieten al lui, oameni ale căror vieţi, deşi ceva mai complicate decât viaţa lui Bob, erau la fel de scăpate de sub control ca şi a lui, şi aţi avea dreptate dacă aţi gândi astfel. Dar n-aţi obţine niciun argument de la Bob Dubois, nu acum, nu în noaptea asta, pe puntea vasului *Angel Blue*, în Moray Key. Şi totuşi ştie că, chiar dacă nu l-ar fi urmat pe fratele său mai mare în Oleander Park, chiar dacă nu l-ar fi urmat pe Ave în insule, dacă ar fi plecat, de pildă, în Arizona sau în California, unde nu cunoştea pe nimeni, unde ar fi fost total străin într-o lume nouă, tot ar fi sfârşit, într-o noapte oarecare, exact ca şi acum, viaţa lui ar fi fost tot un talmeş-balmeş de planuri zadarnice, frânte, lipsite de valoare, de ambiţii frustrate, de visuri găunoase. Tot n-ar fi avut de negociat decât nimicul.

Bob e conştient că nu-i vorba de ghinion, pentru că viaţa nu-i

chiar urzeala unor forţe iraţionale; şi, cu toate că el nu-i un geniu, nu-i vorba nici de prostia lui, pentru că prea mulţi proşti reuşesc în viaţă. E vorba de visurile lui. Mai cu seamă de visurile legate de o viaţă nouă, de visul de a o lua de la capăt. Cu cât un om vrea să-şi schimbe viaţa cunoscută, viaţa prezentă, dobândită prin naştere şi modeiată prin accidentele şi peripeţiile tinereţii, cu cât doreşte să o schimbe pe visurile sale despre o viaţă nouă, cu atât îşi pierde puterea. Bob Dubois crede acum acest lucru. Dar s-a prăbuşit într-un loc întunecos şi rece, cu ziduri povârnite şi alunecoase, cu toate ieşirile blocate. E singur. Şi aici va trebui să trăiască, dacă e să mai trăiască. Aşa îşi pierde un om bun bunătatea.

Ave se întoarce şi-l priveşte în faţă. Cineva, pe o barcă cu două catarge, ancorată puţin mai încolo, mânuieşte un mixer pentru cocteiluri.

— Pot să te ajut să câştigi nişte bani rapid, i se adresează el lui Bob. Nu sume foarte mari, dar suficiente. Destul cât să poţi plăti pentru crizele lui Ruthie sau ce-or mai fi.

Bob îi răspunde cu o voce scăzută, îngroşată:

— Nu droguri. Nu. Eu am copii şi nu pot să-mi permit să pierd. Ca tine.

— Cine îşi poate permite să piardă? Nimeni. Oricum, nu-i vorba de droguri, ci de haitieni.

— Haitieni?

— Din Bahamas. Plătesc cinci, şase sute de dolari de căciulă, după cum fluctuează piaţa. E uşor. îi descarci într-un loc pe plajă, unde-o fi – Key Largo, Miami de Nord, nu se sinchisesc nici cât negru sub unghie. Poţi să încarci câte zece sau douăzeci la New Providence, pe urmă îi descarci înainte de a se lumina de zi şi, până la prânz, eşti acasă. Tyrone le cunoaşte limba păsărească. Poate să organizeze totul. Tu n-ai altceva de făcut decât să conduci vasul. Şi ce câştigi e al tău, cu excepţia a douăzeci şi cinci la sută, sau cât te înţelegi cu Tyrone. Uite ce-i, îţi sunt dator, Bob.

— Da, da, îmi eşti dator. Multă lume mi-e datoare, abia acum încep să înţeleg lucrul ăsta.

— Oricând doreşti, poţi să te ocupi de droguri. Se scot mult mai mulţi bani şi munca e mai constantă. Vreau să spun că, în privinţa haitienilor, după două transporturi trebuie să aştepţi până se mai adună alţii sau până îşi strâng banii de drum. La fel se întâmplă şi cu

cubanezii din Mariei. Pe când pentru marijuana şi cocaină ai întotdeauna o piaţă deschisă şi se găseşte mereu cineva care să le ia de pe vas şi să le răspândească pe piaţă. Dar e mai riscant, desigur. La vamă au un personal mult mai numeros decât la biroul de imigrări.

Bob îşi deschide cu un păcănit cutia de bere şi dă pe gât o înghiţitură lungă.

— Nu-i vorba de risc, ripostează el. Cu toate că şi ăsta joacă un rol mare. Dar pur şi simplu nu vreau să am de-a face cu drogurile. Probabil că în inima mea sunt încă un băiat de la ţară.

Ave face un pas, îl bate pe umăr pe prietenul său şi rânjeşte:

— Asta eşti, pezevenchiule. Un netot de băiat de la ţară din New Hampshire.

Pe urmă se porneşte să râdă, iar Bob râde şi el, la început uşor, pe urmă râsul i se preface în zâmbet, de parcă Ave i-ar fi spus o glumă pe care n-o înţelege prea bine.

După câteva clipe, Ave se opreşte din râs, trage o duşcă de bere, îşi şterge bărbia cu dosul palmei şi rosteşte:

— Ha! Dacă stai să te gândeşti e nostim.

— Da? Ce anume e nostim?

— Ah, căcat, doar ştii, omule! Noi doi, o pereche de golănaşi din dealurile din New Hampshire, să ajungem unde am ajuns. Să facem trafic cu cocaină din Columbia şi cu negri din Haiti. E incredibil, bagă-i-aş în mă-sa.

— Da. Incredibil.

— Vreau să spun, cine s-ar fi gândit?

— Da. Cine s-ar fi gândit?

— Tocmai tu, spune Ave îndreptându-şi arătătorul spre Bob şi începând iar să râdă. Tu! Patina de granit!

ACTION DE GRACE

La câteva mile depărtare de golful Coral şi de Elizabeth Town, pe plaja de sud-vest a insulei New Providence, un pinten de uscat pătrunde în mare şi oferă un adăpost precar, aşternut cu nisip, în interiorul golfului, la vreo două sute de metri distanţă de plaja muiată în argintul lunii, *Belinda Blue* îşi opreşte motorul şi aruncă ancora. E aproape de miezul nopţii, sub un cer fără nor, poleit de o lună aproape plină, şi barca, deşi cu luminile stinse, poate fi uşor văzută de pe ţărm, un trauler organizat pentru pescuit şi, potrivit antenelor de pe punte, echipat pentru navigaţie.

Câteva clipe se leagănă uşor în apele adormite, apoi se aude un plescăit dinspre tribord. O barcă cu motor, cu o viteză scăzută, dă ocol pupei traulerului şi se îndreaptă spre ţărm. În barcă se găseşte un negru, singur, stând în picioare, cu o mână pe cârmă, în timp ce pe puntea vasului *Belinda Blue* poate fi văzut un alb, care-şi face drum spre proră, unde zgâlţâie de câteva ori odgonul ancorei şi apoi, evident satisfăcut, se întoarce şi dispare în cabina întunecată.

E cald, o noapte îmbălsămată, stropită de argintul albăstrui al clarului de lună, iar valurile domoale şi hula din golf scânteiază fosforescent. De-a lungul plajei, palmieri înalţi, graţios arcuiţi, aruncă umbre albastre pe nisipul alb de la picioarele lor şi, puţin mai departe, pe plajă, un râuleţ cu apă cristalină, izvorând din dealurile de pe uscat şi răzbind printre hăţişuri, se lăţeşte şi se goleşte discret în golf. Negrul din barcă se apropie de ţărm, apoi virează la stânga şi înaintează paralel cu plaja, dincolo de valurile care se sparg de mai, până ce trece de făgaşul strâmt de pe uscat, unde râuleţul pătrunde în mare şi valurile sunt potolite, neutralizate de contracurentul râului, şi unde reuşeşte cu uşurinţă să lipească barca de ţărm şi să păşească din ea direct pe pietriş. Trage barca pe uscat şi o camuflează în hăţiş.

Porneşte apoi cu paşi repezi pe insulă, de-a lungul malului de răsărit al râuleţului şi, curând, iese din raza vizuală a traulerului ancorat în golf, pentru ca, după câteva momente, să nu mai poată fi văzut deloc din golf. Ochii i se adaptează la întuneric şi, în scurt timp, începe să vadă ceea ce se aştepta să vadă: un sătuc risipit printre palmieri şi vegetaţie pitică, o aşezare de bordeie şi bojdeuci. Simte miros de lemn ars de la focurile de bucătărie acum stinse, şi nările îi mai sunt înţepate de un iz amestecat de varză, excremente şi urină umane, păsări, porci şi ţapi.

Un câine începe să latre în apropiere, probabil de sub unul din bordeiele cocoţate pe pari de beton, pe urmă un alt câine îi preia mesajul lătrat, după care se prind în hărmălaie un al treilea şi un al patrulea mai din depărtare. Negrul se apleacă, bâjbâie pe jos şi culege trei pietre, bucăţi colţuroase de var, le strânge în mâna dreaptă şi înaintează grăbit mai departe.

Cu excepţia câinilor, care-şi predau unul celuilalt hămăielile ascuţite sau se întrerup la întâmplare, satul pare pustiu. Colibele – mohorâte, pipernicite, mai curând adăposturi împotriva ploii, înghesuite unele într-altele – sunt ferecate şi întunecate, nicio rază de

lumină nu se prefiră pe sub uşi, nicio strălucire portocalie de la lămpile cu kerosen sau vreo pâlpâire de flacără de lumânare nu se zăresc pe ferestre. Negrul cunoaşte bine cătunele astea de ţară şi ştie că şi la ora asta târzie din noapte pot fi percepute, de obicei, multe semne de viaţă – oameni în prag şuşotind domol între ei, câte un tanc urlând, câte un băiat cobzărind o fată drăguţă în uşa casei. Şi satul acesta anume îi este cunoscut, deşi a fost aici numai pe lumină de zi, când forfotea de lume, haitieni, familii întregi sau izolaţi, de prin toate colţurile din Haiti. Şi-a făcut treburile cu ei, le-a notat numele, a fixat preţurile şi le-a făgăduit că se va întoarce curând cu barca. Şi acum s-a întors cu barca, dar nici picior de haitian. Clarul de lună se desface în fascicule pe acoperişurile de tablă ale cocioabelor şi umbre dense se adună şi se despart, de parcă's – ar răsuci în somn, când omul păşeşte pe uliţa ce străbate satul, îşi aduce aminte de o aşezare printre dealuri, dincolo de Port Antonio, în Jamaica, locul în care, când era doar un băieţandru, se întorcea acasă după ce trudise toată săptămâna în Port, încărcând banane pe cargoboturi cu destinaţia New York şi Liverpool. Se întorcea într-un sătuc aţipit, dar el avea buzunarele doldora de bani şi capul doldora de visuri, de năzuinţe de a pleca într-o bună zi în America şi de a ajunge milionar, ca albii de pe iahturile pe care le vedea zilnic de pe cheiul United Fruit, când se oprea o clipă din muncă şi privea pe sub acoperişul înalt, din tablă ondulată, al magaziei de ambalat, către apele albastre ale golfului, către iahturile strălucitoare, către oamenii cu pielea de culoarea piersicii, îmbrăcaţi în şorturi şi cămăşi albe, ţinând în mâini pahare cu băuturi reci, gurile lor frumoase deschizându-se şi închizându-se unele către altele ca pliscurile unor păsări graţioase. Şase zile pe săptămână trudea, apoi se întorcea iar printre dealuri, într-un autobuz horcăitor, turtit, cu caroseria scrijelită şi stâlcită, ticsit de muncitori din docuri, moţăind istoviţi; cobora la staţia de la drumul desfundat ce ducea în satul unde crescuse şi unde locuiau mama, fraţii şi surorile lui mai mici. De la staţie o pornea două mile de drum pe jos, pe un întuneric ştirbit din când în când de străfulgerări de clar de lună, urmate iar de beznă deasă, pe sub palmieri şi printre hăţişurile încâlcite. Fiecare zgomot venit din tufăriş îl făcea să sară speriat şi să-şi spună: *Duppy*, stafii, după care o lua la goană câţiva paşi pentru ca să-şi aducă apoi aminte că acum trebuia să fie bărbat şi să meargă curajos, bărbăteşte, în noapte. Dar chiar şi aşa tremura tot drumul, îngrozit de strigoi, până când ajungea, în sfârşit, în cătunul de pe

muchia râpei, la poalele umbroase ale Munţilor Albaştri, unde trăiau mama şi familia lui, unde trăiau toţi cei pe care-i cunoştea el, şi unde mai adăstau câţiva întârziaţi, jucând domino şi sugând rom în pragul prăvăliilor, oameni care dădeau din cap când îl vedeau şi-i strigau:

— Bună, Tyrone. Te-ai întors de data asta pentru totdeauna din Port?

Iar el râdea şi le răspundea:

— Nu, omule, am venit acas să-mi văz familia şi p'ormă mă-ntorc iară, omule.

Ajuns la capătul cel mai îndepărtat al satului, unde uliţa coteşte în tufăriş, Tyrone se întoarce şi se uită îndărăt. Unde au pierit cu toţii? Se aşteptase să pătrundă în inima aşezării, să întrebe de unul sau de altul dintre haitienii de pe lista lui, să se ducă la ei, să-i pună să-i adune şi pe ceilalţi şi apoi, până într-o oră, să plece. Doar a mai făcut lucrul ăsta – îl asigurase pe Boone şi acum pe prietenul lui Boone că se descurcă foarte bine – că niciodată n-a intervenit vreo hibă. Haitienii îl aşteptau întotdeauna cuminţi, noapte după noapte, până când, în cele din urmă, apărea cu barca şi în câteva minute le încasa banii şi-i îmbarca, iar până dimineaţa haitienii erau în Florida, pe când el şi omul alb, stăpânul bărcii, se întorceau în Chei şi îşi calculau câştigurile.

Desigur, pe haitieni nu te poţi niciodată bizui aşa cum te bizui pe alţi oameni, într-un fel, ei sunt diferiţi, de parcă ar face parte din altă specie, cu ochii lor mari, nevinovaţi, cu mişcările măsurate, cu felul lor ciudat de a vorbi. Limba creolă. O învăţase de la haitienii alături de care muncise în tinereţe, pe câmpurile de trestie de zahăr din Florida, când locuise luni întregi împreună cu ei în rulote înăbuşitoare, jegoase, supraticsite. Obişnuiau să bea romul acela alb pe care ei îl numesc *clairin*, să joace domino şi să asculte muzica lor la radio, iar el era singurul dintre muncitorii jamaicani care li se alătura şi, în scurt timp, învăţase să vorbească limba lor, nu prea cursiv, dar destul cât să se simtă bine în tovărăşia lor. Jamaicanii, dintre care cei mai mulţi erau mai vârstnici decât el, i se păreau ursuzi, posomorâţi, nervoşi, într-un fel străin lui. Pe când haitienii, indiferent de vârstă, păreau inocenţi într-un chip de care el încerca încă să se agaţe. Dacă ar fi fost cu câţiva ani mai în vârstă, dacă ar fi ştiut pe atunci ce învăţase despre lume după ce părăsise munca la câmp, poate că niciodată nu s-ar fi apropiat de haitieni, dar la vremea aceea era încă un copilandru şi, asemenea haitienilor, se simţea bucuros să se găsească unde se găsea, să facă ce

făcea, să sufere cum suferea.

Vede o umbră, un bărbat, strecurându-se printre două bordeie, apoi retrăgându-se iute îndărăt, o siluetă înaltă, subţire, cu o macetă sau poate cu o bâtă în mână. Tyrone sare de pe uliţă şi se adăposteşte în umbră.

— *Moin dit*, *monsieur*! strigă către siluetă. *M'ape mande qui moune*…

Niciun răspuns.

Tyrone face câţiva paşi spre locul unde s-a făcut nevăzută silueta.

— *Fa nous dit*? încearcă el. *Mă p mande coumen nou'ye*, *monsieur*.

Brusc, din întuneric, se desprinde vocea apoşită a unui om în vârstă.

— *Bon soir*, *monsieur*. *Raje gain zoreille*, *monsieur*.

Umbra se materializează într-un bătrân îmbrăcat cu un maiou şi pantaloni lăbărţaţi, în picioarele goale, şontâcăind rezemat într-un toiag.

Tyrone se apropie de el, apoi se trage îndărăt. Bătrânul are ochi sălbatici, injectaţi, şi rânjeşte. „Un nebun", gândeşte Tyrone.

— *Bon soir*, *Papa*, spune liniştit.

— *Comment nous y e*, *monsieur*?

— *Bien merçi*, răspunde Tyrone.

Bătrânul şchiopătează pe uliţă şi Tyrone îl poate vedea limpede în clarul de lună. Continuă să rânjească, cu o gură ştirbă şi cu ochii roşii; e numai piele şi os.

— *Fa nous dit*? *Bel Français*, *pas lespritpou fa*, *monsieur*.

— *Non*. *Mais… ou est le peuple*?

— *Eh*?

— Oamenii, oamenii care locuiesc aici, stăruie Tyrone. Moşneag ţicnit, îmbuibat de rom, spunându-i că franceza lui ană nu-l face mai deştept dacă nu cunoaşte înţelesul unor cuinte simple ca *peuple*.

— *La familie semble*, *monsieur*.

— *Coteyo*, *Papa*? întreabă Tyrone. Unde sunt?

— *Eh*?

— *Cote y o*, *le peuple*? *Les gens*, *Papa*. *Les Haitians*. Bătrânul vine mai aproape de el şi respiraţia sa duhnind a rom îl face pe Tyrone să se tragă îndărăt. Mişcările moşneagului sunt abrupte, furioase, şi-l

derutează pe Tyrone, care începe să se îngrijoreze de trecerea timpului. N-au multă vreme de pierdut; de fapt, n-au timp deloc. E un drum lung de parcurs cu *Belinda Blue*, mai cu seamă încărcată cu pasageri.

Bătrânul flecăreşte îngânând un soi de melopee şi răpăind din când în când câte o frază pe care Tyrone abia o prinde. Povesteşte cum s-a rănit la picior, de ce e acum singur şi cine poartă vina pentru toate belelele lui. Se numeşte François, atâta reuşeşte Tyrone să înţeleagă şi, evident, s-a rănit la picior pentru că a fost lăsat singur de către băiatul care trebuia să fie lângă el.

— *Gain yun grand moune qui vafacher*! spune despre el însuşi. *Li retou'ne pied casse*!

Bătrânul a venit acasă cu un picior rupt şi o să fie foarte furios, ceea ce-l duce iar la o litanie de văicăreli:

— *Depuis moin sorti la viile*, *moin ape casse pied moin*. *fa quifait petit moun fronte*.

Tyrone îl opreşte, scoate lista lui de pasageri şi rosteşte primul nume, iar bătrânul face explozie, izbeşte cu toiagul în pământ de parc-ar vrea să scoale morţii, pentru că băiatul care l-a părăsit şi astfel i-a pricinuit fractura piciorului este chiar nepotul femeii pomenite de Tyrone, care e *ojeunesse*, îl informează el, deşi Tyrone, firește, ştie acest lucru, pentru că a cunoscut-o pe femeie în afara grupului, a cunoscut-o cu aproape o lună înainte, când stătea încuiată în camera de sus a prăvăliei omului care a fost omorât, Grabow şi, de fapt, unii socoteau că ea e ucigaşa, pentru că dispăruse chiar în noaptea crimei. Pe urmă, o săptămână mai târziu, într-o seară, a apărut, însoţită de un băiat care vorbea puţină engleză, probabil nepotul ei, la Coral Harbour, când Boone era la Nassau ca să-şi rezolve afacerile lui cu cocaina. L-a pus pe băiat să-l cheme pe Tyrone afară dintr-un bar unde juca domino şi i-a cerut să-i transporte pe ea, pe bebeluş şi pe nepot în Florida. El s-a învoit să-i transporte pentru trei sute de dolari, atâta cât aveau, dar numai cu condiţia de a mai aduna încă zece sau mai mulţi alţi pasageri, care să-i plătească cinci sute de dolari de persoană, iar ea l-a dus în aşezarea haitienilor de la vest de Elizabeth Town. N-a întrebat-o nimic de Grabow; şi-a imaginat că asta e o treabă a lor, şi dacă ea l-a hăcuit pe om cu maceta, probabil că individul o meritase. Tyrone ştia că omul o bătea şi-i lua toţi banii pe care-i câştiga cu trupul ei, în cămăruţa aceea de deasupra prăvăliei, într-o noapte, i-a mărturisit patetic – de

altfel a fost singura dată când i s-a plâns:

— *M'pas ti bete*, *în pas ti cochon*, *pou'on cove*, *pou' on marre moin*.

Îi repeta cu o voce tristă, scâncită, că ea nu era un porc sau alt animal pe care un om să-l poată ţine legat în felul ăsta. Tyrone o mângâiase tandru pe umărul gol şi pe urmă, când a coborât, a plecat repede, simţind că nu-l mai poate privi pe Grabow în faţă. Mai târziu, când a auzit că Grabow a fost omorât, tăiat aproape în două cu o maceta, probabil de târfa pe care o ţinea în camera de deasupra prăvăliei lui, Tyrone s-a bucurat.

Bătrânul continuă să se lamenteze:

— *…le peuple*, *Ies gens*, *Ies Haitians*… *dipis temps y ap pale sou moin*! *Pile pied în ou mande* în *pardon*, *fa pardonlă*, *wafaitpou'moin*?

Tyrone îl întrerupe în cele din urmă şi stăruie să afle unde s-a dus lumea în noaptea asta.

Bătrânul răspunde grăbit:

— *Le moin vie pa le ou pas vie moin pa*le, ceea ce vrea să spună: când vreau să vorbesc nu-mi dai voie.

Tyrone se plesneşte cu palmele peste coapse, se învârteşte pe loc, apoi se îndepărtează cu un pas.

— *Non mele kile oude*, *Neg*, *non melejodi*-a adică: în ziua de azi toată lumea e năucă.

— *Non*, *monsieur*, îl strigă bătrânul şontâcăind după el. Pe urmă îi cere darul, îi cere bani.

— *Cote ţa on ba moin pou* în *alle*?

Tyrone se scotoceşte prin buzunare şi scoate nişte mărunţiş, pe care-l depune în palma întinsă a moşului.

— *Merçi*, *monsieur*. *Je we bouche pe*.

Îl avertizează: să vezi, dar să nu spui la nimeni. *La familie semble*… şopteşte el privind îngrijorat peste umărul lui gârbovit, ca un câine care dă să se ferească de alţi câini înainte de a se apuca să-şi devoreze prada.

— *Soso na pe tue soso*, *jodi-a*! Adică: un porc va fi ucis azi.

— *Pour Erzulie*. *TIK – ita*, *GeRouge*, *PieSeche*. *Pourlesloas*, *Ies Invisibles*, *monsieur*!

— *Oui*, *Papa*?

— *Oui*, *monsieur*.

Pe urmă îl avertizează pe Tyrone să plece, pentru că asta nu e

ţara lui. Asta e Africa, şuieră el.

Tyrone clatină din cap şi-l întreabă unde s-au dus oamenii să omoare porcul. Trebuie numaidecât să se vadă în noaptea asta cu câţiva dintre ei pentru că are de discutat nişte treburi foarte importante.

Bătrânul se smuceşte şi se roteşte pe pivotul unui singur picior, ca într-un dans spasmodic, aproape o convulsie. Apoi, rămânând cu spatele la Tyrone şi cu faţa spre ciorchinele de cocioabe dinspre mare, începe să vorbească. La început cuvintele lui apar învălmăşite, incoerente, psalmodiate ca o melopee, o rugăciune sau o prorocire, Tyrone nu-şi dă seama care din ele, dar glasul şi vorbele rostite de bătrân îl sperie.

— *Neg ’nwe*, *con* (*a ou ye*, *y ap coupé lavie ou debor*! Un om negru ca şi tine, îi prevesteşte bătrânul, o să mănânce cu tine, o să bea cu tine şi o să curme viaţa din tine. *Santa Marie la Madeleine*, *sonne une sonne pou moin*, *pour m’alle*. Sună din clopot pentru mine, Sfântă Maria Magdalena, ca să pot pleca. Sună din clopot pentru copiii înecaţi!

Tyrone îşi întinde amândouă mâinile şi îl înşfacă pe bătrân de umeri, strigându-l pe nume: „François!”, ca pentru a rupe vraja. Pe urmă îl întreabă unde are loc acest *hounfor*. Acum va trebui să se ducă acolo, altfel va fi prea târziu pentru transport.

François se opreşte din dans şi râde, un hohot de râs puternic, sardonic.

— *Bien*, răspunde*. C’est bien bon*.

O să-l ducă la *hounfor*, îl spune chicotind. Chiar acum. Dar mai întâi trebuie ca mai mulţi bani să treacă dintr-o mână în alta.

Tyrone scoate o bancnotă de un dolar şi i-o dă moşneagului care ţopăie pe lângă el, mormăind şi bolborosind, ba văitându-se că trebuie să facă o treabă atât de murdară, ba făgăduindu-i lui Tyrone că o să-i placă ce o să vadă.

— *Ou malhonnete*, *compe*, *compe a moin*. Eşti lipsit de cin (ste, prietene.

Şi o secundă mai târziu:

— *Nan Guinee plaisi-a belle*! *Oh*, *a n’alle we yo*! În Africa plăcerea e frumoasă, o să vedem îndată.

François înaintează în beznă, păşind pe o cărare invizibilă, care se bifurcă din uliţa scăldată de lună, la marginea satului. Tyrone se grăbeşte să ţină pasul cu silueta gheboasă a bătrânului şi îl urmează la

mică distanţă, prin tufişuri, până ce aude un clipocit de apă şi, în acest loc, o iau la dreapta şi pornesc în sus, pe malul stâncos al râului. Bătrânul merge repede, circulând cu mai multă uşurinţă, parcă, printre stânci şi hăţişuri decât pe uliţa satului, ca şi cum, o dată înfundat în tufăriş, piciorul i s-ar fi tămăduit în chip miraculos.

Următoarele cinci ore sunt grele pentru jamaican. El şi Dubois au ajuns la aşezarea haitiană din New Providence mai târziu decât plănuiseră, ceea ce le-a lăsat prea puţin timp pentru ancorare, debarcarea pe ţărm, colectarea haitienilor şi pornirea din nou pe mare. Dubois fusese excesiv de prudent la plecarea din Chei, poate că se temea să iasă în largul mării, deşi pretindea că pescuise de multe ori în Atlanticul de Nord, la depărtare de Noua Anglie, în ape furtunoase şi, deci, escapada de acum era o plăcere, o călătorie uşoară, un drum de două sute de mile spre est, prin strâmtorile Floridei şi prin Gulf Stream, la sud de Bimini şi la nord de Andros, alături de un partener, jamaicanul, care făcuse de sute de ori acest drum. Totuşi, redusese la jumătate viteza vasului, nedepăşind cincisprezece noduri, şi se făcuse zece seara până să ajungă la Coral Harbour; apoi, deşi nu aveau nevoie de combustibil, Dubois insistase să umple rezervoarele. Şi, din cauza întârzierii cu care sosiseră, au găsit cu greu pe cineva din port care să le vândă combustibil, ceea ce i-a întârziat cu încă o oră.

— Mai bine să avem prea mult decât să ne pară rău după aceea, îl consolase Dubois pe partenerul său, care dăduse doar din cap fără să spună nimic, deşi începuse să fie îngrijorat că pierdeau atâta timp.

Călătoria, din momentul în care îi vor avea pe haitieni la bord, trebuia să se desfăşoare sub protecţia întunericului, ca nu cumva să fie detectaţi în Strâmtorile Floridei de vreun avion sau elicopter, urmând ca în câteva minute după aceea să fie abordaţi de paza de coastă. Cea mai sigură cale de a evita asemenea pericol era să pleci din Bahamas în plină noapte şi să parcurgi întregul drum pe întuneric, ceea ce însemna să ieşi din New Providence înainte de miezul nopţii şi, chiar şi aşa, riscai să fii zărit în zori de pe coasta aglomerată a Floridei de Sud.

Din capul locului, Tyrone nu fusese prea încântat de ideea lui Boone de a-l băga pe Dubois în operaţiunile lor de contrabandă. Dubois e un om cumsecade şi un bun pescar şi mânuieşte bine barca; nu-i un om dur, nu-i ca Boone sau ca cei mai mulţi care se ocupă cu negoţul ăsta. Dar ceva din el îl descumpăneşte pe Tyrone, îl face să nu aibă încredere în el. E prea anxios, nesigur de el însuşi, poate că prea

inocent pentru genul ăsta de afaceri. Şi acum, la prima lor ieşire împreună, întocmai cum se temuse jamaicanul, îşi luaseră riscuri pe care n-ar fi trebuit să şi le ia.

Tyrone îşi spune că, dat fiind că haitienii sunt prinşi într-una dintre ceremoniile lor voodoo, poate că ar trebui să amâne traversarea spre Florida până a doua zi în zori, şi speră că Dubois n-o să intre în panică văzând că el nu revine repede la bord; speră că Dubois o să-l aştepte toată noaptea ancorat în golf, chiar dacă Tyrone n-o să ajungă la el înainte de a se lumina de zi, ceea ce, cu haitienii ăştia smintiţi, se poate foarte bine întâmpla. Haitienii sunt altfel decât ceilalţi oameni; cu ei totul e mai complicat şi mai simplu în acelaşi timp, într-un fel imprevizibil. Tyrone nădăjduieşte că Dubois ştie acest lucru şi că n-o să se sperie, n-o să-şi piardă capul şi n-o să ridice ancora. Şi Dubois e, într-un fel, ca haitienii, îşi spune Tyrone în timp ce-şi croieşte drum prin hăţiş şi se caţără peste bolovani, în spatele moşneagului bombănitor. Nici cu Dubois nu poţi şti niciodată ce are de gând să facă. S-ar zice că are un fel al lui personal şi ciudat de a vedea lucrurile, şi asta îl îngrijorează pe Tyrone. Operaţiunea pe care o întreprind ei ar trebui să fie simplă, dar cu un om ca Dubois se poate complica în orice minut.

Ceremonia voodoo a haitienilor nu-l prea interesează pe Tyrone. În copilărie, în satele din Jamaica, împreună cu mama, cu mătuşile şi cu unchii lui, a luat parte la multe dansuri şi ritualuri de care îşi aminteşte acum fără plăcere şi fără înţelegere. Deşi forma şi conţinutul acestor ceremonii într-adevăr rămăşiţe parţial reţinute ale vechilor rituri africane, ele nu reprezintă mai mult decât nişte fâşii şi zdrenţe din mantia încâlcit împletită a vechiului cult dahomeian, iar în satele din Jamaica, aceste uzate şi veştejite frânturi de cântece, de dansuri şi bubuieli de tobe fuseseră cârpăcite laolaltă, fără vreun model sau vreo structură conştientă care să le orienteze, aşa încât ceea ce fusese cândva o superbă mantie, întortocheat plăsmuită, devenise acum un soi de cămaşă prost croită, menită a fi o invitaţie ciudat de anacronică la cânt şi la dans frenetic şi, pentru mulţi, la a se lăsa extatic posedaţi.

Actul posedării, acest aspect special al *voudon-ului* haitian, este de asemenea familiar şi lipsit de interes pentru Tyrone, ceva pentru babe şi pentru beţivani – a văzut el de-alde astea prin biserici, pe ringurile de dans, la ospeţele din campingurile din Cockpit, în Jamaica

de Vest şi, cum el personal nu a ţinut niciodată să experimenteze aşa ceva, nu ţine nici să vadă la alţii.

În timp ce jamaicanul îl urmează pe moşneag prin trecătoa-rcă lungă, care se îngustează tot mai mult, răpăitul tobelor devine tot mai puternic şi mai răscolitor, iar cântecele şi psalmodierile tot mai coerente, şi în timp ce zăreşte printre tufişuri străfulgerări de lumină de la lumânări şi de la lămpile cu kerosen, e convins că, de îndată ce va ajunge la *hounfor*, va reuşi să se strecoare prin mulţime, ca la un miting sau la o întrunire evanghelistă din West Kingston, îi va bate pe umăr pe pasagerii de pe lista lui, îi va scoate afară din îngrămădeală şi va coborî cu ei în sat, unde or să-şi strângă în grabă catrafusele, or să-şi dezgroape banii de prin ascunzişuri şi or să-l urmeze pe plajă, de unde o să-i mâne la *Belinda Blue*, luând de fiecare dată în barca lui câte cinci sau opt inşi. Asudă şi îşi trage cu greu răsuflarea din cauza efortului de a se ţine după bătrân, dar se gândeşte totodată îngrijorat la felul în care el şi Dubois or să-i poată camufla pe haitieni, poate acoperindu-i cu o preiată, astfel încât vasul să pară gol dacă va fi reperat în plină zi de un avion, în modul ăsta poate că vor izbuti să traverseze strâmtorile şi să intre în apele populate până mâine, la căderea nopţii, apoi să-i debarce pe haitieni la sud de Miami şi, pe la miezul nopţii, să se întoarcă şi ei în Moray Key şi să bea o bere la Clam Shack. Tyrone e un om extrem de practic; speră ca, într-o zi, să aibă propria lui barcă. Toată gogoriţa asta cu haitienii i se pare un nonsens naţional, o aiureală, pentru că şi haitienii sunt vest-in-dieni negri şi el e un vest-indian negru, dar albii nici nu-şi dau măcar seama de diferenţa dintre ei. O să se bucure când o să se termine odată cu povestea asta.

Şi Dubois o să fie bucuros, gândeşte Tyrone. Omul e nervos, se teme ca nu cumva nevastă-sa să descopere că transportă haitieni. De parcă are vreo importanţă ce ştie şi ce nu ştie nevastă-sa. Dar Dubois i-a spus lui Tyrone că nevastă-sa crede că au luat la bord un grup de pescari din Nassau şi că n-o să lipsească de acasă mai mult de o zi şi o noapte şi ziua următoare. Şi acum, când vor întârzia vreo zece, douăsprezece ore în plus, femeia o să se sperie. Şi e în stare să facă cine ştie ce boacănă, să alerteze paza de coastă, de pildă. Da, Dubois ăsta aduce numai bucluc. Oameni ca el ar trebui să se rezume la pescuit.

Deodată, bătrânul care-l călăuzeşte intră într-un luminiş, iar Tyrone, care-l urmează automat, se pomeneşte într-o îmbulzeală de bărbaţi, femei şi copii, cu toţii concentraţi asupra a ceea ce se întâmplă

dincolo de ei. Privesc într-un spaţiu desţelenit, de mărimea unei camere, acoperit cu stuf, unde se desfăşoară un *service*. Tobele au încetat să bubuie, oamenii stau încremeniţi şi a început *action de grâce*, invocaţia formală.

Preţ savanne, un bătrânel cu ochelari, îmbrăcat în alb, stă lângă axul din centru şi citeşte dintr-o carte de rugăciuni. La baza axului central, e trasat, în făină şi cenuşă, un complicat desen geometric şi, la mică distanţă de stâlp, s-a încropit un altar, adică o masă lungă aşternută cu o pânză albă, pe care au fost orânduite cu grijă litografii închipuindu-i pe sfinţi, un crucifix din plastic şi sticluţe cu apă sfinţită, lumânări aprinse, boluri cu merinde – orez, cassava, pui, banane, grâu – şi pahare cu cafea, suc de portocale şi coca-cola.

Ceva mai departe de *preţ savanne*, o femeie într-o rochie roşie de satin, *mambo*, şade pe un scaun de bucătărie. Se leagănă lent, înainte şi înapoi, cu ochii închişi, scuturând un *asson* în ritmul îngăimelilor bătrânului cu cartea, care psalmodiază întruna, uneori ridicându-şi vocea în cântec, apoi lunecând din nou în melopee. Din când în când, parcă pentru a puncta o anumită frază din rugăciune, *mambo* strigă:

— *Grace mise corde*! şi mulţimea repetă: *Grace mise corde*, iar*preţ savanne* molfăie: … *au nom de Dieu*, *au nom de Sainte Vierge de Ciel*, *au nom de Saints de*te, *au nom de Saints de la Lune*…

Jamaicanul scrutează mulţimea în căutarea unor chipuri cunoscute, dar atenţia îi este momentan distrasă de priveliştea unui grup de animale priponite de un copăcel mahoe din dreapta, şi păzite de trei femei tinere, îmbrăcate în rochii lungi, albe, şi cu benzi roşii pe cap. Animalele sunt felurite şi par să convieţuiască armonios; câţiva pui zbârliţi, o pereche de turturele, un ţap negru cu ochi galbeni, un porc mic, cenuşiu, şi un mistreţ negru, voluminos, în spatele animalelor a fost aprins un foc de bucătărie, lângă care se întinde o altă masă de altar, acoperită cu alb şi încărcată cu castroane cu mâncăruri şi sticle cu băutură. De crengile de sus ale câtorva arbori de bumbac înalţi, atârnă steaguri albe cu roşu, spânzurând moieşite în noaptea luminoasă, fără vânt.

Brusc, toată asistenţa îngenunchează şi Tyrone, singurul care rămăsese în picioare, cade şi el repede în genunchi când *preţ savarine*intonează rugăciunile, Tatăl Nostru, Crezul, Ave Maria, în timpul rugăciunilor Tyrone ridică uşor capul şi vede că *mambo* îl

priveşte fix, cu o căutătură aspră, mânioasă, care-l alarmează. Se uită în jur la mulţime şi, în pofida capetelor aplecate, recunoaşte pe unul sau doi haitieni de pe lista lui, pe urmă priveşte atent la grupul din dreapta şi-i vede pe Vanise şi pe băiat, nepotul ei. Vanise se roagă cu fervoare, îşi face mereu semnul crucii, dar băiatul se uită la *mambo*. Urmărind privirea femeii, care face înconjurul poienii, al peristilului şi al mulţimii, băiatul ajunge la Tyrone şi, când îl zăreşte, zâmbeşte fericit şi dă din cap.

Tyrone îi întoarce zâmbetul.

Bătrânul cu ochelari rosteşte o binecuvântare, toată lumea se ridică în picioare şi preotul izbucneşte într-un cântec asemănător cu un imn, acompaniat acum de tobe, şi atrăgând, unul câte unul, glasurile oamenilor, încet, grav, până ce în scurt timp toţi cântă în cor, iar tobele bubuie la unison. *Mambo*, care nu şi-a desprins o clipă privirea dură de la Tyrone, începe să se mişte în cadenţa cântecului, strigând în timp ce izbeşte cu piciorul în pământ şi se roteşte pe terenul neted:

Pousse alle, *Pousse alle*, *leit pas pays ou*! *fa Ian Guinee*, *leit pas pays ou*!

Treptat, dansul în cerc o aduce în inima mulţimii, care se desparte pentru a-i lăsa drum drept spre Tyrone. Din partea opusă, vine spre el băiatul Claude, împingând şi îmbrâncind umerii oamenilor, strecurându-se printre ei. Atât *mambo*, cât şi băiatul ajung la Tyrone în acelaşi moment.

Femeia se holbează cu mânie la el, îl studiază aprig, trăsătură cu trăsătură, ochii, nasul, gura, barba şi părul buclat, de parcă i-ar expropria fiecare părticică din el şi şi-ar însuşi-o.

— *Leit pas pays ou*! şuieră ea. Asta nu-i ţara ta. *fa Ian Guinee*. Aceasta este ţara Africii. *Pousse alle*! strigă la el. Pleacă de aici!

Tyrone îl vede în stânga lui pe bătrânul cu toiag, omul care l-a adus aici, râzând şi alăturându-se refrenului scandat: *Pousse alle*! *Pousse alle*! În câteva clipe, întreaga masă de oameni, şaizeci sau şaptezeci de indivizi, preiau strigătul şi feţele lor se urâţesc şi devin ameninţătoare, chiar şi faţa bătrânului François. Sunt printre ei tineri şi bătrâni, mame, bunici, fetişcane, oameni în zdrenţe şi oameni îmbrăcaţi meticulos în alb, bărbaţi beţi şi bărbaţi treji, indivizi care-i par lui Tyrone teferi la minte şi indivizi ce par zăluzi, şi toţi urlă la el: „Pleacă de aici! Pleacă de aici!”

Cu o singură excepţie, băiatul, Claude Dorsinville, care-l înşfacă

pe Tyrone de braţ, îl trage afară din balamuc şi-l împinge între copaci, departe de masa dezlănţuită. *Mambo* se roteşte iar şi se îndreaptă spre peristil, unde îşi reia dansul; o femeie e posedată de un *loa*, şi toată lumea izbucneşte în urale. Răpăitul tobelor devine mai intens şi mai ritmat şi e acompaniat de clinchetele scoase de *ogan*. O altă femeie e posedată de *loa* Damballah şi se trânteşte cu faţa la pământ, unde se contorsionează ca un şarpe.

În întunericul şi umbra tufărişului, Tyrone şi băiatul încep să-şi vorbească. Băiatul vorbeşte tot atâta engleză cât vorbeşte Tyrone creola, aşa încât curând pun la cale un plan. Tyrone o să aştepte în trecătoarea din vecinătate, iar băiatul o să-i aducă pasagerii, unul câte unul. Pe câţiva îi cunoaşte; pentru ceilalţi va trebui ca Tyrone să-i citească numele, fiindcă băiatul nu ştie să citească. Când or să se adune cu toţii în trecătoare, o să vină şi el şi, împreună, vor coborî în sat, unde or să-şi adune puţinele lor bunuri, or să-i plătească lui Tyrone şi or să fie transportaţi la vasul care aşteaptă în golf.

— După aia mergem la America, omule, îi spune Tyrone. Acu adă-i pe haitieni!

Băiatul zâmbeşte şi-şi croieşte drum prin lăstăriş, îndărăt la *hounfor*.

Câteva minute mai târziu se întoarce remorcând după el un moşneag slăbănog, chel, pe jumătate beat, care, de îndată ce-l vede pe Tyrone, devine mieros. Băiatul dispare iar şi reapare un moment mai târziu însoţit de doi tineri înalţi, supli, fiecare în vârstă de vreo douăzeci de ani, care dau mâna solemn cu Tyrone şi apoi îşi încrucişează braţele la piept şi aşteaptă într-o sfioasă tăcere. Pe urmă apar o femeie de vârstă mijlocie cu doi copii şi o bătrână pe jumătate oarbă, pe care Claude o duce de mână şi o pasează apoi femeii cu plozi, de parcă i-ar înmâna un al treilea copil. Toate acestea se petrec repede, până ce, în cele din urmă, Claude scoate din *hounfor* paisprezece oameni, adică toţi pasagerii de pe lista lui Tyrone, cu două excepţii: Claude însuşi şi mătuşa lui, Vanise.

Tobele au atins un ritm frenetic, dar încă organizat şi coerent. Glasurile cântăreţilor însă, pe măsură ce Claude tot scoate câte un om din mulţime, au slăbit în volum şi intensitate, în raport cu numărul coriştilor lipsă. S-ar fi zis că, de fiecare dată când Claude scotea un cântăreţ, alţi patru cădeau în muţenie. Haitienii, care-l înconjoară pe Tyrone între graniţele întunecate ale trecătorii, încep să-şi piardă

răbdarea şi se agită, se foiesc neliniştiţi, ba privind îndărăt către *hounfor*, ba privindu-se între ei, de parcă ar dori să confirme sau să infirme adevărul a ce văzuseră acolo.

Tyrone împinge lista spre faţa asudată a băiatului şi-i arată cu degetul numele lui şi al mătuşii sale. Lui, personal, îi pasă prea puţin dacă femeia o să vină sau nu, mai ales că i-a promis o reducere de preţ, dar ştie că banii de drum ai băiatului sunt la ea şi acum nu mai e chip să plece fără să-l ia şi pe băiat.

— Un ţi-e mătuşica, tinere? îl întreabă pe Claude. Nu se poa' s-o uiţi pe mătuşica.

— Nu poa' să vie… răspunde băiatul ţinându-şi ochii în pământ. El… el are *loa en fete*… bâiguie.

Tyrone înconjoară cu braţul umerii osoşi ai băiatului şi-l trage mai la o parte.

— Tu ai banii?

Claude dă din cap că nu. Tyrone ridică din umeri:

— Atuncea du-te şi ad-o pe mătuşica.

Băiatul se întoarce şi se îndreaptă spre *hounfor*, care brusc a amuţit – sau aşa i se pare lui Tyrone. N-a mai dat atenţie zgomotelor şi luminilor pâlpâitoare de la *hounfor*, pentru că se concentrase pe lista pasagerilor. Haitienii din grupul lui deveniseră extrem de agitaţi, mutându-se de pe un picior pe celălalt, uitându-se unii la alţii, apoi privind îndărăt, de-a lungul trecătorii, către copacii care împrejmuiesc locul de *hounfor* sau la steagurile roşii cu alb din arborele de bumbac, care flutură acum în briza de pe uscat.

Grupul e alcătuit jumătate din bărbaţi, jumătate din femei şi din trei copii mici. Tyrone tocmai îi numără, adună în cap preţurile călătoriei, îşi calculează partea lui de profit, adică un sfert, plus ce va mai putea să stoarcă pe deasupra, când aude pe cineva despărţind cu zgomot tufişul din spatele lui. Se întoarce şi-l vede pe Claude, cu un copilaş agăţat într-o parte, târând-o în urma lui pe Vanise. Băiatul are răsuflarea tăiată şi bombăne din cauza efortului de a o târî pe femeie printre arbuştii de macca şi peste pietrele colţuroase de var, pentru că femeia pare sau beată moartă sau drogată, într-o stare de prostraţie, cu ochii daţi peste cap, gura căscată, braţele şi picioarele inerte şi tremurătoare. Rochia albă i s-a desfăcut până la brâu, lăsând la vedere sutienul şi un petic de pântece negru, şi e ruptă şi stropită cu noroi; părul încâlcit îi cade în dezordine, faţa îi este împroşcată cu glod.

Înainte ca Tyrone să poată face o mişcare, se simte apucat pe la spate. Mâini puternice ca nişte cătuşe îi încleştează braţele; întoarce capul şi vede doi bărbaţi solizi, amândoi cu macetele ridicate. O clipă mai târziu, *mambo* în persoană se iveşte din tufăriş şi îşi face drum prin mulţime, trece pe lângă Claude, copilaşul Charles şi Vanise, fără să le arunce o privire. Femeia în rochie roşie zâmbeşte, dar e un zâmbet calculat, într-o mână îşi ţine pârâitoarea numită *asson*, în cealaltă un clopoţel de alamă şi, când trece, haitienii se dau îndărăt privind-o cu teamă, de parcă ardoarea ei i-ar putea frige.

Tyrone se zbate să se elibereze de bărbaţii care-i încleştează braţele, dar nu se poate mişca, mâinile lor sunt ca nişte menghine şi-l strâng şi mai puternic decât înainte. Nu-l ţin sub controlul macetelor, n-au nevoie, dar lamele ascuţite ca briciul se înalţă deasupra capului său într-un fel ceremonial, de parcă ar aştepta doar un semn ca să coboare şi să-l spintece pe jamaican în două.

Mambo, cu pielea ei cafenie asudată din belşug, cu părul răvăşit şi rochia în dezordine, scutură *asson-ul* în faţa jamaicanului şi scuipă cuvintele:

— *Moin ve ou malhonnet*! Văd că eşti lipsit de cinste. *Lan Guinee gangin dent*. Africa are dinţi.

Tyrone răspunde cu o voce joasă, prudentă:

— *C'esptasse n'ap passe* la Am trecut doar pe aici.

Da, într-adevăr – *mambo* dă din cap şi zâmbeşte – *a trecut* doar pe acolo. Face un gest cu pârâitoarea către oamenii cu machete să-l elibereze, apoi se întoarce către turma ei. Cu un brânci, îl separă pe Claude de grup şi îi spune că şi el trebuie doar să treacă pe acolo, îi spune să ia copilul şi să treacă la omul păros.

Vanise tresare când băiatul îi dă drumul la mână şi pare să-şi revină în simţiri, pentru că face un pas ca să-i urmeze pe Claude şi pe Charles. Dar *mambo* o opreşte cu clopoţelul.

— Nu, *hounci*, tu rămâi.

Tyrone s-a tot tras câte un pas îndărăt, cu Claude şi cu copilul alături, până când s-a desprins de grup şi acum se găsesc în trecătoare, la distanţă de ceilalţi. Vede în lăstărişul de lângă el faţa cu ochi injectaţi a lui François.

— *Nen polnt mambo ou houngan passe Bondieu nan paysl*ă! în ţara asta nu există *mambo* sau *houngan* mai mari decât Dumnezeu.

Femeia ţipă la el:

— *Enhe*, *enhe*, *enhe*! îi blestemă. Apoi strigă: Unde sunt copiii mei? *Cote petits moin y o*?

Se întoarce şi se uită la feţele mulţimii. Făcându-le semn celor doi bărbaţi cu macete, se întoarce pe cărarea pietroasă către *hounfor*, şi ceilalţi o urmează. Cei din grupul de fugari şovăie o secundă, apoi se întorc, inclusiv Vanise, şi o iau la vale în urma lui Tyrone.

Pe măsură ce câte unul trece pe lângă moşneag, acesta chicoteşte şi-l loveşte cu băţul pe umăr. În cele din urmă, după ce au defilat toţi, bătrânul rămâne singur în trecătoarea strâmtă, bodogănind şi, din când în când, izbucnind în câte un hohot de râs uscat, de parcă el ar şti ceva ce nu mai ştie nimeni altcineva.

— *C'esptasfaute moin*! Nu-i vina mea, cântă omul. *C'est pasfaute moin*! *c'est pas faute moin*!

În locul unde râul se varsă în mare, grupul de haitieni se adună, ieşind câte unul, câte doi sau câte trei din cocioabele lor, ca să-l întâlnească pe jamaican. În golf, la o jumătate de milă depărtare, traulerul se leagănă uşor în lumina de culoarea levănţicii, premergătoare zorilor şi, dincolo de bucla de uscat care îmbrăţişează protector golful, se întinde marea, în tot largul ei, până în Africa, acolo unde se înfiripă cerul de răsărit, smântâniu la orizont, cenuşiu ca zincul deasupra capului. Spre vest, către Florida, cerul e muiat în purpuriu închis, stropit cu licăriri de stele. Doi pescăruşi zboară înfometaţi de-a lungul coastei, spre pintenul de nisip, iar deasupra, un pescăruş-fre-gată, cu aripile negre, uriaşe, nemişcate, întinse ca nişte umbre, pluteşte, pândeşte, se pregăteşte să se afunde.

Haitienii sunt îmbrăcaţi în hainele lor cele mai bune: în că-şi albe curate, pantaloni negri, pantofi negri, bărbaţii, iar feeile în rochii de pânză viu colorate, sandale şi basmale pe cap. u toţii cară valize de carton, sacoşe împletite şi coşuri în care împachetat un schimb sau două de îmbrăcăminte, dacă au avut cumva, câteva articole personale, poate o sticluţă de parfum sau de colonie, o fotografie de familie într-o ramă aurită, o Biblie sau o carte de rugăciuni, *gardes* şi *wangas* şi hrana pentru drum: fructe, cassava, pui, câte o sticlă de *clairin*, cutii de lapte. Se poate să fi posedat ceva mai mult decât aceste puţine bunuri sărăcăcioase, adică o oală şi o tigaie, câteva farfurii, tigve de dovleac, unelte, aşternut, câte o bicicletă, dar nu şovăie să lase în urmă asemenea avuţii, pentru că o iau de la început şi, în curând, din câte ştiu ei, or să aibă toate lucrurile pe care le au americanii: case, maşini,

motociclete, televizoare, aparate fotografice polaroid, aparate de radio stereo, blugi, sobe electrice. În curând, viețile lor vor fi transformate dintr-un anumit gen de realitate, practic o non-realitate, într-o realitate nouă și, întrucât superioară, o realitate definitivă. La acest nivel, a schimba o viață pe o alta înseamnă a schimba o absență pe o prezență, o condiție pe un destin. Oamenii aceștia nu încearcă numai să-și îmbunătățească soarta; ei încearcă să-și clădească o soartă.

Tyrone, jamaicanul, îi salută când ajung pe plajă și îi ia deoparte, unul câte unul, pentru a-și încheia socotelile cu ei în mod discret, dat fiind că și costul traversării l-a negociat cu fiecare în parte. Când adună toți banii, îi împarte în două pachete, unul mai gros și celălalt mai subțire. Pachetul mai gros o să i-l dea lui Dubois, spunându-i că asta e tot ce-a izbutit să scoată de la haitieni. Celălalt, mai subțire, o să-l vâre în buzunar. Nu simte niciun pic de vină pentru înșelătoriile lui, deoarece, fără el, Dubois nu ar fi putut justifica această călătorie decât printr-o insolație și o chitanță de benzină din portul din Coral Harbour. Când haitienii se adună pe plajă, Tyrone scoate din lăstăriș barca cu motor și o trage prin nisipul cenușiu până la apă. Sare în barcă, se așază la cârmă, arată spre primii șase pasageri și le face semn să se strângă la proră.

Strigă la băiatul Dorsinville și-i dă instrucțiuni cum să imobilizeze prora și cum să-i ajute pe oameni să sară în barcă, iar băiatul se conformează cu entuziasm. Primii care urcă sunt bătrâna și femeia cu doi copii, apoi bătrânul care pleacă în Florida ca să fie împreună cu fiul și fiica lui, pe urmă o femeie al cărei soț a plecat de patru ani acolo și un tânăr al cărui frate se găsește la New York.

Tyrone îi face semn băiatului să împingă barca în apă, după care pornește motorul, cârmește în direcția bancului de nisip și, în câteva minute, se lansează în apele potolite, de un cenușiu catifelat ale golfului, spre *Belinda Blue*.

ÎN LARG

Fețele lor îl intrigă, își spune Bob, dar pe urmă își schimbă părerea. Nu fețele, ci felul în care se mișcă, tăcuți ca niște oi și grijulii să nu atingă nimic decât ceea ce e necesar ca să se cațăre pe vas. Se strâng laolaltă ca gazelele, neliniștiți, dar aparent neînspăimântați, prea sfioși ca să manifeste curiozitate, așa încât ochii lor par ușor înghețați, parcă înmărmuriți de priveliștea vasului *Belinda Blue*, de omul alb, înalt, mătăhălos, de la bord, care le întinde mâna ca să-i ajute

să urce din barcă, de mărimea vasului, de puntea lungă din spate şi de cabina din faţă, la care se uită fără s-o examineze însă, de coverta de deasupra cabinei, unde se află timona şi celelalte aparate de comandă, un radio care cârâie şi o luminiţă indicatoare roşie, care dansează înainte şi înapoi pe un cadran cu cifre.

Haitienii îi apar lui Bob atât de fragili, atât de plăpânzi şi de sensibili, încât, brusc, se teme pentru ei. Chiar şi tinerii, cu părul tuns lipit de ţeastă, par friabili. Ar dori să-i încurajeze într-un fel, să-i asigure că nimic rău n-o să li se întâmple atâta timp cât se află în grija lui, că nimeni n-o să-i atingă, nici om, nici fiară, nici mâna lui Dumnezeu. Dar ştie bine că nu le poate spune nici măcar încotro merg, sau ce oră e sau cum îl cheamă pe el, nu le poate comunica nimic prin cele cinci sau şase cuvinte ori fraze din limba Québecului pe care le-a învăţat întâmplător în copilărie, în ciuda interdicţiei tatălui său de a vorbi sau a învăţa franceza de la unii colegi de scoală, de la bătrânele de la băcănia Le Grand de pe Moody Street, sau de la bătrânii ce pescuiau de pe pod în râul Catamount. îi vine în minte subit pancarta uriaşă, verde cu alb, de pe Autostrada 93, la graniţa dintre statele Massachusetts şi New Hampshire: *Bienvenu au New Hampshire*, şi le spune haitienilor: „*Bienvenu au Belinda Blue*!". Oamenii îşi întorc spre el feţele tuciurii, ca şi cum ar dori să audă mai multe şi, când Bob nu adaugă nimic altceva decât un zâmbet, îşi lasă capetele în jos.

Vasul e încărcat, mai curând ca un feribot decât ca o navă de pescuit, îşi spune Bob. A venit şi Tyrone la bord şi acum leagă barca cu motor la pupă.

— Ne trebe un acoperământ, spune fără să se uite la Bob, ca şi cum ar fi numai ei doi singuri pe vas.

— Un acoperământ?

Tyrone se ridică, îşi scutură perciunii stufoşi, şi se apropie de Bob, care stă cu un picior pe scară, gata să urce pe covertă şi să pornească motorul.

Jamaicanul îi explică rar că în curând o să răsară soarele şi o să se lumineze de ziuă, îi vorbeşte ca şi cum i s-ar adresa unui copil. Dar mai supărător decât soarele şi arşiţa e faptul că, dacă nu-şi camuflează încărcătura, pot fi reperaţi de un avion sau de un elicopter, mai cu seamă când intră în strâmtori.

— Cei din Bahamas n-or să ne dea bătaie de cap, continuă el; ăia e bucuroşi să vază că pleacă haitienii. Da' de americani tre' să ne

temem.

Bob aprobă din cap posomorât, deşi nu-i place felul în care îi vorbeşte Jamaicanul. De fapt, n-a putut să-l înghită pe Tyrone de când şi-a dat seama că acesta e implicat în afaceri de contrabandă, în primul rând cu droguri, alături de Ave, şi acum cu haitieni, împreună cu el. Nu-şi prea înţelege aversiunea faţă de Tyrone, pentru că el şi Ave sunt mai direct implicaţi decât acesta, dar îşi spune că, probabil, totul se trage de la faptul că Tyrone e negru. Oricum, e nefiresc. A încercat acelaşi simţământ ciudat cu câteva săptămâni în urmă, într-o dimineaţă în Florida Bay, când Bob l-a întrebat pe Tyrone despre perciunii lui şi i-a cerut să-i explice de ce rastafarienii îşi poartă părul în bucle învălătucite, lucru care l-a mirat din prima zi în care i-a văzut.

Tyrone a zâmbit cu tâlc şi i-a răspuns că aşa le place fetelor albe.

— Aha! a exclamat Bob. Credeam că *e* ceva… ştii, religios.

— În parte şi asta, omule. Ştii, toate dansurile şi cântecele alea a lu' Marcus Garvey. Da' la fetele albe, omule, nu le place să aibă de-a face cu bărbaţi raşi în cap, le place bărbaţi dichisiţi. Tre' să ai bucle, tre' să ai mult păr, tre' să zici câteodată „Eu şi eu". Aşa ştie ele că eşti un negru din Jamaica, şi nu alt soi de negru. Ş-atunci ai parte de carne din belşug, a adăugat el râzând. Chiar prea multă carne, prea multă carne, omule!

1 Marcus Garvey (1880 – 1940), lider negru, vest-indian din Statele Unite (n.trad.).

Bob şi Tyrone despăturesc împreună o preiată de pe punte, o întind zdravăn de la cabină spre pupa şi o leagă bine la colţuri, astfel încât în dreptul cabinei e înaltă cât un stat de om, iar în dreptul pupei ajunge până la brâu. După ce se asigură că au făcut o treabă temeinică, Tyrone îi mână pe haitieni sub preiată, obligându-i pe cei mai mulţi să se ghemuiască în capătul mai jos şi avertizându-i că dacă nu stau acolo grămadă, or să fie prinşi de poliţie şi băgaţi la puşcărie. Oamenii înţeleg şi-i urmează ordinele rapid şi eficient.

Tyrone smuceşte de zor ancora, iar Bob se caţără pe covertă şi porneşte motorul. Acesta gâlgâie, sforăie şi hârâie un timp, pe urmă îşi capătă ritmul lin; partea din spate a vasului încărcat se afundă în apă, prora se înalţă şi *Belinda Blue* iese din golf, taie spre nord-vest de-a lungul coastei New Providence, dincolo de Clifton Point, unde cârmeşte uşor spre vest şi se avântă în larg. Soarele s-a ridicat cu două palme deasupra orizontului, iar apele albastre-verzui sclipesc ca un

câmp de oţel ondulat. Pescăruşi plutesc de-a curmezişul siajului, pescăruşii-fregată navighează în depărtare şi o colonie de peşti zburători o zbugheşte pe lângă tribord.

„E o zi frumoasă", gândeşte Bob, apoi o spune cu glas tare, îi strigă constatarea lui Tyrone, care e cocoţat pe teugă, unde încolăceşte odgonul ancorei:

— E o zi frumoasă!

Jamaicanul se uită la el, îşi duce mâna pâlnie la ureche şi întreabă:

— Ce-ai spus?

— E o zi frumoasă.

Negrul aprobă din cap şi se întoarce la treaba lui.

Cu atâta încărcătură la bord, *Belinda Blue* înaintează greoi şi se lasă cam adânc în apă, dar atmosfera e calmă şi vasul despică uşor hula şi valurile joase. Departe, spre sud, capul de nord al insulei Andros se înalţă ca o balenă, lunecă încet spre est şi dispare. Soarele s-a ridicat pe cer şi Bob s-a înfierbântat pe covertă, îi strigă lui Tyrone, care s-a întins pe un prici în cabină, să-i aducă o bere! Câteva secunde mai târziu, Tyrone, gol până la brâu, îi dă o cutie de Schlitz de la gheaţă, aburită şi umedă.

— Ce zici, haitienilor nu le-o fi sete?

Tyrone aruncă o privire spre preiată, coboară pe punte şi se uită dedesubtul acoperământului. O să le ducă o găleată de apă şi un polonic, îi spune lui Bob. Să şi-o împartă între ei.

— Bine, bine. Sărmani nenorociţi! murmură el când Tyrone se îndepărtează.

Din momentul când i-a văzut ivindu-se de pe plajă la New Providence şi venind cu barca, a observat cât de uimitor de negri erau., Africani", şi-a spus el şi apoi a remarcat cât erau de tăcuţi şi de ascultători şi cât de pasivi; pur şi simplu a fost frapat de haitieni. Degajau un amestec de pasivitate şi de voinţă pe care Bob nu-l înţelegea. Riscă totul ca să scape din insula lor, renunţă la tot ce au, la cămine, la familii, părăsesc tot ce le este cunoscut şi o pornesc pe mare în căutarea unui loc de care au auzit numai.

„De ce fac lucrul ăsta? se întreabă Bob. De ce se leapădă de tot ce cunosc şi de toate în care au încredere, oricât de rău le-ar merge, în schimbul a ceva despre care nu ştiu nimic şi în care nu pot avea nicio încredere?" E înmărmurit de admiraţie faţă de puterea de voinţă, faţă

de hotărârea îndărătnică, conştientă, de a ajunge în America, de care dă dovadă fiecare dintre ei, de la cei mai bătrâni până la cei mai tineri. Dar nu poate asocia această fermitate a voinţei cu ceea ce vede în faţa lui – o populaţie apatică, tăcută, sfielnică, aproape fatalistă, gata să accepte, ba chiar voind să accepte, tot ce i se oferă.

Aproape că-i invidiază. Felul în care se vede pe sine – un om cu voinţă, dar numai în ce priveşte lucrurile mărunte, adică poftele şi dorinţele lui de moment, şi la fel de pasiv şi de obedient ca ei, dar numai în ce priveşte lucrurile importante, adică unde trăieşte şi cum trăieşte; e întocmai opusul lor. Ar fi prea uşor să explici fatalismul haitienilor numai prin disperarea lor, prin ideea că viaţa în Haiti e atât de cumplită, încât orice, până şi moartea, înseamnă o îmbunătăţire. Bob nu e chiar atât de lipsit de imaginaţie. Şi ar fi prea uşor să explici în acelaşi chip extraordinara lor voinţă. Şi-apoi, nu e logic să atribui aceleiaşi cauze două linii de comportament atât de diferite. Se vede că ei posedă o înţelepciune, o cunoaştere pe care el nu o are. Haitienii cunosc ceva despre ei înşişi, despre istorie, despre viaţa umană, ceva ce el nu cunoaşte. Ce-o fi acest lucru, Bob nu poate spune. E atât de străin de noţiunile lui, încât nici nu-l poate numi.

Totuşi, e destul de inteligent şi de cunoscător în ale lumii încât să nu confunde lucrul acesta cu sexul. Pentru Bob, negrii sunt mai sexy decât albii, dar asta se explică prin faptul că i se pare că arată mai bine; pentru el, care e alb, negrii sunt o prezenţă, iar albii o absenţă, ceea ce înseamnă că pe negri îi poate vedea sub anumite chipuri în care nu-i poate vedea pe albi. Ceea ce înseamnă, în acelaşi timp, desigur, că pe albi îi poate vedea sub anumite chipuri în care se dovedeşte total orb când e vorba de negri, aşa cum a aflat încercând s-o iubească pe Marguerite. Bob face parte dintre acele puţine persoane norocoase care, înainte de a fi prea târziu ca să se mai bucure de viaţa sexuală, au învăţat că sexul e doar sex şi atâta tot. Poate să-l ia *şi* poate să-l lase, ceea ce e o condiţie mai fericită decât dacă ar trebui să facă *sau* una, *sau* cealaltă. Nu ştie exact cum de i s-a întâmplat lui aşa ceva, dar ştie că i s-a întâmplat şi că e ceva legat de Marguerite. Nu a existat un moment anume când s-a produs schimbarea înţelegerii sale conştiente asupra propriei sexualităţi, ci pur şi simplu s-a ivit un moment când a început să acţioneze altfel – adică fără fantezii însoţitoare. Aşa cum a acţionat faţă de Allie Hubbell, din rulota de peste drum de casa lui. Şi cu Honduras. Şi cu Elaine.

Din aceeaşi pricină – inteligenţa lui şi cunoaşterea lumească – Bob nu poate atribui sărăciei haitienilor această înţelepciune pe care o percepe la ei. În trecut, fără îndoială, îi privea uneori pe săraci prin optica strâmbă a culpei justiţiare, dar asta se întâmplase înainte de a descoperi că el însuşi e un om sărac, înainte de a înceta să-i invidieze pe bogaţi şi de a începe să-i urască. Adică înainte de a fi învăţat că ceea ce le putea imputa bogaţilor nu era faptul că ei aveau ceva ce lui îi lipsea, ci faptul că erau inconştienţi, uneori în mod deliberat, de forţa cu care manipulau vieţile altora. Fratele său, Eddie, a fost bogat pentru o vreme şi Bob l-a invidiat până când el însuşi a suferit destul din partea inconştienţei fratelui său încât să înceapă să-l urască, aşa încât, când Eddie a pierdut totul, Bob a descoperit că-l putea iubi din nou. Dacă Bob ar fi continuat să-l invidieze pe fratele lui, dacă n-ar fi învăţat să-l urască pe bogătaşul în care se transformase Eddie, s-ar fi bucurat când acesta îşi pierduse averea.

Bob îşi aminteşte de noaptea când l-a împuşcat pe negrul din prăvălia de băuturi şi de puştiul cu spice de grâu în cap, care s-a scăpat în pantaloni; se cutremură. Soarele îi frige umerii şi marea tropicală scapără ca râsetele de copii la joacă, dar Bob Dubois, sus pe covertă, cu mâinile încleştate pe timonă, tremură de parcă un vânt arctic ar sufla asupră-i. Îşi aduce aminte de noaptea când a fost cât pe-aci să ucidă un om, numai pentru că avea o tunsoare asemănătoare cu a unuia dintre cei doi bandiţi, noaptea când i-a restituit lui Eddie pistolul şi a plecat din casa acestuia, aşteptându-se ca Eddie să-l folosească asupra lui însuşi, pe jumătate dorind ca fratele lui să facă aceasta, în timp ce cealaltă jumătate din el se lupta să alunge gândul. „Deci nu l-am urât pe Eddie, îşi spune în sinea lui. L-am invidiat”. Ura a apărut mai târziu, în Moray Key, când Bob s-a simţit cu adevărat sărac, numai atunci a început să renunţe la fantezia de a deveni bogat. Pe urmă, când i-a devenit limpede că are tot atâtea şanse de a se îmbogăţi câte ar avea să devină Ted Williams, a renunţat să-i mai invidieze pe bogaţi şi i-a urât. Acest lucru, gândeşte el, i-a oferit libertatea de a-l iubi din nou pe Eddie în noaptea când acesta i-a telefonat cuprins de spaimă şi durere, un frate pierdut care se întorsese la el doar pentru câteva momente, totuşi se întorsese, şi pentru aceasta Bob îi era recunoscător. Ce-şi făcuse Eddie şi-o făcuse cu mâna lui, dar cu cât mai dureroasă ar fi fost situaţia pentru Bob dacă, la moartea lui Eddie, s-ar fi bucurat.

A spune că Bob Dubois e inteligent înseamnă a spune că e apt

să-şi organizeze experienţa într-o formă coerentă; a spune că e un cunoscător al celor lumeşti înseamnă a spune că e în lume, că nu o devorează cu fanteziile lui. E un lucru pe care l-a depăşit. Acestea, desigur, sunt calităţi relative, ambele depinzând de amplitudinea şi profunzimea experienţei lui Bob, depinzând, deci, de întâmplare, din moment ce el, personal, nu e interesat şi nici n-are nevoie să-şi lărgească şi să-şi adâncească experienţa per se El nu-i un om deosebit de curios. Supravieţuirea pur psihologică şi morală i-ar fi suficientă pentru a putea declara, la sfârşit, dac-ar avea şansa să mai declare ceva, că şi-a trăit viaţa mulţumitor. De aceea, nu simte nevoia de a iscodi misterul pe care i-l prezintă aceşti haitieni. Ce altceva înseamnă ei pentru el sau el pentru ei decât nişte mijloace rapide de atingere a unor scopuri? Ei au nevoie de el ca să-i transporte acolo unde nu vor mai avea parte de foamete şi degradare; el are nevoie de ei ca să-l ajute să rămână aici.

Totuşi nu se poate împiedica să-şi spună că aceşti oameni tăcuţi, tuciurii, complet străini, ştiu ceva care, dacă i-ar fi cunoscut şi lui, i-ar face supravieţuirea mai mult decât posibilă. Firește, ei nu-i pot spune ce e, dar chiar dacă ei ar vorbi englezește și el ar vorbi creola, lucrul tot nu s-ar lăsa spus. îl strigă pe Tyrone, trezindu-l din somn de astă dată. Jamaicanul se poticnește afară din cabină și se uită la Bob, clipind mahmur.

— Vrei să preiei tu timona? Am nevoie de o pauză, îi spune Bob.

Jamaicanul aprobă din cap şi urcă scara ce duce la covertă. Bob coboară, se înfundă în cabină, scoate o bere rece din frigiderul din cală, apoi se aşază comod pe punte. Pe urmă se lasă pe vine şi se uită sub preiată: o beznă subită, fierbinte, dens mirositoare, care face cutia de Schlitz din mâna lui să pară luminoasă.

Cei mai mulţi dintre haitieni sunt culcaţi pe jos, câţiva mănâncă, ghemuiţi pe vine, unul sau doi vorbesc în şoaptă, câţiva dorm. Dar când Bob se iveşte la capătul deschis al adăpostului lor, toţi ca unul îşi ridică ochii şi, are Bob impresia, se zgâiesc la el. Bob îşi mută iute privirea, vede găleata goală şi o trage spre el.

— Mai vreţi apă? întreabă cu o voce nefiresc de stridentă. Nimeni nu răspunde. Continuă să se holbeze la el, cu ochii lor mari, cafenii, fără curiozitate, fără să ceară ceva, fără ostilitate şi fără prietenie, doar aşteptând.

— Apă? Mai vreţi apă? repetă Bob.

Ia găleata şi o întoarce cu susul în jos, pentru a le demonstra că e goală.

Un băieţandru sfrijit îşi croieşte drum prin îngrămădeală, înaintează în patru labe, îi întinde lui Bob polonicul de metal, apoi se retrage în grabă.

— *Merçi beaucoup*, îi spune Bob.

Se ridică în picioare, ia găleata şi coboară cu ea în cală, o umple din nou şi se întoarce la haitieni, împingând-o pe punte, spre ei.

Acelaşi băiat se separă de ceilalţi şi preia găleata şi polonicul. După aceea, întorcându-se cu spatele lui îngust spre Bob, începe să umple polonicul şi să-l întindă pe rând celorlalţi – întâi femeile, care le dau de băut copiilor înainte de a bea ele, pe urmă bătrânului şi celorlalţi bărbaţi; la sfârşit bea şi băiatul. Sub preiată e foarte cald, dar suportabil, pentru că adie o briză care se strecoară pe sub parapetele vasului. E întuneric însă şi, cu toată briza, aerul e stătut, umed din pricina trupurilor înghesuite unele într-altele, iar Bob se întreabă dacă n-ar trebui să-i lase să mai iasă de sub preiată şi să-şi mai dezmorţească mădularele, îi strigă lui Tyrone:

— Ce părere ai, n-ar trebui să-i lăsăm să se mai mişte un pic? E cam mare îmbulzeală şi zăpuşeală acolo înăuntru.

Jamaicanul se uită în jos la alb, scutură din cap că nu, şi continuă să scruteze orizontul înspre vest.

Bob zace acum lungit pe punte, cu picioarele întinse în faţa lui, ţinând cutia de bere Schlitz într-o mână şi o ţigară aprinsă în cealaltă. S-a vârât destul de adânc sub preiată, astfel încât să stea în umbră, aşa că îşi scoate şapca şi o pune alături de el, pe punte. Mişcarea vasului e mai frământată ca înainte şi Bob îşi dă seama, după zgomotul motorului, că lucrează din greu şi că se cam târăşte. Toată dimineaţa au avut în spate un vânt de răsărit şi acum şi-au schimbat cursul cu câteva grade spre vest-sud-vest, drept care vântul îi loveşte la babord, îşi pocneşte de genunchi pachetul de Marlboro, scoate câteva ţigări pentru el şi întinde restul haitienilor, care încă nu şi-au dezlipit ochii de la faţa lui.

— O ţigară?

Haitienii îşi mută privirea de la el la pachetul de ţigări, apoi din nou la el, cu o expresie neschimbată.

Bob lasă din mână cutia de Schlitz, se scotoceşte în buzunar după brichetă şi le întinde din nou ţigările Marlboro.

— Haideţi, luaţi o ţigară dacă aveţi chef.

Tot băiatul slăbănog e cel care vine şi ia ţigările din mâna lui Bob, împreună cu bricheta. Băiatul îşi scoate o ţigară pentru el şi trece pachetul în mâinile celorlalţi; câţiva iau câte o singură ţigară şi şi-o vâră între buze. Băiatul îşi aprinde ţigara lui şi apoi, rând pe rând, şi pe ale celorlalţi. Se întoarce la Bob, îi restituie bricheta şi ce a mai rămas din ţigări şi, în timp ce fumează, continuă să-l fixeze cu privirea.

„Nu le e frică de mine, îşi spune Bob. Nu se poate să le fie – doar ştiu că le sunt prieten. Dar pe dată se corectează: Nu, nu sunt prietenul lor, nu sunt ei atât de proşti încât să-şi închipuie aşa ceva. Dar nu sunt nici stăpânul şi nici temnicerul lor. Ce *sunt* eu pentru oamenii ăştia, se întreabă el, şi de ce mă tratează în felul acesta? Ştiu ei oare despre mine ceva ce eu nu ştiu?”

Întrebarea, din momentul în care a formulat-o, i se înşurubează în minte şi pe loc împinge orice altă întrebare într-o relaţie dependentă, asemenea unui mecanism de bază care-şi subordonează orice pârghie, roată sau accesoriu. „Ăsta trebuie să fie misterul lor, îşi spune Bob, ei toţi ştiu ceva despre mine, şi e ceva care mie nu mi-e cunoscut, ceva crucial, ceva care mă defineşte absolut. Şi o ştiu cu toţii, fiecare dintre ei, tânăr sau bătrân. S-ar zice că s-au născut ştiind acest lucru”. Se uită şi el în ochii haitienilor şi vede că la ei nu-i vorba doar de o cunoaştere profundă a albilor, nu-i vorba doar de o cunoaştere a americanilor, ci de cunoaşterea lui, Robert Raymond Dubois, a însuşi miezului său, pe care el şi-l imaginează ca pe un bulgăre de fluid incandescent, ca miezul topit al pământului.

O clipă, rupe contactul cu haitienii şi îşi spune în sinea lui: „E o nebunie, ei nu ştiu despre mine nimic care să nu fie vizibil pentru oricine şi-ar da osteneala să mă privească”. Stăruie să se convingă singur că nu-i decât o născocire. Totul provine din faptul că sunt atât de negri, atât de africani la înfăţişare, şi din faptul că ei nu vorbesc englezeşte şi el nu vorbeşte creolă; numai din aceste pricini le atribuie forţe atât de teribile şi de misterioase. Tăcerea şi pasivitatea lor îl sperie şi par să creeze un vid pe care se simte dator să-l umple, dar nu-l umple decât cu propriile lui nedumeriri în legătură cu cine e el şi de ce se găseşte aici, aici pe acest vas în mijlocul oceanului, transportând ilegal şaisprezece haitieni înspre Florida, când de fapt, după toate regulile, el ar trebui să fie altcineva şi să se găsească în alt loc, ar trebui să fie vechiul Bob Dubois, să zicem, din Catamount, New

Hampshire, un tip simpatic, prietenos, care repară sobele cu petrol stricate ale oamenilor şi, într-o după-amiază târzie de iarnă ca asta, ar trebui să iasă din atelierul Companiei de Petrol Abenaki, să-şi composteze fişa, să traverseze parcarea deja întunecată, să se urce în maşina lui îngheţată, să asculte cum se luptă motorul cu gerul şi, în cele din urmă, să-l pornească, să străbată cu maşina Main Street până la depou, s-o ia la stânga şi să parcheze peste drum de Irwin, apoi să bea vreo două beri cu băieţii şi să flirteze sau să ia măcar o bere cu prietena lui, Doris, înainte de a se urca iar în maşină şi de a se duce acasă la soţia şi la copiii lui, să ia împreună cu ei cina înjurai mesei din bucătăria caldă şi, mai târziu, să se uite puţin la televizor în living, în timp ce afară ninge şi copiii dorm liniştiţi în camera de sus, până când, în cele din urmă, el şi soţia lui obosesc de atâta televizor şi urcă împreună în dormitor, unde fac dragoste calm, domol, dulce şi după aceea dorm buştean.

Dar toate astea s-au dus, sunt la fel de îndepărtate ca şi copilăria. Totuşi e o diferenţă, deoarece copilăria i-a fost luată, pur şi simplu răpită şi devorată de timp, pe când cealaltă, viaţa pe care simte că ar trebui s-o trăiască acum, a fost anuiată de el însuşi. Şi nu a anulat-o bucăţică cu bucăţică, ci cu toptanul, în întregime. Ce-i mai rău, a dat cu piciorul şi vieţii soţiei sale – sau, cel puţin, aşa crede. Poate că ea nu gândeşte la fel, pentru că, la urma urmei, e o femeie bună care, în ciuda a tot ce s-a întâmplat, îl iubeşte. Bob gândeşte că, în chip nesăbuit, a dat cu piciorul la tot în schimbul a nimic, în schimbul unei iluzii, a unui vis, a unei dorinţe, pe care şi-a îngăduit s-o lase înfrumuseţată şi specuiată de fratele său, de prietenul său, de articolele şi reclamele din reviste, de zvonuri, de pozele unor bărbaţi cu păr grizonant, în automobile sport roşii, conducând pe clar de lună ca să întâlnească o femeie superbă.

Se uită din nou în întuneric la haitieni şi le zâmbeşte. Un zâmbet uşor, compătimitor.

Băiatul îi răspunde cu un zâmbet, uimindu-l pe Bob.

— Ce mai zici, băiete? îl întreabă el.

Băiatul îşi apleacă timid privirea şi rămâne tăcut, dar pentru Bob atitudinea lui înseamnă un răspuns, o reacţie şi, brusc, prin mijlocirea băiatului, acel vid creat de haitieni pentru ca Bob să-l umple, a fost pătruns şi umplut de ei, căci, în percepţia lui Bob, unul dintre ei echivalează cu toţi.

— Mai vrei o ţigară? îl întreabă, întinzându-i pachetul. Băiatul scutură din cap. Şade cu picioarele încrucişate sub el, lângă o tânără drăguţă care ţine un copilaş în poală şi amândoi, femeia şi copilul, continuă să se uite fix la Bob, aşa cum fac şi toţi ceilalţi. Dar nu se mai simte ameninţat de privirile lor.

— Înţelegi englezeşte, băiete? întreabă Bob. *Comprendez English*?

Băiatul zâmbeşte, ridică din umeri, dă din cap că da, apoi că nu, apoi iar că da.

— Hai, băiete, vrei să urci pe covertă?

Bob se ridică, îşi pune şapca pe cap şi-i face semn băiatului să-l urmeze. Claude se strecoară şi vine lângă el, iar când Bob se caţără pe covertă, urcă şi el.

Tyrone îi studiază o secundă pe cei doi, înalţă din umeri, îi predă lui Bob timona şi coboară fără să scoată o vorbă. Când ajunge jos, se întoarce şi strigă:

— Ne apropiem de Gulf Stream! Tre' să fii atent la curs, că altfel ne pomenim împinşi la nord.

— Ştiu, ştiu, răspunde Bob şi priveşte drept înainte căutând să distingă curentul, acest fluviu verde care curge din Mexic până în Terra-Nova şi la est până în Europa, cu forţa năvalnică şi limpezimea unui râu vast, care ar aduna apele dintr-o jumătate de continent. Când pătrunzi în el, culoarea mării se schimbă abrupt de la albastru închis la verde puternic şi, dacă nu-l contracarezi, curentul te trage spre nord cu zece noduri pe oră.

Claude stă lângă Bob şi, arătând cu degetul în direcţia prorei, întreabă:

— America?

Bob aprobă din cap. A deslușit în faţă, spre orizont, impetuosul curent verde şi cârmeşte vasul cu câteva grade la babord, astfel încât să intre mai mult pieziş în curent, scoţându-l apoi, speră el, la vreo şase mile sud de Golful Biscayne, înainte de miezul nopţii.

— Da, îi răspunde băiatului, America e chiar după colţ, Ţara celor liberi şi căminul celor viteji. Eşti convins, probabil, că acolo străzile sunt pavate cu aur, nu?

Băiatul se uită la el fără să înţeleagă.

— *Monsieur*?

Bob nu mai spune nimic, dar se uită în jos la băiat, care tot mai

caută America.

„Ca şi mine, îşi spune Bob. Ca şi tatăl meu şi ca Eddie, ca şi copiii mei, chiar ca şi micuţul Robbie care, înainte de a-mi da eu seama, o să crească mare cât băiatul ăsta – ca şi noi toţi care, din cuiburile noastre de ciori, ne căscăm ochii după Statuia Libertăţii sau după primul licăr al străzilor pavate cu aur. *America*! *Pământ*, *ho*! Numai că, asemenea lui Columb şi a oamenilor ălora care căutau Fântâna Tinereţii, când ajungi în sfârşit în America, găseşti altceva. Găseşti Disney World, tranzacţii imobiliare şi împrumuturi bancare rapide cu dobânzi usturătoare şi, dacă nu te fereşti ciracului din calea lor, te doboară, îţi sapă pământul de sub tine, te îngroapă dedesubt, ca să mai poată ridica peste tine nişte blocuri, sau poate un loc de parcare ori o livadă de portocali".

Bob se uită la profilul măsliniu al băiatului şi gândeşte: „Da, ai să ajungi în America, băiete şi, poate, ca şi mine, ai să obţii ce doreşti. Orice-ar fi. Dar va trebui să dai ceva în schimb, dacă n-ai dat deja. Şi, când ai să obţii ceea ce doreşti, ai să descoperi că, până la urmă, nu e ceea ce ai dorit, pentru că întotdeauna va fi ceva mai puţin valoros decât ce ai dat în schimb, în ţara celor liberi, nimic nu e gratuit".

Soarele s-a îngălbenit şi lunecă spre orizont. Turtit ca o pată de ceară, coboară, printre petice de nori, în mare. Briza dinspre babord a devenit răcoroasă şi valurile au început să se zbârlească, ceea ce face ca vasul să se încline într-o rână şi să devieze uşor din drumul spre vest. Sus, pe covertă, Bob se întreabă ce va trebui oare să dea băiatul ăsta haitian ca să capete ceea ce doreşte, şi ce-o fi dat până acum în schimb? „Târgul nu e niciodată drept, îşi spune el, nu e niciodată un troc cinstit. Când eram de vârsta băiatului ăstuia, nu-mi doream decât să fiu unde sunt acum, să conduc un vas din Bahamas prin Gulf Stream, în timp ce soarele asfinţeşte, exact ca în pozele din reviste pe care Ave le tăia şi le ţinea în portofel. Şi iată-mă ajuns aici. Doar că nu mai sunt eu".

— Vrei să iei cârma? îl întreabă pe băiat.

Bob se dă la o parte şi-i face semn să treacă la timonă. Sfios, băiatul se apropie şi îşi aşază mâinile pe cârmă, iar Bob zâmbeşte.

— Îţi stă bine, fiule! Un adevărat căpitan! Pe buzele băiatului mijeşte un zâmbet.

— Uite, continuă Bob, îţi trebuie şi o şapcă de căpitan.

Îşi scoate şapca şi o pune pe capul băiatului, care e mult mai îngust decât cel al lui Bob, aşa încât şapca îi cade peste urechi şi-l face

să arate ca un copil jalnic, trist.

— Ţine zdravăn cârma! îi porunceşte Bob. Băiatul dă din cap de parcă i-ar urma ordinul.

La apus, cerul curge spre orizont în unde portocalii şi vineţii, iar marea s-a vopsit în purpuriu şi cenuşiu, cu o băltoacă mare, roz, la mijloc, ce răsfrânge rubiniul soarelui şi care se lăţeşte peste valuri, până la ei. În spate, cerul de răsărit s-a colorat într-un albastru-argintiu şi troiene de nori cumulus se ridică din mare, vestind vremea de a doua zi.

Primul semn al uscatului se iveşte prin raza luminoasă a farului de la Boca Raton, care îi anunţă că *Belinda Blue* a ieşit din Gulf Stream mult mai spre nord decât plănuiseră, la mile întregi depărtare de locul unde intenţionaseră să-i debarce pe haitieni şi la asemenea distanţă de Moray Key, încât nu există nicio speranţă să se înapoieze acasă înainte de zori. Tyrone bombăne şi-l învinuieşte pe Bob, care dă vina pe vântul de sud-est şi pe faptul că nu-i obişnuit să conducă vasul cu atâta încărcătură la bord.

E întuneric, nori groşi se adună spre ţărm şi marea e pântecoasă. Vasul taie hula şi, când se înalţă pe creasta unui val, se vede plaja întinzându-se neştirbită de la reflexul trandafiriu al oraşului Miami la sud, până la luminile din Fort Lauderdale spre nord. Dar când vasul se afundă în groapa dintre două valuri uriaşe, nu se mai vede nimic decât un zid de apă neagră şi o fâşie de cer deasupra.

Speriaţi, haitienii s-au îngrămădit pe suprafaţa înclinată de la pupa şi se uită cu ochi dilataţi la mare. Prăbuşirile şi tangajul vasului îi zvârle unii peste alţii şi câţiva dintre ei îşi fac cruce şi încep să se roage. Femeia bătrână, ascunsă îndărătul celorlalţi, porneşte să cânte cu glas ascuţit o melodie care se repetă iar şi iar. Băiatul Claude se găseşte tot pe covertă, lângă Bob, şi acum li s-a alăturat şi Tyrone. Şi Claude e speriat, dar urmăreşte cu atenţie faţa albului, de parcă ar folosi-o ca ghid pentru propriile lui emoţii. Acum albul, care e la cârmă, pare furios pe ajutorul lui şi acesta din urmă e şi el furios, pentru că se ceartă şi strigă unul la altul deasupra vântului.

— Pentru numele lui Dumnezeu, dacă îi dăm jos la Hollywood sau la Lauderdale, n-or să ştie unde dracu' sunt! Până-ntr-o oră or să fie înhăţaţi. Or să stea ghemuiţi unul în altul ca degetele de la picior într-un pantof strâmt. Dar dacă-i dăm jos la Coral Gables, cum aveam de gând, or să ajungă imediat în Micul Haiti.

— E prea departe, Bob! Şi-s prea grei pentru marea asta, omule! Tre' să-i lăsăm aici, să se descurce singuri.

Bob continuă să stăruie, dar ştie că Tyrone are dreptate.

— Bine. Atunci îi lăsăm la Hollywood. Până atunci se apropie miezul nopţii, îi putem debarca lângă podul A-One-A la Bal Harbour. Acolo apa-i calmă când treci de cap. Dar Dumnezeu ştie cum or să ajungă de acolo la Miami.

— Asta nu-i treaba noastră, Bob.

— Du-te jos şi vorbeşte-le, insistă Bob. Explică-le ce se întâmplă, înţelegi? Poate că vreunul din ei are familie, sau poate vine cineva să-i ia cu o maşină. Cine ştie? Măcar să afle unde or să fie şi debarcaţi. Trasează-le o hartă sau aşa ceva.

Tyrone ridică din umeri şi se întoarce.

— N-are nicio importanţă pentru ei, omule, îs în America.

— Da, sigur, dar fă-o totuşi.

Bob întoarce vasul la babord, făcându-l să înfrunte valurile, şi împinge frâna în faţă. Vasul se afundă, alunecă în jos şi plesneşte talazul, apoi se lansează în derivă şi se înalţă iar. Tyrone îi face semn lui Claude să-l urmeze şi amândoi coboară de pe covertă. Când vasul saltă iar pe creasta unui val şi rămâne o clipă în suspensie înainte de a se prăbuşi din nou, Bob se uită în direcţia tribordului, vede plaja ca o panglică subţire, albă, bine întinsă şi are impresia că aude valurile spărgându-se de ţărm la o distanţă nu mai mare de un sfert de milă. Dincolo de plajă desluşeşte luminile caselor răzleţite între mare şi drumul spre Palm Beach şi, ici-colo, câte un automobil care lunecă încet spre nord sau spre sud – oameni obişnuiţi care se duc la treburile lor de noapte, obişnuite.

Vasul se balansează din nou şi începe să se adâncească, să se zgâlţâie, intră în derivă şi, când se înalţă iar, Bob priveşte peste prora care şiroieşte de apă şi vede luminile altui vas. Acesta se găseşte la mai puţin de două sute de metri de babord şi înaintează spre nord; e un vas mare, de două ori cât *Belinda Blue* – asta-i tot ce poate distinge până când nava dispare din raza lui vizuală şi Bob îşi dă seama că s-au scufundat din nou şi sunt traşi în jos. Strigă după Tyrone care e sub preiată, vorbindu-le haitienilor, şi-i face semne disperate să urce pe covertă.

— O navă! urlă el. O navă!

Tyrone se caţără iute pe scară şi, când *Belinda Blue* urcă iar pe o

coamă de val, Bob îi arată luminile intrusului.

— Paza de coastă, îl informează Tyrone. Stinge luminile! Bob se conformează pe dată.

— Oh, Iisuse Hristoase! Paza de coastă, băga-o-aş în mă-sa! Aude cele două motoare Diesel ale vasului duduind şi vede că, într-adevăr, e un cuter lung de nouăzeci sau o sută de picioare, cu o turelă înaltă şi echipat cu mitraliere de calibrul cincizeci şi şaizeci, care se zbârlesc la pupă şi la proră.

— Nu cred că ne-au zărit, îşi dă Bob cu presupusul. Dar imediat văd că vasul se răsuceşte încet la babord.

— Of, băga-i-aş în mă-sa, vin direct spre noi. Tyrone întinde mâna şi trage frâna îndărăt.

— Ce dracu' faci?

— Întorc, tre' să scăpăm de haitieni!

— Ce? Ce tot spui?

Bob îl înşfacă pe Tyrone de umăr şi-l întoarce cu faţa spre el.

— Din locu' ăsta pot să ajungă singuri la ţărm, omule! strigă Tyrone peste vânt. Nu-i departe!

— Nu pe o mare ca asta, pentru numele lui Dumnezeu! Nu putem face aşa ceva! Nu se poate!

— N-avem încotro, Bob! Jamaicanul se întoarce şi dă să plece.

— Aşteaptă, fir-ai să fii! Eu sunt căpitanul vasului ăsta, băga-l-aş în mă-sa, nu tu!

Tyrone îl măsoară pe Bob cu un dezgust rece şi-i spune:

— Ne descotorosim de haitieni, ş-atunci *poate* că mai ajungem în noaptea asta acasă. Domnule căpitan!

— Şi altfel?

Tyrone nu-i răspunde. Bob îi strigă:

— Oricum ne-a prins paza de coastă! Oricum am sfeclit-o!

— Ba nu, ăştia or să se oprească să-i pescuiască pe haitieni. Dacă scăpăm de ei, vasu' o să fie destul de rapid ca s-o ştergem noi înainte!

— Şi dacă nu, noi sfârşim în puşcărie şi pe haitieni îi expediază valvârtej în Haiti. Aşa-i? Aşa-i, Tyrone?

Din nou Tyrone nu răspunde nimic.

— Bine! Atunci dă-i drumu'! hotărăşte Bob. Tyrone coboară scara din două salturi.

Bob se uită în jos, peste parapetul covertei şi-l vede pe jamai-can smulgându-i brutal, violent, pe haitieni de sub preiată.

Zbiară la ei în creolă şi în dialect jamaican, explicându-le clar că trebuie să sară în apă şi că trebuie s-o facă imediat. Le tot arată mereu cu mâna în direcţia cuierului pazei de coastă, deşi Bob nu mai poate vedea vasul, pentru că iar s-au prăbuşit între două talazuri înfuriate. Tyrone îi smuceşte pe haitieni trăgându-i de braţe, împingându-i spre tribord, dar ei scutură din cap că nu vor, câţiva încep să plângă şi să se vaiete, nu, nu, n-or să sară în apă. Se agaţă unii de alţii, se cramponează de grinzi, de şipci, de rama punţii şi se uită cu ochi înnebuniţi în jos, la marea spumegândă, turbată, la Bob, sus pe covertă, la Tyrone care sare furios în jurul lor, se uită unii la alţii, plâng şi imploră:

— Nu, nu, vă rugăm, nu ne siliţi să sărim de pe vas în marea asta cumplită!

Belinda Blue se cocoaţă pe un pisc de val şi Bob vede din nou cuierul, de astă dată îndreptându-se neîndoielnic spre ei, împungându-i cu razele reflectoarelor, ca nişte nuiele şfichiuitoare peste apă.

— Au de gând să ne abordeze! urlă în jos şi-l vede pe Tyrone ieşind din cabină cu o puşcă în mână, puşca pentru rechini, o armă 30 – 06 cu lunetă. Bob îi spune încet:

— Tyrone, pentru numele lui Dumnezeu!

Haitienii se retrag îngroziţi din faţa lui Tyrone. Acesta îi îmbrânceşte cu patul puştii spre parapet şi le ordonă din nou să sară, dar oamenii nu se mişcă. Copilaşii ţipă şi femeile, ca şi câţiva bărbaţi, plâng în gura mare. Faţa lui Claude e împietrită într-o expresie de uluire dureroasă.

Tyrone trage un foc în aer şi unul dintre haitieni, băiatul Claude, sare în apă şi e pe dată măturat de valuri, îl urmează un al doilea, pe urmă o femeie… Tyrone răcneşte la ceilalţi să sară şi trage încă un foc.

Bob urlă de pe covertă:

— Tyrone, pentru numele lui Dumnezeu, opreşte-te! Se îneacă! Dar acum jamaicanul îi azvârle cu forţa pe haitieni în mare, unul după altul, bătrânul, femeia cu doi copii, pe Vanise cu copilul ei, bătrâna oarbă. Curăţă puntea de ei. Oamenii se vaită şi imploră ajutor de la Dumnezeu şi de la loas, de la Bob, care priveşte oripilat scena, şi după aceea dispar, înhăţaţi de furia valurilor negre şi împinşi spre ţărm.

Tyrone se întoarce pe covertă, împleticindu-se, cu puşca în mână, smulge timona din mâinile lui Bob, eliberează frâna, răsucind cu rapiditate vasul spre tribord şi porneşte spre larg. La o depărtare de

câteva sute de metri spre nord, cuierul, măturând apa cu fasciculele de raze ale reflectoarelor, a încetinit vileza şi s-a oprii, probabil că cei de pe punte i-au văzut pe haitieni săltând pe valuri. Bob îi observă că lasă în apă o barcă de salvare, de la pupa. Urmăreşte una din razele reflectoarelor care s-a fixat pe un cap din apă – unul dintre tineri – dar curând îl vede pe om ducându-se la fund. Fasciculele luminoase se mişcă de sus în jos, căutându-l pe tânăr, pe urmă par să renunţe şi să se îndepărteze, în căutarea altora.

— Se îneacă! strigă Bob. Se îneacă!

Tyrone nu răspunde, îi zvârle lui Bob puşca şi apucă timona cu ambele mâini, lansând *Belinda Blue* în valuri, ciocnindu-se de munţii de apă, îndepărtându-se cât mai repede de ţărm, îndreptându-se spre larg.

Bob ţine o clipă puşca în mâini şi se uită la ea de parcă ar fi un topor însângerat. Apoi o înalţă cu amândouă mâinile deasupra capului şi o aruncă în mare.

Tyrone priveşte peste umăr la Bob şi-i spune:

— Bună idee, omule! Sigur c-au auzit puşcăturile. Da' nime nu poate zice acu' că noi am tras. N-avem puşcă, n-avem haitieni, adaugă el zâmbind. Mai bine ai curăţa puntea de toate troacele lor, omule.

Bob coboară încet pe punte şi, lăsându-se în genunchi, se târăşte sub preiată, bâjbâind în întuneric, până dă cu mâna peste nişte valize jerpelite, o boccea de pânză, o sacoşă împletită, pe care le aruncă în apă, una câte una, şi le priveşte cum dansează o clipă pe valuri şi apoi se scufundă.

Zorii sunt trandafirii şi cerul de răsărit e ca o mătase bine întinsă pe un gherghef. Deasupra capului, zdrenţe de nori albastru-cenuşii rătăcesc pe cer, în timp ce spre vest, peste Florida de Sud, bolta e întunecată şi acoperită. Un om cu părul alb plimbă un labrador negra-albăstrui, curios, care adulmecă pe jos; îl duce de acasă până la plajă, străbătând o cărare nisipoasă.

Omul şi câinele se plimbă spre sud şi, din când în când, bătrânul se apleacă şi culege de pe plajă câte un ciob albit, pentru colecţia lui. Câinele se întoarce şi îl aşteaptă şi, când omul îşi îndreaptă spinarea şi porneşte iar, câinele sare bucuros înainte.

La vreun sfert de milă de locul de unde au plecat, câinele o zbugheşte brusc în apă, iar omul se opreşte şi face ochii mari când un cadavru, cadavrul unei femei negre, alunecă pe lângă câine şi, purtat de

un val, e aruncat pe plajă. La câţiva metri mai încolo, a fost zvârlit pe plajă cadavrul unui copil şi, ceva mai departe, doi bărbaţi zac morţi pe nisip.

Omul numără cinci cadavre în total şi se întoarce cu iuţeală, o ia la fugă pe plajă, cu câinele după el, până acasă, unde telefonează poliţiei locale.

— Sunt haitieni, cu siguranţă. Au fost aruncaţi de valuri pe nisip, ca data trecută. Dar acum sunt şi femei şi copii. E înfiorător, comentează el. Pur şi simplu înfiorător!

O milă mai la sud de Golden Beach, locul unde au fost zvârlite pe plajă celelalte cadavre, şi la cinci mile distanţă de Hollywood, în timp ce echipajele de urgenţă trag morţii afară din apă şi-i cară la ambulanţe, o femeie se zbate luptându-se cu ultimele câteva valuri şi se caţără pe ţărm. E singură, o femeie tânără, neagră, cu părul foarte scurt lipit de ţeastă, cu rochia smulsă de pe ea de forţa apelor, cu braţele şi picioarele atârnându-i grele ca nişte ancore în timp ce se poticneşte, se împleticeşte, se târâie afară din apă şi se prăbuşeşte pe nisip. Numele ei e Vanise Dorsinville şi e singura supravieţuitoare haitiană din călătoria din insula New Providence până în Florida, cu vasul *Belinda Blue*.

În acelaşi timp, poate chiar în acelaşi moment, pentru că aceste întâmplări au un fel curios de a se coordona singure, Bob Dubois aduce din larg vasul *Belinda Blue*, trece pe sub pod la Lower Matecumbe Key, şi se îndreaptă spre portul din Moray Key. Pune frâna când intră în port, lăsând vasul să plutească în direcţia tribordului, astfel încât să-l poată întoarce lângă *Angel Blue*, dar observă că vasul lui Ave e plecat.

Jamaicanul sare la prora, gata să lege vasul. Bob dă îndărăt, cu dexteritate, ca să intre în debarcader, când zăreşte pe chei doi poliţişti care par să-l aştepte pe el.

Jamaicanul i se adresează lui Bob care e pe covertă:

— Şterge-o, Bob! întoarce iute blestemata asta de barcă şi şterge-opemare!

Bob dă din cap în semn de refuz şi pregăteşte calm acostarea.

GAN MALICE O!

La două nopţi după tragica moarte a haitienilor în valurile de lângă plaja Sunny Isles, un bărbat şi două femei o conduc pe Vanise Dorsinville afară, pe uşa din spate, dintr-o căsuţă albă, situată la nord-vest de Miami, purtând-o printr-o curte nepavată, cu pământul

împestriţat cu pete nisipii şi cafenii de la clarul de lună nouă întretăiat de umbre, cu palmieri dincolo de gardul şubred care scârţâie din încheieturi în briza răcoroasă, în timp ce maşinile fâşâie pe autostrada ce se boltește deasupra capetelor lor. Păşesc cu grijă printr-o spărtură din gard, aşază la loc scândura desprinsă care o ascunde şi, în scurt timp, o pornesc prin pasajul de sub Autostrada Interstate 95, care se întinde deasupra lor de la nord la sud, cu opt coridoare de oţel şi beton alergând de parc-ar lua-o la vale spre capătul continentului, iar dedesubt, tufişurile de iarbă galbenă, presărate cu gunoaie, sticle sparte, hoituri de pisici şi de câini.

Vanise atârnă cu toată greutatea pe braţul bărbatului, fratele ei şi tatăl băiatului Claude Dorsinville, care l-a îndrăgit şi l-a admirat pe căpitanul alb al vasului şi care a sărit primul în apă, ca şi cum ar fi vrut să le arate celorlalţi cât e de uşor şi, cu toate că nu ştia să înoate, probabil a crezut că-i îndeajuns de aproape de America încât să poată merge prin apă până la ţărm, pentru că n-a schiţat nicio încercare de a da din mâini, de a se împotrivi valurilor şi nici măcar n-a strigat, ci pur şi simplu s-a scufundat, înghiţit de ape, de parc-ar fi fost zvârlit de la o mare înălţime.

Trupul lui şi cel al copilaşului lui Vanise, ca şi cadavrele celorlalţi, umflate, vinete, pe jumătate mâncate de rechini şi de păsări, vor fi descoperite mai târziu în nisipurile fâşiei de plajă albă de la sud de Bal Harbour, de către oameni care *faciogging*, de plimbăreţi matinali, de surfişti şi de pescari îngroziţi. Nimeni nu va putea să-i identifice, deşi toată lumea va şti că e vorba de haitienii despre care au scris ziarele că au fost aruncaţi de pe o navă americană ameninţată a fi abordată de paza de coastă, o navă care a reuşit să dispară în timp ce paza de coastă încerca să-i salveze pe haitienii care se înecau. Nava americană s-a îndreptat în grabă spre sud, tară a se lăsa identificată, astfel încât nu se cunoştea numele căpitanului şi al ajutorului său.

Vanise singură a supravieţuit şi e convinsă că-şi datorează viaţa intervenţiei speciale a lui Ghede, întunecatul şi rătăcitorul *loa* al morţii şi regenerării, care avea nevoie de un supravieţuitor, oricare dintre ei, aşa că de ce nu Vanise, o tânără în putere, cu vintre fierbinţi, dintre cele cu care, după cum se ştie, se desfată Ghede în poftele lui de carne? Ghede, crede Vanise, a dorit ca unul dintre ei să supravieţuiască pentru a-l hrăni pe el cu ceilalţi, pentru a acţionam calitate de agent al său, deoarece Ghede e un devorator de carne omenească, veşnic nesătul,

asemenea unui şacal, un *loa* care urzeşte la nesfârşire planuri de a dobândi ceea ce poftește la nesfârşire. Nu există altă explicaţie pentru faptul că nu s-a înecat şi ea în furtună laolaltă cu ceilalţi, pentru că nici ea nu ştie să înoate, nu mai mult decât nepotul şi copilul ei, şi apele erau la fel de hămesite de ea ca şi de ei, valurile la fel de turbate, rechinii la fel de înfometaţi, de necruţători şi de rapaci.

Oamenii lipsiţi de putere, sau cei care se cred lipsiţi de ea, cred de asemenea că tot ce se întâmplă e pricinuit de un fel de factor extern ocult, foarte puternic; oamenii care au putere, cei care nu-şi fac griji şi gândesc că evenimentul cutare sau cutare s-a întâmplat „într-un fel oarecare", îi consideră pe ceilalţi superstiţioşi, iraţionali şi ignoranţi, chiar proşti. Cei cu adevărat neputincioşi nu fac însă parte din niciuna dintre aceste categorii, pentru că ei şi numai ei ştiu că atât norocul, cât şi ghinionul constituie nişte explicaţii extravagante. Când deţii un control, chiar parţial, asupra destinului tău, eşti înclinat să negi acest lucru, de teamă să nu-l pierzi. *Asta* înseamnă superstiţie. Dar când, asemenea lui Vanise, nu ai niciun control asupra destinului tău, e rezonabil să presupui că altcineva sau altceva deţine controlul, drept care pentru Vanise e rezonabil şi nu iraţional să fie convinsă că bizara ei supravieţuire, adică destinul ei actual, se datorează intervenţiei unui *loa* şi, din cauza împrejurărilor atât de speciale, e raţional pentru ea să presupună că acest *loa* e Ghede.

După Dumnezeu, *suntem în mâinile tale*, *Ghede Nimbo*, cântă *hounsis canzos*, către acel *loa* care străjuieşte intrarea în lumea de sub pământ, îşi fumează trabucul, priveşte prin ochelarii de soare negri şi, cu vocea lui stridentă, nazală, decretează: *Tu*, *da*! şi *Tu*, *nu*! şi *Tu*, *da*! şi *Tu*, *nu*! îţi face semne şi te împunge şi chiar te împinge prin gard, deasupra hăului, cu ciomagul lui gros, ţeapăn, mâncat de carii; pe urmă, tot cu băţul, agaţă pe cel menit să rămână alături de el şi, dacă e femeie, îi ridică fusta deasupra şoldurilor, plescăind lacom din buze, iar pe bărbaţi şi pe băieţi îi înţeapă cu bastonul în vintre şi în buci, întorcându-le spatele, fâlfâindu-şi cozile redingotei lungi, negre, şi cabrându-şi neruşinat fundul.

Ghede este potlogarul cinic, mâncăul nesăţios, cel ce aţâţă nu moartea, ci muribunzii, nu mântuirea, ci mistuirea, nu amorul, ci orgasmul. El celebrează trecerea de la o stare la alta. Dacă e fizic sau metafizic, lui Ghede nici că-i pasă, îi este absolut indiferent. Dispreţuieşte moralitatea, pentru că ştie că el e ultimul refugiu;

batjocorește sentimentalismul cântând cu vocea lui ascuțită, ca de copil: „*Eu spun ah*, *tu spui ah*, *ea spune ah*! *Și ce iese din asta*? *L'amour*!" strigă și își dezmiardă prin pantaloni penisul în erecție. Cu costumul lui de măscărici și blidul de cerșetor, zeflemisește ambițiile omenești; cu văicărelile lui despre costurile exorbitante pentru a-și menține fluxul vigorii, parodiază materialismul, îmbracă femeile în bărbați, bărbații în femei și afirmă zădărnicia distincțiilor biologice. În calitate de măscărici și de șarlatan, e numit Monsieur Entretoute. Ca patron erotic, e numit Brav Ghede. În calitate de canibal, e numit Criminelle, devoratorul de carne vie. Și când stă în fața mormântului deschis, e Baron Cimetiere, șarlatanul devine convertitor, măscăriciul devine magician, cel care deține puterea de a-i însufleți pe morți și de a-i omorî pe vii, stăpânul reînviaților, cel care poate preface oamenii în jivine și care, dacă e îmblânzit cum se cuvine, îi poate readuce la viață pe bolnavi și pe muribunzi. Și, în calitatea lui de *loa* al regenerării și al morții, *loa* al neînsuflețiții, pe Ghede trebuie să-l îndupleci dacă ai pierdut un copil, iar copilul, când te părăsește, îți fură sufletul pentru că el nu are încă un suflet al lui.

Așa s-a întâmplat cu Vanise Dorsinville. Când l-a sunat pe fratele ei, haitianul care a găsit-o rătăcind năucă pe marginea autostrăzii, la câteva sute de metri sud de orașul Sunny Isles, un îngrijitor care se ducea cu noaptea-n cap la terenul de golf Haulover Beach Park, el i-a spus fratelui:

— Femeia e dusă pe altă lume, Emile. Zice că s-a dus să stea cu Baron Cimetiere. Nu știe decât numele ei și al tău, nimic altceva.

Emile Dorsinville și omul care i-a găsit sora lucrau de câțiva ani împreună și, ca majoritatea haitienilor din Florida de Sud, locuiau alături în Micul Haiti, acest sector de la nord-est de Miami, între 1 – 95 și Second Avenue, acolo unde străduțele înguste, aleile și bungalourile, depozitele din beton, garajele, cocioabele și magaziile găzduiesc miile de haitieni nou-sosiți, acolo unde aerul e îmbibat de mirosurile mâncărurilor lor – igname coapte, cassava, pătlagină, țap și porc fript, gătiți în curte pe jăratic sau în bucătării îmbâcsite, pe reșouri sau pe arzătoare cu kerosen – acolo unde muzica ritmată, senzuală, a haitienilor urlă în stradă din prăvăliile de discuri și țâșnește zi și noapte din aparatele de radio ale mașinilor și din tranzistoarele așezate pe pervazurile ferestrelor; acolo unde femeile umblă desculțe pe drumurile prăfuite, în rochii din pânză superb colorate și lungi până

la glezne, iar bărbaţii care poartă cămăşi albe, pantaloni de culoare închisă şi pălării de pâslă îşi reazemă câte un picior pe bara de protecţie a unei maşini parcate şi discută politică haitiană sau joacă domino până în zori, lipind piesele de sidef, una în dreptul celeilalte, într-un şir lung, inteligent, stropit cu un rând de băuturi şi urmat apoi de o nouă rundă de joc.

În acea dimineaţă, Emile o ia pe sora lui acasă cu autobuzul, o lasă în grija femeilor cu care împărţea camera şi se întoarce la munca lui, unde supraveghetorul îngrijitorilor terenurilor de golf îl mustră şi îi taie o jumătate de zi din salariu, în seara aceea, când se întoarce acasă, află povestea surorii lui. În momentul acesta fata doarme, spălată şi culcată în pat de către Marie şi Therese, verişoarele de gradul doi ale lui Emile, două femei grase, bine trecute de cincizeci de ani, rezidente legale cu cetăţenie americană, catolice cucernice, bune la suflet şi lipsite de familie, cu excepţia bărbatului scheletic pe care-l ascund în camera lor şi care, în schimb, le ajută când nu găsesc de lucru ca femei de serviciu în casele albilor sau ale cubanezilor.

În timpul zilei, femeile reuşiseră s-o facă pe fată să vorbească, sau măcar să dea din cap că da ori nu la întrebările pe care i le puneau, în timp ce-o spălau şi o oblojeau. Nu aflaseră despre copilaşul lui Vanise şi nu aflaseră despre Claude, fiul lui Emile. În schimb trăseseră concluzia că Vanise venise singură din Haiti, aşa cum făcuseră şi ele cu ani în urmă, şi aşa cum făcuse şi Emile.

— A fost pe un vapor, îl informează ele pe Emile, şi s-a stârnit o furtună mare, iar haitienii au trebuit să sară în mare când vaporul a început să se scufunde. Ea a fost salvată de la înec nici mai mult nici mai puţin decât de Brav Ghede. Asta-i tot ce poate spune, raportează Therese. Ghede! Ghede! Ghede!

Emile scutură din cap refuzând să creadă, se încruntă şi priveşte în jos la chipul surorii lui adormite.

— Nu ăsta! exclamă el. Nu Ghede. O să ne povestească mai mult după ce o să se odihnească şi o să mănânce.

Dar nu le povesteşte nimic în plus. Se trezeşte din somn, plânge şi murmură numele lui Ghede, Brav Ghede, Baron Cimetiere, gemând, răsucindu-se în patul larg, cu faţa scăldată de sudoare, braţele şi picioarele încolăcindu-i-se în pat. Emile şi cele două femei îi spală capul cu cârpe muiate în ierburi fierte: *trois paroles*, *gate sang* şi *trompette* – şi pentru a-i încălzi inima şi ficatul, o silesc să soarbă un

ceai fiert din iarbă citronella.

Dar Vanise nu mai scoate niciun cuvânt şi, curând, pare să nu mai ştie unde se află şi să nu-i mai recunoască pe cei din jur. Priveşte la feţele negre care se apleacă îngrijorate deasupra ei, de parc-ar fi feţe de pisici sau de vaci. Emile se duce la lucru a doua zi şi, când se întoarce seara acasă şi vede că sora lui e în aceeaşi stare şi când aude că toată ziua l-a strigat pe Ghede sub feluritele lui nume, pleacă şi aranjează ca s-o ducă la Ghede.

Ajuns la partea din spate a unei clădiri albe, scorojite, fără ferestre, cu etaj şi cu un acoperiş plat, o magazie părăsită, situată la capătul de est din Micul Haiti, la câteva intersecţii de Miami Avenue, Emile se opreşte, o predă Theresei pe sora lui şi urcă încet treptele putrede până la o platformă de încărcare, se opreşte în faţa unei uşi cu un pătrat mic de placaj în locul unde a fost cândva un geam, şi bate. Jos, pe alee, printre magazii, pământul e brăzdat de şine de cale ferată ruginite; din depărtare, dinspre Miami Avenue, răzbeşte zgomotul maşinilor care se grăbesc în noapte, cu ferestrele deschise şi aparatele de radio zbârnâind. O sirenă ţiuie câteva secunde, apoi amuţeşte. Emile priveşte în josul scării la sora lui, sprijinită de braţele groase ale Mariei şi ale Theresei, asemenea unei păpuşi de cârpă, inertă şi micuţă, cu capul bălăbănindu-i-se în faţă, cu braţele atârnându-i, cu palmele deschise ca pentru a-şi arăta stigmatele. Au îmbrăcat-o într-o rochie albă şi e desculţă.

Uşa se întredeschide şi Emile se trage repede îndărăt ca să poată fi văzut.

— Vino înăuntru, Dorsinville, îi spune o voce de bărbat.

Emile se întoarce şi le face semn femeilor să urce. Cele două bătrâne şovăie, apoi Therese dă din cap că nu.

— Ia-o tu acum, îi cere ea lui Emile. Eu nu pot să intru acolo. Sunt catolică.

O întreabă din ochi pe Marie, care o aprobă, Émile coboară în grabă scările şi o ia pe sora lui din braţele femeilor.

— Şi eu sunt catolic, şuieră el, apoi se întoarce şi o urcă pe fată pe scări până la platformă şi intră cu ea.

Omul care-i deschisese închide acum uşa şi o blochează cu o bară.

Bărbatul are o lanternă, dar o ţine cu lumina în jos, astfel încât Emile nu-i poate vedea faţa. Se găsesc înăuntrul unui spaţiu vast, îşi dă

seama de acest lucru în ciuda beznei compacte, şi simte miros de hârtie şi de pânză veche, de nanchin uscat şi de paie, de parcă locul a fost cândva folosit ca magazie de saltele.

— Asta-i sora ta, da? îl întreabă omul şi îndreaptă raza lanternei spre faţa lui Vanise, acum cenuşie şi letargică. Ah, sărmana de ea! exclamă pe o voce joasă. Sărmana micuţă!

— Unde…? bâiguie Emile.

— Vrei să-mi plăteşti acum? îl întrerupe omul. Baronul a şi sosit. Abia aşteaptă să te vadă. Să vă vadă pe amândoi, precizează el.

Emile îşi vâră mâna în buzunar şi scoate bancnotele, două hârtii mototolite de câte douăzeci de dolari, pe care le trece în mâna întinsă a omului.

— Vino cu mine, îi spune acesta şi îi conduce prin întuneric, plimbând raza lanternei pe podea.

Străbat magazia uriaşă, călcând peste fire electrice ca nişte şerpi, pe lângă vrafuri de cutii de carton şi pe lângă stive de hârtie de ziar, vârfuite şi risipite, până ajung la nişte scări înguste de lemn, în capătul celălalt al încăperii. Omul urcă scara în faţa lor, şi Emile vede că e un grăsan, nu prea tânăr, că poartă pantofi şi ciorapi albi, pantaloni albi şi o cămaşă albă cu un brâu lucios, roşu, încins înjurai mijlocului gros. Într-o parte a brâului e înfiptă o macetă, în cealaltă un cuţit cu lamă lungă, îngustă. Când ajung pe palierul din vârful scării, Emile reuşeşte să zărească faţa omului şi îşi dă seama că l-a văzut de sute de ori pe străzile din Micul Haiti, un om cu o faţă tuciurie banală, un funcţionar sau un comisionar, sau un frizer, cu obraji rotofei, netezi, o mustaţă subţire, o frunte înaltă, lucitoare, şi păr scurt, încărunţit la tâmple.

Omul zâmbeşte, ciocane de trei ori puternic în uşa din faţa lor, apoi încă de două ori. Uşa se deschide parcă de la sine şi omul în alb o închide apoi din nou în urma lor. Se găsesc în *la chambre de Ghede*.

Încăperea, evident un fost birou pe vremuri, e largă şi împărţită în două sectoare prin nişte tejghele şi nişte apărătoare de plexiglas; are lambriuri de azbest pătate de muşte, ţevi de neon fără tuburi protectoare, atârnând, pe jumătate desprinse, din tavan, fâşii de tencuială din plăci de fibră pătate de apă şi sparte pe alocuri, lăsând la vedere şipcile de dedesubt, câteva birouri mari împinse la perete pentru a lăsa un spaţiu liber în prima jumătate a încăperii, unde e un sobor de vietăţi: găini pestriţe, o raţă neagră şi un ţap mare, negru.

Vietăţile sunt legate de picioare cu nişte sfori, ţinute în mână de un băieţandru în blugi, fără cămaşă şi desculţ, ghemuit pe podea, în restul spaţiului se îmbulzeşte o mulţime de oameni, dar Emile nu-şi poate da seama ce fac, pentru că întreaga cameră e slab luminată, doar de vreo douăsprezece lumânări vârâte în sticle şi răspândite la întâmplare pe tejghele şi pe birouri sau pe jos, de-a lungul zidurilor. Emile aude o femeie plângând, sughiţând în gura mare, de parcă ar jeli moartea unui soţ, dar nimeni din încăpere nu pare să acorde vreo atenţie altcuiva. S-ar zice că se află în sala de aşteptare întunecoasă, leşioasă, a unei gări de provincie, toţi cei prezenţi fiind străini între ei şi având destinaţii diferite. Câţiva oameni îngână un cântec trist, un fel de bocet, şi un tambur cu glas subţire, strident, un *dun-dun* sau *bebe*, e bătut undeva, în mijlocul adunării.

Omul care i-a adus aici îi spune lui Emile să aştepte lângă uşă, apoi dispare într-o cameră alăturată. Emile trage adânc aer în piept şi priveşte în jur, întâi la animale, care par pe jumătate adormite, pe urmă la băiatul care le ţine şi care fumează o ţigară, cu o mutră plictisită, de parcă ar fi preferat să se găsească acum alături de amicii lui pe Miami Avenue. Vanise şi-a lăsat toată greutatea pe umerii lui Emile, căruia îi vine greu s-o menţină într-o poziţie verticală, susţinând-o cu o mână pe sub braţ şi petrecându-şi peste umăr celălalt braţ al ei.

Atmosfera din încăpere e fierbinte şi pârguită de miasmele trupurilor asudate, de parcă oamenii ar fi dansat ore întregi. Se mai simte şi mirosul dulceag al romului alb, îmbinat cu izul înţepător şi uscat al ierburilor, cu mireasma bananelor răscoapte şi cu aroma puilor proaspăt gătiţi. Emile vede acum, pe suprafaţa unuia dintre birourile jerpelite, un şir de borcane verzi şi de coşuri, *govis*, care conţin spiritele celor morţi şi, la jumătatea fiecăruia dintre pereţi, e aşezat pe jos câte un craniu uman rânjit, iar deasupra, prins de rama uşii, e ceva ce pare a fi un craniu alb, lustruit, de cal. Emile se răsuceşte pe călcâie, trăgând-o şi pe sora lui în cerc, după el, şi vede într-un colţ întunecos al camerei, dincolo de animale şi de băiatul care le păzeşte, o moviliţă de pământ de mărimea unui mormânt, pe jumătate acoperită cu ţiglă verzuie, şi cu o cruce scurtă implântată la căpătâi, în colţul opus stau rezemate trei hârleţe, trei lopeţi şi trei săpăligi, unelte de gropar, iar pe podea, în faţa lor, e un cântar cu talere. Emile se întoarce din nou, descriind un cerc în sens contrar acelor ceasornicului, şi vede

în colţul mai apropiat o sabie lungă, militărească, cu vârful în sus şi, alături, teaca, zăcând pe jos. În cel de-al patrulea colţ al încăperii se găseşte o legătură de bastoane – beţe sau bastoane de plimbare şi o umbrelă neagră, închisă – toate sprijinite de perete, de parcă ar fi fost parcate acolo de Ghede cu prilejul unor vizite anterioare şi apoi uitate.

Brusc, toba începe să duduie cu furie, ca aripile fâlfâitoare ale unei păsări colibri, tare, accelerat, prea rapid pentru ca bătăile să poată fi distincte, iar gloata din jumătatea mai îndepărtată a sălii se retrage, oamenii îmbulzindu-se unii peste alţii, ferindu-se să stea în drum şi tăind o cărare, dinspre margini spre centru, când o siluetă înaltă de peste doi metri pare să răsară din mulţime, ca şi când până atunci ar fi stat îngenuncheată în rugăciune, iar acum s-ar fi ridicat în picioare, îi împinge pe oameni brutal la o parte, cu un baston noduros, şi trece în jumătatea de sală unde Emile – uimit, speriat, recunoscător – stă şi aşteaptă.

Da, fără îndoială, e într-adevăr el, Brav Ghede, Baron Cimetiere. E chiar *loa* în persoană, cu înspăimântătoarele şi încâlcitele lui puteri asupra morţii, care ar putea s-o readucă pe Vanise în lumea celor vii. Niciun alt *loa* nu e atât de puternic şi de viclean în acelaşi timp, atât de viguros şi atât de ingenios, atât de bun şi de crud. Şi e un Ghede foarte reuşit. Convingător. Emile se zgâieşte la *loa* şi răsuflarea îi încremeneşte, se teme că o să se prăbuşească. Ghede e întocmai aşa cum şi-l închipuia – mai înalt decât un om, părând şi mai impunător din cauza jobenului scâlciat pe care-l poartă pe cap, cu o înfăţişare cadaverică, cu capul şi faţa ca o ţeastă de mort, ochii ascunşi îndărătul unor ochelari negri cu rame de sârmă, dinţii laţi şi scânteind de aur. Poartă o redingotă de înmormântare, fără cămaşă pe dedesubt, şi pieptul măsliniu, osos, îi străluceşte de sudoare. Pantalonii cenuşii vărgaţi sunt susţinuţi de un şnur gros, auriu, împletit, înnodat deasupra crăcanei, iar în picioare poartă pantofi albi cu bot ascuţit. E o figură magnifică – uluitor, înspăimântător şi încântător.

Ca şi cum în chip miraculos ar fi fost prefăcută într-o creangă uşoară, aeriană, Vanise nu-şi mai lasă greutatea pe Emile, care se întoarce să vadă dacă femeia şi-a luat înapoi, în ea, propria-i greutate, dar constată că e tot rezemată de el, cu capul atârnându-i în jos, cu ochii închişi, gura deschisă, de parc-ar fi drogată.

— Vanise, e Ghede, şopteşte Emile. E Ghede!

Ghede zâmbeşte şi o împunge pe Vanise în pântec cu bastonul.

Apoi rosteşte cu glasul lui ascuţit, plângăcios, nazal:

— E a mea? Oh, *monsieur*, ce frumos din partea ta.

— Nu, nu, Brav! strigă Emile. Vreau…

— Vreau, vreau, vreau! Toată lumea vrea, vrea, vrea!

— Îmi cer iertare, Ghede. Ea tocmai a sosit din Haiti, e sora mea, şi vaporul s-a scufundat, şi am găsit-o în halul ăsta, numai că starea i s-a înrăutăţit, şi te-a chemat tot timpul pe tine…

— Nu!

— Nu?

— Nu, nu, nu! Nu-i adevărat. *Maittete* al ei e Agwe, altfel ar fi acum *en bas de l'eau*, împreună cu toţi ceilalţi.

Câţiva oameni care se adunaseră în spatele Baronului dau din cap aprobator în timp ce vorbeşte el.

— Oh! face Emile. Agwe.

Ghede îşi scarpină bărbia, se apleacă asupra lui Vanise şi o studiază o clipă, îşi plimbă vârful degetului pe nasul ei, pe bărbie, pe frunte, apoi şi-l vâră în gura ei, îi scoate limba şi o examinează ţinând-o între arătător şi degetul mare, după care i-o freacă uşor, înainte de a i-o introduce din nou în gură. Ridicându-i pe rând câte o pleoapă, îi examinează ochii galbeni. Pupilele îi sunt răsturnate peste cap şi Emile are impresia că ar fi moartă.

— Acum Agwe a plecat. S-a dus departe. A scos-o din apă şi apoi a părăsit-o, grăieşte Baronul.

Pare încurcat şi începe să bolborosească într-o limbă necunoscută lui Emile, nici creolă, nici franceză şi, în niciun caz, engleză.

— *Kala*, *kala*, *diman hon*, *le ke dja*, *le ke dja*. Bolboroseala se preface într-o litanie, *Kala*, *kala*, *dimon kon* şi Ghede începe să-şi frece picioarele unul de celălalt, apoi se roteşte lent într-un cerc, în sens contrar acelor ceasornicului, în spatele lui, un bătrân zbârcit, cu o barbă ţepoasă, preia ritmul dansului lui Ghede pe o tobă mică, cu o rezonanţă înaltă şi, câţiva oameni din nodul care s-a închegat înjurai toboşarului se alătură în cânt şi încep să-şi frece picioarele unul de altul, în aceiaşi paşi ciudaţi, ca de crab. Faţa lui Ghede s-a prefăcut în piatră neagră, obsidian, lustruită şi opacă, iar dansul prinde din ce în ce mai multă repeziciune, se încinge înainte şi îndărăt, dintr-o parte în alta, ca un pendul care-şi sporeşte viteza cu fiecare nouă mişcare şi apoi, brusc, Ghede o smulge pe Vanise din braţele lui Emile, parcurge

cu ea încăperea şi o aruncă peste mormânt. Eliberat de greutatea surorii lui, Emile, fără să-şi dea seama, se prinde în dans, parcă tras de braţe de către doi din *Ies Invisibles*, proiectat în faţă printre ceilalţi dănţuitori, apoi îmbrâncit îndărăt şi iar înainte, în ritmul mişcărilor lor, până ce cadenţa a pătruns în el – după care o mişcare ameţită, învârtejită, o uşoară urnire în faţă a capului împins din ceafă, şi iată-l posedat, preluat, dislocat de Agwe, care e pe dată înfruntat de Ghede pentru aflarea adevărului.

Ghede: Agwe geRouge, ai plecat cu sufletul acestei femei, acestei tinere şi drăguţe africane care se găseşte aici, şi ea e amărâtă, Agwe, amărâtă şi golită, o cochilie goală, Papa. O cochilie!

Agwe (cu o voce înfundată, joasă, clipocitoare, de parcă ar răzbi din apă): Nu eu, Brav. (Priveşte în jos la Vanise şi-i examinează faţa cu grijă.) Dar e dusă, într-adevăr. Foarte rău.

Ghede (mânios): Tu eşti *maittete* al acestei femei. Dacă e dusă, eşti şi tu dus.

Agwe: Nu.

Ghede: Nu?

Agwe: Fătul ei, nebotezat, el e cel care i-a luat sufletul. Copilul e *en bas de l'eau*, acolo e, şi eu sunt acum cu el, Papa. Nu cu ea. Se întâmplă aşa, Ghede. Femeia aceasta, mama, e a ta, dacă o vrei, dacă vrei să te înstăpâneşti în capul ei.

Ghede: Fiul ei a murit, da? Şi cum explici lucrul ăsta?

Agwe: Au mai murit mulţi alţii.

Ghede: Zău? (plescăie din buze, rânjeşte.)

Agwe: Adevărat. Fiul acestei femei, fătul. Şi nepotul ei, un băiat, Claude Dorsinville, unicul fiu al acestui *cheval* al meu, de acolo. Şi el era un băiat drăguţ. Au murit în apă, cu toţii, îmi pare rău să spun. Dar era timpul.

Ghede: Timpul! Deci s-au înecat aceşti copii?

Agwe: Da.

Ghede: Vasul s-a scufundat şi s-au înecat cu toţii în afară de această tânără?

Agwe: Nu. A fost o faptă rea. Diavolească. Un lucru rău. Un lucru diavolesc.

Ghede: Povesteşte-mi!

Agwe: Proprietarul vasului i-a azvârlit pe toţi peste bord, în furtună, a tras cu o puşcă şi i-a silit să se arunce în apă. Lucru

diavolesc.

Ghede: Şi tu ai plecat cu fătul?

Agwe: Era nebotezat. A fost mai bine să fac acest lucru decât să rămân cu ea şi să-l las pe el să rătăcească, un *lutin*. Dar dacă doreşti, poţi s-o iei tu. O vrei, Ghede?

Ghede (o măsoară pe Vanise cu o privire libidinoasă): Mă rog, da, e carne bună, fie că ţi-e foame sau nu.

Agwe: Atunci ia-o. Eu rămân acum cu copilul. Cât despre ceilalţi, sunt botezaţi şi sunt bine, *en bas de l'eau*. Chiar şi băiatul, Claude, fiul lui *mon cheval*, şi el e bine.

Ghede: Nimeni n-a mai ieşit din apă în afară de această femeie?

Agwe: Nimeni altul, şi ea a ieşit fără ajutorul meu. E a ta. Tu ai adus-o până aici. Condu-o acum şi pe restul drumului.

Ghede (enervat): Pleacă acum, du-te, părăseşte-ne! Ştiu ceea ce trebuie să ştiu! Acum pleacă, ieşi afară, ai să fii hrănit când o să fie timpul. Ai un cal bun aici, el o să te hrănească, (îi face semn ajutorului său să aibă grijă de Emile, şi omul îl trage afară din mulţime, calmându-l şi extrăgându-l din posesiunea lui *Agwe*.)

Răpăielile tobei şi dansul reîncep, iar Ghede se transpune singur într-o stare frenetică, deasupra trupului inert al lui Vanise; face semn să fie aduse vietăţile, iar ajutorul lui, omul în alb cu maceta şi cuţitul, se supune, întâi taie gâtul găinilor pestriţe, şi sângele lor picură pe picioarele goale ale lui Vanise. Apoi vine la rând raţa. Acelaşi ritual, în cele din urmă, ţapul negru, înălţat în aer de doi bărbaţi, cu beregata tăiată deasupra lui Vanise, cu sângele scurgându-se întâi peste Ghede, care-l primeşte în gura lui uriaşă deschisă, privind în sus de parc-ar ploua, apoi asupra lui Vanise, care s-a deşteptat şi urmăreşte cu atenţie ce se întâmplă. Cântecele începute de Ghede, sunt preluate şi continuate de ceilalţi, până ce Ghede încetează a mai cânta şi se roteşte, prins de ritual, îşi muşcă braţul şi-l suge nebuneşte până când îl opreşte ajutorul său, apoi muşcă din cadavrul ţapului negru; Vanise, vizibil posedată acum de însuşi Ghede, i se alătură într-un dans asemănător cu umbletul crabului, cei doi faţă-n faţă, ochi în ochi, ca doi egali. Cântec. Miros de pui care se frig. Leşul ţapului e tras afară pentru a fi ciopârţit în bucăţi şi apoi gătit. Cântec.

HRANA PENTRU *LOAS*

Daţi-vă cu un pas într-o parte, şi pe urmă cu alţi trei-patru paşi îndărăt în timp, până în momentul când Bob Dubois şi Tyrone James

aduc vasul *Belinda Blue* în portul Moray Key. Au mijit zorii, un cer de argint sângerează înspre răsărit. Pelicani de culoarea cărămizii arse se ridică pe picioare şovăielnice şi se lasă, din adăposturile lor cocoţate, drept pe stâlpii de ama-rare şi pe parii de pe chei, îşi umflă aripile grele cu aerul umed şi plutesc peste apa liniştită către Golful Florida.

De pe coverta vasului *Belinda Blue*, Bob se uită în jos la doi poliţişti din statul Florida care stau pe chei, la capătul danei. Tyrone se caţără pe covertă, îl înşfacă pe Bob de umăr, şi-i spune într-o şoaptă apăsată:

— Tre' s-ascundem banii!

— Dar unde sunt?

Bob roteşte cârma la babord şi aduce prora vasului paralel cu dana, lăsând motorul să sforăie în gol. Unul dintre poliţişti înaintează şi pune mâna pe rama punţii, se întinde şi ia o undiţă, apoi leagă prora de o proptea din dană. Celălalt se îndreaptă spre pupă.

Tyrone şovăie:

— Lovelele-s la mine… Le am aici, se bâlbâie el, apoi scoate din buzunar un teanc de bancnote şi i-l împinge lui Bob.

— Câte?

— Poate o mie, două, poate mai mult.

— Nu ştii exact?

— Nu, omule. Am luat cât mi-au dat haitienii.

— Credeam că ai stabilit un preţ fix. Cinci sute de cap, răspunde Bob, calm ca o piatră de mormânt.

— Iei cât ţi se dă, replică Tyrone şi-i vâră lui Bob bancnotele în mână.

— Ţi-ai luat partea ta?

Bob îndoaie bancnotele şi le bagă în portofel, care arată burduşit şi ţeapăn; îl bagă apoi în buzunarul din spate. Dar buzunarul e prea strâmt, aşa încât scoate banii din portofel şi-i îndeasă în buzunarul din stânga al pantalonilor burlăniţi.

— Nu, omule… încă nu mi-am luat partea, răspunde Tyrone. Priveşte nervos peste umăr, la poliţiştii de jos: zi-le că am fost la pescuit, Bob, şopteşte el. Nu poa' să dovedească al ceva. Okay, omule?

— Da.

Bob se uită o clipă în ochii lui Tyrone şi ştie că jamaicanul minte în privinţa banilor.

— Io merg jos acuma, adaugă Tyrone şi se îndreaptă spre scară.

Bob, să cobori normal. Ei nu poa' să dovedească nimic. Okay?

— Da.

— Am fost la pescuit de tarpon, murmură Tyrone. Am fost să căutăm tarpon pe lângă New Providence. Aşa să le spui. La fel le spun şi io, adaugă el ducându-se în cabina de jos.

Şi atunci unul dintre poliţiştii de pe chei, cel mai solid dintre ei, zbiară:

— Robert Dubois?

— Da. Vin imediat jos, răspunde Bob şi întrerupe motorul.

Celălalt poliţist dă să urce pe punte, dar primul îl trage înapoi pe chei. În spatele lor, la oarecare depărtare, apare o altă pereche de poliţişti dinspre parcare, în timp ce, după colţul blocului cu apartamente, se mai ivesc vreo trei-patru poliţişti cu pistoale, iar doi zdrahoni în civil, în cămăşi cu mânecă scurtă şi pantaloni de pânză, vin cu paşi repezi pe lângă Clam Shack, de-a lungul debarcaderului, spre *Belinda Blue*; pe chei se adună un grup, care-i include acum pe Bob şi pe Tyrone, iar cei doi civili li se alătură.

Ofiţerii în haine civile îşi arată legitimaţiile, strâng repede rândurile grupului şi poruncesc:

— Voi, amândoi, mâinile deasupra capului, întoarceţi-vă cu spatele şi desfaceţi picioarele!

Şi, în timp ce unul dintre ei citeşte dintr-o cărţulie, comunicându-le lui Bob şi lui Tyrone că au dreptul să nu spună nimic, al doilea îşi plimbă mâinile pe corpurile lor şi nu găseşte nicio armă, decât cuţitul de tranşat al lui Tyrone. Nu descoperă teancul de bani al lui Bob. Un al treilea flutură în faţa lui Bob un mandat de percheziţie şi doi sau trei oameni, ori poate mai mulţi – Bob nu-i poate număra pentru că stă cu faţa spre canal şi spre podul pe care maşinile se îndreaptă către Matecumbe, cu farurile strălucind inutil în lumina cenuşie a dimineţii – urcă pe *Belinda Blue* şi încep s-o scotocească de la pupă la proră şi, în jos, de la covertă la-chilă.

Bob îşi spune: „Îmi pare bine. S-a isprăvit cu toate şi, orice s-ar întâmpla, mă bucur". Se împotriveşte impulsului subit de a-şi lăsa în jos braţele pe care le ţine deasupra capului, de a se întoarce cu faţa spre oamenii tăcuţi din spatele lui şi de a le spune: „Vă mulţumesc", dar ştie că nu trebuie să se mişte, că trebuie să stea aici, la marginea cheiului, un prizonier cu mâinile încrucişate deasupra capului, altminteri va fi împuşcat pe loc. Trebuie să joace rolul unui om care,

dacă i s-ar ivi prilejul, ar lua-o la fugă, chiar dacă el e aproape îndrăgostit de oamenii ăştia încruntaţi, cu feţe păstoase; le este profund recunoscător, de parcă ar fi membrii unei echipe de salvare care, la multă vreme după ce el renunţase la orice speranţă de a mai fi găsit, în cele din urmă îl detectaseră. S-ar fi zis că, prin faptul că-l ţineau sub ameninţarea pistoalelor, prin faptul că-l arestau şi că-i percheziţionau nava, l-ar fi reintegrat în comunitatea oamenilor, iar Bob le este atât de îndatorat, încât dacă şi-ar coborî braţele şi s-ar întoarce spre ei cu mâinile întinse pentru a le mulţumi şi dacă, pentru a-l opri, ei l-ar împuşca în inimă, n-ar fi niciun dezastru.

Dar n-a fost să fie aşa. Pentru că de îndată ce poliţiştii l-au reintegrat pe Bob în comunitatea umană, îl şi expulzează din nou, trimiţându-l acasă în maşina lui, cu teribilul său secret nedezvăluit, lăsându-l pradă răscolitoarelor sale vedenii despre copii negri, despre femei şi bărbaţi tineri şi bătrâni, neajutoraţi, oameni vlăguiţi de istorie, doborâţi şi traşi în moarte de valuri hulpave, feţe omeneşti cu guri care cerşeau dreptul lor cel mai elementar, care implorau ajutor, ochi bulbucaţi de groază, pe măsură ce oamenii vedeau ce li se întâmplă şi îşi descopereau cumplita soartă, aceea de a se îneca în mare, de a fi zvârliţi în apele fără fund, sfâşiate de furtună, în toiul nopţii, de către un om alb care se pretinde a fi prietenul lor, salvatorul lor, şi de către un om negru care îl ajută în fapta lui. Aceasta e o variantă obişnuită a unei poveşti foarte vechi din partea aceasta a planetei, atât de obişnuită încât o cunoaşte până şi Bob Dubois, poveste care însă acum a devenit şi a lui, iar Bob Dubois ştie şi acest lucru.

În cele din urmă, poliţia ajunge la concluzia că, dată fiind jumătatea de uncie de marijuana, înfăşurată în hârtie de ambalaj, şi inexplicabila sumă de trei mii două sute de dolari, ambele găsite la fundul sacului albastru de voiaj Eastern Airlines aparţinând lui Tyrone, acesta poate fi acuzat pentru deţinere de droguri în vederea vânzării. Dar curând după aceea, în Marathon, unde este reţinut, se descoperă că e un refugiat jamaican fără viză de rezidenţă, drept care i se confiscă banii şi este expediat la Biroul de Imigrări şi Naturalizări din Miami, de unde va fi expulzat.

În ce-l priveşte pe Bob, poliţiştii nu pot crede că, aşa cum declară prietenul şi partenerul său de afaceri, Avery Boone, ar fi străin de culpa rezultată cu o seară înainte, când Ave a încercat să vândă trei sute de grame de cocaină unui agent aflat sub acoperire în slujba

Comisiei Federale de Luptă împotriva Drogurilor. Nu pot crede că cineva, mai cu seamă un om care deţine un vas, poate lucra atât de aproape de Ave şi de afacerile acestuia, fără a fi implicat în ele. Totuşi, nu există nicio dovadă care să-l lege pe Bob de contrabanda şi traficul practicate de Ave, aşa cum nu există nicio dovadă împotriva fetei care-şi spune Honduras, drept care amândoi sunt lăsaţi în libertate. Cum furgo-neta lui Ave, ca şi ambele sale vase au fost sechestrate, iar apartamentul a reintrat pe dată în posesia băncii, Honduras îşi împachetează garderoba sportivă şi face autostopul pe Autostrada l spre Key West, unde, până în cea de-a doua seară, se mută în casa de pe plajă a unui scenarist care-şi petrece iernile în insule, pescuind şi telefonându-i la fiecare câteva zile soţiei sale din Michigan pentru a-i raporta cât e de singur. Fiindcă nu a putut face rost de banii pentru cauţiune, Ave îşi cloceşte amărăciunea în închisoarea din Marathon. Iar Bob se întoarce acasă în silă.

Bob întinde ziarul pe masa din bucătărie. Deasupra articolului e o fotografie pe care o studiază câteva momente, ca şi cum ar încerca să-şi întipărească în minte fiecare amănunt, sau ca şi cum s-ar pregăti să schiţeze o copie. Urmăreşte cu vârful degetului linia neagră dintre plaja albă şi marea cenuşie, pornind de sus din dreapta, în diagonală, până în colţul de jos, din stânga. Pe urmă trasează cu degetul conturul trupului negru care zace cu faţa în jos pe plajă, o femeie, cu braţele strânse sub piept şi tălpile picioarelor goale îndreptate spre aparatul de fotografiat.

— Îngrozitor, nu? comentează Elaine privind peste umărul lui, de la chiuvetă, unde stă cu o farfurie murdară de ou în mână, spălând vesela folosită la micul dejun, în timp ce Robbie îşi face somnul de dimineaţă.

Fetele au plecat la şcoală. Bob e acasă de o zi şi o noapte, de când poliţia i-a dat drumul, dar încă n-a închis un ochi. Citeşte pentru a cincea sau a şasea oară ziarul de dimineaţă, fumează cel de-al treilea pachet de ţigări de când s-a întors acasă, ieri dimineaţă la ora zece, cu ochii rătăciţi şi membrele inerte şi, în cea mai mare parte din timp, e mut.

Nu a fost nevoie să-i spună lui Elaine despre Ave, fusese informată cu o seară înainte, de către poliţiştii care, după ce-l arestaseră într-un bar din Key Largo, făcuseră o descindere în apartamentul acestuia, o reţinuseră pe Honduras, puseseră sechestru

pe *Angel Blue* şi se duseseră în port să-i caute pe Bob, Tyrone şi *Belinda Blue*. Deşi era convinsă că Bob nu era amestecat în niciun fel în traficul de droguri practicat de Ave, Elaine era totuşi speriată. Le-a repetat poliţiştilor ce-i spusese Bob, anume că a plecat să îmbarce de la New Providence, în Bahamas, un grup mare de canadieni francezi, amatori să pescuiască tarpon, şi că urma să se întoarcă a doua zi dimineaţa. Când, până la urmă, poliţiştii păruseră să-i dea crezare şi plecaseră, Elaine căzuse în genunchi, chiar acolo, în living, şi se rugase ca nu cumva Bob să fi transportat cu bună ştiinţă pe *Belinda Blue* droguri pentru Ave. În credea pe Bob capabil de aşa ceva. Nu era nici prost, nici naiv în ce priveşte afacerile lui Ave. Elaine ştia acest lucru, dar mai ştia că Bob avea capacitatea de a se comporta ca un prost şi un naiv. Când l-a văzut sosind acasă s-a simţit uşurată de parcă evitase un dezastru cumplit, pe cale de a se întâmpla.

Totuşi, purtarea ulterioară a lui Bob a nedumerit-o şi, pe urmă, a speriat-o. Bob a ieşit la prânz şi a cumpărat exemplare din toate ziarele pe care le-a putut găsi: *Miami Herald*, *Marathon Keynoter*, *Key West Citizen*, le-a examinat pe fiecare în parte, aparent fără a găsi ceea ce căuta, apoi le-a aruncat în găleata de gunoi de sub chiuvetă. Elaine presupune că e în căutarea reportajelor despre arestarea lui Ave.

— N-o să apară în ziare până mâine, îl asigură ea. Sau cel mai devreme diseară. Dacă o să apară. Nu se mai scrie acum despre chestiile astea. Au devenit atât de comune!

— Care chestii? o repede Bob.

Deschide aparatul de radio şi mişcă rapid butonul de la un post la altul, trecând iute peste muzică, oprindu-se câteva clipe când dă peste un buletin de ştiri, şi mutându-l iar, nervos, când vede că e un buletin meteorologic sau un reportaj de sport.

— Chestia cu drogurile, răspunde Elaine. Nu-i mai interesează decât când e vorba de afaceri de milioane. Or, Ave nu-i unul dintre traficanţii barosani. Sunt convinsă. Ceea ce înseamnă că va trebui să înfunde puşcăria. Numai barosanii scapă de gherlă.

— Da.

— Totuşi, e foarte trist, continuă ea cu voce tandră, îmi dau seama ce trebuie să simţi. Şi pe mine mă mâhneşte.

— Ce anume?

— Ave. Că o să facă puşcărie.

— Da. Dar o să se descurce. Ia cel mult doi ani.

— Dar după aceea o să trebuiască să înceapă totul de la capăt. De la zero.

Elaine vine în spatele lui şi-i masează uşor umerii încordaţi, în timp ce Bob continuă să mânuiască butonul aparatului de radio.

— De ce nu încerci să tragi un pui de somn? îl întreabă ea. Trebuie să fii epuizat după toate prin câte ai trecut. Dacă nu dormi acum, n-ai să poţi sta treaz la noapte, când mă duc la lucru.

— Rămân treaz, îi curmă el vorba.

Şi, într-adevăr, stă treaz. Se întinde puţin pe pat în camera copiilor în timp ce Elaine calcă în living, dar peste cinci minute vine iar în bucătărie, deschide aparatul de radio mutând scala înainte şi înapoi, pe urmă bea bere şi fumează, se învârteşte prin rulotă dintr-o cameră în alta, iese afară în curtea îmbâcsită, merge până la mare unde rămâne pierdut în gânduri, apoi se retrage brusc, de parc-ar fi descoperit că se află pe muchia unei stânci. Dă să-şi târşâie paşii la rulotă, când îşi vede fetele venind spre el pe aleea nisipoasă de la staţia unde opreşte autobuzul şcolii. Emma îşi flutură mâna şi vine repede la el, dar Ruthie nu dă niciun semn de recunoaştere şi rămâne în urma surorii ei mai mici.

Bob o ia pe Emma în braţe, o ridică în sus, sprijinindu-se de bara de protecţie a maşinii.

— Hei, fetiţo, cum ţi-a mers azi? Ai avut o zi bună? îţi place la grădiniţă?

— Da, răspunde ea şi, vârându-i sub nas o hârtie mototolită în pumni, îi spune: uită-te, am căpătat o notă mare la desen.

Apoi strâmbă din nas şi se trage îndărăt:

— Ah, taţi, mă-nţepi cu barba!

Bob o lasă jos, despătureşte hârtia şi-i studiază desenul: oameni ca nişte acadele în faţa unui dreptunghi care, în ciuda lipsei ferestrelor şi a uşii, e clar că reprezintă rulota lor. Tuşele groase de creion colorat pe hârtia moale, cafenie, au prins cu precizie galbenul fanat, zgrunţuros, al rulotei, în prim-plan sunt cinci siluete ţepene de diferite dimensiuni, cu capete mari ca nişte discuri şi toate, în afară de una, cea mai micuţă dintre ele, au feţe posomorâte, guri ca o linie orizontală, sprâncene lăsate în jos, încruntate.

— Cine-i fericitul ăsta de aici? întreabă Bob. Ăla mititel?

— Robbie. Ăsta-i Robbie.

— Şi cum de-i singurul fericit?

Ruthie s-a apropiat de ei, stă tăcută în spatele Emmei şi priveşte îngrijorată, peste umărul acesteia, la rulotă, de parcă s-ar aştepta să iasă de acolo cineva care s-o dojenească.

— Hei, Rutina, o întâmpină Bob. Cum îţi merge?

Fetiţa se întoarce cu faţa la el, cu căpşorul ei brun ca o floare grea pe o tulpină plăpândă.

— Te simţi bine? o întreabă Bob puţin prea repede. Fetiţa aprobă din cap.

— Ai avut o zi bună?

Emma îşi coboară privirile în pământ, încurcată parcă din pricina surorii mai mari, care dă iar din cap, tăcută şi retrasă.

— Ai văzut desenul pe care l-a făcut Emma? o întreabă Bob. Nu-i aşa că-i extraordinar? Uite, ăsta e Robbie, care zâmbeşte cu gura până la urechi.

Ţine hârtia în faţa lui Ruthie şi-i arată cu degetul silueta care e Robbie. Fetiţa îşi ridică ochii şi se uită la desen.

— Care-i Ruthie? întreabă Bob, întorcându-se spre Emma. E greu de spus.

Într-adevăr, dintre cele cinci figuri, cele trei din centru sunt ca nişte tripleţi, toate trei cu aceleaşi feţe acre şi coame de bucle negre pe cap. Figura mică, cheală, râzătoare, din stânga, e, desigur, bebeluşul, iar figura mare, cheală, încruntată, din dreapta, deşi de aceeaşi înălţime cu tripleţii, e, fără îndoială, Bob. Cele trei siluete feminine din centru, încruntate şi severe ca cele trei Furii, sunt identice.

— Asta-i mama, explică Emma, arătând cu degetul la Furia care stă lângă Bob. Şi asta-i Ruthie. Cealaltă sunt eu.

Interesul lui Ruthie faţă de desen se strâneşte brusc, se apropie să se uite şi aproape că zâmbeşte.

— Cum se face că numai Robbie e mic? continuă Bob să întrebe. Toţi ceilalţi suntem de aceeaşi înălţime.

Îi vede acum, pe toţi cinci, exact cum îi văzuse Emma. Familia Dubois – bărbatul mânios acolo, în dreapta şi, în ciuda vecinătăţii celorlalţi, un solitar, care fie că-i dirijează pe ceilalţi, fie că e sclavul lor ursuz; în centru, trei femei mânioase; şi la urmă, la fel de solitar ca şi primul, un alt bărbat, dar pe jumătate cât primul şi zâmbind prosteşte.

— Ştiu eu?… Robbie e un bebeluş, răspunde Emma.

— Nu ştie încă nimic, adaugă Ruthie cu voce ştearsă.

Bob are impresia că cele trei figuri feminine din centru se uită

spre bărbat de parc-ar fi supărate pe el, în timp ce bărbatul, ca şi bebeluşul, par să se uite în faţă, drept la lume.

— Dar de ce sunt toţi aşa de supăraţi? îşi continuă Bob întrebările. Cu toţii arată furioşi.

— Nu ştiu, replică Emma, rostind rar cuvintele. Cred… cred că fiecare are grijile lui. De asta zâmbeşte Robbie. El nu are încă griji. E doar un bebeluş.

— Bine, şi ce griji avem noi? Din felul în care vă uitaţi la mine, s-ar zice că eu sunt vinovat de grijile voastre.

Râde, dar e un râs pierit.

— Nu. Avem griji, asta-i tot. În legătură cu diverse lucruri. Şcoala şi alte chestii şi masa de seară. Chestii din astea.

— Va să zică nu sunteţi mânioase pe mine?

— Nu, rostește Ruthie.

— Am să fac un alt desen mai târziu, promite Emma şi, smulgându-i foaia de hârtie, se îndreaptă spre rulotă. Un desen în care să arătăm toţi fericiţi. Ca Robbie.

Ruthie se întoarce şi îşi urmează sora, târând pe jos jacheta pe care o ţine de mânecă.

— Nu, desenul ăsta e bun, o asigură Bob. Îmi place.

Pe urmă intră şi el în rulotă. O anunţă pe Elaine că se duce până la Islamorada, ca să ia ziarele de seară, scoate o bere din frigider şi pleacă din nou.

— Ia şi fetele cu tine! strigă Elaine după el.

— Nu vor să vină, răspunde Bob din mers.

Elaine se întoarce spre fetiţe, amândouă instalate drept în faţa televizorului şi urmărind un serial lacrimogen.

— Nu vreţi să mergeţi cu tăticu' la magazin?

— Nu, răspunde Ruthie fără să se întoarcă.

— Emma?

— Nix.

Din dormitor, Robbie începe să ţipe cât îl ţine gura.

— Ruthie, du-te şi schimbă scutecele fratelui tău şi adu-l aici. Niciun răspuns.

— Ruth! Num-auzi?

Fata se ridică în tăcere, cu ochii fixaţi pe ecranul televizorului şi iese din cameră de-a-ndărătelea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mişcă odată! Copilul e ud şi

plânge.

Trânteşte fierul de călcat pe bluza şifonată, bombănind de una singură:

— Ce familie… familia asta nenorocită! Cum ne ignorăm unii pe ceilalţi…

Ruthie se întoarce cu Robbie în braţe şi-l depune ca pe un ursuleţ de pluş în ţarcul de plastic din mijlocul camerei. Copilaşul, neputând încă să se ţină pe picioare, cade grămadă. Dar Ruthie s-a şi întors la locul ei de pe podea, în faţa televizorului, iar bebeluşul urlă.

Elaine stă lângă scândura de călcat şi-l priveşte. Ruthie îşi suge degetul mare şi se uită la doctorul şi la asistenta lui, care fac dragoste pe canapeaua de piele din cabinetul medical, lam-brisat şi căptuşit cu cărţi. Emma se apleacă şi dă mai tare sonorul televizorului.

La magazinul de unelte de pescuit Whale Harbor, Bob se îndreaptă spre rafturile cu ziare şi cumpără două gazete din Miami şi pe cea din Marathon şi, apoi, în picioare în faţa magazinului, le răsfoieşte în grabă pe toate trei. În niciuna dintre ele nu se pomeneşte un cuvânt despre haitieni.

„Poate că nici nu s-a întâmplat cu adevărat, îşi îngăduie Bob să gândească. Poate că a fost numai un coşmar, un soi de halucinaţie, o nebunie mai crâncenă decât tot ce-am trăit până acum. Să fie posibil?" se întreabă. Nimic nu i se mai pare real. Şi, preţ de o clipă, acest clivaj sufletesc îi oferă putinţa de a crede că partea aceea din viaţa lui care îi apare drept cea mai clară şi mai vie – călătoria până la New Providence, lunga aşteptare în golf, pe urmă sosirea haitienilor în barca lui Tyrone, drumul de întoarcere prin strâmtoare, furtuna subită de la Sunny Isles, apariţia cuierului pazei de coastă şi, în cele din urmă, cruntul moment în care haitienii au sărit în apă – toate acestea au fost trăite de el pe un alt plan de realitate decât cel pe care se desfăşoară viaţa lui: Elaine şi copiii, casă, bucătăria, spălătoria, televizorul, o cutie de Schlitz din frigider, munca, *Belinda Blue*, Ave, arestarea lui Ave, arestarea lui Tyrone, dispariţia lui Honduras, sechestrarea vaselor. Toate aceste lucruri au sens. Nu sunt întâmplări fericite, dar, oricum, poate trăi cu ele. Chiar şi aprigele urmări ale arestării lui Ave, adică faptul că rămâne şomer, i se par credibile, tolerabile, vagi şi condiţionate; într-un fel, sunt de aceeaşi natură cu familiarele văicăreli ale lui Elaine în legătură cu lipsa de bani, de aceeaşi natură cu iritarea şi jena lui pentru faptul că nevastă-sa e nevoită să muncească serile

într-un restaurant, de aceeaşi natură cu îngrijorarea lui faţă de înstrăinarea tot mai marcată a lui Ruthie şi cu permanenta lui dezamăgire şi uimita surprindere faţă de propria-i inaptitudine.

E posibil oare? E posibil ca partea cea mare şi tare din viaţa lui să fi fost un vis şi partea slabă să fie realitatea? Dacă-i aşa, înseamnă că e smintit, asta-i tot. Nebun. Un soi de nebun liniştit, care-şi trăieşte visurile şi îşi visează traiul. Oricum, cei mai mulţi dintre oameni sunt cam aşa, mai ales oamenii ale căror vieţi, ca şi viaţa lui Bob, sunt banale şi, în ciuda banalităţii lor, le fac permanent necazuri. Poate că – ar putea fi posibil şi acest lucru – poate că îngrozitoarele presiuni pe care le-a exercitat asupra lui Bob banala sa viaţă, dificultatea lui de a trăi, aşa cum trebuie, o viaţă banală, l-au făcut să-şi piardă minţile. Cei mai mulţi oameni trăiesc cu uşurinţă o asemenea viaţă, e sigur de acest lucru; muncesc şi agonisesc bani, au grijă de soţiile şi de copiii lor, care le poartă recunoştinţă şi respect, iar zilele şi nopţile lor se scurg voios, până când, în cele din urmă, le albeşte părul şi se îngraşă, ies la pensie şi-şi petrec iernile în Florida împreună cu soţiile, pescuiesc, urmăresc meciurile de baseball la televizor şi îşi aşteaptă copiii şi nepoţii să vină în vacanţă să-i viziteze. Dar puţini sunt oamenii care, asemenea lui Bob, în ciuda faptului că se consideră la fel de inteligenţi ca şi ceilalţi, îşi transformă de timpuriu vieţile lor banale în adevărate dezastre, fără să ştie de ce. „Asta poate înnebuni un om”, îşi spune Bob.

O secundă se gândeşte să intre în magazin, poate că Ted Williams e din nou acolo. Se uită prin parcare să vadă dacă e pe acolo Chryslerul alb al lui Ted, pe urmă îşi aduce aminte de greşeala lui cu privire la Chrysler şi îşi spune: „Vezi, sunt într-adevăr nebun, în capul meu se amestecă ce îmi imaginez cu ce îmi amintesc şi cu ce trăiesc într-adevăr, şi nu reuşesc să disting diferenţele”. Acum e convins că a visat moartea haitienilor.

Dar uşurarea şi plăcerea pe care i le procură această convingere nu durează decât o clipă. Când se îndreaptă spre maşină, îşi vâră sub braţ ziarele împăturite şi îşi bagă mâinile în buzunare. Mâna stângă simte imediat banii, teancul gros de bancnote. Acolo sunt banii însângeraţi, încă nenumăraţi, uitaţi timp de ceasuri întregi, invizibili şi apoi reapărând dintr-odată, legând iarăşi toate întâmplările între ele, astfel încât visurile şi viaţa de zi cu zi se împreunează şi se suprapun iar. „E oribil, oribil” îşi spune şi aproape că strigă acest lucru în gura mare; îşi smulge mâna din buzunar de parcă ar fi atins acolo un şarpe

rece, uscat.

Întreaga după-amiază ba iese, ba intră în rulotă, incapabil să-şi găsească locul, incapabil să plece de acasă, incapabil să se aşeze, o fantomă care ba apare în curte, ba se opreşte în prag, în faţa uşii din plasă de sârmă, până când femeia şi copiii din casă nu mai pot suporta presiunea şi îl privesc întrebător, iar el se întoarce şi iese în drum. Străbate aleea până la şosea, apoi o ia pe lângă rulote şi se duce la apă, unde pescăruşii şi rândunelele de mare scormonesc printre stâncile de coral, iar crabii blonzi, aproape translucizi, se foiesc în apele joase, căutându-şi adăpost. O maşină condusă de Horace vine şi pleacă iar, dar în tot acest timp Bob stă cu spatele la vecinul lui. Pe la cinci şi jumătate, vine acasă şi Allie Hubbell de la prăvăliile de artizanat din Key Largo şi străbate aleea de la staţia de autobuz, dar Bob îi arată şi ei spatele. Allie se opreşte un moment şi-l priveşte, însă Bob, numai după ce o vede aprinzându-şi o ţigară şi intrând în casă, se îndură să-şi întoarcă încet capul spre rulota lui. Se opreşte lângă maşină, urcă în ea, se aşază la volan, apoi coboară, se îndreaptă iar spre apă şi priveşte în gol. Cerul e coborât, cenuşiu ca zincul şi neted ca o folie de metal. Suflă un vânt dinspre sud-est, frământând şi sfârtecând apa neagră ca o cafea rece.

În cele din urmă, Elaine iese pe trepte şi-l strigă. Bob se întoarce spre ea.

— Vrei să mănânci? îl întreabă.

Scutură din cap că nu, se întoarce cu spatele la ea, iar Elaine intră grăbită în casă, închizând ambele uşi împotriva vântului.

Puţin mai târziu, când aproape s-a întunecat, Elaine iese din nou, de astă dată purtând o jachetă de lână roz încheiată până la gât pentru a-i acoperi umerii goi şi decolteul adânc al rochiei scurte, negre, pe care o poartă la lucru, împletindu-se în nisip pe tocurile înalte, se apropie de Bob şi-i cere cheile maşinii.

— M-am săturat să tot merg cu autobuzul şi să fiu văzută în costumaţia asta cinci seri pe săptămână, iar tu te împotriveşti să mă conducă acasă cu maşina cineva de acolo.

— Aseară ce-ai făcut? o întreabă.

Şi, de parcă i-ar fi pus o întrebare aşa, într-o doară, îşi ţuguiază buzele şi priveşte la un crab care o zbugheşte în apă, chiar la picioarele lui.

Elaine îi studiază o clipă profilul, apoi îi răspunde:

— Duminica şi lunea sunt liberă, Bob. Mai ţii minte? Am petrecut seara de ieri acasă, discutând cu poliţiştii.

— Azi e marţi?

— Da, azi e marţi. Ce-ai făcut *tu* aseară? Bob nu-i răspunde.

— Te-am întrebat ce-ai făcut *tu* aseară?

— Ştii bine ce-am făcut, unde am fost, îi răspunde cu o voce groasa, îmbufnată.

— Nu. În realitate, nu ştiu. Tot ce ştiu e că ai plecat de acasă duminică în zori, cu maşina, şi ai tras maşina în curte azi-dimineaţă, asta-i tot ce ştiu. Asta-i tot. A, da, ştiu că poliţia te-a aşteptat de dimineaţă să intri cu vasul în Moray Key. Pentru că m-au anunţat ei c-or să te aştepte şi, dacă nu te-ar fi găsit acolo, s-ar fi înapoiat aici. Şi mai ştiu că te-au socotit implicat în afacerile cu droguri ale lui Ave, pentru că aşa mi-au spus. Poate că te mai socotesc încă. Şi asta-i tot ce ştiu despre tine în ultima vreme. Tu, însă, ştii totul despre mine. Ştii ce fac în fiecare minut. Nu-ţi mai prezint surprize. Nu există nimic furişat, nimic ascuns, care să te lovească pe la spate. Dacă mi-ai mărturisi în clipa asta că în ultimele două zile ai făcut contrabandă cu heroină sau cocaină, sau cu arme, sau cu mai ştiu eu ce, aş spune doar atât: „A, va să zică ăsta-i omul care eşti!” Dacă mi-ai mărturisi că ai o amantă în Miami şi că ţi-ai petrecut ultimele două zile în pat cu ea, aş spune la fel. Pentru că nu mai ştiu. Nu mai ştiu ce fel de om eşti, Bob. Ăsta-i adevărul, înţelegi? Poate că nu mi-ar părea atât de îngrozitor, atât de greu de suportat, dacă nici tu n-ai şti ce fel de femeie sunt eu. Dar tu ştii foarte bine. Mă cunoşti perfect. Şi nu-i drept. E dureros. Nu mai e cum era pe vremuri, cu noi doi. Şi nu-mi dau seama în ce moment ceea ce era drept a început să fie nedrept. Pentru că nu mi-am dat seama că ceea ce era între noi era drept. Numai după ce a dispărut am început să înţeleg, după ce devenise de multă vreme nedrept. De mult. Şi tu o ştii. Nu-i aşa?

Bob nu-i răspunde. Nu se poate uita în ochii ei, aşa că se întoarce cu faţa spre marea noptatică. În cele din urmă, îi spune:

— Poţi să renunţi la slujbă. Chiar în seara asta, dacă vrei. Nu-i nevoie să te mai duci acolo. Sună-i la telefon şi spune-le că renunţi. Am… am câştigat bani buni în călătoria asta.

— Cu traficul de droguri?

— Nu, nu. Cu pescuitul. Un grup mare. Toţi mână spartă.

— Bob, răspunde Elaine, oftând. Pur şi simplu nu… nu te cred,

Bob.

Se uită la spatele lui lat, un adevărat zid, şi clatină încet din cap.

— Ei, bine… şi dacă am făcut… dacă am făcut ceva ilegal şi n-am fost prins? Care dracului e deosebirea, vreau să spun care ar fi deosebirea pentru tine?

— Aş gândi că eşti un prost. Şi că ai noroc. Pentru prima oară în viaţa ta. Nu, într-adevăr nu ştiu care ar fi deosebirea.

— Mă rog, să zicem că am făcut-o, okay? Şi să zicem că m-am ales cu o grămadă de bani. Nu o avere, dar destul cât să poţi renunţa la slujba asta, băga-o-aş în mă-sa. Ai face-o? Ţi-ai părăsi slujba?

Elaine rămâne tăcută câteva clipe, iar el se întoarce spre ea.

— Ei? o întreabă.

— Nu. Nu mi-aş lăsa slujba.

— De ce nu?

— Pentru că… pentru că ăştia-s bani din droguri, Bob. Nu-i ca şi cum ai fi câştigat la loterie sau ceva de genul ăsta, pentru numele lui Dumnezeu. Sunt bani câştigaţi din droguri.

Elaine îşi înalţă capul şi-i studiază faţa iată, întunecată.

— La asta m-am gândit când ţi-am spus că nu te mai cunosc, reia ea. Nu, ţine-ţi banii scoşi din droguri. Cumpără-ţi cu ei o maşină nouă, dacă vrei. Orice. Dar nu cumpăra nimic pentru mine sau pentru copii. Fereşte-te. Din partea mea îi poţi arunca în ocean. Nu vreau să ne atingă pe mine sau pe copiii mei, asta-i tot.

— De ce? Pentru numele lui Dumnezeu! Ce mare scofală c-am făcut ceva ilegal? O mulţime de lucruri sunt ilegale şi totuşi le facem.

— Ca de pildă?

Bob are o clipă de ezitare.

— Mă rog, ştii tu. Lucruri mărunte. Ca de pildă să te urci la volan după ce-ai băut. Înţelegi ce vreau să spun. Sau ce-a făcut Eddie, pentru numele lui Dumnezeu. Nu crezi că el făcea lucruri ilegale? Şi Ave? Nu păreai să obiectezi când ce făcea Eddie ori Ave îţi aducea ţie un profit.

— Tu nu eşti ei, Bob. Eddie e mort şi Ave e la închisoare. Dar chiar dacă n-ar fi aşa, chiar dacă ei doi ar fi încă aici, fără să fi fost prinşi, aşa cum îţi închipui că e cazul cu tine, ar fi acelaşi lucru. Uită-te la mine, Bob. Nu plâng. Nu mai plâng. Nu strig. Nu mai strig. Spun, doar. Nu sunt deprimată şi nu mai sunt furioasă. Spun, doar.

— Ce spui, pentru numele lui Dumnezeu? Că nu mă mai iubeşti? Asta vrei să spui? Că sunt prea nătâng… sau prea ilegal… sau imoral?

Sau ce?

— Nu, nu asta, nimic din astea toate. Altceva. E mai complicat. Elaine pare într-adevăr încurcată. Nu ştiu, continuă ea… poate că ceva mai rău.

— Ce poate fi mai rău?

— Să te iubesc şi să nu te cunosc, aşa cred. Asta ar fi mai rău pentru mine.

— Iisuse Hristoase! Elaine, mă cunoşti…

— Nu. Nu te mai cunosc. Şi nu ştiu de ce, nu ştiu dacă asta-i pentru că te-ai schimbat atât de mult de când am plecat din New Hampshire, sau din cauza lucrurilor care ţi s-au întâmplat de atunci încoace. Lucruri rele. Lucruri despre care nici nu ştiam că se pot întâmpla. Ce ştiu sigur e că nu te mai cunosc.

— Mă cunoşti!

— O să întârzii la lucru, schimbă ea vorba zâmbind. Dă-mi cheile. Dacă vrei, putem sta de vorbă mai târziu.

Bob îi dă cheile.

— Urăsc slujba asta a ta, băga-o-aş în mă-sa. Urăsc mai mult decât îţi poţi închipui faptul eşti nevoită să faci lucrul ăsta.

— Şi eu o urăsc, Bob. Mai mult decât îţi poţi *tu* închipui. Dar e un lucru legal. Şi în momentul de faţă e singura slujbă pe care o avem.

Se întoarce şi se îndreaptă spre maşină.

— Elaine! Ce… ce pot să fac? Ea îşi continuă mersul.

— Vrei să te întorci în New Hampshire? strigă după ea. Asta vrei?

Elaine se opreşte şi-i spune:

— Da. Vreau.

Pe urmă deschide portiera şi urcă în maşină. Câteva secunde mai târziu dispare şi rămâne întunericul. Bob traversează curtea şi se duce la copii.

Elaine se întoarce acasă la unu şi un sfert noaptea şi se opreşte o clipă în living, ca pentru a-i oferi lui Bob prilejul de a-şi dezlipi ochii de emisiunea lui David Letterman şi a-i cere să se aşeze lângă el, să bea o ceaşcă de ceai, să mai stea de vorbă. Dar el rămâne neclintit. I-a aruncat doar o privire când a intrat pe uşă şi şi-a mutat iar ochii la televizor. Elaine îi strigă din camera copiilor: „Noapte bună, Bob", iar el îi răspunde „Bună" şi asta-i tot. Nu mai dorm împreună.

Bob se uită distrat la televizor, de parcă, mai curând televizorul

se uită la el, până ce, la două şi jumătate se difuzează imnul naţional şi programul se încheie. O jumătate de oră mai târziu îşi dă seama că ochiul albastru care pâlpâie în faţa lui e mort, întinde mâna şi închide aparatul. Se lungeşte pe canapea, cu lumina aprinsă, şi încearcă să adoarmă. Se sucеşte şi se răsucеşte, se arcuieşte, se îndoaie şi se dezdoaie, dar îşi simte trupul ca pe un sac plin de cuie, îl doare orice poziţie îşi ia şi, în cele din urmă, renunţă, se scoală, fumează o ţigară, dă gata toată berea din frigider şi citeşte de două ori revista *People*, până i se face lehamite de ea şi o aruncă pe jos. Toţi oamenii aceia fericiţi, drăguţi, plini de succes, despre care scrie în revistă – îi urăşte pentru că ştie că nu există cu adevărat şi detestă cu atât mai mult revista care îi glorifică şi care, în felul ăsta, îi face să existe: actori, cântăreţi rock, scriitori celebri, politicieni. „Ăştia nu sunt oameni, fumegă Bob, sunt fotografii”.

La şase dimineaţa, îl aude pe bebeluş deşteptându-se, gângurind şi uguind câteva minute de unul singur, apoi ţipând ca să i se schimbe scutecele. Bob se ridică greoi de pe canapea, ia din frigider sticla cu suc de mere şi se îndreaptă prin coridor spre camera copiilor. Elaine apare în uşă, traversează coridorul în tăcere, de parc-ar fi singură, şi intră în baie, închizând fără zgomot uşa după ea. Când Bob intră în dormitorul învăluit în lumina catifelat cenuşie dinaintea zorilor, aude, în spatele lui, clipocitul duşului. Ruthie şi Emma, obişnuite cu urletele de dimineaţă ale frăţiorului lor şi cu zgomotele unuia dintre părinţi, care se ocupă de el, dorm mai departe, gustând ultimul ceas de somn gras, înainte de a trebui şi ele să se scoale.

Ruthie doarme încovoiată, cu spatele la Bob şi faţa la perete şi cu degetul mare îndesat în gură; Emma, în celălalt pat, doarme pe burtă, cu braţele şi picioarele întinse, de parcă ar înota, în leagănul înghesuit între masa de toaletă şi peretele din fund al cămăruţei înţesate, Robbie zace pe spate, plângând, roşu de supărare, dar în clipa în care-l vede pe Bob înălţându-se deasupra leagănului, încetează să mai ţipe.

Bob îi pune sticla în mâini şi, în timp ce bebeluşul suge cu poftă, îi scoate scutecul de hârtie căptuşit cu plastic, ud leoarcă. Când vede poponeţul gol al copilului, se opreşte o clipă şi se gândeşte aproape uimit, de parcă l-ar vedea pentru prima dată: „Doamne, are un penis. La fel ca mine”. Un penis obişnuit. Un tubuleţ care iese din aparatul lui digestiv, asta-i tot. Penisul e scurt şi contractat, din cauza frigului şi a

expunerii subite la aer, chircit până aproape de mărimea unui degetar. Dedesubt se umflă testiculele, în punga lor strânsă, ca pieptul unei păsări micuţe, roz. Fără mister, fără putere, fără păcat, fără vină. Doar biologie pură. Şi, din această pricină, înfricoşător şi, o clipă, miraculos.

— Oh, Robbie! şopteşte Bob.

Copilaşul ridică ochii mari, albaştri, peste sticla aburită şi se uită la tatăl lui şi, cu toate că buzele şi obrajii sug de zor din sfârcul de cauciuc, pare să surâdă. Un moment, Bob îi întoarce privirea, pe urmă începe să-şi examineze propriile mâini, uriaşe pe lângă pieptul mic şi neted al copilaşului, pe lângă mânuţele şi picioruşele lui. Mâini uriaşe, grosolane, zgâriate şi păroase, cu vene groase, răzbind la suprafaţă ca nişte fulgere albastre, şi brusc, propriile mâini îi apar lui Bob ca nişte arme, arme cu o voinţă proprie, ca doi bolovani care se pot rostogoli de la sine; îşi extrage mâinile din leagăn şi le vâră în buzunare.

Şi, încă o dată, mâna lui stângă simte banii, dar de astă dată, în loc să o smulgă din buzunar, palma prinde teancul de bancnote şi-l ţine un lung moment între degete.

— Robbie, şopteşte Bob, Robbie, tatăl tău e un om rău. Uite ce-a ajuns să facă, adaugă şi glasul lui sună ca zăngănitul jaluzelelor scuturate de un vânt rece. Uită-te!

Copilaşul gângureşte şi surâde şi îşi agită picioruşele în aer. În celălalt capăt al camerei, Ruthie se răsuceşte în somn, iar Emma deschide un ochi, îl vede pe tatăl ei şi se întoarce instantaneu la somn, ca şi cum s-ar afunda în ape adânci, călduţe.

Ţinându-şi încă mâinile în buzunare, Bob se strecoară afară din cameră, mai aruncă o privire peste umăr şi iese. Traversează coridorul cu uşa băii încă închisă şi iese afară din rulotă. Aerul e răcoros şi aproape nemişcat şi o ceaţă diafană, joasă, pluteşte dinspre mare, se anină de chei şi înfăşoară insulele într-un abur fin, argintat. Aude apa lipăind pe ţărm, de parcă i-ar vorbi, dar nu poate desluşi marea.

Urcă în maşină şi, cu farurile aprinse, conduce încet, nu mai repede decât dac-ar merge pe jos, până în Islamorada, unde cumpără iar ziarele, în parcare, stând în maşină, despătureşte *Miami Herald*, îl întinde în poală şi citeşte, prima oară, articolul care comentează înecul celor cincisprezece haitieni.

15 HAITIENI ÎNECAŢI LÂNGĂ SUNNY ISLAND

Miami, 12 febr. (United Press International) – Cincisprezece haitieni, în mare majoritate femei şi copii, s-au înecat azi-dimineaţă în

apele furtunoase ale lui Sunny Island, la nord de oraşul nostru, după ce au fost forţaţi să sară în mare de către căpitanul unei nave despre care ofiţerii Pazei de Coastă declară că ar fi, probabil, o barcă de pescuit americană, angajată în trecerea ilicită a haitienilor în Ronda. Nava neidentificată a scăpat datorită întunericului, în timp ce membrii echipajului cuierului *Cape Current*, aparţinând Pazei de Coastă a US, încercau să-i salveze pe haitieni.

Autorităţile de la Biroul de Imigrări declară că a fost unul dintre cele mai tragice incidente petrecute de când, în urmă cu zece ani, valurile de imigranţi din ţările sărăcite din Caraibe au început să se îndrepte spre Statele Unite. Bob Graham o numeşte „o tragedie umană care era inevitabil să se întâmple" şi promite că va face presiuni asupra Guvernului Federal pentru a trata cu Haiti stoparea fluxului de imigranţi pe ţărmurile noastre.

La Miami, purtătorul de cuvânt al Pazei de Coastă a declarat despre înec: „E o tragedie îngrozitoare", adăugând: „E inuman ce sunt în stare să facă unii dintre aceşti contrabandişti pentru câţiva dolari". Când a fost depistată de cuierul *Cape Current*, la orele 2.30 dimineaţa, barca de pescuit se afla la o jumătate de milă depărtare de plaja Sunny Isles. Potrivit purtătorului de cuvânt al Pazei de Coastă, căpitanul bărcii de pescuit a tras câteva focuri în aer pentru a-i speria pe haitieni şi a-i determina să părăsească nava.

Hailienii, dintre care cei mai mulţi, evident, nu ştiau să înoate, s-au înecat aproape imediat în valurile înalte de doi metri. Se crede totuşi că puţini dintre ei au reuşit să ajungă la ţărm. Autorităţile solicită tuturor acelora care au supravieţuit tragediei să se prezinte şi să ajute la identificarea indivizilor care i-au aruncat în mare.

Cadavrele a cinci bărbaţi, şase femei şi patru copii au fost transportate la morga din districtul Dade. Purtătorul de cuvânt al Biroului de Cercetări Medicale a afirmat că se vor efectua autopsii şi se vor face încercări de identificare a cadavrelor. „După aceea – a declarat purtătorul de cuvânt – cadavrele vor fi înmormântate într-un mod respectabil şi de-cent. Încă nu ştim ce măsuri vor fi luate în acest scop".

Bob simte că pieptul i se strânge ca un pumn, apoi se diiată şi se goleşte de aer şi, brusc, începe să plângă, aşezat în umbră în maşina lui, învăluit într-o ceaţă lăptoasă, într-un loc de parcare, pe o insulă din ocean, la depărtare de vieţi şi de continente de locul unde aşa ceva nu i s-ar fi putut întâmpla.

O oră mai târziu, stă la masa din bucătărie şi citeşte din nou relatarea, studiază fotografia care o însoţeşte, citeşte iar şi studiază de parcă ar decoda un mesaj cifrat sosit de la un aliat, în timp ce fetiţele îşi iau micul dejun în tăcere, îşi strâng în pungi de hârtie sandvişurile de prânz şi îşi adună banii de lapte pentru şcoală, iar Elaine, în capot şi papuci, fără să rostească o vorbă, pregăteşte micul dejun, îl serveşte, apoi curăţă masa, iar bebeluşul se uită la ei din ţarcul lui.

În cele din urmă, fetele pleacă la şcoală, Elaine îl aşază pe Robbie în leagăn pentru somnul de dimineaţă, apoi se instalează în faţa chiuvetei, cu mâinile muiate în clăbuc de detergent şi, din când în când, aruncă o privire spre soţul ei, încovoiat deasupra ziarului.

— Îngrozitor, nu-i aşa? întreabă, spărgând tăcerea cu vocea-i piată, lipsită de expresie.

Faţa lui Bob se ridică parcă din fundul mării, albă, buhăită şi nerasă, cu ochii ca nişte găuri, gura o tăietură golită de sânge, subţire şi căzută, bărbia lungă tremurându-i.

— Bob, ce s-a întâmplat? strigă Elaine.

Bob îşi întoarce capul încet, dintr-o parte în alta, ca o jivină de mare ieşită la suprafaţă, care se scutură de apă, pulverizând-o înjur; apoi deschide gura ca să vorbească, dar nu poate.

— Oh, Dumnezeule, ce s-a întâmplat?

Elaine se apropie în grabă de el. Îi ia faţa rece în mâini şi-l întreabă din nou:

— Bob, ce s-a întâmplat? apoi se uită la ziar şi iarăşi la el. Ştiu, continuă ea. Bieţii haitieni. Am citit şi eu când ai venit acasă… citeam… căutam ceva despre Ave. Dar n-a apărut nimic…

Îl pătrunde pe soţul ei cu privirea şi deodată vede prin pelicule, membrane, văluri, perdele, uşi, ziduri, parcurge tot drumul până la miezul tainic al omului.

Acum ştie. Ştie ce a făcut. Ştie, în sfârşit, cine este. Se trage îndărăt, îngrozită. Pe urmă, un moment mai târziu, se apropie şi-i cuibăreşte capul la pieptul ei.

— Oh, Dumnezeule, Bob! Dumnezeule!

Brusc, îl depărtează violent de ea. Trupul lui inert cade pe spetеaza scaunului, iar el bâiguie:

— Eu… nu… nu pot…

— Taci din gură! Taci din gură! Nu scoate o vorbă! încet, de parcă i-ar fi fost teamă să nu se spargă, Elaine se retrage în cealaltă

parte a mesei şi se aşază în faţa lui. Stau amândoi acolo în tăcere, uitându-se unul la celălalt, soţ, soţie şi al treilea personaj în care i-a transformat căsătoria lor şi care, în acest moment, stă în faţa lor: un monstru.

Spre prânz, au hotărât ce trebuie să facă. Soluţia se încheagă încet, fără ceartă sau discuţii, frază cu frază, celulă cu celulă, ca o tămăduire, întâi Bob anunţă calm:

— Trebuie să plecăm de aici.

Pe urmă, după câteva minute, Elaine spune că ar trebui să se întoarcă în New Hampshire, unde Bob poate să-şi practice meseria şi să găsească de lucru.

Puţin mai târziu, Bob propune să împacheteze şi să plece cât mai curând posibil, înainte de a-şi cheltui banii aici, în Florida. Elaine e de acord. O să renunţe la slujbă, o să-şi încaseze azi după-amiază salariul şi o să retragă din bancă cele câteva sute de dolari pe care le-au lăsat în cont.

Multă vreme nu-şi mai spun nimic, până când Elaine îl anunţă că banii luaţi de Bob de la haitieni n-ar trebui să părăsească Florida împreună cu ei.

— E mai rău decât dac-ar fi bani câştigaţi din droguri, comentează ea.

— Ai dreptate. Dar nu ştiu ce să fac cu banii ăştia. Nu pot să-i predau la poliţie. Şi totuşi sunt o grămadă de bani, adaugă el.

Rămân tăcuţi câteva momente, după care Elaine reia:

— N-ar trebui să faci să-i parvină într-un fel lui Ave? Lui îi aparţin. Sunt bani mânjiţi cu sânge. Sau lui, cum îl cheamă, Tyrone?

— Nu. Ce-ar trebui să fac este să-i restitui haitienilor. Numai dac-aş şti cum trebuie să procedez.

Pentru prima oară, acum când îşi fac planuri, vorbesc despre „ar trebui" şi „nu ar trebui", dar vorbesc rigid, greoi, pentru că aceste cuvinte îi împiedică să amestece iluziile cu speranţele. Frazele sună stângaci în gura lor şi li se împleticesc de limbă, de dinţi şi de buze, de parcă fie frazele şi sintaxa lor, fie gurile nu le-ar aparţine. Dar Bob şi Elaine se străduiesc în continuare, pentru că ştiu că aceasta este singura cale prin care pot începe o viaţă nouă. Şi trebuie să pornească la o viaţă nouă, fiindcă cea veche a murit şi e în putrefacţie. Trăiesc un stârv de viaţă care a început să duhnească.

Nu-şi pot permite să închirieze un camion pentru mutare, aşa

încât hotărăsc să împacheteze şi să ia cu ei numai hăinăria, aşternutul, rufăria şi ustensilele de bucătărie. Restul lucrurilor – cu excepţia leagănului şi a ţarcului bebeluşului, care pot fi legate pe capota maşinii – vor rămâne pe loc, în schimbul chiriei pe care o vor datora lui Horace, deoarece nu i-au dat o lună preaviz.

— Să-l anunţăm că plecăm? întreabă Bob.

— Nu. Nu trebuie să spunem nimănui. Când o să vadă câte i-am lăsat, o să fie bucuros c-a scăpat de noi.

La vremea când se întorc fetele de la şcoală, Bob şi Elaine împachetează de zor şi, când Ruthie şi Emma află că se mută înapoi în New Hampshire şi că tăticu' o să-şi reia vechea slujbă, şi or să găsească o casă drăguţă în care o să locuiască, aşa cum au avut şi înainte, sunt vizibil încântate, până şi Ruthie, şi pe dată pornesc să-şi strângă jucăriile preferate, păpuşile şi jocurile, băgându-le în cutiile de carton pe care le-a adus Elaine când s-a dus să lichideze şi să-şi încaseze salariul de la Scuper.

Dat fiind că toată vesela şi tigăile sunt împachetate, Bob îi duce pe toţi să ia masa de seară la McDonald's, în Key Largo şi, cu toate că el încă nu poate să mănânce – priveliştea sandvişurilor Big Mac şi a cartofilor prăjiţi îi provoacă o greaţă subită – se bucură de plăcerea familiei lui, aşa cum nu s-a mai bucurat de luni de zile. Deliciile lor zgomotoase, nerăbdarea, feţele strălucitoare, inocente, îi creează o adevărată lume care, de data aceasta, e suficientă în sine.

Pe drumul scurt de întoarcere la rulota lor, se porneşte să plouă cu stropi mari, umflaţi, care împroaşcă parbrizul. Bob pune ştergătoarele în mişcare şi îşi aprinde o ţigară. E foarte îngândurat şi n-a scos o vorbă de când au plecat de la McDonald's.

— Nu ţi-e bine? îl întreabă Elaine. Vrei să conduc eu? Robbie zace adormit în poala ei.

— Nu, sunt bine.

Cerul s-a încărcat de nori şi ploaia face ca întunericul să se instaleze mai devreme, drept care Bob aprinde farurile.

— Bob, ar trebui să te culci îndată ce ajungem acasă. Zău aşa. Lasă că termin eu împachetatul.

Bob exală fuiorul de fum de ţigară pe nări şi parbrizul, în ciuda ştergătoarelor, se abureşte. Scoate o mână pe fereastră şi şterge pe geam un pătrat care-i permite să vadă drumul din faţa lui.

— Nu, îi răspunde el lui Elaine, chiar dacă aş vrea n-aş putea

dormi. Şi nu vreau.

— Trebuie să fii istovit.

— Da, sigur. Bineînţeles.

Îşi întoarce privirile la bancheta din spate. Fetele stau trântite fiecare în alt colţ, pierdute în gândurile lor.

— Ascultă, i se adresează Bob lui Elaine, cu o voce scăzută. Vă las pe tine şi pe copii la rulotă şi eu plec. Cred că ştiu ce trebuie să fac cu banii. Şi trebuie s-o fac în seara asta, dacă am de gând s-o fac. Okay?

Elaine se uită fix la parbriz. După câteva secunde, îşi scoate şi ea mâna liberă pe fereastră şi şterge pe geam un cerc de mărimea capului.

Bob o întreabă:

— Nu vrei să ştii ce am de gând să fac?

— Nu. Nu în mod special. Atâta timp cât te descotoroseşti de bani şi nu-i luăm cu noi.

— Am de gând…

— Bob, nu vreau să ştiu. Nu vreau. Crede-mă. Nu ştiu de ce, dar am impresia… că-i mai curat dacă nu ştiu. E mai bine pentru viitor. Pentru viitorul nostru. Okay?

— Okay. Bine.

Îl întreabă când se va întoarce şi el îi răspunde că nu e sigur, oricum spre dimineaţă. Poate mai curând, dacă are noroc.

— Şi mă simt norocos, adaugă. O dată în viaţa mea. Opreşte maşina în faţa rulotei şi fetiţele devin iar vioaie ca nişte căţeluşi şi se vaită de ploaie.

— Fugiţi înăuntru, le sfătuieşte Elaine. Uşa e descuiată. Fetele dau buzna afară din maşină şi lipăie prin băltoace până la rulotă.

— Fii atent cum conduci, îi spune Elaine lui Bob, sălându-şi bebeluşul pe umăr. Străzile sunt ude. Nu vreau să mori.

— Nu vrei?

— Nu glumi cu lucrurile astea, Bob. Nu, deşi simt că viaţa noastră s-a sfârşit, viaţa noastră veche, vreau să spun. Cea pe care ne-am închipuit-o când eram copii. Eu, cea de altă dată, şi tu, cel de altă dată, suntem morţi. Aşa cred. Poate că e mai bine. Nu ştiu. Nu, nu vreau să mori, Bob. Vreau să îmbătrânesc alături de tine.

— Şi n-ai vrut dintotdeauna lucrul ăsta?

— Cred că nu. Voiam doar să fiu tânără alături de tine. Înţelegi? Şi asta am şi fost, până acum.

— Da. Şi eu. Mă simt acum atât de bătrân. Bătrân ca ta-ică-meu.

E ciudat, nu-i aşa?

— Da. Fii prudent!

Deschide portiera, coboară din maşină gemând de efort, trânteşte uşa şi dispare pe după geamurile înceţoşate. Bob se întinde peste scaunul de alături, şterge sticla şi o priveşte pe nevastă-sa urcând treptele, apoi, după ce deschide uşa, mutând copilul de pe umăr în braţe. După aceea uşa se închide în urma ei.

O oră şi jumătate mai târziu, Bob virează la stânga în Key Largo, la Blackwater Sound, traversează podul şi iese din chei, angajându-se pe Autostrada l către interiorul insulei. Ploaia a contenit, mutându-şi sediul spre nord-vest, peste golf, spre Naples şi Fort Myers, şi în sus, pe Gulf Coast, şi acum, deasupra capului lui Bob şi ceva mai în dreapta sa, o lună ca un ou atârnă dintr-un cer violaceu, peste Miami. Bob urmează traseul lunii, a cărei lucire galbenă e răsfrântă de vechiul canal, paralel cu Autostradal, trecând prin Everglades până în Florida City, unde intră pe Autostrada Dixie, pe la nord, străbătând suburbii care alternează cu ferme de legume, până ce suburbiile se înstăpânesc peste tot, iar uriaşul reflex portocaliu al oraşului, care estompează luna şi stelele, se întinde peste cer, de la răsărit la apus.

Cu toate că pământul e plat, doar cu vreo zece metri deasupra nivelului mării, pe întregul parcurs de la insule la Miami, Bob are senzaţia, când intră în oraşul scânteietor, că vine la vale de pe un podiş înalt. De-a lungul bulevardului Brickell, la sud de râul Miami şi la nord de Livada de Cocotieri, trece printr-o alee străjuită de palmieri regali, înalţi şi, de o parte şi de alta, ascunse de tufişurile de poinciana şi de lanţul de garduri, se înşiră vilele roz ale politicienilor şi generalilor latino-americani demişi din funcţii. Dincolo de golf, la dreapta, e Key Biscayne. Bob trece pe lângă blocuri înalte, luxoase, terasate, ce adăpostesc transportatori de heroină şi de cocaină din Columbia, care, prin depozitele lor de milioane de dolari, contribuie la fericirea bancherilor din Florida, apoi pătrunde chiar printre bănci, zgă-rie-nori albi, cu ferestre de sticlă fumurie ca ochelarii de soare ai unui şerif dintr-un orăşel de provincie.

Traversează râul Miami, intră în centrul comercial al oraşului şi poate distinge, dincolo de golf, Miami Beach, unde oamenii trăiesc în hoteluri şi în afara hotelurilor, un oraş în care nu există familii. Pe urmă o ia spre nord, pe bulevardul Biscayne, pe lângă tribunele ridicate pentru parada „Bolului cu Portocale" de luna trecută, acum

pustii şi pe jumătate demolate, aruncând umbre scheletice peste iarba din parcul Bay Front, până când iese din centrul comercial şi intră într-o periferie slab iluminată, unde nu mai apar oameni albi – nu mai vezi albi nici pe trotuare, nici în magazine sau în restaurante, nici în maşinile care opresc lângă tine la stop. Aici voia să ajungă. Ştie din ziare şi din ceea ce i-au povestit proprietarii de bărci din chei, că acum se găseşte în Micul Haiti, o secţiune de vreo patruzeci de străzi a oraşului, înghesuită la vest de către Liberty City, unde negrii americani săraci spumegă de furie, şi împrejmuită în celelalte trei părţi de bungalouri cochete, unde membrii clasei mijlocii a cubanezilor şi a albilor se lasă, împreună cu copiii lor, în voia valurilor istoriei Lumii Noi.

Îşi parchează maşina pe North Miami Avenue, la o intersecţie în spatele străzii Cincizeci şi patru, în faţa unei mici băcănii, deschisă încă, în ciuda orei târzii, în faţă, pe trotuar, se înşiră saci de pânză umpluţi, pare-sevcu făină, lăzi cu igname portocalii, pătlagină şi fasole roşie. În prăvălie, câteva femei stau la taclale, în timp ce un bărbat cu ochelarii împinşi în sus, pe fruntea lucioasă, de culoarea mahonului, le calculează totalul cumpărăturilor. Bob face un pas înăuntru, ascultă creola rapidă, melodioasă, pe care o vorbesc femeile şi, când, la ivirea lui, amuţesc cu toţii, iese din nou în stradă.

Puţin mai jos ajunge la o prăvălie de discuri, cu difuzoare instalate deasupra uşii, din care ţâşneşte în stradă muzica, şi intră. Toţi cei prezenţi în prăvălie – trei băieţandri, două femei tinere, un om cu barbă îndărătul tejghelei – se opresc brusc din vorbă şi încep să examineze câte un produs, discuri, ace, discuri de plastic pentru 45 de turaţii, microfoane, până ce Bob pleacă, iar ei îşi reiau conversaţiile rapide, cu glas tare, şi muzica răsună în continuare, răguşit.

Intră într-un restaurant de pe strada Cincizeci şi patru, cu obloanele trase la stradă. O femeie suplă, cu pielea cafenie, care ţine în mână listele de bucate tipărite pe foi lungi, înguste, îl întâmpină la intrare şi îl întreabă politicos, într-o engleză cu accent franţuzesc, pentru câte persoane doreşte o masă. Bob se uită prin restaurant, vede la mese negri mătăhăloşi în costume cu vestă, femei elegante, câţiva copii, şi spune:

— Sunt… caut pe cineva. Se preface că scrutează încăperea în căutarea unui prieten, apoi declară: Nu, îmi pare rău, n-a venit încă, mulţumesc.

Şi o zbugheşte afară.

Într-un bar, cocoţat pe un scaun la capătul tejghelei, Bob comandă o bere Schlitz unui barman scurt, îndesat, mustăcios, cu o vestă de mătase gălbuie, gata să plesnească peste pântece, în spatele lui sunt vreo douăsprezece separeuri şi măsuţe separate, la care stau vreo trei sau patru femei, tinere şi drăguţe, fardate violent, îmbrăcate în minijupe şi bluze lucioase, adânc decoltate, stau singure, câte una la o masă, bând. La bar, patru sau cinci tineri, aproape nişte băieţandri, care par să se cunoască bine atât între ei, cât şi cu barmanul, pălăvrăgesc, beau, fumează şi îşi pocnesc degetele în ritmul muzicii care urlă din to-nomatul aşezat în colţul de lângă uşă. Asta l-a atras în primul rând pe Bob să intre, muzica haitiană, gălăgioasă, prietenoasă, caldă şi gata să se dăruie oricui doreşte să o asculte.

Barmanul îi aduce berea şi un pahar şi le aşază în faţa lui Bob fără să-i arunce o privire.

— Cât face?

— Un dolar cincizeci. Bob îi întinde doi dolari:

— Păstrează restul.

— Mulţumesc, spune omul, dând să plece.

— Nu prea e lume în seara asta.

— Da. Mă rog, miercuri seara, ştiţi. Şi e târziu.

— Ascultă, spune-mi… Ah… Tocmai mă întrebam… începe Bob.

— Da?

— Eşti haitian, nu? Ai un accent haitian, aşa-i?

Omul îl măsoară câteva secunde pe Bob, un alb dărâmat, voinic, neras, cu ochii înfundaţi, hainele mototolite şi murdare şi îi răspunde:

— Da, sunt haitian.

— Vrei o ţigară? îl întreabă Bob întinzându-i pachetul. Omul şovăie, pe urmă ia o ţigară.

— Mulţumesc.

Bob îi aprinde ţigara şi-l întreabă:

— Probabil că ai auzit despre haitienii aceia care s-au înecat alaltăieri, nu?

Omul face un pas îndărăt.

— Mă rog, da. Am citit în ziare.

Îl cântăreşte din priviri cu îngrijorare.

— Şi eu. Tot din ziare. Tristă poveste, nu?

— Da. Dar se întâmplă. Asemenea lucruri se întâmplă.

— Dar câţiva dintre ei s-au salvat, nu-i aşa? câţiva dintre ei au ajuns la ţărm. Aşa am citit.

— Bănuiesc că da.

Omul dă iar să plece, în celălalt capăt al barului, tinerii se opresc din vorbă şi-i cercetează pe Bob şi pe barman. Sunt patru la număr, doi cu tunsori afro, stufoase, şi cu favoriţi lungi, ceilalţi doi, mai tineri, tunşi scurt. Toţi patru sunt îmbrăcaţi ca pentru o seară în oraş, cămăşi din nailon imprimate, descheiate ca să le lase piepturile la vedere, pantaloni strâmţi, evazaţi şi saboţi cu vârful ascuţit. Doi dintre ei poartă lanţuri de aur, grele, la gât şi brăţări de aramă la încheietura mâinilor. Pentru Bob, toţi patru sunt lipsiţi de chip, copilandri în căutare de distracţii tari. Presupune că au o maşină parcată afară, un Olds sau un

Pontiac paradit, cu capacele roţilor ornate, iar înăuntru cu grămezi de covoraşe în faţă şi-n spate.

— Ascultă-mă, amice, pot să te întreb ceva? stăruie Bob. Barmanul se întoarce şi Bob îi împinge o hârtie de zece dolari peste tejghea.

— Mă întreb… rosteşte cu o voce scăzută, confidenţială. Mă întreb dacă mi-ai putea spune ceva.

Barmanul pune mâna pe bancnotă şi o vâră în buzunar fără să-şi schimbe expresia de calmă, vagă curiozitate.

— Haitienii aceia care s-au înecat acum două zile. Mă întreb dacă există supravieţuitori. Ai idee?

— N-aş crede. Nu-s supravieţuitori. Marea era agitată. De ce întrebaţi?

— Uite, ştii, am un prieten, un haitian care lucrează pentru mine, în Chei, şi îşi caută familia, rudele lui, înţelegi, şi se întreabă şi el.

— Atunci de ce nu vine el singur să se intereseze? De ce vă pune pe dumneavoastră?

— Da, înţeleg, îmi dau seama ce impresie fac, eu să fiu cel care se interesează. Dar înţelege, el trebuie să fie prevăzător. Ştii, pentru că actele lui nu sunt tocmai în regulă, înţelegi cum stă treaba?

— Aha! Da. Omul dă iar să se întoarcă, îmi pare rău, domnule, nu ştiu nimic despre oamenii de pe vas.

— Aşteaptă! îi cere Bob.

Îşi vâră mâna în buzunar şi, scoţând tot teancul de bancnote, desprinde una de douăzeci de dolari şi o depune pe bar.

Barmanul priveşte o secundă la teancul voluminos din mâna lui Bob, apoi la hârtia de douăzeci din faţa lui.

— Nu ştiu nimic despre oamenii ăia, repetă el. Terminaţi-vă berea şi plecaţi. Peste puţin timp închidem, spune el, îndepărtându-se încet, dar solemn.

Bob îşi ia înapoi hârtia de douăzeci de dolari şi o înfăşoară în jurul celorlalte, apoi se lasă să alunece de pe scaun şi se îndreaptă spre uşă. Când trece pe lângă cei patru tineri, aceştia se întorc şi se uită la el.

— Hei, domnule! îl strigă unul.

E înalt, cu umeri laţi, şi poartă o şapcă de doc cuibărită în uriaşa şi bombata lui frizură afro. Bob se întoarce spre el: – Da?

— Doriţi ceva? Poate că o prietenă, da? îl întreabă tânărul făcând cu ochiul şi afişând un rânjet larg.

— Nu, mulţumesc, răspunde Bob şi iese în stradă.

În spatele lui, băieţii râd şi încep să vorbească în creolă cu barmanul, care le ignoră însă întrebările şi începe să adune paharele şi sticlele goale, îndemnându-i să plece.

În jos, pe strada Cincizeci şi patru, la câteva colţuri depărtare de locul în care autostrada 1 – 59 se avântă deasupra capetelor, Bob zăreşte o mică îmbulzeală de oameni, câteva femei şi copii, dar mai ales bătrâni, betegi, decrepiţi, îmbrăcaţi în zdrenţe şi haine lepădate de alţii, care nu se potrivesc pe ei. Oamenii se adunaseră pe trotuar, lângă uşa laterală, deschisă, a unui camion Dodge, alb cu maro. O pancartă mare, scrisă de mână, prinsă de capota camionului şi întinsă pe toată lungimea lui, ca un afiş electoral, anunţă: „*Împărăţia Cerurilor e la îndemâna ta*! *Căieşte-te*! *Matei 10*: *7*”.

Când se apropie de grupul de lângă camion, Bob vede în centru un tânăr alb, îmbrăcat în blugi şi o bluză cenuşie cu glugă, pe pieptul căreia e imprimat FLORIDA STATE, în interior, o femeie, îmbrăcată tot în blugi şi bluză, cu gluga trasă pe cap asemenea capişonului unui călugăr, îi înmânează tânărului, pe rând, câte un pachet învelit în hârtie de ambalaj şi câte un pahar de carton cu ceea ce pare a fi o supă fierbinte. La rândul lui, tânărul oferă aceste bunuri fiecărui om în parte, întâi pachetul, pe urmă paharul cu supa aburindă, iar oamenii îşi vâră pachetul sub braţ şi se îndepărtează ca să soarbă supa în oarecare intimitate, pe furiş, ca şi cum foamea ar fi un lucru jenant, tainic.

Bob se apropie de camion, îl aude pe tânărul alb vorbind în creolă cu oamenii care rămân tăcuţi, întinzând pur şi simplu braţul şi

luând pachetul într-o mână şi supa în cealaltă, apoi dându-se în lături pentru a face loc următorului să înainteze. Şi, în câteva minute, Bob ajunge să fie următorul.

Bărbatul alb are vreo douăzeci şi ceva de ani, e extrem de înalt, cu câţiva centimetri mai înalt decât Bob. E mai curând deşirat decât slab, un bărbat cu un fizic puternic, dar obosit de muncă, iar părul scurt, drept, rărit şi aproape dispărut la tâmple, face ca faţa să-i pară nefiresc de osoasă pentru o persoană atât de tânără. Ochii albaştri, luminoşi, sunt mici şi înfundaţi în orbite; o figură fără îndoială suedeză sau norvegiană, cu oase proeminente şi tenul delicat. Ţinând într-o mână lungă un pachet cu merinde şi un pahar cu supă în cealaltă, îi spune lui Bob: „Slăveşte-l pe Dumnezeu, frate!" de parc-ar fi o poruncă, preţul pentru darurile oferite.

— Slavă Celui de sus! murmură Bob, dar refuză darul şi se dă la o parte pentru a-l lăsa pe bătrânul bărbos din spatele lui să-l ia.

— Vreau să discut un minut cu dumneata, îi spune tânărului.

— Da?

— Da. E ceva important.

— Okay. Sigur. Jennie, se adresează el fetei din interior. Poţi să te descurci singură cu ceilalţi? Nu mai sunt decât vreo doi.

Tânăra scoate capul afară, se uită la Bob, apoi la haitienii care au mai rămas.

— Sigur că da, Allan. Nicio problemă.

Bob observă că e o tânără frumuşică, pistruiată pe faţă şi pe gât. Fata îşi împinge gluga pe spate dând la iveală un păr lung, blond, legat într-o coadă de cal care se balansează, foşnind sănătos, în timp ce înmânează pachetele şi scoate supa cu polonicul dintr-un cazan de metal imaculat.

Allan se îndreaptă spre spatele camionului, deschide uşa şi se aşază înăuntru, cu picioarele sprijinite pe bara de protecţie.

— Bună! Numele meu e Allan, spune întinzând mâna. rbob.

Îşi strâng mâinile şi Allan continuă:

— Voiai să-mi vorbeşti. Arăţi frământat, frate.

— Aşa şi sunt. Am nevoie de ajutor.

— Desigur. Cu toţii avem nevoie. Eşti mântuit, Bob?

— Poftim?

— Îl cunoşti pe Iisus, Bob?

— Pe Iisus? Dacă-l cunosc? Bănuiesc că nu. Vreau să spun că

nujsunt…

— Încă nu ţi-ai închinat viaţa lui Iisus?

— Mă tem că nu. De fapt, nu.

— Okay, Bob, răspunde Allan cu vioiciune. Ai s-o faci acum, Bob.

— Am s-o fac?

— Cărei biserici îi aparţii, Bob?

— Mă rog, nici uneia. Adică am fost crescut în religia romano-catolică. Dar n-am mai dat de mult pe la biserică. Ştii…

— Lucrurile stau rău, nu-i aşa, Bob?

— Da. Apoi continuă iritat: ascultă-mă, vreau să-ţi cer să faci ceva pentru mine… pentru haitienii ăştia.

— Okay, desigur, Bob.

— Înţeleg că te-ai specializat în ajutorarea haitienilor, aşa-i? Adică a refugiaţilor.

— Ei sunt oile rătăcite ale lui Israel. Dar noi îndeplinim pretutindeni munca Domnului. Iisus a spus: „Cel ce te primeşte pe tine mă primeşte pe mine”. Aşa că despre asta-i vorba. Da, îi ajutăm îndeosebi pe haitieni. Au nevoie de hrană şi de îmbrăcăminte şi găsim creştini milostivi care donează bani, iar noi le dăm haitienilor. Iisus a grăit: „Împărăţia Cerurilor e ca o plasă zvârlită în mare, din care se hrănesc oamenii cei mai feluriţi”. Cunoşti Biblia, Bob?

— Nu. Nu prea.

— Citeşte-o, Bob. E cuvântul Domnului.

— Da, am s-o citesc. Uite ce-i, Allan, am nişte bani aici, mulţi bani, şi vreau să-i dau haitienilor. Oamenilor ăstora de aici, sau altora ca ei.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Bob! E incredibil, frate! Lăudat fie Domnul! Allan îşi lasă palmele pe umerii lui Bob: Dumnezeu să te binecuvânteze!

— Bine, nu, de fapt nu sunt banii mei… le… le aparţin într-adevăr lor. Haitienilor. Şi încerc, într-un fel, să le restitui banii, asta-i tot.

— Cum vine lucrul ăsta, Bob?

Bob studiază o clipă faţa tânărului, apoi spune:

— Voi sunteţi ca nişte preoţi, nu? Adică dacă-ţi spun ceva, rămâne confidenţial, nu?

— Da, Bob, eu sunt un slujitor al Domnului, dar departe de a fi un preot catolic. Allan râde, apoi adaugă cu seriozitate: Dar orice îmi

vei spune, frate, voi păstra în cea mai mare taină. Descarcă-ţi povara, Bob.

Bob trage adânc aer în plămâni.

— Ei bine, eu sunt pescar, înţelegi, şi am transportat nişte haitieni din Bahamas… acum câtva timp. M-au plătit pentru acest serviciu. Oricum, însă, câţiva dintre ei n-au reuşit să ajungă, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Nu înţeleg. Ce vrei să spui?

Bob îşi coboară glasul până lajoaptă:

— Câţiva dintre ei s-au înecat, încercând să ajungă la ţărm. Allan priveşte lung în ochii întunecaţi ai lui Bob:

— Câţiva dintre ei s-au înecat? încercând să ajungă la ţărm?

— Da.

— Dar i-ai adus pe vasul tău. Şi câţiva dintre ei s-au înecat?

— Mărog… da.

— Asta înseamnă… înseamnă că tu eşti omul cu barca de la Sunny Isles, despre care au scris ziarele?

— Da. Eu sunt.

Allan îşi duce mâinile lungi la gură, apoi le ridică la frunte şi strigă:

— Oh, Doamne! E îngrozitor!

Cu răsuflarea tăiată, îl priveşte pe Bob şi şopteşte:

— Domnul să aibă milă de sufletul tău, Bob!

Studiază câteva clipe faţa lui Bob, parcă pentru a se convinge dacă-i în toate minţile, pe urmă adaugă:

— Eu… eu nu ştiu ce să-ţi spun. Decât că trebuie să cazi în genunchi, trebuie să i te dedici lui Iisus, Bob. Salvează-ţi sufletul, frate! înainte de a fi prea târziu, pledează el.

— Uite, nu despre asta vreau eu să vorbesc acum. Am destule necazuri şi fără să-mi mai fac probleme pentru sufletul meu. Am o soţie şi trei copii. Ce doresc eu să faci este să iei banii ăştia şi să te asiguri că vor fi cheltuiţi pentru oamenii care au nevoie de ei. Pentru unii dintre haitienii ăştia. Scoate din buzunar teancul de bancnote şi i-l arată lui Allan: Aici sunt peste o mie de dolari. Poate două mii. Nici măcar nu i-am numărat, înţelegi? înţelegi? Nu-mi pasă cum ai să procedezi, cheltuieşte-i pe supă sau pe îmbrăcăminte, împarte-i, nu-mi pasă cum.

Îi împinge banii.

Allan dă îndărăt şi se trage mai spre fundul camionului.

— L-ai de aici! O să-i vadă oamenii! Se uită peste umărul lui Bob şi repetă: l-ai de aici!

Bob întoarce capul. La o depărtare de vreo zece, cincisprezece metri de el îi vede pe tinerii din bar, stând de vorbă la lumina unui felinar, fumând ţigări şi rezemându-se de zidul de cărămidă al unei clădiri fără ferestre. Nu se uită la Bob şi la Allan şi la camion, de parcă s-ar găsi singuri în stradă, s-ar plictisi, dar n-ar dori încă să se întoarcă acasă. Cel mai solid dintre cei patru, băiatul cu şapca de doc, care i s-a adresat lui Bob în bar, stă acum cu spatele şi flecăreşte degajat cu ceilalţi, gesticulând larg cu braţele.

Bob se întoarce spre Allan şi-i împinge banii.

— L-ai pentru numele lui Dumnezeu, ia-i! Te rog să-i iei. Nu ştiu ce aş mai putea face cu ei.

— Roagă-te, Bob. Nu pot să iau banii. Şi nu pot să te ajut, numai Iisus te poate ajuta. Trebuie să te închini şi Iisus îţi va arăta calea. Bob, dacă vrei, o să ne rugăm împreună. Haide, îl îndeamnă Allan, care se lasă să lunece jos din camion şi rămâne în picioare. Haide să îngenunchem aici, în stradă, şi să ne închinăm lui Iisus. El e acum aici, cu noi, ştiu, îi simt prezenţa. Haide, Bob, îl îndeamnă iar, strângându-l de braţ. Bob se eliberează din strânsoare.

— Nu! Dar ia blestemaţii ăştia de bani, vrei? îi flutură bancnotele în faţă.

— Nu, Bob! strigă Allan. Roagă-te, asta-i tot ce ai de făcut! Roagă-te lui Iisus pentru iertare şi pentru călăuzire, şi căieşte-te! Asta-i tot ce trebuie să faci. Căieşte-te! Tu nu ai nevoie de mine, Bob. Tu ai nevoie de Iisus! Cu toţii avem nevoie de El. Tu nu eşti altfel decât ceilalţi, în pofida a ceea ce ai săvârşit.

Bob se dă cu un pas îndărăt:

— Deci nu vrei să-i iei?

Allan se uită la banii încleştaţi în mâna lui Bob:

— Nu. Dumnezeu să mă ierte, dar nu pot. Nu pot. Nu, atâta timp cât nu te închini lui Iisus şi nu-ţi spune El că ăsta e un lucru drept şi nu-mi spune şi mie că fac bine dacă-i iau.

Allan cade în genunchi, lângă camion, în stradă.

— Cazi în genunchi, Bob! îi cere el. E transpirat şi ochii albaştri îi strălucesc. Roagă-te! îi repetă. Iisus o să te audă. Iisus te iubeşte, Bob!

Vârând din nou banii în buzunar, Bob se răsuceşte pe călcâie şi

se îndepărtează grăbit. Când ridică privirea, îi vede pe cei patru tineri din bar uitându-se la el. Şovăie o clipă, apoi îşi continuă mersul şi, când trece pe lângă ei, cel ce pare conducătorul grupului îi zâmbeşte şi-l întreabă:

— Încă mai sunteţi pe stradă? Sunteţi sigur că nu doriţi o puicuţă neagră, domnule? Sunt multe puicuţe negre pe aici.

Bob îl priveşte pe băiat în faţă:

— Ştii bine ce caut eu.

— Eu să ştiu?

Faţa i se lăţeşte într-un zâmbet larg şi favoriţii i se întind ca nişte aripi.

— De unde să ştiu eu ce căutaţi, domnule, atâta timp cât nu-mi spuneţi?

— Eşti haitian?

— Născut acolo, da, dar acum sunt american. Noi toţi, de altfel, adaugă băiatul, continuând să surâdă. Americani get-be-get, adaugă şi se dă un pas îndărăt, îşi întinde braţele lungi şi-i ia pe ceilalţi de umeri.

Acum zâmbesc cu toţii, ca pentru o fotografie de grup.

— Voi sunteţi băieţii aceia din bar, constată Bob. Barmanul v-o fi spus, desigur, ce caut eu.

Atitudinea tinerilor îl irită şi e nervos. Nu vede raţiunea pozei pe care şi-au luat-o, nu-şi poate imagina ce impresie urmăresc să facă asupra lui. Bob îşi spune că poate fac băşcălie de el.

— Barmanul nu ne-a zis decât că sunteţi un om mărinimos, răspunde băiatul. Pe urmă se apropie de Bob şi adaugă cu un glas murmurat: zice că sunteţi în căutarea cuiva. Adevărat?

— Adevărat.

— Ei bine, atunci poate că noi ştim unde să-l găsim pe acest cineva, ce ziceţi?

Băiatul e din nou expansiv, cu braţele depărtate de corp şi un rânjet lătăreţ pe faţă.

— Aici, explică el, toată lumea cunoaşte pe toată lumea, ca într-un sat de la ţară. Ştiţi lucrul ăsta? Văd că sunteţi un om isteţ, adaugă, încrucişându-şi braţele peste pieptul îngust. Aşa! încheie el.

Bob păstrează un moment tăcerea. Pe urmă spune şi el „Aşa!" şi zâmbeşte.

Ceilalţi trei băieţi îl copiază întru totul pe primul, expresiile şi atitudinile pe care le iau nu fac decât să le imite pe cele ale tânărului

înalt, subţire, cu frizura afro şi cu favoriţi, aşa încât acum, toţi cei cinci bărbaţi stau cu braţele încrucişate la piept şi cu mutre zâmbăreţe.

„E un joc, îşi spune Bobx Ei ştiu foarte bine pe cine Acaut şi ştiu la fel de bine cine sunt. Îmi cunosc toată povestea, într-un minut, când or să se sature să se joace cu mine, când ăstuia o să-i treacă cheful de a face paradă de engleza lui, or să mă înconjoare, or să mă ameninţe cu cuţitele şi or să-mi ia banii".

Dar Bob nu vrea acest lucru. Banii nu le aparţin lor mai mult decât îi aparţin lui. Dacă-i Iasă să ia banii haitienilor înseamnă să-i arunce pe apa sâmbetei, să le dea foc. Le spune:

— Am aflat întâmplător că cineva din grupul de haitieni care s-au înecat acum două nopţi lângă Sunny Isles a reuşit să ajungă la ţărm.

— Ah! Şi cum aţi aflat acest lucru, domnule?

— Eu sunt… sunt pescar. Ştiu că au fost găsite cincisprezece cadavre şi am auzit că la bord erau şaisprezece haitieni.

— Aşa aţi auzit, da?

Bob studiază ochii tânărului, dar acesta e impenetrabil. Omul pare pur şi simplu amuzat.

— Da, am auzit într-un bar pe chei.

— A, bine, atunci aţi auzit adevărul, răspunde băiatul. O femeie, sora unui om de aici, a reuşit să ajungă la ţărm şi a venit la fratele ei.

Brusc, pieptul lui Bob se diiată, de parcă s-ar umfla un balon enorm, dur, din metal, iar respiraţia i se preface în rafale scurte, repezi.

— Ştii… ştiţi unde e?

— Am auzit că se simte râu. Foarte rău.

— Mă puteţi duce la ea? Vă… vă plătesc.

Băiatul se întoarce spre prietenii lui şi le şopteşte ceva în creolă, după care i se adresează lui Bob:

— O sută de dolari. Acum nu mai zâmbeşte.

— Bine. E în regulă.

— Trebuie să-i plătiţi pe loc, domnule.

— Ah! Ah, sigur, okay.

Bob îşi vâră mâna în buzunar, se întoarce cu spatele la grup şi scoate teancul; desprinde cu grijă cinci hârtii de câte douăzeci, bagă la loc banii în buzunar şi-i dă tânărului suta de dolari.

— Eşti sigur că ştii unde e femeia aceea?

— Nicio problemă, domnule. Aşa cum v-am spus, locul ăsta e ca

un sat. Fratele ei e un om bine cunoscut pe aici şi prietenul meu e prieten cu el. Azi-dimineaţă am aflat totul despre femeie. Oricine vrea să afle ceva despre ea, află. Dacă nu vrei să afli, nu afli. Dar dacă da, afli. E simplu, nu-i aşa? Şi ştim unde se găseşte exact în minutul ăsta. Nu-i departe de aici.

Rânjeşte din nou.

— Bine, atunci du-mă la ea.

— Dacă aveţi ceva pentru ea, daţi-mi mie. O să-i duc eu în locul dumneavoastră, ca să vă scutesc de osteneală.

— Nu. Am să-i dau eu. Trebuie să-i vorbesc.

— Probabil că nu vorbeşte englezeşte.

— E-n regulă. Du-mă la ea.

— Cum doriţi.

Pornesc la drum, un grup inform de cinci bărbaţi, patru negri şi unul alb. În clarul de lună, umbrele palmierilor, ale maşinilor parcate, ale gardurilor, ale felinarelor zboară pe lângă ei ca nişte flăcări negre şi se lasă jos, pe trotuar, în spatele celor cinci care înaintează pe strada Cincizeci şi patru. Toate faţadele caselor şi prăvăliilor de la stradă sunt blocate şi barate cu garduri de fier şi cu obloane de metal; restaurantele şi barurile sunt închise, întunecate, pustii. Traficul străzii a încetat, Bob îşi dă seama brusc că nu se mai aud maşini şi autobuze.

Ies de pe trotuar, la colţul străzii traversează un loc viran, presărat cu gunoaie, şi pătrund pe o ulicioară laterală, întunecoasă, din care ies pe dată într-un labirint de străduţe dosnice, înguste. Bob începe să se simtă speriat. Doi dintre băieţi merg în faţa lui, doi în spate. Bob se imaginează oprindu-se subit, strigându-i pe cei patru şi întinzându-le pachetul de bani. Asta vor. Dacă iau banii, toţi banii, dacă-i iau şi-i vâră în buzunarele lor şi dacă nu-l înjunghie, ceea ce ştie că se poate întâmpla cu uşurinţă în orice moment, atunci ar rămâne în viaţă, teafăr, liber să se întoarcă acasă la familia lui. Dar ar însemna să dea cu piciorul la unica şi ultima lui şansă de a face o primă, mică încercare de a se purifica de urmările crimei lui. Ştie că va fi nevoie de ani de zile, poate de o viaţă întreagă, pentru a se putea ierta, dar mai ştie că esenţial pentru acest proces e primul pas strict necesar, acela de a restitui, într-un fel, banii, fără să i se ceară, şi nu de a se descotorosi pur şi simplu de ei dându-i la patru străini, care, din întâmplare, sunt negri şi haitieni. Acum ştie că n-ar fi fost drept să-i dea nici misionarului creştin de mai înainte. Trebuie să-i restituie oamenilor de

la care i-a luat. Acest lucru n-o să-l purifice; poate că nimic n-o să-l mai purifice vreodată. Moartea haitienilor va însemna mereu păcatul lui, crima lui, dar va mai însemna în acelaşi timp că nu le-a negustorit vieţile pentru un teanc de hârtii de zece, douăzeci şi cincizeci de dolari. Ci că a făcut negoţ cu vieţile lor în schimbul libertăţii, libertatea de a-şi încărca maşina şi a-şi duce nevasta şi copiii înapoi în nord, în New Hampshire, unde o să-şi reia vechea meserie, o să închirieze un apartament pentru familie şi o să încerce să le clădească o viaţă nouă din cioburile împrăştiate, aruncate, ale vechii lor vieţi. Ar însemna că a săvârşit ceva rău nu pentru bani, ci în schimbul a ceva bun. Poate că, dacă le dă banii înapoi, n-o să fie nici el mai rău decât sunt mulţi oameni buni şi atunci va putea începe să spere într-un soi de izbăvire.

Dar dacă pur şi simplu iroseşte banii, dacă îi dă, sub ameninţarea cuţitului, unor pungaşi tineri, pe o stradă dosnică din Miami, Florida, atunci nu mai poate spera în niciun fel de izbăvire. Nicio speranţă. Or, el trebuie să se agaţe de o speranţă. Speranţa este cea care trebuie să înlocuiască în viaţa lui fantezia. Fără de speranţă, o să sfârşească la fel ca Eddie, mort în al său Eldorado, sau ca tatăl lui, beat şi visând la „Favoritul destinului", sau ca Ave Boone, cinic, meschin şi ieftin, la puşcărie. Un om mort, un om nesăbuit, un om josnic – astea vor fi alternativele lui. Şi Bob vrea să fie un om bun. Şi atunci va putea începe să nădăjduiască în izbăvire.

Se adâncesc în Micul Haiti. Bob îşi simte trupul, din gât şi până în vintre, ca pe o rangă de fier rece, braţele şi picioarele îi sunt turnate în oţel, capul – ochii, gura, nasul şi urechile – par să i se ferece, unul câte unul, ca şi cum comutatoarele de pe un tablou ar fi închise pe rând. Gâfâie, inspiră aerul în reprize scurte, repezi, neîndestulătoare, şi ştie că dacă ar trebui să vorbească, nu ar fi în stare. Abia dacă aude paşii celorlalţi clămpănind pe trotuar; nu poate simţi miresmele florilor de leandru şi de portocal, mirosul focurilor de bucătărie stinse de prin curţi şi când, în cele din urmă, ies din labirintul străduţelor întretăiate şi intră într-un bulevard deschis, pe care Bob îl recunoaşte, bulevardul Miami, unde şi-a parcat maşina, vederea periferică l-a părăsit şi are senzaţia că priveşte printr-un tub.

Traversează bulevardul şi, în scurt timp, cotesc la stânga şi pătrund într-o alee umbrită, între două şiruri de magazii de beton, albe. Spre capătul aleii, ajung la o alta care se încrucişează cu prima şi, în punctul de răscruce, un fascicul argintiu de lumină lunară cade

asupră-le. O şină ferată lungă, nefolosită, ruginită, se înfundă într-un pasaj înecat de gunoaie, dintre nişte magazii şi mai vechi. Acum merg încet, cu grijă, prin pete de lumină şi întuneric, croindu-şi drum peste şinele din partea cealaltă, unde înaintează unul câte unul, de-a lungul zidului unei clădiri, pe care-l pipăie cu vârfurile degetelor, de parcă ar căuta un ascunziş. Bob îşi dă seama că haitienii vorbesc din când în când între ei în creolă, dar, de fapt, nu s-ar putea spune că-i aude vorbind ci, mai curând, că-şi aminteşte, câteva clipe mai târziu, că i-a auzit vorbind.

Deodată vede că s-au oprit, băiatul înalt în faţă, pe urmă Bob, pe urmă ceilalţi trei, iar haitianul înalt îi vorbeşte în şoaptă lui Bob şi-i arată, dincolo de alee, o magazie în faţa căreia se întinde o platformă de încărcare ca un debarcader, până la şine. O scară de lemn, şubredă, duce de jos până la platformă, iar la capătul acesteia e o uşă mare, închisă. Alături, o altă uşă, cu un pătrat de placaj în chip de geam, e întredeschisă, de parcă tocmai ar fi fost descuiată de cineva.

Bob păşeşte peste şine cu o grabă lipsită de atenţie, ca un om care traversează un sloi de gheaţă plutitoare. Pune un picior pe treptele gata să se prăbuşească, ridică ochii şi vede deasupra lui, pe platformă, oameni care îl privesc, oameni ce par să-l aştepte. Sunt negri, trei bărbaţi şi o femeie. Unul dintre bărbaţi, îmbrăcat în alb şi încins cu un brâu roşu, stă cu un pas în faţa celorlalţi, cu braţele încrucişate la piept, de parc-ar fi un impresar. Cel de-al doilea e un bărbat slab, în pantaloni de culoare închisă şi cămaşă albă şi pare abătut, ca un puşcăriaş a cărui mărturisire a fost smulsă prin tortură, în spatele lui se năluceşte un al treilea, un om înalt ca o coloană, sepulcral, încordat ca un arc pe întreaga lui uimitoare înălţime, îmbrăcat într-o redingotă şi pantaloni vărgaţi, purtând ochelari de soare şi un joben pe cap. Omul susţine, sub braţul elegant îndoit, o femeie, ca şi cum şi-ar sprijini consoarta: o femeie într-o rochie albă, foarte neagră la faţă, pe care Bob o recunoaşte pe dată. E femeia de pe vasul lui, salvată de la înec pentru a se întoarce printre cei vii şi pentru ca, în momentul în care omul alb se înfăţişează, să-l numească pentru ca să poată fi judecat. E femeia a cărei soartă, acum, este aceea de a hotărî soarta lui, dacă mai poate trăi în lume sau nu. Ea trebuie să îndure privelişte a simbolului ruşinii lui, banii din mâna lui întinsă şi să-l audă implorând-o să-i ia de la el. „Te conjur, ia-i de la mine, ia banii, ia-i!”, în timp ce bancnotele cad ca frunzele din teancul pe care-l

ţine în mână, iar el se apleacă şi le culege de pe jos şi i le întinde iar şi iar rugându-se de ea:

— Ia-i, te implor, ia banii!

Dar ea este femeia menită să refuze a-l scăpa de simbolul ruşinii, menită acum să-şi întoarcă spatele către el şi, conducându-i pe ceilalţi trei, să dispară pe uşă, în bezna de dincolo, lăsându-l singur, cu banii încă în mână şi, îndărătul lui, în aşteptare, cei patru lupi tineri, care l-au adus în acest loc.

Bob se întoarce şi-i înfruntă. Conducătorul grupului face un singur pas înainte şi întinde mâna, cu palma în sus, cerând banii. Bob îşi clatină încet capul dintr-o parte în alta. Pe urmă, mototolind bancnotele în pumn, şi le vâră în buzunar. Cei patru lupi traversează cu grijă şinele şi se îndreaptă spre el. Conducătorul, cu mâna dreaptă încă întinsă pentru a primi banii, ţine în stânga un cuţit scurt. Ceilalţi trei îşi scot şi ei cuţitele.

Cu un strigăt răguşit care-i opreşte o clipă pe cei patru, Bob răcneşte:

— Nu! Banii ăştia sunt ai mei!

Brusc, ca un băiat care, într-o zi de vară, sare de pe mal într-un lac, Bob îşi acoperă faţa cu mâinile şi păşeşte înainte, iar cei patru se năpustesc pe dată asupra lui, şi-l înjunghie până ce se prăbuşeşte, învârtindu-se, cu braţele şi picioarele desfăcute, rotindu-se lent în timp ce cade, aproape imponderabil, ca o floare de primăvară prinsă într-o cascadă de flori căzătoare, o traiectorie în derivă, albă, delicată, lentă, către pământul îmbăiat în clarul de lună.

ENVOI

Şi astfel sfârşeşte povestea lui Robert Raymond Dubois, *un om cumsecade dar*, *din toate punctele importante de vedere*, *un om obişnuit*. *Un om comun*, *s-ar putea spune*. *Chiar şi aşa*, *specificitatea lui*, *dizolvată în obscuritatea morţii*, *a însemnat ceva mai mult* decât *valoarea ei în sine*, *chiar dacă numai pentru el şi pentru cei ce l-au iubit*, *în mod firesc*, *pentru noi*, *moartea unui om ca Bob Dubois nu are mai multă semnificaţie decât mutarea unei cifre dintr-o coloană în alta*, *de pe lista celor vii pe lista celor morţi*: *unul dintre cei care au trăit din munca mâinilor lor devine unul dintre cei ce mor de mâinile altora*; *unul dintre cei care au trăit până la treizeci şi unu de ani devine unul dintre cei ce au murit la treizeci şi unu de ani*; *unul dintre cei care au făptuit crime devine unul din cei ce sunt victimele crimelor*. *Lumea merge înainte*, *ca şi*

cum Bob Dubois nici n-ar fi existat vreodată, în vasta generalitate a lumii, o statistică nu-i decât o statistică, indiferent în ce coloană se găseşte şi, din momentul în care un om obişnuit moare, orice posibilitate de a mai deveni figură istorică, de a deveni erou, piere. Nimeni nu şi-l va lua vreodată drept model pe Bob Dubois; nimeni nu-l va reinventa şi nu-şi va aminti de el în scopul de a se inventa pe sine însuşi şi de a se face memorabil. Până şi copiii lui Bob îl vor uita, pe el şi conturul scurtei sale vieţi. Elaine Dubois, văduva lui, se va întoarce în Catamount, New Hampshire, unde se va devota de acum înainte *creşterii celor trei copii ai săi; aceasta va fi raţiunea existenţei ei, încă multă vreme după ce copiii vor deveni adulţi. Şi nu le va cere* niciodată *să-l ia de exemplu pe tatăl lor şi nici ea nu va căuta vreodată, în mod deliberat, să rivalizeze cu el. Pentru ea, va fi ceea ce au devenit mai târziu pentru Bob tatăl, fratele şi cel mai bun prieten al lui, adică un exemplu care trebuie evitat. Şi în aceeaşi măsură în care Bob s-a ferit să-şi modeleze viaţa după cei trei, tot astfel şi soţia sa Elaine şi cei trei copii ai săi se vor feri să-şi modeleze viaţa după pilda lui. Elaine va lucra la fabrica de conserve până când se va pensiona la şaizeci şi cinci de ani, vârstă la care se vor arăta şi primele semne de emfizem pulmonar. Ruthie nu va termina gimnaziul; se va mărita la şaptesprezece ani cu un băiat de nouăsprezece, care lucrează la compania de telefoane şi, la şase luni de la nuntă, va da naştere primului dintre cei cinci copii ai ei, un băiat pe care-l va boteza Sam, după tatăl soţului ei. Emma, după absolvirea unui curs de cosmetică de şase săptămâni, va deveni cosmeticiană, se va muta în propriul ei apartament în Catamount, îşi va cumpăra un automobil decapotabil japonez pe a cărui tăbliţă de înmatriculare va înscrie literele EMMA şi îşi va petrece vacanţele de iarnă în Jamaica sau Barbados, fumând cantităţi mari de marijuana şi culcându-se cu filfizonii locali, timp de două săptămâni, până se întoarce iar la salonul de cosmetică din Catamount şi la nopţile lungi petrecute prin baruri. La treizeci de ani va ajunge alcoolică, se va îngraşă rapid şi va începe vânătoarea febrilă după un soţ. Copilaşul, Robbie, se va înrola în marină după* terminarea *şcolii şi, după ce-şi va isprăvi perioada de instrucţie la San Diego, va fi repartizat să-şi facă stagiul pe un portavion, după care se va întoarce în Catamount şi va deveni instalator. Tot ce se întâmplă în vieţile lor după moartea lui Bob Dubois, la Miami, pare să se întâmple ca şi cum el nici n-ar fi existat. Dar, în mod cert, dacă el n-ar fi existat şi dacă viaţa lui n-ar fi luat forma pe care i-a imprimat-o el,*

particularităţile vieţilor soţiei şi copiilor săi ar fi fost diferite. Aşa cum şi viaţa lui Bob, dacă n-ar fi avut înfundai viaţa mohorâtă a tatălui său, ar fi fost alta. Aceste particularităţi dau direcţie vieţii unui om obişnuit, un om cumsecade, un om comun. Şi istoria extinsă, detaliată a unui astfel de om trebuie să-l glorifice sau să-l deplângă, depinde dacă omul trăieşte sau moare, chiar dacă nimic nu pare să şefi întâmplat ca urmare a vieţii sau a morţii lui – chiar dacă haitienii continuă să imigreze şi mulţi dintre ei sfârşesc înecaţi sau brutalizaţi, înşelaţi şi exploataţi, iar locul din care vin e mai crunt decât cel în care se duc; şi chiar dacă oamenii în costume cu vestă din spatele birourilor băncilor se îngraşă din ce în ce şi devin tot mai de neclintit şi mai abili în funcţia lor; şi chiar dacă tinerii şi tinerele americane, cu buzunarele goale, care au meserii în chip de profesii, îşi f rang vieţile încercând să se agaţe de roata comerţului, visând că, atunci când roata se va întoarce, or să se înalţe şi ei de jos, asemenea zeilor de la televizor, făcându-şi o scurtă apariţie pe glob, ceva cum n-a mai fost şi nu va mai fi, o transcendenţă atât de totală, încât orice sacrificiu, oricât de îngrozitor, pare justificat. Lumea, aşa cum e ea, continuă să fie ea însăşi. Cărţile se scriu – romane, povestiri şi poeme, îmbibate de specificităţi care încearcă să ne spună ce e lumea, de parcă faptul de a face cunoscuţi nişte oameni ca Bob Dubois sau Vanise sau Claude Dorsinville le-ar conferi acestora libertate. Nu vor fi liberi. Cunoaşterea vieţii şi morţii lui Bob Dubois nu schimbă nimic în lume. Dar faptul de a-i glorifica viaţa sau de a-i deplânge moartea înseamnă ceva. Bucuria sau amărăciunea provocate de vieţile altora, străini de viaţa noastră, sau chiar de nişte vieţi inventate – mai cu seamă de vieţile total fictive – privează lumea de unele din poftele ei lacome, necesare pentru a continua să fie aşa cum este. Aşadar, obiectivele acestei cărţi ar fi sabotajul şi subversiunea. ia-ţi zborul, carte a mea, şi ajută la distrugerea lumii aşa cum e ea.